

วิทยานิพนธ์

โครงการออกแบบตกแต่งภายใน ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2537

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ชื่อนักศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

นาย ชาญวุฒิ สุขะมงคลสวัสดิ์

อาจารย์ เคชา พงษ์ชมพร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ กรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ได้ตรวจพิจารณาเห็นชอบแล้วจึง
อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขา ครุศาสตร์
สถาปัตยกรรมภายใน ประจำปีการศึกษา 2537

(รศ. ดร. ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์)

กณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนำ

ศูนย์วัฒนธรรม มีความหมาย และความสำคัญโดยตรงต่อการศึกษา นอกเหนือหรือ นอกหลักสูตรของสังคม ถ้ากล่าวอย่างตรงๆ ก็คือ เป็นแหล่งอบรมความรู้ความเข้าใจในเรื่องของ ประวัติศาสตร์ และมรดกทางวัฒนธรรมของคนในสังคม และอีกประการหนึ่ง การแสดงให้คน ภายนอกที่เป็นต่างชาติได้รู้ถึงความเป็นมาทางวัฒนธรรมของบ้านเมือง และท้องถิ่นอย่างไร ซึ่งใน ประการแรกเป็นการช่วยคนในสังคมแต่ละท้องถิ่นแต่ละภูมิภาครู้จักตนเองอย่างถูกต้อง นับว่ามี บทบาทอย่างยิ่ง สมควรที่รัฐบาลและองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องจะได้รับการสนับสนุนให้มีขอบข่าย การดำเนินการ และการให้ความหมายการจัดแสดงสิ่งของที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง ซึ่งจะ เป็นการกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นเกิดความสนใจ ความรัก และภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองใน ที่สุด ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการหวงแหน และรักษาสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของคนด้วย

การศึกษาเรื่องราวการตกแต่งภายในศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการมหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ นับเป็นศูนย์วัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบทัดเทียมมาตรฐานสากล รวบรวมศิลปวัฒนธรรมหลายแขนงและ โบราณวัตถุเพื่อให้เป็นแหล่งความรู้แก่คนในชุมชน ตลอดจนนักศึกษาและประชาชนทั่วไป

การออกแบบภายในผู้เขียนพยายามออกแบบโดย เน้นการจัดที่ว่างให้มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการเข้าชม การจัดแสดงวัตถุจัดแสดง ตลอดจนการดำเนินการเรื่องราว เพื่อให้ผู้เข้าชม เกิดความเพลิดเพลินในการเข้าชม

ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ และแนวทางการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลแก่นักศึกษาที่สนใจได้ไม่มากนักน้อย ถ้ามีข้อความใดตกบกพร่อง ก็กราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นาย ชาญวุฒิ สุขะมงคลสวัสดิ์

บทคัดย่อ

ข้อปัญหา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการนี้เพื่อหาแนวทางในการจัดแสดงภายในศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบหลักของโครงการ ทั้งนี้ยังต้องหาแนวทางการจัดส่วนบริการด้านอื่นๆ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบเสริมของโครงการได้อย่างสอดคล้องกัน เนื่องจากเนื้อเรื่องหรือวัตถุจัดแสดงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นถึงวิวัฒนาการจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการตกแต่งภายใน จึงต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้สามารถออกแบบตกแต่งภายในได้สอดคล้องกับลักษณะความต้องการพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ ผู้รับบริการและวัตถุจัดแสดง จึงได้ทำการศึกษาวิเคราะห์หลักใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ และแนวนโยบายของโครงการ
2. ลักษณะของการบริหาร อัตรากำลังหน้าที่ของบุคคลต่างๆ พฤติกรรมและการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ
3. ศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรม ปัญหาที่ตัวและสภาพแวดล้อมของโครงการ
4. วิเคราะห์พื้นที่เพื่อหาองค์ประกอบภายในอาคาร ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้สอยและวัตถุจัดแสดง
5. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการออกแบบ เช่น การจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราวและถาวร การเตรียมวัตถุจัดแสดง การจัดสำนักงาน
6. การศึกษาข้อมูลด้านเทคนิค ที่มีผลต่อการออกแบบโดยตรง เช่น ระบบแสงสว่าง ระบบปรับอากาศ ระบบแสงสี เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

จากการค้นคว้าโครงการ ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะที่ตั้งโครงการอยู่ภายใน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติบางพลีสมุทรปราการ ซึ่งเป็นแหล่งการศึกษา ความสะดวกในการเข้าชมมีมากพอสมควร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ที่ตั้งโครงการอยู่ในเขตพื้นที่สีเขียว ทำให้ผู้มาเยี่ยมชมสะดวกแก่การเดินทาง เนื่องจากการจราจรไม่ติดขัด

3. ลักษณะการจัดแสดงและการลำดับเรื่องราว ทำให้ผู้เข้าชมไม่เบื่อหน่าย และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเข้าชม ศูนย์วัฒนธรรม

4. ลักษณะพฤติกรรมของผู้เข้าชม เป็นสิ่งสำคัญในการจัดเส้นทางสัญจรและการจัดวัตถุจัดแสดง

5. แนวความคิดในการออกแบบโดยจะเน้นที่เรื่องราวความเป็นไป และสื่อต่างๆ ที่จะนำไปใช้ในการจัดแสดง ภายในศูนย์วัฒนธรรมให้สมบูรณ์แบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ	หน้า
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 เหตุผลในการเลือกโครงการ	2
1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.4 ที่มาของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา	3
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์	4
1.7 ขอบเขตของโครงการ	4
1.8 ขอบเขตของวิทยานิพนธ์	5
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	
2.1 ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	6
2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม	8
2.3 วัฒนธรรมไทย	21
2.4 ประวัติความเป็นมาของศูนย์วัฒนธรรมในประเทศไทย	25
2.4.1 บทบาทและหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรม	26
2.5 การจัดแสดงในศูนย์วัฒนธรรม	30
2.5.1 นิทรรศการ	30
2.5.2 หลักในการจัดแสดง	37
2.5.3 ประเภทของการจัดแสดง	37
2.5.4 ขั้นตอนการจัดนิทรรศการ	38
2.5.5 การกำหนดเส้นทางสัญจร	43
2.5.6 อุปกรณ์ในการจัดแสดง	52
2.5.7 ขอบเขตในการมองเห็น	60
2.6 การศึกษาข้อมูลเชิงเทคนิค	64
2.6.1 ระบบแสง	64
2.6.2 ระบบเสียง	73
2.6.3 ระบบปรับอากาศ	77
2.6.4 ระบบป้องกันภัย	80
2.6.5 วัสดุในการตกแต่ง	86

	หน้า
2.6.6 การใช้สีในการตกแต่ง	99
2.7 กรณีศึกษาตัวอย่าง	102
2.7.1 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา	102
2.7.2 หอไทยนิทัศน์ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย	110
บทที่ 3 การศึกษาข้อมูลรายละเอียดประกอบโครงการ	129
3.1 สถานที่ตั้งขอบเขตของโครงการ	129
3.2 สภาพแวดล้อม	129
3.2.1 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ	129
3.2.2 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม	132
3.3 โครงสร้างการบริหารภายในโครงการ	133
3.3.1 สายงานการบริหาร	133
3.3.2 อัตรากำลัง	135
3.3.3 เวลาทำการของโครงการ	137
3.4 การศึกษาประเภทผู้ใช้โครงการ	138
3.5 พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ	139
3.5.1 ผู้ใช้บริการ	139
3.5.2 ผู้ให้บริการ	139
3.5.3 วัตถุประสงค์แสดง	140
บทที่ 4 การวิเคราะห์โครงการเพื่อการออกแบบ	142
4.1 วิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการและสภาพแวดล้อม	142
4.1.1 อาณาเขตการติดต่อ	142
4.1.2 สภาพภูมิอากาศ	142
4.2 วิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรม	144
4.3 วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ	144
4.4 วิเคราะห์เวลาในการออกแบบ	144
4.5 วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ	152
4.6 วิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยในส่วนต่างๆ ของโครงการ	154
4.6.1 รูปแบบพื้นที่ใช้สอยในส่วนต่างๆ	161
4.6.2 รูปแบบพื้นที่ใช้สอยในส่วนจัดแสดง	161
4.6.3 การคำนวณหาพื้นที่ใช้สอยของโครงการ	165

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 สรุปผลเพื่อการออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายใน

5.1 แนวความคิดในการออกแบบ	197
5.1.1 ส่วนโถงทางเข้า	197
5.1.2 ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร)	198
5.1.3 ส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ	200
5.1.4 ส่วนสำนักงาน	201
5.2 สรุปงานระบบในโครงการ	204
5.2.1 ส่วนโถงทางเข้า	206
5.2.2 ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร)	207
5.2.3 ส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ	208
5.2.4 ส่วนสำนักงาน	210
ผลงานการออกแบบ	
ภาคผนวก	
1 รอยอดีตสมุทรปราการ	260
2 พระประแดงแหล่งประวัติศาสตร์	280
3 แหล่งศิลปกรรมสมุทรปราการ	281
4 งานประเพณีประจำปีที่น่าภาคภูมิใจ	283
5 ชาวมอญในประเทศไทย	285
6 วัฒนธรรมและประเพณีมอญ	294
บรรณานุกรม	334
ประวัติผู้เขียน	336

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ประเทศไทยมีอายุมานานแล้วไม่ต่ำกว่า 1000 ปี บรรพบุรุษได้สร้างบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่นผ่านมามากหลายยุคหลายสมัยแล้ว ตั้งแต่ ทวารวดี ศรีวิชัย เชียงแสน สุโขทัย ลพบุรี อยุธยา ธนบุรี จนมาถึงรัตนโกสินทร์ในปัจจุบันได้ปรากฏโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมายในทั่วประเทศ สิ่งเหล่านี้ได้แสดงถึงความรุ่งโรจน์ทางวัฒนธรรมอย่างสูง ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้ได้ทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชาติไทยเรา คนในชาติมีวัฒนธรรมร่วมกัน คนในชาติจึงควรที่จะช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดต่อไปยังชนรุ่นหลังได้ปฏิบัติสืบต่อกัน เพราะในปัจจุบันคนไทยเราได้หันไปเอาอย่างชาติที่เจริญกว่า และได้รับเอาวัฒนธรรมของเขามาใช้ จนบางคนได้ลืมวัฒนธรรมที่ดีของไทยไปแล้ว โดยเฉพาะเยาวชนของชาติ

ทางรัฐบาลและเอกชนบางกลุ่มได้เห็นความสำคัญของการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทย จึงได้มีการจัดตั้งโครงการศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในทุกๆ จังหวัด โดยมีนโยบายเพื่อทะนุบำรุง รักษา ส่งเสริม และปลูกฝังความนิยมให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และหวงแหนมรดกของไทยอันเป็นวัฒนธรรมที่สั่งงามเอาไว้ และเพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยซึ่งไม่ได้เป็นเมืองขึ้นของใคร และยังช่วยสะกัดกันอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่กำลังแผ่ขยายเข้ามาที่จะเป็นตัวเบี่ยงเบนวัฒนธรรมของไทยให้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงมาก

ในปัจจุบันโครงการศูนย์วัฒนธรรมมีอยู่แทบทุกจังหวัดในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งที่เป็นของรัฐบาลและเอกชน ศูนย์วัฒนธรรมโดยมากดำเนินการโดยเน้นเฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ การให้ความรู้แก่ประชาชนจึงอยู่ในวงแคบ โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นนักเรียน นักศึกษาควรที่จะมีความรู้กว้างขวางเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนและประเทศชาติต่อไป

ปัจจุบันประเทศไทยมีการตื่นตัวในการอนุรักษ์ทางวัฒนธรรมกันอย่างกว้างขวางทั้งในองค์กรทางรัฐบาล และเอกชน แต่สิ่งที่ดำเนินงานตลอดมาได้เป็นไปแบบเดิมที่เคยเห็นว่าดีแล้ว เช่น การจัดศูนย์วัฒนธรรมในเมืองไทย และการจัดพิพิธภัณฑ์สถานในเมืองไทย ยังไม่มีสถานที่ใดของรัฐเลยที่ให้ความรอบรู้ทางประวัติศาสตร์สังคม และวัฒนธรรมแก่ผู้เข้าชมได้อย่างแท้จริง ซึ่งสถานภาพของพิพิธภัณฑ์ในขณะนี้ เป็นเพียงแหล่งรวบรวมโบราณวัตถุศิลปวัตถุเก่าแก่มาตั้งแสดงเท่านั้น มีลักษณะให้ความรู้ที่ไม่ประติดประต่อ เน้นอดีตที่ห่างไกลที่คนไม่รู้จัก และไม่สามารถนำมาเชื่อมต่อกันให้เข้าใจความเป็นไปทางสังคม และวัฒนธรรมในปัจจุบันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรมเป็นเรื่องของวิถีชีวิตของมนุษย์ที่ได้มีการถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งจัดเป็นระบบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และมนุษย์กับสังคมวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของชนกลุ่มนั้นๆ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมนั้นตลอดจนวัฒนธรรมอันดั้งเดิมอื่นๆ ที่ได้สืบทอดกันมา ปัจจุบันเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตเป็นอย่างมาก คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการดำเนินชีวิตแบบใหม่ และกลับทอดทิ้งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์อันดั้งเดิม และเรียบง่ายแบบไทยๆ ซึ่งอาจจะถูกละเลยและสูญหายในที่สุด

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยชาวสมุทรปราการ และต้องการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดั้งเดิมเหล่านี้ไว้เพื่อเป็นมรดกอันล้ำค่าให้กับเยาวชนของชาติสืบไป

เพื่อให้สอดคล้องกับองค์การของรัฐ ซึ่งได้มีแรงจูงใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมให้แก่เยาวชนและประชาชนเพื่อให้เกิดจิตสำนึก ความหวงแหนศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และประเพณีดั้งเดิม จึงได้จัดตั้งโครงการนี้ขึ้น คือ “ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ” เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวสมุทรปราการ

1.2 เหตุผลในการเลือกโครงการ

1. เนื่องจากเป็น โครงการที่ส่งเสริมทางด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่จะมุ่งรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรม ท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์อันดั้งเดิมและเรียบง่ายแบบไทยๆ ซึ่งอาจจะถูกละเลยและสูญหายไป

2. เป็นโครงการที่ให้บริการทางการศึกษา และเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลและศิลปวัฒนธรรมของชนในชาติแก่เยาวชนและประชาชนทั้งในท้องถิ่นและในที่ต่างๆ

3. เป็นโครงการจริง ซึ่งจะทำให้การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลถึงปัญหาที่แท้จริงของโครงการ การใช้หลักจิตวิทยาในการตกแต่งการดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระเบียบ และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง

4. เพื่อให้เป็นแนวทางการออกแบบศูนย์วัฒนธรรมที่ตอบสนองทางด้านรูปแบบเทคนิควิทยาการ สำหรับผู้มาใช้บริการให้ได้ความรู้และประโยชน์สูงสุด

1.3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ ภาษา ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญของชาติ

2. เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัย และเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมวัฒนธรรมของชาวสมุทรปราการ
4. เพื่อให้เยาวชนไทยได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่
5. เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวสมุทรปราการให้คงอยู่สืบไป

1.4 ที่มาของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ที่มาของปัญหา

1. เป็นอาคารที่กำลังดำเนินการก่อสร้าง และยังมีได้มีการดำเนินงานทางด้านสถาปัตยกรรมภายใน
2. ยังไม่เคยมีศูนย์กลางหรือหน่วยงานใดที่ใช้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่สมบูรณ์และไม่เพียงพอต่อการศึกษาด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของชาวสมุทรปราการโดยตรง
3. ศูนย์วัฒนธรรมในประเทศไทยส่วนมากจัดแสดงเน้นไปที่วัตถุจัดแสดง ไม่มีเรื่องราวความเป็นมา ทำให้ผู้ชมไปเน้นที่วัตถุ ทั้งยังไม่ทราบพัฒนาการหรือความสืบเนื่องของเรื่องราว จึงต้องศึกษาวิธีการในการจัดแสดงให้เน้นเรื่องราวและพัฒนาการอย่างเหมาะสม
4. การจัดวางแปลนต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ชม โครงการให้ได้ประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด
5. เนื่องจากลักษณะของการนำเสนอกิจกรรมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีและวัตถุจัดแสดง มีการใช้พื้นที่จัดแสดงต่างกัน จึงต้องคำนึงถึงสัดส่วนของเฟอร์นิเจอร์

แนวทางการแก้ปัญหา

1. ศึกษาข้อมูลในการตกแต่งศูนย์วัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบตกแต่งภายในต่อไป
2. ศึกษาเรื่องราวและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชาวสมุทรปราการ
3. ศึกษาเทคนิคในการจัดแสดง เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบแสง สี เสียง เพื่อนำมาใช้ในการตกแต่งภายในศูนย์วัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลการตกแต่งภายในจากศูนย์วัฒนธรรมประเภทเดียวกัน
2. ติดต่อประสานงานกับศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดสมุทรปราการ และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
3. ติดต่อบุคลากรทางวัฒนธรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลและบันทึกภาพการแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรม ท้องถิ่นที่ยังคงมีอยู่ไว้ให้มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. จัดทำเพิ่มบุคลากรทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ
5. จัดแสดงนิทรรศการวัฒนธรรมของชาวสมุทรปราการ
 1. วัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ ป้อมปราการ 5 ป้อม โบราณวัตถุและปูชนียสถานสำคัญของจังหวัด
 2. วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ
 3. วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี
6. เข้าไปมีส่วนร่วมในงานประเพณีต่างๆของชาวสมุทรปราการ
7. สรุปผลการวิจัยเพื่อเป็นเหตุผลการนำไปสู่การออกแบบ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์

1. ศึกษาระบบภายในโครงการ ได้แก่ การศึกษาหน้าที่ใช้สอย วัตถุประสงค์ในการให้บริการของส่วนต่างๆ ของโครงการ
2. ได้ศึกษาข้อมูลในการตกแต่งศูนย์วัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางการออกแบบตกแต่งภายในโครงการต่างๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน
3. สามารถนำปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการออกแบบตกแต่งภายในมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวความคิดของผู้ออกแบบ แล้วสามารถที่จะนำเอาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มาใช้ในงานให้เกิดความเหมาะสม
4. ได้ศึกษาเรื่องราวและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของชาวสมุทรปราการ
5. ได้ศึกษาเทคนิคในการจัดแสดง เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ แสง สี เสียง เพื่อนำมาใช้ในการตกแต่งภายในศูนย์วัฒนธรรมหรือพิพิธภัณฑ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

1.7 ขอบเขตของโครงการ

อาคารศูนย์วัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียว เป็นอาคารเอกเทศ ซึ่งตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อาคารหลังนี้แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 พื้นที่ทั้งชั้นประมาณ 1,720 ตารางเมตร

- โถงทางเดิน
- โถงต้อนรับ
- ส่วนติดต่อสอบถาม
- ส่วนจัดแสดง
- ส่วนนิทรรศการถาวร
- ส่วนสำนักงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชั้นที่ 2 พื้นที่ทั้งชั้นประมาณ 1,283 ตารางเมตร

- ส่วนนิทรรศการถาวร
- ส่วนบำรุงรักษาและเก็บของ

ชั้นที่ 3 พื้นที่ทั้งชั้นประมาณ 729 ตารางเมตร

- พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ
- โถงบริการและห้องเครื่อง

รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 3,732 ตารางเมตร

1.8 ขอบเขตของวิทยานิพนธ์

อาคารศูนย์วัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียว เป็นอาคารเอกเทศ ซึ่งตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อาคารหลังนี้แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 พื้นที่ทั้งชั้นประมาณ 1,720 ตารางเมตร

- โถงทางเดิน
- โถงต้อนรับ
- ส่วนติดต่อสอบถาม
- ส่วนจัดแสดง
- ส่วนนิทรรศการถาวร
- ส่วนสำนักงาน

ชั้นที่ 2 พื้นที่ทั้งชั้นประมาณ 1,283 ตารางเมตร

- ส่วนนิทรรศการถาวร
- ส่วนบำรุงรักษาและเก็บของ

ชั้นที่ 3 พื้นที่ทั้งชั้นประมาณ 729 ตารางเมตร

- พิพิธภัณฑ์
- โถงบริการและห้องเครื่อง

รวมพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 3,732 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

2.1 ประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจัดตั้งขึ้นโดยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งในปีพุทธศักราช 2535 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ที่ทรงปกครองอาณาประชาราษฎร์ทุกหมู่เหล่าทุกเชื้อชาติศาสนาให้มีความร่มเย็นสมานฉันท์ และด้วยพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมกิจการของมูลนิธิฯ จึงเจริญรุดหน้าในการช่วยเหลือ และสร้างสรรค์สังคมไทย

2. เพื่อจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ กระจายโอกาสความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ โดยผลิตบัณฑิตที่มีความพร้อมในด้านวิชาการและมีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดี เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเองและประเทศชาติ เพื่อให้ “เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม”

มหาวิทยาลัย มีประวัติและความเป็นมาอันยาวนาน โดยมีรากฐานจากโรงเรียนผดุงครรภ์ที่มูลนิธิฯ ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ 50 ปีก่อน และพัฒนาขึ้นเป็นวิทยาหัวเฉียวเมื่อปีพุทธศักราช 2524 เปิดการสอนระดับปริญญาตรีคณะพยาบาลศาสตร์เป็นคณะแรก คณะสังคมศาสตร์เป็นคณะที่สองในปีพุทธศักราช 2532 โดยได้รับการรับรองวิทยฐานะมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับสถาบันของรัฐทุกประการ เมื่อมูลนิธิฯ ดำเนินกิจการครบ 80 ปีในปีพุทธศักราช 2533 คณะกรรมการอำนวยการของมูลนิธิฯ ภายใต้การนำของ ดร. อุเทน เตชะไพบูลย์ ได้มีมติให้พัฒนาสถาบันให้เข้าสู่ระดับมาตรฐานมหาวิทยาลัยจึงได้จัดทำโครงการมหาวิทยาลัยและได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยได้ ณ เลขที่ 18/18 ถนนบางนา-ตราด กิโลเมตรที่ 18 อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในพื้นที่ประมาณ 140 ไร่ และให้วิทยาลัยหัวเฉียวเป็นวิทยาลัยเขตยศเส เปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 ใน 5 คณะ ได้แก่

1. คณะพยาบาลศาสตร์
2. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
3. คณะมนุษยศาสตร์ (สาขาวิชาภาษาจีนและสาขาวิชาภาษาอังกฤษ)
4. คณะวิทยาการจัดการ (สาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการจัดการ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สาขาวิชาการคอมพิวเตอร์และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ)

ระดับปริญญาโท หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารอำนวยการในวันที่ 18 มกราคม 2535 และสร้างอาคารแล้วเสร็จ 5 หลัง มหาวิทยาลัยได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานชื่อมหาวิทยาลัยว่า “มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” และมูลนิธิฯ ได้ประกอบพิธีน้อมเกล้าฯ รับพระราชทานชื่อเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2535 มหาวิทยาลัยกำหนดจะทำพิธีเปิดเป็นทางการในปีพุทธศักราช 2536 อันเป็นวโรกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเจริญถวัลย์ราชสมบัติครบ 48 ปี

มหาวิทยาลัยอยู่ในระหว่างดำเนินการขออนุมัติต่อทบวงมหาวิทยาลัยจัดตั้งคณะต่างๆ เพิ่มเติม 4 คณะ ได้แก่คณะเภสัชศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ คณะกายภาพบำบัด และคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อมและขณะนี้กำลังก่อสร้าง อาคารเรียน 2 หลัง หอประชุม ศูนย์บรรณสาร และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะแล้วเสร็จในปีพุทธศักราช 2536

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ประวัติความเป็นมา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติได้รับการก่อตั้งจากมูลนิธิปอเต็กตึ้งซึ่งตั้งอันเป็นมูลนิธิที่บำเพ็ญสาธารณประโยชน์โดยไม่จำกัด ชั้นชั้น เชื้อชาติ ศาสนา และด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ ดังนั้นภาระหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมจึงเน้นสาระนี้

- การส่งเสริม เผยแพร่ อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ไทย
- การส่งเสริม เผยแพร่ อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งด้านวัตถุและจิตใจใน ภาษา ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญของชาติ
2. เพื่ออนุรักษ์ พื้นฟู ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดสมุทร-ปราการ
3. เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทางศิลป วัฒนธรรม ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัยฯ ขบซึ่งและภาค ภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ
5. เพื่อประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม

มนุษย์เป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่ง แต่มนุษย์แตกต่างจากสัตว์โลกชนิดอื่นๆ เพราะมนุษย์มี วิถีชีวิตที่แตกต่างจากสัตว์ เช่น รู้จักทำมาหากิน รู้จักสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ประดิษฐ์สิ่งของ เครื่องใช้ในการประกอบการทำมาหากิน และสร้างแบบแผนในการดำเนินชีวิต สิ่งต่างๆ เหล่านี้คือ วัฒนธรรมและเนื่องจากมนุษย์มีวัฒนธรรมนั่นเอง จึงทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมสูงกว่าสัตว์ เจริญกว่า สัตว์ชนิดอื่นๆ

วัฒนธรรมช่วยให้มนุษย์พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วเหนือสัตว์ทั้งปวง ทำให้มนุษย์มีอำนาจเหนือสัตว์ประเภทอื่นๆ รวมทั้งสามารถควบคุมธรรมชาติได้อย่างกว้างขวาง องค์ประกอบ ของมนุษย์ที่ช่วยให้สามารถสร้างวัฒนธรรม ได้แก่ สมรรถภาพเหนือกว่าสัตว์ทั้งมวล และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความได้เปรียบบางอย่างของร่างกาย เช่น มือ นิ้วมือที่เหมาะสมกับการใช้งาน การประดิษฐ์สิ่งของ เครื่องใช้เครื่องมือต่างๆ

วัฒนธรรมเกิดขึ้นจากประสบการณ์ การสร้างสม การสืบทอดและการถ่ายทอดวัฒนธรรม มีการเกิด การเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลง การเสื่อมสลายเช่นเดียวกับชีวิตคนและสัตว์ แต่สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป หรือพัฒนานั้น เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์

มนุษย์ทุกชาติทุกสังคม ต่างก็มีวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งอาจจะแตกต่างหรือเหมือนกันก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วชุมชนหรือสังคมที่อยู่ใกล้เคียงกัน มักจะมีวัฒนธรรมเป็นอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน และสามารถเข้าใจซึ่งกันและกันได้ง่ายกว่าบุคคลกลุ่มอื่นที่อยู่ห่างไกลออกไป เช่น คนไทยย่อมเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ของคนลาว เขมร และมาเลเซีย ได้ดีกว่าคนอังกฤษหรืออาหารของคนจีนย่อมเข้าใจความเป็นอยู่ของคนเกาหลีและญี่ปุ่นได้ดีกว่าคนอินเดีย เป็นต้น

วัฒนธรรม ช่วยห้ามมนุษย์และสังคมมนุษย์เจริญขึ้น วัฒนธรรมช่วยห้ามมนุษย์สามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการต่างๆ ได้ วัฒนธรรมช่วยให้สังคมเจริญ แต่จะเจริญขึ้นมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของวัฒนธรรม เช่น คติธรรมในการดำเนินชีวิตยึดหลักของผลที่เกิดขึ้นย่อมมีเหตุก่อให้เกิด ย่อมจะมีคุณภาพดีกว่า คติที่ว่าทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นลิขิตของพระเจ้า

ความเป็นมาของวัฒนธรรม

แรกเริ่มเมื่อมีสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้น สิ่งมีชีวิตเหล่านั้น ถ้าจะให้อยู่รอดก็ต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไป สัตว์ชนิดใดไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปได้ก็คงต้องตายไป

สำหรับมนุษย์ การที่มนุษย์สามารถมีชีวิตอยู่รอดมาได้นั้นเนื่องจากความสามารถพิเศษ และลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของมนุษย์คือ ปัญญาความคิดอย่างมีเหตุมีผล ทำให้มนุษย์สามารถป้องกันธรรมชาติและเอาชนะธรรมชาติได้ เช่น เมื่ออากาศหนาวก็ไม่ได้อาศัยการปรับตัวโดยมีหนังหนาหรือขนขึ้นตามตัวมากขึ้น แต่รู้จักคิดเอาใบไม้หรือหนังสัตว์มาห่อหุ้มร่างกาย

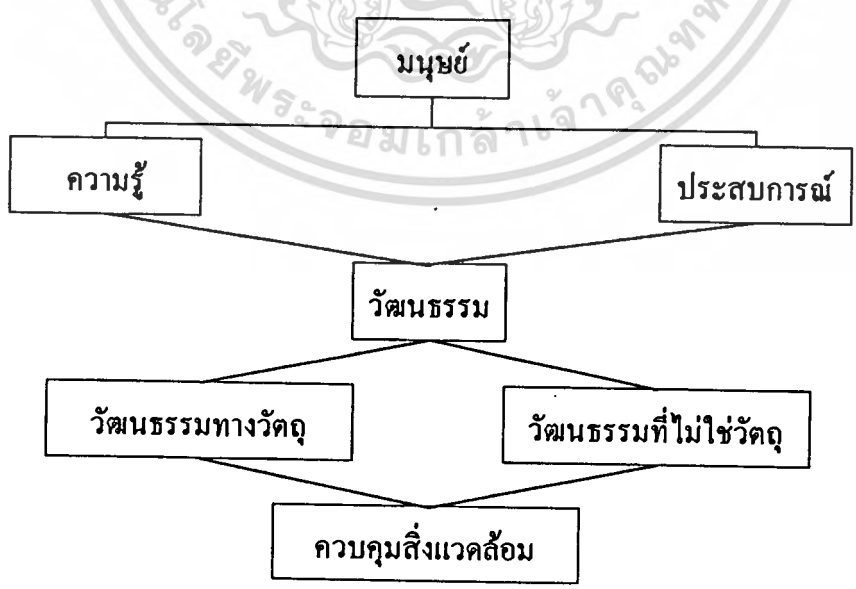
วัฒนธรรมของมนุษย์แรกเริ่มย่อมมีลักษณะง่ายๆ เช่น ในการทำมาหากิน เมื่อหิวก็ออกไปล่าสัตว์ หรือเก็บของป่าโดยอาศัยมือ และกำลังกาย เพื่อจับสัตว์ หรือเก็บผลไม้ ค่อมมาจึงค่อยๆ รู้จักใช้เครื่องมือและเทคนิควิธีในการทำมาหากิน เครื่องมือชิ้นแรกของมนุษย์คือ ก้อนหินใช้สำหรับทุบสัตว์ ตัดหรือขุดรากไม้ ก้อนหินที่ใช้ในระยะแรกๆ คงจะไม่ได้ทำให้แหลม เก็บก้อนหินที่ได้มาในลักษณะอย่างไรก็ใช้อย่างนั้น และต่อมากงด้วยเหตุบังเอิญพบว่าก้อนหินที่มีความแหลม มีคุณภาพมากกว่า ภายหลังจึงเลือกก้อนหินในลักษณะนั้น และต่อมาก็สามารถกะเทาะหินให้มีความแหลมคมเพื่อการใช้งาน เครื่องมือที่ใช้ในการล่าสัตว์และเก็บของป่าย่อมค่อยๆ พัฒนาขึ้นจากการใช้ก้อนหินประกอกับมือ (Hand ax) ค่อยๆ พัฒนาไปเป็น ขวาน หอก ธนู ฯลฯ วัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในด้านอื่นๆ ก็คงจะพัฒนาไปเรื่อยๆ ในทำนองคล้ายๆ กัน อีกตัวอย่างหนึ่งได้แก่ ยานพาหนะแรกๆ คงใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่า ลากเลื่อน (Sled) หรืออุปกรณ์ที่มีส่วนสำหรับวางสิ่งของ และมี ส่วนสำหรับลากเปรียบเทียบกับการเล่นลากเลื่อนของเด็กๆ โดยใช้กบใบของคันหมากที่แห้ง แล้งแล้วหล่นลงมา ระยะเวลาต่อมา ยานพาหนะย่อมค่อยๆ พัฒนาไปเป็นยานพาหนะที่มีล้อ เป็นเกวียน ใช้สัตว์ลาก ต่อมา ก็พัฒนาไปเป็นรถม้า รถยนต์ ฯลฯ

ในส่วนของวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุก็ย่อมจะต้องพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมนุษย์มากขึ้นจำเป็นต้องจัดระเบียบในการอยู่ร่วมกัน ต้องสร้างบรรทัดฐานต่างๆ ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการทำมาหากิน การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวเป็นสังคม คติและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนา ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มิฉะนั้นจะไม่มีความสุข ตัวอย่างเช่น ถ้าไม่มีการกำหนดรูปแบบและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้กำเนิดกับผู้สืบสายโลหิต จะทำให้เกิดความสับสน ลูกไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ลูกอาจมีสัมพันธ์ทางเพศกับแม่ พ่ออาจไม่เลี้ยงดูลูกแต่ถ้ากำหนดบรรทัดฐานไว้เป็นแนวปฏิบัติเช่น ชายและหญิงจะมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน ต้องเข้าพิธีแต่งงานกันก่อน ผู้ชายจะมีภรรยาได้คนเดียวและผู้พันกันโดยตลอดชีวิตกับคู่สมรส ไม่ใช่อยากจะไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับใครก็ได้ตามใจตนเอง คู่แต่งงานเมื่อมีลูกต้องเลี้ยงดูลูก ไม่ใช่มีแล้วก็ปล่อยให้ตาย ฯลฯ

มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาใช้เพื่อ ควบคุมสภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสภาพแวดล้อมสังคม เพื่อก่อให้เกิดผลดีต่อการดำรงชีวิต และวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นย่อมมาจากความคิดสร้างสรรค์อันเกิดจากประสบการณ์และปัญญาความรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรมเริ่มแรกที่มนุษย์สร้างขึ้น ถ้าไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการได้ก็เท่าที่ควร มนุษย์ย่อมจะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นเรื่อยๆ และนั่นก็คือ วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นหรือมีมาก่อน ย่อมเป็นพื้นฐานในการพัฒนาวัฒนธรรมในสมัยต่อๆ มา

ความหมายของวัฒนธรรม

เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำ คำว่า “วัฒนธรรม” มาจากคำว่า “Culture” ในภาษาอังกฤษ คำนี้มีรากศัพท์มาจาก Culture ในภาษาละติน มีความหมายว่า การเพาะปลูกและบำรุงให้เจริญงอกงาม

ในภาษาไทย คำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่ได้จากการรวมคำ 2 คำ เข้าด้วยกัน ได้แก่ วัฒนธรรม ซึ่งมีความหมายทั่วไปว่า เจริญงอกงาม รุ่งเรือง ธรรม ซึ่งในที่นี้หมายถึง การกระทำ หรือข้อปฏิบัติ เพราะฉะนั้น วัฒนธรรม ตามความหมายของคำในภาษาไทยจึงหมายถึงข้อปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความงอกงาม

พระยาอนุমানราชชน (กองวัฒนธรรม กรมการศาสนา ม.ป.ป. : 6) กล่าวว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวม วัฒนธรรมคือวิถีแห่งชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ เรียนกันได้ เอาอย่างกันได้

ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2485 ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมคือลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย กลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน

เซอร์ เอ็ดเวิร์ด ไทเลอร์ (Tylor 1871 ; 1 อ้างถึงใน Horton and Hunt 1976 ; 46) ได้ให้นิยามซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี และยอมรับกันแพร่หลายจนกระทั่งปัจจุบันความว่า “วัฒนธรรม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งได้มาจากการเรียนรู้ของสังคมและสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการใช้สิ่งนั้นๆ สมาชิกในสังคมจะได้รับวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม และเขาอาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมนั้นๆ เพื่อเป็นมรดกแก่ชนรุ่นต่อไป”

ปัจจุบันนี้ นักสังคมวิทยา เห็นว่า วัฒนธรรมคือความรู้ ความเชื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ และวิถีในการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งมนุษย์ได้มีส่วนร่วมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม และได้มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง วิถีการกระทำ (Way of doing things) นั้น เป็นค่านิยมในการทำงาน การกินอยู่ หลับนอน ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามความคิดเห็นของคนทั่วไป มักเข้าใจว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่ละเอียดอ่อน ทำให้เกิดความซาบซึ้ง มีศิลปะมาก เป็นของมีค่า เป็นสิ่งสำหรับคนชั้นสูง เช่น ระบำ Ballet Opera Theatre

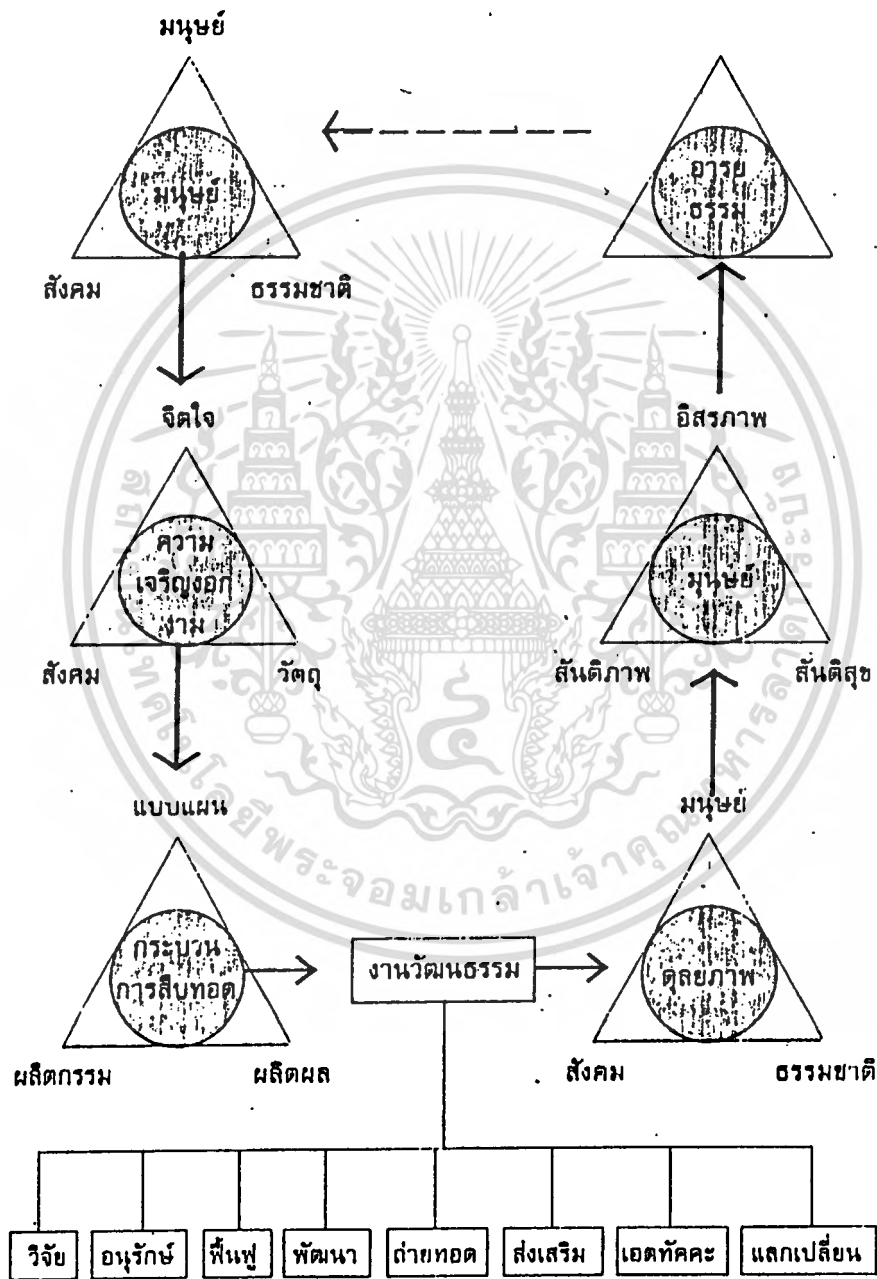
อย่างไรก็ดี วัฒนธรรม ในความหมายทางสังคมวิทยา มีความหมายกว้างกว่าความหมายที่ใช้กันอยู่ในการพูดหรือการเขียนโดยทั่วไป กล่าวคือ สังคมวิทยาถือว่า วัฒนธรรม เป็นศัพท์ทางวิชาการ (Technical Vocabulary) ซึ่งในทัศนะของสังคมวิทยาหมายถึง การดำเนินชีวิต กระบวนการแห่งพฤติกรรม และบรรดาผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น ตลอดจนความคิด ความเชื่อ และความรู้สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ การสร้างสมของมนุษย์ และสามารถถ่ายทอดกันได้จากสังคมหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนรุ่นต่อไป

สรุปได้ว่า วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติ และการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจซาบซึ้ง ขอมรับ และใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ

ความหมายเชิงปฏิบัติการ

วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งจากสังคมหนึ่ง ไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดผลผลิตกรรมและผลิตผลทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม อันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้าง เติบโตและแลกเปลี่ยน เพื่อสร้างเสริมคุณภาพระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสันติภาพ สันติสุข และอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ

แผนภูมิ ความหมายเชิงปฏิบัติการของวัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะของวัฒนธรรม

ทุกสังคมต้องมีวัฒนธรรม และวัฒนธรรมของแต่ละสังคมย่อมมีลักษณะเฉพาะที่แสดงออกให้ปรากฏ จนทำให้บางท่านใช้เขตของวัฒนธรรม เป็นเครื่องแบ่งอาณาเขตของประเทศชาติได้ ลักษณะเด่นของวัฒนธรรมจะประกอบด้วย

1. วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นที่ เป็นสิ่งช่วยในการดำเนินชีวิต ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นล้วนเป็นวัฒนธรรม

2. วัฒนธรรม เป็นผลรวมของหลายสิ่งหลายอย่าง (integrative) เช่น ความรู้ ความเชื่อ วิธีในการดำเนินชีวิต สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ

3. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นแนวทางพฤติกรรมที่มีการเรียนรู้กันได้ (Learned ways of behavior) มิใช่เกิดขึ้นเองโดยปราศจากการเรียนรู้มาก่อน และลักษณะข้อนี้เองที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์ กล่าวคือ พฤติกรรมส่วนใหญ่ของสัตว์ปราศจากการเรียนรู้มาก่อน หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของสัตว์เกิดจากการเร้าของสัญชาตญาณ (Instinct) ส่วนมนุษย์นั้นมีสมองอันทรงคุณภาพ จึงสามารถรู้จักคิด ถ้อยทอด และเรียนรู้ ขบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการติดต่อกับบุคคลอื่นในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของวัฒนธรรม

4. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นมรดกแห่งสังคม วัฒนธรรมเป็นผลของการถ่ายทอดและการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในขบวนการดังกล่าว ก็คือ การสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Communication) ได้แก่ การที่มนุษย์มีภาษาใช้ที่แน่นอน ซึ่งมีส่วนช่วยให้การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นก่อนๆ ดำเนินสืบต่อเนื่องกันมามิขาดสาย ดังนั้น วัฒนธรรม จึงมีลักษณะเป็น “มรดกแห่งสังคม” (Social Heritage)

5. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็น (Super Organic) หมายถึงสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์อย่างเดียวกันในทางกายภาพ หรือชีวภาพนั้นอาจเป็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันไปในแง่ของวัฒนธรรม กล่าวคือของสิ่งหนึ่งอาจนำมาใช้ในความหมายที่ต่างกันออกไปในแต่ละสังคม ทั้งๆ ที่ก็คือสิ่งเดียวกันนั่นเอง ตัวอย่างเช่น ลิ่น เป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของทุกคน ชาวทิเบตนำมาใช้ในการแสดงออกซึ่งความเคารพนับถือด้วยการแลบลิ่น ส่วนชาวไทยกลับถือเป็นอาการแสดงที่ไม่สุภาพ เป็นต้น

6. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต (way of life) หรือแผนดำเนินชีวิต (design for living) ของมนุษย์

พัทธา สายหู (2514 ; 2) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นแบบอย่างการดำรงชีวิตของกลุ่มซึ่งสมาชิกเรียนรู้รับถ่ายทอดกันไปด้วยการสั่งสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. วัฒนธรรม เป็นผลจากการช่วยกันสร้างสรรค์ของมนุษย์ และได้มีการปรับปรุง คัดแปลง สิ่งที่ไม่ดีหรือล้าสมัยก็เลิกใช้ไป สิ่งที่ดีก็ยังคงเอาไว้ใช้ต่อไป เช่น การเพาะปลูก เดิมใช้แรงสัตว์ ต่อมาเห็นว่าเป็นวิธีที่ล่าช้าและล้าสมัย จึงประดิษฐ์หรือซื้อเครื่องมือเครื่องจักรมา ใช้ในงานเพาะปลูกทำให้ได้ผลผลิตมากขึ้น

วัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง (Change) และมีการปรับตัว (Adaptive) ได้

8. วัฒนธรรมมิใช่เป็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่เป็นของส่วนรวมสิ่งที่จะถือเป็น วัฒนธรรมได้จะต้องเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับถือปฏิบัติ มิใช่เฉพาะคนใดคนหนึ่งยอมรับถือปฏิบัติทำ นั้น

ประเภทของวัฒนธรรม

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า วัฒนธรรมแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (Material Culture) กับวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Nonmaterial Culture)

วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ซึ่งมนุษย์ได้คิดสร้างขึ้น เป็นต้นว่า สิ่งของ เครื่องใช้ในครัวเรือน อาคารบ้านเรือน รถยนต์ ปากกา นาฬิกา ฯลฯ

วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ แบบแผนในการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศิลกรรม วิถีการกระทำ ฯลฯ

ห้องสมุด
คณะกรรมการวัดสุทัศน์สุทธาราม สจ.ล.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1393

การแบ่งประเภทของวัฒนธรรมนั้น นักสังคมวิทยาบางท่านแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. วัฒนธรรมทางแนวความคิด (Ideas-Thinking)
2. วัฒนธรรมทางบรรทัดฐาน (Norms-Doing)
3. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material-Having)

1. วัฒนธรรมทางแนวความคิด หมายถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเชื่อ หรือความรู้สึกนึกคิด ซึ่งอาจถูกหรือผิดก็ได้ เช่น ความเชื่อว่าคนตายแล้วเกิด การทำบุญ ทำบาป การเชื่อถือโชคกลาง ฯลฯ

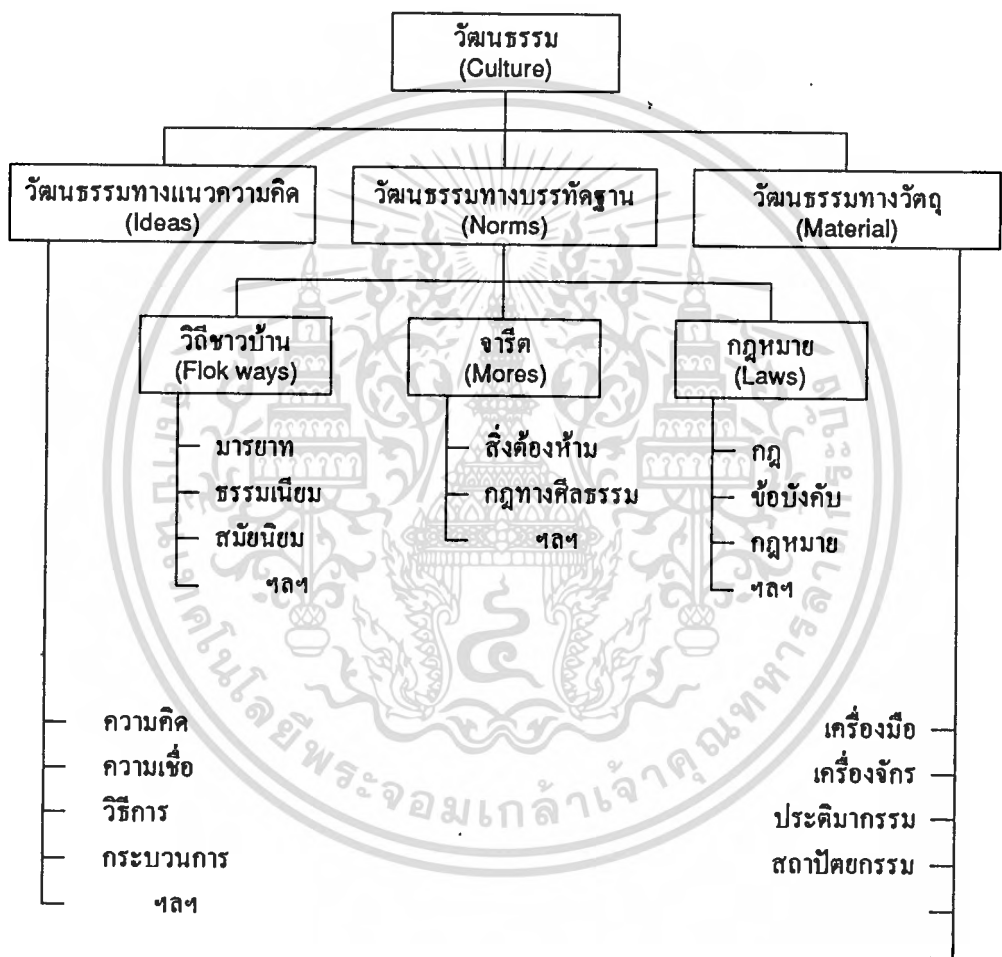
2. วัฒนธรรมทางบรรทัดฐาน ได้แก่ ระเบียบแบบแผนหรือประเพณีที่บุคคลในสังคมยึดถือ หรือกฎหมายที่ใช้ปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วย

ก. วิถีชาวบ้าน (Folkways) คือ ระเบียบแบบแผนที่บุคคลในสังคมควรจะปฏิบัติ เช่น การบวชของลูกชายเมื่อมีอายุครบ 20 ปี เพื่อทดแทนคุณบิดามารดา การต้อนรับแขก เมื่อใครมาเยี่ยมถึงเรือนชานควรจะต้อนรับ ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามอาจได้รับการติฉินนินทา

ข. กฎหมาย (Laws) ได้แก่ระเบียบแบบแผนที่ทุกคนในสังคมต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามตัวบทกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ เช่น การหยุดรถเมื่อมีสัญญาณไฟแดงตามกฎจราจร

ค. จารีต (Mores) ได้แก่ระเบียบแบบแผนที่บุคคลในสังคมจะต้องปฏิบัติตาม หากฝ่าฝืนถือเป็นการกระทำผิดทางศีลธรรม สังคมอาจรังเกียจและถูกตัดออกจากสังคม ตัวอย่างของจารีตเป็นคตินว่า การเลี้ยงดูพ่อแม่ทดแทนเมื่อท่านแก่เฒ่า และเราอยู่ในภาวะที่จะรับผิดชอบได้

3. วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ วัตถุ สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อนำมาใช้ในสังคม เช่น เสื้อผ้า อาหาร ยา ที่อยู่อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

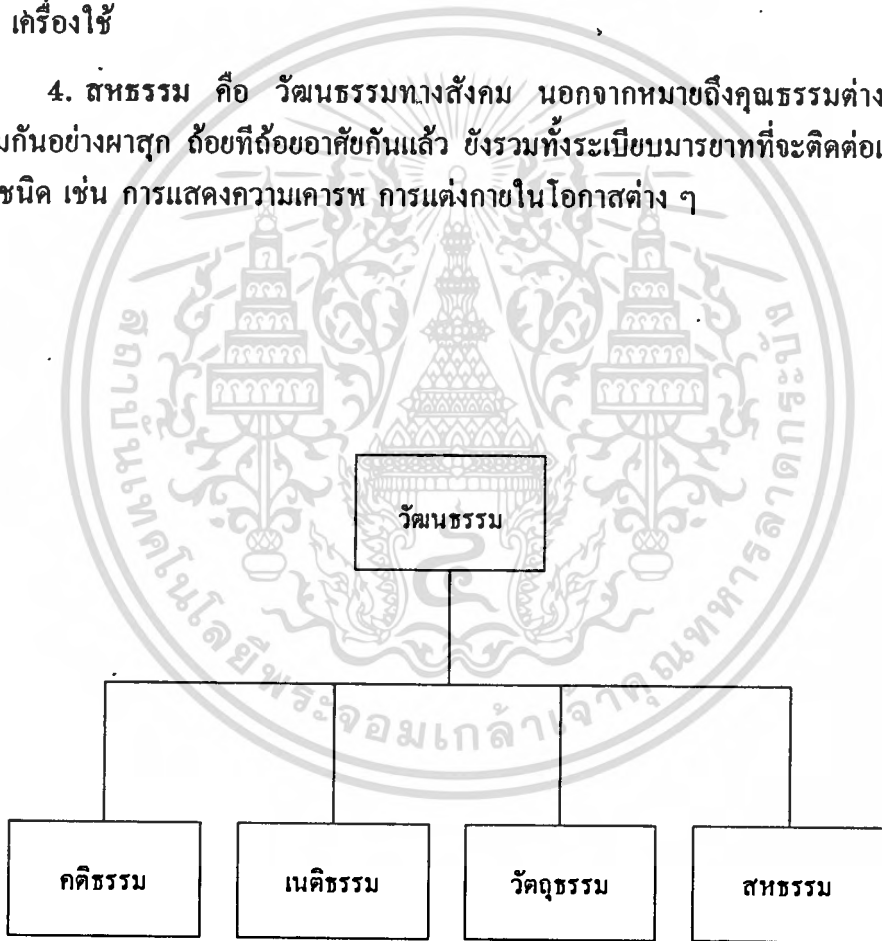
ตามประกาศตั้งกระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2485 ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้ 4 ประเภทด้วยกัน และถือว่าเป็นการแบ่งประเภทในทางปฏิบัติ ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1. กติกรรม คือ วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับหลักในการดำรงชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจและได้มาจากศาสนา

2. เนติกรรม คือ วัฒนธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือว่ามีความสำคัญพอๆ กับกฎหมาย

3. วัตถุกรรม คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น เครื่องนุ่งห่ม บ้านเรือน ยารักษาโรค เครื่องมือ เครื่องใช้

4. สหกรรม คือ วัฒนธรรมทางสังคม นอกจากหมายถึงคุณธรรมต่างๆ ที่ทำให้นักอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ถ้อยทีถ้อยอาศัยกันแล้ว ยังรวมทั้งระเบียบมารยาทที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับสังคมทุกชนิด เช่น การแสดงความเคารพ การแต่งกายในโอกาสต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการแบ่งประเภทของวัฒนธรรมที่ได้กล่าวมานี้ ไม่ว่าจะแบ่งออกเป็น 3 หรือ 4 ประเภทก็ตาม เมื่อพิจารณาแล้วโดยสรุป ก็จำแนกวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ วัฒนธรรมทางวัตถุกับวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุนั้นเองอย่างเช่น ในการแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท วัฒนธรรมทางแนวความคิด และวัฒนธรรมทางบรรทัดฐาน ก็คือวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ และถ้าแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คติธรรม เนติธรรม สหธรรม และ วัตถุธรรม ก็คือวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ

วัฒนธรรมอาจแบ่งเป็นประเภทต่างๆโดยไม่แยกตามลักษณะที่เป็นวัตถุ และที่ไม่ใช่วัตถุแต่แบ่งตามประเภทของลักษณะเนื้อหา หรือตามลักษณะหน้าที่ได้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้แบ่งเนื้อหาของวัฒนธรรมไทย จำแนกได้ 5 สาขา ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่า ก็คือการแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. ศิลปกรรม (The Arts) ได้แก่ ภาษา วรรณกรรม การละคร นาฏศิลป์ ดนตรี จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และศิลปะการแสดงอื่นๆ ฯลฯ

2. มนุษยศาสตร์ (Humanities) ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย การปกครอง ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ปรัชญา ศาสนา ฯลฯ

3. การช่างฝีมือ (Practical Craft) ได้แก่ การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอ การจักสาน การทำเครื่องถม เครื่องเงิน เครื่องทอง

4. กีฬาและนันทนาการ (Sports & Recreation) ได้แก่ มวยไทย กระบี่ กระบอง ตะกร้อ การละเล่นพื้นเมือง ฯลฯ

5. ดนตรีกรรม (Domestic Arts) ได้แก่ระเบียบในเรื่องการกินอยู่ มารยาทในสังคม การแต่งกาย การตกแต่งเคหสถาน การดูแลเด็ก ฯลฯ

วัฒนธรรม อาจแยกประเภทตามลักษณะหน้าที่ เช่น

1. เพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัย 4 ในการครองชีพ
2. เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ได้แก่ การปกครอง
3. เพื่อผลทางจิตใจ ได้แก่ ศาสนา
4. เพื่อความสดชื่นในชีวิต ได้แก่ สุนทรียภาพ
5. เพื่อการสื่อสารความรู้ ได้แก่ การศึกษา

วัฒนธรรมจะแบ่งออกเป็นกี่ประเภท และจะแบ่งโดยใช้เกณฑ์อะไรก็ได้ แต่สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่า เมื่อแบ่งแล้วเราสามารถนำเอาวัฒนธรรมทั้งหลายที่มีอยู่ในสังคม จำแนกลงได้ในวัฒนธรรมประเภทใดประเภทหนึ่งได้ครบถ้วนให้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ ย่อมถือได้ว่าวัฒนธรรมถูกแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามจุดประสงค์นี้แล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นเครื่องวัดและเครื่องกำหนดความเจริญ หรือความเสื่อมของสังคมและขณะเดียวกันวัฒนธรรมยังกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติมาก หากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ดงามที่เหมาะสมแล้ว สังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ตรงกันข้ามหากสังคมนั้นมีวัฒนธรรมที่ล้าหลังมีแบบของพฤติกรรมที่ไม่ดี มีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม สังคมนั้นก็ยากที่จะเจริญก้าวหน้าและในที่สุดก็อาจสูญสิ้นความเป็นชาติได้ เพราะถูกรุกรานทางวัฒนธรรม

ประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับจากการศึกษาวัฒนธรรม เป็นต้นว่า การสร้างความสงบเรียบร้อยของสังคม เพราะว่าวัฒนธรรมคือกรอบหรือแบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคม ทำให้ทุกคนมีประเพณีที่จะปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ทำให้การกระทบหรือขัดแย้งกันลดน้อยลง ความยุ่งเหยิงวุ่นวายก็จะลดลง วัฒนธรรมที่ดีช่วยให้สังคมเจริญก้าวหน้า เช่น ความมีระเบียบวินัย การขยัน ประหยัด อุตุน การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ฯลฯ

ความสำคัญของวัฒนธรรมนั้นมีมาก และอาจสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการต่างๆ ของมนุษย์ มนุษย์พ้นจากอันตรายสามารถเอาชนะธรรมชาติได้เพราะมนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาช่วย
2. วัฒนธรรมช่วยเหนี่ยวรั้งสมาชิกในสังคมให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และสังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกันย่อมจะมีความรู้สึกผูกพันเป็นพวกเดียวกัน
3. เป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ ชาติที่มีวัฒนธรรมสูงย่อมได้รับการยกย่องและเป็นหลักประกันความมั่นคงของชาติ
4. เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ช่วยให้ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข วัฒนธรรมทางบรรทัดฐานช่วยจัดระเบียบความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม
5. ช่วยให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองถาวร โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าชาตินั้นมีวัฒนธรรมที่ดี มีทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ยึดมั่นในหลัก ขยัน ประหยัด อุตุน ความมีระเบียบวินัยที่ดี ฯลฯ สังคมนั้นก็จะเจริญรุ่งเรือง

วัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตมนุษย์ ช่วยให้นักและสังคมพัฒนาขึ้นโดยลำดับอย่างไม่สิ้นสุด แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของมนุษย์ในการปรับปรุงรับเอาหรือสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เหมาะสมขึ้นมาใช้ ถ้าวัฒนธรรมมีความเหมาะสมมาก ก็สามารถช่วยให้สังคมเจริญขึ้นได้มากเป็นเงาตามตัวและความเหมาะสมของวัฒนธรรมก็คือการก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีวิตในสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8 วัฒนธรรมไทย

มนุษย์เมื่ออยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นสังคม ย่อมสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาใช้เอง ต่อมาเมื่อได้มีความสัมพันธ์กับกลุ่มสังคมอื่นย่อมจะมีการรับเอาวัฒนธรรมจากสังคมนั้นๆ มาใช้และวัฒนธรรมที่นำเอามาใช้ในสังคมของคนนั้น อาจนำเอามาใช้เลยโดยตรง แต่บางอย่างอาจนำมาปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะสมกับการนำเอามาใช้ในสังคมของคนก็เป็นได้ ตัวอย่างเช่น การแต่งกาย ของคนในสังคมไทยสมัยแรกๆ จะมีลักษณะการนำเอาผ้าตัดเป็นผืนให้พอเหมาะแล้วนำมาพันร่างกาย ในสมัยต่อมา ย่อมมีการเปลี่ยนแปลง และเมื่อได้รับอิทธิพลการแต่งกายแบบตะวันตกทำให้มีการตัดเย็บให้เข้ากับรูปทรงของร่างกาย มีแขน มีขามีการใช้กระดุมสำหรับยึดติดเพื่อสะดวกในการสวมใส่ การถอดออก ฯลฯ อีกตัวอย่างหนึ่งได้แก่บ้านของคนไทย ในระยะแรกๆ เรือนไทยก็คงมีลักษณะหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์ของคนไทยเอง แต่ต่อๆ มา จากการติดต่อสัมพันธ์ กับเพื่อนบ้านใกล้เคียง และได้ติดต่อสัมพันธ์กับชาวตะวันตกทำให้บ้านของคนไทยเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการก่อสร้างไปมาก

ถ้าเราจะพิจารณาลักษณะของวัฒนธรรมที่ปรากฏในสังคมไทยด้วยในเป็นกลาง เราคงต้องยอมรับว่า หลายสิ่งหลายอย่างที่เราใช้กันอยู่ และแม้แต่เราเรียกว่าเป็นวัฒนธรรมไทย เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมไทยนั้นๆ ย่อมประกอบด้วยวัฒนธรรมจากสังคมอื่นๆ มาผสมปนเป่อยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม สิ่งนั้นๆ ก็คือวัฒนธรรมไทย และมีเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมไทยมากกว่าที่จะคงให้อยู่ในลักษณะที่สร้างสรรค์ไว้เดิมตลอดไป

ลักษณะวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยได้รับการสร้างสรรค์จากคนไทยเองมาตั้งแต่โบราณ และบางส่วนก็ได้รับมาจากสังคมอื่นนำมาใช้ทั้งหมดหรือนำมาเป็นบางส่วน หรือนำมาปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะสมกับค่านิยม เหมาะสมกับการใช้สอย และในที่สุดสิ่งต่างๆ เหล่านั้นก็คือวัฒนธรรมไทย

ดังที่ได้กล่าวแล้วในบทแรกๆ ไทยได้รับวัฒนธรรมจากชนชาวพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ เช่น จากขอม มอญ และจากชนชาติอื่นๆ ที่ติดต่อสัมพันธ์กัน เช่น จากอินเดีย จากจีน และจากชนชาติตะวันตกนำมาหล่อหลอมเป็นวัฒนธรรมไทย และเป็นที่ยอมรับกันว่าในระยะแรกๆ นั้น ไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอินเดียมาก ทั้งในด้านศาสนา การปกครอง ขนบธรรมเนียมประเพณี วรรณคดีและศิลปกรรม ต่อมาวัฒนธรรมตะวันตก ได้มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในสังคมไทย ส่วนวัฒนธรรมจีนนั้นก็นับได้ว่ามีอิทธิพลอยู่มาก แต่คนส่วนใหญ่จะมองไม่ค่อยเห็น ทั้งนี้เนื่องจากความใกล้ชิดกันระหว่างคนจีนกับคนไทยและการยอมรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมไทยไปใช้ในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกับคนไทย

จากการพัฒนาวัฒนธรรมโดยลำดับมาอันเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประกอบกับปัญหาความต้องการและความสามารถของคนไทย จึงก่อให้เกิดการสร้างสรรค์การหลอมรวมและได้วัฒนธรรมซึ่งมีลักษณะเฉพาะเป็นวัฒนธรรมไทยขึ้นมา และมีลักษณะเด่นๆ ให้ปรากฏหลายอย่าง ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
2. การมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. การมีอักษรไทยและภาษาไทย
4. ประเพณีไทย
5. วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต
6. ศิลปกรรมไทย
7. จรรยาบรรณและจิตใจของคนไทย
8. การพักผ่อนหย่อนใจของคนไทย

1. การมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ สังกมไทยรับเอาพุทธศาสนาเป็นที่นับถือของชาวไทยมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย และแม้ว่าในระยะต่อมาสังคมไทยจะมีศาสนาและลัทธิศาสนาอื่นเข้าเผยแพร่ แต่ผู้คนส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นพุทธศาสนิกชน จากสถิติของกรมการศาสนา เมื่อปี พ.ศ. 2520 พบว่ามีผู้นับถือพุทธศาสนา 93.7 เปอร์เซ็นต์

พุทธศาสนามีหลักคำสอนอยู่ 3 หลักคือ สอนให้ละเว้นความชั่ว ประพฤติแต่ความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ วิถีชีวิตของคนไทยเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ดังจะพบว่าการกระทำต่างๆ เข้ามามีเกี่ยวข้อง นำเอาพิธีสงฆ์เข้ามาประกอบ

อนึ่ง แม้ว่าพุทธศาสนาจะเป็นศาสนาประจำชาติ หรือเป็นวัฒนธรรมไทย แต่ชาวไทยก็ยังนับถือลัทธิศาสนาอื่น และความเชื่อในผีสารเทวดาสอดแทรกอยู่ในพุทธศาสนาที่นับถือด้วย

2. การมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สังกมไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน พระมหากษัตริย์ทรงมีบทบาทต่อสังคมไทยตลอดมา แม้ว่าในปัจจุบันพระมหากษัตริย์จะทรงอยู่ในฐานะประมุขของประเทศ มีผู้รับสนองพระบรมราชโองการก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติประชาชนยังเห็นว่าพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจ ประชาชนจงรักภักดี และเทิดทูนพระมหากษัตริย์

คนไทยเรามีความเคารพและยึดมั่นในองค์พระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมของประชาชน ดังจะพบได้จากการถวายความจงรักภักดีในวาระการเสด็จไปในท้องที่ต่างๆ ประกอบกับคุณงามความดีที่พระองค์ได้ทรงสร้างไว้แก่ชุมชน จึงช่วยเสริมให้สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อสังคมยิ่ง

3. อักษรไทยและภาษาไทย สังกมไทยมีอักษรใช้มาก่อนหน้าสมัยกรุงสุโขทัย และได้รับการพัฒนาอักษรไทยโดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ภาษาไทยประกอบด้วยตัวอักษรและตัวเลขที่ใช้กันเพียงไม่กี่ชาติ จัดเป็นเอกลักษณ์ที่น่าภูมิใจในความมีวัฒนธรรมเฉพาะของไทย ซึ่งอีกหลายชาติไม่มีโดยทั่วไป แล้วภาษาไทยมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ก. คำแต่ละคำมีพยางค์เดียว และ ไม่มีเสียงควบกล้ำ เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ลี้น ผม ปาก ฯลฯ

ข. คำแต่ละคำเป็นคำสำเร็จรูป มีความหมายสมบูรณ์ในตัว นำเอาไปใช้เข้าประโยค ได้ทันทีไม่ต้องเปลี่ยนแปลงส่วนใดๆ ของคำอีก เช่น มืด ขวาน กิน นอน นก เบา ฯลฯ

ค. คำคำเดียวอาจมีหลายความหมาย ใช้ได้หลายหน้าที่โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำเลย เช่น คำว่า “เขา” อาจเป็นบุรุษที่ 3 หรืออวัยวะส่วนหนึ่งของสัตว์ที่อยู่บนหัว เป็นต้น

ง. การเรียงลำดับคำมีความสำคัญมาก เมื่อเข้าประโยคจะต้องเรียงตามตำแหน่งหน้าที่ การเรียงผิดจะทำให้ความหมายผิดไป เช่น แดงถูกตี ถ้าเรียงใหม่เป็น แดงตีถูก ความหมายจะต่างไปจากเดิม

จ. เสียงสูงต่ำจะทำให้ความหมายผิดไป เช่น นำ-น้ำ อา-ฮ้า

ฉ. มีการใช้ราชาศัพท์ และภาษาสุภาพตามฐานะบุคคล เช่น คำว่า กิน อาจใช้เป็นรับ ประทาน เสวย ทาน ฯลฯ

ช. คำขยายนามอยู่ข้างหลังนามเสมอ เช่น คนอ้วน ผมดำ

ซ. มีลักษณะนามโดยละเอียด ขากต่อความเข้าใจของคนต่างชาติ เช่น ช้าง 2 เชือก บ้าน 2 หลัง โต๊ะ 2 ตัว พระพุทธรูป 2 องค์ ภิภุ 2 รูป

4. ประเพณีไทย ประเพณีไทยเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา เป็นสิ่งแสดงถึง วิถีชีวิตของคนไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบันว่ามีความเป็นมาและเป็นอยู่อย่างไร ประเพณีส่วนใหญ่ เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และอาจมีคติทางลัทธิศาสนาอื่นแฝงอยู่ด้วย ประเพณีไทยบางอย่างที่น่า บถือปฏิบัติกันเช่น

ประเพณีการบวช เริ่มจากความเชื่อที่ว่าผู้ชายไทยทุกคนควรบวชเรียน เพื่อจะได้เป็น คนสูงเป็นคนที่มีคุณงามความดี และจะได้ช่วยให้บิดามารดาได้เกาะชายผ้าเหลืองสู่สวรรค์ การบวชถือเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบิดามารดา การบวชจะกระทำเมื่อผู้ชายอายุครบ 20 ปี บริบูรณ์ และมักบวชครบพรรษา แต่ปัจจุบันมักจะนิยมบวชระยะสั้น เช่น 15 วัน หรือ 1 เดือน และค่านิยมการบวชได้ลดลงไปบ้าง

ประเพณีการแต่งงานที่ถือปฏิบัติจะมีการสู่ขอ การแต่งงาน ซึ่งประกอบด้วย การแห่ ขันหมาก พิธีสงฆ์ พิธีไหว้ปู่ย่าตายาย พิธีหลั่งน้ำพระพุทธรูปและประสาทรแก่คู่สมรส การ เลี้ยงฉลองมงคลสมรส การให้ของขวัญแก่คู่มงคลสมรส พิธีปูที่นอนและเรียงหมอน และพิธีส่งตัว ปัจจุบันการแต่งงานจะถูกต้องตามกฎหมายเมื่อมีการจดทะเบียนสมรส

ประเพณีการตาย แนวปฏิบัติได้แก่ การบอกทางแก่ผู้ที่กำลังจะตาย อาบน้ำศพ แต่ง ตัวศพ มัดศพ ตามไฟหน้าศพ สวดพระอภิธรรมหน้าศพ เช่นศพ นำศพไปเผา เผาศพ และเก็บอัฐิ ปัจจุบันนิยมทำพิธีจัดงานศพให้แล้ว เสร็จหลังการตายไม่กี่วัน ไม่นิยมเก็บศพไว้นาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเพณีสงกรานต์ เป็นประเพณีการขึ้นปีใหม่ของไทย ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึง พ.ศ. 2483 ทางราชการไทยได้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่เป็นวันที่ 1 มกราคม แต่ประเพณีสงกรานต์ก็ยังคงทำเป็นประเพณีสืบต่อมา ในเทศกาลสงกรานต์จัดเป็นงานรื่นเริง มีการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ บางแห่งก็มีพิธีรดน้ำคำหัว

ประเพณีการเข้าพรรษา จัดเป็นประเพณีนิยมอีกประเพณีหนึ่งที่สืบเนื่องมาแต่โบราณ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทะนุบำรุงพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย มีการทำบุญถวายสิ่งของ เครื่องใช้และอาหารแด่พระสงฆ์เพื่อการจำพรรษา

5. วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย อาหาร และยารักษาโรค

เครื่องนุ่งห่มและการแต่งกายของคนไทย ได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย มีการรับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวตะวันตกมาใช้มากขึ้นตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น การแต่งกายของผู้ชายมักเป็นแบบง่ายๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่สำหรับผู้หญิงจะเป็นไปตามสมัยนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในเมือง

ที่อยู่อาศัย เรือนไทยเหมาะสมกับสภาพธรรมชาติของสังคมไทย เรือนไทยมีลักษณะสูงโปร่งไม่มีห้องมากนัก รับลมเย็นได้ทุกด้าน ป้องกันแดดฝนได้เป็นอย่างดี ได้สูงสำหรับเก็บของนั่งพักผ่อนและทำงานบ้าน ในบ้านไม่นิยมประดับเครื่องตกแต่งมากนัก ปัจจุบันมีคนนิยมปลูกเรือนไทยน้อยเพราะราคาสูง และสนใจแบบบ้านของชาวตะวันตกมากกว่า

อาหาร อาหารของคนไทยสมัยก่อนมีลักษณะง่ายๆ น้ำพริกปลาร้า ผัก แกงส้ม แกงเลียง ฯลฯ และรับประทานข้าวทั้งสามมือ ปัจจุบันคนไทยเป็นนักบริโภค ชอบแสวงหาอาหารรสแปลกๆ รับประทาน ชอบนำอาหารต่างชาติมาปรุงแต่งรับประทาน

ยารักษาโรค คนไทยยังนิยมการรักษาโรคภัยไข้เจ็บตามแผนโบราณ และถ้าไม่ใช้ยาแผนโบราณก็จะไปซื้อยาที่ร้าน ตามคำแนะนำของคนขายยา ทำให้คนไทยมีสุขภาพอนามัยไม่ค่อยดี ปัจจุบันคนไทยนิยมรักษาโรคภัยไข้เจ็บตามสถานรักษาพยาบาลมากขึ้น

6. ศิลปกรรมของไทย เป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากความเพียรพยายามของมนุษย์ ใน การที่จะปรุงแต่งสภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ให้สิ่งแวดล้อมน่าอยู่อาศัย สวยงาม รวมทั้งเป็นอาหารทางใจ วัฒนธรรมในด้านนี้ เช่น วรรณคดี คนตรี จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณคดี เป็นศิลปกรรมที่แสดงออกในรูปของตัวหนังสือ การแต่งความเป็นเรื่องราวทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกทางอารมณ์ แต่แฝงไปด้วยคติเตือนใจ เช่น หนังสือพระอภัยมณี ขุนช้างขุนแผน

คนตรี เป็นศิลปะเกี่ยวกับการบรรเลงให้เกิดเสียงที่ไพเราะ สิ่งที่ใช้บรรเลงทั้ง ดิด สี คี เป่า รวมเรียกเครื่องดนตรี คนตรีอาจแยกออกเป็นดนตรีไทย ดนตรีสากล ดนตรีไทยปัจจุบันที่แสดงอยู่ เช่น วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย วงมโหรี ส่วนดนตรีสากลเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อดนตรีไทยตั้ง

แต่สมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การบรรเลงแตรวงเริ่มมีขึ้นตั้งแต่รัชกาลที่ 4 และเจริญก้าวหน้าโดยลำดับ คนตรีสากลที่แสดงในสังคมไทยปัจจุบัน และพบเห็นได้ง่ายๆ เช่น แตรวง และโยธวาทิต ดังจะพบในการแข่งขันกีฬา แห่งศพ บวชนาค หรือสวนสนาม

จิตรกรรม เป็นศิลปะเกี่ยวกับการวาด เขียน ระบายสี ให้เกิดเป็นภาพหรือลวดลายต่างๆ จิตรกรรมไทยนิยมภาพที่ไม่มีแสงเงา เป็นภาพแบนๆ ศิลปะคล้ายๆ ของอินเดีย ลังกา ดังจะพบได้จากภาพตามผนังโบสถ์ ซึ่งมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา

2.4 ประวัติความเป็นมาของศูนย์วัฒนธรรมในประเทศไทย ⁽¹⁾

แต่ดั้งเดิมนั้น ศูนย์วัฒนธรรม ยังไม่เป็นที่รู้จักกันในประเทศไทย จวบจนในราวปี พ.ศ. 2485 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวัฒนธรรมขึ้นและก่อตั้ง “สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ” ขึ้น และในปี พ.ศ. 2495 รัฐบาลจึงได้สถาปนากระทรวงวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก (จนในปี พ.ศ. 2515 จึงถูกลดฐานะลงเป็นกองวัฒนธรรมสังกัดในกรมศาสนา) และในราวปี พ.ศ. 2522 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ” ขึ้น อันเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อตั้ง “ศูนย์วัฒนธรรม” ในคราวต่อมา

เมื่อเริ่มตั้งศูนย์วัฒนธรรมนั้น สำนักงานฯ ได้กำหนดให้จัดตั้งเป็น “ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมในระดับจังหวัด ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ มีหน่วยงานที่เป็นเอกเทศ และขึ้นตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แต่จำเป็นต้องอาศัยสถานที่ของหน่วยงานอื่นเป็นที่ทำการ (ดังจะเห็นได้จาก การอยู่ในสถาบันการศึกษา, ศูนย์ศิลปะอาชีพ, ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน เป็นต้น) จนกระทั่งในราวปี พ.ศ. 2525 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลง “ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม” ดังกล่าวเป็น “ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด” มีเอกเทศทั้งในด้านการทำงานและสถานที่ในการปฏิบัติงานสืบต่อมา

และเมื่อ พ.ศ. 2526 รัฐบาลจึงมีคำสั่งให้จัดตั้ง “ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย” ขึ้น อันจะเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมงานของประเทศในด้านต่างๆ และทำหน้าที่เผยแพร่เอกลักษณ์ของชาติทางด้านวัฒนธรรมแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดตั้ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความเป็นมาของศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ⁽²⁾

คณะรัฐมนตรีได้มีมติในคราวประชุม เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2526 ให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบดำเนินการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยขึ้น โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในรูปให้เปล่า ในการก่อสร้างและจัดหาอุปกรณ์ มูลค่าประมาณ 638 ล้านบาท

⁽¹⁾ “ประวัติความเป็นมาของศูนย์วัฒนธรรม”, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา, หนังสือ

⁽²⁾ “เกี่ยวกับศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย” วารสารฉลองเปิดศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย, พุทธศักราช 2530., ไม่มีหน้า

รัฐบาลเป็นผู้จัดหาเรื่องที่ดิน, สาธารณูปโภค และงบประมาณในการดำเนินการต่อไป ที่ดินในการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมแห่งนี้ มีพื้นที่ประมาณ 23 ไร่ ซึ่งได้รับจากเอกชน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้พระราชทานนามหน่วยงานใหม่ นี้ว่า “ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย” หรือชื่อภาษาอังกฤษว่า “THE THAILAND CULTURE CENTER”

ศูนย์วัฒนธรรมฯ นับเป็นหน่วยงานใหม่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งสังกัดกรมศิลปากรในกระทรวงศึกษาธิการ ก่อสร้างเสร็จในเดือน มีนาคม 2530 และเปิดเป็นทางการในเดือน ธันวาคม 2530 อันเป็นปีแห่งการฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ 5 รอบ (60 ปี)

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยที่จัดตั้งขึ้น มีวัตถุประสงค์หลักอันสำคัญคือ จะเป็นแหล่งกลางของการปฏิบัติงานด้านศิลปวัฒนธรรมอีกหน่วยงานหนึ่ง ที่จะใช้เป็นที่กลางของการบริการแก่ประชาชน เขาชนในแขนงนี้ ซึ่งกล่าวได้ว่า งานวัฒนธรรมเป็นหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของรัฐบาลที่ต้องสนอง หรือจัดทำเหมือนกับการบริการของรัฐในด้านอื่นๆ เช่น การแพทย์ การเกษตรกรรม การคมนาคม การอุตสาหกรรม การปกครองและการเมือง เป็นต้น ประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลาย มุ่งเน้นงานวัฒนธรรมเป็นแกนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคน จิตใจของคนในชาตินั้นๆ ได้เป็นอย่างดี และในที่สุด คือการนำไปสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อันปลายของความต้องการของชาตินั้นๆ นั่นเอง

2.4.1 บทบาทและหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรม

ศูนย์วัฒนธรรม นับเป็นองค์กรที่สำคัญขององค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการอนุรักษ์และเผยแพร่งานทางด้านวัฒนธรรม และยังเป็นศูนย์กลางในการบริการความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนและผู้สนใจโดยทั่วไป

ด้วยเหตุนี้ งานของศูนย์วัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับชุมชนเป็นอย่างมาก บทบาทหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมนับเป็นสิ่งสำคัญที่ควรค่าแก่การรักษาและการศึกษา เพื่อนำมาเป็นแบบในการออกแบบศูนย์วัฒนธรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น

จากการศึกษางานทางด้านศูนย์วัฒนธรรมโดยทั่วๆ ไป ในประเทศไทย พอที่จะสรุปบทบาทหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมได้เป็น 2 หลักใหญ่ๆ คือ⁽¹⁾

อ้างอิง.

“เกี่ยวกับศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (ประวัติความเป็นมา)” วารสารฉลองเปิดศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย. ทุทธศักราช 2530., ไม่มีหน้า

⁽¹⁾ “ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย” สมคิด โชติกาวิชย์. วารสาร (ฉบับฉลองเปิดศูนย์วัฒนธรรม), มิถุนายน 2530, ไม่มีหน้า

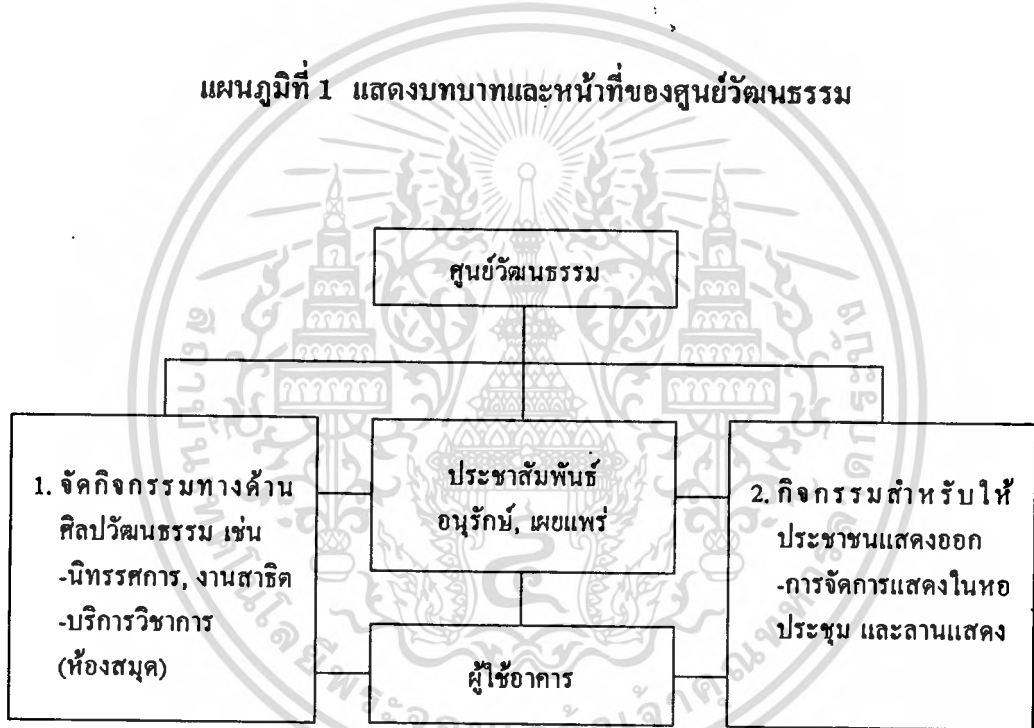
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ศูนย์วัฒนธรรม เป็นแหล่งกลางในการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมด้านต่างๆ สำหรับประชาชนโดยทั่วไป กิจกรรมเหล่านี้มุ่งเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เป็นการให้การศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมอีกแนวทางหนึ่ง

2. ศูนย์วัฒนธรรม เป็นสถานที่สำหรับประชาชนได้แสดงออก ซึ่งกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งกลางในการเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

เมื่อทราบถึงบทบาทหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมโดยทั่วไปแล้ว ในบทต่อไปจะกล่าวถึงการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ดังกล่าว

แผนภูมิที่ 1 แสดงบทบาทและหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรม

ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วัฒนธรรมโดยทั่วไป

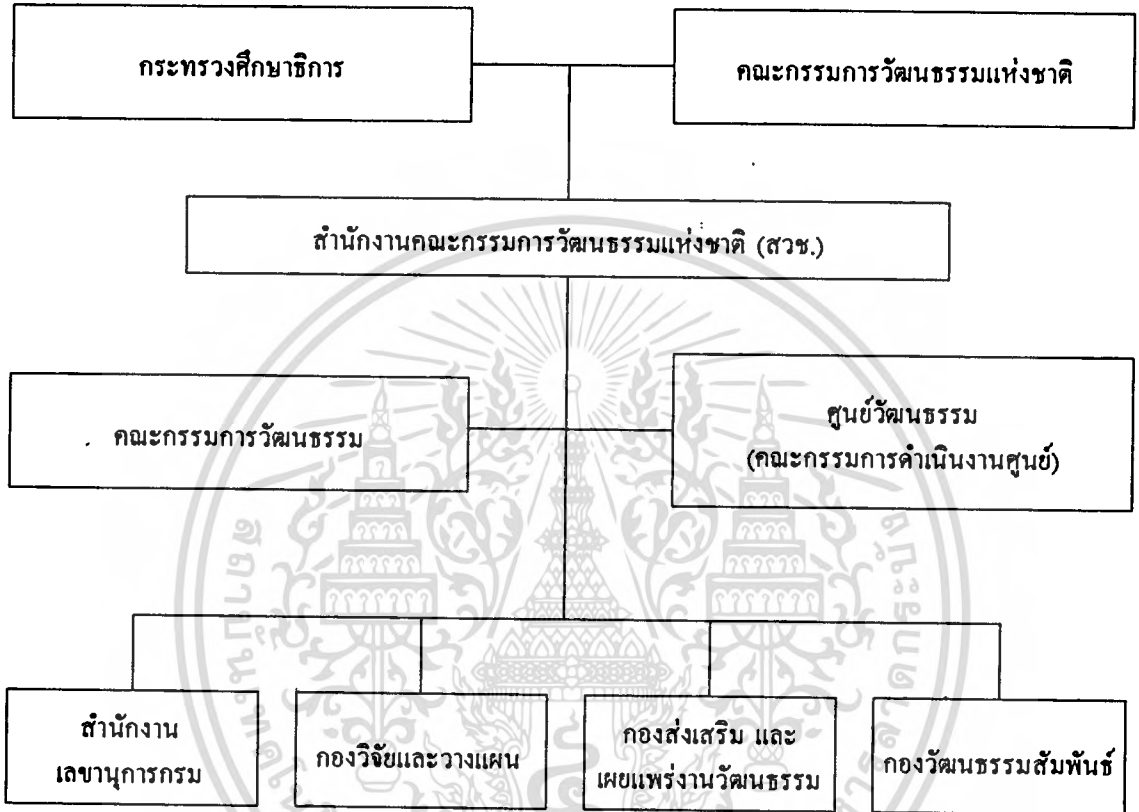
1. ลักษณะทั่วไปในเชิงการบริหาร

ลักษณะงานของศูนย์วัฒนธรรม จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการบริหารในเชิงการบริการแก่ประชาชน ดังนั้น ลักษณะทั่วไปในเชิงการบริหาร จึงต้องมีลักษณะและวิธีดำเนินงานที่แตกต่างจากหน่วยงานราชการอื่นๆ ทั้งในเรื่องของเวลาในการปฏิบัติงาน และบุคลากรบางส่วน รวมทั้งการบริหารการเงินต้องมีลักษณะคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติ และควรให้เอกชนได้เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนในโอกาสต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. โครงสร้างขององค์การ

โครงสร้างขององค์การในระดับชาติ

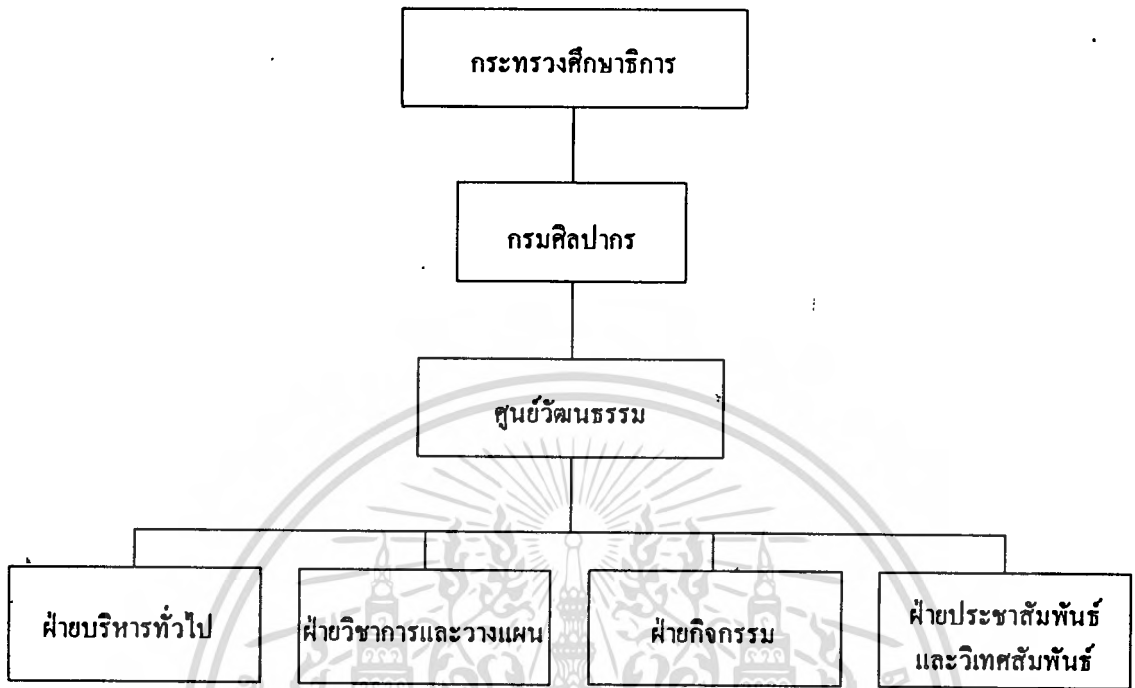
แผนภูมิที่ 2 แสดงการบริหารงานหน่วยงานทางวัฒนธรรมแห่งชาติของกระทรวงศึกษาธิการ

องค์การทางวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นองค์การที่อยู่ใต้งักคของกระทรวงศึกษาธิการ บริหารงานโดยมีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการให้คำปรึกษาและกำหนดนโยบาย ร่วมกัน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) โดยมีศูนย์วัฒนธรรมเป็นผู้รับนโยบาย เหล่านี้มาถือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

โครงสร้างขององค์การภายในศูนย์วัฒนธรรมฯ

นอกเหนือจากการบริหารงานในระดับชาติ ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) เป็นผู้กำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารงานแล้วในระดับของโครงสร้างศูนย์วัฒนธรรม ยังได้แบ่งแยกหน่วยย่อยๆ ได้อีก โดยศึกษาจากแผนภูมิการบริหารดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิที่ 3 แสดงโครงสร้างขององค์กรภายในศูนย์วัฒนธรรมฯ

หน่วยงานภายในศูนย์วัฒนธรรมฯ โดยทั่วไป แบ่งเป็น 4 หน่วยงาน คือ

1. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป
2. ฝ่ายวิชาการและวางแผน
3. ฝ่ายกิจกรรม
4. ฝ่ายประชาสัมพันธ์และวิเทศสัมพันธ์

ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ เป็นผู้สนับสนุนในการดำเนินการในแผนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ โดยแต่ละหน่วยงานขึ้นตรงต่อกองงาน ดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป อยู่ในการควบคุมดูแลของ สำนักงานเลขานุการกรม
2. ฝ่ายวิชาการและวางแผน อยู่ในการควบคุมดูแลของ กองวิจัยและวางแผน
3. ฝ่ายกิจกรรม อยู่ในการควบคุมดูแลของ กองส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรม
4. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ฯ อยู่ในการควบคุมดูแลของ กองวัฒนธรรมสัมพันธ์

เมื่อทราบถึงโครงสร้างภายในศูนย์วัฒนธรรมฯ โดยทั่วไปแล้ว จะขอกล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ พอสั่งขเปของแต่ละหน่วยงานโดยต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฝ่ายบริหารทั่วไป

มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมให้ฝ่ายต่างๆ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะเป็นศูนย์กลางในการให้บริการด้านต่างๆ ได้แก่ การปฏิบัติงานธุรการ งานบริหารบุคคล งานการเงินและการบัญชี งานเทคนิคอุปกรณ์ งานจัดการการประชุม งานอาหารและเครื่องดื่ม งานบริหารร้านค้า งานอาคารและสถานที่

ฝ่ายวิชาการและวางแผน

มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านวิชาการต่างๆ ของศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางกำหนดนโยบายแนวทางการบริหาร และการปฏิบัติงานในการพัฒนาศูนย์ฯ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว รวมทั้งการขอตั้งและจัดสรรงบประมาณ จัดทำการสำรวจวิจัยและหาข้อมูล ติดตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ฝ่ายต่างๆ สามารถดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพสูงสุด และยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการบริการทางวิชาการ การศึกษาและให้บริการห้องสมุดเหล่านี้ เป็นต้น

ฝ่ายกิจกรรม

มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์วัฒนธรรม อันได้แก่ การจัดนิทรรศการ การจัดการรายการแสดงและดนตรี การจัดการแข่งขัน และการประกวด การจัดการรายการสาธิต อบรม และภาพยนตร์ โดยจะเน้นการจัดนิทรรศการและการจัดการแสดง

ฝ่ายประชาสัมพันธ์และวิเทศสัมพันธ์

มีหน้าที่สำคัญในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของศูนย์ให้แก่ประชาชน โดยจัดในรูปแบบและของจัดทำอุปกรณ์ และทำเอกสารเผยแพร่ รวบรวมภาพถ่ายสไลด์เกี่ยวกับวัฒนธรรม ดำเนินการประสานงานติดต่อ ด้อนรับ หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์

2.5 การจัดแสดงภายในศูนย์วัฒนธรรม

2.5.1 นิทรรศการ (EXHIBITION)

นิทรรศการหมายถึง การเลือกเอารูปแบบและนำออกแสดง มักไม่มีการบรรยายในการแสดงรายละเอียดที่ชัดเจน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของนิทรรศการ เพราะมุ่งจะสนองตอบความต้องการของผู้ชมในทุกด้าน วัตถุประสงค์ หุ่นจำลอง ภาพถ่าย แผนภูมิ ข้อความสั้นๆ หรืออื่นๆ จึงจำเป็นต้องแสดงรายละเอียดให้กับผู้ชมมากที่สุดและเข้าใจด้วย

การจัดนิทรรศการ

ชนิดของการจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการแบ่งออกเป็น ๓ อย่างคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การจัดนิทรรศการถาวร (PERMANENT EXHIBITION) เป็นการจัดนิทรรศการบริเวณใดบริเวณหนึ่งโดยไม่มีกรอบเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่าจะจัดเรื่องอะไร ด้วยวัตถุประสงค์เช่นไร ควรลำดับเรื่องราวต่อเนื่องกันอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้าง โดยปกตินิทรรศการประจำเป็นการจัดแสดงนานหลายปีจึงมีการปรับปรุง แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเรื่องราว เพราะฉะนั้นจึงต้องเลือกวัตถุและเรื่องราวที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์มากที่สุด

2. การจัดนิทรรศการชั่วคราว (TEMPORARY EXHIBITION) นิทรรศการประเภทนี้เป็นกิจกรรมที่มีบทบาทมากที่สุดเพราะประชาชนในปัจจุบันนี้มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้จากสื่อมวลชน นี้นามายทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและสื่อมวลชนเหล่านั้นต่างก็มีเทคนิค ในการเนื้อเรื่องราวที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง พิพิธภัณฑสถานจึงจำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหวจัดกิจกรรมต่างๆ เร้าความสนใจและอำนวยความสะดวกในการศึกษาแก่ประชาชนด้วยบทบาท องค์การจัดนิทรรศการชั่วคราวนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

3. การจัดนิทรรศการเพื่อการศึกษาขั้นคว่ำ (EDUCATION EXHIBITION) เช่นเดียวกับประเภทที่หนึ่ง แต่เน้นในเรื่องวัตถุและการศึกษาค้นคว่ำมากกว่าด้านความงามและความเพลิดเพลินลักษณะทั่วไปที่ได้นิทรรศการประเภทนี้ เน้นหนักในเรื่องระเบียบและประวัติความเป็นมาของวัตถุ จำนวนวัตถุและประเภทของวัตถุ มีลักษณะคล้ายคลึงกับการเก็บของคลัง เว้นเสียแต่ว่าเปิดให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนเข้ามาชมและศึกษาหาความรู้ได้

ระดับของนิทรรศการ (LEVEL OF PRESENTATION)

สิ่งที่สำคัญและจำเป็นอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการก็คือระดับนิทรรศการ ดังได้กล่าวแล้ว ว่างานบริการให้นิทรรศการจำเป็นต้องออกให้เป็นหลายระดับ จึงสามารถทำให้นิทรรศการบรรลุถึงเป้าหมายของการจัดนิทรรศการ อันได้แก่ถ่ายทอดความรู้จาก สิ่งแสดงแก่ผู้ชมที่ต้องการศึกษาหาความรู้ ระดับของการจัดนิทรรศการออกอาจแบ่งได้เป็นการจัดแบ่งตามอายุของผู้เข้าชมที่ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับเด็ก ได้แก่ นิทรรศการที่จัดบริการสำหรับเด็กโดยเฉพาะเนื้อหาสาระ รูปวัตถุที่แสดงเป็นเรื่องที่ง่ายๆ ต่อการเข้าใจ มีสิ่งจูงใจต่างๆ เพื่อปลูกฝังในด้านการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ โดยอาศัยจิตวิทยาที่อาศัยเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ เด็กในระดับนี้อายุประมาณ 9-12 ขวบ

2. ระดับเยาวชน ผู้เข้าชมส่วนมากเป็นคอบหนุ่มสาว คนเหล่านี้มักจะมีอารมณ์เพื่อฝืนความรักและความสวยงาม ฉะนั้น จึงมักชอบดูแต่เรื่องความสวยงามหรือเพื่อให้เกิดอารมณ์โรแมนติก การจัดแสดงควรต้องให้เกิดบรรยากาศที่เหมือนของจริงให้มากที่สุด เช่นการ จัดแบบคือการจัดแสดงในตู้ที่จำลองเรื่องราวจริงๆ

3. ระดับทั่วไป นิทรรศการระดับนี้จัดบริการสำหรับทุกชั้น เพื่อการศึกษาค้นคว่ำหาความรู้ การจัดก็ต้องแยกออกไปต่างหาก ลักษณะการจัดไม่จำเป็นต้องพิถีพิถันถึงความสวยงาม

มากนักเพียงแต่ให้วัตถุที่แสดงต่างๆ จัดไว้เป็นระเบียบ สะดวกแก่การศึกษาค้นคว้าเพียงพอ เพราะพวกนี้จะมุ่งทางด้านการศึกษาค้นคว้ามากกว่าสิ่งอื่นๆ จะมีการจัดห้องไว้อีกต่างหากเป็นส่วนไว้เฉพาะ

ระบบการจัดนิทรรศการ (SYSTEMATIC OF PRESENTATION)

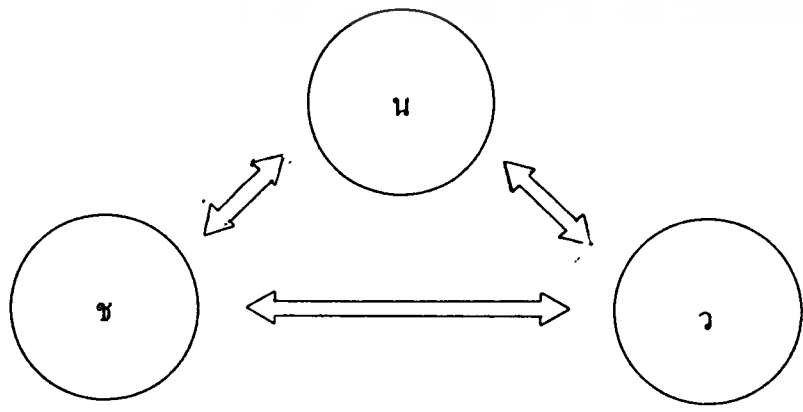
การจัดนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ต่างๆ มีหลายชนิด ได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านเนื้อหาสาระและการเน้น ความสำคัญของวัตถุที่จัดแสดง โดยใช้แสงสี และเสียง เข้ามาประกอบด้วย มีการประยุกต์สื่อประเภทโสตทัศนศึกษา เข้ามาประกอบด้วยการทำให้ผู้ชมได้มีความจำได้นานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดแสดงให้ผู้ชมรับ ความรู้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และให้ความสำเร็จตาม ที่ได้กำหนดเป้าหมายของพิพิธภัณฑ์เหล่านั้นระบบการจัดนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์อาจแยกออกได้ดังนี้

1. การจัดตั้งวัตถุตามธรรมชาติ
2. การจัดตั้งตามลักษณะสิ่งแสดง
3. การจัดแสดงตามลักษณะภูมิศาสตร์
4. การจัดแสดงตามความเป็นจริง

องค์ประกอบหลักของการจัดนิทรรศการ

คือส่วนประกอบที่ทำให้เกิดการบริการขึ้น ซึ่งการจัดแสดงที่สมบูรณ์ จะต้องมียังองค์ประกอบหลักอย่างน้อย 3 อย่างคือ รูปวัตถุ, ผู้ชม, ผู้แนะนำ

- น ผู้แนะนำ คือ ผู้ให้บริการ
- ว รูปวัตถุ คือ วัตถุที่แสดง
- ช ผู้ชม คือ ผู้ใช้บริการ

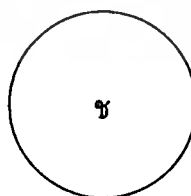
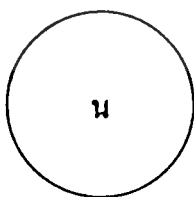

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้แนะนำต้องหารูปวัตถุมาแสดง โดยใช้ข้อมูลจากผู้ชมว่าสนใจเรื่องใดบ้าง จากนั้นก็
จัดแสดงถ่ายทอดความคิด โดยมีรูปวัตถุเป็นตัวเชื่อม ผู้ชมก็จะประทับใจ และรับแนวความคิดจาก
ผู้แนะนำติดตัวไปด้วยและจะเกิดปฏิกิริยาตอบสนองของผู้ชมที่มีต่อผู้แนะนำซึ่งอาจอยู่ในรูปคำติชม
หรือแนวความคิดเรื่องการจัดพิพิธภัณฑ์ที่ถูกต้อง

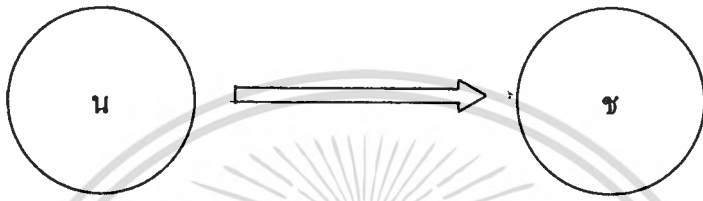
ระดับที่ 1
การ

มีองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ครบถ้วน แต่ไม่มีความสัมพันธ์ จึงไม่มีการบริการนิทรรศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับที่ 2 งานบริการนิทรรศการเริ่มต้นขึ้น เมื่อมีผู้แนะนำ นำรูปวัตถุไปสู่ผู้ชม นำรูปวัตถุไปสู่ผู้ชมโดยการจัดแสดง

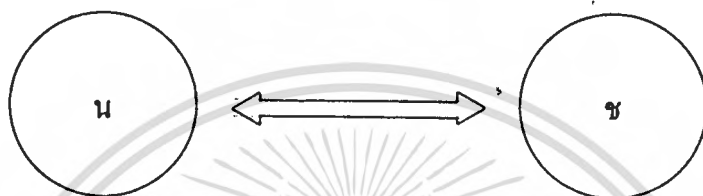

ระดับที่ 3 ผู้แนะนำต้องส่งเสริมให้ผู้ชมได้เข้าใจ และรับความรู้จากวัตถุแสดงนั้นๆ ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับที่ 4 ผู้ชมตอบสนองการรับรู้และถ่ายทอดแนวความคิดนั้นผ่านทางวัตถุ กลับไปยังผู้แนะนำก็จะเป็นการบริการที่สมบูรณ์แบบที่สุด เพราะผู้แนะนำได้รับข้อมูลในการจัดแสดงต่อไป และผู้ชมกันจะได้รับความรู้

การจัดจำแนกส่วนการจัดนิทรรศการ

เราสามารถแบ่งส่วนการจัดนิทรรศการออกเป็นส่วนใหญ่ๆ ดังนี้

1. ส่วนจัดแสดง คือ ส่วนที่จัดตั้งรูปวัตถุ ทั้งในรูปนิทรรศการประจำ และนิทรรศการชั่วคราว
2. ส่วนเก็บวัสดุ คือ ส่วนที่เป็นคลังพิพิธภัณฑ์เก็บวัตถุที่เหลือหรืออยู่ในระหว่างการศึกษา
3. ส่วนบริหารงาน คือ ส่วนสำนักงาน ทั้งงานธุรการ วิชาการ
4. ส่วนปฏิบัติงานช่าง คือ ส่วนซ่อมสวน หรือเทคนิค

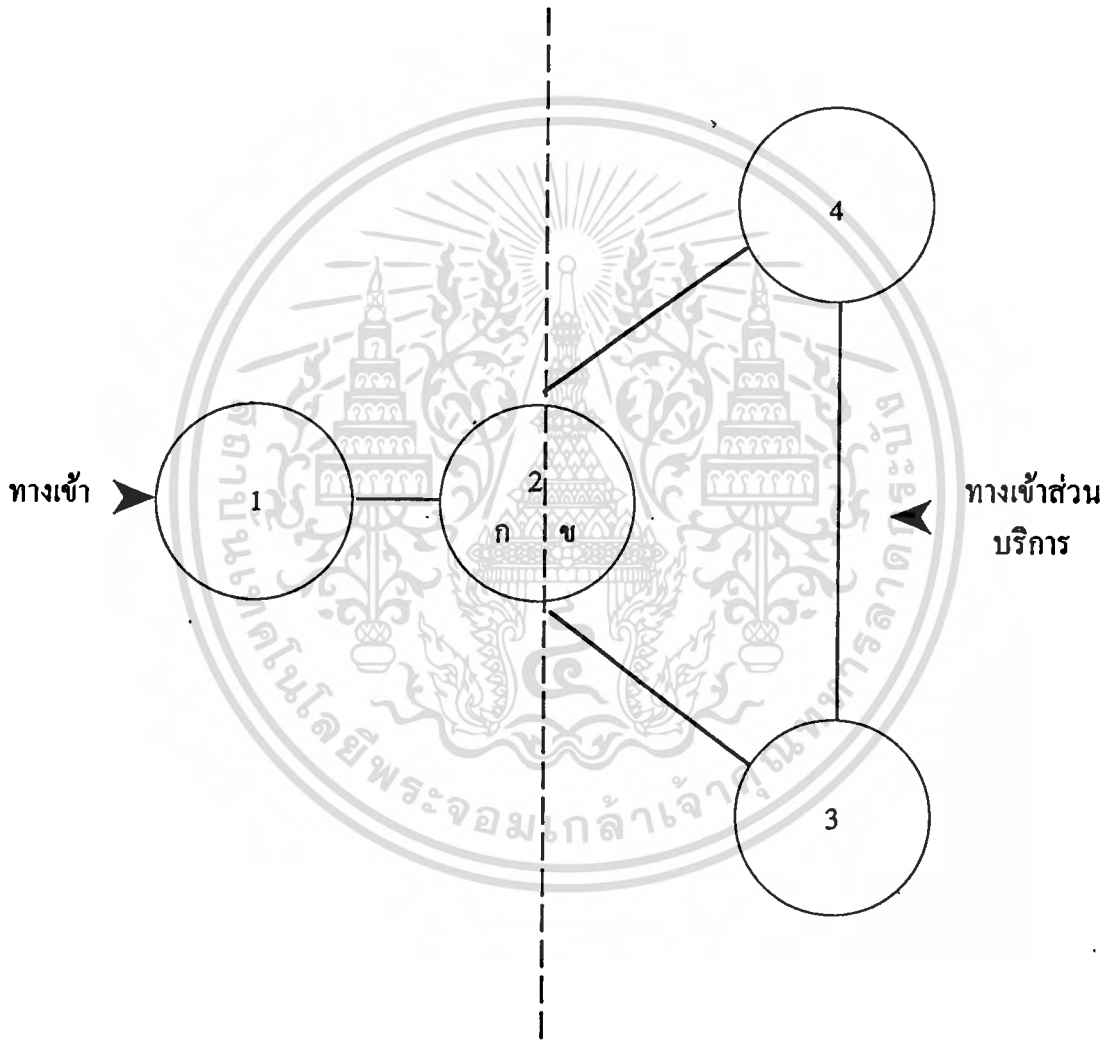
เนื่องจากอาคารมีความแตกต่างจากสถาปัตยกรรมอื่นๆ เพราะเป็นอาคารที่สร้างขึ้นสำหรับมนุษย์ และสิ่งของพร้อมกัน และเป็นสิ่งของที่มีคุณค่าอีกด้วย จึงต้องมีส่วนประกอบอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีก คือ การควบคุมความปลอดภัยในทางเข้าและทางออก และการขนย้ายวัตถุซึ่งเมื่อรวมรวมกับความสัมพันธ์ทั้งหมดก็จะเขียนเป็นแผนภูมิดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของส่วนให้บริการและส่วนรับบริการ

ส่วนรับบริการ

ส่วนบริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัญลักษณ์และความหมาย

1. ส่วนแสดงนิทรรศการ
2. ส่วนบริการงาน
 - ก. ติดต่อกับผู้ชม
 - ข. ไม่ติดต่อกับผู้ชม
3. ส่วนคลังพิพิธภัณฑ์
4. ส่วนปฏิบัติงานช่าง

2.5.2 หลักการในการจัดแสดง (BASIC PRINCIPLES)

พิพิธภัณฑ์สถานแต่ละประเภทอาจใช้เทคนิคการจัดแสดงแตกต่างกัน แต่โดยหลักการที่เป็นพื้นฐานแล้วอย่างเดียวกันดังนี้

1. ความสำคัญของการจัดแสดงอยู่ที่วัตถุ ต้องเน้นความสำคัญที่วัตถุ ส่วนคำบรรยายหรือส่วนประกอบอย่างอื่น เป็นเพียงองค์ประกอบที่ช่วยให้วัตถุที่แสดงมีความหมายสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์การจัดแสดง
2. การให้เรื่องราว ความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดง องค์ประกอบวัตถุที่จะทำให้วัตถุมีความหมายสำคัญจะต้องมีคำบรรยาย และการจะให้คำบรรยายอย่างไรดี ใช้เทคนิคอะไรนั้นก็อยู่ที่ความเหมาะสมและเรื่องที่จัดแสดง
3. การจัดแสดงวัตถุจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ให้เรื่องราวขั้นตอนไปตามลำดับจากจุดหนึ่ง ให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวติดต่อกัน
4. ให้ความประทับใจ ความเพลิดเพลิน ความชื่นชมความสำคัญ และคุณค่าของวัตถุเหมาะสมและเรื่องที่จัดแสดง

2.5.3 ประเภทของการจัดแสดง

การจัดแสดงในเรื่องต่างๆ สามารถแยกออกเป็นประเภทการแสดงไว้ 4 ประเภท คือ

1. การแสดงด้วยแผ่นภาพ

การแสดงแบบนี้ เป็นลักษณะของการแสดงภาพต่างๆ ไป ซึ่งประกอบด้วยการแสดงด้วยภาพถ่ายต่างๆ เช่น ภาพถ่ายที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญ ภาพถ่ายของประเพณีต่างๆ และการแสดงด้วยด้วยภาพเขียน

2. การแสดงด้วย (MODEL)

ลักษณะการทำ MODEL นั้น เป็นการแสดงที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด และยังสามารถดึงดูดความสนใจได้มากที่สุดด้วย ประกอบด้วยหุ่นจำลองต่างๆ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศต่างๆ โดยอาศัยหลักการจัดระบบ DIORAMA และ THEATERICAL ACTIVITY และอาศัยเทคโนโลยีในการร่วมแสดงงาน เช่นภาพ SLIDE เทป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกภาพถ่าย ประกอบในการจัดแสดง

3. การแสดงด้วยของจริง

การจัดแสดงโดยนำเอาวัตถุจริงนำมาแสดง ซึ่งได้แก่สิ่งของต่างๆ อันได้แก่

- ตู้ของเด็กเล่น สำหรับการหยอดเหรียญ

นอกจากการนำเอาสิ่งเหล่านี้มาแสดงแล้ว ยังจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคในด้าน การจัด
ให้มีความดึงดูดความสนใจจากผู้ชม ตลอดจนการนำเอา SLIDE และภาพถ่ายประกอบการจัด
แสดงเป็นต้น

4. การจัดแสดงแบบ (DIORAMA)

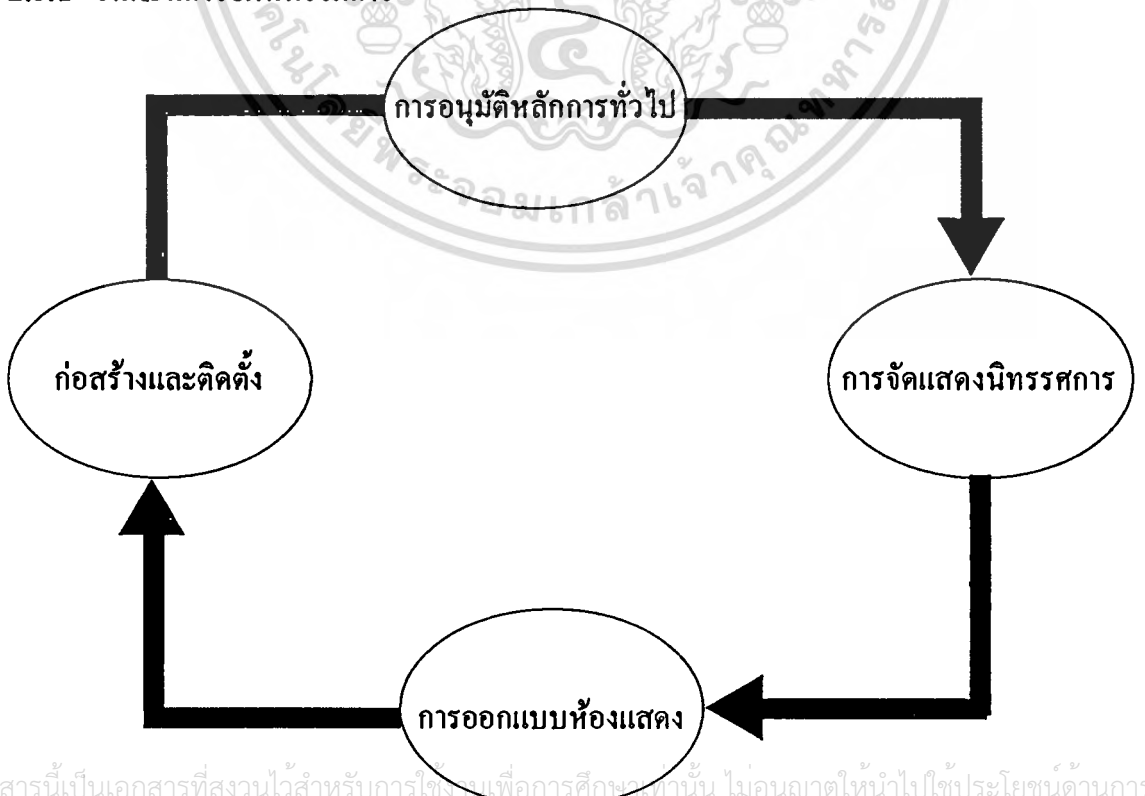
การจัดแสดงแบบนี้ เป็นการจัดการแสดงโดยการเลียนแบบสภาพความเป็นจริงของ
งานที่จัดแสดง โดยอาศัยหลักของการจัดแสดงในแบบฉากละคร นอกจากอาศัยการจัดฉากแล้ว
การนำเอาแสงสีเข้ามาช่วยเน้นในการจัดแสดงงานต่างๆ

การจัดแสดงแบบ DIORAMA ที่สามารถจัดการแสดงในแบบต่างๆ ได้ 2 แบบ คือ

- แบบเปิด คือ การแสดงที่จัดโดยการนำเอาสิ่งของที่จัดแสดงในระบบที่เปิดเผยไม่
มีการปกปิดด้วยกระจกใส อาจจะทำขึ้นมุมใดมุมหนึ่งของห้อง หรืออาจใช้ในการจัดบนพื้นที่กระ
ดืบ เช่น การแสดงหุ่นขี้ผึ้ง

- แบบปิด คือ การแสดงที่จัดโดยการนำเอาสิ่งของที่จัดอยู่ภายในตู้กระจกโดยมาก
นิยมจัดแบบนี้ ในส่วนของการจัดแสดงแบบถาวร มีการจัดทั้งในแบบตู้ติดผนัง หรือตู้แบบลอยก็ได้

2.5.4 ขั้นตอนการจัดนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้จริงเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิที่ 1 วัฏจักรของการจัดนิทรรศการ

จากแผนภูมิดังกล่าวมานี้ เราอาจจำแนกขั้นตอนการดำเนินงานจัดแสดงออกเป็นขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การอนุมัติในหลักการ เป็นเรื่องของภัณฑารักษ์หัวหน้าภาควิชาต่างๆ ในพิพิธภัณฑน์ ในการจัดเตรียมของอนุมัติหลักในการจัดนิทรรศการ วัตถุประสงค์ต่างๆ จำเป็นต้องมีรายละเอียดดังนี้

1. EXHIBITETITLE ควรแบ่งให้ชัดเจนว่าจะจัดเรื่องอะไร

2. OBJECTIVE หรือ วัตถุประสงค์ในการจัด ควรจะเขียนให้ละเอียดว่า มีวัตถุประสงค์อะไรเป็นหลัก มีวัตถุประสงค์อะไรเป็นรอง

3. SCOPE OF EXHIBITE AND DEFINITION OF CONCEPT ควรกำหนดหลักการลงไปให้แน่นอนว่านิทรรศการดังกล่าวนี้มีเนื้อหาสาระอย่างไร มีวัตถุจำแสดงจำนวนเท่าไร ขนาดไหน และมีความสำคัญลดหลั่นกันอย่างไร เป็นของพิพิธภัณฑน์สถานเองหรือยืมมาจากที่อื่น

4. HYPOTHESIS ควรจะได้ประเมินการคาดคะเนล่วงหน้าได้ด้วยว่า ผลจากนิทรรศการดังกล่าวจะให้ประโยชน์อะไรแก่ประชาชนหรือเป้าหมายที่หน่วยงานมีความต้องการ

ขั้นที่ 2 การจัดแผนนิทรรศการ หลังจากอนุมัติเรียบร้อยแล้ว ภัณฑารักษ์จะต้องดำเนินเรื่องขั้นต่อไป คือ การเรียบเรียงเอกสารและการจัดแสดง ซึ่งมีรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาขนาดและจำนวนของวัตถุ เพื่อจะได้กำหนดเรื่องราวต่างๆ ได้ว่าแต่ละตอนของนิทรรศการนั้นจะเขียนคำบรรยายไว้ว่าอย่างไร ใช้วัตถุอะไรจัดแสดง วัตถุที่แสดงทั้งหมดเป็นของพิพิธภัณฑน์หรือยืมมาจากที่อื่น ภัณฑารักษ์จะต้องเป็นเจ้าของเรื่อง

2. การเขียนคำบรรยาย การเขียนคำบรรยายประกอบนิทรรศการนั้นอาจประกอบด้วย เทตลืออกและข้อความอธิบายวัตถุสิ่งแสดง เพื่อเป็นแนวในการออกแบบของช่างศิลป์ หรือสถาปนิกโดยปกติในนิทรรศการต่างๆ จะมีคำอธิบายเรื่องราว 4 ประเภท คือ

2.1 TITLE เป็นชื่อนิทรรศการ ซึ่งข้อความจะต้องสั้นกระชับรัด สะดวกแก่การจดจำอ่านแล้วเข้าใจข้อความทันที

2.2 SUBTITLE เป็นป้ายเรื่องย่อ เป็นการเน้นเรื่องราวของเรื่องใหญ่ให้สะดวกในการทำความเข้าใจ นิทรรศการชุดหนึ่งอาจประกอบด้วยหัวข้อย่อ 5-10 เรื่อง ซึ่งการกำจัดจำนวน ข้อย่อขมกน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับหลักการ และเหตุผลตลอดจนความชำนาญฉลาดของภัณฑารักษ์

2.3 SUBTEXT คือ คำบรรยายสรุปหัวข้อใหญ่ หรือหัวข้อย่อยว่าสาระเรื่องนั้นเป็นอย่างไรเพื่อผู้ชมจะได้เกิดแนวความคิดและใช้วิจารณ์ญาณการแปลความและเนื้อหาของห้องแสดงข้อความควรเป็นภาษาต่างๆ ที่เข้าใจกันทั่วไป ไม่ควรใช้ภาษาของนักวิชาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 INDIVIDUAL LABEL คือการบอกให้ทราบว่าวัตถุที่จัดแสดงแต่ละชิ้นนั้นเป็นอย่างไร สมัยไหน พบที่ใด อายุประมาณเท่าใด

ขั้นที่ 3 การออกแบบแสดงห้อง

ในการออกแบบ และจัดแสดงเป็นหน้าที่ของมัณฑนากร ช่างศิลป์หรือสถาปนิก โดยความร่วมมือของภัณฑารักษ์

3.1 ศึกษาแนวเรื่องที่ภัณฑารักษ์เรียบเรียงให้เป็นที่เข้าใจทั้งวัตถุประสงค์และการดำเนินเรื่อง แล้วจึงดำเนินการวางผังรูปห้อง พิพิธภัณฑสถานหลายแห่ง การประชุมเป็นการภายในอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ออกแบบกับภัณฑารักษ์

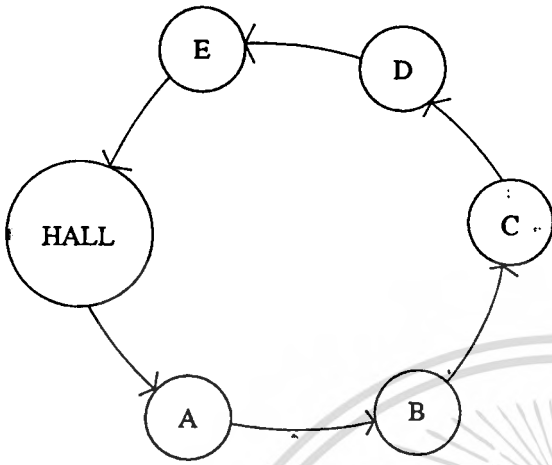
3.2 ศึกษาภาวะของผู้เข้าชม ผู้ออกแบบจะต้องเข้าใจจิตวิทยาของประชาชนผู้เข้าชมพอสมควร และจะต้องศึกษาระดับการศึกษาของผู้เข้าชมด้วยว่ามีรสนิยมแบบไหน จำนวนผู้ชมแต่ละครั้งประมาณเท่าไร จะได้เป็นแนวทางในการจัดรูปห้องแสดงกับการจัดอุปกรณ์ประกอบนิทรรศการ

3.3 องค์ประกอบของห้องและตู้ที่แสดง เมื่อศึกษาปัญหาต่างๆ พร้อมแล้วผู้ออกแบบจึงจัดห้องแสดง โดยเริ่ม TITLE ไปยัง SUBTITLE ทีละตอนตามลำดับ

ขั้นที่ 4 การก่อสร้างและติดตั้งวัตถุ

หลังจากภัณฑารักษ์และสถาปนิกผู้ออกแบบได้ดำเนินการออกแบบจนเป็นที่พอใจแล้ว จึงดำเนินการสร้างทุกสิ่งทุกอย่าง ตามภาพพจน์ของผู้ออกแบบให้เป็นจริง เมื่องานทุกด้านตามแบบผู้ออกแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงดำเนินการติดตั้งวัตถุและจัดทำคำบรรยาย ตามแบบของผู้ออกแบบไว้แต่ละตอนตามลำดับงาน ขั้นตอนนี้ต้องอาศัยความปรมาณีตมาก เพราะหากเกิดการผิดพลาดขึ้นแล้ว จะทำให้เสียเวลาและงบประมาณอีกด้วย

การพิจารณาลักษณะการจัดกลุ่มห้องแสดง

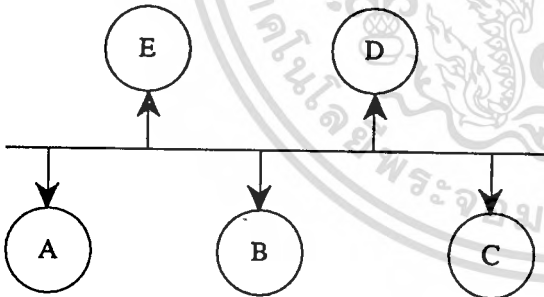

1. ROOM TO ROOM ARRANGEMENT

ชมโดยไม่ย้อนกลับทางเดิม

ข้อดี เป็นการจัดแบบง่ายๆ ประหยัดเนื้อที่

ข้อเสีย ไม่อาจจะเลือกชมส่วนใดส่วนหนึ่งได้ ถ้าเป็นพิพิธภัณฑ์ เมื่อปิดอีกห้องหนึ่งจะกระทบอีกห้องหนึ่ง

2. CORRIDOR TO ROOM ARRANGEMENT

เป็นทางเดินยาวและเป็นทางแยกเข้าสู่ส่วนแสดง

ข้อดี เลือกชมได้ตามชอบใจ

ข้อเสีย การแสดงจะไม่ติดต่อกันเป็นการขัดจังหวะการแสดงและเปลืองเนื้อที่ทางเดินอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.5 การกำหนดเส้นทางจราจร

การศึกษาถึงหลักของการกำหนดทางสัญจรในพิพิธภัณฑ์ มีดังนี้

1. เส้นทางที่กำหนดแน่นอน โดยมีทางเข้าออกแยกจากกัน

1.1 การแสดงต่อเนื่องด้านเดียว

1.2 การแสดงที่ชมได้ทั้ง 2 ด้าน

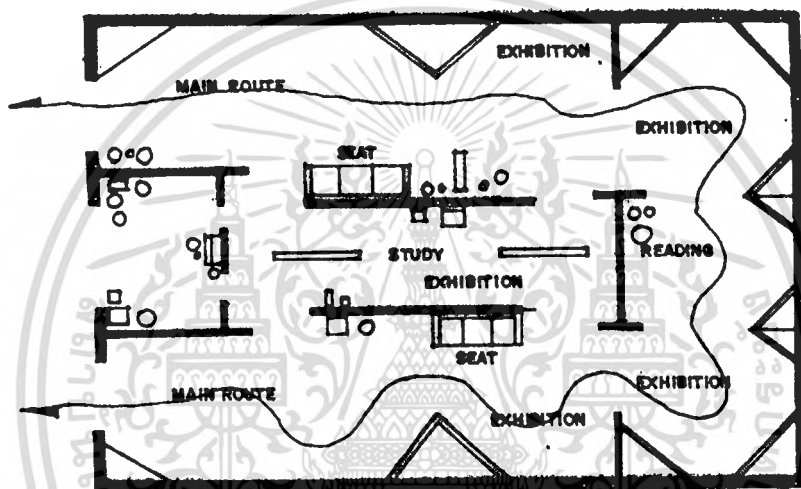
2. เส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอนมีทางเข้าและออกชิดกัน

2.1 การแสดงที่ต่อเนื่องชมได้ทั้ง 2 ด้าน

2.2 การแสดงที่ชมได้ทั้ง 2 ด้าน แบบขดลวด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

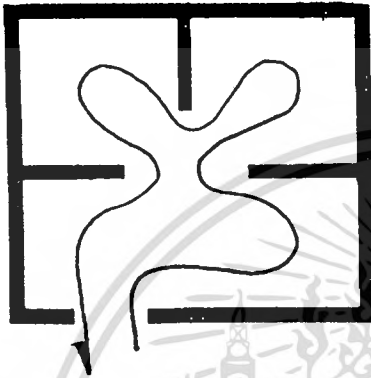
ถ้าเป็นห้องที่ไม่มีลักษณะการจัดแสดงเพื่อคนส่วนน้อย ก็ควรจัดเอาทางด้านซ้ายของห้องแสดง (กำหนดจากความเคยชินของผู้ชม) ดังตัวอย่างของห้องแสดงในแนวทางนี้ดังภาพข้างบนนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

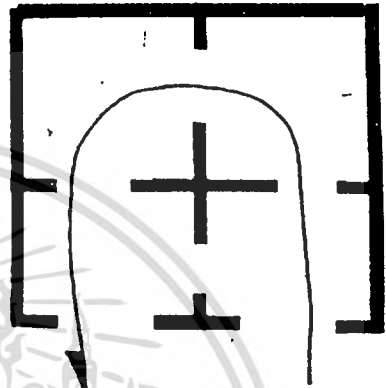
การเปรียบเทียบทางสัญจร

แบบที่ดี

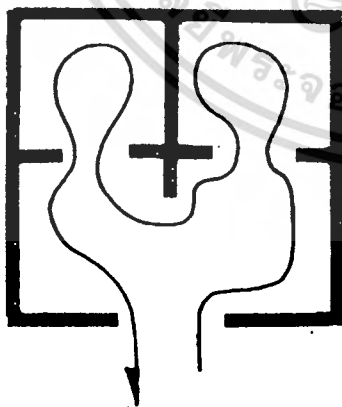
แบบที่ไม่ดี

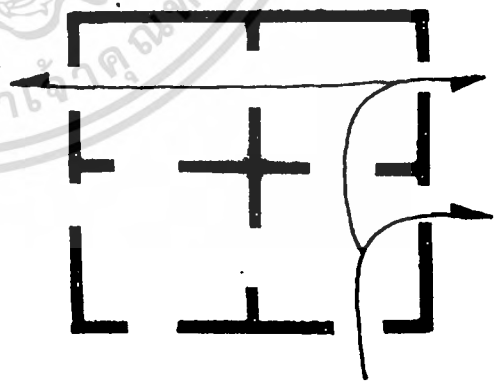
การจัดทางเดินที่ดี มีระเบียบ

ผู้ชมเข้าชมได้ไม่ทั่วถึง

ผู้ชม ชมได้ทั่วถึง

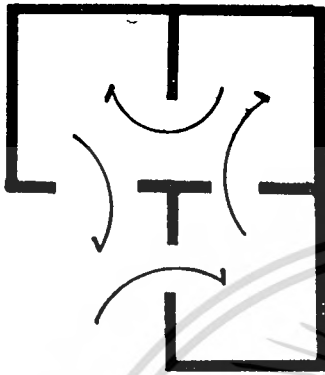

ผู้ชม เข้าชมได้ไม่ทั่วถึง

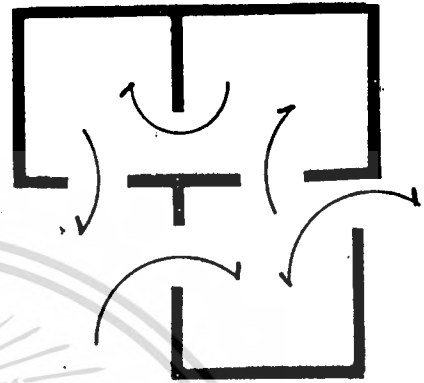
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบที่ดี

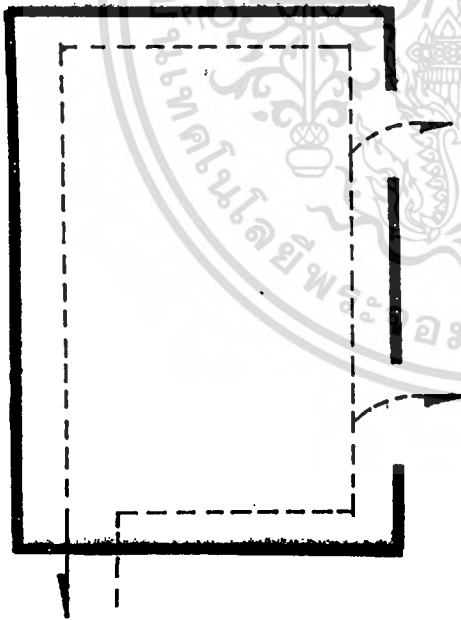
แบบที่ไม่ดี

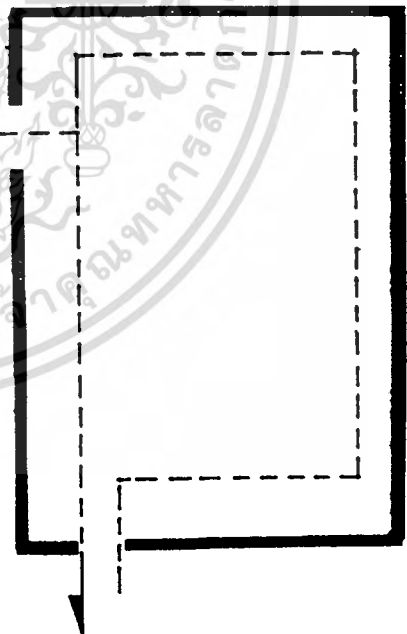
การจัดทางเข้า-ออกที่เหมาะสม

การจัดทางเข้า-ออกที่สับสน

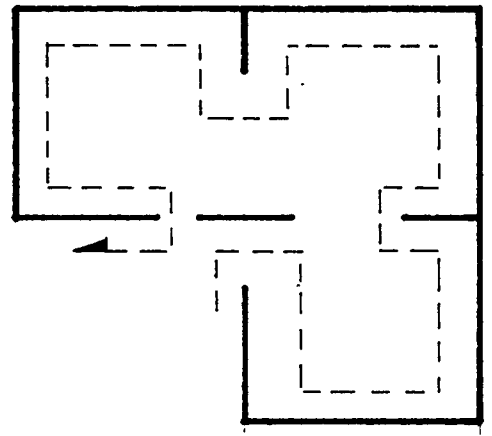
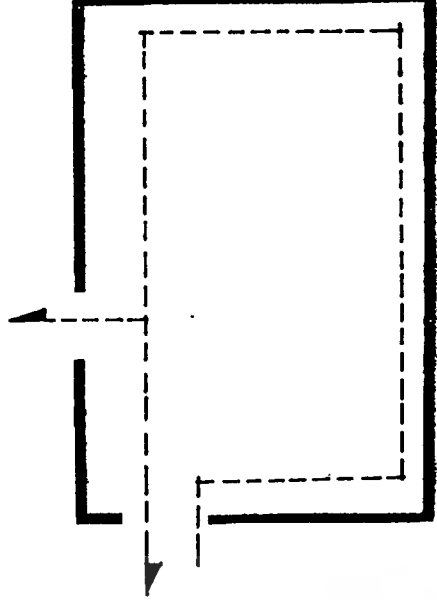

ทางออกชัดเจนไป ทำให้ส่วนที่เหลือของห้อง กลายเป็นส่วนที่ไม่สำคัญ

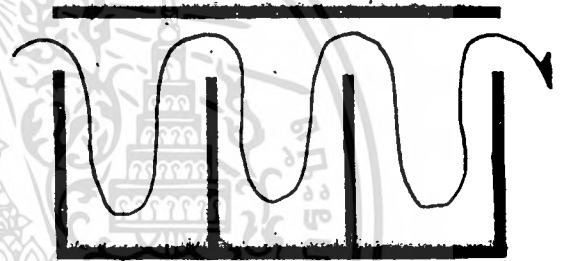
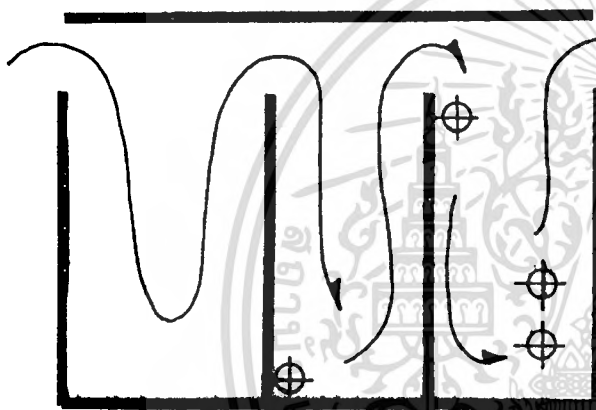
ทางออกห่างจากทางเข้า ทำให้ ผู้ชมดูเกือบทั่ว ห้อง ถึง 3/4 ของห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางออกที่ดีทำให้ผู้ชมดูได้เกือบทั้งหมด

การจัดทางเข้า-ออกที่เหมาะสมกับห้อง 3 ห้อง

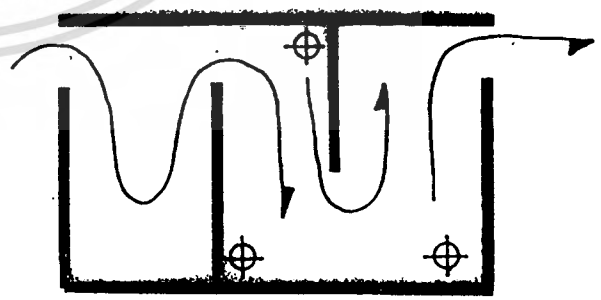
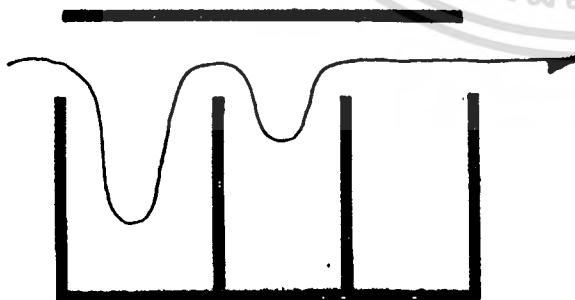
มีการจัดกลุ่มห้องแสดงที่เหมาะสม

มีการจัด

ลักษณะของห้องแสดงที่กำหนดเส้นทางสัญจร

เส้นทางสัญจรได้โดยสร้างความดึงดูดทุกระยะ

ให้ผู้ชม

เส้นทางสัญจรที่ไม่มีแรงดึงดูดความสนใจของผู้ชม

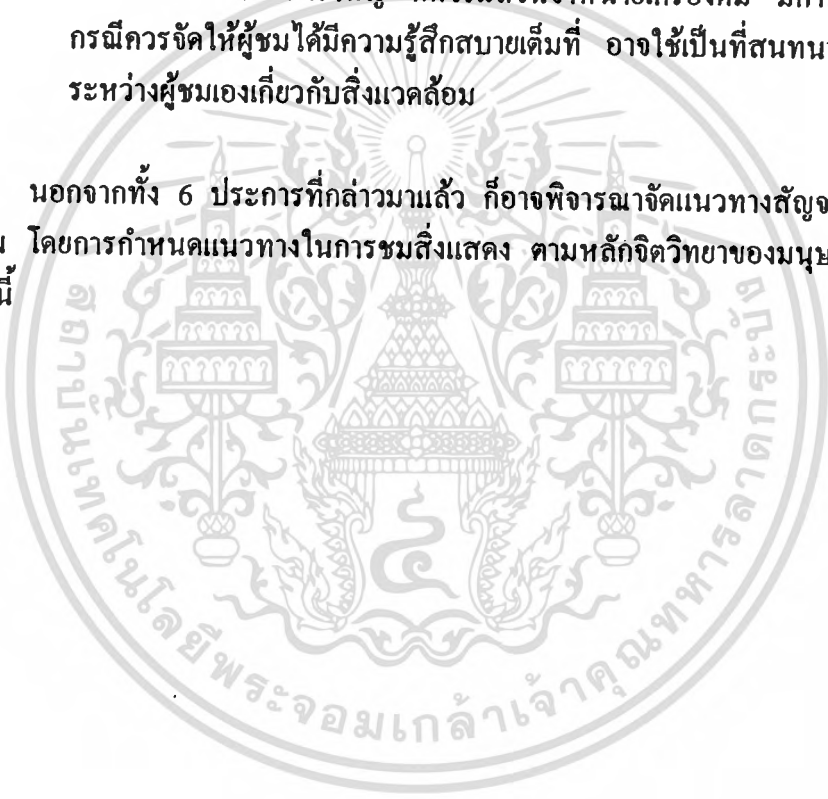
การสร้างความดึงดูดผู้ชมไว้เป็นระยะๆ ตลอดเส้นทาง

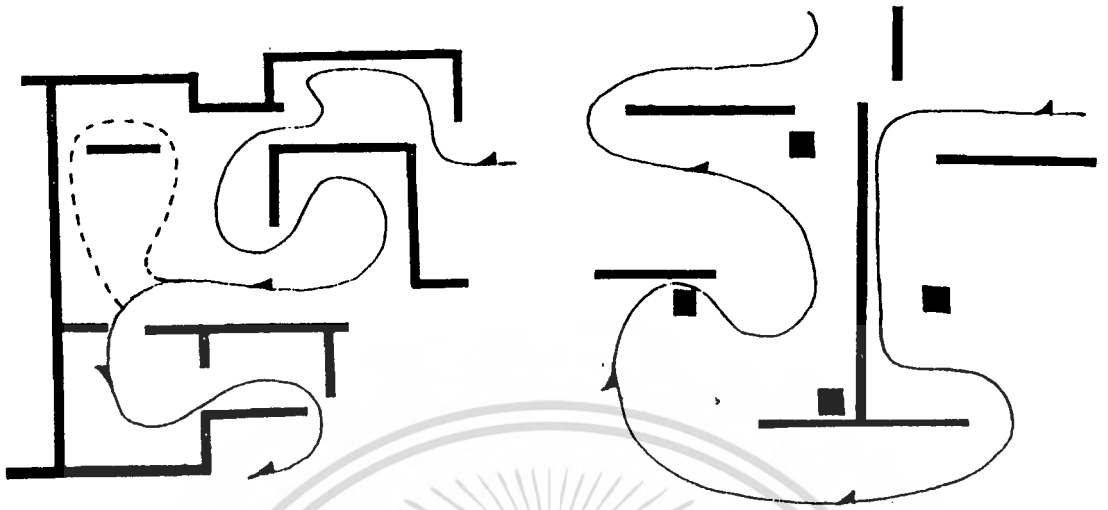
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อคำนึงในการจัดทางสัญจร

1. เส้นทางที่ผู้ชมเคยชิน
2. ไม่ควรมีประตูมากกว่า 2 ประตู และเมื่อจัดให้มี 2 ประตู ไม่ควรจัดให้ประตูทางออกอยู่ในแกนกลางของห้อง
3. เรื่องที่ให้รายละเอียด สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาควรอยู่ทางด้านซ้ายของห้อง
4. มีการจัดสิ่งแสดงที่ดึงดูดผู้ชม ตลอดเส้นทางที่จัดแสดง
5. มีการแบ่งส่วนของห้องนิทรรศการสำหรับผู้ชมส่วนใหญ่ และประเภทส่วนน้อยที่ต้องศึกษารายละเอียด
6. ควรมีการจัดที่สำหรับพักผ่อน พักสายตา หรือคลายความเครียด ได้แก่ ที่นั่งพัก หรือถ้าเป็นนิทรรศการใหญ่ ก็ควรมีสวนจำหน่ายเครื่องดื่ม มีการจัดต้นไม้ ในกรณีควรจัดให้ผู้ชมได้มีความรู้สึกสบายเต็มที่ อาจใช้เป็นที่พักผ่อน หรือถกเถียงระหว่างผู้ชมเองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

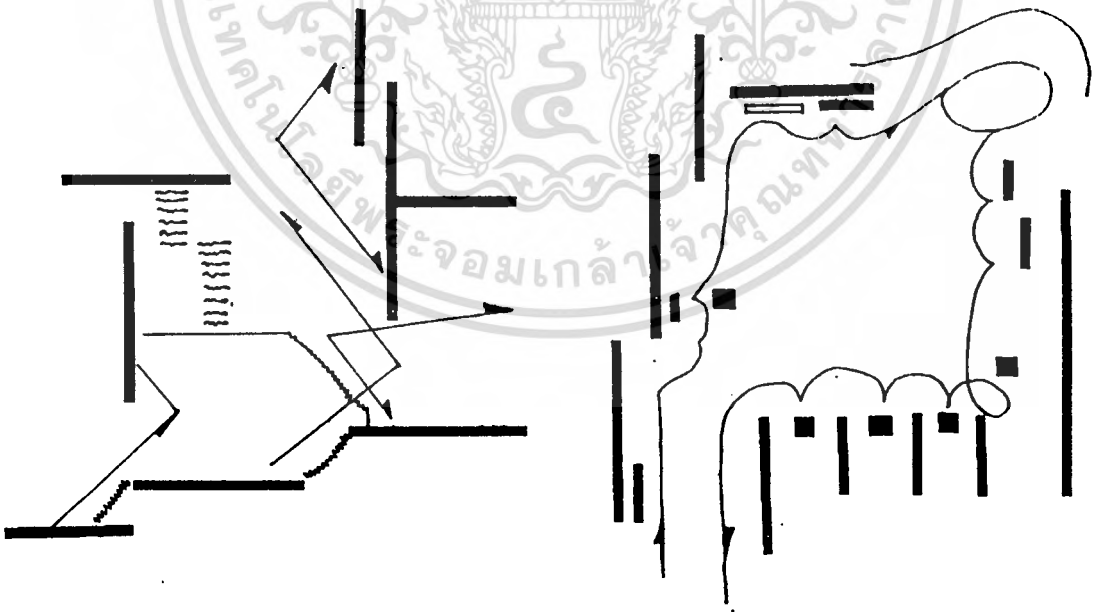
นอกจากทั้ง 6 ประการที่กล่าวมาแล้ว ก็อาจพิจารณาจัดแนวทางสัญจรในส่วนพิพิธภัณฑ์สถาน โดยการกำหนดแนวทางในการชมสิ่งแสดง ตามหลักจิตวิทยาของมนุษย์ ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

จัดภายในห้องเล็กๆ โดยกำหนดทางเข้าออกสู่ห้องแสดงอื่นๆ ให้ผู้ชมได้ติดตาม

พื้นที่แสดงกว้างๆ กันด้วยแผงกั้นส่วน ซึ่งเป็นสิ่งแนะนำในการเดินชม ผู้ชมจะรู้สึกอิสระในการชมมากขึ้น

เป็นการชี้แนวทาง โดยการจัดเนื้อที่ว่างทำให้ผู้ชมรู้สึกเองและติดตามด้วยความเพลิดเพลิน

ชักนำผู้ชม โดยนำสิ่งที่น่าสนใจเป็นระยะตามกำหนดจนถึงส่วนสำคัญ CLIMAX

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการจัดแสดงเพื่อให้ความรู้ ต้องให้มีส่วนสำหรับคำบรรยาย เพื่อข้อมูลของวัตถุ โดยมีข้อสังเกตการจัดวางวัตถุ 4 รายละเอียดไว้ดังนี้

1. การวางวัตถุขนานไปกับข้อมูลของวัตถุ มีผลคือ ในบางครั้งผู้ชมไม่อาจเดินผ่านช่องทางที่กำหนด

2. การวางวัตถุเป็นกลุ่ม และวางข้อมูลของวัตถุไว้เป็นช่องๆ จะทำให้คนดูสับสน ไม่ทราบว่าคำอธิบายไหน เป็นของวัตถุใด

3. การวางข้อมูลอธิบายไว้ติดกับวัตถุแต่ละชิ้น ทำให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจและทำให้งานเหมาะต่อการเคลื่อนย้ายจัดที่ตั้งใหม่

4. และ 5. เป็นการจัดส่วนพิเศษสำหรับให้ข้อมูลรายละเอียดแก่ผู้ที่สนใจประโยชน์มาก แต่สำหรับผู้ที่ไม่สนใจนานเข้าก็จะรู้สึกเบื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.6 อุปกรณ์ในการจัดแสดง

ตู้ในการจัดแสดง

ชนิดของตู้แสดง (TYPE OF SHOWCASE)

จัดแบ่งเป็นหลายชนิด ตามลักษณะหน้าที่การใช้สอย รูปร่าง และเพื่อการเคลื่อนย้าย สะดวกง่ายดาย ฯลฯ

1. TABLE SHOWCASE เป็นแบบที่เหมาะสมที่สุด สำหรับจัดแสดงวัตถุขนาดเล็ก ซึ่งจัดเพื่อให้สามารถมองเห็นได้โดยรวม แม้แต่ด้านขอบของวัตถุ

2. UP RIGHT SHOWCASE ตู้จัดแสดงแบบนี้มี 3 แบบใหญ่ คือ

2.1 FREE STANDING SHOWCASE

2.2 UPPING WALL SHOWCASE

2.3 INSET SHOWCASE

2.1 FREE STANDING SHOWCASE

ตู้ขนาดใหญ่แบบนี้ จะช่วยได้มากสำหรับการจัดแบบห้องแสดงเป็น SECTION ถ้าด้านข้างด้านหนึ่งของตู้เป็นด้านทึบ ด้านนี้เป็น BLACK GROUND ซึ่งสามารถใช้เป็นที่ติดแสงได้

2.2 UPPING WALL SHOWCASE

ออกแบบนี้ขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อที่จะใช้สำหรับจัดแสดงวัตถุที่มีลักษณะเป็นไปทางสูง ด้านหลังไม่จำเป็นต้องติด

2.3 INSET SHOWCASE

อยู่ในระดับพื้นหรือเหนือระดับพื้น เหมาะอย่างยิ่งสำหรับพิพิธภัณฑ์ที่มีผนังด้านหนึ่งที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ และไม่ต้องทำการตกแต่งเพื่อดึงดูดความสนใจ สามารถจัด SHOW ได้ง่าย

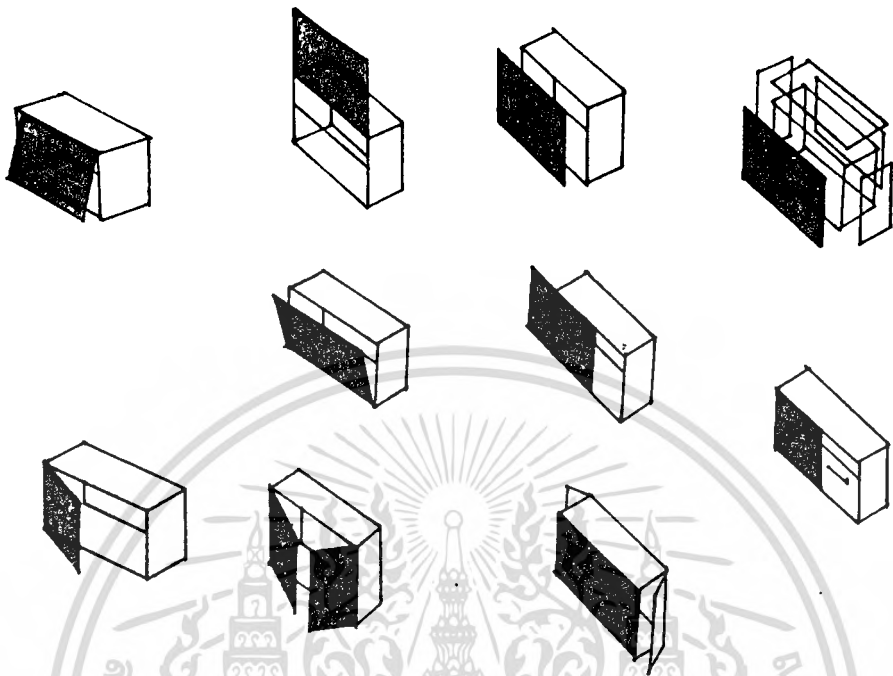
3. SHOWCASE EQUIPPED WITH PANELS แบบชนิดนี้มีราคาแพง โดยเฉพาะการทำประกอบส่วนต่างๆ จะต้องมีการออกแบบเป็นอย่างดี ตู้แบบนี้จะสามารถใช้ประโยชน์ได้มากมายเช่น

3.1 ใช้เนื้อที่สำหรับจัดแสดงน้อย

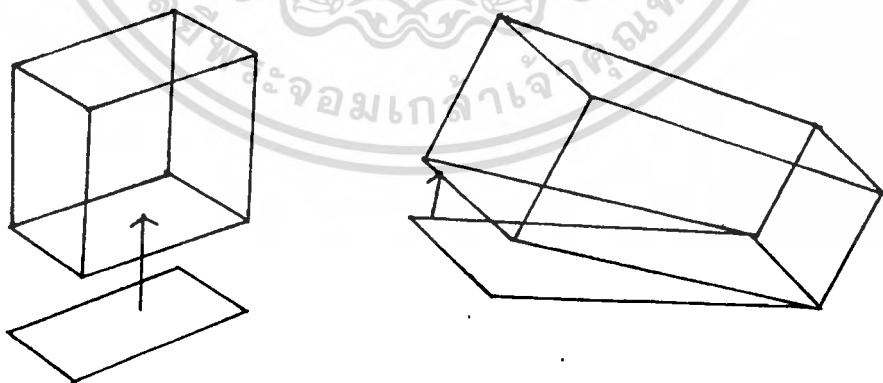
3.2 การเลือกใช้วัตถุ สามารถเห็นได้จากการดึงดูดใจผู้ชม โดยสามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ชมธรรมดาได้

3.3 สามารถที่จะควบคุมต่อต้านแสงที่รบกวนได้

ตู้สำหรับจัดแสดง ประกอบด้วย
- ตู้แบบตั้งโต๊ะ

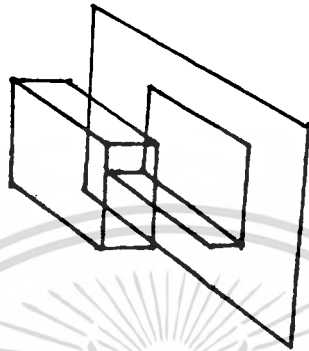

- ตู้แบบตั้งซึ่งเปิดไฟได้ในแนวตั้ง

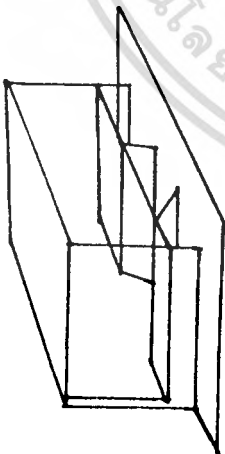

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ตู้ที่ติดตั้งผนังสามารถแยกตัวตู้ ผนังและฝ้า กรอบออกได้

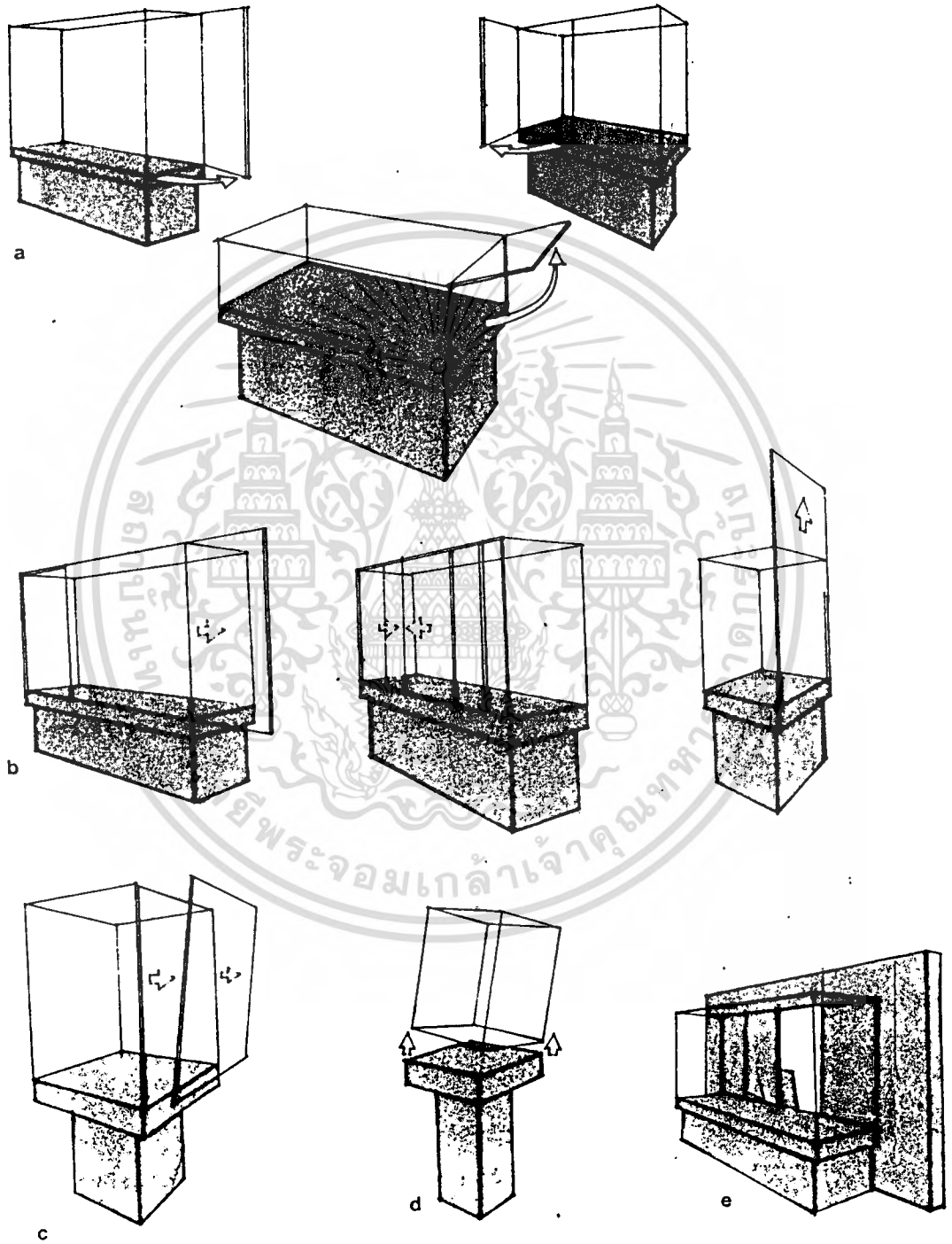

- ตู้ติดผนังซึ่งสามารถเปิดได้จากผนังหลังตู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะการใช้งานของผู้จัดแสดงแบบต่างๆ

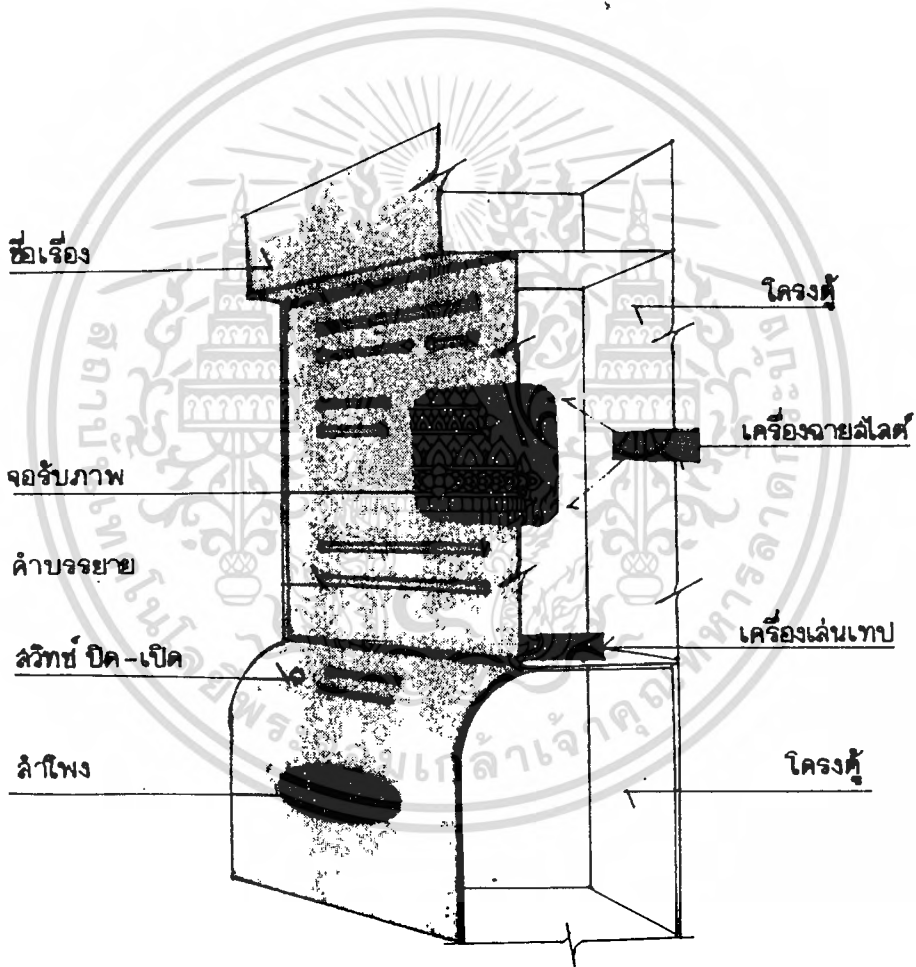

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตู้แสดงประกอบด้วยเครื่องฉายสไลด์

ตู้ชนิดนี้จะมีขนาดที่คงตัวในด้านความลึก เพราะขึ้นอยู่กับระยะของเครื่องฉายสไลด์ ขนาดกว้าง-ยาว เป็นไปตามเรื่องราวที่แสดง ลักษณะส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวอยู่ด้านหนึ่ง แล้วมีช่องไว้สำหรับฉายสไลด์ เมื่อผู้ชมกดสวิทช์ให้เครื่องทำงานจะมีคำบรรยายภาพประกอบอยู่บนแผ่นแสดงด้านหลัง และมีสไลด์ฉายมาบนแผ่นแสดงอีกด้านหนึ่ง พร้อมคำบรรยาย

ลักษณะของตู้จะเป็นโครงไม้จริงๆ ไม้สักด้านที่เป็นแผงบอร์ด ส่วนที่เป็นด้านตู้แสดง จะทำเป็นภาพโปร่งแสงด้วยแผ่นพลาสติก การต่อให้เป็นกลุ่มนี้ จะมีโครงทำด้วยเหล็กยึดติดกับด้านข้าง ส่วนเสาเหล็กนั้นจะยึดติดกับพื้นด้วยสกรู

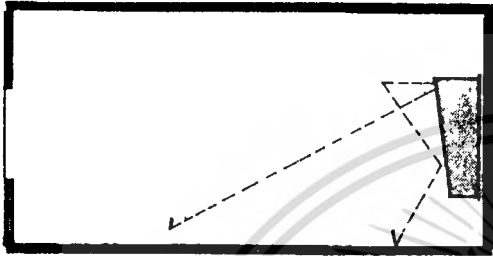

ลักษณะตู้แสดงที่ประกอบด้วยเครื่องฉายสไลด์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตู้แสดงและการสะท้อนของผิวกระจก

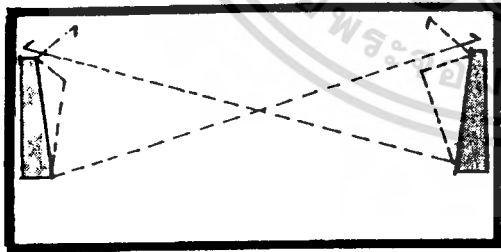
ตู้ผิวกระจกจะเกิดการสะท้อนแสงมากขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่ตั้ง ความเอียงลาดเป็นวิธีเดียวที่แก้การสะท้อนแสงจากต้นกำเนิดแสงได้ ภาพต่อไปนี้จะแสดงการแก้การสะท้อน เพื่อจุดกำเนิดแสงอยู่ในที่ต่างๆ

1. การจัดตู้ในทิศตรงข้ามกับหน้าต่าง ให้เอียงผิวกระจกทำมุมแหลมกับพื้นหลัง

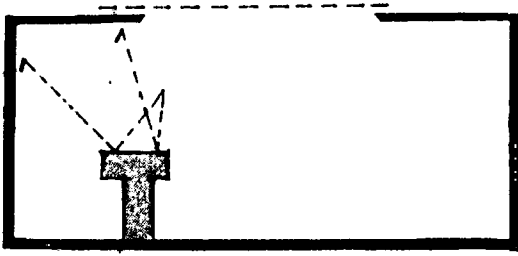

2. เมื่อตู้อยู่เอียงหน้าต่าง ให้เอียงกระจกออกจากหน้าต่างเข้าตัวตู้

3. ตู้หันหน้าเข้าหากัน ให้เอียงกระจกทำมุมซึ่งกันและกัน อย่างวางขนานกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. เมื่อแสงเข้ามาทางเบื้องบน และอยู่เบื้องหลัง ผู้ดู ไม่เอียงตัวกระจก

แท่นโชว์ (STAND)

แท่นโชว์สิ่งแสดงในการจัดนิทรรศการนั้น อาจเป็นแท่นโชว์ที่สามารถมองดูตั้งแต่ด้านเดียวจนถึงการมองดูได้ทั้ง 4 ด้าน

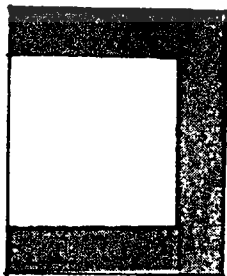
แปลนพื้นที่การมองแท่นโชว์

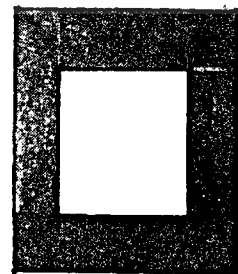
มองด้านเดียว

มองสองด้าน

มองสามด้าน

มองได้รอบ

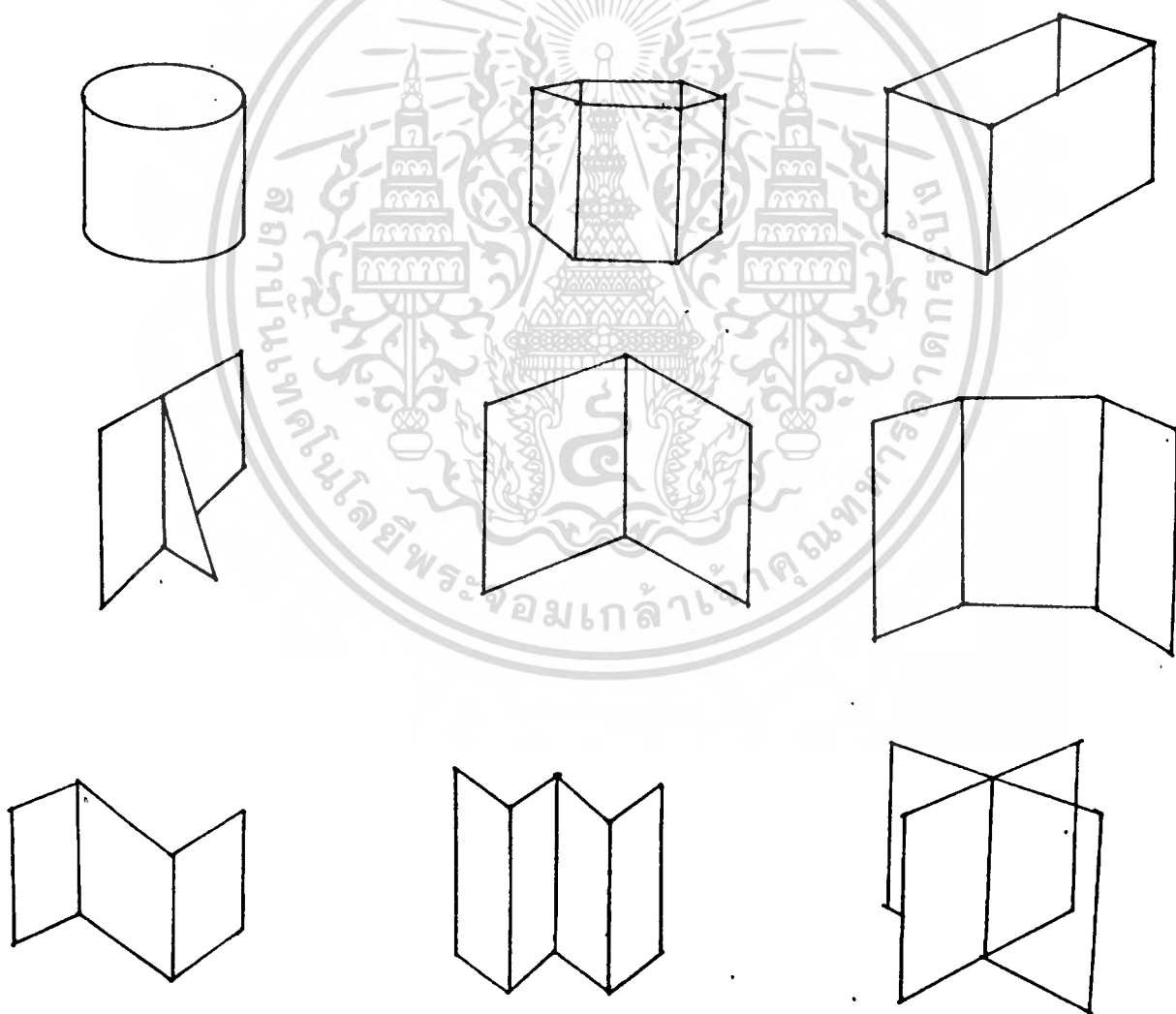
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในทางออกแบบ STAND ภายในพิพิธภัณฑ์หนังสือพิมพ์ไทยนี้ ควรจัดแสดงแบบมองได้รอบ เพื่อการมองเห็นที่เด่นชัด

ระบบการติดตั้งแทนโชว์มี 5 ระบบ ดังนี้

1. ระบบติดตั้งพื้น
2. ระบบติดผนัง โดยใช้เข้าร่องหรือติดหมุน
3. ระบบห้อยจากเพดาน
4. ระบบชิงระหว่างพื้นกับเพดาน
5. ระบบชิงระหว่างพื้น เพดานและผนัง

การจัด STAND แบบลอยตัว ซึ่งมีตัวอย่างมากมายหลายแบบ ดังรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.7 ขอบเขตของการมองเห็น

มุมมองของมนุษย์ที่ไม่ต้องหันศีรษะ ประมาณ 40 องศา ความจริงมุมมองของมนุษย์มากกว่านี้ มุมมองทางตั้งกว้างกว่ามุมมองทางนอน การหันศีรษะง่ายกว่าการเคลื่อนไหว ทิศทางดูจากภาพข้างล่างนี้

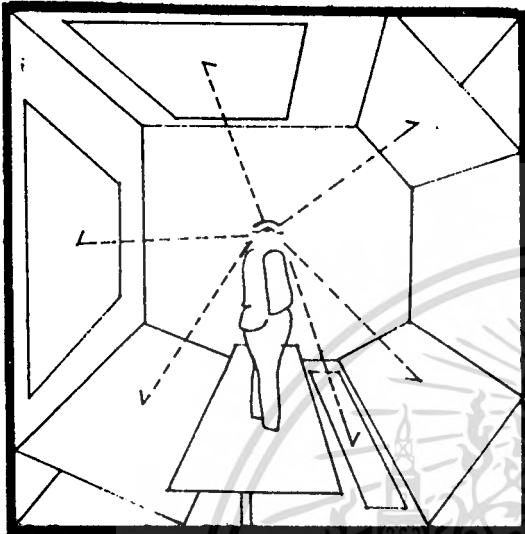
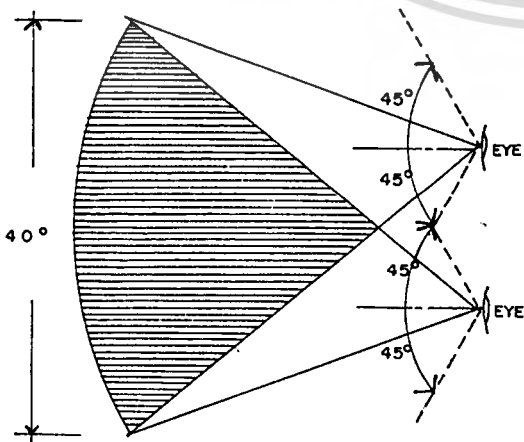

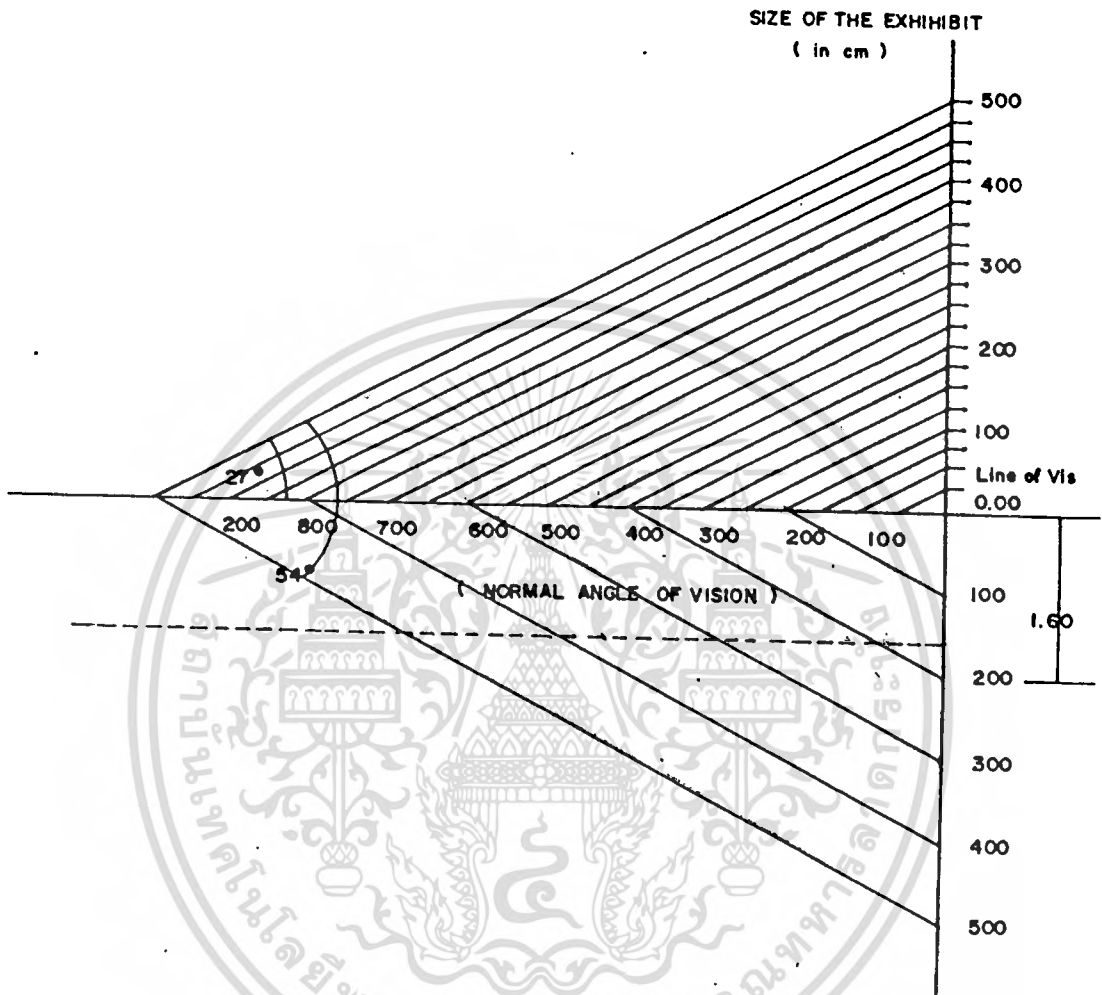
Diagram for an Exhibition
: Herbert Buyer 1939 :

ภาพผู้ดูภาพที่กำลังดูภาพๆ หนึ่ง หรือตามที่จัดเป็นกลุ่มก็ตาม ผู้ดูจะหมุนศีรษะหรือหมุนตัวเพื่อดูภาพอื่นๆ

ภาพแสดงขอบเขตของการมองเห็นของคน สายตาปกติที่มีสองตามุมที่สามารถและเห็นได้ประมาณ 120 องศา แต่เราไม่ใช่ค่านี้ เพราะผู้ดูต้องหันศีรษะใช้เพียง 40 องศา โดยไม่ต้องหันศีรษะ

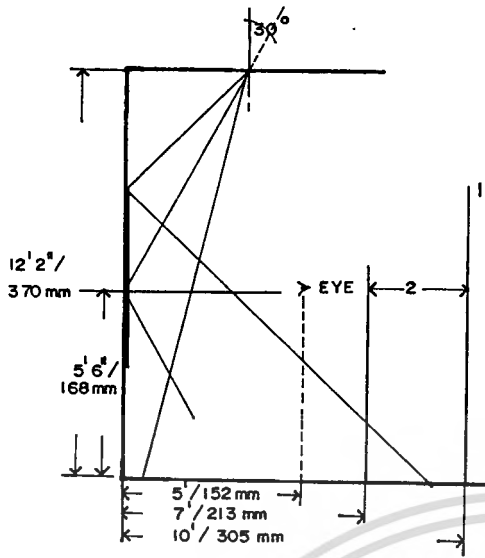
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

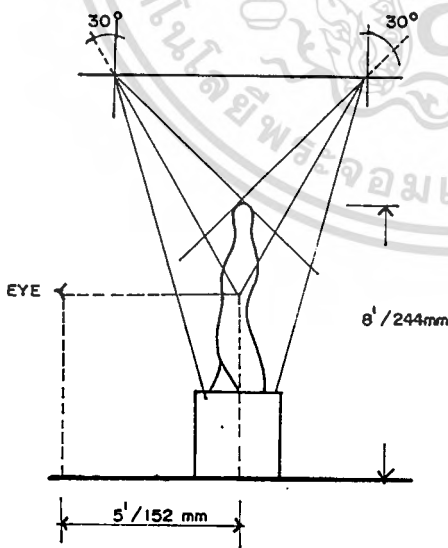
กำหนดมุมของทางด้านตั้งของมนุษย์ไว้ 27 องศา
 เหนือระดับสายตา และ 27 องศา ใ้ระดับสายตา เป็นมุมมอง
 ที่สะดวกสบายที่สุด โดยไม่ต้องก้มหรือเงยศีรษะ

ERNST NEVFERT. ARCHITGT' DATA, LONDON : CROSBY COCKWOOD. STAPLES, 1970

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

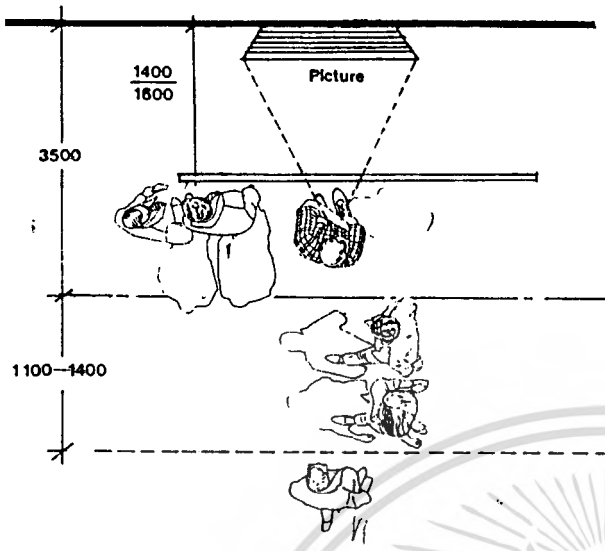
ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมุมของแสง ขนาดของห้อง และขนาดของงานเขียน ระยะดู ภาพเพิ่มขึ้นทุกๆ 30 ซม.

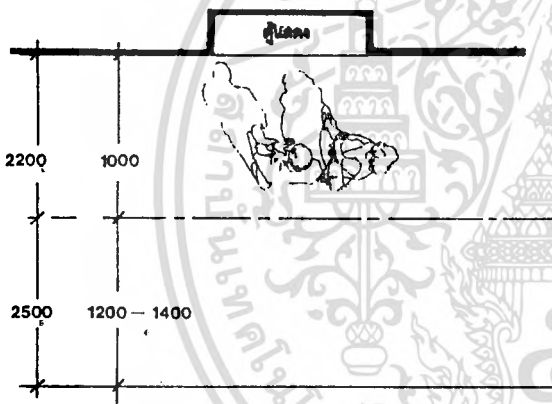
ภาพแสดงมุมของแสงที่เหมาะสมกับประติมากรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

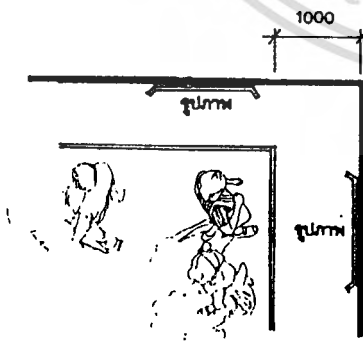
พิกัดที่จำเป็นในห้องแสดง

ภาพแสดงทางสัญจรและระยะห่างของวัตถุที่จัดแสดงกับผู้ชมทั้งยืนและเคลื่อนไหว

ภาพแสดงการป้องกันการแออัดของผู้เข้าชม โดยการเผื่อเนื้อที่ให้เพียงพอ หรือไม่ให้เสียการสัญจร

ภาพพิกัดในการกำหนดระยะห่างจากวัตถุกับผู้ชมในกรณีที่ห้องแสดงมีมุมหักเห

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 ข้อมูลเชิงเทคนิค

2.6.1 ระบบการใช้แสงภายในโครงการ

เราสามารถแบ่งแหล่งกำเนิดแสงสว่างได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แสงธรรมชาติ (NATURAL LIGHT)

เป็นแสงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีปริมาณของสารอุตราไวโอเลตสูง ซึ่งเป็นอันตรายต่อคนและวัตถุจัดแสดง เช่น ในพิพิธภัณฑ์หนังสือพิมพ์ไทย จะมีวัตถุจัดแสดงที่เป็นหนังสือพิมพ์ไทย แผนที่โบราณ ซึ่งแสงที่มีปริมาณของสารอุตราไวโอเลตสูงจะเป็นอันตรายต่อวัตถุจัดแสดงได้ จึงควรมีการวางแผนป้องกันในการใช้แสงจากธรรมชาติ

2. แสงประดิษฐ์ (ARTICIA LIGHT)

เป็นแสงที่ควบคุมและเลือกใช้ได้ มีปริมาณตามประสิทธิภาพ แบ่งได้เป็น

- FLUORESCENT LAMPS
- INCANDESCENT LAMPS

ข้อควรพิจารณาในการเลือกใช้แสง

1. การใช้แสงกับวัตถุจัดแสดง ต้องไม่ทำให้สีสรรของวัตถุเพี้ยนไป
2. เน้นผิวและรูปร่างของวัตถุได้ชัดเจน
3. มีความเข้มของการส่องสว่างเพียงพอที่จะเห็นรายละเอียดของวัตถุพร้อมทั้งคำบรรยาย
4. มีวิธีการเน้นวัตถุวิธีหนึ่ง โดยใช้ไฟฟ้าส่องวัตถุขณะที่บริเวณรอบๆ มืด จึงควรพิจารณาถึงไฟที่เหมาะสมกับวิธีนี้
5. การแสงไฟโดยไม่ให้เกิดการสะท้อนวัตถุ โดยติดไฟทำมุมกับเพดานไม่เกิน 35 องศา

สิ่งที่ควรระวังในการใช้แสงสว่าง

1. ระวังมุมกระทบบนวัตถุผิวมัน ไม่ควรเป็น 35 แต่ไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้เกิดเงามาก
2. หลีกเลี่ยงการเกิดแสงจ้า
 - เกิดการตัดกันของแสงสว่างมากและที่มืดมาก
 - แสงสว่างจากพื้นที่มองเห็นมีมากเกินไป ซึ่งทำให้มองเห็นไม่ชัด และไม่สบายตา
 - จุดติดตั้งไม่เหมาะสม และไกลเกินไป ทำให้เกิดแสงจ้า
 - เกิดการสะท้อนของวัตถุผิวมัน ทำให้ตาพร่า

**การเปรียบเทียบคุณสมบัติของแสงธรรมชาติ
และประดิษฐ์เพื่อนำไปพิจารณาใช้ในการจัดนิทรรศการ**

แสงธรรมชาติ

แสงประดิษฐ์

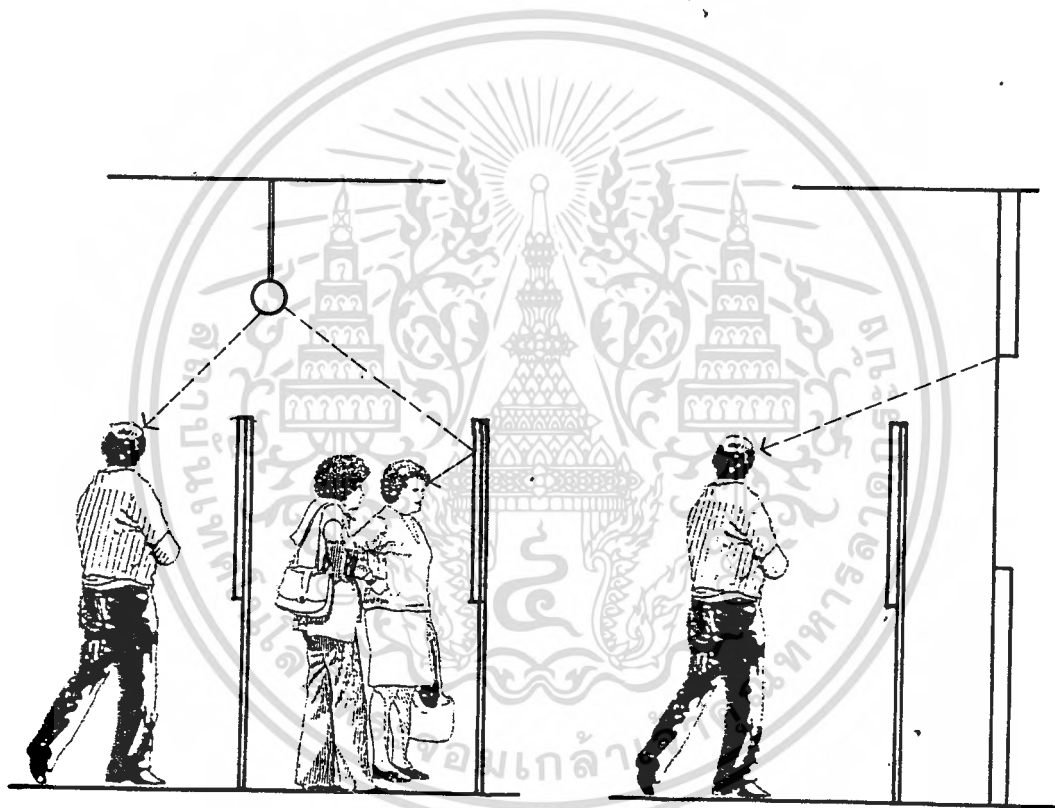
1. เป็นแสงที่กระจายไม่ทำให้เสียสายตา	1. แสงไปกระตุ้นเรตินา คุณสมบัติผู้แสงธรรมชาติไม่ได้
2. ทำให้เห็นสีรูปทรงและผิวของวัตถุได้ถูกต้องตามธรรมชาติ	2. ให้สีผิดเพี้ยน เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ แต่แสงจากสโตนไลท์ก็นับว่าเหมาะสมในการโชว์วัตถุ และสามารถปรับทิศทางได้
3. มีจำนวนสารอุลตราไวโอเลตสูง ซึ่งเป็นอันตรายแก่คน และวัตถุจัดแสดงบางประเภท	3. มีจำนวนสารอุลตราไวโอเลตในบริเวณน้อย เช่น แสงฟลูออเรสเซนต์
4. ควบคุมยาก เปลี่ยนไปตามฤดูกาล วันเวลา เช่น เวลาเย็นหรือค่ำ ก็ไม่มีแสงธรรมชาติ	4. สามารถควบคุมแสงได้ตามความต้องการทั้งปริมาณของแสง ความเข้มของแสง ทิศทางหรือสีอื่น โดยใช้เลนส์สีติดเพิ่มหรือใช้กระจกกันเพื่อลดความแรงของแสง
5. แสงธรรมชาติ ได้แก่ แสงเหนือ - มีสีออกน้ำเงิน เขียวเข้มน เหมาะสมกับงานจิตรกรรมภาพถ่าย แสงใต้ - มีสีออกเหลือง เหมาะกับงานประติมากรรม	5. ไฟฟลูออเรสเซนต์ - ใช้ได้สำหรับงานแสดงภาพถ่าย หรือบอร์ดแสดง งานแต่มีส่วนที่ทำให้เงา น้ำมันที่ฉาบบนภาพหายไป
6. ประหยัด	6. สิ้นเปลือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น จึงควรใช้แสงทั้ง 2 ชนิดควบคู่กันไป เพื่อแก้ไขข้อเสียของกันและกัน เช่น แสงธรรมชาติอาจมีคุณสมบัติที่ดี มีสารถูกต้อง แต่ไม่ได้มีอยู่ตลอดเวลา เหล่านี้จึงต้องใช้แสงประดิษฐ์มาช่วยทดแทน หรือแสงธรรมชาติมีคุณสมบัติกระจาย จึงไม่เน้นวัตถุที่ต้องการ กรณีนี้ก็ต้องการแสงประดิษฐ์มาเน้นแทน เป็นต้น

การใช้แสงสว่างในส่วนต่างๆ

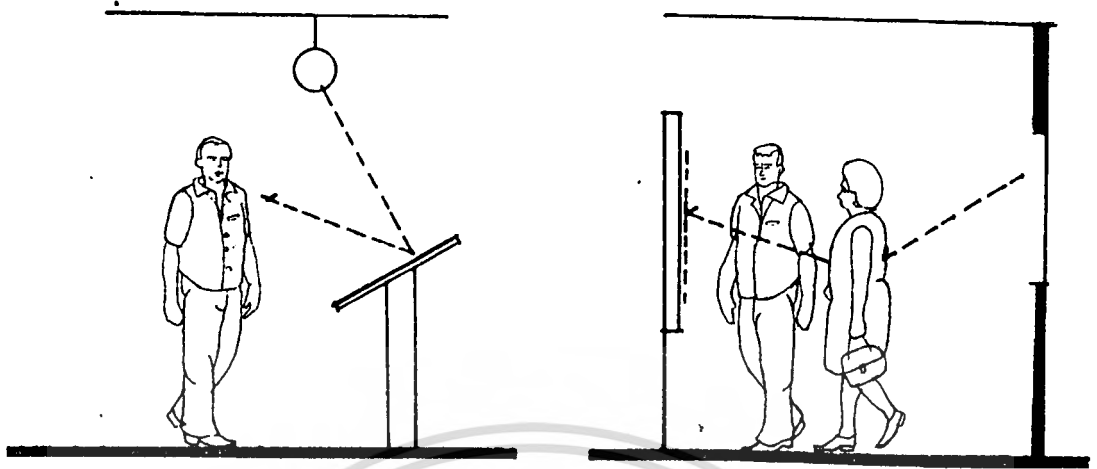
แสงสว่างในส่วนอื่นๆ ถ้าใช้แสงฟลูออเรสเซนต์ได้ก็จะดี ส่วนอื่นๆ ก็ให้เน้นไปตามจุดต่างๆ ก็เป็นการลดค่าใช้จ่าย ส่วนนิทรรศการชั่วคราวนั้น ควรพิจารณาใช้แสงตามความเหมาะสม แสงสว่างจากภายนอกอาคารก็เป็นส่วนสำคัญที่ต้องพิจารณาให้มากเหมือนกัน

การวางตำแหน่งของดวงไฟไม่ถูก จะทำให้
รบกวนสายตาผู้ชม

การวางแผงบอร์ดตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม จะทำให้
แสงรบกวน

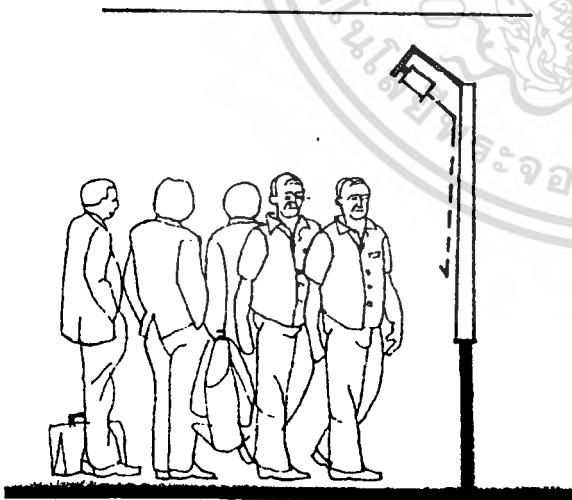
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

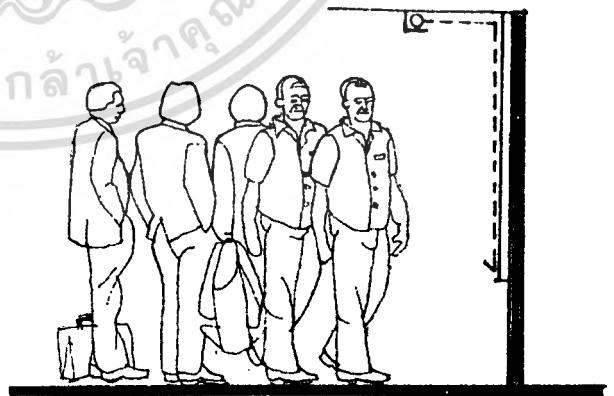
การวางตู้แสดงไม่คำนึงถึงการหักเหของแสง จะทำให้แสงสะท้อนเข้าตาผู้ชม

ถ้าให้แสงเข้าทางด้านหลังของผู้ชม จะทำให้เกิดเงาที่แผงบอร์ดแสดงได้

การให้แสงสว่างแผงบอร์ดแสดงในลักษณะต่างๆ

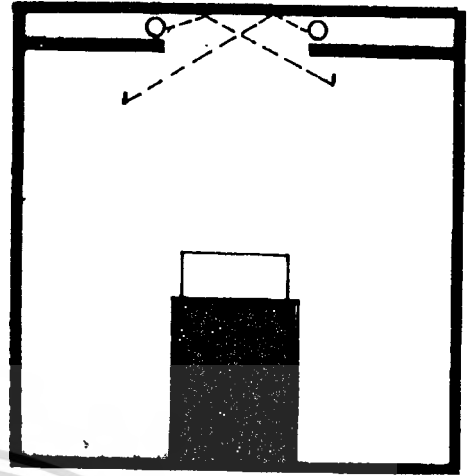
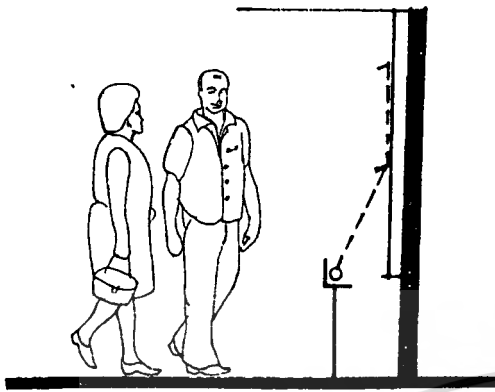

ให้แสงจากด้านบน

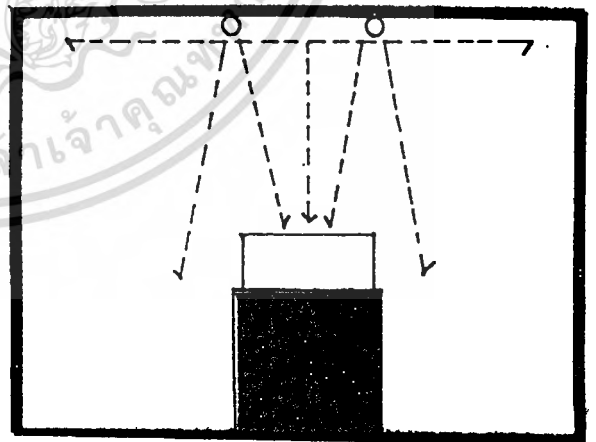
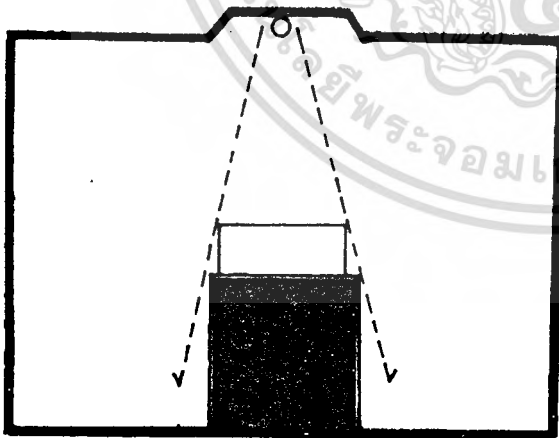
ให้แสงสว่างจากด้านบนในแนวสูง จากระดับสายตาขึ้นไปยังเพดาน แล้วสะท้อนกลับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้แสงจากด้านล่าง

การใช้ไฟสว่างไปยังเพดาน เพื่อให้เกิดแสงสะท้อนกลับมาจะได้แสงสว่างที่นุ่มนวลทั่วห้อง แต่มีปัญหาในความสว่างไม่พอ

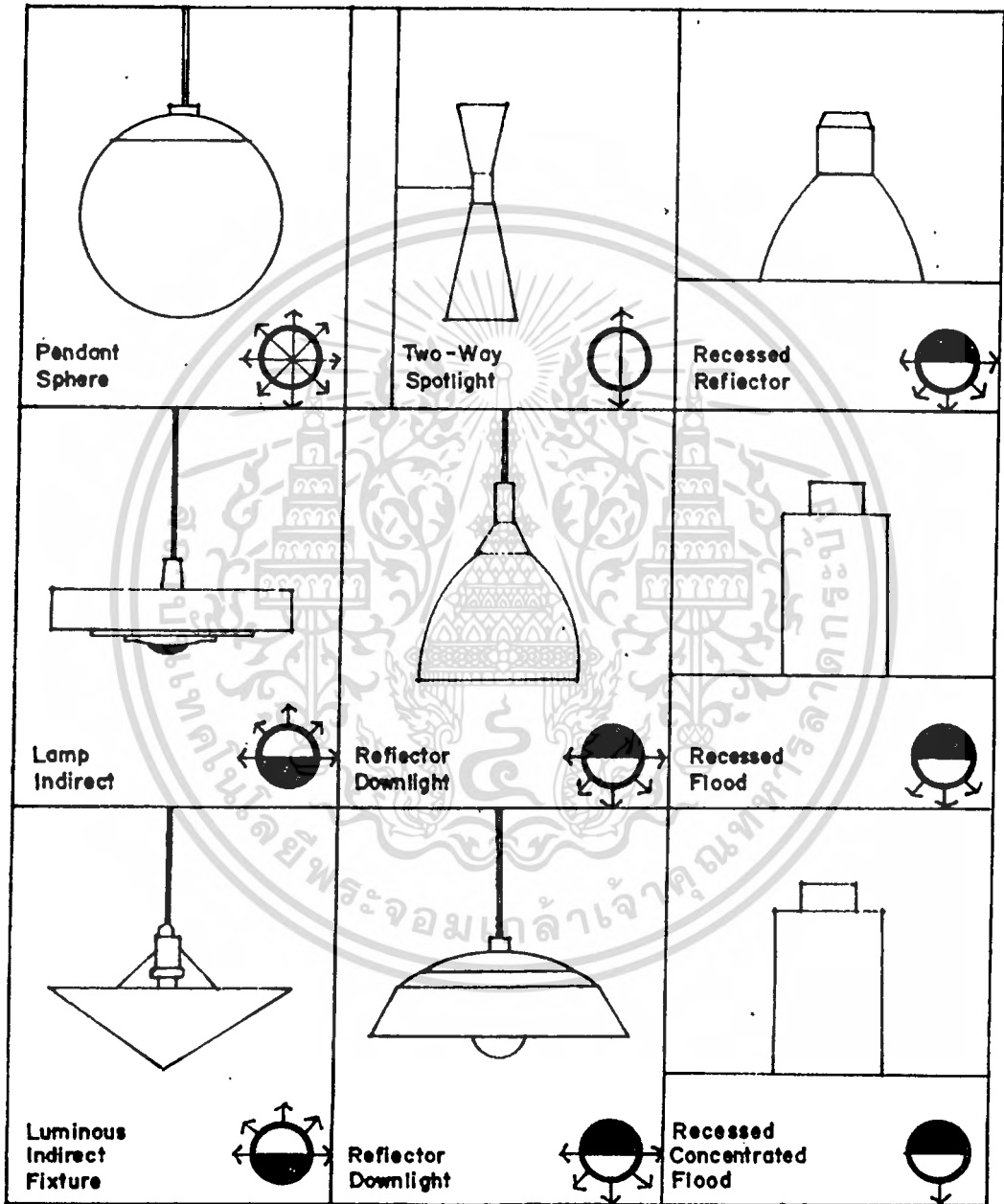

สปอร์ตไลท์ที่ส่องลงวัตถุจะไม่ช่วยให้ห้องสว่างเพียงพอ

ไฟที่ใช้อย่างถูกต้อง ให้ทั้งความสว่างของห้องเพียงพอ และส่องวัตถุได้ชัดเจน

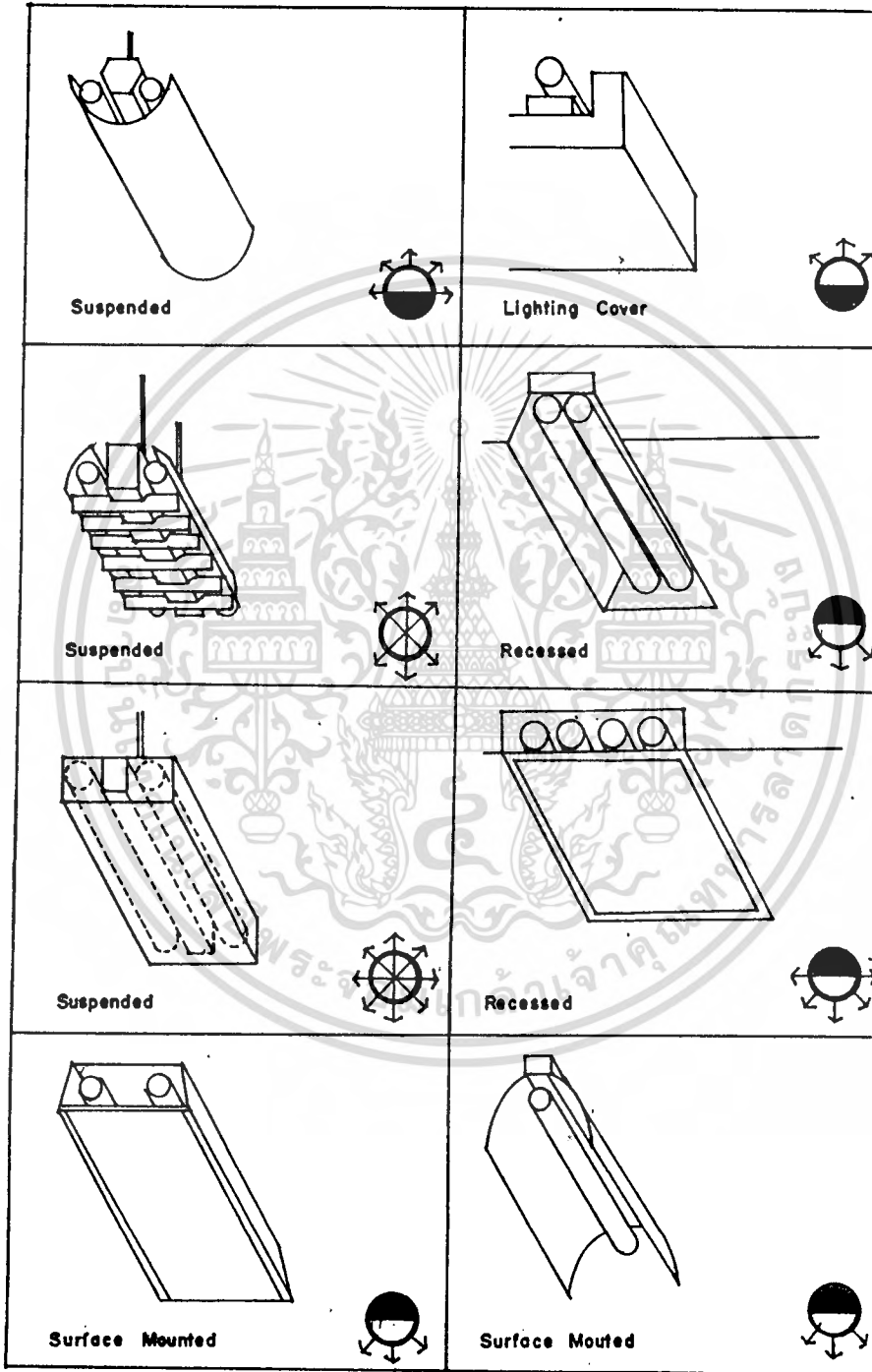
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะการติดตั้งของหลอด FLOURESCENT และทิศทางการกระจายแสงแบบต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะการติดตั้งหลอด INCANDESCENT และทิศทางการกระจายแสงแบบต่างๆ

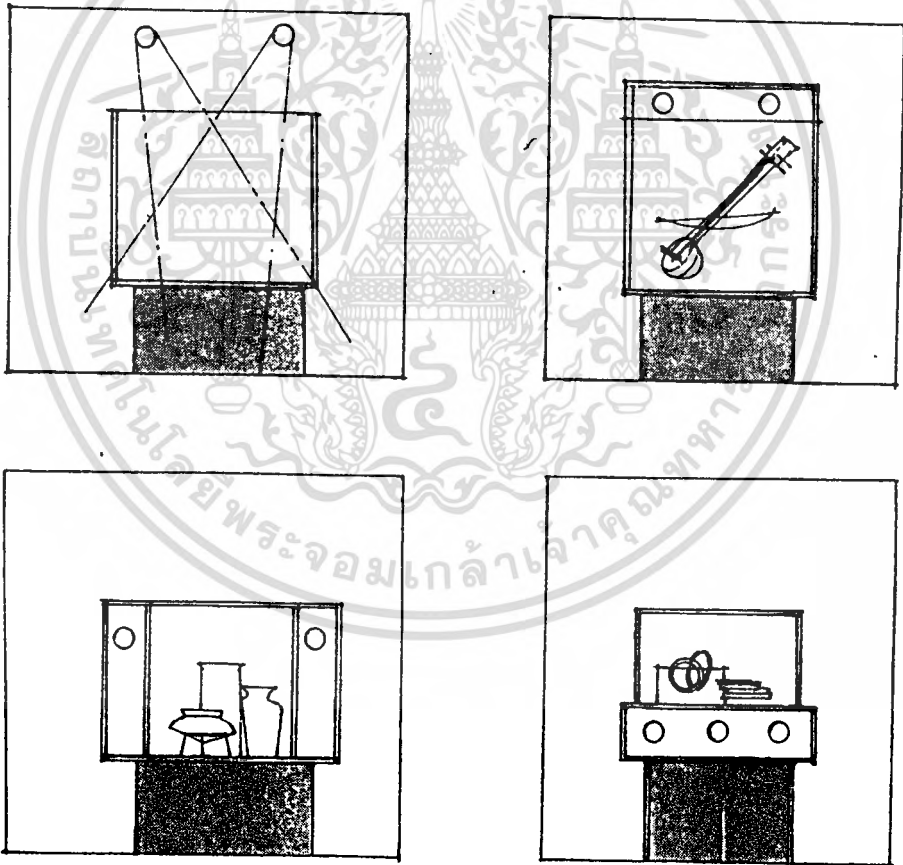

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสงสว่างภายในตู้

การติดตั้งแสงนีออนไว้ตามด้านบนของตู้ และวางแผ่นกระจกฝ้ากรองแสง ปิดกันอีกชั้นหนึ่งภายในตู้เพื่อไม่ให้รับกวนบนเพดานแผ่นกระจกฝ้ามีคุณสมบัติในการลดแสงอุตราไวโอเลตที่จะไปทำลายเอกสาร หรือว่าวัตถุต่างๆ ให้เสื่อมเสียไป หลอดไฟควรอยู่เหนือระดับกระจกอย่างเหมาะสม และคิดไฟเป็นกลุ่มให้เพียงพอ และสม่ำเสมอทั่วตู้ ด้านบนของตู้ทำเป็นฝาปิด-เปิดได้

ภายในตู้ต้องการไฟ 2 ส่วน คือ ส่วนสปอร์ตไลท์ และส่วนไฟนีออน สวิตช์ปิดเปิดอาจอยู่ด้านล่างของตู้ แต่ควรเดินสายไปออกตามทางมุมห้องหลังตู้ ยาวออกไปหลายๆ จุด จนถึงที่เสียบปลั๊ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปหลักการให้แสงสว่างในส่วนนิทรรศการที่ผู้เขียนนำมาใช้ในการจัดแสดง

1. การให้แสงสว่างพุ่งไปยังเพดานห้องโดยใช้ไฟหลายดวงทำให้เกิดแสงสว่างทั่วห้อง
2. การใช้ไฟส่องตรงมายังห้องที่แสดงงาน
3. การให้แสงสว่างส่องไปยังวัตถุบนแสดง เมื่อมี 2 ระดับ ของแท่นในการจัดแสดง
4. การให้ไฟสปอร์ตไลท์ส่องไปยังวัตถุบนแท่นแสดง
5. เมื่อใช้ไฟส่องตรงมายังวัตถุ ก็ให้ใช้ไฟให้ความสว่างแก่ห้อง โดยส่องตรงไปยังเพดานเพื่อสะท้อนความสว่างไปทั่ว
6. แสงไฟฟ้ามีหลายแบบเลือกใช้ตามความเหมาะสม เช่น บริเวณทางเดินใช้ไฟซ่อนในกระจกฝ้า
7. แสงไฟฟ้าที่สามารถจัดให้ตกตามตำแหน่งที่ต้องการ
8. การใช้ไฟเพดาน ช่วยกำจัดแสงเงาที่ไม่ต้องการ และการใช้ไฟเน้นการแสดงในบางจุด เพื่อไม่ให้เกิดการเบื่ของผู้ชม
9. ไฟนีออนที่มีกระจกฝ้า ทำให้แสงสว่างไปทั่วห้องเท่าๆ กัน
10. ภายในตู้แสดง ควรซ่อนไฟไว้ไม่ให้เห็นหลอด
11. การใช้เพดานโดยใช้กระจกฝ้าช่วยทำให้สายตาปรับแสงได้ดีขึ้น เมื่อเดินเข้ามาจากภายนอกอาคาร
12. สปอร์ตไลท์ที่ส่องลงมายังวัตถุ ทำให้แสงสว่างของห้องเพียงพอชัดเจน
13. การใช้ไฟส่องไปยังเพดาน เพื่อให้เกิดแสงสะท้อนกลับมาเป็นแสงที่นุ่ม

2.6.2 ระบบเสียง

การป้องกันเสียงสะท้อนในทางสถาปัตยกรรมนั้น มีความต้องการ 2 ประการ

1. เพื่อที่จะให้วัตถุประสงคในสิ่งแวดล้อม ให้การป้องกันเสียงสะท้อนได้ผลเป็นที่พอใจของทุกคน
2. เพื่อให้สภาวะการรับฟังเสียงชัดเจน

ภาวะการรับฟังเสียง

ภาวะการรับฟังเสียงในห้องจะได้ผลเป็นที่พอใจ ต้องการส่วนต่างๆ ดังนี้

1. เสียงเบื้องหลัง (BLACKGROUND NOISE) จะต้องมียกระดับต่ำพอ
2. การจัดเสียงสะท้อนกลับ ซึ่งต่อเนื่องกันหลายครั้งหลายหน
3. จัดการกระจายเสียงไปในที่กว้าง ในห้องที่เหมาะสม
4. ให้เสียงไปยังผู้ฟังได้ชัดเจน

การควบคุมเสียง

มีวิธีควบคุมเสียงรบกวน ซึ่งแยกเป็นหัวข้อใหญ่ๆ ได้ดังนี้

ก. การควบคุมเสียงภายใน

ต้องป้องกันการรั่วเสียงในระดับที่พอเหมาะ โดยคำนึงถึงเรื่อง การสะท้อนของเสียงจากพื้น เพดาน ผัง โดยการเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสม

ข. การป้องกันเสียงจากภายนอก

การกำจัดต้นกำเนิดเสียงรบกวน นอกจากนั้นอาจใช้สิ่งประกอบอื่นๆ เข้าช่วย การป้องกันเสียงสะท้อนที่เพดาน

การลดเสียงสะท้อนที่เกิดขึ้น ทำให้ได้โดยการออกแบบเพดานระบบต่างๆ เช่น

- การติดตั้ง VERTICAL BAFFLE ได้เพดาน หรือ เหนือเพดาน
- ออกแบบเพดานในลักษณะ CONFER
- ระบบเพดานธรรมดา FLAT CEILING และใช้วัสดุดูดซับเสียง

เพดานที่เป็นวัสดุดูดซับเสียงมีหลักการคือ เมื่อเสียงกระทบเพดาน เสียงบางส่วนจะผ่านเข้าไปในเพดานและบางส่วนจะถูกดูดซับไว้ เสียงที่ผ่านเข้าไปจะสะท้อนจากเพดานที่เป็นพื้นชั้นต่อไปกลับมายังเพดานเดิมอีกครั้ง

การออกแบบเพดานระบบ CONFER และ CEILING จะช่วยลดเสียงสะท้อนที่เกิดขึ้นได้มาก และยังสามารถนำวัสดุดูดซับเสียงมาใช้ได้อีกด้วย

การป้องกันเสียงสะท้อนที่พื้น

การใช้วัสดุในการป้องกันเสียงสะท้อนมีดังนี้

การใช้พรม เป็นวัสดุที่ช่วยในการป้องกันเสียงสะท้อน ปัจจุบันนับว่าพรมเป็นวัสดุที่ดูดซับเสียงดีที่สุดของการดูดซับเสียงสำหรับพื้น

การปูพรม ให้ประโยชน์ 3 ประการ คือ

- ลดการกระแทก (IMPACT NOISES)
- มีประสิทธิภาพในการดูดซับเสียง (SOUND ABSORPTION)
- ลดเสียงบนพื้น

การป้องกันเสียงสะท้อน ณ ผิวพื้นที่ตั้งตรง

ผิวพื้นที่ตั้งตรง ได้แก่ ผนัง หน้าต่าง ม่าน ตลอดจนส่วนทำงานที่ประกอบด้วยโต๊ะ เก้าอี้ และตู้เก็บเอกสาร ทั้งหมดที่เป็นสิ่งสมควรพิจารณา

การป้องกันเสียงสะท้อนที่เกิดจากผนัง สามารถแบ่งได้ 2 กรณี คือ

1. ผนังภายใน

กรณีที่ต้องการกั้นผนังหนึ่งเหล่านี้ควรจะดูดซับเสียงมากกว่าสะท้อนของเสียงวิธีง่าย ๆ ก็คือ การใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติดูดซับเสียงดัง ที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่สำหรับระบบสำนักงานแบบกันห้องเฉพาะ การกั้นผนังจรดเพดานจริงหรือการทำผนัง 2 ชั้น เป็นวิธีที่ช่วยไม่ให้เสียงเดินผ่านไปห้องอื่นๆ ได้โดยง่าย

2. ผนังภายนอก (EXTERIOR WALL)

ผนังภายนอกจะประกอบด้วยหน้าต่างเป็นองค์ประกอบหลัก ซึ่งมีปัญหาการสะท้อนเสียงมาก เนื่องจากกระจกเป็นวัสดุที่มีคุณสมบัติการสะท้อนเสียงได้มาก

วิธีการแก้ปัญหาเสียงสะท้อนที่เกิดจากกระจก อาจทำได้ ดังนี้

วิธีที่ 1 ใช้ม่านเก็บเสียงที่ปิด-เปิดได้ (ACOUSTICAL DRAPES) วิธีนี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับนัก เพราะถ้าปิดม่านลง ก็ไม่สามารถเห็นภายนอกได้ ซึ่งขัดกับวัตถุประสงค์ของการมีหน้าต่างกระจก แต่ถ้าเปิดม่านขึ้นก็จะเกิดการสะท้อนเสียง

วิธีที่ 2 ออกแบบหน้าต่างกระจกให้เอียงทำมุมในตำแหน่งที่เหมาะสมกับเสียงสะท้อน หรือให้เสียงสะท้อนสะท้อนเข้าสู่แผ่นดูดซับเสียงอีกทีหนึ่งวิธีดังกล่าวนี้พบว่าประสบผลสำเร็จมากกว่าอุปสรรคของวิธีนี้ก็คือ ทำให้ต้องเพิ่มความหนาของผนังภายนอกอาคาร

วิธีที่ 3 ใช้ม่านบังตาที่มีลักษณะคล้ายบานเกล็ด ปรับองศาของการปิดและเปิดได้ (VERTICAL BLIND) ซึ่งจะช่วยป้องกันการสะท้อนเสียงโดยตรง กันกระจกได้ นอกจากนั้นยัง

เป็นวิธีที่ประหยัดดีกว่าแบบอื่นอีกด้วย ม่านบังตาประเภทนี้ เมื่อเปิดออกจะเห็นภาพภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง การติดตั้งจะง่ายและสะดวก และยังเพิ่มความน่าดู ความเป็นระเบียบให้กับผนังโดยทั่วไป

ชนิดของวัสดุดูดเสียง

1. PREFABRICATED ACOUSTIC UNITS เป็นวัสดุดูดเสียงที่สำเร็จรูป รวมทั้งมักจะทำเป็นแผ่นๆ และเจาะรูพรุน
2. ACOUSTIC PLASTIC AND SPRAYED ON MATERIAL เป็นวัสดุที่ประกอบด้วยรูพรุน (POROUS) และพวกพลาสติกหรือวัสดุที่มีใยผสมกัน (BINPER AGENT) ใช้กับกระบอกฉีดหรือฉาบ
3. ACOUSTIC PLANKETS เป็นวัสดุพวก BLSAKRY ส่วนใหญ่ทำด้วย MINERAL หรือ WOOD WOOL GLASS UNITS

แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

ประเภทที่ 1 เป็นแผ่นสำเร็จรูป รูพรุน หรือฉิวหน้ารูขระ แบ่งเป็น

- ก. ALL MATERIAL UNITS เป็นเม็ดเล็กๆ และใช้ปูนพลาสติกหรือดินขาวเป็นตัวยึด
- ข. ALL MATERUM UNITS เป็นเม็ดเล็กๆ และใช้ยิบซัมเป็นตัวยึดให้แน่น
- ค. MINERAL หรือใส่ไม้อ่อนๆ ผสมกับ MINERAL BINDER ซึ่งไม่ติดไฟ

ประเภทที่ 2 เป็นแผ่นสำเร็จที่เจาะรูพรุนด้วยเครื่องจักร

- ก. เป็นแผ่นที่มีฉิวหน้าแข็ง และแกร่งเจาะรูพรุนใช้สำหรับเป็นแผ่นปิดหน้าหรือเป็นตัวยึดให้กับวัสดุดูดซึมเสียงที่อ่อนนุ่ม เช่น พวก BLANKET ฯลฯ
- ข. เป็นแผ่นวัสดุที่มีฉิวหน้าอ่อนนุ่มกว่าแบบแรก และเจาะรูพรุนสามารถที่จะทาสีได้ โดยไม่ทำให้คุณสมบัติดูดเสียงลดลง
- ค. เป็นวัสดุแบบเดียวกับ ข. แต่เจาะให้ทะลุให้เป็นทางยาว หรือทำเป็นร่องซึ่งสามารถดูดเสียงได้ดี

ประเภทที่ 3 เป็นแผ่นที่มีฉิวหน้าขยาบ (FISSURED SURFACE) อาจทำได้จากวัสดุซึ่งมีหลายชนิด เช่น MINERAL UNITS ที่เป็นเม็ดหรือพวก CORK มีคุณสมบัติดูดเสียงได้ดีเหมือนประเภทที่ 2 วัสดุชนิดนี้มีฉิวขยาบเป็นหลุมเป็นบ่อมากทาสีได้

ประเภทที่ 4 เป็นผิวหน้าเป็นใย (TOLTED FIBER SURFACE) แบ่งเป็น

- ก. เป็นแผ่นทำด้วยใยไม้บางๆ เช่น ชีบผสมกับ MINERAL BINDER ผิวหน้าที่ทั้งเรียบปานกลางและหยาบ
- ข. ทำด้วยใยไม้ชนิดอ่อน เช่น ใยไม้สน ใยไม้สน หล้าปล่อง ฯลฯ วัสดุประเภทนี้ ติดได้ไม่ง่าย แต่ราคาถูก คุณเสียง ได้ดี มักทำเป็นแผ่นสำเร็จรูปขนาดกว้าง 4 ฟุต ยาว 4-10-12 ฟุต ทาสีไม่ได้
- ค. ทำด้วยพวก MINERAL FIBER นำมาตัด ซึ่งทำเช่นเดียวกันจำพวก ACOUSTIC PLASTIC AND FIBER BOARDS คุณสมบัติขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ ความหนาพอเหมาะ และประหยัด หนา 1/2 นิ้ว

คุณสมบัติของ ACOUSTIC PLASTIC จะดีหรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับความแห้ง หรือ ตัวของวัสดุที่ใช้ฉาบปูน จะต้องมียุทธศาสตร์ในการดูดซึมไม่มากนัก และต้องมีความชื้นพอดี ไม่เปียกมากหรือแห้งมาก เพราะถ้าเปียกมากการเกาะกันระหว่างผิวหน้าของผนังกับปูน หรือวัสดุที่ฉาบจะไม่เกาะกันดี แต่ถ้าแห้งไปก็จะดูดเอาความชื้นจากปูน ทำให้เสื่อมคุณสมบัติและร่วน

การทาสีบนแผ่นวัสดุดูดเสียง

ควรพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนทาสีแผ่นวัสดุดูดเสียงเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะวัสดุบางส่วนเมื่อถูกทาสีจะเปลี่ยนคุณสมบัติไป

- วัสดุที่เป็นแผ่นบางๆ ดูดเสียงด้วยการสันไหวตัว และวัสดุที่มีรูพรุน ผิวหน้าเป็นขรุขระ ถ้าการทาสีไม่ไปอุดรูบนผิว อาจใช้สีทุกชนิดทาได้

- วัสดุพวก ACOUSTIC PLASTIC หรือ FIBER BOARD เมื่อทาสี สีจะไปเคลือบผิว ให้คุณสมบัติดูดเสียงลดลง และจะลดลงมาก เมื่อใช้สีที่มีความถี่ประมาณ 500 ครั้งต่อวินาที จึงควรใช้สีพวก AMILINE DYES อย่างอ่อนๆ GASOLINE หรือแผ่นแลคเกอร์ การใช้สีควรพ่นมากกว่าใช้ทาด้วยแปรง เพราะการพ่นทำให้อนุของสีกระจายทั่วไปไม่เกาะกันแน่น

การดูดเสียงโดยวิธีอื่นๆ

ABSORPTION BY DATCHES OF MATERIAL การกระจายติดตั้งวัสดุเป็นแผ่นเล็กๆ แทนการติดตั้งวัสดุที่มีพื้นที่เท่ากัน แต่คิดเป็นแผ่นเดียว จากการค้นคว้าพบวัสดุดูดเสียงชนิดหนึ่งหนา 1 นิ้ว เนื้อที่ 48 ตารางฟุต จะมีคุณสมบัติน้อยกว่านำมาตัดเป็นชิ้นเล็กแล้วนำมาจัดใหม่

วัสดุในการดูดซึมเสียง

การเลือกใช้วัสดุซึมเสียงที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ประเภทแผ่นสำเร็จรูป รวมทั้งแผ่นดูดซึมเสียง เช่น เซฟวิงบอร์ด เป็นต้น และ

พวกวัสดุที่มีรูพรุน โดยมีวัสดุเก็บเสียงอยู่ด้านหลัง

2. พวกฉาบและพ่น เป็นแผ่นพลาสติกและวัสดุพวกเส้นใย (ไฟเบอร์) เพื่อใช้ฉาบหรือพ่นสิ่งที่ต้องการ

3. ชนิดที่เป็นผืนยืดหยุ่นได้ FIBER

2.6.8 ระบบปรับอากาศ

การปรับอากาศ หมายถึง การควบคุมอุณหภูมิ การเคลื่อนไหวย ความชื้นและความบริสุทธิ์ของบรรยากาศ ในเนื้อที่จำกัดที่ใดที่หนึ่ง

ชนิดของระบบปรับอากาศ แบ่งออกได้เป็น 3 ระบบ คือ

1. ระบบ WINDOW SYSTEM

2. ระบบ SPRIT SYSTEM

3. ระบบ CHILLED SYSTEM ซึ่งแบ่งชนิดที่ระบายความร้อนด้วยน้ำ และชนิดระบายความร้อนด้วยบรรยากาศ

การทำงานของระบบปรับอากาศ

ตัวกลางที่ทำหน้าที่รับความเย็นสำหรับระบบ WINDOW และระบบ SPRIT คือลม ซึ่งเครื่องจะทำให้ลมเย็นเสียก่อน แล้วเป่าเข้าไปในห้องโดยตรง ส่วนระบบ WATER ชนิดระบายความร้อนด้วยน้ำ จะทำน้ำให้เป็นความเย็นเสียก่อน แล้วจึงส่งด้วยปั๊มน้ำเข้าไปยังเครื่องส่งลมเย็นในห้องซึ่งทำหน้าที่ดูดลมภายในห้องผ่านท่อที่น้ำเย็นแล้วเป่าออกไปเป็นลมเย็นใหม่อีกทีหนึ่ง น้ำที่ระบายความร้อนจะทิ้งไปเลยหรือนำกลับมาใช้ใหม่ก็ได้ โดยใช้ COOLING TOWER ทำหน้าที่ช่วยทำให้น้ำเย็นลงก่อนที่จะหมุนเวียนไประบายความร้อนที่เครื่องใหม่อีก โดยมีปั๊มน้ำเป็นอุปกรณ์ช่วย

ระบบปรับอากาศสำหรับอาคารขนาดใหญ่ สามารถแบ่งออกได้ 4 ระบบ

1. ระบบแอร์สปลิท AIR COOLED SPRIT SYSTEM

2. ระบบแอร์หน้าต่าง WATER COOLED DIRECT EXPANSI

3. ระบบчилเลอร์ระบายความร้อนด้วยอากาศ AIR COOLED WATER SYSTM

4. ระบบчилเลอร์ระบายความร้อนด้วยน้ำ WATER COOLED CHILLED WATER SYSTEM

ข้อดีและข้อเสียของแต่ละระบบ

1. แอร์แบบหน้าต่าง ราคาถูก ติดตั้งง่าย และสามารถโยกย้ายเปลี่ยนที่ไปติดตั้งที่อื่นได้ง่าย แต่ไม่สวยงาม มีเสียงดังรบกวน ในอาคารใหญ่ๆ จึงต้องมีวิศวกรควบคุม และการซ่อมบำรุงรักษากระจ่าย ไม่อาจรวมไว้ที่จุดๆ เดียวได้

2. แอร์แบบสปลิท ขนาดเครื่องตั้งแต่ 20,000 บีทียู/ชม. ขึ้นไป มีราคาแพงพอๆ กับแบบหน้าต่าง เสียบกว่า แต่ติดตั้งยุ่งยาก และโยกย้ายลำบากกว่าแอร์แบบหน้าต่าง

3. แอร์แบบซิลลิคัสนิคระบายความร้อนด้วยอากาศ เหมาะกับบ้านที่มีติดตั้งเครื่องระบายความร้อนอยู่ห่างจากตัวบ้าน และอาจเหมาะกับบ้านเศรษฐกิจขนาดใหญ่ เพราะการดูแลรักษา ยากกว่าแบบหน้าต่าง และแบบสปลิท

ในงานเล็กจึงนิยมแอร์สปลิทมากกว่าเพราะติดตั้งง่ายและราคาถูกมีคุณภาพดีพอสมควร แต่แอร์สปลิทก็มีข้อจำกัดที่ความยาวของท่อน้ำยา ซึ่งยาวมากไม่ได้ (ดีที่สุดประมาณ 6 เมตร) เนื่องจากปัญหาของกำลังส่งของส่วนอัดอากาศ หรือคอมเพรสเซอร์ และมีปัญหาที่เกิดจากการที่น้ำมันหล่อลื่นที่ปนไปกับน้ำยา ซึ่งวิ่งไปแล้วไม่กลับมาและตกค้างอยู่ เพราะท่อน้ำยาขาวมาก และอาจให้ส่วนอัดใหม่ได้ นอกจากนี้เครื่องระบายความร้อนเครื่องหนึ่งๆ ไม่ควรโยงกันกับเครื่องส่งลมเย็นนี้หลายๆ ตัว เพราะมีปัญหาการกระจายน้ำยา ไปยังเครื่องส่งลมเย็นนี้ แต่ละตัวเครื่องส่งลมเย็นทุกตัวที่ต่อโยงกันนี้ จะต้องใช้พร้อมกัน และควบคุมคุณภาพของอุณหภูมิเพียงห้องเดียว การที่ท่อน้ำยาขาวทำให้ต้องใช้เทคนิคการเดินท่อที่ถูกต้องนี้ ราคาท่อ และน้ำยาแพง โอกาสที่น้ำยาจะรั่วมีมากขึ้นอีก

ในการหลีกเลี่ยงการใช้ท่อน้ำยาขาวๆ อาจทำให้ได้โดยติดตั้งเครื่องส่งลมเย็นไว้ไม่ห่างจากเครื่องระบายความร้อนจนพื้นอันตรายแล้ว จึงต่อท่อลมจากเครื่องส่งลมเย็นนี้ ไปยังบริเวณที่ต้องการปรับอากาศ ท่อลมมีความยาวตั้งแต่ 10 เมตร ถึง 40 เมตร หรืออาจจะมากกว่าแล้วแต่กำลังอัดลมของเครื่องท่อส่งลม ยิ่งยาวก็ต้องใช้มอเตอร์ที่มีแรงม้ามากขึ้น ปัญหาใหญ่ (ประมาณ 0.5 ตร.ม. / ตัน สำหรับท่อลมส่งและลมกลับ) ทำให้การเดินท่อลมขาวๆ ลำบากเพราะท่อต้องงออยู่กับสิ่งยึด ก็คขวางน่านับประการ (ในการเดินท่อลมยุ่งยากพอสมควรแล้ว การเดินท่อลมกลับซึ่งใหญ่เช่นกัน ยิ่งยุ่งยากมากกว่าและในการติดตั้งเครื่องส่งลมเย็นห่างจากบริเวณปรับอากาศ หากจะใช้ลมกลับ ไปยังเครื่องส่งลมเย็นโดยไม่ผ่านบริเวณอื่นๆ ที่ไม่ต้องอาศัยท่อลมกลับ)

ส่วนระบบซิลเลอร์ ซึ่งเป็นระบบที่ทำให้เย็นไปยังเครื่องส่งลมเย็นต่างๆ ระยะห่างระหว่างเครื่องส่งลมเย็นกับเครื่องซิลเลอร์จะเป็นเท่าใดก็เพียงแต่ใช้ปั๊มที่ให้แรงสูงขึ้นและเพิ่มขนาดท่อน้ำยาเท่านั้น ถึงราคาแพงแต่ก็ไม่มีผลทำให้เครื่องเสียได้ เครื่องซิลเลอร์เครื่องหนึ่งๆ สามารถจ่ายน้ำเย็นไปยังเครื่องส่งลมเย็นได้หลายตัว

ข้อดีและข้อเสียของแต่ละระบบ

1. แอร์แบบหน้าต่าง ราคาถูก ติดตั้งง่าย และสามารถโยกย้ายเปลี่ยนที่ไปติดตั้งที่อื่นได้ง่าย แต่ไม่สวยงาม มีเสียงดังรบกวน ในอาคารใหญ่ๆ จึงต้องมีวิศวกรควบคุม และการซ่อมบำรุงรักษากระจาย ไม่อาจรวมไว้ที่จุดๆ เดียวได้

2. แอร์แบบสปลิท ขนาดเครื่องตั้งแต่ 20,000 บีทียู/ชม. ขึ้นไป มีราคาแพงพอๆ กับแบบหน้าต่าง เงียบกว่า แต่ติดตั้งยุ่งยาก และโยกย้ายลำบากกว่าแอร์แบบหน้าต่าง

3. แอร์แบบซิลลิคัสนิคระบายความร้อนด้วยอากาศ เหมาะกับบ้านที่มีติดตั้งเครื่องระบายความร้อนอยู่ห่างจากตัวบ้าน และอาจเหมาะกับบ้านเศรษฐกิจขนาดใหญ่ เพราะการดูแลรักษา ยากกว่าแบบหน้าต่าง และแบบสปลิท

ในงานเล็กจึงนิยมแอร์สปลิทมากกว่าเพราะติดตั้งง่ายและราคาถูกมีคุณภาพดีพอสมควร แต่แอร์สปลิทก็มีข้อจำกัดที่ความยาวของท่อน้ำยา ซึ่งยาวมากไม่ได้ (ดีที่สุดประมาณ 6 เมตร) เนื่องจากปัญหาของกำลังส่งของส่วนอัดอากาศ หรือคอมเพรสเซอร์ และมีปัญหาที่เกิดจากการที่น้ำมันหล่อลื่นที่ปนไปกับน้ำยา ซึ่งวิ่งไปแล้วไม่กลับมาและตกค้างอยู่ เพราะท่อน้ำยาขาวมาก และอาจให้ส่วนอัดใหม่ได้ นอกจากนี้เครื่องระบายความร้อนเครื่องหนึ่งๆ ไม่ควรโยงกันกับเครื่องส่งลมเย็นนี้หลายๆ ตัว เพราะมีปัญหาการกระจายน้ำยา ไปยังเครื่องส่งลมเย็นนี้ แต่ละตัวเครื่องส่งลมเย็นทุกตัวที่ต่อโยงกันนี้ จะต้องใช้พร้อมกัน และควบคุมคุณภาพของอุณหภูมิเพียงห้องเดียว การที่ท่อน้ำยาขาวทำให้ต้องใช้เทคนิคการเดินท่อที่ถูกต้องนี้ ราคาท่อ และน้ำยาแพง โอกาสที่น้ำยาจะรั่วมีมากขึ้นอีก

ในการหลีกเลี่ยงการใช้ท่อน้ำยาขาวๆ อาจทำให้ได้โดยติดตั้งเครื่องส่งลมเย็นไว้ไม่ห่างจากเครื่องระบายความร้อนจนพื้นอันตรายแล้ว จึงต่อท่อลมจากเครื่องส่งลมเย็นนี้ ไปยังบริเวณที่ต้องการปรับอากาศ ท่อลมมีความยาวตั้งแต่ 10 เมตร ถึง 40 เมตร หรืออาจจะมากกว่าแล้วแต่กำลังอัดลมของเครื่องท่อส่งลม ยิ่งยาวก็ต้องใช้มอเตอร์ที่มีแรงม้ามากขึ้น ปัญหาใหญ่ (ประมาณ 0.5 ตร.ม. / ดัน สำหรับท่อลมส่งและลมกลับ) ทำให้การเดินท่อลมยาวๆ ลำบากเพราะท่อต้องผจญกับสิ่งยึด กีดขวางนานับประการ (ในการเดินท่อลมยุ่งยากพอสมควรแล้ว การเดินท่อลมกลับซึ่งใหญ่เช่นกัน ยิ่งยุ่งยากมากกว่าและในการติดตั้งเครื่องส่งลมเย็นห่างจากบริเวณปรับอากาศ หากจะใช้ลมกลับไปยังเครื่องลมเย็นโดยไม่ผ่านบริเวณอื่นๆ ที่ไม่ต้องอาศัยท่อลมกลับ)

ส่วนระบบซิลเลอร์ ซึ่งเป็นระบบที่ทำให้เย็นไปยังเครื่องส่งลมเย็นต่างๆ ระยะห่างระหว่างเครื่องส่งลมเย็นกับเครื่องซิลเลอร์จะเป็นเท่าใดก็เพียงแต่ใช้ปั๊มที่ให้แรงสูงขึ้นและเพิ่มขนาดท่อน้ำย่านั้น ถึงราคาแพงแต่ก็ไม่มีผลทำให้เครื่องเสียได้ เครื่องซิลเลอร์เครื่องหนึ่งๆ สามารถจ่ายน้ำเย็นไปยังเครื่องส่งลมเย็นได้หลายตัว

ระบบปรับอากาศที่เหมาะสมกับโครงการ

ควรใช้ระบบ WATER COOLED CHILLED WATER SYSTEM เพราะเหมาะสมกับอาคารมีขนาดใหญ่ เช่น โรงแรม พิพิธภัณฑฯ ฯลฯ

และใช้ระบบ SPIP SYSTEM ในห้องแสดง เพราะมีความเหมาะสมกับขนาดห้องจัดแสดง และยังสามารถควบคุมการทำงานได้ง่ายกว่าการใช้ระบบ WATER COOLED CHILLED WATER SYSTEM ในทุกส่วนของอาคาร

หัวจ่ายลม (AIR SUPPLY) หน้ากากโดยทั่วไปจะเรียกรวมๆ กันว่า

- หน้ากาก เรียกว่า SUPPLY AIR GRILLE
- หน้ากากลมกลับ เรียกว่า RETURN AIR GRILLED
- หน้ากากติดเพดาน เรียกว่า AIR DIFFUSER
- หน้ากากติดข้างฝา เรียกว่า AIR REGISTER

ชนิดของห้องจ่ายที่มีใช้ในปัจจุบันแยกออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ คือ

1. ชนิดติดเพดาน AIR DIFFUSER

เท่าที่มีอยู่ในขณะนี้ คือ มีแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบบ SLOT และในบางแห่งเจาะผ้าเป็นรูใช้แทนหัวจ่าย ซึ่งมองดูเผินๆ จะไม่เห็น

2. ชนิดติดข้างฝา AIR REGISTER

ชนิดนี้มักจะทำให้ปรับลมเอียงทำมุมได้ 0-22 องศา หรือ 45 องศา และมีใบปรับลมทั้งแนวนอนและแนวตั้ง เพื่อให้หันได้ทิศทอลมในผ้าได้ เช่น กรณีที่ต้องการเดินทอลมแล้วติดกล่องไม้ทับ หัวจ่ายจะต้องติดอยู่ข้างกล่อง หรือเดินทอแบบฝาผนังแล้วเจาะช่องใส่หัวจ่ายเป่าลมเข้ามาในห้อง ลักษณะการเป่าในแนวราบ กล่าวกันว่าความเร็วของลมที่มาปะทะตัวคน ไม่ควรเกิน 50 ฟุต/นาทีก สำหรับที่ที่คนเพียงแต่เดินผ่านไปไม่ควรเกิน 120 ฟุต/นาทีก และมักจะเลือกให้มีระยะเป่าที่ระดับสูงจากพื้น 6 ฟุต -3/4 ของความกว้างของห้อง

ลมกลับ RETURN AIR SYSTEM

ลมที่เป่าออกแล้วจะดูดกลับเข้าเครื่อง เพื่อทำให้เย็นแล้วจึงถูกส่งไปเป่า เนื่องจากลมภายนอกห้องร้อนกว่าลมเก่า ตัวเราใช้ลมจากภายนอกทั้งหมด เครื่องจะต้องมีขนาดใหญ่มาก จึงจะได้อากาศที่มีอุณหภูมิต่ำตามต้องการ ส่วนเรื่องอากาศบริสุทธิ์ ถ้าติดพัดลมดูดอากาศเก่าออกไปอากาศใหม่ก็จะติดแทรกตัวเข้ามา ดังนั้น จึงต้องให้ลมที่เป่าออกไปสามารถเดินทางกลับเข้าเครื่องได้อีก

2.6.4 ระบบป้องกันภัย

การตกแต่งภายในพิพิธภัณฑ์ ต้องมีการวางแผนเพื่อความมั่นคง และปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ง่ายต่อการป้องกันอัคคีภัย และต้องคำนึงถึงผู้ชมที่จะแตะต้องสิ่งของหรือกระทบกระเทือนต่อสิ่งของให้ได้ความเสียหาย การป้องกันคุ้มครองวัตถุต่างๆ จึงต้องคำนึงถึง

1. การคุ้มครองรักษาวัตถุโบราณ โดยการจัดทำทะเบียนเป็นหลักฐาน
2. การดูแลสภาพวัตถุให้ปลอดภัยจากธรรมชาติและ การสงวนรักษา
3. การป้องกันภัยจากผู้ชม
4. การป้องกันภัยจากโจรผู้ร้าย
5. การป้องกันจากอัคคีภัย

1. การคุ้มครองรักษาวัตถุโบราณ โดยการจัดทำทะเบียนวัตถุเป็นหลักฐาน

เพื่อป้องกันความทุจริตหรือความบกพร่องของเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่วัตถุหายไปได้ เป็นหลักฐานแจ้งความเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีตามกฎหมาย การจัดทำทะเบียน มีแบบคือ

แบบที่ 1 ใช้สมุดปกแข็งขนาดใหญ่ เขียนรายงานเป็นรายการเต็ม 2 หน้า มีเลขเรียงลำดับ

แบบที่ 2 เขียนลงบนกระดาษเป็นแผ่นๆ แล้วนำลงมาเย็บรวมกัน เป็นบัตรห้องสมุด

แบบที่ 3 เป็นบัตรรายการทะเบียนร้อยเข้า เจาะรูเก็บเป็นลิ้นชัก เป็นบัตรห้องสมุด

ส่วนบัตรรายการ CATALOGUE และบัตรค้นต่างๆ INDEX CARD มีเพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการ สำหรับภัณฑารักษ์และบุคคลภายนอกได้ใช้ศึกษาเกี่ยวกับวัตถุ ในพิพิธภัณฑ์ซึ่งเป็นหลักฐานเพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากทะเบียน เป็นบัตรคุมทะเบียนด้วย

หน้าที่ของทะเบียนและเจ้าหน้าที่แผนกทะเบียนนั้น ไม่เพียงแต่จัดทำทะเบียนและระวังรักษาตรวจตราสิ่งวัตถุ ตามทะเบียนอยู่เสมอเท่านั้น ยังต้องรับผิดชอบในการเคลื่อนย้ายวัตถุ และแก้ไขข้อบกพร่อง รวมทั้งการบรรจุกุ๊บบห่อด้วย

ในทางปฏิบัติทั่วไป เมื่อสิ่งของเข้ามาในพิพิธภัณฑ์ เจ้าหน้าที่แผนกทะเบียนจะเป็นผู้แก้ไขข้อบกพร่องเมื่อตรวจสอบบันทึกเรื่องราวแล้วจะให้เลขประจำวัตถุ ซึ่งจะต้องเขียนเลขหมายลงบนวัตถุ เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องเคลื่อนย้ายต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษ มีความรอบครอบระมัดระวังอันจะเกิดแก่วัตถุ

2. การดูแลสภาพวัตถุให้ปลอดภัยจากธรรมชาติ และการรักษาซ่อมแซม

ในพิพิธภัณฑ์จะต้องมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาซ่อมแซม เมื่อรับของเข้ามาก็ต้องได้รับการตรวจสอบรักษาและซ่อมแซมตามหลักวิชาการ เมื่อจัดแสดงต้องระมัดระวังเรื่องแสงสว่าง ความชื้น ดังนั้น และซ่อมแซมตามหลักวิชาการ เมื่อจัดแสดงต้องระมัดระวังเรื่องแสงสว่างวัตถุ ประเภท โลหะ ซึ่งเมื่อถูกความชื้นอาจเป็นสนิม หรือวัตถุจำพวกกระดานเมื่อถูกความร้อนจากแสงมากๆ ก็ จะกรอบและเสียหายไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการระวังรักษาให้วัตถุนั้นปลอดภัย

3. การป้องกันอันตรายจากผู้ชม

ผู้ชมมักจะสัมผัสวัตถุที่แสดง ซึ่งทำให้เกิดความเสียหาย ชำรุด แตกหัก หรือเสื่อมในสภาพได้ง่าย ฉะนั้นในการจัดแสดงจะต้องหาทางป้องกัน เช่น ทำยกพื้น ไม่ให้ผู้ชมเอื้อมถึง ใช้เชือกกัน และต้องมีพนักงานเฝ้าห้องที่เข้มแข็ง ในเรื่องดังกล่าว ขึ้นอยู่กับออกแบบการจัดแสดงและผู้จัดแสดง ต้องคำนึงถึงในเรื่องความปลอดภัย และการวางแผนป้องกันพร้อมไปกับการออกแบบนิทรรศการ

4. การคุ้มครองป้องกันจากโจรผู้ร้าย

ในสมัยก่อน การรักษาความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย อาศัยความมั่นคงแข็งแรงของอาคารและห้องแสดง รวมทั้งอาศัยความสามารถของเวรยามเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ เมื่อวิทยาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก้าวหน้า จึงมีอุปกรณ์ช่วย ได้แก่

ก. เทคนิคทางกลศาสตร์

1. สร้างรั้วล้อมที่มั่นคงแข็งแรง
2. ใช้กุญแจใส่ประตูห้องและตู้แสดง
3. ตู้กระจก ต้องพิจารณาความสำคัญของวัตถุ ว่าควรเป็นกระจกที่มั่นคงแข็งแรงขนาดใด ชนิดป้องกันกระสุนปืน
4. ใช้พลาสติกหนา
5. สร้างห้องนิรภัย หรือตู้นิรภัย ป้องกันผู้ร้ายและอัคคีภัย
6. ใช้ประตูเหล็กสำหรับห้องสำคัญ และทำประตูปิดเปิดอัตโนมัติ ซึ่งอาจจะควบคุมด้วยระบบไฟฟ้า

ข. เทคนิคทางไฟฟ้า ELECTRICAL TECHNIQUES

ใช้เป็นระบบสัญญาณแจ้งเหตุ ALARM SYSTEM ซึ่งมีเทคนิคต่างๆ ดังนี้

ข. 1 เทคนิคทางไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ELECTRICAL ELECTRONICS DEVICE

1. เครื่องจับเสียง ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์จับเสียงถ้าผู้ร้ายลักลอบเข้าไปใน

พิชิตภัณฑ์ และใช้เครื่องจับแอมป์ทำให้เกิดเสียงแล้ว เครื่องจับเสียงจะรายงานสัญญาณไปแจ้งเหตุ ทำให้กริ่งดังขึ้น

2. เครื่องเปลี่ยนแปลงความจุไฟฟ้า CAPACITANCE VARIRAYON DEVICES เนื่องจากคนเป็นตัวนำไฟฟ้า ถ้ามีคนเข้าไปในเขตเครื่องนี้ถูกประจุไฟฟ้า จากตัวคนรบกวน ทำให้ความจุไฟฟ้าของเครื่องเปลี่ยนแปลง เครื่องจักรก็จะส่งสัญญาณทำให้กริ่งดัง

3. รั้วไฟฟ้า ELETRIC FENCINS เดินสายไฟฟ้า หรือลวดต่อเนื่องกันไประหว่างตู้ต่างๆ ถ้าวางจรไฟฟ้าหรือลวดต่อเนื่องกันไป ระหว่างตู้ต่างๆ ถ้าวางจรไฟฟ้าขาดทำให้กริ่งดัง

4. เครื่องดักด้วยคลื่นเสียงแรงสูง ULTRASONIC DETEDTOES ใช้คลื่นเสียง ULTRASONIC WAVE (300-3,000) เมื่อมีการคลื่นไหวผ่านคลื่นเสียงจะทำให้คลื่นถูกตัดขาดค่าของคน ULTRASONIC WAVE ที่ตั้งไว้ลดลง ก็จะส่งสัญญาณเสียงกริ่งขึ้น วิธีนี้ประสิทธิภาพไวมากเมื่อเกิดสิ่งทำให้กริ่งดังขึ้นแล้ว จะต้องตั้งเครื่องใหม่ ULTRASONIC WAVE ยังใช้บอกสัญญาณที่เกิดไฟไหม้ได้ด้วย เมื่อเกิดความร้อนขึ้นในที่ซึ่งเครื่องไว้ จะมีผลต่อ ULTRASONIC WAVE จะทำให้กริ่งดังเช่นเดียวกัน

ข.2 เทคนิคทางกลศาสตร์และอิเล็กทรอนิกส์ ELECTRO MECHANICAL DEVICES

1. เครื่องดักการกระทบกระเทือน ใช้ป้องกันวัตถุ ตู้แสดง ตู้เซฟ กำแพง และหน้าต่าง หากมีการกระทบกระเทือนจะเกิดสัญญาณเสียง

2. เครื่องดักด้วยลวด WIRE DETECTORS มี 2 วิธี คือ
- ระบบกลศาสตร์ ใช้ลวดติดกับวัตถุ หรือสิ่งที่ต้องการคุ้มกันแล้ว ต่อยังส่งสัญญาณเสียง เมื่อลวดถูกดึงหรือขาดก็จะเกิดเสียงขึ้น วิธีนี้ใช้ภายนอกอาคาร เช่น รั้ว
- ระบบไฟฟ้า เมื่อสัมผัสจะเกิดเสียง

3. พรมวลวดไฟฟ้า WIREED CAREPTS ใช้ลวดซ่อนอยู่ใต้พรม และเดินไฟฟ้า ถ้ามีคนเดินเหยียบบนพรมวงจรไฟฟ้า แรงกดจะทำให้เกิดสัญญาณเสียง

4. วงจรสัมผัส SECURITY CONTACTS ใช้โลหะเป็นหรือปุ่ม ซึ่งสัมผัสกันอยู่ แล้วเดินกระแสไฟฟ้า ถ้าปุ่มหรือโลหะออกจากกันจะทำให้อ่างจรไฟฟ้าขาด ทำให้เกิดเสียงหรืออาจทำตรงกันข้าม คือ กำหนดใช้จุดทั้งสองไม่สัมผัสกัน ถ้าถูกกระทบกระเทือนทำให้เกิดสัมผัสวงจรไฟฟ้าปิด จะเกิดการดังของเสียงขึ้น

5. เครื่องตัดความร้อน HEAT DETECTORS ใช้ติดตั้งในส่วนซึ่งเป็นโลหะ เช่น ห้องนิรภัย เพื่อป้องกันการใช้เครื่องเผาเจาะเหล็กด้วยตะเกียงฟู่ มีเครื่องวัดอุณหภูมิถ้ามีความร้อนขึ้นถึงขีดอุณหภูมิที่ตั้งไว้ก็จะเกิดสัญญาณเสียงขึ้น

6. การควบคุมประตูทาง ELECTROMECHANICAL CONTROL AND

LOCKING OF EXISTS ใช้วิธีการศาสตร์และอิเล็กทรอนิกส์ ใช้แม่เหล็กไฟฟ้า เครื่องควบคุมไฟฟ้า เครื่องดักไฟฟ้า นำมาใช้ควบคุมประตูซึ่งเป็นเครื่องอัตโนมัติ เมื่อเกิดสัญญาณเสียงขึ้น ประตูจะเปิดอัตโนมัติ (หรือจะให้นักสวิตซ์เปิดก็ได้)

7. เครื่องดักจับ TRAP DEVICES ใช้เครื่องดักจับคิดไว้ที่วัตถุชนิดที่ต้องการคุ้มครอง มีหลายแบบ เช่น แบบใช้เส้นลวด SELF-CODTAINED TRAP BOX แบบสำเร็จรูปในตัว WRIED TRAP DRAN เมื่อวัตถุที่ติดตั้งเครื่องดักถูกสัมผัส หรือกระทบกระเทือนจะทำให้เกิดเสียง

ข.3 เครื่องเรดาร์ RADA

ใช้วัดความเปลี่ยนแปลงของคลื่นแม่เหล็ก ที่สะท้อนกลับมาจากการที่วัตถุเคลื่อนที่ผ่านเข้ามาใกล้แรงของคลื่นแม่เหล็ก คลื่นที่สะท้อนกลับจะถูกส่งเข้าเครื่องรับเกิดเป็นสัญญาณเสียง

ข.4 เทคนิคทางทัศน OPTICAT TECHIGUES

1. เครื่องกันด้วยแสง VISIBLE LIGHT BARRIERS ใช้ลำแสงพุ่งไปยัง PHOTO ELETRIC ถ้ามีสิ่งใดผ่านจะทำให้แสงถูกรบกวนเกิดสัญญาณเสียงขึ้น อาจใช้ในที่หนึ่งทีใด เช่น ทางเดินหรือทางเข้า แต่ควรใช้เป็นอาคารภายใน

2. เครื่องกันด้วยแสง INFRA RED BARRIERS วิธีนี้ดีกว่าแบบ VISIBLE LIGHT โดยลำแสง INFRA RED ซึ่งมองไม่เห็นเหมาะที่จะใช้กับทางเดิน ทางเข้าไม่เหมาะสมกับนอกอาคาร เพราะสัตว์และแมลงในเวลากลางคืนอาจทำให้สัญญาณดังได้

3. เครื่องโทรทัศน์ VISIBLE LIGHT TELEBISION ใช้กล้องโทรทัศน์จับสิ่งที่ต้องคุ้มครอง กล้องโทรทัศน์มีหลายแบบ ทั้งใช้ในอาคารและนอกอาคาร ทนน้ำ ทนความร้อนและความเย็นได้ โดยมากใช้กับทางเข้า แต่ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูที่จอโทรทัศน์ หรืออาจต่อกับเครื่องสัญญาณได้ ใช้อุปกรณ์ ได้แก่สัญญาณเสียงแจ้งเหตุอันตรายเพื่อช่วยพนักงานด้วยความจำเป็นของแต่ละห้อง ใช้ประตูอัตโนมัติ เมื่อเกิดเสียงสัญญาณแจ้งว่ามีเหตุเกิดขึ้นที่ห้องใด ประตูนั้นจะเปิด โดยอัตโนมัติเพื่อช่วยเจ้าหน้าที่จับผู้ร้ายได้ทันทั่วทั้ง

การแสดงแต่ละห้องต้องมั่นคงปลอดภัย ผู้แสดงมีภูมูจแน่มหนาของมีค่าอยู่ในตู้กระจก ชนิดทูปไม้แตก วัตถุประเภทภาพเขียนต้องป้องกันด้วยการใช้ระบบเสียงบางกรณีต้องใส่กรอบที่เป็นกระจกแทนลูกป็น

4.7 ขามรักษาการณ์ในเวลากลางคืน หลังเวลาเปิดแสดงจะต้องมีเวรขามรักษาการณ์รอบบริเวณสลับเปลี่ยนกันตลอดคืน สลับหนึ่งอาจจะเป็น 6-8 ชม. อาจจะมีมากกว่า 1 คน มีขามตรวจ และขามรักษาการณ์ที่ห้องขาม หรือห้องควบคุมความปลอดภัย การรักษาการณ์ของ

ขามนั้นถ้าเครื่องครัดตื่นระวังก็ขอยู่ตลอดเวลาที่ดี แต่ถ้าผลออหรือหลับละเลขหน้าที จะเกิดผลเสีย หาย ดังนั้น จึงได้มีวิธีการต่างๆ ที่จะใช้ขามระหว่างอยู่เวรและมีการรายงานเพื่อส่งงานให้แก่ผลัด ต่อไป

วิธีควบคุมให้ขามปฏิบัติงานเครื่องครัดนั้น คือ การให้ตรวจตามจุดต่างๆ ซึ่งกำหนดโดยมีอุปกรณ์ช่วย ได้แก่

- บัตรเวลาให้นาฬิกาอัตโนมัติซึ่งประทับตราหรือเจาะรูบัตรเมื่อขามรับเวร และออกเวร จะต้องพิมพ์หรือเจาะรูบอกเวลาที่นาฬิกา ซึ่งอยู่ที่ห้องขาม และจุดต่างๆ ที่กำหนดไว้ ตรวจ เมื่อตรวจที่ใด เวลาใด เครื่องนาฬิกาจะประทับเวลานั้นบนบัตร

- การควบคุมโดยนาฬิกา วิธีนี้คือ ระบบโซลานนาฬิกา ซึ่งมีกระดาษ ม้วน บรรจุอยู่ข้างใน ติดตั้งไว้ตามจุดต่างๆ ที่จะให้ขามตรวจ เมื่อขามไปถึงจะไขกุญแจโซลาน นาฬิกา เวลาและกุญแจที่จะปรากฏอยู่ในม้วนกระดาษ ซึ่งบอกไว้ว่าขามได้มาตรวจอาคารส่วนไหน เวลาใด

- ควบคุมโดยแสงไฟ เมื่อขามไปถึงจุดต่างๆ ที่ต้องการจะมีกุญแจ สำหรับไขที่เมื่อกุญแจก็จะปรากฏไฟสว่างขึ้นที่แผงไฟในห้องทำงานขาม เป็นการรายงานว่าได้ ตรวจถึงจุดนั้นแล้ว แต่ต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในห้องขามด้วย

อย่างไรก็ตาม ไม่มีเครื่องมือใดที่จะแทนได้ อุปกรณ์เหล่านี้จะต้องตรวจ คราอยู่เสมอ ว่าเครื่องทำงานหรือไม่ สัญญาณเสียงเป็นอุปกรณ์ใช้ประโยชน์เพียงช่วยเตือน หรือ แจ้งเหตุให้เจ้าหน้าที่ทราบ ถ้ามีเหตุขัดข้อง เช่น ไฟฟ้าเสีย สายไฟขาด หรืออุปกรณ์ขัดข้องไม่ทำงาน ก็เป็นหน้าที่ของขามหรือเจ้าหน้าที่รักษาการโดยตรง ดังนั้นความปลอดภัยของพิพิธภัณฑฯจึงขึ้นอยู่กับ ความสามารถของเจ้าหน้าที่เวรขามรักษาการณเป็นสำคัญ

ง. เจ้าหน้าที่รักษาการณ

1. การอบรมเจ้าพนักงานและการวางระเบียบ การดูแลรักษาความปลอดภัยของ พิพิธภัณฑฯ จะต้องกระทำทั้งกลางวันกลางคืน ตลอด 24 ชั่วโมง ขามคนหนึ่งทำงานได้ไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมง ดังนั้นจะต้องมีขาม 3 ผลัดต่อวัน

ในด้านการบริหาร ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑฯจะต้องมีวิธีการอบรมปลูกฝังจิตใจให้ แก่เจ้าหน้าที่ให้มีความรักหวงแหน ระวังรักษาความปลอดภัยของวัตถุในพิพิธภัณฑฯอยู่ทุกขณะ จะ ต้องวางระเบียบข้อบังคับสำหรับเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑฯ ระเบียบสำหรับผู้ชม เช่น ห้ามผู้ชมนำ หีบห่อ กระเป๋า หรือสิ่งของ อาจซุกซ่อนเข้าไปในห้องแสดง จึงต้องมีสถานที่ตรวจรับฝากของตรง ทางเข้า และห้ามสูบบุหรี่หรือกระทำการใดๆ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่วัตถุ

ระเบียบสำหรับเจ้าหน้าที่รักษาการณ ได้แก่ ขามและพนักงานเฝ้าห้อง เช่น ห้ามพูดคุยกับผู้ชม

ต้องเขียนรายงานเหตุการณ์ประจำวัน เป็นต้น

นอกจากนั้นจะต้องมีวิธีการให้พนักงานและเจ้าหน้าที่ตื่นตัวอยู่เสมอ เช่น มีการฝึกหัดให้ใช้อุปกรณ์ในการป้องกันอันตราย มีการซ้อมกันเป็นครั้งคราว มีบำเหน็จความชอบแก่ผู้ปฏิบัติด้วยในวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการกระทำทางด้านจิตวิทยา เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีจิตใจในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

2. งานการรักษาความปลอดภัยในเวลาเปิดแสดง โดยจัดพนักงานเฝ้าห้องและเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ และยามจะมากน้อยแล้วแต่ความจำเป็น และลักษณะการออกแบบของอาคาร ถ้าอาคารได้มีห้องเล็กๆ มาก เจ้าหน้าที่ต้องมาก นอกจากจะวางระเบียบให้ผู้ชมฝากสิ่งของที่บ่อนก่อนเข้าไปในห้องแสดง ห้ามพนักงานเฝ้าพูดคุยกับผู้ชม มียามรักษาการณ์ที่ประตูเข้า-ออก

3. บันทึกที่สำนักงานกลางยามจะไขกุญแจไขต่างๆ ที่กำหนดให้ตรวจเมื่อไขกุญแจจะปรากฏเวลา และเลขที่ของตำแหน่งที่ตรวจ ลงบนแผ่นในห้องยาม หรือที่กุญแจจะปรากฏเวลา และเลขที่ของตำแหน่งที่ตรวจ ลงบนแผ่นกระดาษในห้องยาม หรือที่สำนักงานกลาง

4. การใช้สุนัขช่วยเฝ้ายาม วิธีใช้สุนัขช่วยดูแลสถานที่ป้องกันโจรภัย มี 2 ประเภท
สุนัขทั่วไปที่ได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะ

ก. สุนัขทั่วไปที่ได้รับการฝึกฝนเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

ประโยชน์น้อย และอาจถูกผู้ร้ายล่อด้วยอาหาร หรือวางยาพิษได้ง่าย

ข. สุนัขประเภทที่ได้รับการฝึกฝนมาเพื่อป้องกันโจรภัยโดยตรงมีหลายประเภทได้แก่
สุนัขต่อไปนี้

1. สุนัขเฝ้ายาม ฝึกสำหรับเฝ้า อาจจะเฝ้าห้องเฝ้าที่หนึ่งใด ถ้าผู้ใดล่วงล้ำก็จะเห่าหรือทำร้ายทันที นิยมใช้พันธุ์ GERMAN AISATTONS, FRENCH ALSATTONS

2. สุนัขตรวจการณ์ประเภทนี้ ออกตรวจสถานที่กับนาย หรือฝึกให้เงียบไม่เห่าส่งเสียง แต่ถ้าสังเกตเห็นอะไรผิดปกติ จะคำรามให้นายรู้ เตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติเมื่อนายสั่ง

3. สุนัขอารักขา ต่างกับสุนัขตรวจการณ์ คือ อยู่กับนายตลอดเวลา จะเห่าและโจมตีทันทีที่มีคนแปลกหน้า หรือคนร้ายเข้ามา

5. การป้องกันอัคคีภัย

เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่ต้องคำนึงมาก เพราะสิ่งของแต่ละอย่างภายในพิพิธภัณฑ์มีค่ามาก ต้องทำทุกอย่างให้พ้นจากสภาพของเพลิงไหม้ให้ได้ ต้องมีการกวดขันทั้งในเรื่องระเบียบการบริหาร ตลอดจนมีอุปกรณ์ และเทคนิคที่ทันสมัยที่สุด ในการป้องกันไฟจะต้องมีทางเข้าออกฉุกเฉินไว้ด้วย

สาเหตุของอัคคีภัยที่เกิดขึ้นในพิพิธภัณฑ์

1. การใช้ไฟฟ้า มีสาเหตุที่จะทำให้ไฟไหม้ได้ ถ้าขาดระมัดระวัง ตรวจสอบดูแลป้องกัน เช่น สายไฟเก่าชำรุด ไฟฟ้าลัดวงจร หรือการใช้ไฟฟ้าผิดขนาด เหล่านี้เป็นเหตุให้ไฟไหม้ได้
2. ติดตั้งสัญญาณแจ้งเหตุไฟไหม้ในห้องต่างๆ ได้แก่ เครื่องมือดักควัน (SMOKE DETECTOR) และดักความร้อน (HEAT DETECTOR)
3. เตรียมหัวสูบลมและสายสูบลมสำหรับหัวฉีดน้ำเมื่อเกิดเพลิงไหม้ พิพิธภัณฑ์จะต้องมีวิธีการป้องกันไว้ จัดตั้งหัวสูบลมในจุดต่างๆ เป็นระยะ และในกรณีที่น้ำประปาไม่เพียงพอต้องมีน้ำบาดาลเก็บไว้ใช้
4. เตรียมสารเคมีสำหรับดับไฟในห้องต่างๆ ของพิพิธภัณฑ์
5. ต้องมีเจ้าหน้าที่ดับไฟโดยตรง ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกระแสไฟฟ้า ตรวจสอบเวลาสายไฟ เปลี่ยนสายไฟและซ่อมแซม
6. เตรียมฝึกเจ้าหน้าที่ให้มีจิตใจเตรียมพร้อมและระวังเรื่องอัคคีภัย ฝึกเจ้าหน้าที่ให้รู้จักใช้สารเคมีป้องกันไฟ และแจ้งเหตุไฟไหม้ มีการซ้อมดับเพลิงเป็นครั้งคราว
7. มีสัญญาณแจ้งไฟไหม้ไปยังสถานีดับเพลิง

2.8.5 วัสดุในการตกแต่ง

วัสดุตกแต่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ แต่ละชนิดต่างมีคุณสมบัติ ข้อดี ข้อเสีย ขนาดและการใช้สอยต่างกัน ดังต่อไปนี้

วัสดุปูพื้นทั่วไป

1. คอนกรีต (ซีเมนต์)	
คุณสมบัติ	เป็นวัสดุทปูเป็นผืนเดียวกันเทหลอมแข็งตัวตามแม่แบบเป็นส่วนผสมของซีเมนต์
น้ำ	ร่วมกับสารมวลและละเอียด สามารถรับน้ำหนัก ลดเพิ่มความแข็งแรงที่ตีมาก มีหลายชนิด ขึ้นกับส่วนประกอบที่ผสมกันขึ้นมา เช่น ชนิดธรรมดา ชนิดความร้อนต่ำ เป็นต้น
ความหนา	แล้วแต่ความต้องการ
สี	มีหลายสีแล้วแต่ผสม
ที่ใช้	ใช้ในงานหนัก
ข้อดี	ทนไฟ และสภาพดินฟ้าอากาศ ราคาพอสมควร มีหลายสี เป็นฉนวนที่ดีหล่อเป็นรูปต่างๆ ได้มากมาย ติดตั้งกับอาคารสะดวก
ข้อเสีย	น้ำหนักมาก การหล่อต้องใช้เวลามาก และอาจเกิดการแตกร้าวได้ ถ้าอุณหภูมิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. แอสฟัลท์
- คุณสมบัติ เป็นวัสดุทนการสึกหรอได้พอสมควร เดิมไม่ดง ทนน้ำดีแต่จะลื่น ใช้น้ำมัน หิน เป็นเนื้อเดียวกัน
- ความหนา ให้เทหนา 5/8 - 1 1/2 นิ้ว ขึ้นกับงาน
- สี มีสีแก่จัด เช่น แดง เขียว น้ำตาล ดำ ทั้งผิวดำและด้าน
- ที่ใช้ ใช้งานหนักปานกลาง เช่น อาคารสำนักงาน ทางเข้า
- ข้อดี ไม่เก็บฝุ่น
- ข้อเสีย ไม่ทนกรด น้ำมัน
3. แมกไซค์
- คุณสมบัติ ให้ความอบอุ่น ไม่เก็บเสียง ลื่น ทนน้ำมัน แต่ไม่ทนกรด ใช้น้ำมันเป็นพื้นเดียวกัน
- ความหนา ประมาณ 3/4 นิ้ว
- สี มีมากมายสวยงาม
- ที่ใช้ ใช้งานหนักมากๆ อาคารอุตสาหกรรม
4. หินเกล็ดขัดมัน
- คุณสมบัติ ไม่เก็บเสียง ให้ความรู้สึกแข็ง มักแตกร้าวได้ ใช้น้ำมันเดียวกัน
- ความหนา 5/8 - 3/4 นิ้ว ความกว้างไม่ควรเกิน 3.60 เมตร
- สี มีต่างๆ แล้วแต่ซีเมนต์และหิน
- ที่ใช้ บันไดภายนอกทั่วไป อาคารพยาบาล ห้องน้ำโถงทางเข้า งานที่ทนทานมากๆ
- ข้อดี ทนทาน ทำความสะอาดง่าย
5. กระเบื้องดินเผา
- คุณสมบัติ เป็นกระเบื้องได้จากการเผาดินเหนียวกดลงพิมพ์ เเผในอุณหภูมิสูงมากๆ ทน การสึกกร่อนได้ดี ทนแรงอัด น้ำมัน กรด น้ำ แต่ไม่ทนด่าง ไม่เก็บเสียง ให้ความรู้สึกอบอุ่น
- ขนาด จัตุรัส 4" x 4", 6" x 6", 8" x 8", 9" x 9", 12" x 12" หกเหลี่ยม แปดเหลี่ยม
- ความหนา 3/4", 7/8", 1 1/4", 1/18", 1 1/2", 2"
- สี มีมากมาย
- ที่ใช้ ใช้งานหนักมากๆ อาคารพักอาศัย ครั้ว ห้องเตรียมอาหาร ห้องในบริเวณที่ต้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีใช้ การทนต่อการทนทาน แต่อย่าใช้กับที่ที่ต้องการความเงียบ
ข้อดี เอนแต่กระเบื้องจุ่มน้ำ แล้วปูบนทราย 1 ต่อ 3 ให้หนาอย่างน้อย 3/4" รอยต่อ
ข้อเสีย ใช้ส่วนผสมปูนซีเมนต์ทราย 1 ต่อ ขาแนว
 หนาดี มีสีหลายแบบให้เลือกมาก ทนการสึกกร่อน ใช้ได้ทั้งนั้น ผนังราคาถูก
 ไม่เก็บเสียง การขนส่งต้องระวัง ถ้าดอกตะปูไม่คืออาจแตกง่าย

6. กระเบื้องเคลือบ เซรามิกเคลือบมัน

คุณสมบัติ เป็นส่วนผสมใช้ดินชนิดพิเศษซึ่งนำมาหลอมหลายปน ผสมน้ำกรองแล้วกดพิมพ์
 เเผาในอุณหภูมิประมาณ 1,900 ซ. ให้ความรู้สึกเย็นทั่วๆ ไป เหมือนกระเบื้อง
 ดินเผา

ขนาด 3" x 3", 4" x 4", 4 1/2" x 4 1/2", 6" x 6", 10" x 10", 12" x 12"

ความหนา 3/8", 1/2", 3/4"

สี มีทั้งชนิดด้าน และครึ่งมันครึ่งด้าน

ที่ใช้ ใช้ในที่ที่ต้องการรักษาความสะอาด ล้างง่าย

ข้อดี ทนกรด ต่าง ไขมัน สารเคมี รักษาความสะอาดง่าย

ข้อเสีย ไม่เก็บเสียง ถูกกรดจะเป็นรอย บางชนิดผิวหน้าลื่นมัน

7. กระเบื้องกระจก

คุณสมบัติ ได้จากตัดแผ่นกระจกหนาๆ เป็นแผ่นตามต้องการ ให้ความรู้สึกเย็น ทนการ
 สึกหรือได้พอสมควร

ขนาด 1 7/8" x 1 7/8"

ความหนา 9/16

วิธีปู บนซีเมนต์ลาเทคซ์

ที่ใช้ ที่ตกแต่งหรัหระ งานหนักปานกลาง ห้องน้ำ

ข้อดี ไม่เก็บเสียง

8. กระเบื้องหินอ่อน

คุณสมบัติ ได้จากการตัดแผ่นหินอ่อน ทนงานหนักปานกลางจนถึงหนัก ทนต่อการขัดสี
 ไม่เงียบ ให้ความรู้สึกเย็นสบาย

ขนาด มีสีต่างๆ

ความหนา 3/4" - 1"

สี ด้าน หรือเงาขัดได้ มีทั้งเรียบและเป็นลวดลายธรรมชาติ

วิธีปู ปูบนปูนทราย ส่วนผสม 1 ต่อ 3 หนา 1/2"

ที่ใช้ ใช้ในงานหรรษา ราคาแพง
ข้อดี ให้ความสง่างาม ผิวหน้าสวย
ข้อเสีย ราคาแพง หาง่าย ไม่เก็บเสียง และไม่ทนกรด

9. แผ่นหินธรรมชาติ

คุณสมบัติ ได้จากการเลือนแผ่นหินปูน หรือ หินแกรนิต ที่ใช้ได้ในงานตกแต่ง และงาน
หนัก หินแกรนิต ทนน้ำมัน ทนด่าง แต่ไม่ทนกรด มีความทนทานมาก

ขนาด มีมากเลือกได้ตามต้องการ

ความหนา 1 1/2" - 2"

สี มีสีเทาอ่อน เหลือง น้ำตาล ชมพู สีเนื้อ พวกหินแกรนิต มีผิวด้านจนถึงผิว
ก้ำมะหยี่

ที่ใช้ งานหนัก งานตกแต่ง

10. กระเบื้องหินเกล็ดขัด

คุณสมบัติ ทำจากเกล็ดหินผสมซีเมนต์ เทบนฐานรองคอนกรีตแล้วขัดให้เรียบ ความทน
ทานมาก ไม่เก็บเสียง ลื่นและขัดเงาได้ ไม่ทนกรดไขมัน น้ำมัน แต่ทนด่าง ให้
ความรู้สึกเย็น

ขนาด 6" x 6"

ความหนา 3/4", 9" x 9 3/4", 12" x 12", 1", 18" x 18", 1 1/4", 1/2" x 1/2", 1 1/2", 1 1/
2" x 1 1/2" ผิวที่เป็นเกล็ด ควรเทหนาอย่างน้อย 1/2" ทุกขนาด

สี ขึ้นอยู่กับสีของหินเกล็ด

วิธีใช้ งานปานกลาง งานหนัก การรักษาง่าย สะอาดดูเรียบร้อย ใช้เมื่อไม่ต้อง
การความเงียบนัก

11. บล๊อคประดับพื้นซีเมนต์

คุณสมบัติ การออกแบบให้ขัดต่อมุมได้ในตัว โดยไม่ต้องโบกปูน

ขนาด ความหนา 60 ซม. แข็งแกร่ง รับน้ำหนักรถได้ดี ราคาประหยัดกว่าพื้นซีเมนต์

สี มีสี 4 สี คือ สีเทา ธรรมชาติ สีน้ำตาล สีน้ำตาลแดง

ที่ใช้ บริเวณหน้าบ้าน ทางเท้า ลานจอดรถ เฉลียงพักผ่อน ทางเดินสวนสาธารณะ
บริเวณรอบสระน้ำ

12. วัสดุพื้นพวกไม้คอร์ก

คุณสมบัติ มีความยืดหยุ่นคืนตัวดี ให้ความรู้สึกอบอุ่น ไม่ทนด่างไม่ลื่น ปูใช้กาว โดยทา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมัครเข้าสอบ ไล่ฟองอากาศออกให้หมด ควรใช้ลูกกลิ้งหนักๆ ทับไล่จากตอนกลาง
เข้าไปหาริม

ขนาด 30-70" กว้าง 6" (ชนิดแท่น 4"-12" รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 36" - 12")
ความหนา 8-4", 5-6" (ชนิดแบบ 9/16" - 1/4")
ที่ใช้ ใช้งานหนักปานกลาง อาคารที่เล็กๆ บ้านพักอาศัย ให้ความเรียบ ไม่ทนการขัดสี

13. แผ่น พีวีซี

คุณสมบัติ ใช้งานต้องการให้ยุบตัวได้ มีความทนทาน เป็นฉนวนดี ใช้งานหนักปานกลาง
ทนน้ำมันต่าง และจำพวกกรดได้ดี

ขนาด มีแผ่นโตถึง 90" กว้าง 3 - 4 - 6"

ความหนา 1 1/6" - 1/8"

สี มีต่างๆ กัน เป็นสีในตัว ไม่มีลวดลายประดิษฐ์ มีผิวมันหรือด้าน

ที่ใช้ ใช้งานหนัก

ข้อดี มีความเหนียวกันความชื้น ราคาถูก เหมาะกับงานตกแต่งพื้นหน้า ทนความ
เค็มได้ดี

ข้อเสีย ความร้อนจะทำให้เสียรูป

14. แผ่นยางธรรมชาติ

คุณสมบัติ ได้จากยาง มวลสารพวกสี และกำมะถัน ให้ผิวแข็งทนทาน เก็บเสียงได้ดี
ให้ความอบอุ่น ทนน้ำ ไม่ทนน้ำมัน

ขนาด 100" กว้าง 3" x 6"

ความหนา 1/8", 3/16", 1/4" ชนิดมีฟองรองหนาอีก 1/8" - 3/16" หลายตัว

ที่ใช้ อาคารที่ต้องการความเงียบทนทาน

15. พรม

คุณสมบัติ ได้จากวัสดุหลายชนิด เช่น โยขนสัตว์ ฝ้ายใยสังเคราะห์ ซึ่งแต่ละชนิดมี
คุณสมบัติเฉพาะและมีราคาแตกต่างกัน

- พรมขนสัตว์ สามารถรับน้ำหนักได้ดี มีความยืดหยุ่นดีมาก เมื่อถูกเหยียบ
หรืออัดแน่น จะสามารถฟูได้ตามเดิม ไม่เสื่อมคุณภาพ ขนพรมตั้งดี ดูความชื้นดี
ให้ความอบอุ่นเป็นตัวนำกระแสไฟฟ้าที่เลวรับสีข้อมได้ดี มีความนุ่มนวล รา
และเบคที่เรียหลายขนสัตว์ได้น้อย แต่มอดชอบกิน

- พรมจากฝ้าย ราคาไม่แพง ดูแลรักษาง่าย ทนต่อการซักฟอก เนื่องจากดูดซึม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้ดีเยี่ยม และนิยมทำพรมเช็ดเท้าหน้าห้อง

- พรมจากใยสังเคราะห์ คล้ายขนสัตว์ แต่ราคาถูกกว่า โดยใช้ในสื่อนดูแลรักษาอย่าง ทนทานได้ดี ทนการเปื้อน ไหม้ไฟง่าย ไม่กินตัว

ขนาด

มี 2 ชนิด คือ

- พรมผืนใหญ่ ที่ใช้ปูเต็มห้อง แบ่งขายเป็นหลาๆ
- พรมผืนเล็กๆ มีขนาด 9 x 12", 5 x 7", 4 x 6", 2 x 3" มีมากมีขาย สามารถ สั่งทำเป็นลวดลายต่างๆ ได้

ที่ใช้

สถานที่ที่ต้องการหรูหรา เช่น ห้องที่ต้องการความหรูหรา ห้องที่ต้องการเก็บเสียง ป้องกันเสียงสะท้อน ห้องประชุม เป็นต้น ห้องที่ต้องการความนุ่มนวล เช่น ห้องพักผ่อน อาคารสาธารณะที่ควรใช้ คือ ส่วนที่มีคนเข้าไปใช้ไม่มากนัก เช่น ห้องทำงาน ห้องโถงตามโรงงาน ภัตตาคารชั้นหนึ่ง

ข้อดี

ช่วยเก็บเสียงได้ดี แก่การสะท้อน ไม่ลื่น นำสัมผัส มีความหรูหรางามในตัว

ข้อเสีย

ราคาแพง ทำความสะอาดยาก บางชนิดติดไฟได้ง่าย

16. กระเบื้องยาง

คุณสมบัติ

มีทั้งผลิตในประเทศและต่างประเทศ มีหลายชนิด คุณสมบัติทั่วไปเหมือนแผ่น ยางชนิดผืน

ขนาด

6" - 48" เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 9" x 9"

ความหนา

1/8", 3/16", 1/4"

ที่ใช้

ในงานปานกลาง ต้องการความเงียบ

ข้อดี

เก็บเสียงได้ดีพอสมควร ทำความสะอาดง่าย ราคาไม่แพง มีสีให้เลือกมาก การติดตั้งง่าย ไม่ลื่น

ข้อเสีย

ร้อนหลุดได้ง่าย เมื่อมีความชื้นสูง เกิดรอยขีดข่วนง่าย ต้องการความสะอาดอยู่เสมอ

17. กระเบื้องเทอร์โมพลาสติก

คุณสมบัติ

เป็นพวกแร่และใยหิน สีและพวกยัดไม้ประสานได้จากตัวเทอร์โมพลาสติก มียาง พลาสติก (สีอ่อน) หรือพวกแอสฟัลท์ สีแก่เป็นเนื้อทนแรงกด ไม่ทนไขมัน กรด

ขนาด

9" x 9", 12" x 1" รูปผืนผ้า 18" x 24"

หนา

1/8" - 3/16"

สี

มีสีเนื้อในตัวต่างๆ กัน มีผิวมันๆ คั่ว

ที่ใช้

แล้วแต่ชนิดของยาง ชนิดธรรมดา เหมาะสำหรับงานปานกลาง ชนิดพิเศษใช้ งานหนักได้

18. พื้นไม้

พื้นไม้ให้ความรู้สึกอบอุ่นธรรมชาติ ใช้งานทนทานคือยิ่งแก่ยิ่งสวย สามารถแต่งผิวได้สวยงามมากมายหลายชนิด ซ่อมแซมง่าย ปูได้หลายวิธี

- ปูกระดาน ใช้วางปูชิดกันตามแนวนอน ขนาดไม้กว้าง 4" ขึ้นไป
- ปูแนวเส้น วางนอนชิดกัน ขนาดไม้กว้าง 4" ลงไป
- ปูแท่งไม้ ตัดเป็นแท่งไม้ได้ขนาดกัน มีความหนาพอควรปูเป็นลวดลายธรรมดา
- ปูแท่งตั้ง ปูเหมือนแท่งไม้ แต่เป็นแผ่นบางมาก และปูเป็นลวดลายต่างๆ ติดกับพื้นการฉีก
- โมเสคไม้ ไม้ชิ้นเล็ก ปูเป็นแผ่นเหมือนโมเสค

คุณสมบัติ พื้นปูสำเร็จแล้วมีคุณสมบัติต่างๆ มาก ความเหมาะสมของสถานที่ แต่อย่างไรก็ตาม ควรมีคุณสมบัติดังนี้ ทนทาน รักษาความสะอาดง่าย การใช้งานไม่สึกหรอ มีความสบายใจในการใช้รูปร่างหน้าตาดี ทนทานต่อความชื้น

ข้อดี เป็นวัสดุที่หาง่าย เมื่อถูกความร้อน น้ำ ลม อากาศ แสงแดด ไวไฟ ต้องผ่านกรรมวิธีกันตัวปลวกมิได้ทำผนังหรือกำแพง

วัสดุที่ใช้ทำผนังหรือกำแพง

1. ผนังหรือกำแพงอิฐ

คุณสมบัติ อิฐเป็นวัสดุก่อสร้างที่เก่าแก่มาก ทนต่อดินฟ้าอากาศ ทนไฟดีกว่าหิน มีให้เลือกมาก ทั้งชนิดสีผิว ขนาด แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

- ก. อิฐพวกมีปูนขาว หรือปูนเมื่อเผาจะมีสีเหลืองจัด ถ้ามีเหล็กออกไซด์ 2 -10 %
- ข. อิฐพวกดินเหนียวปนทราย เมื่อเผาจะมีสีแดง เหลือง หรือแดงแก่

ที่ใช้ อิฐสามารถนำมาใช้โดยสี่เหลี่ยม หรือทาสีทับ ใช้ได้ทั้งภายนอกและภายใน อาจใช้เป็นการตกแต่งโดยทำอิฐโชว์แนวเรียงอิฐท้าน้ำมัน โพลียูรีเทน เพื่อความคงงาม

ข้อดี ทนต่อดินฟ้าอากาศ นำความร้อนต่ำ ทนไฟ บางชนิดกันไฟได้

ข้อเสีย มีขนาดก้อนไม่เท่ากัน เนื้อที่ไม่แน่นน้ำซึมได้ง่าย ต้องฉาบปูน

2. ผนังหรือกำแพงหิน

คุณสมบัติ หินเป็นวัสดุมีค่าทางความงามสูง มีค่าฉนวนความร้อนดี แต่กำลังระหว่างก้อนไม่สม่ำเสมอ และขนาดของก้อนอาจต้องแต่งให้มีผิวราบเรียบ แบ่งได้หลายชนิด ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ก. หินแกรนิต เป็นหินอัคนี มีเนื้อแข็ง ทนทาน ทนน้ำ ชัดมันได้ดีมีความหนาแน่นสูง มีสีตั้งแต่ชมพูถึงน้ำตาลแก่ รับแรงกดได้ 56 กก./ซม.
- ข. หินปูน เป็นพวกหินชั้น เกิดจากการถอนตัวของแร่ธรรมชาติ ถ้าส่วนประกอบที่บริสุทธิ์จะเป็นหินอ่อน แบ่งเป็น 3 ชนิด
1. เกิดจากหอย
 2. ลักษณะเป็นผืนึก
 3. มีผืนึกคล้ายคาร์บอนเนตมาก มีความสามารถรับแรงกดได้ 35 กก./ซม.
- ค. หินอ่อน เป็นพวกหินแปร เนื่องจากแรงอัด และความร้อนผิวเรียบ เป็นมันมีสีมาก รับแรงกดได้ 35 กก./ซม.
- ง. หินทราย เป็นพวกหินชั้น เกิดจากทรายอัดแน่นเป็นชั้นๆ มีเมกนีเซียม และคาร์บอนและซิลิกา ถ้ามีมากจะแข็งแรงมาก ทนทานสูง ให้เลือกทั้งผิวและสี มีแรงกดได้ 26 กก./ซม.

ข้อดี

ข้อเสีย

แข็งแรงกับน้ำ เหมาะสมสำหรับแต่งกำแพงดิน หรือจัดสวน
ถ้าอุณหภูมิสูง ทำให้ร้าวได้ ราคาขนส่งและค่าก่อสร้างสูง

คุณสมบัติ

3. ผนังหรือกำแพงกึ่งกลางและอิฐแก้ว
คอนกรีตกึ่งกลาง ใช้รางเป็นโครงรับน้ำหนักอาคาร มีความสูงชั้นเดียว หรือ 2 ชั้น น้ำหนักบรรทุกน้อย ความหนาปูนก่อ 1 ซม. และมักใช้กระเบื้อง หรืออิฐดินเผากรุ เป็นผนังด้านในให้เรียบร้อย
อิฐแก้วรับน้ำหนัก ความหนาของก้อน 3 2/8" และ 5 3/4", 7 3/4", 7 3/4", 11 31", 11 3/4" ผิวที่รับปูนก่อมักเป็นแถว ร่องเล็กมีพวกต่างเคลื่อนเป็นสารทนความชื้นและให้ยึดปูนก่อดีด้วย อาจใส่พวกที่มีเหล็กกลวดชนิดไม่เป็นสนิม เสริมในรอยต่อเพื่อแข็งแรงขึ้น

คุณสมบัติ

4. ผนังแผ่นเส็นโย
เป็นผนังสามารถเคลื่อนย้ายได้
เป็นส่วนประกอบด้วยเนื้อวัสดุด้วยเส็นโยไม้หรือพื้นบางชนิด ไม่ยึดหดตัวมาก ราคาคง ทำงานได้ง่าย เก็บเสียงได้ดี ทนความร้อน ทนไฟ บางชนิดทนน้ำ ไม่ทนแรงอัด หรือแรงอัดขยาย

ขนาด

12", 18", 24" รูปสี่เหลี่ยม

ความหนา

1/3" - 3/4" - 7/8" ถ้าแผ่นยาว 2" x 18", 2" x 6" หนา 3/16" - 1 1/4"

สี

ต่างๆ มีทั้งผิวเรียบมีเสี้ยน เป็นเม็ดนูน เป็นร่องบางชนิดมีรูทะเล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. **ผนังแผ่นฮาร์ดบอร์ด**
 เป็นส่วนประกอบเหมือนเส้นใย แต่อัดตัวสูงแบ่งเป็น 3 ประเภท
 ก. ชนิดปานกลาง ความหนาแน่น 480 - 800 กก. / ม² ขึ้นไป ขนาด 3/16" - 1/2"
 ข. ชนิดมาตรฐาน ความหนาแน่น 800 กก. / ม² ขึ้นไป ขนาด 1/8" - 3/16" ทนความชื้นดี ใช้เป็นผนัง ทำฝ้า ทำเฟอร์นิเจอร์
 ค. ชนิดเยี่ยม ความหนา 1/8" - 3/16" ใช้กาวทางเคมียึดติด ทนน้ำหนักดี แข็งแรงมาก ใช้ฉุพื้นได้

6. **แผ่นชิบอร์ด**
 ทำจากเศษไม้ผสมกาว ให้ทนความร้อนและแรงดันสูง
 ขนาด 4 x 8 ฟุต
 สี มีมากมาย
 ข้อดี แผลงไม้ทำอันตราย ทนไฟ ความชื้น เก็บเสียงดี
 ข้อเสีย ดูดน้ำ จะย่อยง่าย กระทบกระแทก หักเป็นรอย

7. **แผ่นแอสเบสตอสเมนต์**
 ประกอบด้วยเส้นใยหินและซีเมนต์ ทนไฟ ทนด่าง ทนความชื้น ทนขีดข่วน แดงง่าย ทาสีน้ำได้อีกด้วย
 ขนาด 4 x 8 ฟุต, 4 x 6 ฟุต พวกเก็บเสียงได้ 12", 16", 18", 24" เป็นสี่เหลี่ยม
 ความหนา 3/16", 1/4", 3/4" พวกเก็บเสียงได้ 1/2", 5/4" - 10"
 ข้อดี เปราะและแตกง่าย

8. **ไม้อัด**
 เป็นแผ่นบางๆ ทากาวและวางซ้อนกัน 3 ชั้นขึ้นไป
 ก. ใช้ภายนอก ใช้กาวพอมเมลทีไฮด์ ทนน้ำ
 ข. ใช้ภายใน ใช้กาวยูเรียมพอมเมลทีไฮด์
 ขนาด 4 x 8 ฟุต
 ความหนา 4, 6, 8, 10, 19, 20 มม.
 ข้อดี ทุ่นไม้ น้ำหนักเบา กว่าไม้แปรรูป
 ข้อเสีย โค้งงอและแยกแตก ถ้าอยู่ในที่ชื้นและแห้งแล้งกลางแจ้ง ดูดสีและไขมัน ทำให้เปื่อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. กระจกบานอ้อย
- คุณสมบัติ เป็นแผ่นเนื้อนุ่มใช้กันเสียง ความร้อน ใช้ผนังภายใน ไม่ทนน้ำ
- ขนาด 4 x 8 ฟุต
- ความหนา 4 x 6 ฟุต, 4 x 10 ฟุต, 4 x 12 ฟุต
- ที่ใช้ ส่วนใหญ่ใช้กับห้องประชุม หรือห้องที่ต้องการเก็บเสียง
- ข้อดี ติดไฟง่าย ถูกรน้ำขุ่นง่าย
10. เซลโลกริต (ใยไม้อัด)
- คุณสมบัติ ผลิตจากเส้นใยไม้ ผสมปูนซีเมนต์อัดเป็นแผ่นมีรูพรุน น้ำหนักเบา เป็นฉนวน ป้องกันความร้อน เก็บเสียงได้ แมลงไม่รบกวน ทนแดดทนฝน มี 3 ชนิด
- ก. แผ่นธรรมชาติ จะเป็นเส้นใยของไม้สานกันไปมา
- ข. แผ่นใยปูน ใช้ปูนขาวผสมซีเมนต์ไว้ทับผิวหน้า ฉาบผิวเกือบเรียบ ลวดลาย นูนออกมา
- ค. แผ่นฉาบเช่นกับผนังปูนเหมาะทำผนัง
- ขนาด 1.00 x 2.00 ม.
- ความหนา 1/2", 3/4", 1 1/2", 2", 3"
- ข้อดี เนื่องจากเป็นเส้นใยผสมน้ำยาป้องกันแมลง เก็บเสียง เก็บความร้อนไม่บิดงอ หรือผุง่าย และทนแดด ไฟ ตีตะปูไม่แตก
- ข้อเสีย มีผิวหน้าแข็งอาจแตกได้ เป็นรอยร้าวระหว่างแผ่น
11. เซฟวิบอร์ด
- คุณสมบัติ เป็นชิ้นไม้อบแห้งผสมกาวเป็นแผ่นแน่น ขัดเรียบด้วยกระดาษทรายกับความร้อน และความชื้นระบบอากาศสะดวก ปลูกไม้กิน
- ขนาด 4 x 8 ฟุต
- ความหนา 6 มม.
- การใช้ ก่อนทาสี ต้องรองพื้นด้วยแล็กเกอร์ ประหยัดสี
- ข้อดี ทนต่อสภาพอากาศ ดอกตะปูไม่แตก มีความสวยงาม ใช้ตกแต่งประเภทเดียวกับไม้อัด
- ข้อเสีย ไม่ทนน้ำ ขุ่นง่าย มีความอ่อนเปราะ คุณดี และสิ่งขัดมัน
12. แอคูสติคบอร์ด
- คุณสมบัติ เป็นชิ้นไม้อบแห้งผสมกาว อัดเป็นแผ่นด้วยเครื่องผิวหน้าขัดเรียบ 2 ด้าน เเขาะ ร่องตามแนวนอน ป้องกันเสียงสะท้อนไม่เป็นสื่อไฟ ป้องกันความร้อนภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาด	1.60 x 0.60, 0.60 x 1.20, 0.60 x 2.40
ความหนา	10 ซม.
ที่ใช้	ผนังกันคนตรี ประชุม อัดเสียง โรงภาพยนตร์ โดยคอกติดกับโครงไม้เวลาทาสีรองพื้นด้วยขลากล็ก จะประหยัดดี
ข้อดี	เก็บเสียง ดูเสียงไม่ได้ ป้องกันความร้อน น้ำหนักเบา ทาสีได้ มีความคงทน ไม่บิ่นงอ
ข้อเสีย	เห็นรอยต่อ ถูกน้ำขุ่ยง่าย ดูเสียง เป็นฉนวนเลข

วัสดุกรุตกแต่งผนัง และเพดาน

1. วอลเปเปอร์ กระดาษติดผนัง เป็นวัสดุที่มีความสวยงาม คงทนได้ 10 ปี สะอาดตา มีหลายแบบมากมาย แบ่งออกเป็นหลายประเภท
 - ก. ประเภทกระดาษลว่น ชนิดไม่เคลือบสีกับน้ำเหมาะสมติดเพดาน เพราะดูดซึมน้ำได้สปริงง่าย รักษาความสะอาดยาก
 - ข. ประเภทด้านหน้าเคลือบไวนิล ด้านหลังเป็นกระดาษ เหมาะติดผนังและเพดานทำความสะอาดง่าย ยากที่เคลือบกันการดูดซึมน้ำได้เกือบ 100%
 - ค. ชนิดเคลือบสีกันน้ำ เหมาะสำหรับผนัง เพดานทั่วไป สามารถทำความสะอาดได้บ้าง แต่ไม่ควรติดที่มีคนสัมผัสบ่อยๆ
 - ง. ประเภทด้านหน้าเป็นพวกหญ้า สายด้ายเส้นด้าย ด้านหลังเป็นกระดาษลว่น เหมาะติดที่ผนังไม่เปียกง่าย รื้อออกติดตั้งโดยไม่ได้โดยไม่มีเสียหาย
 - จ. ประเภทด้านหน้าเคลือบไวนิล ด้านหลังเป็นผ้าเหมาะกับงานทั่วไป ติดตั้งผนังและเพดานรักษาง่าย รื้อออกติดตั้งไม่เสียหาย
 - ฉ. ประเภทด้านหน้าเคลือบโลหะ ด้านหลังกระดาษราคาแพงกว่า คุณสมบัติสะท้อนแสงมีเงาในตัวทั้งสีและลายพิเศษ ใช้ในงานที่ต้องการจุดเด่น เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศ
 - ช. ประเภทด้านหน้าเป็นไม้ก๊อ ก ผ้าและวัสดุอื่นๆ
 - ด้านหลังเป็นกระดาษ เหมาะสำหรับผนังโชว์ซึ่งไม่ถูกสัมผัส เพราะยากแก่การรักษา
 - ดี มีสีให้เลือกมากมายทั้งลายด้วยตามรสนิยม และบรรยากาศ
 - ข้อดี ช่วยในการตกแต่งให้สวยงาม ให้ความหรูหรา ป้องกันเสียง ทน
 - ข้อเสีย ราคาแพง ถูกความชื้นจะยืดพอง ไหม้ไฟง่าย รักษาความสะอาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. กระเบื้องต่างๆ มีหลายชนิด

กระเบื้องเคลือบดินเผา กระเบื้องเคลือบเซรามิกเคลือบมัน กระเบื้องกระจกและโมเสกกระจก กระเบื้องหินอ่อนและโมเสกหินอ่อน กระเบื้องหินต่างๆ กระเบื้องไม้คอร์ก รวมทั้งเซรามิกด้วย

เซรามิก แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่ กระเบื้องติดผนังธรรมดาที่มีลวดลายในตัวแต่ละแผ่นหรือลายต่อกัน และมูรัสเซรามิก แบบนี้มีลวดลายเป็นเรื่องต่อเนื่องกันแต่จะไม่ติดกันสนิท

3. กระจก

คุณสมบัติ

พิเศษกว่าวัสดุชนิดอื่น มีความสำคัญต่อการสร้าง และตกแต่งเป็นอย่างมากในการผลิตต้องมีการใช้ความสูงมาก หลอมเนื้อวัสดุ จากสารประกอบอ็อกไซด์ของซิลิกอนต่างๆ บางชนิดและโลหะจนเหลวเหนียว ไม่ตกผลึก แบ่งเป็น

กระจกแผ่น ใช้ทรายโซดา และหินปูนบดผสมกันเข้าแล้ว เข้าบ้าหลอมผลิตโดยบีบเป็นแผ่นกระจกแม่แบบตัดขนาดตามต้องการ

กระจกหน้าต่าง เพิ่มความร้อนขึ้น จะทำให้กระจกเล็กลง กระจกชนิดแผ่นหนาเหมือนกระจกต่าง ทำการขัดผิวด้วยเครื่องมือ แต่ทำการเจาะ ตัด ก่อนเพิ่ม ลดความร้อน

กระจกผืนชนิดพิเศษ มีหลายแบบ กระจกเคลือบ สีทั้งโปร่งแสง ใส ฝ้า กระจกผิวขรุขระ

กระจกโครงสร้าง มีหลายชนิด

กระจกหลายชั้นซ้อน เป็นชนิดธรรมดา ซ้อนติด

ขนาด

การบรรจุกระจกเข้ากรอบขนาดทั่วไป มีดังนี้ คือ 60 x 130, 140 x 200, 40 x 330 นิ้ว

ความหนา

3/6" , 1/4" , 3/8"
วัสดุที่อัดระหว่างตัวแผ่นกับกรอบ

1. กรอบไม้ติดด้านนอกและด้านใน
2. กรอบโลหะ
3. กรอบอลูมิเนียม
4. ติดด้วยบัวหลอม
5. ติดด้วยเครื่องหนีบยึด
6. ติดด้วยตะปูควง
7. ติดด้วยของผสม

ข้อดี

มีความโปร่ง ไม่ผุ รับแรงได้สม่ำเสมอ มีสีและให้เลือกมาก การนำความร้อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดำไม่ไหม้ไฟ กันน้ำฝนและลม ปลอดภัยจากเชื้อรา เหมาะกับสถานที่ต้องการ
แสงธรรมชาติ กระจกที่ฉาบชุบด้วยเคมี อลูมิเนียม จะสะท้อนความร้อน

4. พลาสติกคลาไมเนต

คุณสมบัติ

ทำความสะอาดง่าย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบธรรมดาและเคลือบผิว ด้วย
โลหะหรือกึ่งโลหะ เช่น ทองแดง

ขนาด
ที่ใช้

4 x 8, 4 x 10, 4 x 12 มีมากมาย ชนิดแผ่นเรียบ และมีลายในเนื้อผิว
ผนังที่ต้องการตกแต่ง เช่น ห้องอาหาร คลับ บาร์ ห้องโชว์

5. วัสดุพวกโลหะ

คุณสมบัติ

ต่างกันแล้วแต่ชนิด ปัจจุบันนิยมใช้ตกแต่งกรุในโครงสร้าง โลหะที่ใช้ส่วนใหญ่มี
ใช้ในงานโครงสร้าง

เหล็กกล้า

ให้ความสง่างาม นำมาใช้กับหน้าร้าน เป็นกรอบกระจกก็ได้ แข็งแรง ทนทาน
ไม่เป็นสนิม แต่ราคาสูง

อลูมิเนียม

สแตนเลส

บรอนซ์

เป็นโลหะผสม ทนต่อสภาพอากาศทุกชนิด ทำความสะอาดง่าย ใช้กรุผนัง เสา
เป็นโลหะแข็ง ได้รับความนิยมนาน ใช้ในการตกแต่งหน้าร้าน กรูด้านใน ร้าน
หรูหราแต่ราคาแพงและรักษายาก

ตะกั่ว

สีกร่อนง่าย เมื่อมีการขยายหรือหดตัว

3. สี

เป็นวัสดุตกแต่งที่นิยมนาน เป็นการตกแต่งที่ง่ายและราคาไม่แพงเป็นชนิดทาและพ่น
สีชนิดทา ทำภายในและภายนอกอาคาร ทั้งไม้ เหล็ก คอนกรีต แบ่งเป็น

- ก. สีน้ำมันชนิดด้าน เป็นสีทาแล้วไม่เงา เหมาะสำหรับทาผนังและ
เพดานภายใน
- ข. สีน้ำมันชนิดมัน เป็นสีที่ทาแล้วเป็นเงา ใช้ทาในที่ถูกรับต้องบ่อยๆ เช่น
ขอบประตู หน้าต่าง และวงกบ
- ค. สีน้ำพลาสติก ใช้ได้ดีพอสมควร นิยมทาอาคารที่เป็นคิกกับปูนมากกว่า
- ง. สีพลาสติกธรรมดาและสีฝุ่น ใช้ทาชั่วคราวเฉพาะงานออกร้าน และ
ราคาถูกจะเป็นคราบเมื่อจับ นอกจากนี้นี้ยังมีสีรองพื้นทั้งพื้นไม้ปูน
เหล็ก

สีพ่น ให้พ่นติดกับวัสดุเกือบทุกชนิดมีหลายชนิดตามคุณสมบัติดังนี้

- ก. สีพ่นมิวรัสเท็กซ์ ประกอบด้วยวัสดุทนไฟ โยพลาสติกใช้ในส่วนที่มีเตา
ไฟโรงงานที่ร้อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ข. สีพ่นมิวดูราเท็กซ์ เป็นสีเฟนซี ทนแดดฝน ไม่ลอกง่าย ใช้ได้ภายในและภายนอก
- ค. สีพ่นลูน่าเท็กซ์, โซลิคเท็กซ์ เป็นส่วนประกอบจากไม้วัสดุเบา ประกอบด้วยวัสดุทนไฟ ทนความร้อน เก็บเสียง เหมาะสำหรับห้องครัวหรือห้องมีความร้อนสูง
- ง. สีพ่นคัลเลอร์เท็กซ์, บอมเท็กซ์ มีความทนต่อแดดฝน ป้องกันรา ตะไคร่น้ำ รักษาผิวปูน มีทั้งชนิดฉาบ และลูกกลิ้ง ให้ได้กันทั้งภายในและภายนอก

2.6.6 การใช้สีในงานตกแต่ง

การใช้สีในการตกแต่งภายใน เป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญ ที่จะช่วยในการสนองความต้องการของอาคารนั้นๆ ทั้งทางด้านความรู้สึกและความสบาย นอกจากนั้น ยังมีความสัมพันธ์ต่อระบบปรับอากาศ การให้แสงสว่าง และมีผลต่อจิตใจผู้ใช้อาคาร และผู้ที่มาติดต่อด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาเสียก่อนว่า สภาพของสีต่างๆ มีลักษณะดีหรือเสียอย่างไรบ้าง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้สามารถใช้สีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สีโดยทั่วไปมีคุณลักษณะที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

1. สีมีคุณสมบัติลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ
 - คือ ชื่อสีที่มีตำแหน่งในสเปคตรัม เช่น สีน้ำเงิน แดง เหลือง ฯลฯ
 - คือ ความอ่อนแก่ของสี
 - คือ สีที่แตกต่างกันด้วยความเข้มของสี เช่นสีแดงกับสีชมพูเป็นสีเดียวกัน แต่สีแดงมีความเข้มของสีมากกว่า
2. สีที่ตัดกันเองอยู่แล้วตามปกติ
 - สีเหลืองบนพื้นน้ำเงิน
 - สีส้มบนพื้นน้ำดาล
 - สีชมพูบนพื้นแดง
3. สีสามารถทำให้เห็นเป็นว่า เข้ามาใกล้หรือห่างออกไปได้ ตามปกติสีอุ่นซึ่งได้แก่สีแดงส้มกับสีเหลืองนี้ ดูคล้ายกับว่าเข้ามาอยู่ใกล้ ในเมื่อสีเย็น คือ สีน้ำเงิน สีน้ำเงินเขียว และสีม่วงจะดูห่างออกไปจากผู้ดู
4. เมื่อใช้สีเข้มจัด คู่กับสีอ่อนจัด ทำให้แลเห็นเด่นชัด มีชีวิตชีวาว่าใช้สีที่มีค่าของความเข้มหรือจางใกล้เคียงกันมาก
5. ที่มีความสนใจพอๆ กันเมื่อใช้ด้วยกัน จะช่วยดึงดูดความสนใจได้เร็ว มักใช้ใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การออกแบบป้ายโฆษณา หรืองานโฆษณาอื่นๆ และบรรดาศิเหล่านี้ได้แยกออกเป็นวรรณะใหญ่ๆ 2 วรรณะ คือ

1. สีสอบอุ่น เป็นสีที่มีช่วงคลื่นยาว คือสีแดงและสีเหลือง หรือสีเชิงประกอบที่มีทั้งสองเจือปนอยู่
 สีสอบอุ่น เมื่อจ้องมองดูจะรู้สึกเหมือนคลื่นใกล้เข้ามา
2. สีเย็น เป็นสีที่มีช่วงคลื่นสั้น คือ สีเขียวและสีน้ำเงิน และสีเชิงประกอบที่มีทั้งสองเจือปน
 สีเย็น เมื่อจ้องมองดูจะรู้สึกเหมือนว่าห่างออกไป

การเปรียบเทียบการสะท้อนของสิ่งต่างๆ เพื่อใช้เป็นสีภายในอาคาร

สี	อัตราการสะท้อน
ขาว	80 - 90%
คราม	65 - 75%
เหลือง	75 - 80%
ชมพู	40 - 70%
ฟ้า	35 - 50%
น้ำเงิน	8 - 12%
แดง	4 - 7%
ชมพูอมม่วง	60 - 65%
ม่วง	40 - 50%
เขียว	51 - 54%
เขียวเข้ม	4 - 10%
น้ำตาล	8 - 12%
เทา	35 - 50%
ดำ	2 - 5%

จากเปอร์เซ็นต์ที่ได้จะเห็นว่า

สีอ่อนจะสะท้อนแสงสว่างมาก

สีเข้มจะดูดแสงสว่างมาก

ภายในห้องปริมาณของแสงสว่าง ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพในการสะท้อนแสงของสีจากพื้นผนังและเพดานด้วย ดังนั้นในการออกแบบสีห้องต่างๆ ให้มีปริมาณแสงสว่างที่เหมาะสม ไม่รู้สึกเคืองตา ควรใช้สีที่มีอันตรรกการสะท้อนแสงดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ควรวีธีที่มีอันตรายการสะท้อนของแสง

- เพดาน	80%
- ผนังตอนบนถึงขอบล่างหน้าต่าง	70 - 80%
- ผนังตอนใต้ขอบหน้าต่างลงมา	50 - 60%
- โต๊ะและอุปกรณ์	25 - 40%
- กระจกานดำ กระจกานเขียน	20%
- พื้น	20 - 30%

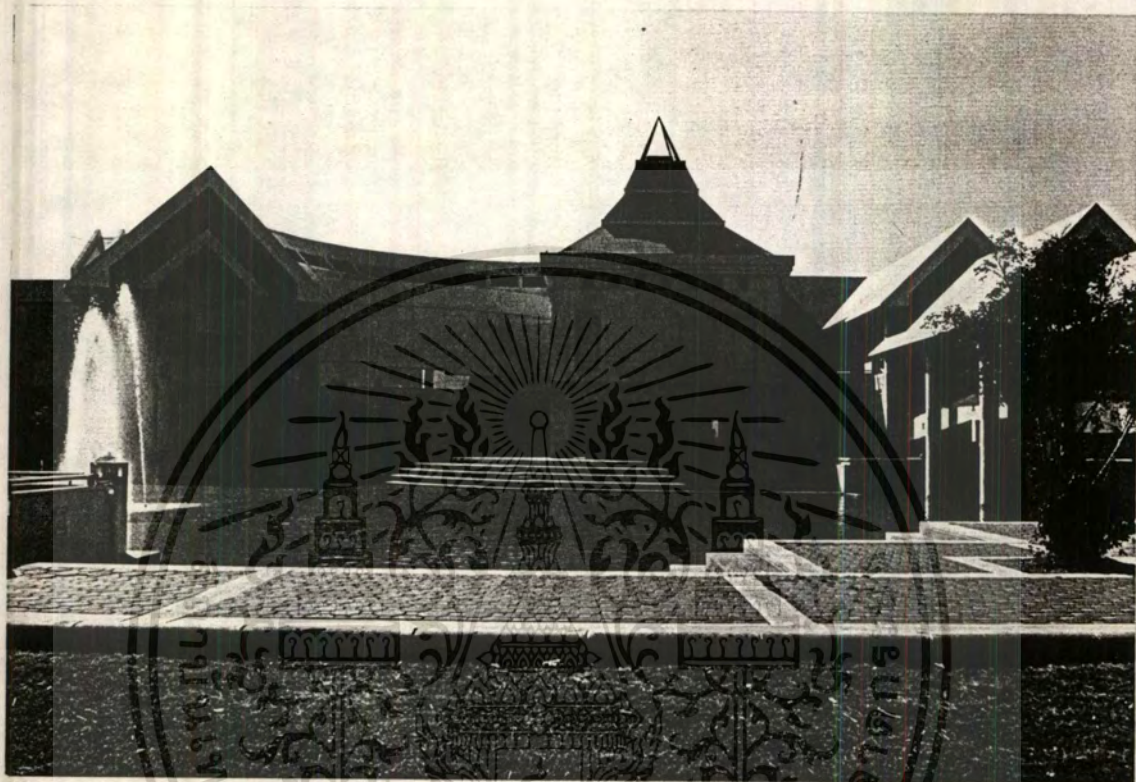
จิตวิทยาเกี่ยวกับสี

สีแดง	ทำให้รู้สึก	อบอุ่นรอนแรง กระตุ้นให้ตื่นตัว น่ากลัว เช่น เลือด
สีส้ม	‘	เร้าใจ อบอุ่น ค่อนข้างรอนแรงและบาดตา
สีเหลือง	‘	ร่าเริงเบิกบาน ปราดเปรื่องและเกิดพละกำลัง
สีชมพู	‘	ร่าเริง บริสุทธิ ไร้เดียงสา
สีเขียว	‘	ชุ่มชื้น กระจ่กระเประ่า สดชื่นมีชีวิตชีวา
สีน้ำเงิน	‘	สง่าผ่าเผย ว่างเวง สงบเจียบลึกซึ้ง เขือกเย็น
สีม่วง	‘	สงบเจียบ หดหู่ เฉื่อยชา เมื่อยสายนตา
สีน้ำตาล	‘	อบอุ่น แห้งแล้ง มั่นคงและเศร้า
สีเทา	‘	เจียบขริม สุภาพ เกียรติยศ สันติภาพ
สีดำ	‘	เจียบเหงา เศร้าใจดำ ความกลัว ความตาย
สีขาว	‘	บริสุทธิ สันติภาพ เกียรติยศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 กรณีศึกษาตัวอย่าง

2.7.1 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อยุธยา

- สถานที่ตั้ง : ติดกับวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ถนนโรจนะ บนเกาะเมือง
พระนครศรีอยุธยา
- ประเภท : เป็นศูนย์กลางของการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ของอยุธยา
โดยเฉพาะ
- งานบริการ : จัดให้บริการทางการศึกษา นำชมฉายภาพยนตร์จัด
นิทรรศการพิเศษให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป และนักศึกษา
- เวลาทำการ : 9.00 - 16.00 น.ทุกวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา จัดตั้งขึ้นโดยคณะนักวิชาการญี่ปุ่นและไทย โดยพัฒนาจากที่เสนาของสมาคมไทย-ญี่ปุ่น และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ปรับปรุงบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่น ได้จัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์สถานหมู่บ้านญี่ปุ่น(และจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์เป็นสถาบันวิจัยและพิพิธภัณฑ์สถาน เกี่ยวกับราชอาณาจักรอยุธยา ด้วยการสนับสนุนของสมาคมไทย-ญี่ปุ่น และได้รับเงินช่วยเหลือซึ่งมาจากรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นเงิน 170 ล้านบาท ได้ทำการก่อสร้างจัดแสดง 2 หลังคือ

- อาคารหลัก ติดกับวิทยาลัยครูศรีอยุธยา ติดถนน โรจนะ ตั้งอยู่บนเกาะเมืองมีพื้นที่ 6 ไร่ 1 งาน 12 ตารางวา จัดแสดงประวัติศาสตร์อยุธยาในเรื่องพระนครศรีอยุธยาในฐานะราชธานี กรุงศรีอยุธยาในฐานะเมืองเก่า, อยุธยาในฐานะศูนย์กลางอำนาจการทางการเมืองปกครอง, และชีวิตชาวบ้านไทยในสมัยก่อน

- อาคารผนวก บริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่นมาก่อน ตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา พื้นที่ 1 ไร่ 2 งาน 17 ตารางวา จัดแสดงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับนานาประเทศ ในการเข้าศึกษาจะเน้นอยู่ที่อาคารหลักเพื่อทำการศึกษาลักษณะและระบบต่างๆ ในการจัดแสดงลักษณะอาคาร

ลักษณะอาคาร : เป็นอาคารแบบไทยประยุกต์ 2 ชั้น ชั้นบนเป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการปรับอากาศชั้นล่างแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนสำนักงาน และส่วนลานเอนกประสงค์ที่เป็น ใต้ถุนโรงใช้เป็นที่นั่งและจัดนิทรรศการชั่วคราวได้ ที่สำคัญคือลักษณะของสถาปัตยกรรมของศูนย์ฯ มิได้คำนึงถึงเอกลักษณ์ไทย เพียงอย่างเดียว แต่ยังคงคำนึงถึงมุมมองของมนุษย์ โดยการวางผังอาคาร ให้โค้งเป็นพัดที่คดโค้ง ซึ่งจะสัมพันธ์กับมุมมองของสายตามนุษย์ได้เป็นอย่างดี จากภายนอกสู่ภายในอาคารออกแบบได้ เน้นส่วนที่เป็นโรงทางเข้าเพื่อเปลี่ยนความรู้สึก จากภายนอกสู่ภายในจากนั้นจึงเข้าชม

ลักษณะการจัดแสดง : การจัดแสดงได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน โดยที่เป็นลักษณะการจัดแสดงแบบเปิดโล่ง

ซึ่งแตกต่างจากลักษณะการจัดแสดง ในประเทศไทยโดยทั่วไปเป็นการเสนอรูปแบบการจัดแสดงที่น่าแปลกตาและตื่นเต้นและที่สำคัญคือประการหนึ่งก็คือการจัดแสดงนิทรรศการที่ศูนย์ฯ จะใช้ตัวหนังสือน้อย เพราะผู้ชมจะเบื่อการอ่าน นอกจากจะชมด้วยตาเปล่าเท่านั้น การแสดงของศูนย์ฯ จึงตอบสนองผู้ชมด้วย การแสดงวัตถุให้ชม เช่น หุ่นจำลอง รูปภาพ แผ่นภาพ และที่สำคัญมากที่สุดก็คือ การใช้สื่อทางโสตทัศนศึกษา เข้ามาใช้อย่างได้ผล การจัดแสดงนั้นจะเป็นที่เรื่องราวมากกว่าตัววัตถุ โดยเฉพาะจะเดินชมได้ติดต่อกันเป็นหัวเรื่องตั้งแต่เรื่องที่ 1 ถึง เรื่องที่ 4 ได้โดยความเพลิดเพลิน

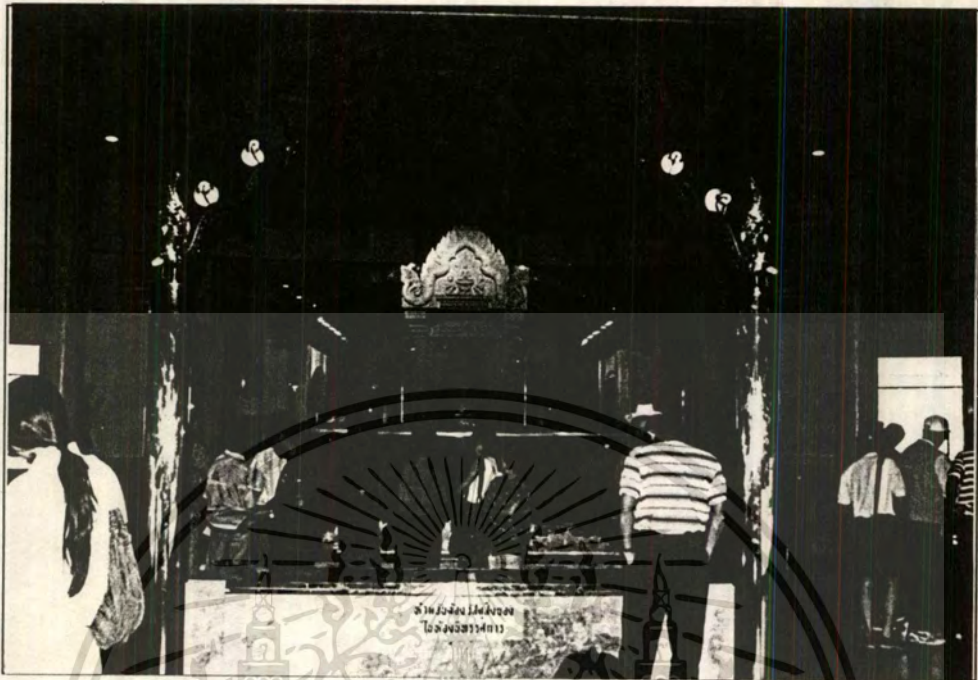
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อในการจัดแสดง

1. ส่วนแนะนำ อุทยานในฐานะที่เป็นราชธานี ประกอบด้วย ประวัติแผ่นดินที่อุทยาน พระราชวัง หลวงวัดใหญ่ชัยมงคล วัดหน้าพระเมรุ เนิยคคคล้องช้าง วัดมหาธาตุ วัดใหญ่ชัยวัฒนาราม
2. ออุทยานในฐานะเมืองท่า ประกอบด้วยเรื่อง ออุทยานในฐานะท่าเรือนานาชาติ หุ่นจำลองของ ท่าเรืออุทยาน การค้าขายของอุทยาน ความสัมพันธ์ต่างประเทศ
3. ออุทยานในฐานะศูนย์การปกครอง ประกอบด้วย
 1. พิธีอินทภิเษก
 2. เมืองอุทยาน
 3. การปกครอง โดยระบบกษัตริย์
 4. สถาปสังคม
4. ชีวิตชาวเมืองอุทยาน ประกอบด้วย
 1. ชุมชนของอุทยาน
 2. ประเพณีที่เกี่ยวกับวัฏจักรชีวิตของชาวอุทยาน
 3. บ้านจำลอง
 4. การเกษตรกรรม
 5. โรคระบาดและการอพยพ

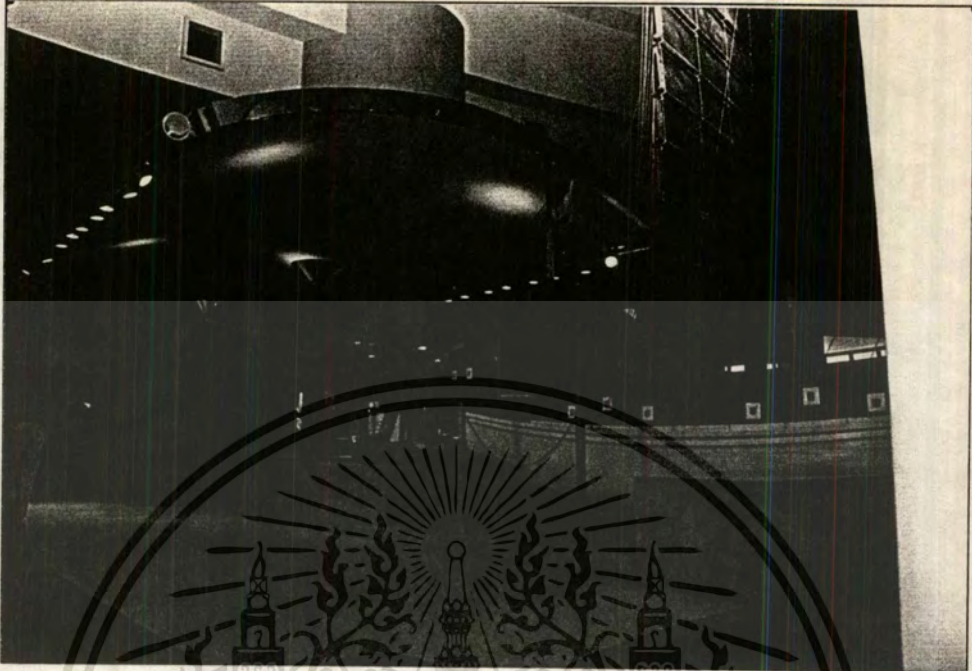
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

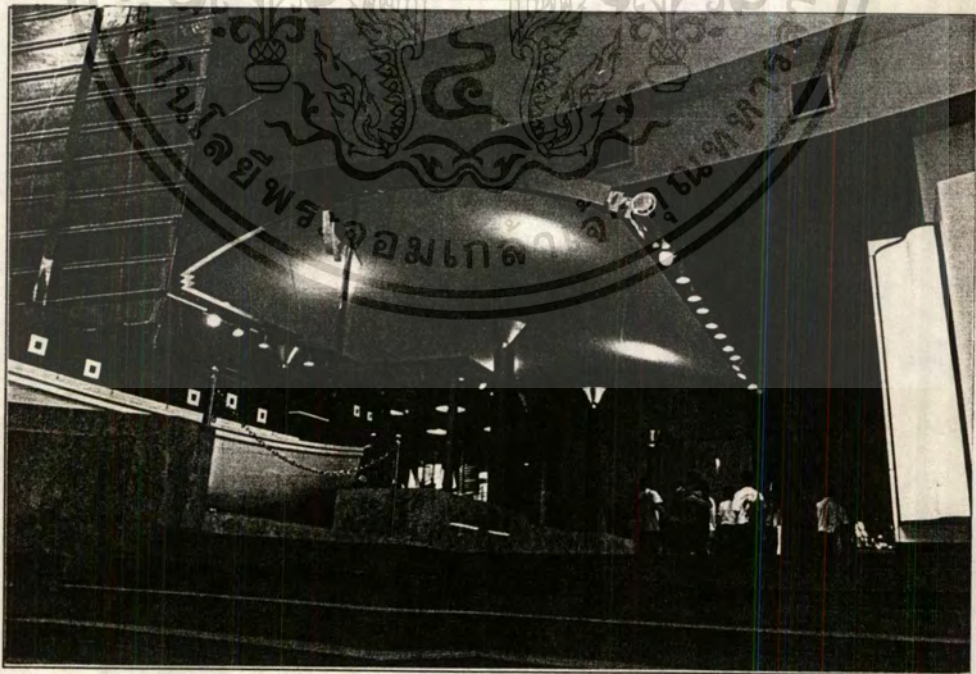
1. ส่วนแนะนำอยุธยาในฐานะเป็นราชธานี

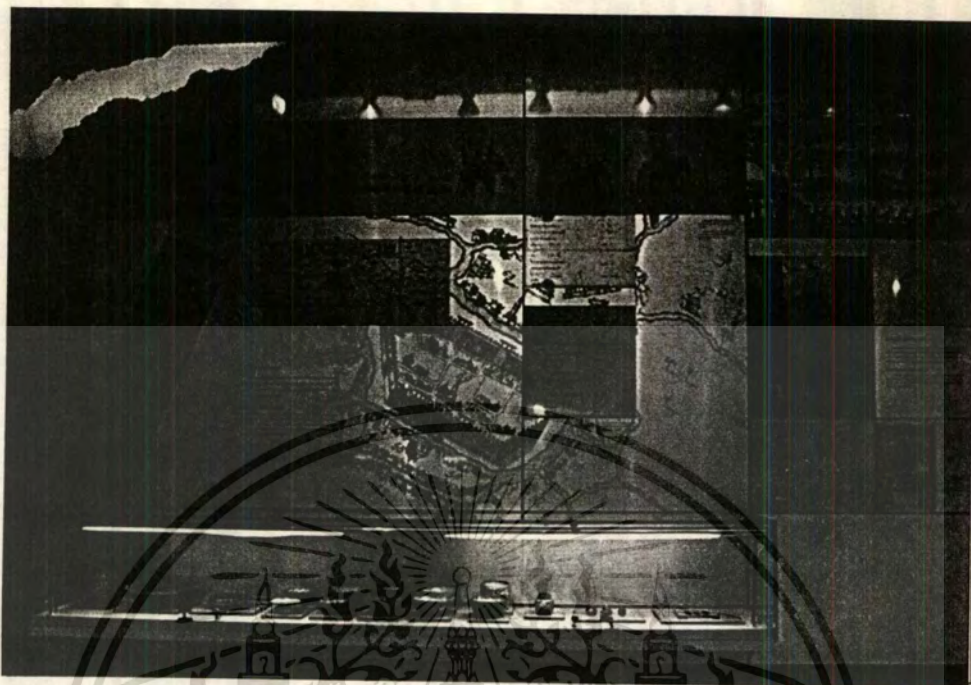
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

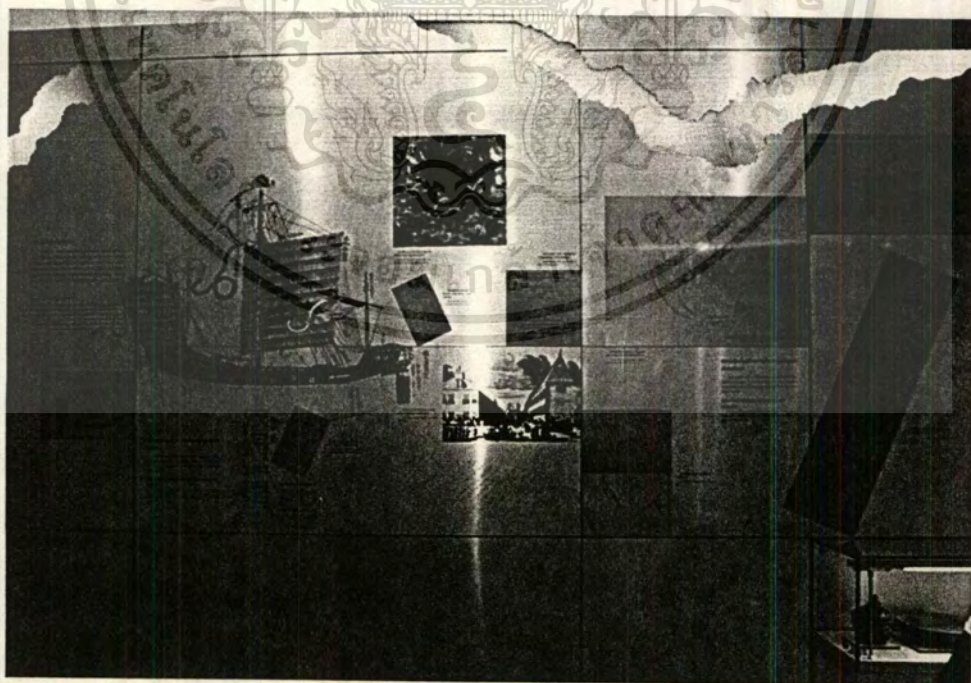
2. ส่วนแสดงอยุธยาในฐานะเมืองท่า
“หุ่นจำลองของท่าเรืออยุธยา”

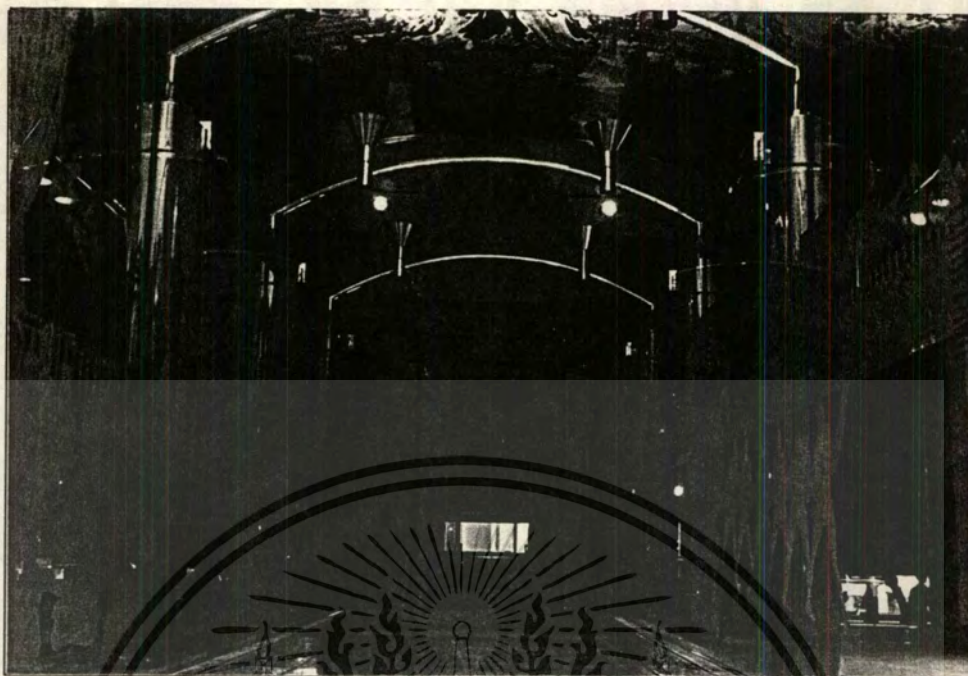
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ส่วนแสดงอยุธยาในฐานะเมืองท่า
“เรื่องอยุธยาในฐานะท่าเรือนานาชาติ”
การค้าขายของอยุธยา ความสัมพันธ์กับต่างชาติ

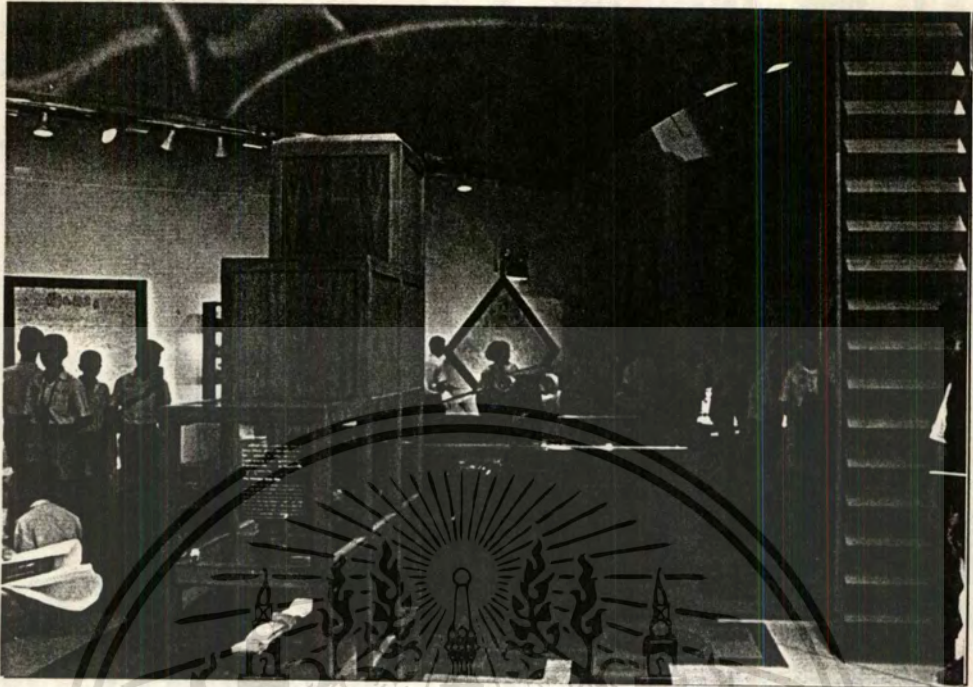
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. อุตสาหกรรมในฐานะศูนย์กลางทางการเมืองการปกครอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ชีวิตชาวเมืองอยุธยา
“ประเพณีเกี่ยวกับวีรจักรชีวิตของชาวอยุธยา”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบแสง : จะใช้แสงไฟประดิษฐ์เป็นส่วนใหญ่ แสงไฟจะเน้นไปยังวัตถุ และเน้นเป็นจุดเพื่อให้ได้ความรู้สึกที่แตกต่างกันในแต่ละหัวเรื่อง แสงธรรมชาติภายในศูนย์ฯ ก็นำมาใช้ให้เป็นแสงทางอ้อม ส่องมาจากเพดาน โดยที่ไม่ส่องมาโดยตรงจะเป็นแสงที่ไม่แข็งจนเกินไป ส่วนหน้าต่าง กระจกใสก็จะติดฟิล์มกรองแสงตลอด

ระบบเทคนิคต่างๆ : ระบบเทคนิคภายในศูนย์ฯ นับว่ามีความทันสมัยที่สุดในประเทศไทย เช่นมีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ประกอบกับ DIORAMA ประกอบเสียงจะได้ความรู้สึกสอดคล้องกับเรื่องจัดแสดงระบบไฟที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งทำให้ผู้ชมดูแล้วรู้สึกตื่นเต้นทำให้ไม่เบื่อหน่าย

ระบบป้องกันภัย : ระบบป้องกันภัยภายในศูนย์ฯ จะไม่ค่อยเน้นมากนักเพราะวัสดุจัดแสดงส่วนใหญ่จะทำจำลองขึ้นมา ดังนั้นการป้องกันภัยก็จะมีแต่เพียงกัญญแจล็อกตามตู้ และมีเจ้าหน้าที่และยามคอยอยู่เป็นจุดๆ คอยดูแลความเรียบร้อย

วัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง : วัสดุที่ใช้ภายในศูนย์ฯจะเป็นจำพวกหินอ่อน กระจก ไม้ กระจก เบื้อง วัสดุมันวาว จะให้ความรู้สึกมีเทคโนโลยีการใช้วัสดุในศูนย์ฯมีที่สังเกตอยู่ คือจะเน้นไปที่ความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนมากนักแต่มีความงามในตัว และจะเข้ากับบรรยากาศได้ดี

สีที่ใช้

: สีที่ใช้ภายในห้องจัดแสดงจะเป็นสีครีม

ข้อดี

: การจัดแสดงดูแล้วไม่เบื่อให้ความเพลิดเพลิน

: ระบบต่างๆ ภายในศูนย์ฯจัดได้สมบูรณ์แบบ

: การใช้วัสดุมีการเลือกใช้ได้เหมาะสม

: การใช้วัสดุทัศนศึกษาดี สามารถให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่าย

: การจัดผังดี สามารถเดินชมได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสีย

: การจัดแสดงยังไม่เห็นที่ตัววัตถุเท่าที่ควร ถ้ามีการให้

รายละเอียดมากกว่านี้ก็จะดี ระบบเสียงบางครั้งดังเกินไป เสียงจะแข่งกันดังไปทั่วห้อง การควบคุมให้ดีกว่านี้

2.7.2 หอไทยนิทัศน์ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หอไทยนิทัศน์ ตั้งอยู่บนชั้น 2 ของอาคารนิทรรศการและบริการการศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 2,000 ตร.ม. (รวมลานไทยนิทัศน์และห้องประชุม) เป็นสถานที่จัดแสดงอารยธรรมไทยในรูปแบบนิทรรศการถาวรแบบสื่อผสม (Multi Media) และมีปฏิสัมพันธ์ประกอบด้วยเทคนิคการจัดแสดงในรูปแบบของศิลปกรรมที่น่าสนใจ การใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยหลายรูปแบบทั้งในลักษณะกึ่งตายตัว (Static) และเคลื่อนไหวมีปฏิสัมพันธ์ (Dynamic)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

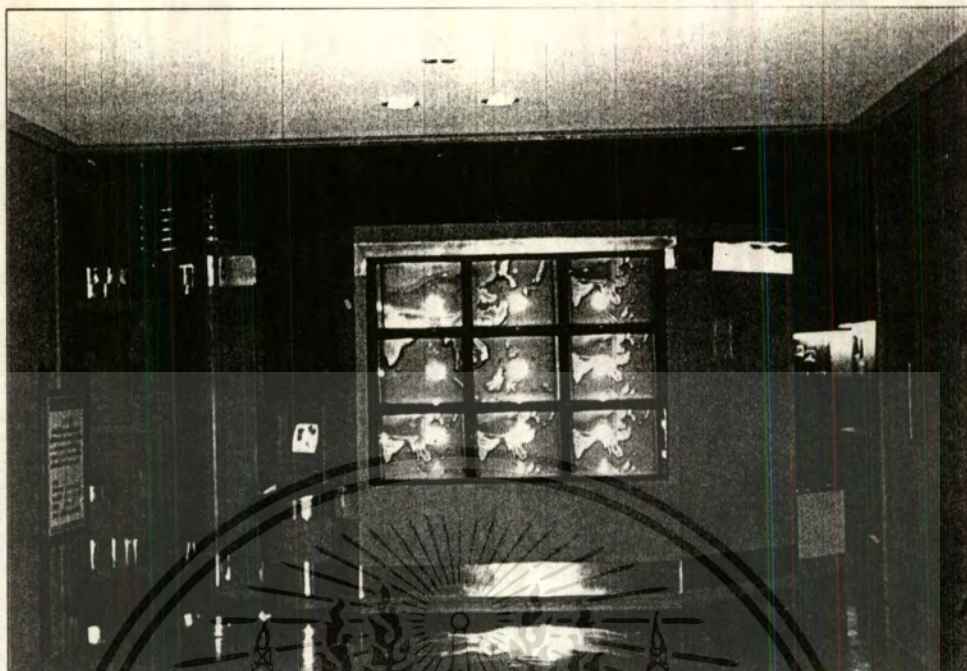
and Interactive) เช่น หุ่นจำลอง แสงวงจร ไฟฟ้าแสดงข้อมูล วิกิทัศน์ สไลด์มัลติวิชั่น คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน คู่มือสารถ่ายทอดข้อมูลแบบอัตโนมัติ เป็นต้น สื่อต่างๆ เหล่านี้จะนำเสนอในลักษณะการถ่ายทอดความรู้ที่น่าสนใจ ใฝ่ใจ และดึงดูดผู้ชมซึ่งจะไม่เหมือนกับการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ทั่วไป ผู้เข้าชมสามารถสัมผัส เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถกระตุ้นและตอบสนองการเรียนรู้ของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กเกิดนิสัยการใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เพราะจะมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมข้อมูลการจัดแสดงให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ อันจะมีผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในมรดกทางความคิดและวัฒนธรรมที่เป็นรากเหง้าของคน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เสริมเพิ่มเติมเนื้อหาของหอไทยนิทัศน์ให้ละเอียดยิ่งขึ้น เช่น นิทรรศการชั่วคราว การสาธิต การประชุม สัมมนา การอภิปราย การแข่งขัน การประกวด การจัดทำชุดสื่อสารการค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น

ก. วิกิทัศน์ (VIDEO WALL)

มีหัวข้อในการแสดงเรื่อง “การศึกษาเรื่องถิ่นกำเนิดของคนไทย” มีความยาวประมาณ 15 นาที โดยใช้ระบบโทรทัศน์ 9 เครื่อง ซึ่งเป็นส่วนแรกในการเข้าชมหอไทยนิทัศน์ หัวข้อ ความเป็นมาของชนชาติไทย

การติดตั้งของส่วนนี้จะอยู่บนผนัง โครงไม้ตอนล่างเป็นตู้เตี้ย นำโทรทัศน์มาวางชิดติดกันในลักษณะรูปสี่เหลี่ยม ด้านหลังของโทรทัศน์เชื่อมติดวงจรด้วยกันทั้ง 9 เครื่อง โดยทำการควบคุมจากระบบถ่ายทอด (VDO, และเครื่องเสียง) และระบบคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ ซึ่งควบคุมการปิดเปิดทั้งระบบไฟฟ้าและระบบการจัดแสดงต่างๆ

ขนาดของ VIDEO WALL มีขนาดประมาณ 2.00 เมตร (ความยาวของจอโทรทัศน์ 25 นิ้ว 3 เครื่องวางติดกัน) ในการชมควรจะต้องมีระยะห่างไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

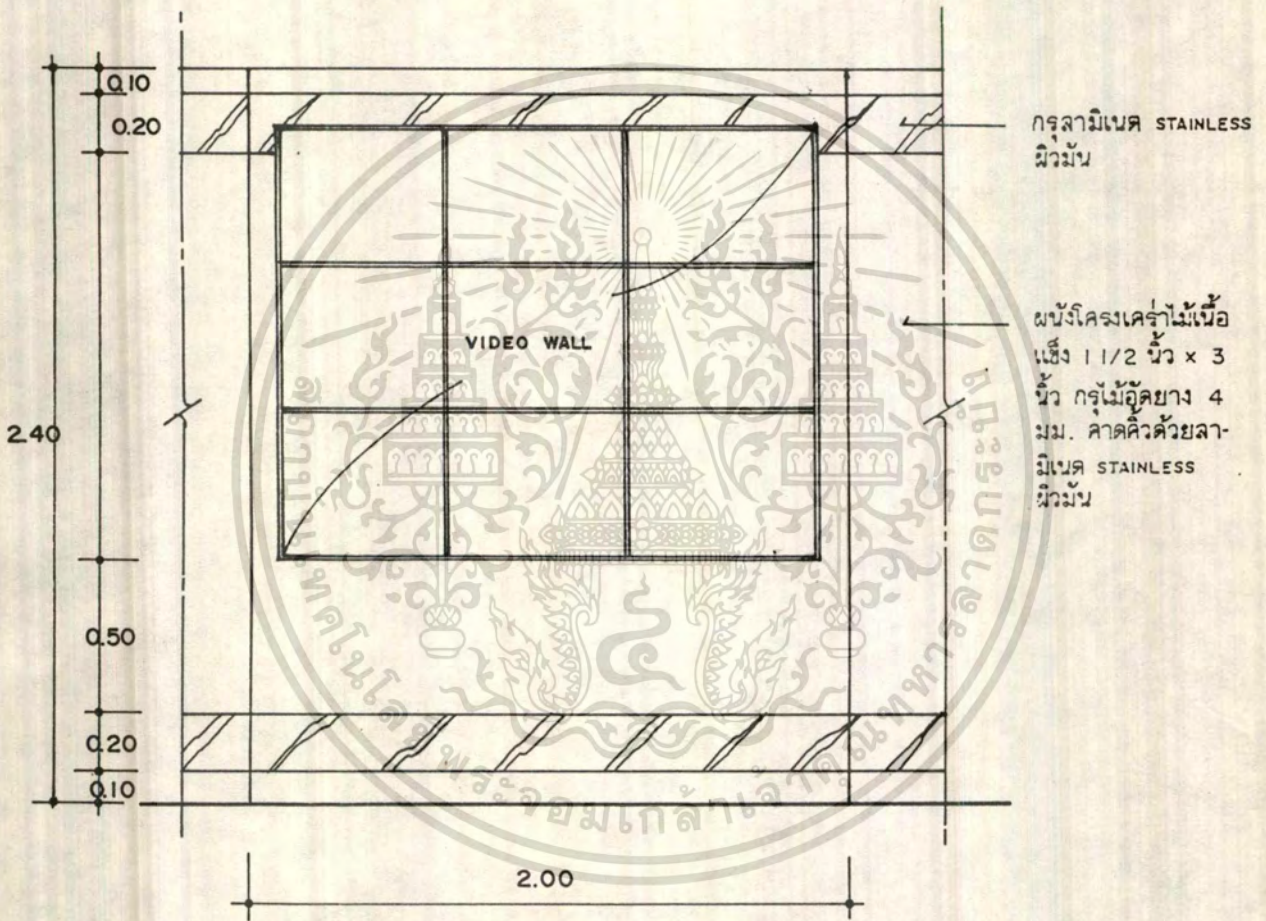
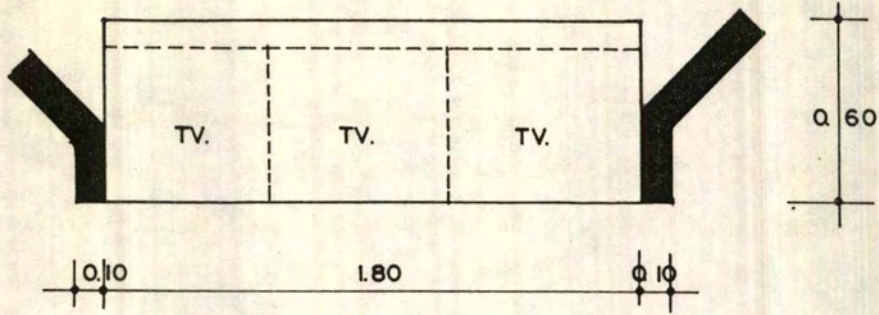

ภาพ VIDEO WALL จัดฉายวีดิทัศน์เรื่อง “การศึกษาเรื่องถิ่นกำเนิดของคนไทย”
ซึ่งอยู่จุดแรกของการเข้าชมหอไทยนิทัศน์

ภาพ ด้านหลัง VIDEO WALL มีการเชื่อมต่อกันระหว่างแต่ละเครื่องและทำให้
ภาพขยายเท่ากับขนาดจอภาพ 9 เครื่อง โดยติดตั้งระบบถ่ายทอดและระบบ
ควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์ในการปิดเปิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SCALE 1 : 25

ภาพแสดงขนาดสัดส่วน VIDEO WALL

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

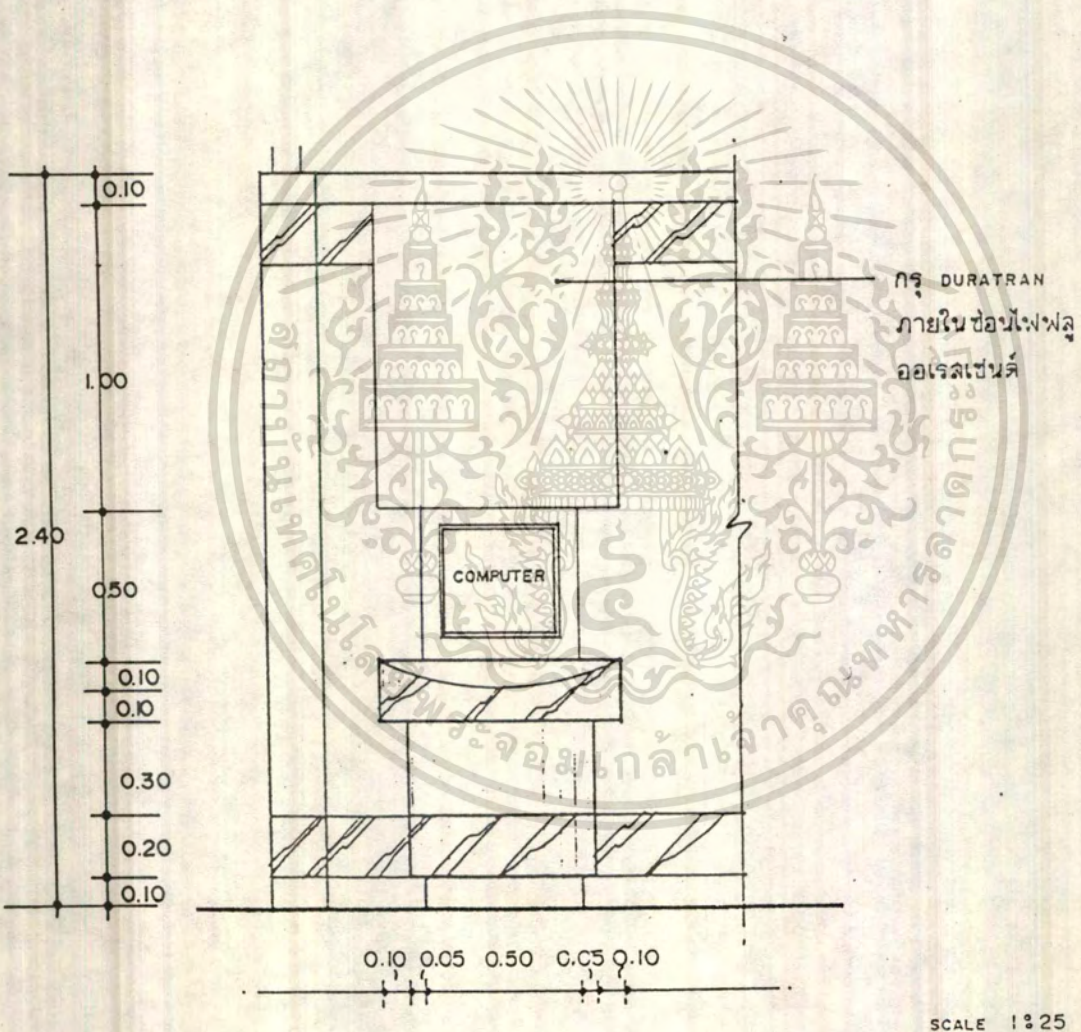
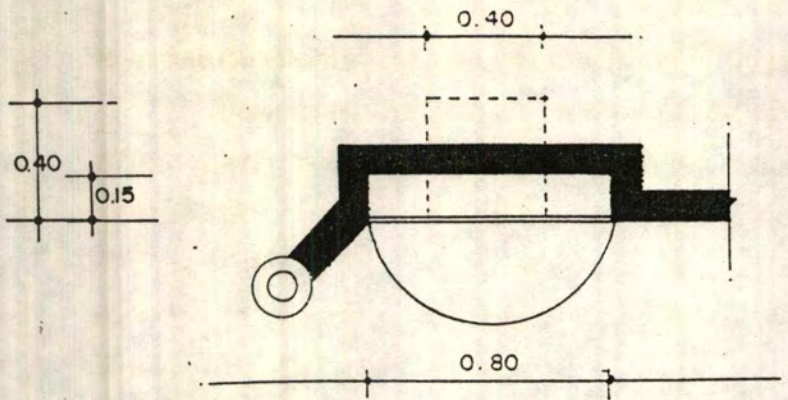
ข. ความเป็นมาของวัฒนธรรมต่างๆ ในประเทศไทย

นำเสนอเรื่องชาติพันธุ์ ภาษา กายภาพของชนเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย ผู้เข้าชมสามารถศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์ ระบบ TRACK BALL และปุ่มกดที่มีภาพและเสียงภาษาของคนกลุ่มต่างๆ รวม 37 ภาษา โดยเลือกชมได้ตามความสนใจ

ภาพ แผนที่เรื่องแสงและคอมพิวเตอร์
นำเสนอเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับ
ชนเผ่าต่างๆ ของประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SCALE 1:25

ภาพแสดงขนาดสัดส่วนของแผนที่และคอมพิวเตอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. แหล่งอารยธรรมสำคัญของโลก และแหล่งโบราณที่สำคัญของประเทศไทย

เป็นแผนที่ลักษณะ OPTIC FIBER (เส้นใยนำแสงจากหลอดไฟฮาโลเจน) แสดงแหล่งอารยธรรมต่างๆ ผู้เข้าชมสามารถศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยการกดปุ่ม 3 ปุ่ม แต่ละปุ่มจะแสดงแหล่งอารยธรรมสำคัญของโลก 2 ช่วงศตวรรษ และแหล่งโบราณคดีที่สำคัญของประเทศไทย สไลด์มัลติวิชชั่น เรื่อง ประเทศไทย (ความยาว 5 นาที) จะทำให้ผู้เข้าชมได้รู้จักเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับประเทศไทย สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ฯลฯ ซึ่งช่วงท้ายของสไลด์มัลติวิชชั่น ยังมีคำถามให้ผู้เข้าชมได้มีส่วนร่วม คือ ให้หาคำแห่งของประเทศไทยบนลูกโลกที่วางอยู่ด้านข้าง

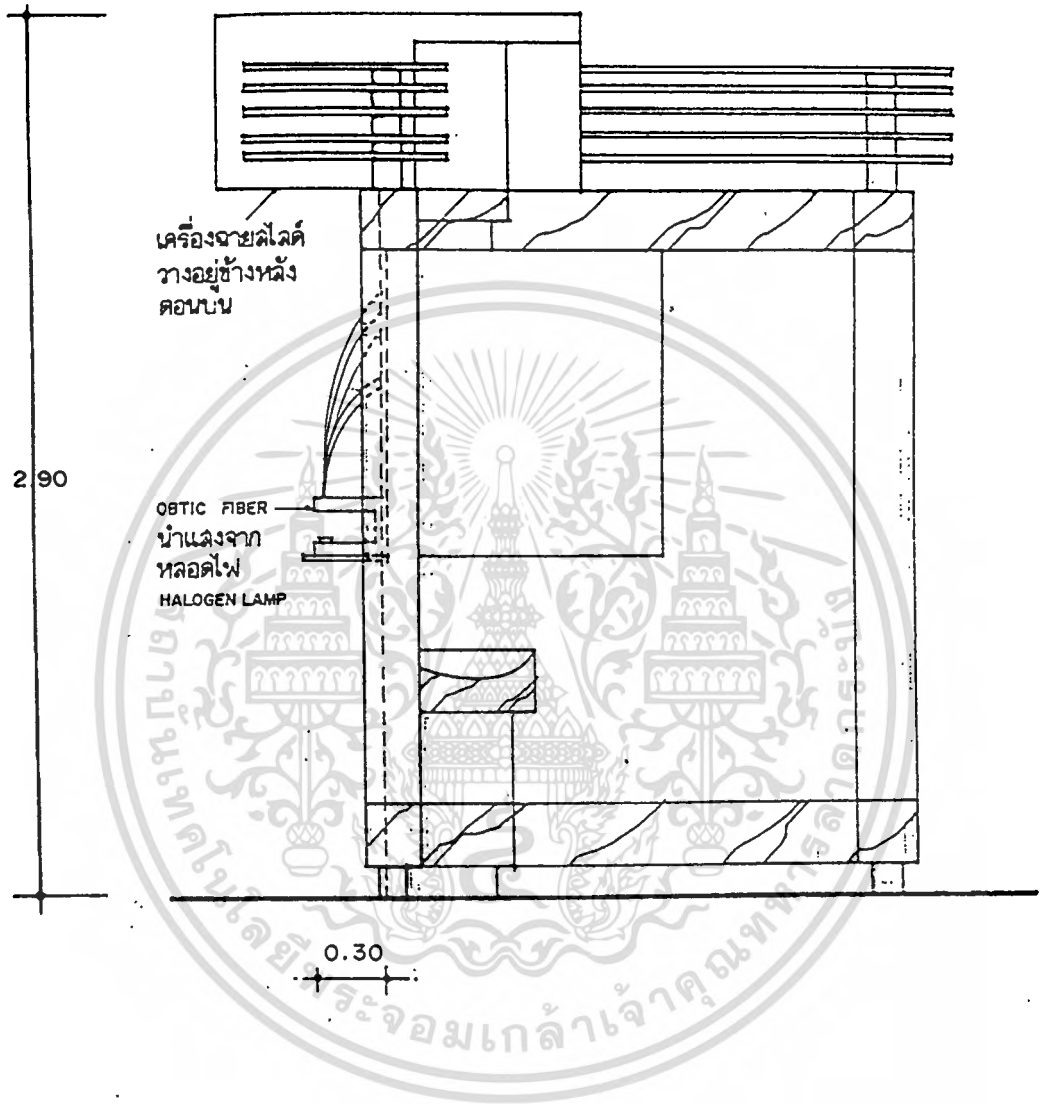
ภาพ สไลด์มัลติวิชชั่นและแผนที่แสดงแหล่งอารยธรรมสำคัญของโลกและแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ ของประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

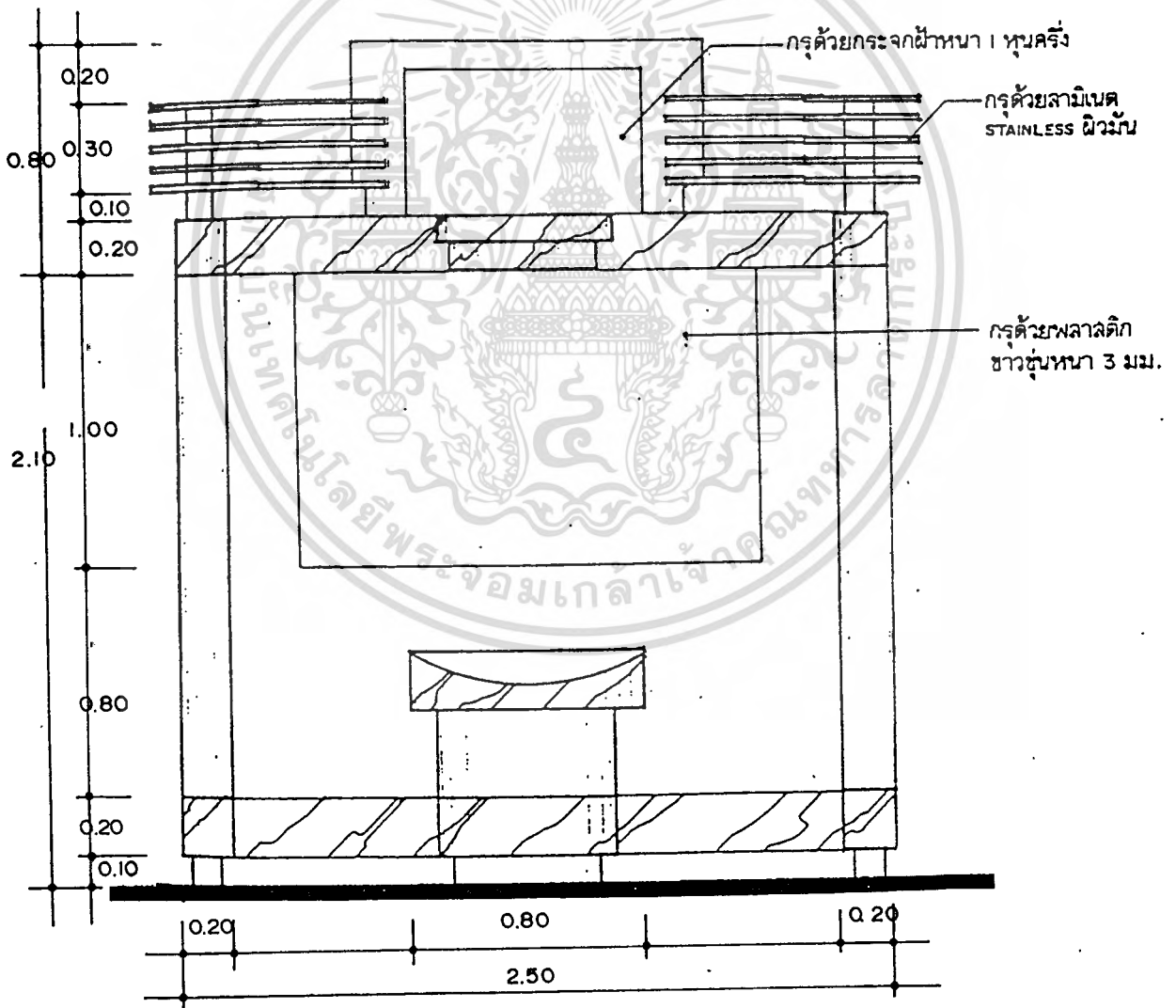
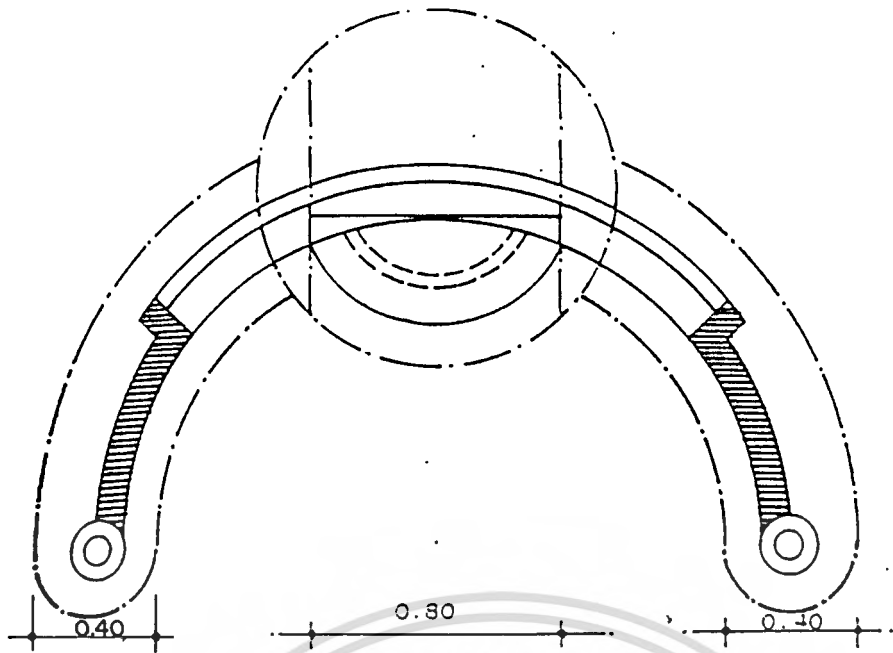
ภาพ ด้านหลังของแผ่นที่ลักษณะ OBTC FIBER ซึ่งมี
แหล่งกำเนิดแสงไฟจากหลอดไฟ และเครื่องฉาย
สไลด์ติดตั้งอยู่ด้านหลังจอภาพมีอยู่ 2 เครื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพแสดงขนาดสัดส่วนแผนที่เรื่องแสงและสไลด์มัลติวิชั่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพแสดงขนาดสัดส่วนแผนที่เรื่องแสงและสไลด์มัลติวิชั่น

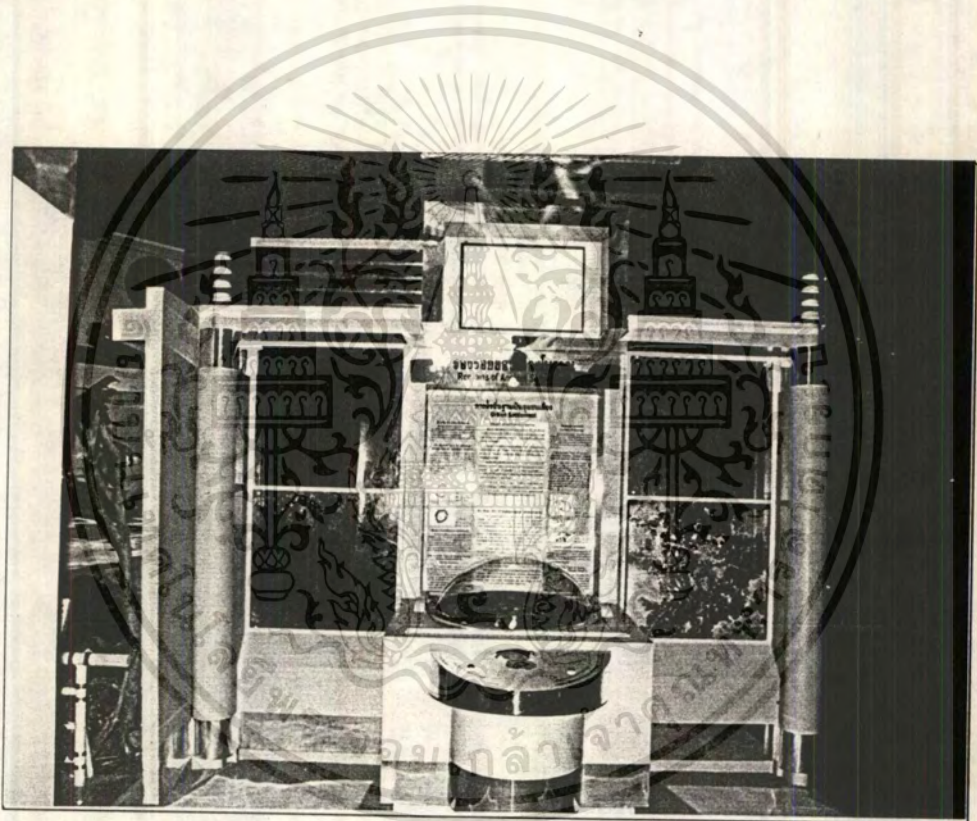
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ง. ร่องรอยของเมืองโบราณ

นำเสนอด้วยสไลด์มัลติวิชชั่น เรื่อง ร่องรอยแห่งอดีต (ความยาว 5 นาที) จะทำให้ผู้เข้าชมได้รู้จักเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งเดิมอาศัยอยู่ในถ้ำจนกระทั่งรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเมือง

ภาพถ่ายทางอากาศ(ภาพเรืองแสง)4 ภาพ แสดงร่องรอยของเมืองโบราณสมัยชุมชนเมือง ทั้ง 4 ภาพ โดยแสดงภาพถ่ายทางอากาศเมืองลำพูนในภาคเหนือ เมืองนครปฐมในภาคกลาง เมืองสรวง (จ.ร้อยเอ็ด) ในภาคอีสาน และเมืองยะรัง (จ.ปัตตานี) ในภาคใต้

การตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนเมือง จัดแสดงหุ่นจำลองเมืองคูบัว จ.ราชบุรี

ภาพ ส่วนร่องรอยแห่งเมืองโบราณ นำเสนอด้วยสไลด์มัลติวิชชั่น ภาพถ่ายทางอากาศ และหุ่นจำลองเมือง ผู้เข้าชมสามารถกดปุ่มบนแท่นเพื่อให้ความสนอกกับเรื่องราวจากสไลด์ด้านบน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จ. การติดต่อและรับอารยธรรมจากภายนอก

จัดแสดงด้วยแผนที่ลักษณะ OB TIC FIBER แสดงเส้นทางติดต่อระหว่างโลกตะวันออกและโลกตะวันตกทั้งทางบกและทางทะเล ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 7-15 ซึ่งอิทธิพลที่รับมานั้นรับเข้ามาผสมผสานคัดแปลงกับวัฒนธรรมดั้งเดิมโดยการติดต่อค้าขายไปมาระหว่างโลกตะวันตกและตะวันออก ผู้เข้าชมสามารถศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยการกดปุ่ม 3 ปุ่ม แต่ละปุ่มแสดงเส้นทางเดินเรือและเส้นทางบกที่เรียกว่า เส้นทางสายแพรไหม รวมทั้งเมืองที่สำคัญในสมัยนั้น

ตู้แสดงโบราณวัตถุจำลอง ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญแสดงถึงการได้รับอิทธิพลจากการติดต่อค้าขาย ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 7-15

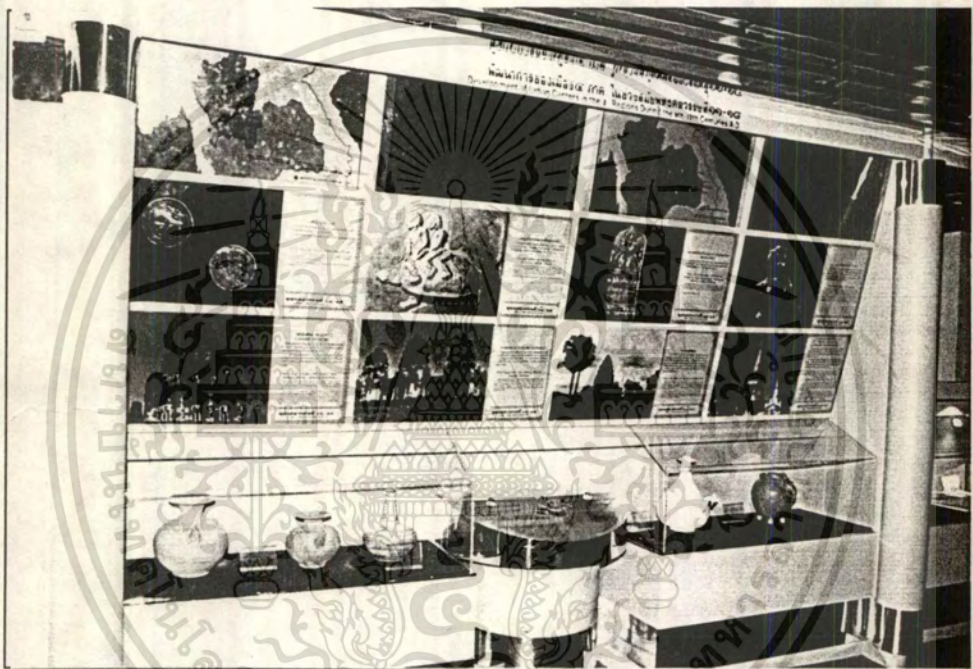
ภาพ ส่วนแสดงเรื่องการติดต่อและรับอารยธรรมจากภายนอก ซึ่งนำเสนอด้วยOB TIC FIBER โดยการกดปุ่มและโบราณวัตถุจำลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉ. พัฒนาการจากรัฐอุณาจักรไทย

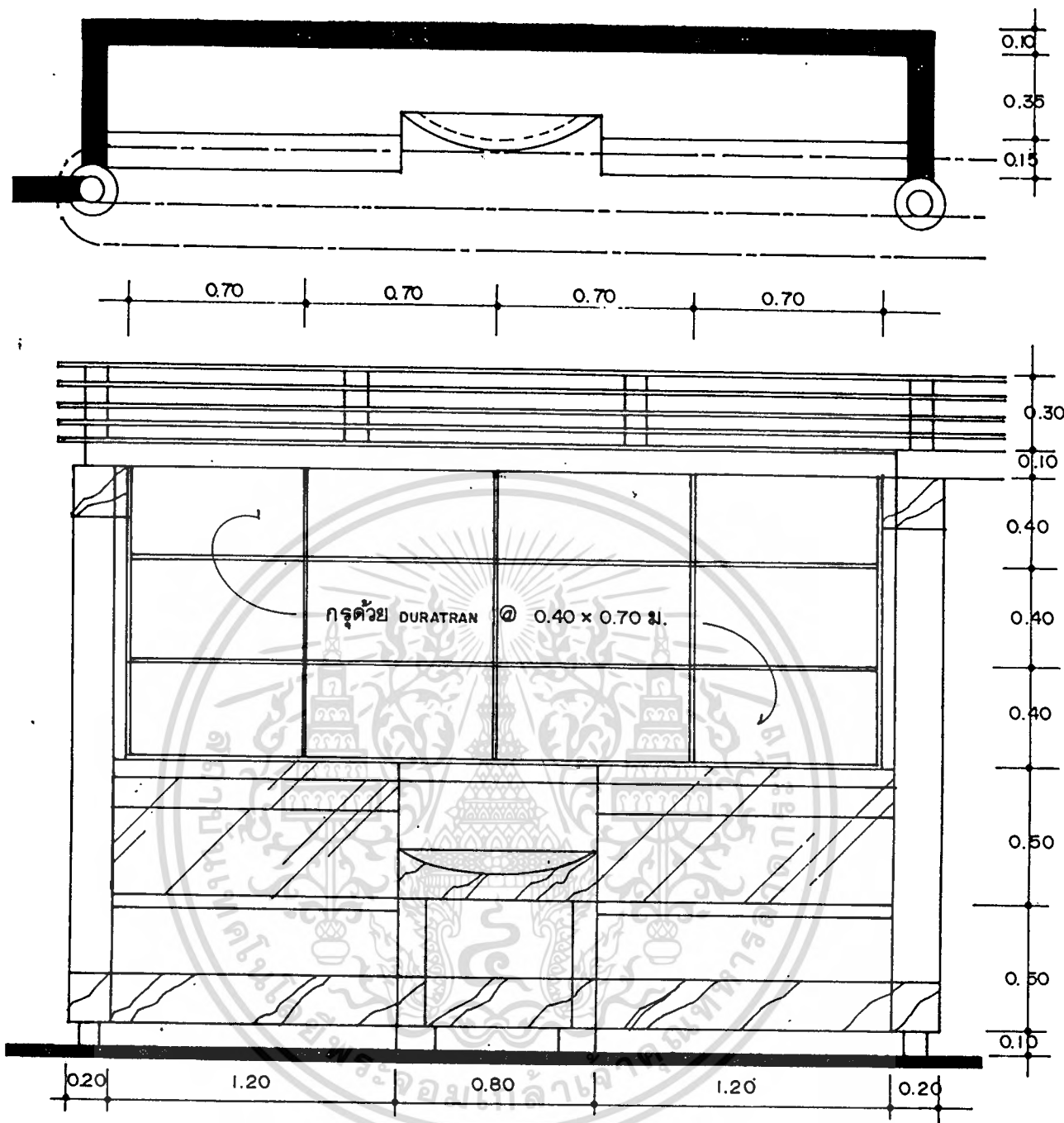
จัดแสดงด้วยภาพถ่ายดูราเทรน (ภาพเรืองแสง) เป็นการพัฒนาของเมือง 4 ภาค ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-18 และภาพโบราณวัตถุประติมากรรม สถาปัตยกรรมสำคัญๆ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-15 และพุทธศตวรรษที่ 16-18 โดยผู้ชมสามารถกดปุ่มที่มีอยู่ 2 ปุ่ม เพื่อเลือกดูภาพแต่ละภาคแต่ละสมัยได้

โบราณวัตถุจำลองที่แสดงถึงพัฒนาการของเมือง 4 ภาค

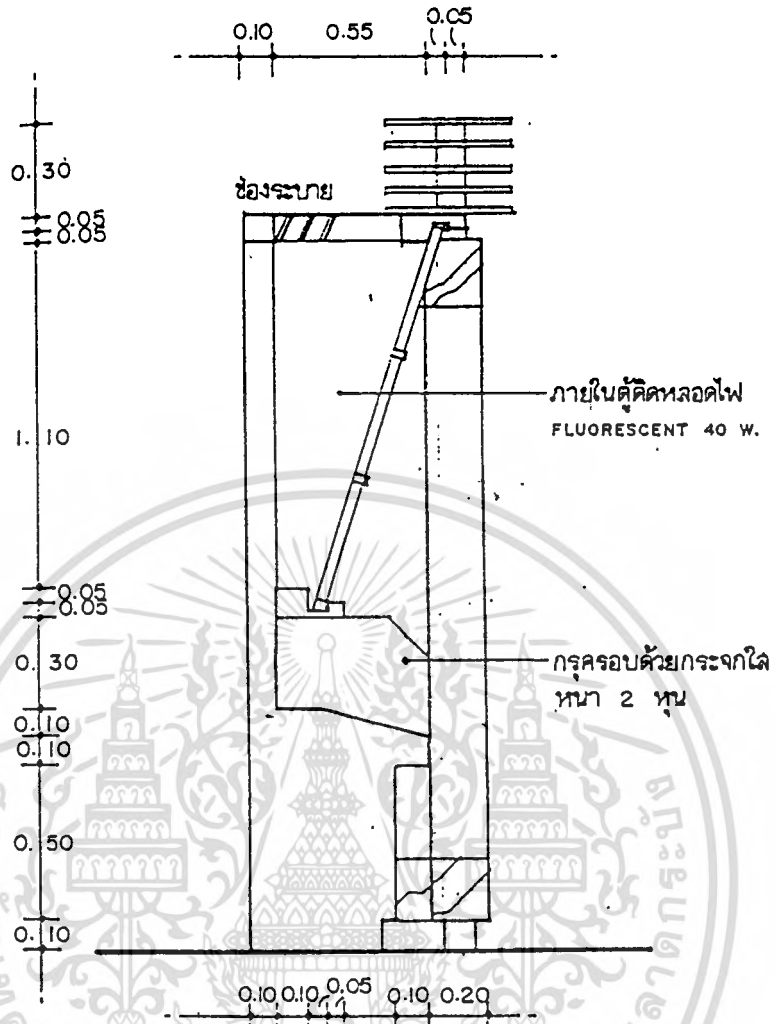
ภาพ ส่วนแสดงเรื่องพัฒนาการของเมือง 4 ภาค ในช่วงสมัยพุทธศตวรรษที่ 11-18 ด้วยภาพถ่ายดูราเทรนและ โบราณวัตถุจำลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพแสดงขนาดสัดส่วนของการพัฒนาเมือง 4 ภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SCALE 1 : 25

ภาพตัดคู่พัฒนาของเมือง 4 ภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

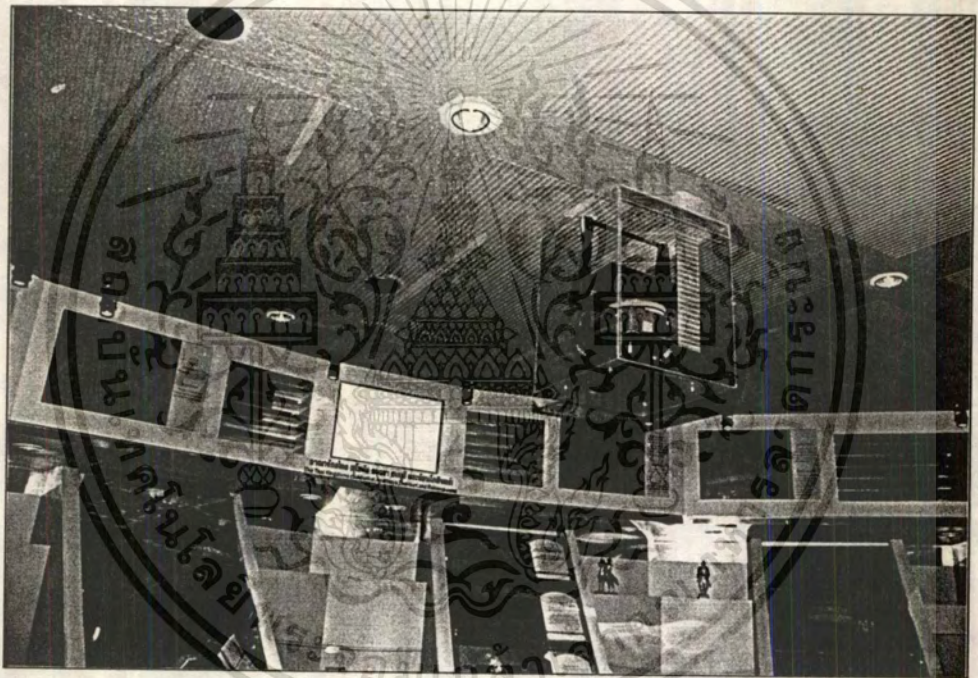
ข. อาณาจักรไทย (สุโขทัย อโยธยา รัตนโกสินทร์)

นำเสนอด้วยสไลด์มัลติวิชั่น เรื่องจากรัฐ...สู่อาณาจักรไทย (ความยาว 9.5 นาที) ภาพถ่ายดูราเทรน (ภาพเรืองแสง) จำนวน 36 ภาพ โดยแต่ละภาพแสดงถึงการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมของอาณาจักรไทย 4 อาณาจักร คือ สุโขทัย อโยธยา รัตนโกสินทร์ ภาพจะพลิกโดยอัตโนมัติ (ควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์) เปลี่ยนไปตามเนื้อหาของเรื่องที่ฉายในสไลด์มัลติวิชั่น และโบราณวัตถุจำลองที่แสดงสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมของ 4 อาณาจักรกล่าว

ภาพ บริเวณส่วนแสดงอาณาจักรไทยด้วยแผ่นภาพถ่ายดูราเทรนจะพลิกโดยอัตโนมัติ มีคอมพิวเตอร์ควบคุมและให้รายละเอียดประกอบ อีกทั้งสไลด์มัลติวิชั่นเรื่องจากรัฐ...สู่อาณาจักรไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

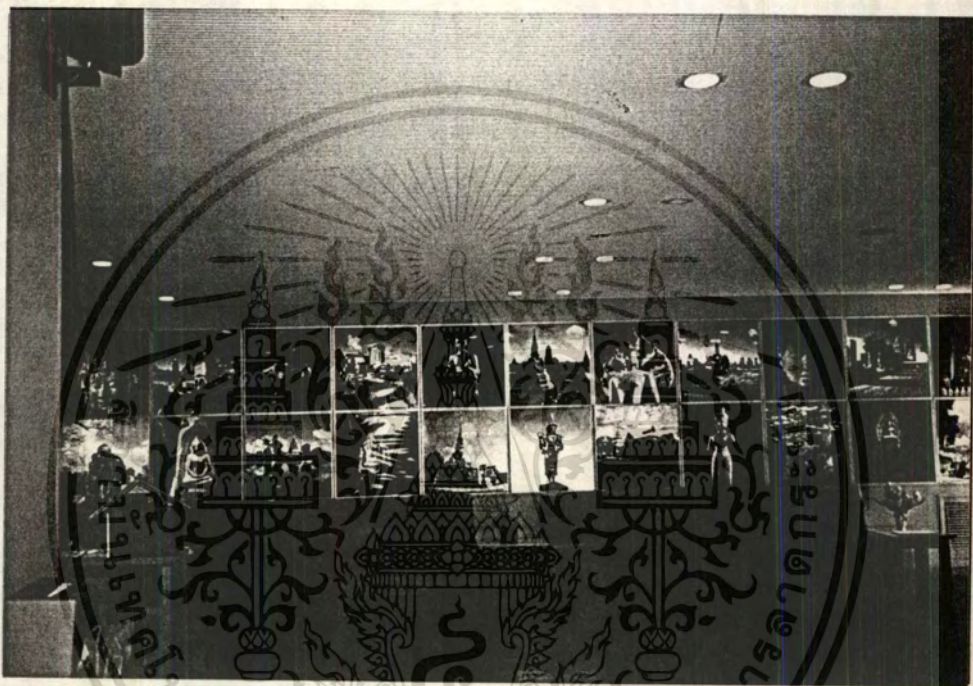

ภาพ ตอนบนเป็นแผนผังของอาณาจักรไทย 4 อาณาจักรและสไลด์มัลติวิชั่นพร้อมจอภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนโถงพักผ่อน

การใช้ภาพประกอบ (ภาพถ่ายดูราเทรน เรื่องแสง) ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการจัดนิทรรศการทั้งหมด มีการจัดส่วนพักผ่อนด้วยเก้าอี้นั่งยาว (SOFA) และการแนะนำด้วยวีดิทัศน์ เกี่ยวกับหอไทยนิทัศน์ เพื่อสร้างบรรยากาศภายในหอไทยนิทัศน์

ภาพ ส่วนโถงพักผ่อนของหอไทยนิทัศน์ มีการใช้ภาพถ่ายดูราเทรน (ภาพเรื่องแสง) เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการจัดนิทรรศการภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ป้ายแสดงทางสัญจร

เป็นสิ่งที่สำคัญสิ่งหนึ่งที่จะมีอยู่ในห้องนิทรรศการ เพื่อให้ผู้เข้าชมสามารถเข้าใจกับแผนผังบริเวณทั้งหมดของห้องนิทรรศการ และทราบเนื้อหาเรื่องราวในการจัดแสดงของแต่ละส่วนอย่างชัดเจน

ป้ายแสดงทางสัญจรของหอไทยนิทัศน์จะอยู่บริเวณทางเข้าส่วนนิทรรศการทางด้านซ้ายมือ

ภาพ ป้ายแสดงทางสัญจรควรวาด
ตั้งในบริเวณที่เห็นได้ชัดเจน
การอธิบาย รายละเอียดของ
ส่วนนิทรรศการ ควรจะเป็น
เฉพาะหัวข้อเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาข้อมูลรายละเอียดประกอบโครงการ

3.1 สถานที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

ตัวโครงการที่ใช้ในการนำเสนอ สำหรับตัวโครงการนี้คือ “อาคารโครงการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ” ซึ่งตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ณ. เลขที่ 18/8 ถนนบางนา-ตราด กิโลเมตรที่ 18 อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในพื้นที่ประมาณ 140 ไร่ ซึ่งแบบตัวอาคารโครงการออกแบบโดยบริษัทสถาปนิก 110

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับ	ที่ดินเอกชน
ทิศตะวันออก	"	ที่ว่าการแขวงบางโหลงและถนนเข้าซอยวัดศรีวารีน้อย
ทิศตะวันตก	"	ศูนย์จำหน่ายน้ำมันของบริษัทเชลล์
ทิศใต้	"	ถนนสายบางนา-ตราด กิโลเมตรที่ 18

3.2 สภาพแวดล้อม

โครงการจัดตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่บริเวณชานเมืองจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเดิมเป็นที่นาแต่เนื่องจากความเจริญเติบโตของเมือง บริเวณรอบข้างมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นกระจุกกระจายบริเวณริมทางหลวงถนนบางนา-ตราด แต่ที่ดินส่วนใหญ่ยังเป็นท้องนาที่ยังทำการผลิตบางส่วน บางส่วนก็ยังรกร้าง บางส่วนก็จัดสรรเป็นที่ดินแบ่งขาย มีชุมชนเล็กๆ กระจายอย่างค่อนเนื่อง

3.2.1 ลักษณะของภูมิประเทศและภูมิอากาศ

จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา จึงมีชื่อสามัญเรียกตัว อำเภอเมืองว่าปากน้ำ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของกรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ประมาณ 934 ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศของจังหวัดนี้ พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขา มีลำคลองมาก ตอนอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเลบางแห่งจึงมีน้ำท่วมถึง และน้ำเค็มจัดในฤดูแล้ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นาและสวนราษฎรประกอบอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ ตามชายฝั่งทะเลมีป่าแสม ไม้ปรัง ไม้โกงกาง เหมาะแก่การเผาถ่าน และยังมีการทำป่าจากซึ่งมีอยู่ทั่วไป ไปตามย่านน้ำทะเลขึ้นถึง จากมุงหลังคาจึงเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สินค้าสำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ราษฎรยังมีอาชีพทำการประมงทั้งน้ำเค็มและน้ำจืดมีการจับปลาล็องปลา และบ่อล่อปลา ทำนาทุ่ง ทำนาเกลือ และเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากในเขตจังหวัดสมุทรปราการ โดยเฉพาะในอำเภอพระประแดง การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจึงเป็นอาชีพสำคัญอีกอย่างหนึ่งของชาวสมุทรปราการ

การคมนาคมติดต่อกันภายในจังหวัด และการติดต่อกับจังหวัดอื่นนับว่าสะดวกรวดเร็วมาก

ทางน้ำ มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านอำเภอพระประแดง และอำเภอเมืองสมุทรปราการ เป็นทางคมนาคมติดต่อกับกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้มีคลองที่สำคัญๆ คือ คลองสรรพสามิต คลองสำโรง และคลองด่าน

ทางบก มีถนนที่สำคัญติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

1. ถนนบางนา-ชลบุรี เป็นทางหลวงไฮเวย์จากสี่แยกบางนา กรุงเทพมหานคร คัดไปจังหวัดชลบุรี ผ่านอำเภอบางพลี และบางบ่อ
2. ถนนสุขุมวิท เป็นทางหลวงแผ่นดินจากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดสมุทรปราการติดต่อไปจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
3. ถนนสุขสวัสดิ์ เป็นเส้นทางใหม่ติดต่อกววงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผ่านอำเภอพระประแดง ไปป้อมพระจุลจอมเกล้า

ดินฟ้าอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดสมุทรปราการนั้น ไม้ร้อนจัด และไม่หนาวจัด เพราะลมทะเลและไอน้ำจากอ่าวไทยช่วยบรรเทาความร้อนความหนาว จึงจัดไปจังหวัดที่อากาศดีเหมาะสำหรับการพักผ่อนด้วย

สภาพภูมิอากาศ

ลมและทิศทาง ที่ดินของโครงการตั้งอยู่ในเขตปริมณฑลซึ่งอยู่บนเส้นรุ้งที่ 13 องศา 45 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 100 องศา 30 ลิปดา อยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดผ่านประเทศจีนนำความหนาวเย็นเข้ามาในระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม (ฤดูหนาว) และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย นำความชื้นและฝนมาสู่กรุงเทพและปริมณฑล โดยมีมุมแปรเปลี่ยนกันถึง 60 องศา ทิศทางลมโดยทั่วไปในกรุงเทพมีดังนี้

เดือน	ทิศทาง	องศา	ทิศทาง
มกราคม	เหนือ	13	องศา ตะวันออก
กุมภาพันธ์	ตะวันออก	13	" ได้
มีนาคม	ตะวันออก	10	" ได้
เมษายน	ตะวันตก	2	" ได้
พฤษภาคม	"	10	" ได้
มิถุนายน	"	20	" ได้
กรกฎาคม	"	41	" ได้
สิงหาคม	"	41	" ได้
กันยายน	ตะวันออก	31	" ได้
ตุลาคม	"	18	" เหนือ
พฤศจิกายน	"	18	" เหนือ
ธันวาคม	"	32	" เหนือ

แดด เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น พระอาทิตย์ขึ้นทางด้านตะวันออก เดินทางห้ามศีรษะอ้อมไปทางทิศใต้ และตกในทิศตะวันตก ทำให้เกิดมุมและรังเงาที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา เดือนที่ดวงอาทิตย์ไม่เดินอ้อมได้มี 4 เดือน คือเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม

แสงแดดจะเข้าเป็นมุมกับระนาบต่ำสุดในเดือนธันวาคม (เดินอ้อมได้มากที่สุด) แสงแดดจะเข้าเป็นมุมกับระนาบ สูงสุดในเดือนมิถุนายน ช่วงที่แสงแดดเข้าเป็นมุมกับระนาบมากที่สุดคือช่วงระหว่างเดือน กุมภาพันธ์-ตุลาคม ประมาณ 9 เดือนนี้ แสงแดดจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในช่วงเวลาใช้งาน นอกนั้นจะไม่ใช่ปัญหามากนัก

อุณหภูมิ อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 25° - 30° เซลเซียส และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดระหว่าง 30°-35° เซลเซียส โดยจะสูงสุดในเดือนเมษายน ถึงมิถุนายน (35°)

ความชื้น ความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยจะอยู่ระหว่าง 75-80% และมีความชื้นสัมพัทธ์ที่สูงที่สุดในเดือนกันยายน (83%) และตุลาคม (82%) ต่ำสุดในเดือนธันวาคมกับเดือนมกราคม (75%)

ปริมาณน้ำฝน โดยเฉลี่ยฝนจะตกมากที่สุดในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมโดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนกันยายนสูงถึง 700 มม. และมีปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยในเดือนนี้ประมาณ 350 มม. ค่าเฉลี่ยน้ำฝนตลอดปีอยู่ระหว่าง 100-200 มม. นอกจากนี้ฝนจะตกบ้างแต่ไม่หนาแน่นนัก ปริมาณน้ำฝนจะน้อยในช่วงฤดูร้อน คือในราวเดือนพฤศจิกายน - เมษายน

เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุและช่วงเวลาของฝนตกในกรุงเทพและปริมณฑลแล้วพบว่า ฤดูฝนมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับฝนของพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ แต่อาจจะมีข้อแตกต่างอยู่บ้าง ฝน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของกรุงเทพและปริมณฑลแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงต้นฤดูประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงสิ้นเดือนมิถุนายน ช่วงกลางเดือนฤดูฝนประมาณเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม และช่วงปลายเดือนฤดูฝนประมาณเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม

1. ช่วงต้นฤดูฝนของกรุงเทพและปริมณฑล เริ่มกลางเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน เป็นช่วงที่ร่องมรสุมเคลื่อนจากศูนย์สูตรพาดผ่านเข้ามา และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เริ่มเข้ามาปกคลุมบริเวณกรุงเทพและปริมณฑล

2. ช่วงกลางฤดูฝนของกรุงเทพและปริมณฑล เริ่มประมาณกลางเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม เป็นช่วงที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และอาจมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวเข้ามาในประเทศไทย ทำให้มีอิทธิพลต่อลมฟ้า

8.2.2 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

อาคารศูนย์วัฒนธรรมเป็นอาคารสูง 3 ชั้น มีลักษณะเป็นอาคารที่ได้รับการออกแบบเพื่อเป็นอาคารศูนย์วัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย เมื่อรวมกับกลุ่มอาคารหอประชุมและอาคารหอสมุดก็จะเป็นศูนย์วัฒนธรรมที่มีความพร้อมทุกด้านทางภาระหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด

ภายในอาคารมีลักษณะเป็นโถงโล่ง จนถึงชั้น 2 ของอาคารหลังคาเจาะช่องรับแสงจากธรรมชาติภายนอก

การสัญจรภายในอาคารใช้บันไดซึ่งมีอยู่ 2 จุด และลิฟท์ 1 จุด ตัวอาคารภายนอกดูออกแบบไว้อย่างเรียบง่าย ตัวอาคารกรุด้วยกระเบื้องดินเผาสลับกับช่องแสง

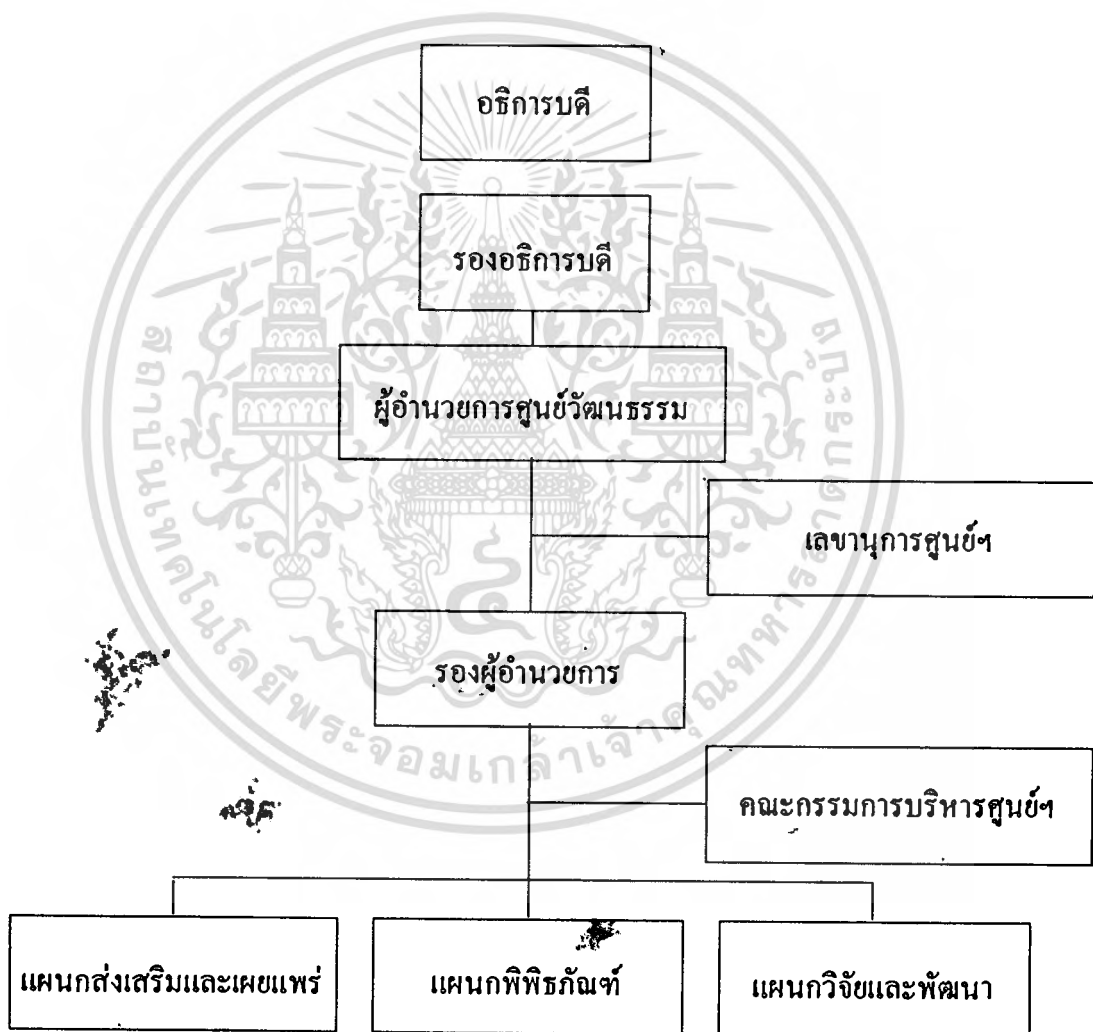

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.3 โครงสร้างการบริหารภายในโครงการ

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเป็นหน่วยงานมีฐานะเป็นแผนกหนึ่งของคณะสังคมวิทยาและมนุษยศาสตร์มีการแบ่งส่วนดำเนินงานบุคคลากรภายในโครงการรายละเอียดตัวแทนภูมิต่อไปนี้

8.3.1 สายงานการบริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.3.2 อัตราค่าจ้างและเจ้าหน้าที่ของบุคคลากร

ตารางแสดงอัตราค่าจ้าง และเจ้าหน้าที่ของบุคคลากร

ตำแหน่ง	อัตราค่าจ้าง	หน้าที่
1. ฝ่ายบริหาร		
ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมฯ	1	- เป็นผู้บริหารศูนย์วัฒนธรรมฯ ระดับสูงโดยรับนโยบายจากคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ มาปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย
คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ	6	- รับผิดชอบในการวางแผนโครงการวิจัยและทางนิทรรศการ รวมถึงการวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อบกพร่องในการดำเนินการเพื่อหาทางแก้ไข
รองผู้อำนวยการศูนย์ฯ	1	- เป็นผู้บังคับบัญชารองจากผู้อำนวยการศูนย์ฯ
เลขานุการ	1	- รับผิดชอบปฏิบัติงานตามที่ผู้อำนวยการและรองฯ มอบหมายรวบรวมสถิติผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ เพื่อทำรายงานเสนอแก่ที่ประชุม
2. แผนกส่งเสริมและเผยแพร่		
เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล	1	- รวบรวมทะเบียนแหล่งศิลปโบราณคดีและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุที่มีอยู่ในศูนย์ฯ อำนวยความสะดวกต่อนักวิจัย
เจ้าหน้าที่การเงิน-บัญชี	1	- จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ตรวจสอบและรวบรวมบัญชีการเงิน ตลอดจนงบประมาณต่างๆ
งานเอกสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์	2	- รับผิดชอบเกี่ยวกับหนังสือ และเอกสารต่างๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ตลอดจนจัดส่งเอกสารต่างๆ ของศูนย์ฯ ให้เป็นที่รู้จักของสาธารณชน
เจ้าหน้าที่ฝากของ	1	- รับฝากของของผู้มาใช้บริการภายในศูนย์ฯ
เจ้าหน้าที่ขายของที่ระลึกและหนังสือ	1	- ขายของที่ระลึกและหนังสือแก่ผู้มาใช้บริการภายในศูนย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่ง	อัตรากำลัง	หน้าที่
3. แผนกพิพิธภัณฑ์ภัณฑารักษ์	1	- รับผิดชอบการวางแผนและกำหนดเรื่องรวบรวม การแสดงนิทรรศการ และทำงานประสานกับ หัวหน้าฝ่ายศิลปกรรมและฝ่ายอื่นๆ
ผู้ช่วยงานภัณฑารักษ์	1	- ปฏิบัติตามคำสั่งภัณฑารักษ์ช่วยควบคุมการจัด นิทรรศการและช่วยวางแผนงานการจัดนิทรรศการ
เจ้าหน้าที่นำชม	2	- ดำเนินการจัดบริการให้การศึกษาและกิจกรรมที่ กำหนดจัดการบริการนำชม การสาธิตแบบต่างๆ จัดทำคู่มือ นำชม ประสานงานกับภัณฑารักษ์ และช่างเทคนิครวมทั้งเตรียมการประชุมและจัด บรรยายปาฐกถาต่างๆ
ช่างออกแบบ	1	- ออกแบบส่วนจัดแสดงและส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการออกแบบ
ช่างเทคนิค	2	- จัดทำครุภัณฑ์เพื่อการจัดแสดง
ช่างศิลป์	2	- เขียนภาพผังคำบรรยาย และงานตกแต่ง
ยามรักษาการ	2	- ดูแลความปลอดภัยภายใน และภายนอกอาคาร ตลอด 24 ชม. โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 8 ชม.
พนักงานทำความสะอาด	3	- รักษาความสะอาดภายในอาคารตลอดจนช่วยงาน บริการต่างๆ ภายในศูนย์ฯ
4. แผนกวิจัยและพัฒนา		
นักวิจัย	1	- ทำการวิจัยวัตถุโบราณ ทำรายงานการวิจัย
ผู้ช่วย	1	- ช่วยงานปฏิบัติการของนักวิจัย
เจ้าหน้าที่พิมพ์เอกสาร	1	- พิมพ์รายงานวิจัย หนังสือเอกสารต่างๆ
เจ้าหน้าที่พัสดุ	1	- ควบคุมการเบิกจ่ายพัสดุ ทำรายการและจัดหา อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ
เจ้าหน้าที่ซ่อมสงวนรักษา	2	- สงวนรักษาสภาพของวัตถุในศูนย์วัฒนธรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปอัตรากำลังเจ้าหน้าที่โครงการ

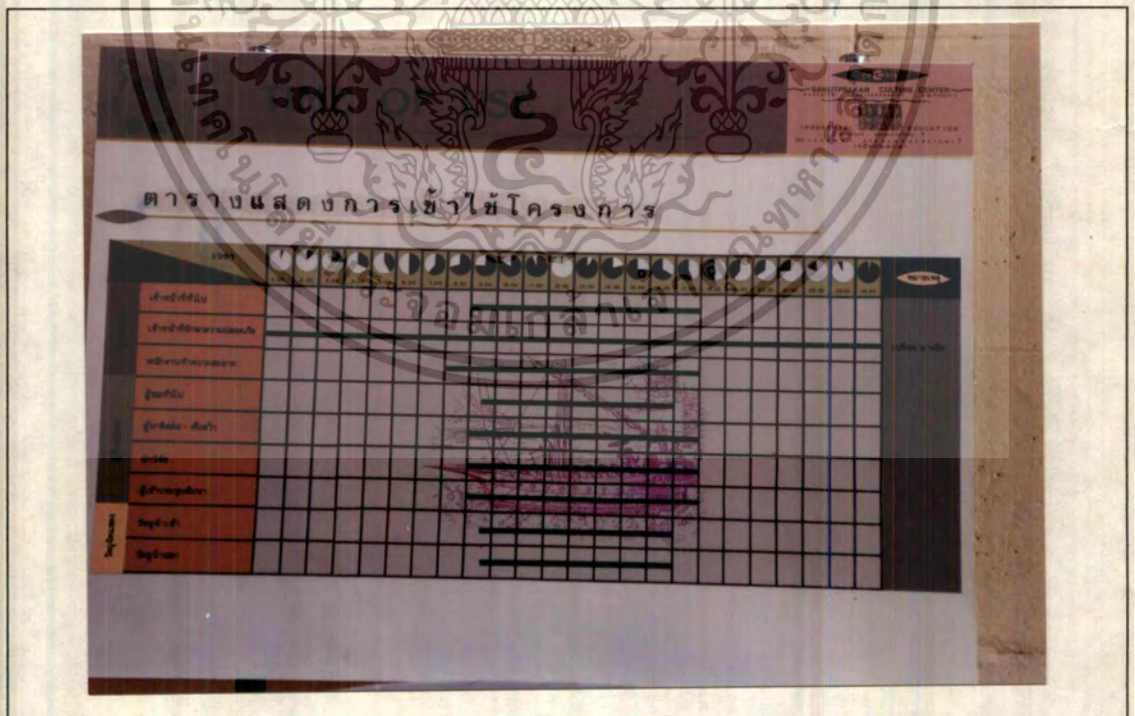
1. ฝ่ายบริหาร	9 อัตรา
2. แผนกส่งเสริมและเผยแพร่	6 อัตรา
3. แผนกพิพิธภัณฑ์	14 อัตรา
4. แผนกวิจัยและพัฒนา	6 อัตรา
รวม	35 อัตรา

3.3.3 เวลาทำการของโครงการ

ตามระเบียบของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเจ้าหน้าที่จะต้องเข้ามาถึงที่ทำการและเริ่มปฏิบัติงานไม่ช้ากว่าเวลา 9.00 น. และสิ้นสุดเวลา 17.00 น. พักกลางวันเวลา 12.00-13.00 น.

ศูนย์วัฒนธรรมที่นบ้านสมุทรปราการมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จะเปิดให้บริการให้เข้าชมได้ตั้งแต่เวลา 9.30 น. ถึงเวลา 16.00 น. เวลาในส่วนที่เหลือเป็นการเตรียมและตรวจสอบสภาพความเรียบร้อย

ทางศูนย์วัฒนธรรมจะเปิดให้บริการเข้าชมในวันอังคาร - เสาร์ และจะเปิดทำการในวันอาทิตย์ - จันทร์ ตามระเบียบของมหาวิทยาลัยหัวเฉียว เพื่อจะตรวจเช็คความพร้อมเรียบร้อยต่างๆ ของส่วนจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การศึกษาประเภทของผู้ใช้โครงการ

จากการศึกษาประเภทของผู้ใช้โครงการสามารถแบ่งประเภทของผู้ใช้โครงการภายใน “ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” ได้ดังนี้

1. ผู้ให้บริการ

คือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ของศูนย์วัฒนธรรมฯ สามารถแยกได้เป็น

ก) ฝ่ายบริหารงาน เป็นผู้บริหารให้ดำเนินไปตามเป้าหมาย

ข) เจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายดำเนินการ ให้สอดคล้องกันนโยบายของฝ่ายบริหารโดยการให้บริการแก่ประชาชนและผู้ใช้บริการ

2. ผู้ใช้บริการ

ได้แก่ ผู้เข้ามาใช้บริการภายในโครงการ สามารถแบ่งประเภทได้ดังนี้

ก) ผู้ชม

- ประชาชนทั่วไป เป็นบุคคลส่วนใหญ่ที่เข้าชมศูนย์วัฒนธรรมเพื่อความเพลิดเพลิน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้ไม่มากนัก การเข้าชมส่วนมากจะเข้าชมในวันหยุดสัปดาห์ หรือวันหยุดราชการ

- นักเรียน-นักศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการศึกษาถึงการจัดแสดงพร้อมทั้งการบรรยายทางกิจการ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่แท้จริง คือ ให้ได้รับความรู้ทางวิชาการส่วนใหญ่จะนิยมเข้าใช้บริการในวันและเวลาราชการ

- นักท่องเที่ยว เป็นกลุ่มที่เข้าชมศูนย์วัฒนธรรมเพื่อความเพลิดเพลิน มีความสนใจในเรื่องราวที่จัดแสดง ส่วนใหญ่เข้าชมครั้งเดียวก็จากไป

- นักวิชาการ ผู้เข้าชมประเภทนี้มีไม่มากนัก เป็นผู้มีความรู้พื้นฐานในเรื่องราวของวัตถุจัดแสดง โดยไม่คำนึงถึงเทคนิคจัดแสดง คนกลุ่มนี้จะเข้าชมศูนย์วัฒนธรรมเพื่อศึกษาหาข้อมูล

ข) แยกหรือบุคคลสำคัญ

การเข้าชมของบุคคลกลุ่มนี้ สามารถเป็นได้ทั้ง 2 กรณี คือ มีภูมิหลังบ้างหรือไม่มี อาจเป็นแขกรับเชิญของทางศูนย์วัฒนธรรมในการจัดนิทรรศการพิเศษ การเข้าชมจะเป็นตามมารยาทเป็นส่วนใหญ่เพราะอาจเป็นแขกของทางราชการหรือบุคคลที่เข้ามาใช้อาคารเพื่อความสะดวกเป็นต้น

- ผู้มาติดต่อกับทางศูนย์วัฒนธรรม

เป็นบุคคลที่เข้ามาติดต่อกับทางหน่วยงานเพื่อขอเอกสารข้อมูลต่างๆ กันเจ้าหน้าที่หรืออาจจะเข้ามาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในการเข้าชมเป็นหมู่คณะ โดยอาจให้เจ้าหน้าที่บรรยายประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 การศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

3.5.1 ผู้ใช้บริการ

- ผู้ชมทั่วไป สามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ
 - ผู้ชมที่มาเอง
 - ผู้ชมที่มาเป็นหมู่คณะ ได้แก่ นักเรียน - นักศึกษาและกลุ่มนักท่องเที่ยว เป็นต้น
- ผู้เข้าชมที่มาคนเดียว จะมีพฤติกรรมดังนี้ เมื่อผ่านโถงทางเข้าก็จะเข้าส่วนบริการสาธารณะ คือ ติดต่อประชาสัมพันธ์ โทรศัพท์สาธารณะ ห้องน้ำ จากนั้นก็จะขึ้นบันไดเข้าสู่ส่วนจัดแสดง

ส่วนผู้เข้าชมที่มาเป็นหมู่คณะ ก็จะมีวิทยากรนำชม โดยให้ผู้ชมนั่งรอที่ส่วนพักคอย จากนั้นก็จะขึ้นบันไดไปสู่ส่วนจัดแสดง โดยฝากสัมภาระที่เคาท์เตอร์รับฝากของเช่นกัน

- แยกหรือบุคคลสำคัญ
- เมื่อเริ่มเข้าสู่อาคาร ก็จะถูกนำมายังส่วนพักคอย จากนั้นก็อาจมีการเลี้ยงรับรองที่ส่วนรับประทานอาหาร เมื่อถึงเวลานัดหมายก็จะขึ้นสู่ห้องบรรยาย จากนั้นถ้ามีเวลา ก็อาจเข้าชมการแสดง

- ผู้มาติดต่อกับทางศูนย์วัฒนธรรม
- ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการต่างๆ หรือหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เชี่ยวชาญ, นักวิชาการ ตลอดจนบุคคลที่มาติดต่อขอข้อมูลหรือเอกสารต่างๆ บุคคลผู้เข้าร่วมกิจกรรมศูนย์วัฒนธรรมรวมทั้งติดต่อกับศูนย์วัฒนธรรมในเรื่องอื่นๆ

3.5.2 ผู้ใช้บริการ

ลักษณะพฤติกรรมในการทำงาน อาจจะมาโดยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถประจำทาง จะมาถึงประมาณ 8.30 น. จากนั้นก็จะเข้าสู่ส่วนสำนักงาน เพื่อลงเวลาทำงาน และทำธุระส่วนตัว ก่อนจะเริ่มปฏิบัติงาน

กำหนดเวลาทำงานโครงการ

- 8.30 - 9.00 น. ลงเวลาทำงาน
- 9.00 - 12.00 น. ปฏิบัติงาน
- 12.00 - 13.00 น. พักกลางวัน
- 13.00 - 17.00 น. ปฏิบัติงานต่อ
- 17.00 น. เลิกปฏิบัติงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.3 วัตถุประสงค์แสดง

ศูนย์วัฒนธรรมจำเป็นต้องมีการจัดหาวัตถุจัดแสดงเข้ามาใหม่ หรือมีการนำเอาออกจากคลังจัดแสดง และเมื่อจัดแสดงก็จำเป็นต้องมีการนำวัตถุต่างๆ เข้าเก็บอันประกอบไปด้วยวัตถุที่ได้รับเข้ามาใหม่เข้าคลัง โดยวัตถุทุกชิ้นที่จะนำเข้าหรือนำออกจากคลังจำเป็นต้องมีการตรวจสอบทำหลักฐานและขึ้นทะเบียนก่อนนำเข้าหรือนำออกจากศูนย์วัฒนธรรม

ตารางแสดงการศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้โครงการจากวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้โครงการ

ประเภทผู้ใช้โครงการ	วัตถุประสงค์ในการใช้โครงการ
1. ผู้ใช้บริการ - เจ้าหน้าที่-บุคคลากรทั้งฝ่ายบริหารงาน และฝ่ายดำเนินการในส่วน of ศูนย์วัฒนธรรม	- เพื่อปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบ - เพื่อให้บริการแก่ผู้ชมทั่วไป และคอยให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อ และแขกของโครงการ
2. ผู้ใช้บริการ ก. ผู้เข้าชม - ประชาชนทั่วไป - นักเรียน, นักศึกษา - นักท่องเที่ยว - นักวิชาการ	- เข้าชมเพื่อความเพลิดเพลิน - ไม่สนใจรายละเอียดของวัตถุจัดแสดงมากนัก - ต้องการศึกษารื่องราวต่างๆ - มีความสนใจในสิ่งแปลกใหม่ - ต้องการคำบรรยายทางวิชาการ - เข้าชมเพื่อความเพลิดเพลิน - มีความสนใจในเรื่องราวจัดแสดง - เข้าชมเพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูล - ศึกษารายละเอียด ใช้เวลานาน - ไม่สนใจเทคนิคจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทผู้ใช้โครงการ	วัตถุประสงค์ในการใช้โครงการ
<p>ข. ผู้มาติดต่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่วนราชการหรือบุคคลในหน่วยงานวัฒนธรรม <p>ค. แยกของทางศูนย์วัฒนธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ติดต่องานราชการเข้าร่วมกันคว่ำ วิจัยประชุมสัมมนา - ติดต่อขอข้อมูล เอกสารต่างๆ เข้าฟังการบรรยาย หรือเข้ารับการอบรมพิเศษ - รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย - รับเชิญเป็นประธานในพิธีต่างๆ
<p>3. วัตถุประสงค์แสดง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นำไปศึกษา วิเคราะห์ วิจัย - นำไปจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบ

4.1 วิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการและสภาพแวดล้อม

โครงการตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ฌ.เลขที่ 18/18 ถนนบางนาตราด กิโลเมตรที่ 18 อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในพื้นที่ประมาณ 140 ไร่

4.1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับ	ที่ดินเอกชนและบ้านพักอาศัย
ทิศใต้	ติดกับ	ถนนสายบางนาตราด กิโลเมตรที่ 18
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ที่ว่าการแขวงบางโจลง และถนนเข้าซอยวัดศรีวารีน้อย
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ศูนย์จำหน่ายน้ำมันของบริษัทเชลล์

4.1.2 สภาพภูมิอากาศ

แสงแดด

มีผลกระทบต่อโครงการเล็กน้อย ถึงแม้แสงแดดจะส่องตลอดทั้ง เช้า-เย็น

- ช่วงเช้า เวลาประมาณ 8.00-11.00 น. แสงแดดจะส่องเข้าสู่ด้านหลังของตัวอาคาร แต่จะไม่มีผลกระทบอะไรมากนัก เพราะมีต้นไม้ใหญ่อยู่ทางด้านหลังอาคาร ช่วยปกคลุมแสงแดดที่จะส่องเข้าสู่ภายในอาคาร

- ช่วงบ่าย เวลาประมาณ 13.00-17.00 น. แสงแดดจะส่องเข้าสู่ด้านหน้าของอาคาร ช่วงนี้มีระยะเวลายาวนานมาก จึงต้องมีการป้องกันด้วยการปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อลดปริมาณความเข้มของแสง ส่วนตัวอาคารก็ใช้วัสดุกันความร้อนและติดตั้งกระจกกันแสงอุลตราไวโอเล็ต

ลม

มีผลกระทบต่อโครงการด้านข้าง ดังนี้

- ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะพัดพาเอาความหนาวเย็น และความแห้งแล้ง มาด้วย จึงไม่มีผลกระทบต่อโครงการมากนัก

- ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งจะพัดพาเอาความร้อน และฝุ่นละออง มาด้วย จากบนท้องถนน ซึ่งสามารถป้องกันด้วยการปลูกต้นไม้เป็นแนวป้องกัน ติดตั้งระบบปรับอากาศ ภายในอาคารและใช้วัสดุที่มีคุณสมบัติทนทานต่อสภาพภูมิอากาศได้ดี

ฝน

มีผลกระทบต่อโครงการด้านหน้าของอาคารในแนวเฉียง และบริเวณทางเดินแนวที่จอครดเล็กน้อย เพราะมีแนวกันสาดและตัวอาคารเป็นช่องหน้าต่างและช่องแสง ภายในติดตั้งระบบปรับอากาศ และใช้วัสดุกันชื้นได้ดี จึงทำให้ไม่มีผลกระทบมากนัก

อุณหภูมิ

อาคารมีการออกแบบที่มีระบบระบายความร้อนภายในอาคาร ด้วยการใช้หลังคาที่มีรูปทรงสามเหลี่ยมหน้าจั่ว และพ่นด้วยฉนวนกันความร้อน มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศภายในจึงไม่มีผลกระทบจากความร้อนภายนอก

การเข้าถึงโครงการ

โครงการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยหัวเฉียว สามารถวิเคราะห์การเข้าถึงโครงการได้ดังนี้

1. โครงการมีความสัมพันธ์ชุมชนเมืองสมุทรปราการ แต่การเข้าถึงโครงการจากแหล่งชุมชน เช่น กรุงเทพฯ เป็นไปด้วยความลำบากพอสมควร
2. การจราจรโดยทั่วไปของถนนบางนา-ตราด ซึ่งเป็นเส้นทางผ่านมหาวิทยาลัยหัวเฉียวพระเกียรติ สายเดียว มีความหนาแน่นมากพอสมควร เนื่องจากเป็นเส้นทางหลวงสายตะวันออก
3. ถึงแม้จังหวัดสมุทรปราการจะมีแหล่งท่องเที่ยวบ้าง แต่สภาพชักจูงและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าถึงโครงการมีน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 วิเคราะห์ทางสถาปัตยกรรม

อาคารศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้รับการออกแบบสร้างขึ้นเป็นอาคารศูนย์วัฒนธรรม เป็นอาคารเอกเทศ มีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 3,732 ตารางเมตร และมีอาคารหอประชุมที่จะรองรับงานด้านวัฒนธรรมของศูนย์

- ลักษณะทางสถาปัตยกรรม เป็นสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ เน้นความเรียบง่าย รูปทรงกลมกลืนกับหมู่อาคารภายในมหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นอาคารสูง 3 ชั้น วัสดุในการตกแต่งผนังอาคารเป็นลักษณะก่ออิฐ กรุด้วยกระเบื้องดินเผา สลับกับช่องแสง ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากประตูหน้าต่างบ้านจีน แสงธรรมชาติจะเข้าสู่อาคารจากช่องแสงด้านข้างของอาคารและหลังคาของอาคาร

- ลักษณะการวางผังโครงการ เป็นการวางผังโครงการให้อยู่บริเวณอาคารที่เอื้ออำนวยด้านกิจการวัฒนธรรม ก็คืออาคารหอประชุม และอาคารหอสมุด ให้มีทางเชื่อมต่อกัน ส่วนผังภายในกำหนดทางเข้าออกโครงการอยู่ทางด้านทิศตะวันตก เชื่อมติดกับทางไปอาคารสำนักงานอธิการบดี มีทางแaggerองอยู่ทางด้านทิศเหนือและใต้ ซึ่งจะเป็นส่วนจีนและลานแสดงกลางแจ้ง ผังภายในมีลักษณะเป็นโถงโล่ง เป็นการวางผังเปิดและมีอิสระในการจัดแสดงพอสมควร

4.3 วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

จากการวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการจากประเภทของผู้ใช้และพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ เพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการกำหนด

- องค์ประกอบของโครงการ
- ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ
- ความต้องการพื้นที่ใช้สอย

ตารางแสดงประเภทของผู้ใช้โครงการ

ผู้ให้บริการ	ผู้รับบริการ
เจ้าหน้าที่และบุคลากรภายในศูนย์วัฒนธรรม แบ่งออกได้ 3 ระดับ 1. ระดับหัวหน้าสูงสุด - ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรม - รองผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรม	ผู้ให้บริการของโครงการแบ่งได้ดังนี้ 1. ผู้เข้าชม - ประชาชนทั่วไป - นักเรียน, นักศึกษา - นักท่องเที่ยว - นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ให้บริการ	ผู้รับบริการ
2. หัวหน้าระดับกลาง - ภัณฑารักษ์ - นักวิจัย - เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล	2. ผู้มาติดต่อ - เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ - บุคคลหรือหน่วยงานเอกชน - นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ - บุคคลผู้เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์
3. หัวหน้าระดับต้น - หัวหน้าสายงานต่างๆ	3. วัตถุจัดแสดง
*นอกจากเจ้าหน้าที่ 3 ระดับแล้วยังประกอบ ด้วย พนักงานส่วนต่างๆ ตามสายงาน	

ตารางแสดงการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

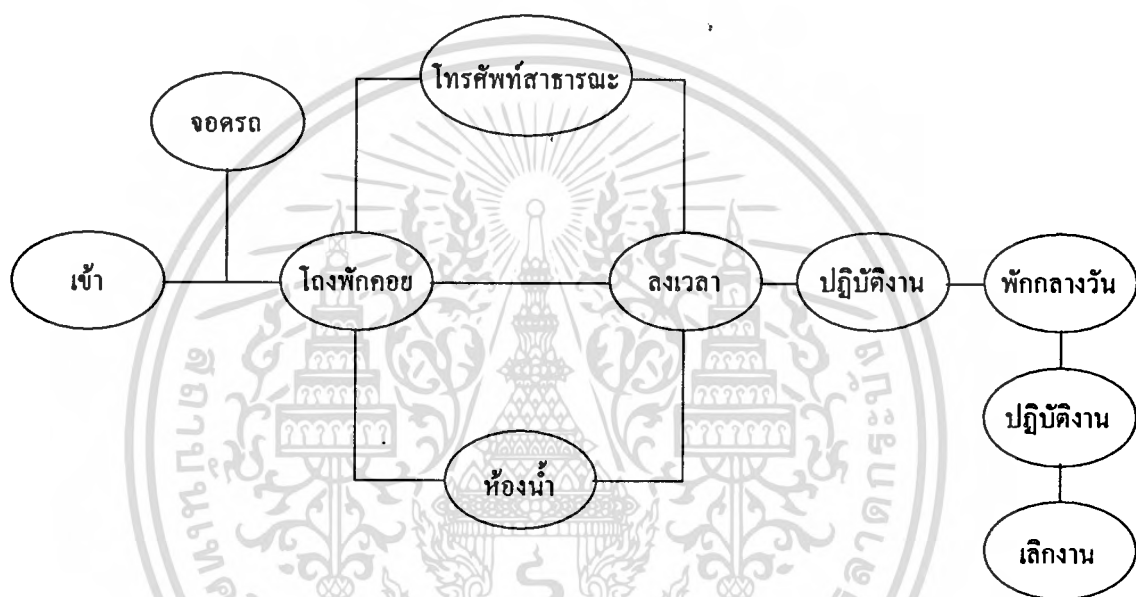
ประเภทผู้ใช้โครงการ	เวลา	กิจกรรม
1. ผู้ให้บริการ - เจ้าหน้าที่ระดับสูงสุด - เจ้าหน้าที่ระดับกลาง - เจ้าหน้าที่ระดับต้น - พนักงานส่วนต่างๆ	ก่อน 9.00 น. 9.00 น. 9.00-12.00 น. 12.00-13.00 น. 13.00-17.00 น.	- มาจากที่จอดรถหรือมาทางเท้า - ลงเวลาทำงานและเริ่มปฏิบัติงาน - ปฏิบัติงานตามหน้าที่รับผิดชอบ - พักรับประทานอาหาร, ทำธุระส่วนตัว - กลับเข้าทำงานปกติ และลงเวลาเลิกงาน
2. ผู้รับบริการ ก. ผู้เข้าชม - ประชาชนทั่วไป - นักเรียน, นักศึกษา - นักท่องเที่ยว - นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ	ระหว่างเวลา 9.30-16.00	- มาจากที่จอดรถ หรือมาทางเท้า - เข้าสู่อาคาร โครงการทางโถงทางเข้า - เข้าใช้บริการส่วนสาธารณะ - ชื้อบัตรเข้าชม-ฝากของ - เข้าสู่ส่วนจัดแสดงหรือคลังของศูนย์ฯ (ในกรณีพิเศษ)
ข. ผู้มาติดต่อ - เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ - บุคคลหรือหน่วยงานเอกชน	ระหว่างเวลา 9.00-17.00 น.	- มาจากที่จอดรถหรือมาทางเท้า - เข้าสู่อาคาร โครงการทางโถงทางเข้า - ติดต่อสอบถาม - พบเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเภทผู้ใช้โครงการ	เวลา	กิจกรรม
- นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญ	ก่อน 9.00 น. 9.00-12.00 น. 12.00-13.00 น. 13.00-17.00 น.	- มาจากที่จอดรถหรือทางเท้า - เข้าสู่อาคารโครงการทางโถงทางเข้า - เข้าใช้บริการส่วนสาธารณะ - รายงานตัว-ลงทะเบียน เริ่มเข้าประชุม สัมมนาหรือบรรยาย - พักกลางวัน - เข้าประชุมสัมมนาหรือบรรยายต่อจน ปิดประชุม หรือปิดการบรรยาย
ก. วัตถุประสงค์แสดง - การนำเข้า	ระหว่างเวลา 9.30-16.00 น.	- นำส่งที่ลานตรวจรับ - เจ้าหน้าที่ตรวจรับ - แคะหีบห่อ - ตรวจสอบภาพ - ลงทะเบียน - ถ่ายรูป - นำเข้าคลังของศูนย์
- การนำออก	ระหว่างเวลา 9.30-16.00 น.	- ตรวจสอบทะเบียน - ตรวจสอบภาพ - ถ่ายรูป - บรรจุหีบห่อ (ถ้านำออกนอกศูนย์ฯ) - เตรียมจัดแสดง (ถ้านำไปจัดแสดง)

จากตารางวิเคราะห์พฤติกรรม ของผู้ใช้โครงการนำมาสรุปเป็นพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

1. ผู้ให้บริการ พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในโครงการขึ้นอยู่กับหน้าที่ของแต่ละบุคคล ทางแก้มของเจ้าหน้าที่จะอยู่คนละทางกับผู้ชม เพื่อความสะดวกและเป็นสัดส่วน ในโครงการเจ้าหน้าที่จะเข้าทางประตูด้านข้างของอาคารสะดวกและเป็นสัดส่วน แล้วไปยังโรงพักคอย ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ทานอาหาร เข้าห้องน้ำ นั่งคุยกัน จากนั้นก็เข้าลงเวลา แล้วเข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่

แผนภูมิแสดงพฤติกรรมของผู้ให้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

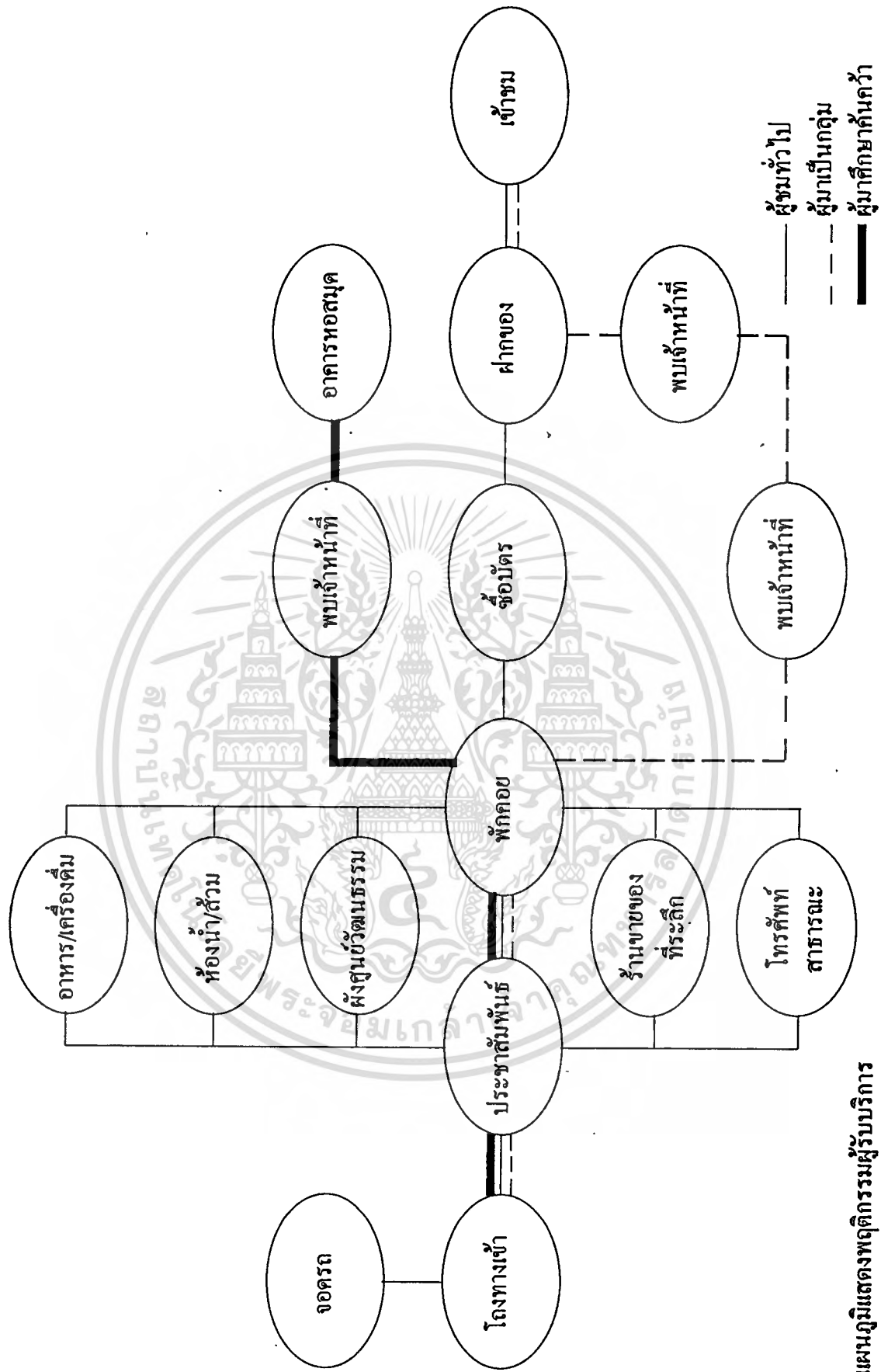
2. ผู้รับบริการ ผู้ชมจะมาใช้บริการในช่วงเวลา 9.30-16.00 น. ตามเวลา ปิค-เปิด
ของศูนย์วัฒนธรรมฯ แยกออกเป็น 3 ประเภท (แบ่งตามพฤติกรรมกรรม)

- เข้าชมเป็นรายบุคคล ได้แก่ ประชาชนทั่วไป เมื่อผู้เข้าชมมาถึงศูนย์วัฒนธรรม
จะเข้าสู่ตัวอาคาร และเข้าสู่บริเวณ โถงทางเข้า ซึ่งบริเวณนี้จะเป็นส่วนบริการด้านสาธารณะต่างๆ เช่น
บริเวณนั่งพักคอย ประชาสัมพันธ์ ร้านขายของที่ระลึก ขายตั๋ว โทรศัพท์สาธารณะ ห้างศูนย์วัฒน
ธรรม และตู้น้ำดื่มก่อนเข้าชมในงานที่มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจเช็คบริเวณโถงทางเข้า จากนั้นก็เข้าชม
นิทรรศการ เมื่อชมนิทรรศการจนหมดซึ่งความต้องการแล้ว ก็จะกลับออกมา จากนั้นก็ซื้อของที่
ระลึกหรือไปรับประทานอาหาร หรือกลับออกไปเลย

- ผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ พฤติกรรมโดยทั่ว
ไปก็เหมือนผู้เข้าชมเป็นรายบุคคล แต่จะต้องติดต่อมาก่อนพบเจ้าหน้าที่ แล้วเข้าฟังบรรยาย จาก
นั้นเจ้าหน้าที่ก็นำชมนิทรรศการ

- ผู้มาศึกษาค้นคว้า จะมาใช้บริการเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะ เช่น มาหาข้อมูล
ของวัตถุที่เกี่ยวกับวัตถุจัดแสดง หรือมาหาข้อมูลต่างๆ ในห้องสมุด

แผนภูมิแสดงพฤติกรรมผู้รับบริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ผู้มาติดต่อ ผู้มาติดต่อกับทางศูนย์ฯ อาจจะมาติดต่อทางราชการหรือต้องการข้อมูลหรือติดต่อธุระอื่นๆ จะเข้ามาทางโถงที่ติดต่อกับส่วนสำนักงานได้โดยผ่านเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แล้วไปแผนกติดต่อสอบถาม เพื่อทราบถึงการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่วนต่างๆ ที่ต้องการ เมื่อทำธุระเสร็จแล้วจึงกลับยังโถง แล้วกลับเลขหรือเข้าชมภายในศูนย์วัฒนธรรมก่อน

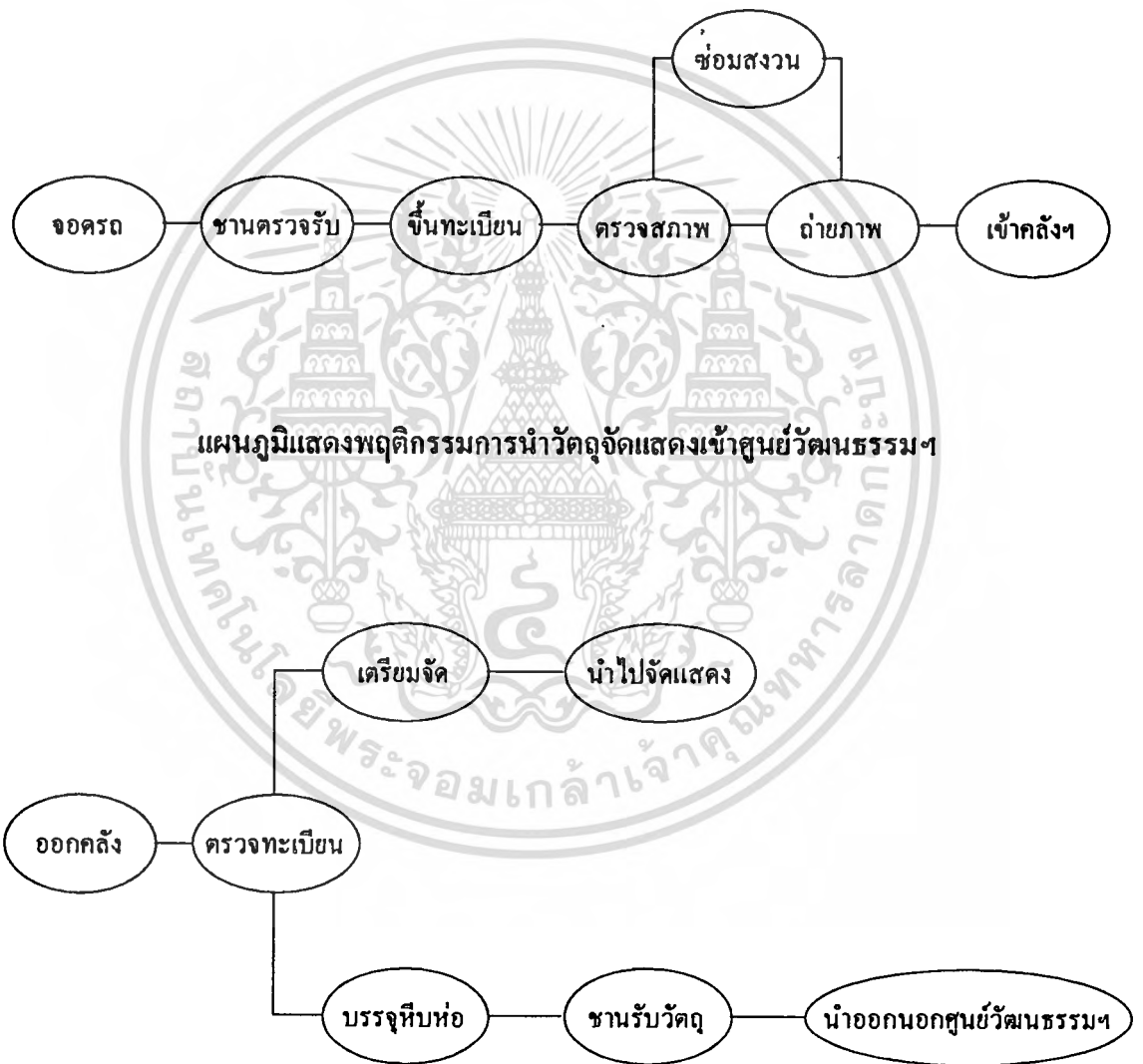

แผนภูมิแสดงพฤติกรรมผู้มาติดต่อ

4. วัตถุประสงค์แสดง พฤติกรรมของวัตถุประสงค์แสดงมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

- วัตถุประสงค์เข้าคลังฯ โดยจะมาจากภายนอกโดยวัตถุประสงค์จะถูกนำเข้าโดยการบริจาคเช่าซื้อ หรือยืมเพื่อนำมาจัดแสดง หรือนำมาซ่อมแซม การนำวัตถุประสงค์เข้าคลังฯ ก็จะต้องผ่านงานรับวัตถุประสงค์ ขึ้นทะเบียน ตรวจสอบภาพ ซ่อมบำรุง แล้วนำเข้าคลัง

- วัตถุประสงค์นำออกคลังฯ โดยจะนำออกในกรณีต่างๆ เช่น นำออกไปจัดแสดงในศูนย์วัฒนธรรม และนำออกไปจัดแสดงที่อื่นที่ยืมที่ยืมมาหรือนำออกเพื่อไปเผยแพร่ การนำออกก็ต้องตรวจสอบทะเบียนบรรจุแล้วผู้รับวัตถุประสงค์ แล้วก็นำออกจากศูนย์วัฒนธรรมฯ

แผนภูมิแสดงพฤติกรรมการนำวัตถุประสงค์แสดงออกจากศูนย์วัฒนธรรมฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 วิเคราะห์เวลาในการเข้าชมห้องนิทรรศการถาวร

เวลาสำหรับการชมนิทรรศการ : เพื่อให้ได้เวลาที่เหมาะสมในการเข้าชมนิทรรศการ ต้องมีการศึกษาถึงระยะเวลาในการชมวัตถุแสดงแต่ละชนิด ว่าใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใด ช่วงเวลาที่ผู้ชมรู้สึกเมื่อยล้าต่อการชมและต้องการจะเปลี่ยนอิริยาบถ

สำหรับระยะเวลาที่ผู้ชมควรจะใช้ในการเข้าชมนิทรรศการทั้งหมดควรจะอย่างน้อยเท่าใดนั้นยังไม่มีพิพิธภัณฑสถานแห่งใดกำหนดแน่ชัด บางแห่งชมวันเดียวไม่หมดต้องกลับมาชมวันต่อไป

การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมของผู้ชมนิทรรศการแบ่งออกเป็น 2 ช่วงใหญ่ๆ คือ ช่วงเช้าและบ่าย นอกจากนี้ควรจะมีเก้าอี้นั่งพักผ่อนหรือการเปลี่ยนอิริยาบถบ้างเพื่อไม่ทำให้ผู้ชมเมื่อยล้าจากการชมนิทรรศการ

เวลาเฉลี่ยสำหรับการชมนิทรรศการโดยเลือกศึกษาจากโครงการที่มีความใกล้เคียงห้องนิทรรศการถาวร

จากการสำรวจนิทรรศการของหอไทยนิทัศน์ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยจากการสังเกตและสอบถามเจ้าหน้าที่

วัน \ เวลา	01.00	02.00	03.00	04.00	05.00	06.00	07.00	08.00	09.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00	19.00	20.00	21.00	
	จันทร์									■	■	■		■	■	■	■					
อังคาร									■	■	■		■	■	■	■						
พุธ									■	■	■		■	■	■	■						
พฤหัสบดี									■	■	■		■	■	■	■						
ศุกร์									■	■	■		■	■	■	■						
เสาร์									■	■	■		■	■	■	■						

ตารางแสดงเวลาการเข้าชมของหอไทยนิทัศน์

จำนวนผู้เข้าชมหอไทยนิทัศน์ หัวข้อความเป็นมาของชนชาติไทย สามารถแยกได้ดังนี้

วันจันทร์ - วันศุกร์ จำนวนผู้เข้าชมประมาณ 30-200 คน
วันเสาร์ จำนวนผู้เข้าชมประมาณ 20-100 คน

จากการสำรวจภายในห้องนิทรรศการของหอไทยนิทัศน์ ใช้ระยะเวลาในการชมรอบละ 28 นาที โดยสามารถแบ่งแยกเป็นส่วนๆ ดังนี้

ก่อนเข้าชมจะมี VIDEO WALL เรื่อง “การศึกษาเรื่องถิ่นกำเนิดของคนไทย” มีความยาวประมาณ 15 นาที

ส่วนที่ 1 ใช้เวลาในการเข้าชม 5-8 นาที

- สไลด์มัลติวิชั่น “ประเทศไทย”
- แผนที่ (แผ่นเรื่องแสง) และคอมพิวเตอร์ “ชาติพันธุ์ ภาษา กายภาพของชนเผ่าต่างๆ ในประเทศไทย”
- แผนที่แสดงแหล่งอารยธรรมสำคัญของโลก และแหล่งโบราณคดีของประเทศไทย

ส่วนที่ 2 ใช้เวลาในการเข้าชม 7-10 นาที

- ตู้จำลอง (DIORAMA) แสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดำรงชีพด้วยการล่าสัตว์ และยุคสมัยหมู่บ้านเกษตรกรรม
- ภาพเขียนสีถ้ำ
- ตู้แสดง “เครื่องมือหิน เครื่องมือโลหะ ภาชนะดินเผา”
- หุ่นจำลองพิธีการฝังศพ
- หุ่นจำลองมนุษย์ชุมชนแบบเกษตรกรรมเคลื่อนไหวกำลังนั่งขึ้นหม้อและนวดดิน
- สไลด์มัลติวิชั่น “ร่องรอยแห่งอดีต”
- ภาพถ่ายทางอากาศ (ภาพเรื่องแสง)
- หุ่นจำลองเมืองอู่บัว

ส่วนที่ 3 ใช้เวลาในการเข้าชม 3-5 นาที

- แผนที่ (OPTIC FIBER) แสดงเส้นทางติดต่อระหว่างโลกตะวันออกและตะวันตกทั้งทางบกและทางทะเล
- ตู้แสดงโบราณวัตถุจำลอง
- วีดีโอเรื่อง การติดต่อรับอารยธรรมจากภายนอก

ส่วนที่ 4 ใช้เวลาในการเข้าชม 10-15 นาที

- ภาพถ่ายดูราเทรน (ภาพเรืองแสง) ภาคเหนือ กลาง ใต้ อีสาน และภาพโบราณวัตถุ
- สไลด์มัลติวิชชั่น เรื่องจากรัฐ--สู่อาณาจักรไทย
- ภาพถ่ายดูราเทรน จำนวน 36 ภาพ พลิกโดยอัตโนมัติ (ควบคุมโดยคอมพิวเตอร์)
- หุ่นจำลองโบราณวัตถุแสดงสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม

4.7 วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ

องค์ประกอบของโครงการสามารถศึกษาได้จาก

1. การแบ่งส่วนทำงาน และอัตรากำลัง โดยวิเคราะห์ถึงระบบการทำงานและกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานตามข้อมูลเบื้องต้น

2. พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้

2.1 ความต้องการทางด้านกายภาพ (PHYSICOLOGICAL NEEDS)

2.2 ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (SECURITY NEEDS)

2.3 ความต้องการทางด้านสังคม (SOCIAL NEEDS)

จากการศึกษาที่ได้กล่าวมานี้ได้จากการเปรียบเทียบกับโครงการชนิดเดียวกัน ซึ่งสามารถพิจารณาองค์ประกอบของโครงการแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะได้ดังนี้

1. องค์ประกอบหลัก (ESTABLISHING NEEDS) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญและจำเป็นของโครงการประกอบด้วย

- ส่วนดำเนินการ
- ส่วนแสดงงาน
- ส่วนคลังวัตถุจัดแสดง

2. องค์ประกอบเสริม (SATISFYING NEEDS) เป็นองค์ประกอบที่มาช่วยในการเสริมองค์ประกอบหลัก ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจากการที่มีองค์ประกอบหลักอยู่เดิมแล้ว โดยพิจารณาจากความต้องการของผู้ใช้โครงการ ซึ่งองค์ประกอบเสริมได้แก่

- ส่วนบริการสาธารณะ
- ส่วนเสริมการจัดแสดง และการอนุรักษ์
- ส่วนเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมฯ
- ส่วนเสริมทางเทคนิค

จากการพิจารณาวัตถุประสงค์ ขอบเขตของโครงการและโครงสร้างองค์การที่จะสามารถนำมากำหนดองค์ประกอบโครงการ ได้ดังนี้

1. ส่วนบริการสาธารณะ
2. ส่วนบริหาร
3. ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

4. ส่วนอนุรักษ์
5. ส่วนค้นคว้า-วิจัย
6. ส่วนงานเทคนิค

รายละเอียดองค์ประกอบของโครงการ

1. ส่วนบริการสาธารณะ เป็นส่วนที่จัดไว้ให้ความสะดวก ในการเข้าใช้โครงการของประชาชนกับผู้ใช้ทั่วไป

- โถงทางเข้า เป็นส่วนแรกสำหรับการติดต่อเพื่อรับข่าวสาร ข้อมูลเบื้องต้นซึ่งเกี่ยวข้องกับศูนย์ และเป็นส่วนควบคุมการสัญจรของผู้ใช้โครงการก่อนที่จะเข้าสู่ส่วนบริการและส่วนอื่นๆ เป็นส่วนที่เห็นได้ง่ายและเด่นชัดเมื่อมองจากภายนอก เป็นส่วนใกล้ชิดกับทางเข้าและส่วนจอร์จสาธารณะเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ ซึ่งในส่วนนี้จะประกอบด้วย

- ติดต่อสอบถาม
- ฝากของ
- ขายของที่ระลึก
- ห้องน้ำ-สวนสาธารณะ
- โทรศัพท์สาธารณะ
- แผนผังแสดงส่วนงานและกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์
- ส่วนพักผ่อน
- ส่วนที่จอดรถ

เป็นส่วนที่ควรอยู่ใกล้ประตูทางเข้ามากที่สุด เพื่ออำนวยความสะดวกของการสัญจรของรถยนต์ให้น้อยลง เพื่อไม่ให้การสัญจรของรถยนต์ไปปะปนกับการสัญจรของผู้ใช้บริการและจะต้องอยู่ใกล้ส่วนโถงทางเข้า เพื่อสามารถขนถ่ายผู้ใช้บริการเข้าสู่โครงการได้โดยสะดวก

2. ส่วนบริหาร

เป็นส่วนการทำงานของเจ้าหน้าที่ดำเนินการของโครงการ ควรอยู่ในตำแหน่งที่สามารถติดต่อกับทางเข้าและส่วนทำงาน บริการต่างๆ ของศูนย์ ได้โดยง่าย เพื่อความสะดวกในการควบคุมและการทำงาน

4. ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ

ควรจะอยู่ในส่วนที่เข้าถึงได้โดยสะดวกจากทางเข้า ประกอบด้วย

- ส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวสมุทรปราการ

- ส่วนพิพิธภัณฑ์ของมูลนิธิปอเต็กเฉียงตั้งเป็นส่วนจัดแสดงเรื่องราวประวัติความเป็นมาของมูลนิธิฯ และมหาวิทยาลัยหัวเฉียว เฉลิมพระเกียรติ

5. ส่วนอนุรักษ์

ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- ห้องปฏิบัติการตรวจสอบสภาพ
- ส่วนจัดเตรียมงานแสดง
- ห้องเก็บสิ่งแสดง

6. ส่วนงานเทคนิค

เป็นส่วนควบคุมงานระบบต่างๆ ได้แก่

- ห้องหม้อแปลงไฟฟ้า
- ห้องเครื่องปรับอากาศ
- ห้องเก็บของ

จากพฤติกรรมการติดต่อประสานงานภายในทำให้สามารถทราบได้ถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ภายในโครงการ ในการหาค่าความสัมพันธ์ เพื่อจัดวางตำแหน่งขององค์ประกอบ ซึ่งสามารถพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้

4	แทนค่า	สัมพันธ์กันมาก
3	แทนค่า	สัมพันธ์กันปานกลาง
2	แทนค่า	สัมพันธ์กันน้อย
1	แทนค่า	สัมพันธ์กันน้อยที่สุด

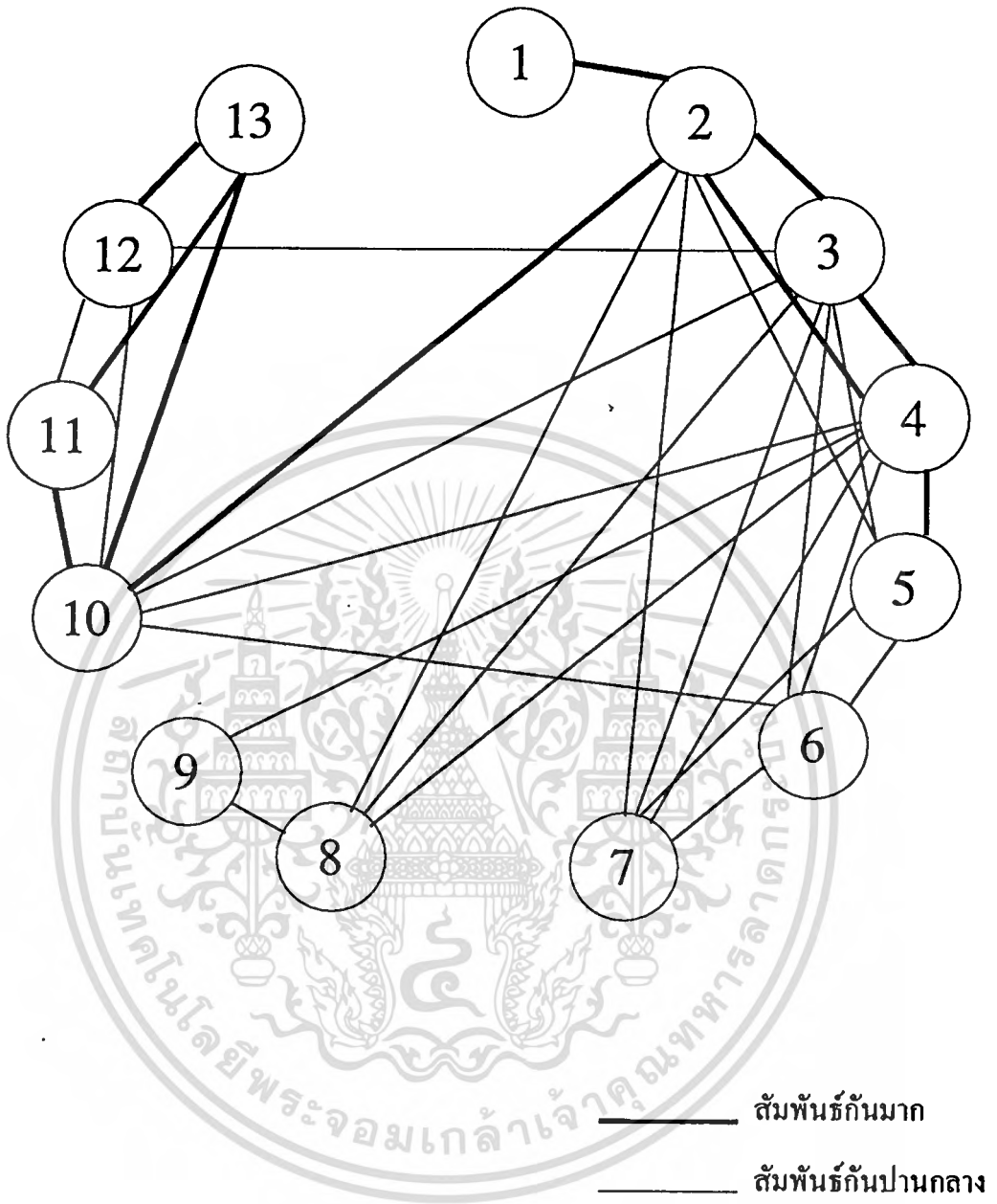
จากค่าที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์ควบคู่กับองค์ประกอบต่างๆ จะทำให้สามารถทราบค่ามากน้อยได้ อันจะแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบใดควรอยู่คู่กับองค์ประกอบใด หรือไม่ใกล้กับองค์ประกอบใด โดยจะสังเกตได้จากตารางวิเคราะห์ต่อไปนี้

ช	ต	ง	ค	อ	ง	ค	ป	ร	ะ	ก	อ	บ
✓	✓	✓	✓	✓	1.	ท	ี	อ	ค	ร	ก	
✓	✓	✓	✓	✓	2.	โ	ง	ท	ง	ข	้	
✓	✓	✓	✓	✓	3.	ป	ร	ะ	ช	า	ส	ัม
✓	✓	✓	✓	✓	4.	ส	่ว	น	ท	ัก	ค	อ
✓	✓	✓	✓	✓	5.	ส	่ว	น	ข	าย	ข	อง
✓	✓	✓	✓	✓	6.	ส	่ว	น	ฝ	่า	ก	ง
✓	✓	✓	✓	✓	7.	ห	ัง	ศ	ูน	ข	ั	ว
✓	✓	✓	✓	✓	8.	โ	ท	ร	ศ	ั	ท	ห
✓	✓	✓	✓	✓	9.	ห	อง	น้ำ				
✓	✓	✓	✓	✓	10.	น	ิ	ท	ร	ร	ศ	ก
✓	✓	✓	✓	✓	11.	พ	ิ	ท	ิ	ภ	ั	ภ
✓	✓	✓	✓	✓	12.	ส	ำ	น	ั	ง	ก	า
✓	✓	✓	✓	✓	13.	ค	ล	ง	ว	ัด	อ	ุ

ตารางแสดงค่าความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ
(INTERACTION MATRIX)

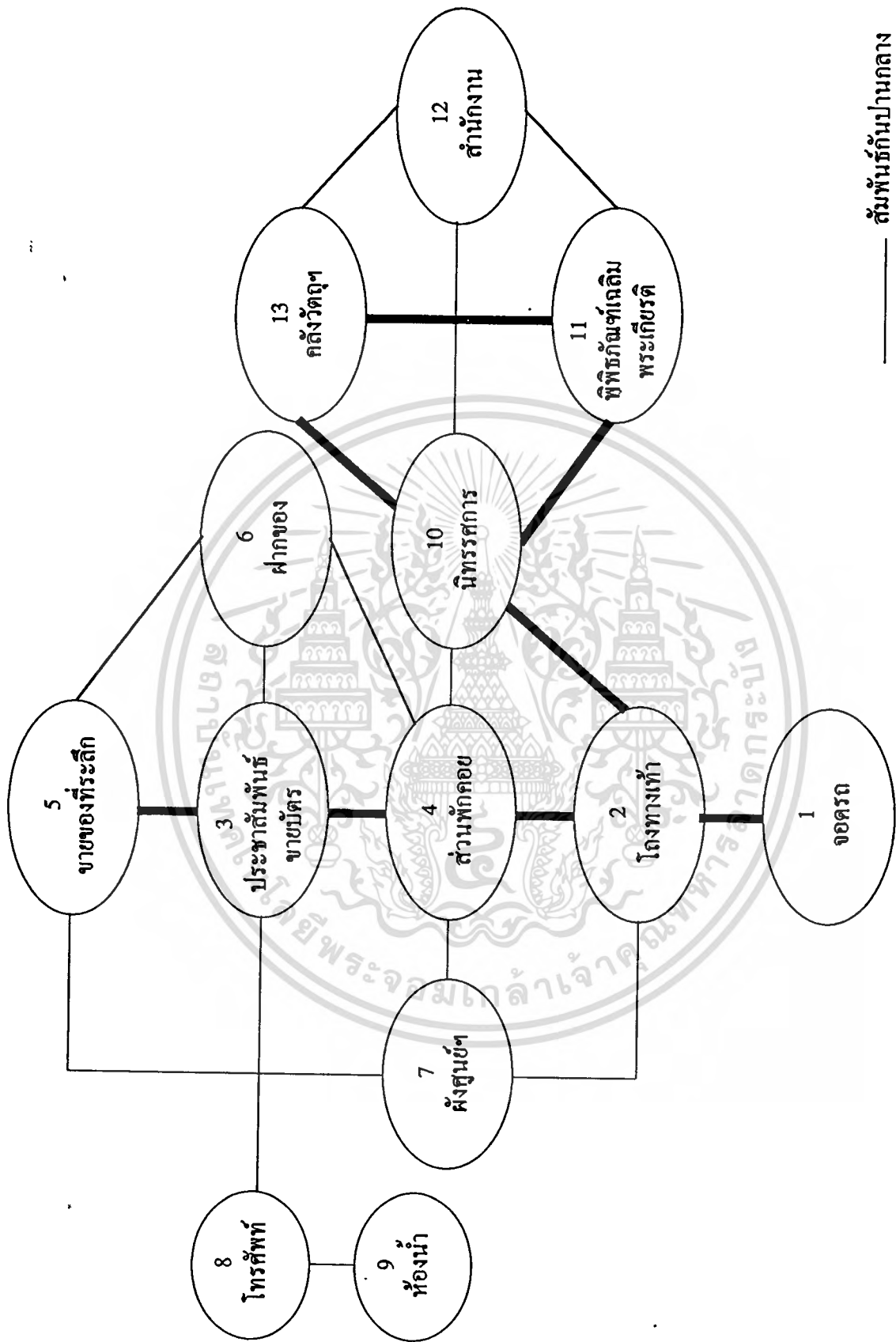
- 4 ตัมพันธ์กันมาก
- 3 ตัมพันธ์กันปานกลาง
- 2 ตัมพันธ์กันน้อย
- 1 ตัมพันธ์กันน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ
(BUBBLE DIAGRAM)**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

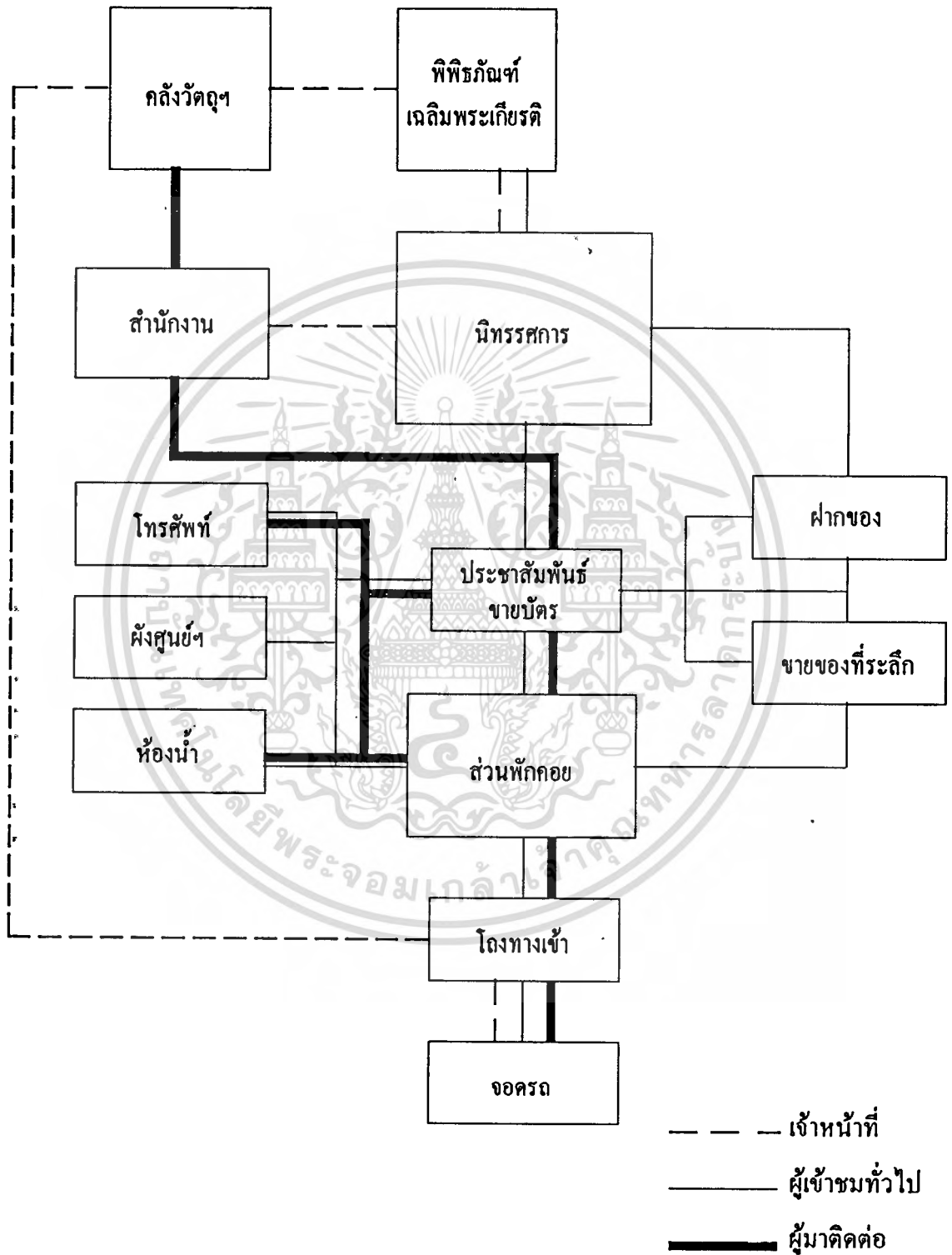

— สัมพันธ์กันปานกลาง

— สัมพันธ์กันมาก

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโครงการ
(BUBBLE DIAGRAM)

แผนภูมิแสดงความต้องการประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่
(FUNCTION DIAGRAM & CIRCULATION)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

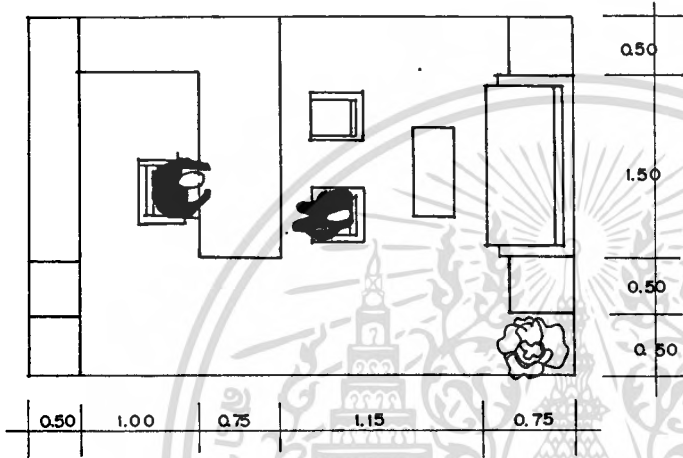
4.8 วิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยในส่วนต่างๆ ของโครงการ

ภายในโครงการประกอบด้วยส่วนต่างๆ ซึ่งจำแนกออกตามตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โดยจำเป็นต้องการรวบรวมข้อมูลต่างๆ มาเพื่อวิเคราะห์พื้นที่ได้แก่ โครงสร้างการบริหารงาน การจัดสำนักงาน การจัดห้องนิทรรศการ ดังนั้นจึงต้องหาพื้นที่ใช้สอยของแต่ละบุคคล

4.8.1 รูปแบบพื้นที่ใช้สอยตามตำแหน่งต่างๆ

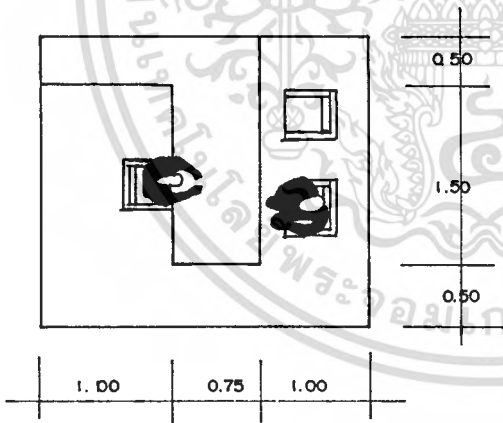
1. ผู้อำนวยการ

พื้นที่ 16.50 ตร.ม. / หน่วย

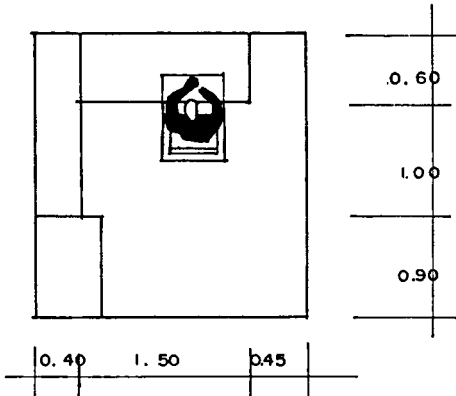
2. หัวหน้างาน

พื้นที่ 6.875 ตร.ม. / หน่วย

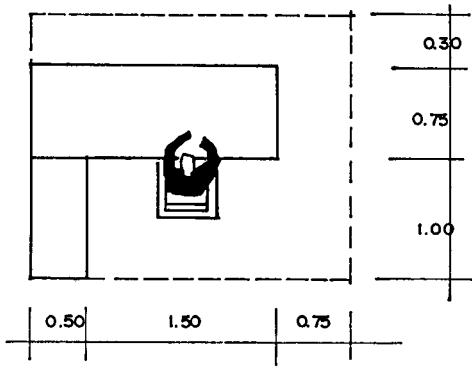

3. ชูรการ

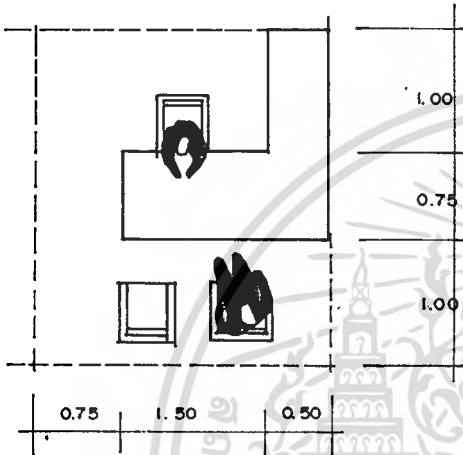
พื้นที่ 5 ตร.ม. / หน่วย

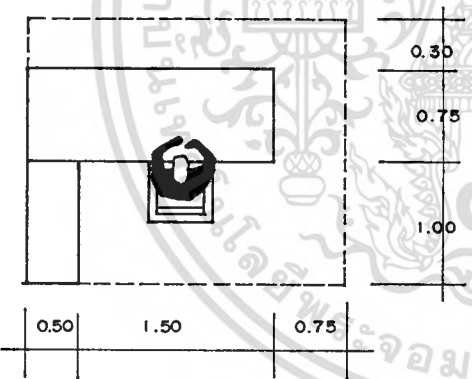
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

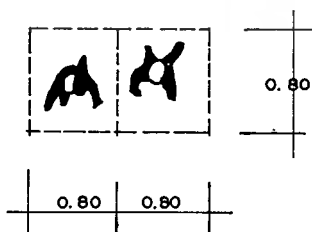
4 พนักงานบริหารทั่วไป
พื้นที่ 4.59 ตร.ม. / หน่วย

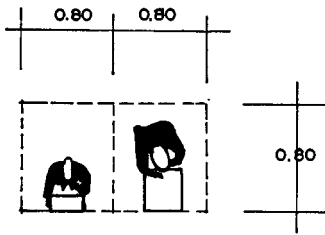
5. ภัณฑารักษ์
พื้นที่ 8.25 ตร.ม. / หน่วย

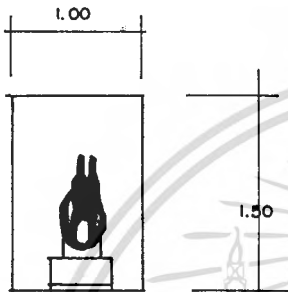
6. ช่างศิลป์
พื้นที่ 4.59 ตร.ม. / หน่วย

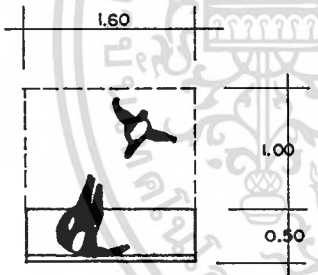
7. ทางสัญจร
พื้นที่ 0.64 ตร.ม. / หน่วย

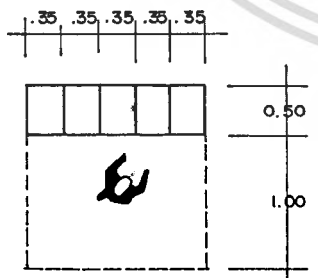
8. โต๊ะพื้ท้สาธาธณะ
พื้นที่ 0.64 ตร.ม. / หน่วย

9. ห้องสุขา
พื้นที่ 1.50 ตร.ม. / หน่วย

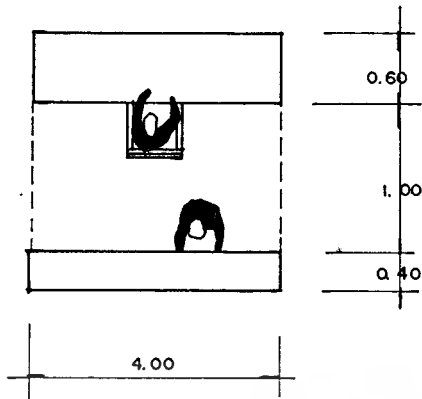

10. ส่วนพักคอด
พื้นที่ 1.20 ตร.ม. / หน่วย

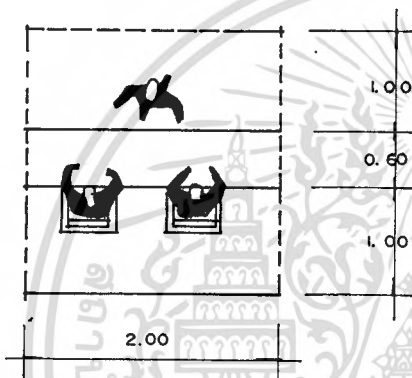

11. ลี้อคเกอร์เก็บของ
พื้นที่ 0.52 ตร.ม. / หน่วย

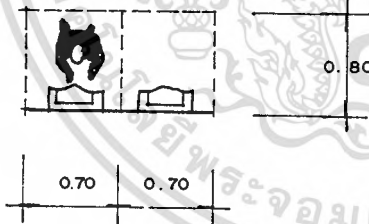
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

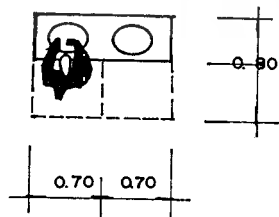
15. ประชาสัมพันธ์
พื้นที่ 6.4 ตร.ม. / หน่วย

16. ติดต่อสอบถาม, ลงเวลา
พื้นที่ 5.20 ตร.ม. / หน่วย

17. ที่ปีสวาระชาย
พื้นที่ 5.6 ตร.ม. / หน่วย

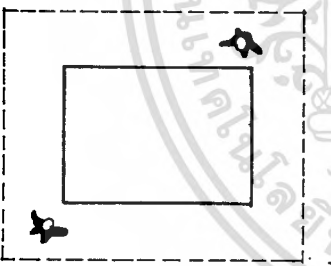
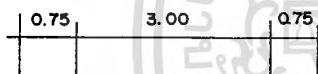
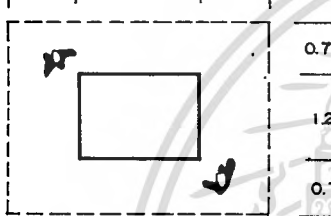
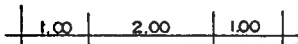
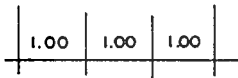
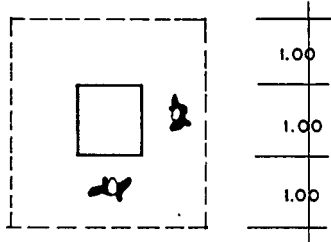

18. อ่างล้างมือ
พื้นที่ 0.65 ตร.ม. / หน่วย

4.8.2 รูปแบบพื้นที่ใช้สอยในส่วนจัดแสดง

1. ดั้งบนพื้นที่หรือแท่นแสดง

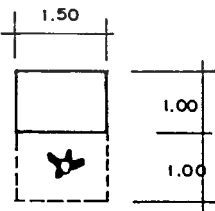
1.1 ขนาดเล็ก 5.00 ตร.ม. / หน่วย

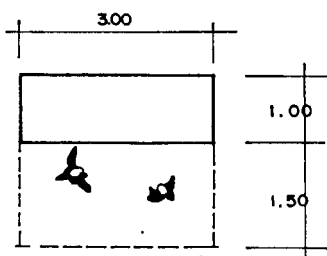
1.2 ขนาดกลาง 11.00 ตร.ม. / หน่วย

1.3 ขนาดใหญ่ 15.75 ตร.ม. / หน่วย

2. ตู้แสดงวัตถุ

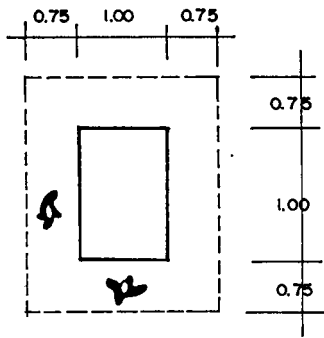

2.1 ขนาดเล็ก 2.85 ตร.ม. / หน่วย

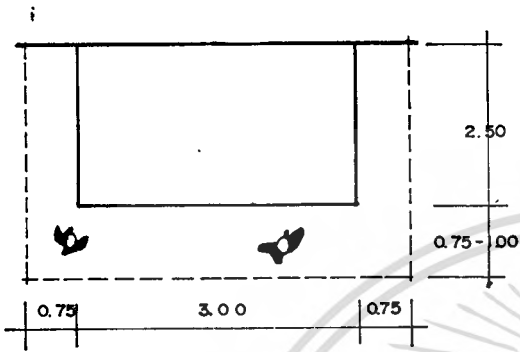

2.2 ขนาดใหญ่ 7.50 ตร.ม. / หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 ชมโดยรอบ 8.75 ตร.ม. / หน่วย

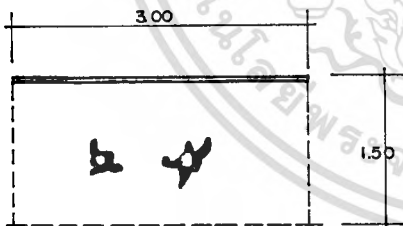

2.4 ตู้ 3 ด้านขนาดใหญ่ 11.00 ตร.ม. / หน่วย

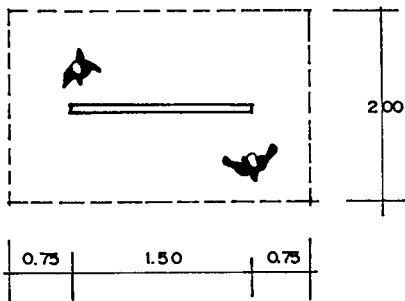
3. บอร์ดแสดง

3.1 ขนาดเล็ก 1.20 ตร.ม. / หน่วย

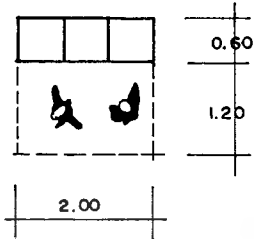
3.2 ขนาดใหญ่ 4.50 ตร.ม. / หน่วย

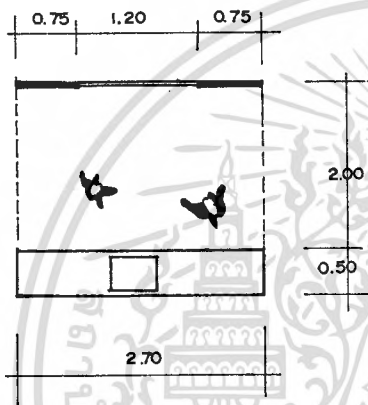
3.3 บอร์ดลอยตัวดู 2 ด้าน 6.00 ตร.ม. / หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

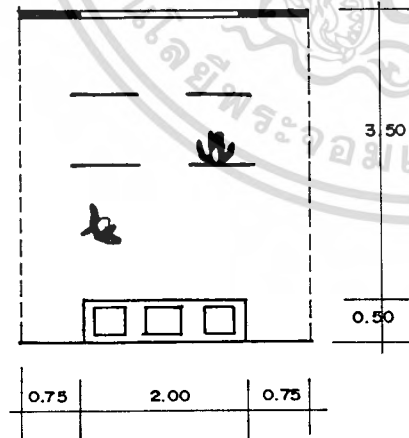
4. โสตทัศน-กรรณัท

4.1 TV & V.D.O. 3.60 ตร.ม. / หน่วย

4.2 SLIDE PROJECTION 6.75 ตร.ม. / หน่วย

4.3 ส่วนฉายสไลด์ 16.00 ตร.ม. / หน่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การคำนวณหาพื้นที่ใช้สอยของโครงการ
ส่วนสำนักงาน

องค์ประกอบ	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	ใช้พื้นที่ (ตร.ม.)	หมายเหตุ
1. ฝ่ายบริหาร				
ผู้อำนวยการศูนย์ฯ	1	24.5	24.5	
รองผู้อำนวยการ	1	10	10	
เลขานุการ	1	6.875	6.875	
2. แผนกส่งเสริมและเผยแพร่				
เจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูล	1	6.875	6.875	
การเงิน-บัญชี	1	5	5	
3. แผนกพิพิธภัณฑ				
ภัณฑารักษ์	1	6.875	6.875	
เจ้าหน้าที่นำชม	2	4.59	9.18	
ช่างออกแบบ	1	5	5	
ช่างเทคนิค	2	4.59	9.18	
ช่างศิลป์	2	4.59	9.18	
4. แผนกวิจัยและพัฒนา				
นักวิจัย	1	6.875	6.875	
ผู้ช่วยฯ	1	5	5	
พิมพ์เอกสาร	1	4.59	4.59	
พัสดุ	1	4.59	4.59	
ซ่อมสว่นรักษา	1	4.59	4.59	
		รวม	118.31	ตารางเมตร

พื้นที่วิเคราะห์ 118.31 ตารางเมตร
พื้นที่ทางสัญจร 20% 23.662 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ในการวิเคราะห์ 141.972 ตารางเมตร

การคำนวณหาพื้นที่ใช้สอยของโครงการ
ส่วนบริการสาธารณะ

องค์ประกอบ	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	ใช้พื้นที่ (ตร.ม.)	หมายเหตุ
ส่วนประชาสัมพันธ์	2	6.4	12.8	
ฝากของ	1	6.4	6.4	
ขายของที่ระลึก	1	6.4	6.4	
ส่วนพักผ่อน	25	1.20	30	
โทรศัพท์สาธารณะ	2	0.68	1.36	
ฝั้งศูนย์วัฒนธรรมฯ	2	1.50	3.00	
ห้องน้ำ	-	-	80	
		รวม	139.96	ตารางเมตร

พื้นที่วิเคราะห์ 139.96 ตารางเมตร
พื้นที่ทางสัญจร 20% 27.992 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ในการวิเคราะห์ 167.952 ตารางเมตร

เนื้อเรื่องจัดแสดง

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้แบ่งเนื้อเรื่องจัดแสดง 4 หัวข้อใหญ่ๆ ดังนี้

1. ตาขามนุษย์ศาสตร์

1.1 ประวัติศาสตร์

- ประวัติศาสตร์สมุทรปราการ
- พระประแดงแหล่งประวัติศาสตร์

1.2 การปกครอง

- ความสำคัญในฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน
 - สมัยขอม
 - สมัยสุโขทัย
 - สมัยอยุธยา
 - สมัยรัตนโกสินทร์
- การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์
- ราชนามชื่อเจ้าเมืองนครเขื่อนขันธ์
- การรวมพระประแดงเข้ากับสมุทรปราการ
- กลองตีคกลาง
- กลองตีคโพธิ์
- ปากกลัด
- การสร้างป้อมที่พระประแดง
 - ป้อมปู่เจ้าสมิงพราย
 - ป้อมปีศาจสิง
 - ป้อมราหูจร
 - ป้อมแสงไฟฟ้า
 - ป้อมศัตรุพินาศ
 - ป้อมจักรกรด
 - ป้อมพระอาทิตย์, พระจันทร์
 - ป้อมศีลสมุทร
 - ป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ
- การแสดงประวัติยุทธการทางเรือที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา
- ประวัติเรือรบไทย
 - เรือมกุฎราชกุมาร
 - เรือนรชาวสดีสวัสดิ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เรือหารหักศูตร
- เรือหลวงพระร่วง

2. สาขาหกรรมศิลป์

2.1 ที่อยู่อาศัย

- ลักษณะการตั้งบ้านเรือน
- ห้องนอน
- ห้องเรียน
- คร้วไฟ

2.2 การประกอบอาชีพ

- เครื่องมือทำนา	- เครื่องมือทำสวน
• คันไถ	• โขงโรง
• กราด	• แกรง
• ไบขนาดข้าว	• เสียม
• ครกกระเดื่อง	• พลั่ว
- เครื่องมือจับสัตว์น้ำ	• จอบ
• กระชัง	
• ลอบขึ้น	
• ตุ่ม	
• ข้อง	
• ไซ	
• ลอบนอน	
• ชนาง	
• ข้องเบ็ด	
• สุ่ม	

2.3 การจัดสานและการทอ

- การสานเสื่อกก
- การทำเส้จวงจาก
- การทอผ้า

2.4 อาหาร

- อาหารคาว
 - ข้าวห่อใบบัว
 - ข้าวแช่
- อาหารหวาน
 - ขนมหอกโสน
 - ขนมหอยบัว
 - ขนมหาก

2.5 ข้าราชการโรค

- หม้อยาไทย
- สมุนไพรไทย

2.6 ประเพณี

- ประเพณีการโกนผมไฟ
- ประเพณีการบวช
- ประเพณีการตาย
- ประเพณีงานนมัสการหลวงพ่อบ้านที่อำเภอบางบัว
- ประเพณีโยนบัว-รับบัว
- ประเพณีสงกรานต์พระประแดง
- ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์
- ประเพณีการแห่ปลา
- ประเพณีการตักบาตรน้ำผึ้ง
- ประเพณีงานนมัสการพระสมุทรเจดีย์

2.7 ศาสนาและความเชื่อ

- พุทธศาสนาของชาวมอญพระประแดง
- ความเชื่อถือผีของชาวมอญ
- ตำนาน
 - ที่มาของเสาหงส์
 - ที่มาของธงตะขาบ
 - เรื่องเรือสำเภา

3 สาขาศิลปกรรม

3.1 สถาปัตยกรรมท้องถิ่น

- พระสมุทระเจดีย์
- วัดทรงธรรมวรวิหาร
- วัดโปรดกศเกษขุราราม
- วัดป่าเกตุ
- วัดกลางวรวิหาร
- วัดคอโศกการาม
- วัดบางพลีใหญ่ใน
- วัดไพชยนต์พลเสพย์ราชวรวิหาร
- วัดพิชัยสงคราม
- วัดไชยมงคล
- แผนที่แหล่งศิลปกรรมสมุทรปราการ

3.2 วรรณกรรม - ภาษา

- คัมภีร์ไบลานภาษามอญโบราณ
- เรื่องในคัมภีร์ “โลกสิทธิ” และโลกสมมุติ ภาษามอญโบราณ
- บุคคลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรปราการ
 - อาจารย์ ยอด กฤษเพชร (ผลงานด้านวัฒนธรรมชาวมอญ)
 - อาจารย์ ยอด กล้าทั้ง (ด้านอังกะลุง, กลองยาว, พิณพาทย์)
 - อาจารย์ วีระ ฉ่ำค้อย (ผลงานการละเล่น หะหมี่)
 - คต. แสง ดวงพรหม (ด้านโขนสด, ปี่พาทย์)

3.3 คนตรี

- คนตรีมอญ
- ทะเขมมอญ
- ฟ็อนหงษา
- ปี่มอญ
- ฉิ่งมอญ
- ระนาดทุ้ม
- ตะโพนมอญ
- เปิงมาง
- เปิงมางคอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

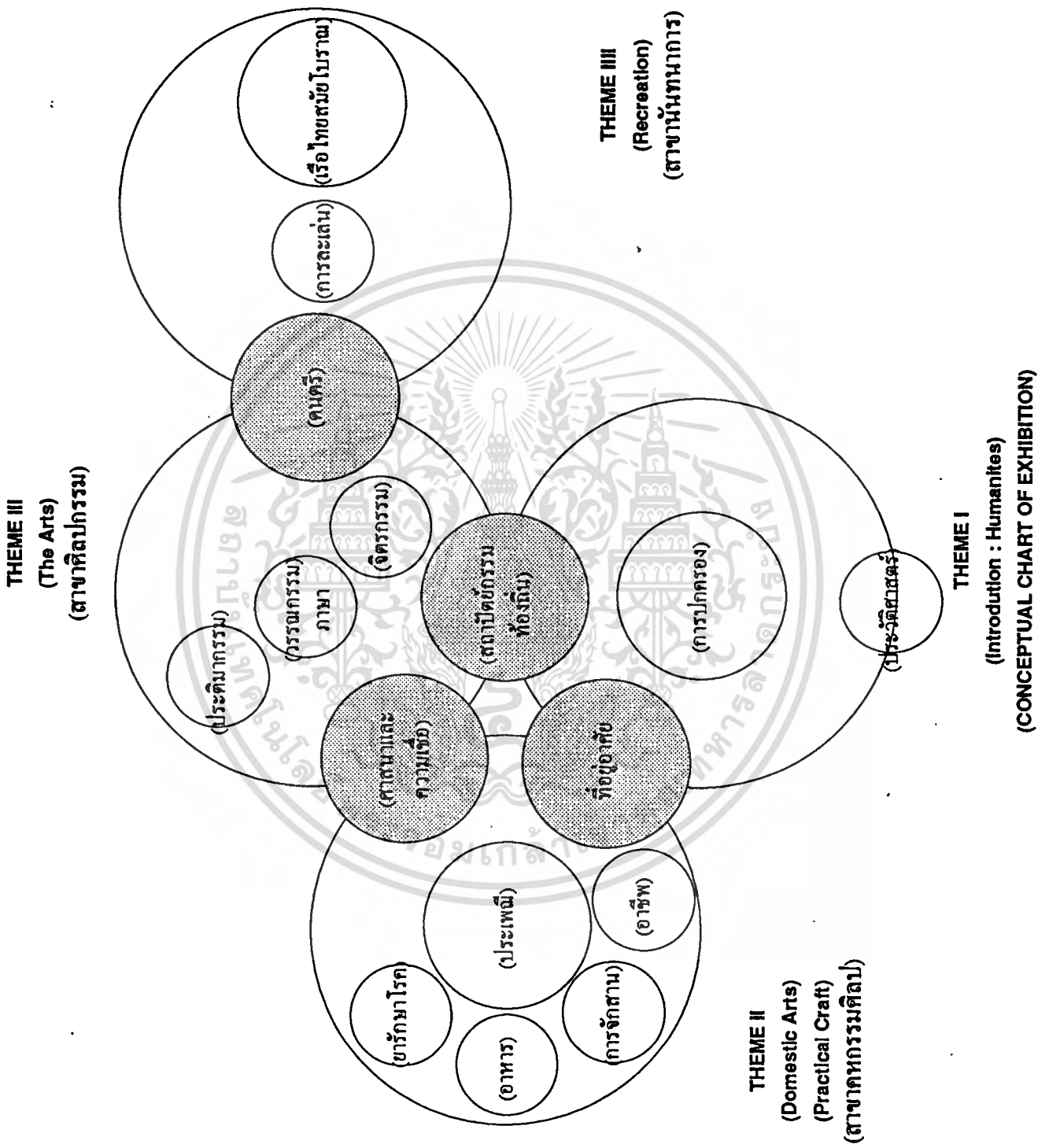
- ขอสายมอญ
- พิณมอญ
- จระเข้
- การผสมวงปี่พาทย์นางหงส์

4. สาขานันทนาการ

4.1 การละเล่นในงานประเพณี

- การแข่งเรือ
- การละเล่นเพลงเรือ
- การเล่นสละบ้า
- การเล่นคะหมี่
- การเล่นหมากรุกคน

- มรดกทางสายน้ำ (เรือไทยสมัยโบราณ)
 - กรรมวิธีทำเรือขุด
 - ชนิดของเรือขุด
 - เรือชะล่า
 - เรือสำปันนี่
 - เรืออีโป่ง
 - เรือหางแมลงป่อง
 - ชนิดของเรือต่อ
 - เรือสำปัน
 - เรือสำปันเพ็ช
 - เรือบด
 - เรือแก่งพัง
 - นำกับการผสมผสานวิถีชีวิตของคนไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื้อเรื่องจัดแสดง

พื้นที่ในส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งจัดเรื่องราวเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในหลวงของปวงชนชาวไทย ทรงมีพระเมตตาต่อ พสกนิกรอย่างเปี่ยมล้นนับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติพระองค์ทรงงานอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ข้าแผ่นดินของพระองค์โดยไม่เลือกเผ่าพันธุ์และเชื้อชาติ สามารถแบ่งเนื้อเรื่องการจัดแสดงไว้ดังนี้

1. พระราชประวัติ

- พระราชสมภพ
- ชีวิตเมื่อทรงพระเยาว์และการศึกษา
- เสด็จฯ นวัตกรรมประเทศไทย
- ทรงผนวช
- ทรงเสด็จขึ้นสืบราชสมบัติ และพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

2. พระราชกรณียกิจ

- ทรงยกระดับสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนไทย
- โครงการตามพระราชประสงค์
- โครงการหลวง
- โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์
- โครงการตามพระราชดำริ
 - ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน
 - ด้านเกษตรกรรม
 - ด้านงานอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ด้านศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม

- ทรงได้รับการยกย่องจากคณะกรรมการสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ทรงให้เป็น “องค์อัครศิลปินแห่งชาติ”

▶ ด้านดุริยางคศิลป์

- ทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสมาชิกภาพกิตติมศักดิ์ จากสถาบันดนตรีและศิลปะแห่งกรุงเวียตนา
- ทรงพระราชนิพนธ์เพลงด้วยพระองค์เอง
- บทเพลงพระราชนิพนธ์

▶ ด้านทัศนศิลป์

- ทรงโปรดเรื่องการถ่ายภาพ และภาพถ่ายฝีพระหัตถ์
- ทรงสนพระทัยงานจิตรกรรม
 - ภาพเหมือนจริง (REALISTIC)
 - ภาพกตินิยม (EXPRESSIONISM)
 - ภาพนามธรรม (ABSTRACTIONISM)
- มหาวิทยาลัยศิลปากร ถวายปริญญาคุณวุฒิปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาจิตรกรรม

▶ ด้านประติมากรรม

- ทรงปั้นและแกะไขพระพุทธรูปหลายองค์ อาทิ
 - พระหลวงพ่ोजิตรลดา
 - พระพุทธรอกษ์มงคลสมังคี
 - พระพุทธรนวราชบพิตร

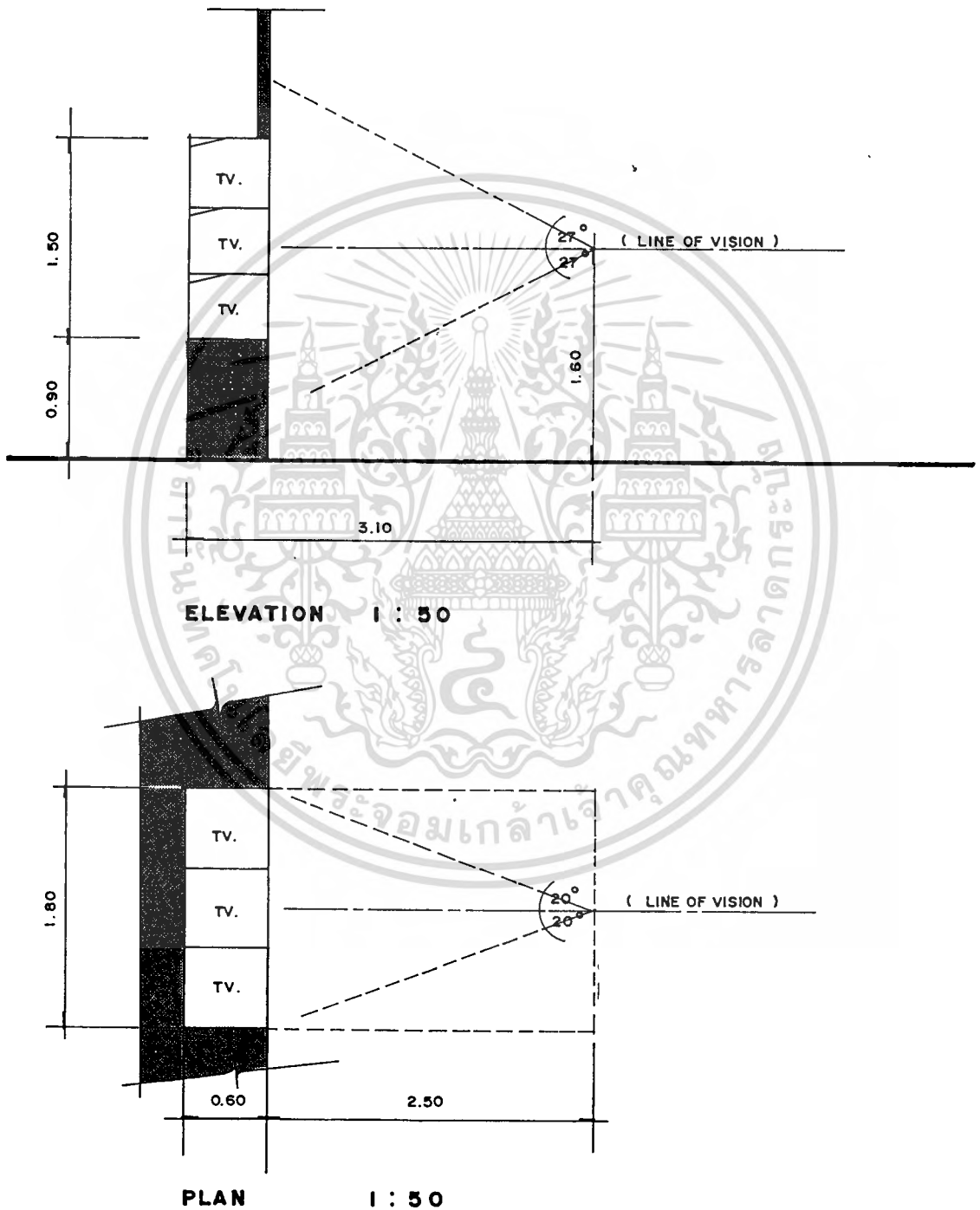
▶ ด้านวรรณศิลป์

- ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ (นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ)
- ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีครอบครุประธานผู้ประกอบพิธีไหว้ครู โขนละคร
- ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกย่องเชิดชูเกียรติคุณของศิลปินอาวุโส
- ทรงให้หรือฟื้นฟูพระราชพิธีที่ชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

4. ในหลวงกับการกีฬา

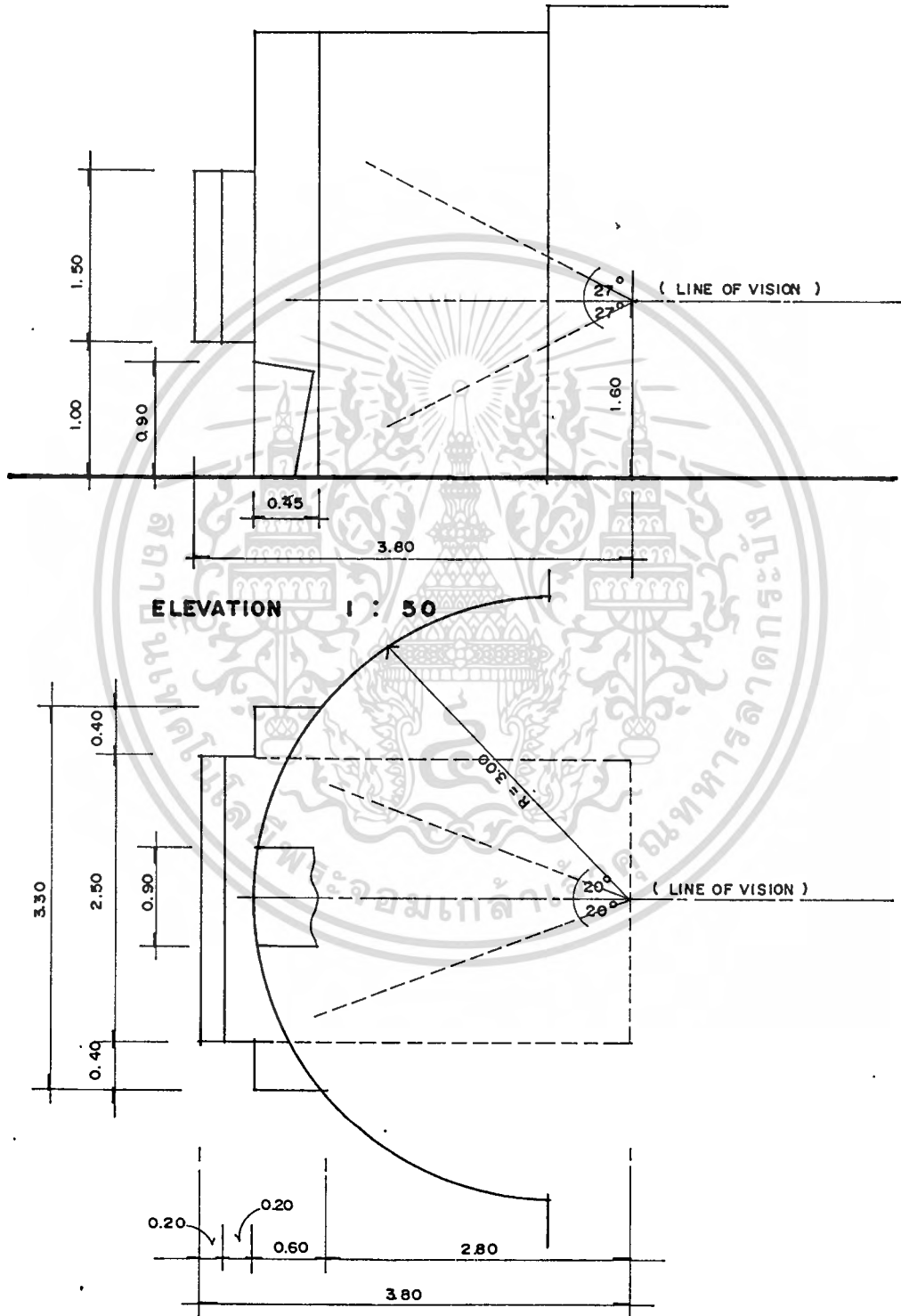
- ทรงต่อเรือใบเพื่อใช้ทรงค้ำพระองค์เอง และนำไปใช้แข่งขันในกีฬาแหลมทอง ครั้งที่ 4 ในพุทธศักราช 2510
- ทรงได้รับชัยชนะในการแข่งขันเรือใบ ประเภท โอ.เค.

การหาพื้นที่ VIDEO WAU (TV. 21 นิ้ว 9 เครื่อง) แสดงแนะนำประวัติศาสตร์ สมุทรปราการ
 ขนาด 0.50 x 0.80 x 1.50
 วิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง 1.80 x 3.10 = 5.58 ตารางเมตร

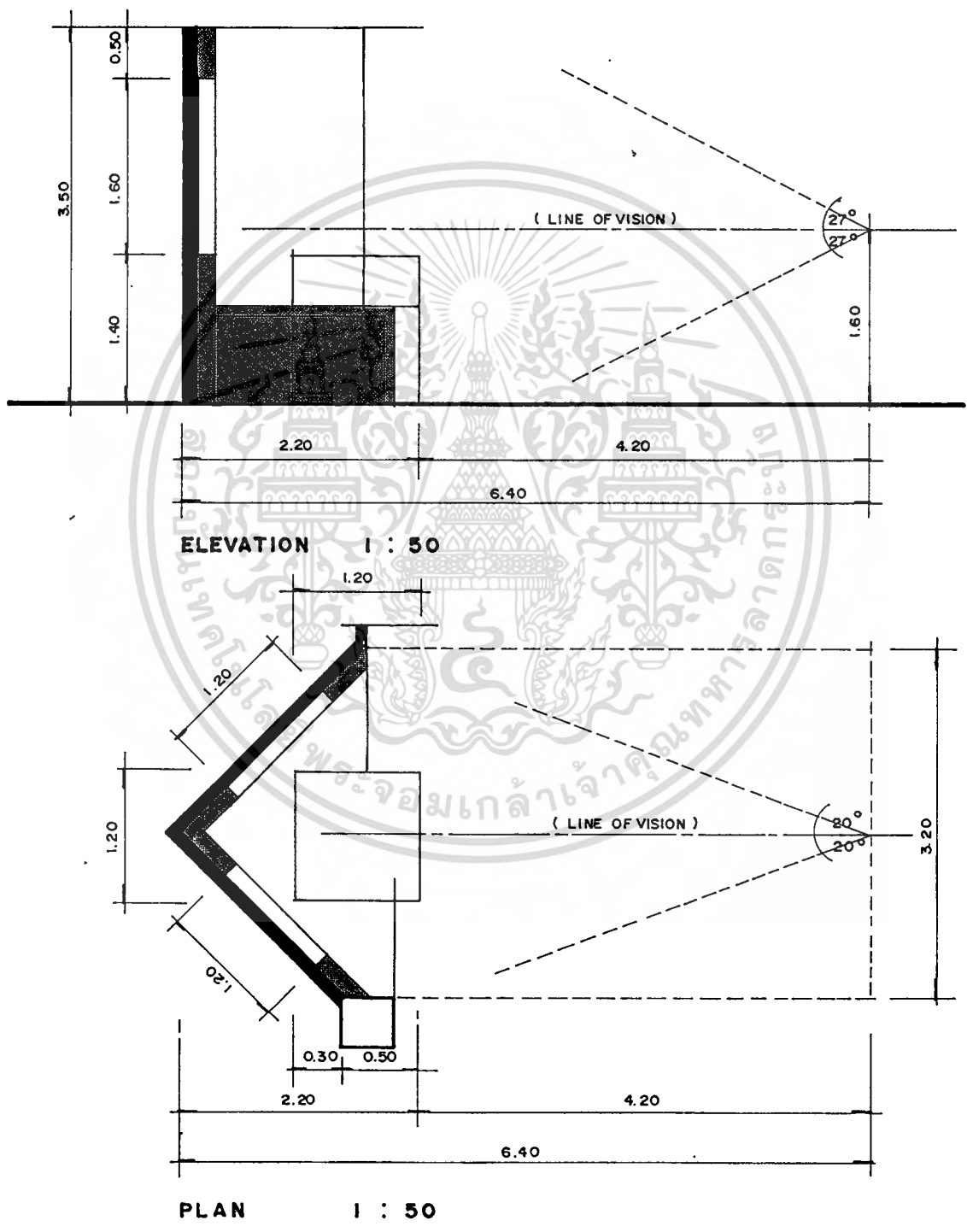
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ แผนที่ความสำคัญในฐานะเมืองหน้าด่าน (สไลด์มัลติวิชั่น)
 ขนาด 0.40 x 2.50 x 1.50
 วิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง 3.50 x 3.80 = 12.54 ตารางเมตร

PLAN 1:50
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ แท่นแสดง MODEL และบอร์ดแสดง (ป้อมพระอาทิตย์, พระจันทร์)
 ตู้แสดงขนาด 1.20 x 1.20 x 1.40
 บอร์ดแสดงขนาด 0.15 x 1.20 x 1.60
 วิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง 3.20 x 6.40 = 20.48 ตารางเมตร

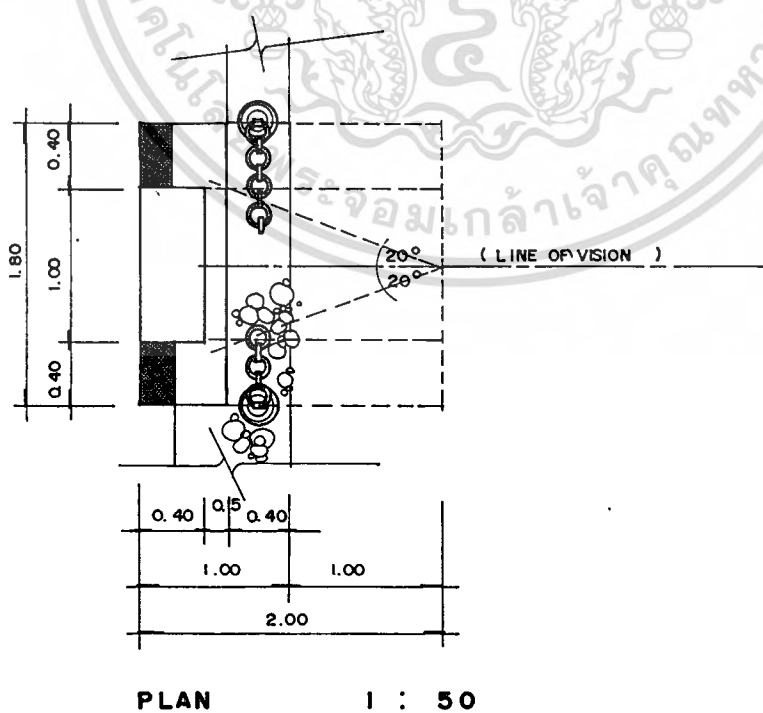
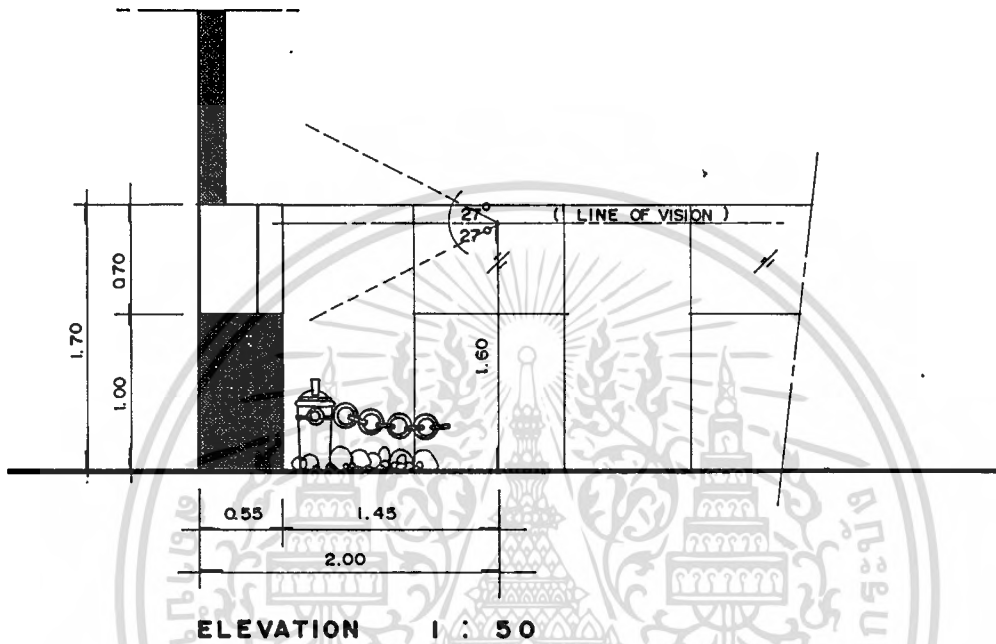

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ ตู้แสดงหุ่นจำลองเรือ ไทย มาตรฐาน 1 : 5

ขนาด 0.55 x 1.00 x 0.70

วิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง 1.80 x 2.00 = 3.6 ตารางเมตร

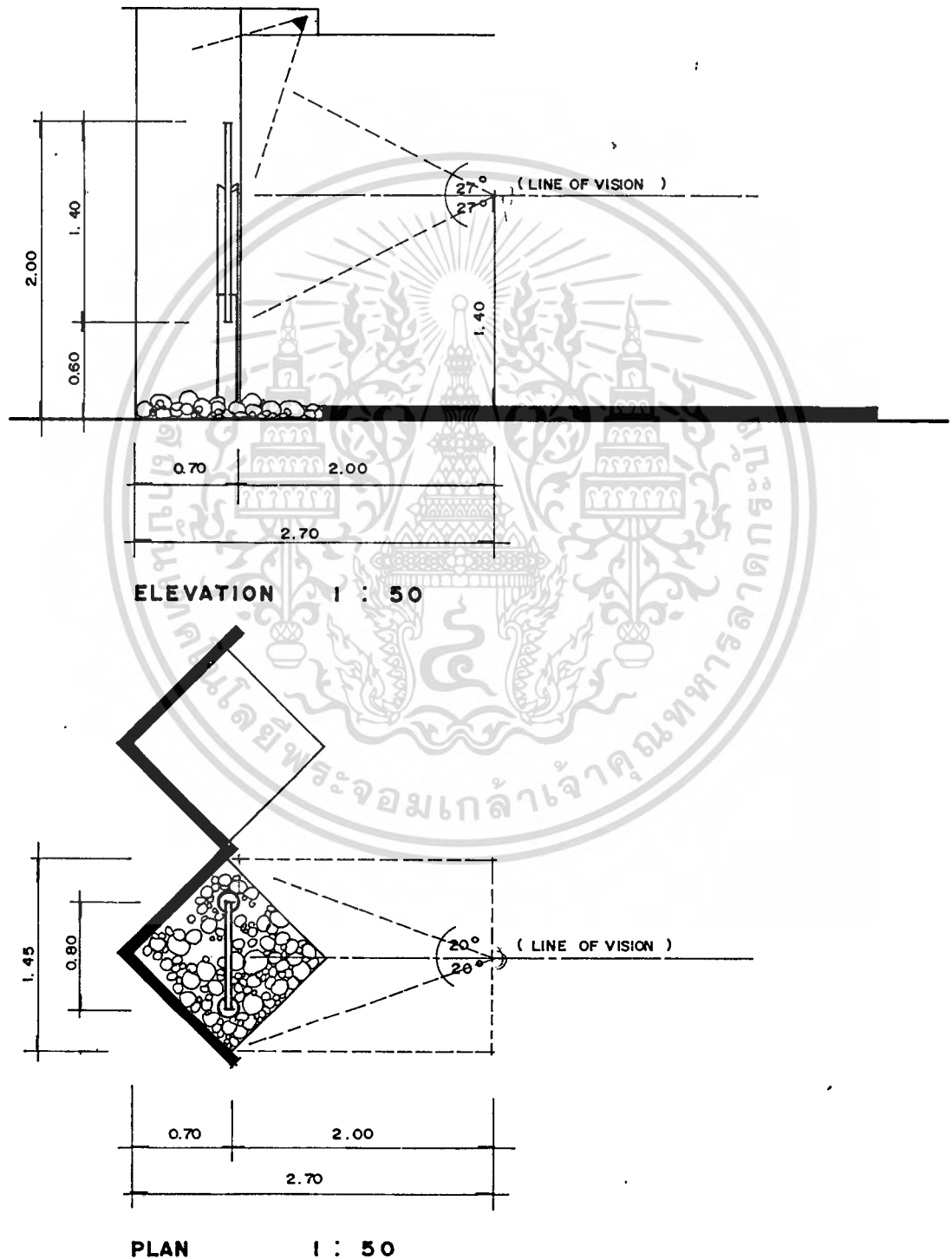

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ บอร์ดแสดง คัมภีร์โบราณภาษามอญ

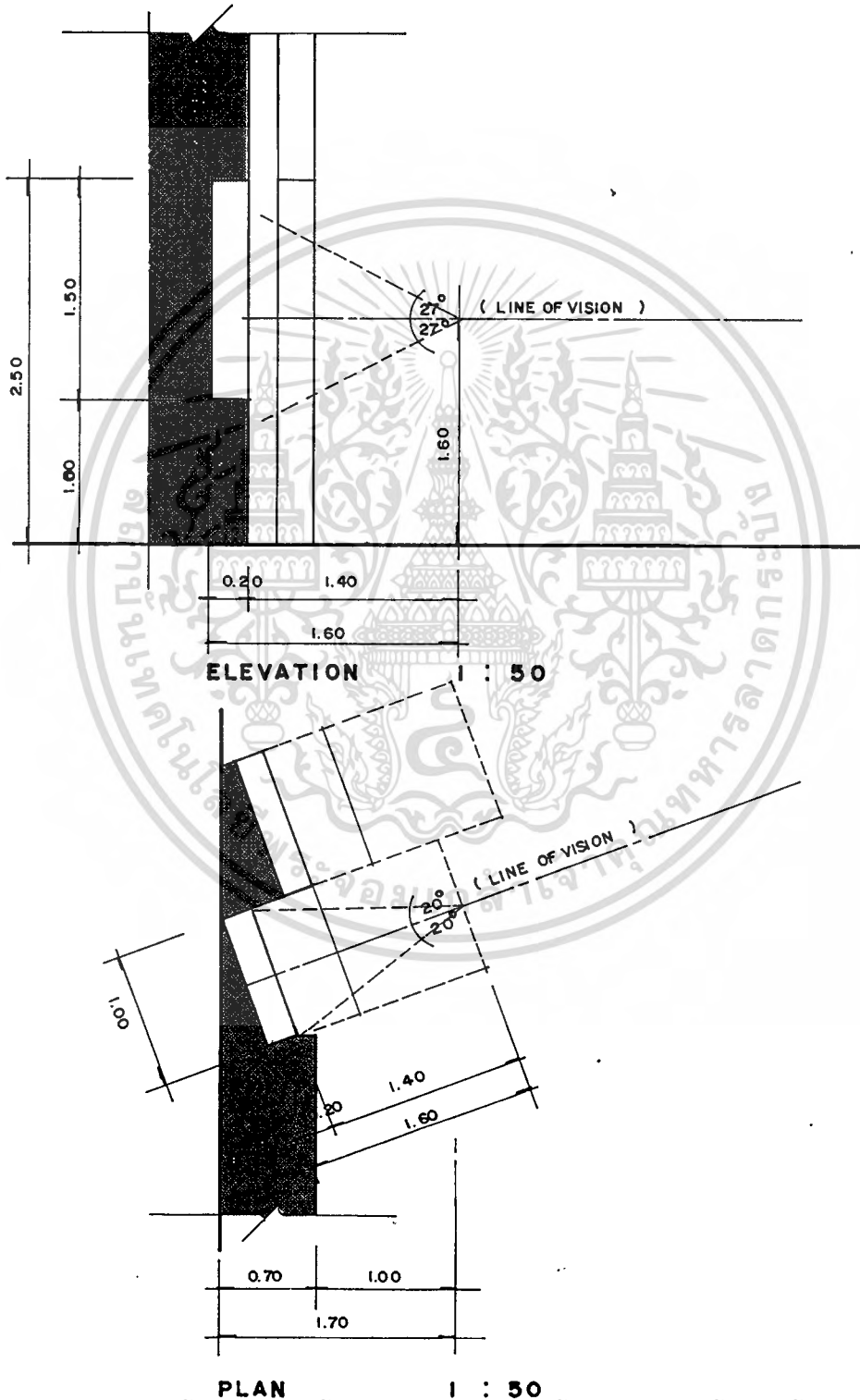
ขนาด 0.10 x 0.80 x 1.40

วิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง 1.45 x 2.70 = 3.915 ตารางเมตร

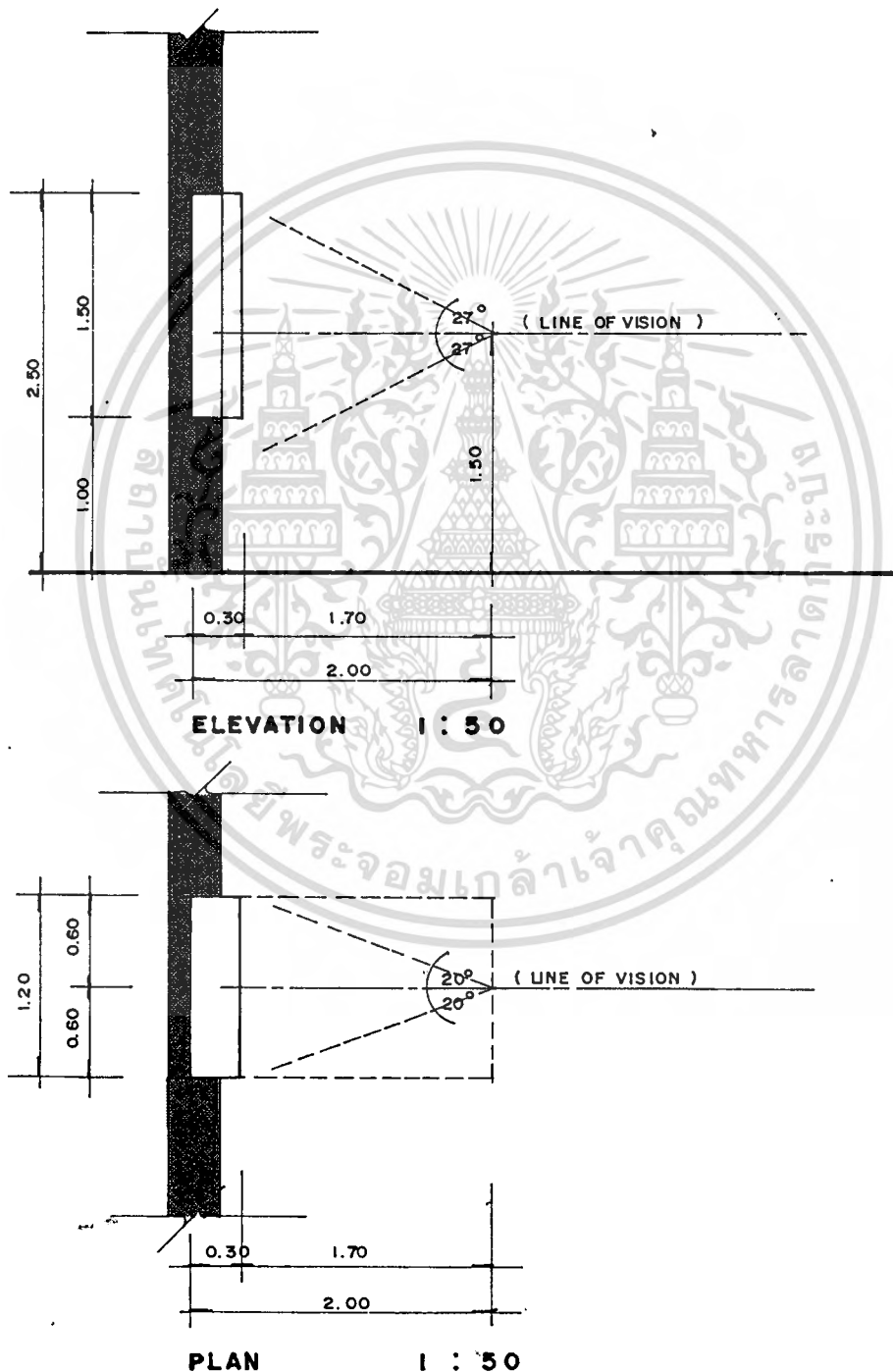
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ บอร์ดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับคนตรีมอญ (DURATRAN)
 ขนาด 0.20 x 1.00 x 1.50
 วิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง 1.00 x 1.60 = 1.6 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ บอร์ดแสดง และวัตถุจัดแสดง (เครื่องดนตรี ซอสามสาย)
 ขนาด 0.30 x 1.20 x 1.50
 วิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง 1.20 x 1.50 = 1.80 ตารางเมตร

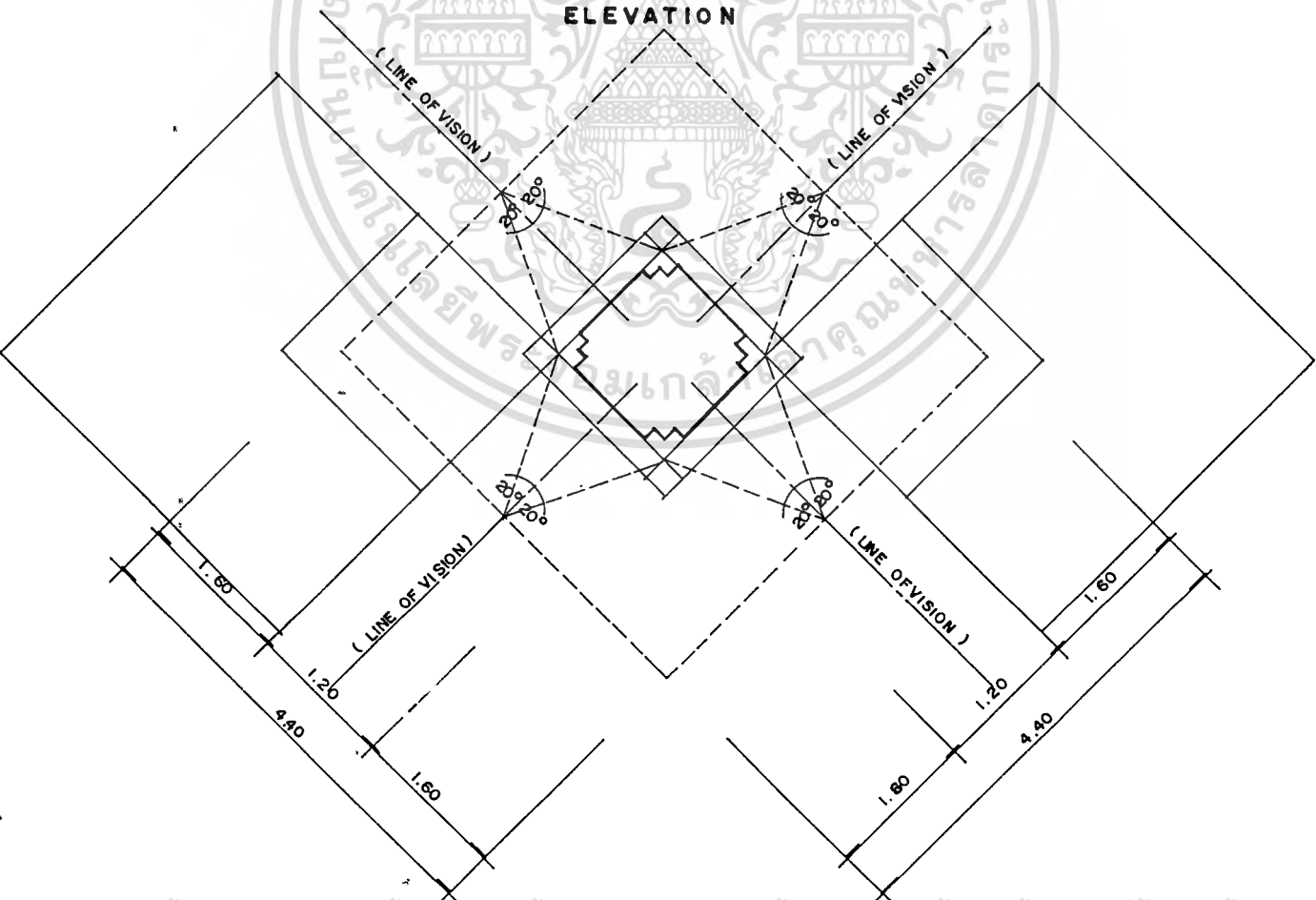
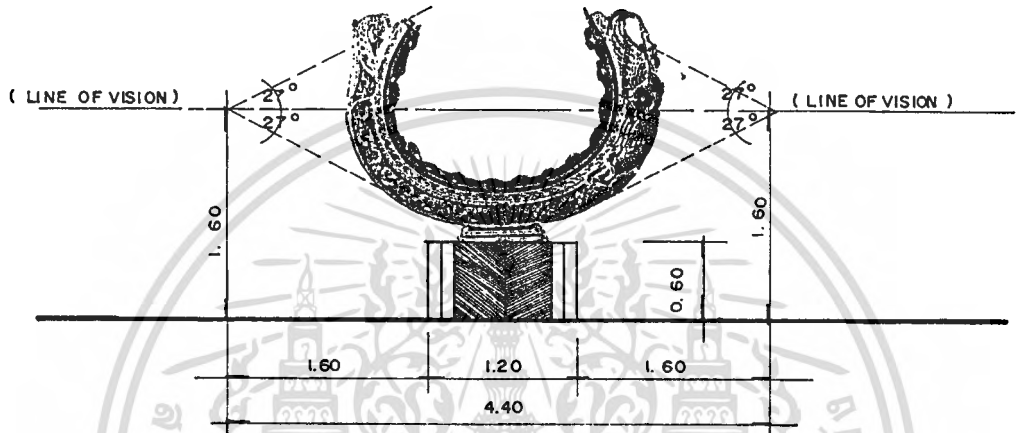

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ แทนแสดงเครื่องดนตรี (ฆ้องมอญ)

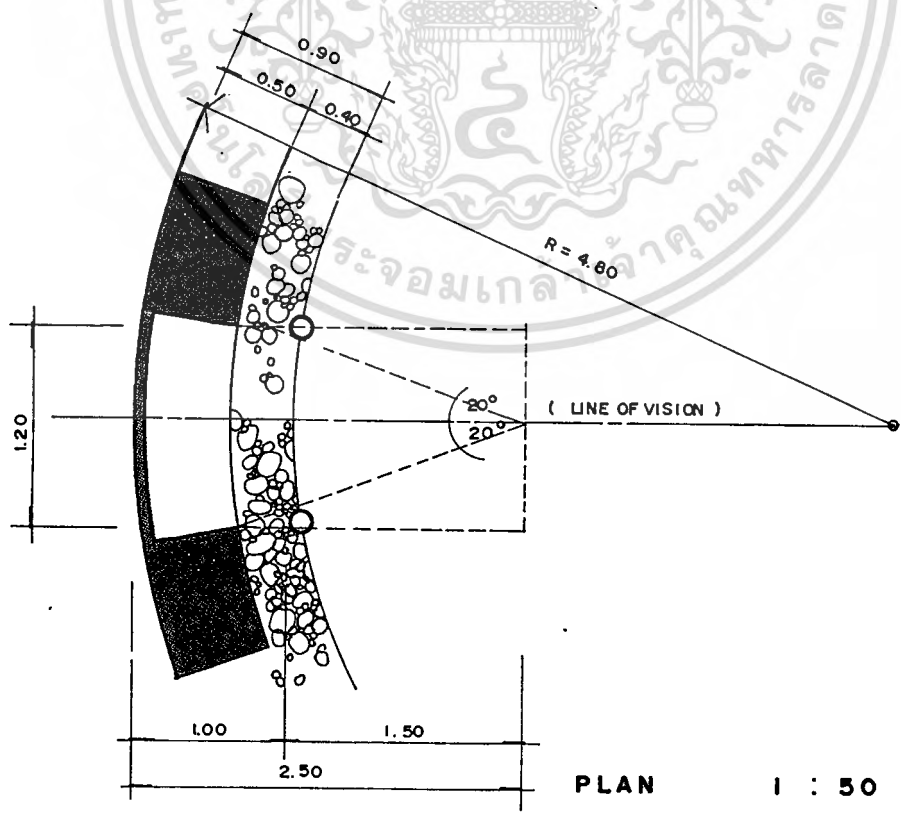
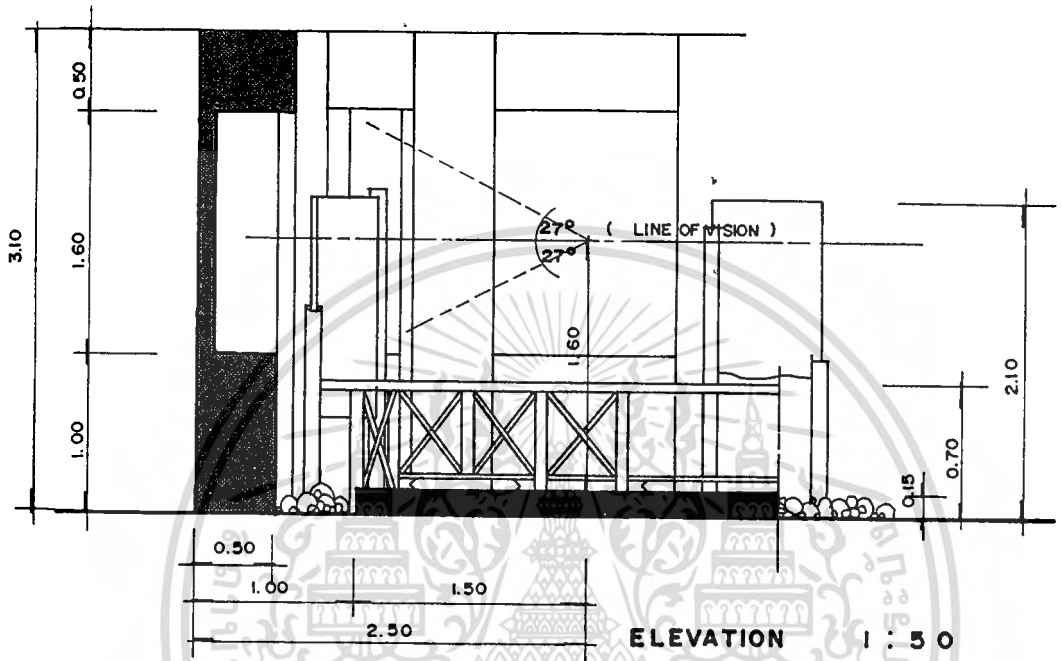
ขนาด 1.20 x 1.20 x 0.60

วิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง 4.40 x 4.40 = 19.30 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานภายในของนักศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การหาพื้นที่ ตู้แสดง วัตถุประเภทหุ่นจำลองเรือ มาตรฐาน 1 : 5 พร้อม
 บอร์ดแสดงขนาด 0.50 x 1.20 x 2.60
 วิเคราะห์พื้นที่จัดแสดง 2.00 x 2.50 = 5 ตารางเมตร

ตารางแสดงการวิเคราะห์พื้นที่ของเนื้อเรื่องจัดแสดง

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

สาขามนุษยศาสตร์	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
ประวัติศาสตร์	ประวัติศาสตร์สมุทรปราการ	VIDEO WALL (TV.21" 9 เครื่อง)	1	5.58	5.58
	พระประแดงแหล่งประวัติศาสตร์	บอร์ดแสดง	1	1.8	1.8
การปกครอง	ความสำคัญในฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน <ul style="list-style-type: none"> ● สมัยขอม ● สมัยสุโขทัย ● สมัยอยุธยา ● สมัยรัตนโกสินทร์ 	สไลด์มัลติมีเดียและบอร์ดแสดง	1	12.54	12.54
	การสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์	บอร์ดแสดง (DURATRAN)	2	1.8	3.6
	รายนามชื่อเจ้าเมืองนครเขื่อนขันธ์	บอร์ดแสดง (DURATRAN)	1	1.8	1.8
	การรวมพระประแดงเข้ากับสมุทรปราการ	บอร์ดแสดง (DURATRAN)	1	1.8	1.8
	คลองลัดหลวง	บอร์ดแสดง (DURATRAN)	1	1.8	1.8
	คลองลัดโพธิ์	บอร์ดแสดง	2	1.8	3.6
	ปากลัด	บอร์ดแสดง (DURATRAN)	1	1.8	1.8
	การสร้างป้อมที่พระประแดง <ul style="list-style-type: none"> ● ป้อมปีศาจสิง ● ป้อมราหูจร ● ป้อมแสงไฟฟ้า ● ป้อมศัตรูพินาศ ● ป้อมจักรกรด ● ป้อมปู่เจ้าสมิงพราย ● ป้อมพระจันทร์พระอาทิตย์ ● ป้อมผีเสื้อสมุทร ● ป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ 	บอร์ดแสดงและวิธีทัศน์	1	-	-
		-	1	-	-
		-	1	-	-
		-	1	-	-
		-	1	-	30
		หุ่นจำลอง (MODEL)	1	20	20
		หุ่นจำลอง (MODEL)	1	20	20
		หุ่นจำลอง (MODEL)	1	20	20
		หุ่นจำลองและบอร์ดแสดง	1	25	25
	การแสดงประวัติยุทธการทางเรือ	หุ่นจำลองและบอร์ดแสดง	1	25	25
	ที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา	หุ่นจำลองและบอร์ดแสดง			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาขามนุษย์ ศาสตร์	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
	ประวัติศาสตร์เรือรบไทย				
	● เรือมกุฎราชกุมาร	ผู้แสดง, หุ่นจำลอง	1	3.6	3.6
	● เรือบุรชาวสตีลสวีตส์	"	1	3.6	3.6
	● เรือทหารหักศัตรู	"	1	3.6	3.6
	● เรือหลวงพระร่วง	ผู้แสดง, หุ่นจำลอง	1	3.6	3.6
สาขามนุษย์ ศาสตร์	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
ที่อยู่อาศัย การประกอบ อาชีพ	ชุมชนที่อยู่ริมคลอง (ลักษณะการตั้งบ้านเรือน)	หุ่นจำลอง	1	10	10
	● ห้องนอน	จำลองสภาพจริง	1	15	15
	● ห้องเรียน	"	1	15	15
	● ห้องครัว	จำลองสภาพจริง	1	8	8
	เครื่องมือทำนา				
	● คันไถ	ของจริงบนแท่นแสดง	1	15	15
	● คราด	"	1		
	● ไบ๋นวดข้าว	"	1		
	● ครกกระเดื่อง	"	1		
	เครื่องมือทำสวน				
	● โขงโรง	ของจริงบนแท่นแสดง	1	10	10
	● แครง	"	1		
	● เสียม	"	1		
	● พลั่ว	"	1		
	● จอบ	"	1		
	เครื่องมือจับสัตว์น้ำ				
	● กระจัง	ของจริงบนแท่นแสดง	1	15	15
	● ลอบขี้น	"	1		
	● ตุ่ม	"	1		
	● ข้อง	"	1		
● ไช	"	1			
● ลอบนอน	"	1			
● ชนาง	"	1			
● ข้องเบ็ด	"	1			
● ตุ่ม	ของจริงบนแท่นแสดง	1			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาขามนุษย์ ศาสตร์	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
การจักสาน	การสานเสื่อกก	หุ่นจำลองและบอร์ด (DIORAMA)	1	10	10
การทอ	การทำแสงวงจาก	หุ่นจำลองและบอร์ด (DIORAMA)	1	10	10
	การทอผ้า	วัตถุจำลองและ บอร์ดแสดง	1	10	10
อาหาร	อาหารคาว				
	● ข้าวห่อใบบัว	บอร์ดแสดงและ วัตถุจำลอง	1	1.8	1.8
	● ข้าวแช่	"	1	1.8	1.8
	อาหารหวาน	บอร์ดแสดงและ วัตถุจำลอง	1	1.8	1.8
	● ขนมดอกโสน	"	1	1.8	1.8
	● ขนมสายบัว	"	1	1.8	1.8
	● ขนมจาก	"	1	1.8	1.8
ยารักษาโรค	หม้อยาไทย สมุนไพรไทย	ผู้แสดงและวัตถุ	1	15	15
ประเพณี	ประเพณีการโกนผมไฟ	ผู้แสดง, หุ่นจำลอง (DIORAMA)	1	8	8
	ประเพณีการบวช	"	1	8	8
	ประเพณีการตาย	"	1	10	10
	ประเพณีงานนมัสการหลวงพ่อบ้าน ที่อำเภอบางป่อ	บอร์ดแสดง	1	1.8	1.8
			1	1.8	1.8
	ประเพณีโยบัว-รับบัว	หุ่นจำลองและ บอร์ดแสดง	1	25	25
	ประเพณีสงกรานต์พระประแดง	บอร์ดแสดงและ วิกิทัศน์	1	20	20
	ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์	บอร์ดแสดง	1	1.8	1.8
	ประเพณีแห่ปลา	"	2	1.8	3.6
	ประเพณีการตักบาตรน้ำผึ้ง	"	1	1.8	1.8
	ประเพณีงานนมัสการพระสมุทร เจดีย์	"	2	1.8	3.6
ศาสนาและ	พุทธศาสนาของชาวมอญพระประแดง	แท่นแสดง, รูปภาพ	2	4.5	9
	ความเชื่อถือผีของชาวมอญ	บอร์ดแสดง	1	1.8	1.8
	ที่มาของเสาหงส์	วัตถุจำลองและบอร์ด		1	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาขามนุษย์ ศาสตร์	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
สถาปัตยกรรม ท้องถิ่น	ที่มาของธงตะขาบ	"	1	5	5
	เรื่องเรือสำเภา	บอร์ดแสดง	1	1.8	1.8
	พระสมุทรเจดีย์	หุ่นจำลอง, บอร์ดแสดง	1	30	30
	วัดทรงธรรมวรวิหาร	"	1	19.36	19.36
	วัดโปรดกษेत्रฐาราม	"	1,3	19.36, 1.6	24.16
	วัดโพชนัดพลเสพย์ราชวรวิหาร	"	1	19.36	19.36
	วัดป่าเกตุ	"	1,8	12, 1.6	24.8
	วัดกลางวรวิหาร	บอร์ดแสดง, รูปภาพ	2	1.8	3.6
	วัดอโศกการาม	"	4	1.8	7.2
	วัดบางพลีใหญ่ใน	"	2	1.8	3.6
	วัดพิชัยสงคราม	"	2	1.8	3.6
	วัดไชยมงคล	"	3	1.8	5.4
วรรณกรรม และ ภาษา	แผนที่แหล่งศิลปกรรมสมุทรปราการ	บอร์ดแสดงและ COMPUTER	1	15	15
	คัมภีร์ไบเบิลภาษาอมฤโบราณ	บอร์ดแสดง	4	4	16
	เรื่องในคัมภีร์ "โลกสิทธิ" และ โลกสมมุติ (ภาษาอมฤโบราณ)	บอร์ดแสดงและ รูปภาพ	2	15	15
	บุคคลทางวัฒนธรรมสมุทรปราการ				
	<ul style="list-style-type: none"> ● อาจารย์ ยอด กฤษเพชร (ผลงานด้านวัฒนธรรมชาวมอญ) ● อาจารย์ ยอด คล้าทั้ง (ด้านอังกะลุง, กลองยาว, พิณพาทย์) ● อาจารย์ วีระ ฉ่ำต๋อย (ผลงานการละเล่น ฆะหมี่) ● คต. แสง คงพรม (ด้านโขนสด, ปี่พาทย์) 	บอร์ดแสดง	2	1.8	3.6
ดนตรี	ดนตรีมอญ	บอร์ดแสดง, รูปภาพ	2	1.8	3.6
	● ทะแยมอญ	"	2	1.8	3.6
	● ฟ็อนหงษา	"	2	1.8	3.6
	● ปี่มอญ	ของจริงในตู้แสดง	1	12	12
	● ฉิ่งมอญ	ของจริงบนแท่นแสดง	1	20	20
	● ระนาดทุ้ม	"	1	9	9
	● ระนาดเอก	"	1	9	9
	● ตะโพนมอญ	"	1	10	10
	● เป็็งมาง	"	1	10	10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาขามนุษย์ ศาสตร์	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
	<ul style="list-style-type: none"> ● เปิงมางคอก ● ซอสามสายมอญ ● พิณมอญ ● จระเข้ การผสมวงปี่พาทย์นางหงส์	” ของจริงในตู้แสดง ” ของจริงบนแท่น หุ่นจำลองบนแท่น	1 2 2 2 1	10 4 4 6 20	10 8 8 12 20
สาขามนุษย์ ศาสตร์	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
การละเล่นใน งานประเพณี	การแข่งเรือ การเล่นเพลงเรือ การเล่นสะบ้า การเล่นกะหมี่ การเล่นหมากกรุกคน	บอร์ดแสดง, รูปภาพ หุ่นจำลอง, บอร์ด และวีดิทัศน์ ” บอร์ดแสดง	1 1 1 2 1	4 25 15 1.8 3	4 25 15 3.6 3
มรดกทางสายนี้ (เรือไทยสมัย โบราณ)	กรรมวิธีทำเรือขุด ชนิดของเรือขุด <ul style="list-style-type: none"> ● เรือชะล่า ● เรือสำปันนี้ ● เรืออีโป่ง ● เรือหางแมลงป่อง ชนิดของเรือต่อ <ul style="list-style-type: none"> ● เรือสำปันเพ็ชว ● เรือสำปัน ● เรือบด ● เรือแก่งหัง นำกับการผสมผสานวิถีชีวิตของคนไทย	บอร์ดแสดง, อุปกรณ์ บอร์ดแสดง หุ่นจำลองในตู้แสดง ” ” ” ” หุ่นจำลองในตู้แสดง ” ” ” ” หุ่นจำลองบนแท่น แสดง, บอร์ด	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	3 3 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 10	3 3 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 10

รวมพื้นที่ในส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร

880.8 ตารางเมตร

พื้นที่ทางสัญจร 40%

352.32 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ในการวิเคราะห์

1,233.12 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางแสดงการวิเคราะห์พื้นที่ของเนื้อเรื่องจัดแสดง
พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
พระราชประวัติ	พระราชสมภพ	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	ชีวิตเมื่อทรงพระเยาว์	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	การศึกษา	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	เสด็จฯ นวัตกรรมประเทศไทย	บอร์ดแสดง	4	2.16	8.64
	ทรงผนวช	บอร์ดแสดง	3	2.16	6.48
	ทรงเสด็จขึ้นสืบราชสมบัติ	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	พระราชพิธีบรมราชาภิเษก	หุ่นจำลองและบอร์ด	1, 2	24.5, 2.16	26.66
พระราชกรณียกิจ	ทรงยกระดับฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนไทย	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	โครงการตามพระราชประสงค์	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	โครงการหลวง	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์	บอร์ดแสดง	4	2.16	8.64
	โครงการตามพระราชดำริ	บอร์ดแสดง	1	2.16	2.16
	● ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน	บอร์ดแสดง	3	2.16	6.48
	● ด้านการปฏิรูปและพัฒนาที่ดิน	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	● ด้านเกษตรกรรม	บอร์ดแสดง	3	2.16	6.48
● ด้านงานอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	บอร์ดแสดง	5	2.16	10.8	
ศิลปะวัฒนธรรมและประเพณี	ทรงเป็น “องค์อัครศิลปินแห่งชาติ”	บอร์ดแสดง	1	2.16	2.16
	ด้านดุริยางคศิลป์				
	● ทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสมาชิกภาพกิตติมศักดิ์ จากสถาบันดนตรี และศิลปะแห่งกรุงเวียนนา	บอร์ดแสดง	2	1.8	3.6
	● ทรงพระราชนิพนธ์เพลงด้วยพระองค์เอง	บอร์ดแสดง	2	1.8	3.6
	● บทเพลงพระราชนิพนธ์	บอร์ดแสดง	4	1.8	7.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	เรื่อง	วิธีจัดแสดง	จำนวน	พท./หน่วย (ตร.ม.)	รวมพท.
	ด้านทัศนศิลป์				
	● ทรงโปรตกการถ่ายภาพ และ ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์	บอร์ดแสดงและ ภาพถ่าย	5	0.60	3
	● ทรงสนพระทัยงานจิตรกรรม	บอร์ดแสดง	1	2.16	2.16
	- ภาพเหมือน (REALISTIC)	รูปภาพ	3	1.8	5.4
	- ภาพคตินิยม (EXPRESSSIONISM)	รูปภาพ	2	1.8	3.6
	- ภาพนามธรรม (ABSTRAC- TIONISM)	รูปกองทัพ	2	1.8	3.6
	● มหาวิทยาลัยศิลปกรถวายปริญญา ดุขฎิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาจิตรกรรม	บอร์ดแสดง	1	2.16	2.16
	ด้านประติมากรรม				
	● ทรงปั้นและแกะไขพระพุทธรูปหลาย	บอร์ดแสดง	1	1.8	1.8
	- พระหลวงพ่ोजิตรลดา	บอร์ดแสดงและวัตถุ	1	3.69	3.69
	- พระกริ่ง ภ.ป.ร.	”	1	3.69	3.69
	- พระพุทธรอกข์มงคลมิ่งกิติ	”	1	3.69	3.69
	- พระพุทธรนวราชปิตร	บอร์ดแสดงและวัตถุ	1	3.69	3.69
	ด้านวรรณศิลป์				
	● ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือ (นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ)	บอร์ดแสดงและ ของจริง	1	1.5	1.5
	● ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระ- ราชพิธีครอบครุพิธีไหว้ครุโขนละคร	บอร์ดแสดง	1	2.16	2.16
	● ทรงโปรดเกล้าฯ ยกช่อกษेत्र เกียรติคุณของศิลปินอาวุโส	บอร์ดแสดง	2	2.16	4.32
	● ทรงให้หรือฟื้นฟูพระราชพิธีพิช- มงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ	บอร์ดแสดง	1	2.16	2.16
ในหลวงนักรักหา	ทรงต่อเรือใบเพื่อใช้ทรงด้วยพระองค์ และนำไปใช้ในการแข่งขันในกีฬาแหลม ทอง ครั้งที่ 4 ในพุทธศักราช 2510 ทองได้รับชัยชนะในการแข่งขันเรือใบ ประเภท โอ.เค.	บอร์ดแสดง	1	2.16	2.16
		บอร์ดแสดง	1	2.16	2.16

รวมพื้นที่ในส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ

178.4 ตารางเมตร

พื้นที่ทางสัญจร 40%

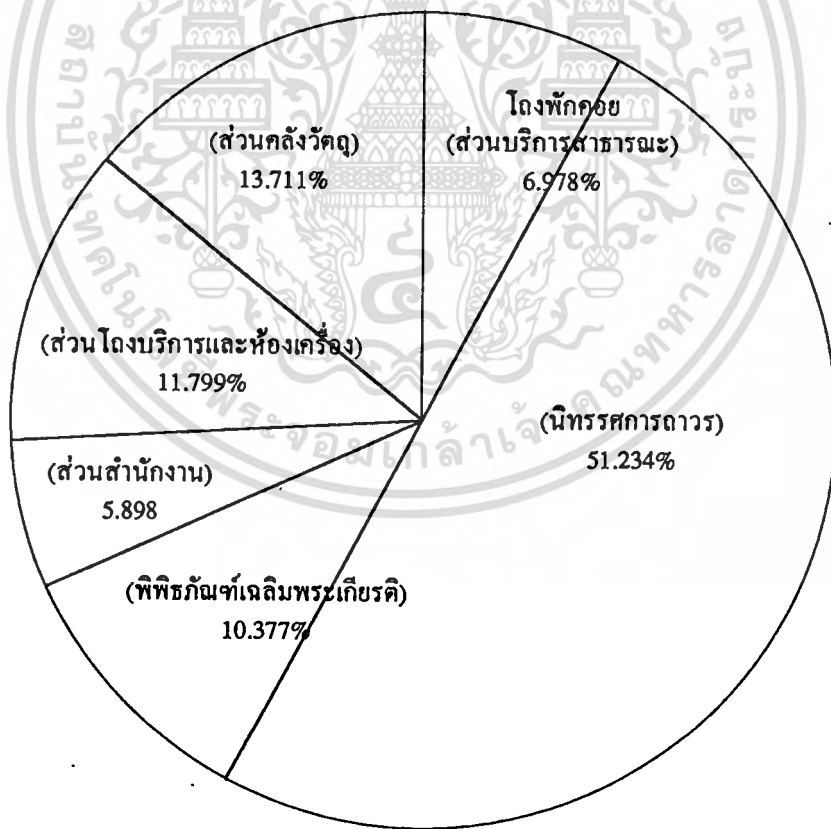
71.36 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ในการวิเคราะห์

249.76 ตารางเมตร

ตารางเปรียบเทียบพื้นที่วิเคราะห์กับพื้นที่จริงของโครงการ

องค์ประกอบ	เปอร์เซ็นต์	พื้นที่จริง (ตร.ม.)	พื้นที่วิเคราะห์ (รวมทางสัญจร)	พื้นที่ต่างกัน
โรงพักคอย (ส่วนบริการสาธารณะ)	6.978	260.418	167.952	92.466
นิทรรศการถาวร	51.234	1,912.052	1,233.12	678.932
พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ	10.377	387.269	249.76	137.509
ส่วนสำนักงาน	5.898	220.113	141.972	78.143
ส่วน โรงบริการและห้องเครื่อง	11.799	440.338	2.84	156.338
คลังวัตถุฯ	13.711	511.694	330	181.694
รวม	100%	3,732	2,406.802	1,325.082

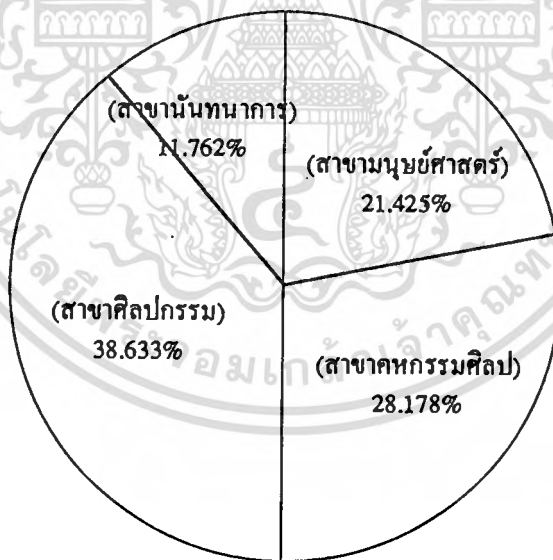

แผนภูมิการแสดงอัตราส่วนต่างๆ ในโครงการตามการวิเคราะห์พื้นที่
(AREA COMPARISON)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตารางเปรียบเทียบพื้นที่วิเคราะห์กับพื้นที่จริงของโครงการ
(ส่วนนิทรรศการถาวร)**

องค์ประกอบ	เปอร์เซ็นต์	พื้นที่จริง (ตร.ม.)	พื้นที่วิเคราะห์ (รวมทางสัญจร)	พื้นที่ต่างกัน
1. สาขามนุษยศาสตร์	21.425	409.657	264.208	145.449
2. สาขาทัศนศิลป์	28.178	538.778	347.48	191.298
3. สาขาศิลปกรรม	38.633	738.683	476.392	262.291
4. สาขานันทนาการ	11.762	224.895	145.04	19.855
รวม	100%	1,912.052	1,233.12	678.932

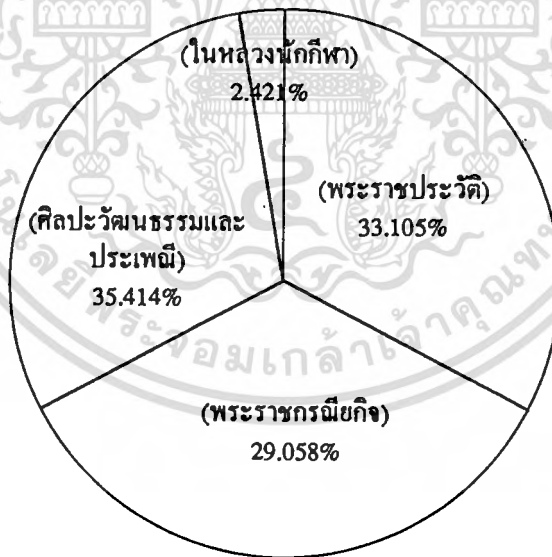

**แผนภูมิการแสดงอัตราส่วนต่างๆ ในส่วนนิทรรศการถาวรตามพื้นที่วิเคราะห์
(AREA COMPARISON)**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตารางเปรียบเทียบพื้นที่วิเคราะห์กับพื้นที่จริงของโครงการ
(ส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ)**

องค์ประกอบ	เปอร์เซ็นต์	พื้นที่จริง (ตร.ม.)	พื้นที่วิเคราะห์ (รวมทางสัญจร)	พื้นที่ต่างกัน
พระราชประวัติ	33.105	128.205	82.684	45.521
พระราชกรณียกิจ	29.058	112.532	72.576	39.956
ศิลปะวัฒนธรรมและประเพณี	35.414	137.147	88.452	48.695
ในหลวงนักรักกีฬา	2.421	9.375	6.048	3.327
รวม	100%	387.269	249.76	137.509

**แผนภูมิการแสดงอัตราส่วนต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ
(AREA COMPARISON)**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลเพื่อการออกแบบทางสถาปัตยกรรมภายใน

5.1 แนวความคิดในการออกแบบ

แนวทางความคิดที่ใช้ในการออกแบบนั้น สรุปและประมวลแนวความคิดจากลักษณะของรูปแบบโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการและลักษณะการใช้งานของโครงการโดยรวม ข้อมูลที่ได้มาสรุปหาแนวทางในการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งผลของการสรุปข้อมูลทำให้ได้แนวทางการออกแบบ คือ โครงการเป็นโครงการประเภทที่ส่งเสริมทางด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ที่จะมุ่งรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะเน้นบริการทางการศึกษา รวมทั้งการจัดแสดงทั้งนั้นเรื่องราวมากกว่าวัตถุ ฉะนั้นจึงต้องการรูปแบบที่ดูน่าสนใจเพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น อีกทั้งการตกแต่งในส่วนต่างๆ ต้องการให้รูปแบบที่เสริมบรรยากาศกับเรื่องราวที่จะจัดแสดงภายในศูนย์ฯ ซึ่งรายละเอียดในการออกแบบจะแยกออกเป็นส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

5.1.1 ส่วนโถงทางเข้า-พักคอย

เป็นส่วนที่รวมเอาส่วนบริการต่างๆ เป็นส่วนที่จัดไว้รองรับผู้ใช้โครงการในส่วนบริการสาธารณะที่มีองค์ประกอบต่างๆ คือ

1. ส่วนประชาสัมพันธ์-ขายบัตร

จะอยู่ใกล้กับส่วนทางเข้า ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นส่วนประชาสัมพันธ์ และขายบัตรจะจัดเป็นเคาน์เตอร์การออกแบบเน้นรูปทรงที่เรียบง่ายได้นำรูปทรงของป้อมกำแพงเมืองปราการทางน้ำซึ่งมีอยู่หลายแห่งในสมุทรปราการ ได้ออกแบบตัดทอนให้รูปทรงเรียบง่าย และทันสมัยต่อสากล โดยการใช้วัสดุที่มีคุณค่าต่อความรู้สึกและการสร้างบรรยากาศก่อนเข้าชม

2. ส่วนขายของ-ฝากของ

ในส่วนนี้จะอยู่ภายในส่วนเคาน์เตอร์เดียวกับส่วนประชาสัมพันธ์ ซึ่งความสัมพันธ์ต่อหน่วยงาน ซึ่งจะแยกส่วนให้อยู่ในด้านใดด้านหนึ่งของเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ โดยจะเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

3. ส่วนพักคอย

ซึ่งอยู่ในส่วนของโถงทางเข้า การตกแต่งจะใช้รูปแบบที่เรียบง่ายผสมผสานกับธรรมชาติเข้ามาสร้างบรรยากาศ จากแนวความคิดได้จำลองบรรยากาศของโป๊ะ ผู้โดยสารของเรือข้ามฝาก ซึ่งมีที่นั่งรายล้อมเป็นแถวๆ กับการนำตอเสาที่มีเรียงรายอยู่บริเวณริมแม่น้ำมาสร้างเสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรยากาศ การเลือกใช้วัสดุในส่วนนี้จะคำนึงถึงการรองรับการใช้งาน และให้ความสะดวก สบายมากที่สุด

ส่วนผนังมีการเจาะช่องแสงสลับกับผนังกรุกระเบื้องดินเผาก่อโชว์แนวภายในช่องแสงติดตั้งม่านปรับแสงชนิดผ้าปรับขึ้นลง แนวความคิดในจุดนี้ได้จากการกางใบของเรือสำเภาก็สามารถพับเก็บใบขึ้นลงได้สะท้อนให้เห็นการที่สมุทรปราการเป็นเมืองท่าหน้าด่านทางทะเลที่มีเรือสำเภาคต่างชาติเข้ามาค้าขายอย่างมากมาย

ส่วนพื้นของโรงพักคอยได้ใช้ลายจักสานของไทยมาผสมผสานกับวัสดุปูพื้นได้เลือกไม้สักและหินมาปูสลับกัน ซึ่งมีคุณลักษณะที่เป็นธรรมชาติให้เป็นลายรูปทรงของปลาคามลายจักสาน ที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่และอาชีพพื้นถิ่นอย่างหนึ่งของชาวสมุทรปราการ

5.1.2 ส่วนจัดแสดง (นิทรรศการถาวร)

การจัดและนำเสนอจะแบ่งเนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่ตามเรื่องจัดแสดงรูปแบบความคิดในการจัดแสดงจะใช้รูปแบบการออกแบบจากลักษณะเนื้อหาหรือเรื่องราว และจินตนาการทางด้านวัฒนธรรม โดยดึงเอาลักษณะที่จะสามารถสร้างเรื่องราวและจินตนาการให้สอดคล้องกับเนื้อหาโดยใช้องค์ประกอบทั้งเส้น สี รูปทรงของธรรมชาติ ของท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้สะท้อนให้ผู้ชมได้บรรยากาศต่อเนื้อเรื่อง จัดแสดงนั้นๆ มาผสมผสานกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางโสตทัศนเข้ามาประกอบเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ในการชม การจัดวางผังจะดำเนินเรื่องราวให้เกิดความต่อเนื่องการกำหนดทางสัญจรจะใช้รูปแบบเส้นทางการจัดวางโดยใช้รูปทรงของผังจากรูปทรงธรรมชาติ

การใช้วัสดุในการออกแบบจะใช้วัสดุธรรมชาติและนำเอาวัสดุสังเคราะห์ มาผสมผสานในการออกแบบเพื่อให้เกิดความเหมาะสม เช่น ใช้วัสดุประเภทไม้ ทองแดง หิน กระจก และไฟเบอร์กลาส การเลือกใช้วัสดุจะเป็นสิ่งที่สร้างบรรยากาศและจินตนาการให้เกิดความสอดคล้องกันขึ้น

แนวความคิดในการออกแบบส่วนต่างๆ

การจัดวางผัง LAY-OUT ต้องการลักษณะของการจัดวางผังและทางสัญจร โดยใช้แนวความคิดที่สอดคล้องกับเรื่องราวทางด้านวัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของท้องถิ่น ซึ่งมีองค์ประกอบใหญ่และองค์ประกอบย่อย ซึ่งมีความต่อเนื่องกัน ได้ใช้สภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชาวสมุทรปราการที่อาศัยอยู่สองฝั่งปากแม่น้ำเจ้าพระยา โดยใช้แม่น้ำเป็นแหล่งหล่อเลี้ยงชีวิต ซึ่งจากจุดนี้เอง ทำให้ก่อเกิดวัฒนธรรมทางด้านต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ โดยใช้รูปทรงลายเส้นทำให้เกิดเป็นธรรมชาติมีความรู้สึกเคลื่อนไหว (MOVEMENT) เป็นจุดสร้างความต่อเนื่องในเนื้อหาและการชม ลักษณะของพื้นที่ที่มีการแบ่ง (SPACE) เพื่อสร้างบรรยากาศและความรู้สึกที่น่าติดตามชม

และได้มีการยกระดับขั้น (STEP) เพื่อสร้างพฤติกรรมของผู้ชมให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำลังเดินชมในเนื้อเรื่องนั้นๆ อีกด้วย

ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้แบ่งเนื้อเรื่องการจัดแสดงไว้ตามการลำดับเรื่องราวทางด้านวัฒนธรรมไว้ 5 หัวข้อใหญ่ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สาขามนุษย์ศาสตร์ (INTRODUCTION : HUMANITES)

ในส่วนนี้จะแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเมืองสมุทรปราการ และการปกครอง, การสร้างป้อมปราการ ได้นำลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมของป้อมปราการที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามาเป็นแนวความคิดในการออกแบบ เพื่อจะสื่อและสร้างจินตนาการเปรียบเสมือนได้เข้าไปสัมผัสเรื่องราวของสมุทรปราการโดยแท้ การจัดแสดงจะใช้บอร์ดภาพและV.D.O. WALL ตลอดจนหุ่นจำลอง (MODEL) ของป้อมปราการ และปืนใหญ่จำลองเพื่อสร้างจินตภาพทางด้านประวัติศาสตร์ทางทะเลของสมุทรปราการ และใช้แสงประดิษฐ์ช่วยในการสร้างบรรยากาศในการชม

ได้มีการจัดแท่นโชว์หุ่นจำลองเรือรบไทย ขนาด 1:5 บนแท่น ซึ่งออกแบบเป็นแผ่นกระจกใสหนา 3/8" ตัดเป็นเคสใสของน้ำซึ้นกันหลายๆ แผ่น ประกอบกับการพันทรายเพื่อเสริมสร้างความสวยงาม

ส่วนที่ 2 สาขาหัตถกรรมศิลป์ (DOMESTIC ARTS & PRACTICL CRAFT)

ส่วนนี้จะแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสมุทรปราการ ซึ่งบรรยากาศจะต่อเนื่องกับการปกครองและประวัติศาสตร์ของในหัวข้อแรกเชื่อมต่อกับสภาพบ้านเรือน ที่อยู่อาศัยได้ออกแบบจำลองสภาพบ้านเรือน และการจัดห้องต่างๆ ภายในบ้านเป็นแบบ (DIORAMA) ซึ่งภายใต้ถุนบ้านก็จัดแท่นแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ ทำนา, ทำสวน จำลองแบบพฤติกรรมของคนในสังคมนี้ที่มักจะใช้ลานใต้ถุนบ้านเป็นที่เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ และประกอบกิจกรรมต่างๆ หลังจากเลิกฤดูทำนา ได้จำลองต้นไม้เข้ามาช่วยเสริมบรรยากาศท้องถิ่นให้ดูเป็นธรรมชาติ

บริเวณสภาพแวดล้อมข้างๆ เรือนที่อยู่อาศัยและอาชีพ ก็จะเป็นหุ่นจำลอง สภาพบ้านเมืองที่อยู่ริมน้ำให้แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวน้ำ ของชาวสมุทรปราการ ซึ่งใช้แม่น้ำลำคลองเป็นเส้นทางคมนาคม บนแผ่นแสดง (MODEL) และเครื่องมือในการจับสัตว์น้ำเป็นของจริงบนแท่นแสดง

เมื่อออกแบบสภาพทางวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นจุดที่จะต่อเนื่องของการเกิดวัฒนธรรมต่างๆ ตลอดจน การเกิดของวัฏจักรของชีวิต เช่น ประเพณีการโกนผมไฟ, ประเพณีการบวช, ประเพณีการตาย ความเชื่อถือผีของกลุ่มคนมอญในพระประแดง และพุทธศาสนาของชาวมอญพระประแดง ซึ่งจะก่อให้เกิดประเพณีทางศาสนาอย่างมากมายที่น่าจะศึกษา ตัวอย่างประเพณีที่เห็นได้เด่นชัดของมอญพระประแดงก็คือสงกรานต์พระประแดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 สาขาศิลปกรรม (THE ARTS)

ในส่วนนี้จะจัดแสดงต่อเนื่องของเรื่องศาสนา และความเชื่อ จะจัดแสดงแหล่งสถาปัตยกรรมท้องถิ่น ที่เกิดขึ้นมาด้วยความศรัทธา ในศาสนาก่อให้เกิดการสร้างถาวรวัตถุและศาสนวัตถุให้เกิดขึ้นมาเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น และเพื่อคนในท้องถิ่น ได้ออกแบบโดยการใช้หุ่นจำลองของแต่ละวัดในสมุทรปราการ โดยยกเอาวัดที่ลักษณะสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นมาทำหุ่นจำลอง (MODEL) และใช้บอร์ดแสดงประวัติความเป็นมาของสถานที่นั้นๆ

ได้ออกแบบแผนที่แหล่งศิลปกรรมท้องถิ่นสมุทรปราการ โดยใช้แผ่นโลหะพิมพ์สี และรูปภาพแสดงตำแหน่งของสถานที่ และใช้วีดิทัศน์ เพื่อแสดงภาพเล่าเรื่องราวประกอบเสริมให้เข้าใจได้มากขึ้น

ในส่วนนี้เรื่องราวเกี่ยวกับวรรณกรรมและภาษาจะเชื่อมต่อกับชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 จัดแสดงโดยใช้บอร์ดแสดง และวัตถุจริงของคัมภีร์ไบเบิลภาษาฮีบรูโบราณ ซึ่งเรื่องในไบเบิลนี้จะแสดงภูมิปัญญาที่บรรพชนได้จดบันทึกไว้และสืบทอดมาถึงปัจจุบัน และจัดทำบอร์ดแสดงผลงานและประวัติบุคคลทางวัฒนธรรมของที่สมุทรปราการ ทั้งทางด้านวัฒนธรรม, การละเล่น, ดนตรี ซึ่งจะเชื่อมต่อกับหัวข้อสุดท้ายของสาขาศิลปกรรมก็คือทางด้านดนตรี

ในส่วนเรื่องดนตรีก็จะจัดทำบอร์ดแสดงเรื่องราวให้เข้าใจการเกิดของดนตรีท้องถิ่น และแผ่นแสดงวัตถุประเภทของเครื่องดนตรีของแต่ละประเภท ตามขนาดของพฤติกรรมการเล่นเครื่องดนตรีนั้นๆ ได้ออกแบบแทนแสดง (DIORAMA) ของการผสมวงดนตรีปี่พาทย์ และบอร์ดแสดงที่มาและโอกาสการเล่นในงานประเพณีๆ

ส่วนที่ 4 สาขานันทนาการ (RECREATION)

ในส่วนนี้จะอยู่ชั้นที่ 2 ต่อเนื่องจากเรื่องดนตรี ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในเรื่องการละเล่น ซึ่งมีเครื่องดนตรีหรือเพลงประกอบในการละเล่นแต่ละชนิด ได้จัดแสดงหุ่นจำลองไดโอรามา (DIORAMA) และภาพแสดงประกอบด้วยแผ่นภาพ (DURATAN) ได้โชว์อุปกรณ์ประกอบในการละเล่นนำมาตกแต่งเพื่อสร้างบรรยากาศในการดู เช่น ไม้พายในการแข่งเรือ, เรือจำลองในการเล่นเพลงเรือ

เสริมด้วยการแสดงหุ่นจำลองเรือไทยสมัยโบราณในตู้แสดง และบอร์ดแสดงกรรมวิธีการทำเรือขุด และจัดแยกประเภทเรือขุดและเรือต่อ

5.1.3 ส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ

การจัดและนำเสนอจะแบ่งเนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่ตามเรื่องราวจัดแสดงรูปแบบความคิดในการจัดแสดงจะใช้รูปแบบการออกแบบจากลักษณะเนื้อหาถือเรื่องราวเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงครองราชเป็นปีที่ 50 และเรื่องราวเกี่ยวกับพระองค์

ตลอดจนพระราชกรณียกิจของพระองค์ที่ทรงมีความเป็นห่วงทุกข์สุขของพสกนิกรของพระองค์เองตลอดเวลาที่ขึ้นครองราชสมบัติมา โดยตั้งเอาลักษณะสถาปัตยกรรมไทยมาเป็นการสร้างบรรยากาศและจินตนาการของผู้ชมใช้โทนสีที่เรียบง่ายสບานตานั้นเรื่องราวจัดแสดงมากกว่าเพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้ และทราบซึ่งในเรื่องราวเนื้อของการจัดแสดง

แนวความคิดในการออกแบบในส่วนต่างๆ

การจัดแสดงได้แบ่งลำดับเรื่องราวของพระองค์ไว้ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 พระราชประวัติ

1.1 พระราชสมภพ ในส่วนนี้จะแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพระองค์ และพระบรมราชชนกและสมเด็จพระราชชนนี เรื่องราวเกี่ยวกับแรกประสูติ ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พร้อมกับภาพถ่ายพระสุติบัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ลักษณะองค์ประกอบในส่วนนี้จะเน้นเรื่องราวโดยใช้สื่อของรูปภาพและภาพถ่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจแก่ผู้ชม

1.2 ชีวิตเมื่อทรงพระเยาว์และการศึกษา ในส่วนนี้จะแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพระองค์เมื่อทรงพระเยาว์ และการศึกษาในต่างประเทศ โดยใช้สื่อของรูปภาพและตัวหนังสือประกอบ

1.3 เสด็จฯ นิวัติประเทศไทย ในส่วนนี้จะแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับพระเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จฯ นิวัติประเทศไทย ตามลำดับก่อนหลังและสาเหตุ โดยใช้รูปภาพและบอร์ดแสดงตัวหนังสือประกอบ

1.4 ทรงผนวช ในส่วนนี้จะแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับการทรงผนวช แสดงภาพในราชพิธีลำดับเหตุการณ์ด้วยบอร์ดแสดงตัวหนังสือประกอบ

1.5 ทรงเสด็จขึ้นสืบราชสมบัติ และพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

ในส่วนนี้จัดแสดงภาพงานราชพิธีบรมราชาภิเษกลำดับเหตุการณ์ในอดีต โดยจัดแสดงแทนพระราชพิธีบรมราชาภิเษกจำลอง (MODEL) และภาพถ่ายเหตุการณ์โดยใช้บอร์ดแสดงใช้พื้นที่ของส่วนนี้ทำบรรยากาศให้โอโงงให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องแสดง

ส่วนที่ 2 พระราชกรณียกิจ

2.1 ทรงยกระดับฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคนไทย

2.2 โครงการตามพระราชประสงค์

2.3 โครงการหลวง

2.4 โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์

2.5 โครงการตามพระราชดำริ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทาน
- ด้านการปฏิรูป และพัฒนาที่ดิน
- ด้านการเกษตรกรรม
- ด้านงานอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในส่วนพระราชกรณียกิจลำดับความตามเนื้อเรื่องทีกล่าวนำแล้ว การจัดแสดงใช้ภาพถ่ายและบอร์ดแสดงคำอธิบายประกอบ

ส่วนที่ 3 ด้านศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม

ส่วนนี้จะแสดงถึงเรื่องราวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทางด้านศิลปะประเพณี และวัฒนธรรม ที่ได้ทรงรับการยกย่องทรงให้เป็น “องค์อัครศิลปินแห่งชาติ” ทางด้าน

3.1 ครุฑช่างศิลป์ จัดแสดงภาพเหตุการณ์ทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสมาชิกภาพกิตติมศักดิ์ จากสถาบันดนตรีและศิลปะแห่งกรุงเวียนนา

และบอร์ดแสดงเฉลิมพระเกียรติพระองค์ทางด้านทรงพระราชนิพนธ์เพลงด้วยพระองค์เอง กับบอร์ดแสดงบทเพลงพระราชนิพนธ์

3.2 ด้านทัศนศิลป์ จัดแสดงเรื่องการถ่ายภาพของพระองค์ และภาพถ่ายฝีพระหัตถ์

- ทรงสนพระทัยงานจิตรกรรม โดยจัดแสดง ภาพถ่ายการถวายปริญญาคุณวุฒิปรัชชาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาจิตรกรรม จากมหาวิทยาลัยศิลปากร

- บอร์ดแสดงภาพจิตรกรรมฝีพระหัตถ์ ซึ่งพระองค์มีความสามารถหลายเทคนิคและรูปแบบเช่น ภาพเหมือนจริง (REALISTIC) ภาพคตินิยม (EXPRESSIONISM) ภาพนามธรรม (ABSTRACTIONISM)

3.3 ด้านประติมากรรม จัดแสดงภาพถ่ายและผลงานทางด้านประติมากรรมของพระองค์ พระองค์ทรงปั้นและแกะไขพระพุทธรูปหลายองค์ อาทิ

- พระหลวงพ่ोजิตรลดา
- พระกริ่ง ภ.ป.ร.
- พระพุทธรอกข์มงคลสมังคี
- พระพุทธรนพระราชบิดร

การจัดแสดงโดยนำพระพุทธรูปจำลอง งานประติมากรรมฝีพระหัตถ์ของในหลวงมาตั้งแสดงไว้ภายในตู้แสดง โดยนำขุมพระมาออกแบบเป็นตู้แสดงที่ประดิษฐานพระพุทธรูปฝีพระหัตถ์

3.4 ด้านวรรณศิลป์ จัดแสดงผลงานที่ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือฯ ซึ่งจะเป็นวัตถุจัดแสดงในตู้แสดง และผลงานที่ทรงโปรดให้รื้อฟื้นพระราชพิธีพืชมงคลฯ เป็นบอร์ดแสดงและภาพประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ในหลวงกับการกีฬา

ส่วนนี้จะจัดแสดงเรื่องราว เกี่ยวกับพระองค์ที่ทรงต่อเรือใบเพื่อใช้ในการแข่งขัน ด้วยพระองค์เอง เป็นภาพแสดงขั้นตอนและบอร์ดแสดงคำอธิบาย

และภาพแสดงที่ทรงได้รับชัยชนะในการแข่งขันเรือใบ ในกีฬาแหลมทอง

บทสรุป จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลโครงการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ สามารถวิเคราะห์และสรุปข้อมูลไปสู่การออกแบบได้ดังนี้

1. ผู้เข้าใช้โครงการจะเป็นกลุ่มบุคคลต่างๆ กัน เช่น ผู้เข้าชม บุคคลทั่วไป, นักท่องเที่ยว, นักเรียนนักศึกษา รวมทั้งผู้มาค้นคว้าวิจัยซึ่งได้แก่ นักวิชาการจากสถาบันต่างๆ
2. รูปแบบโครงสร้างอาคารที่สร้างเพื่อเป็นอาคารเพื่อใช้ในการจัดแสดงโดยเฉพาะ และยังไม่ได้กำหนดทิศทางของแสงให้สอดคล้องเหมาะสมกับการจัดแสดง ฉะนั้นจำเป็นต้องแก้ปัญหาของแสงธรรมชาติที่มีปัญหาของการจัดแสดงในบางส่วนที่ไม่เหมาะสม เช่นการกำหนดเส้นทางสัญจรและการบังคับใช้แสงธรรมชาติ และควบคุมแสงประดิษฐ์ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องจัดแสดงภายในศูนย์
3. แนวความคิดในการออกแบบต้องใช้แนวที่สอดคล้องกับรูปแบบและสามารถใช้กับลักษณะของโครงการ
4. เนื้อหาของโครงการและรูปแบบเป็นรูปแบบที่มีเนื้อหาเฉพาะด้าน ถือเป็นสารสนเทศทางด้าน วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสมุทรปราการเป็นหลัก

ส่วนสำนักงาน

เนื่องจากเป็นส่วนปฏิบัติงานซึ่งมีขนาดของสายงาน จัดพื้นที่การทำงานออกเป็นสัดส่วนโดยใช้ PARTITION เป็นส่วนกันแบ่งพื้นที่ต่างๆ ลักษณะการจัดจะเน้นถึงการใช้สอย คือความสะดวกในการติดต่อประสานงานรูปแบบการตกแต่งจะเป็นแบบเรียบง่ายให้ความรู้สึกสงบ มีสมาธิ และสร้างความรู้สึกรักของความสะดวกเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของอาคาร

ห้องผู้อำนวยความสะดวก

ส่วนนี้จะอยู่ในส่วนสำนักงาน โดยกันเป็นห้องที่เป็นสัดส่วน การออกแบบและสร้างความรู้สึกรักที่เป็นส่วนตัวและดูหรูหรากว่าส่วนอื่นๆ ในสำนักงาน การตกแต่งโดยทั่วไปจะใช้ไม้เป็นวัสดุ พื้นห้องปูพรมตลอดทั่วห้อง ส่วนของเก้าอี้และชุดพักคอยจะใช้บุด้วยผ้าโดยใช้โครงสร้างที่ดูอบอุ่นเป็นกันเอง

5.2 สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลระบบแสงสว่างในศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ

การพิจารณาเลือกใช้ระบบแสงสว่างนี้ถือว่ามีความสำคัญมากเพราะการเลือกใช้แสงแต่ละประเภทแต่ละระบบขึ้นอยู่กับจุดประสงค์และองค์ประกอบที่แตกต่างกันในแต่ละส่วน ซึ่งองค์ประกอบการพิจารณามีดังนี้

สรุปลักษณะข้อมูลพื้นฐานที่วิเคราะห์และนำไปใช้ในโครงการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ ส่วนนิทรรศการถาวรและพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ

จากหลักทฤษฎีจิตวิทยาการมองและการอ่านสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการวางและจัดภาพในการนำเสนอสำหรับงานนิทรรศการได้โดยใช้หลักการวิเคราะห์ดังนี้

ลักษณะการมองภาพหรืองานแสดงที่ผู้คนส่วนใหญ่นิยมคือ

1. เริ่มมองจากทางซ้ายมือ ไปหาทางขวามือ
2. เริ่มมองจากด้านบนลงสู่ด้านล่าง
3. การมองจะมองในลักษณะเป็นกลุ่มๆ เป็นช่วง

ฉะนั้น ในการจัดวางรูปภาพและเนื้อหาจึงต้องมีการวางแผนโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของเนื้อหาเป็นหลัก มีการจัดลำดับเนื้อหาให้มีลำดับที่ต่อเนื่อง

ลักษณะการจัดแสดงและลำดับเรื่องราว

ในการจัดแสดงนั้นจากการวิเคราะห์พบว่าความสนใจของผู้ชมมักจะเริ่มมองตำแหน่งผนังกลาง หรือส่วนกลางห้องโดยรอบก่อนแล้วจึงเริ่มมองจากผนังทางซ้ายมือ ผนังกลาง ผนังขวามือ ตามลำดับด้วยลักษณะของความเคยชิน จากลักษณะดังกล่าวจึงสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการกำหนดลำดับในการชม และการกำหนดเส้นทางในการชมงานแสดงได้โดยที่เมื่อผู้ชมเข้ามาสู่ส่วนจัดแสดงจะเริ่มจากการแสดงเรื่องราวในส่วนกลางห้องเป็นส่วนแรก จากนั้นก็เริ่มสู่ส่วนของผนังทางด้านซ้ายมือผนังส่วนกลาง และผนังส่วนขวามือตามลำดับ และจากนั้นก็จะไปสู่ส่วนแสดงเรื่องราวต่อไป โดยจัดให้มีผู้นำชม หรือมีการให้คำแนะนำในส่วนช่องทางเข้า

ลักษณะของการจัดแสดงหรือนำเสนอนั้นแบ่งออกเป็นรูปแบบต่างๆ คือ

1. ใช้รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ
2. จัดแสดงโดยใช้หุ่นจำลองสภาพจริง (MODEL)
3. การจัดตู้แสดงจำลองสภาพจริง (DIORAMA)
4. การจัดแสดงโดยใช้สื่อทางโสตทัศนศึกษาเช่น COMPUTER SLIDE MULTIVISN,

วิธีทัศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะการจัดนั้นการพิจารณาการใช้รูปแบบการจัดแสดงจะเลือกใช้ในแต่ละส่วนตามความเหมาะสมของเนื้อหาต่างๆ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบในเรื่องของมุมมองระยะห่างทางสัญจรขนาดสัดส่วนเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

สรุปการเลือกใช้สีในการตกแต่งอาคาร

1. ส่วนสำนักงาน, จะใช้โทนสีโดยรวมเป็นสีเย็นเพื่อสร้างความสงบและสมาธิในการปฏิบัติงาน อีกทั้งเพื่อสร้างความสอดคล้องกับลักษณะอาคารทางราชการที่มีความเรียบง่ายและมีความสมดุลย์
2. ส่วนของโรงพักคอย จะใช้สีในโทนเย็นเป็นหลักโดยจะใช้ในปริมาณที่มากโดยมีการใช้สีสด และสีโทนอบอุ่นในปริมาณน้อยเพื่อช่วยให้บรรยากาศและทัศนวิสัย โดยใช้หลักการของสีอ่อนตัดกับสีที่สดใส
3. ส่วนจัดแสดงจะใช้โทนสีเย็นเป็นหลักเพื่อทำให้เกิดสมาธิในการชม และใช้สีโทนเข้ม สีสดช่วยเพิ่มบรรยากาศหรือกระตุ้นส่วนจัดแสดงให้เกิดความตื่นตาตื่นใจ น่าติดตาม อีกทั้งเป็นส่วนที่ช่วยเสริมรูปแบบการตกแต่งตามเทคนิคในการจัดแสดง
4. ส่วนจัดแสดงพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ จะใช้สีโทนเย็นเป็นหลักเพื่อให้เกิดสมาธิในการชม และใช้สีโทนเข้มของสีสดช่วยเพิ่มบรรยากาศหรือกระตุ้นในส่วนจัดแสดงให้วัตถุหรือรูปภาพน่าสนใจมากขึ้น

สรุปการนำวัสดุในการตกแต่งที่นำมาใช้ในโครงการศูนย์

จากลักษณะและคุณสมบัติของวัสดุ แต่ละชนิดมีความแตกต่างและความเหมาะสมในการใช้งานที่แตกต่างกันดังนั้นการเลือกใช้จึงต้องพิจารณาและแยกประเภทของการใช้งานตามความเหมาะสมของวัสดุต่างๆ โดยสรุปการเลือกใช้ได้ดังนี้

วัสดุปูพื้น ได้เลือกใช้

1. หินแกรนิต - ใช้ในส่วนโถงทางเดิน, โถงทางเข้าโดยใช้ปูสลับกับวัสดุอื่นๆ
2. หินขัด - ใช้ในส่วนโถงทางเดิน, โถงทางเข้า, โถงพักคอย ส่วนจัดแสดง
3. หินล้าง - ใช้ในส่วนทางเดิน โถงพักคอยโถงทางเข้า ส่วนจัดแสดง
4. พรม - ใช้ในส่วนสำนักงานในส่วนของห้องผู้บริหาร
5. กระเบื้องยาง - ใช้ในส่วนสำนักงาน
6. กระเบื้องเคลือบ - ใช้ในส่วนห้องปฏิบัติการ
7. พื้นไม้ - ใช้ในส่วนจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุผนังได้แก่

ไม้อัด ใช้ในการตกแต่งกันส่วนจัดแสดง, สำนักงาน

ไม้จริง ใช้ในส่วนจัดแสดง

อิฐแก้ว ใช้ในส่วน

สแตนเลส ใช้ในส่วนโถงพักคอย, ส่วนจัดแสดง

ส่วนครุภัณฑ์ (FURNITURE)

ส่วนใหญ่จะใช้วัสดุประเภทวัสดุธรรมชาติเป็นหลักในส่วนของสำนักงาน

ในส่วนของส่วนจัดแสดง, ส่วนพักคอย จะใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้อัด ไม้จริง โดยใช้งานผสมกับวัสดุสังเคราะห์ต่างๆ เช่น สแตนเลส, พลาสติกกลามิเนต เพื่อช่วยเสริมคุณสมบัติของวัสดุทางธรรมชาติ

ตารางแสดงการเลือกใช้ชนิดของแสงสว่างที่เหมาะสมกับองค์ประกอบ

ตารางแสดงชนิดของแสงสว่างที่เหมาะสมกับองค์ประกอบโครงการศูนย์วัฒนธรรมฯ				
ข้อพิจารณา	แสงธรรมชาติ		แสงประดิษฐ์	
	แสงทางตรง	แสงทางอ้อม	FLUORESCENT	INCANDESCENT
แสงธรรมชาติ		0	0	
ส่วนบริการสาธารณะ	0		0	0
ส่วนจัดแสดง	0	0		0
ส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ		0		0

สรุปหลักการให้แสงในส่วนจัดแสดง

1. การใช้ไฟส่องตรงไปยังส่วนที่แสดงงานเพื่อเน้นงาน
2. การใช้แสงส่องวัตถุ ภายในตู้จัดแสดง เพื่อเป็นวัตถุแสดง
3. การเลือกใช้ไฟมีแบบให้เลือกตามความเหมาะสมเช่นในส่วนของการเดิน สามารถ

ใช้ไฟซ่อนใต้เพดานหรือใช้ไฟส่องตรงมายังทางเข้า

4. การใช้ไฟเพดานสามารถช่วยกำจัดแสงเงาที่ไม่ต้องการได้

5. การใช้ไฟในตู้แสดง ควรซ่อนไฟไว้โดยไม่ให้เห็นหลอด

6. การใช้ไฟส่องตรงมายังวัตถุ ก็ให้ใช้ไฟให้ความสว่างแก่ห้องโดยตรงไปยังเพดานเพื่อสะท้อนความสว่างไปทั่ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปการวิเคราะห์ระบบปรับอากาศและการเลือกใช้ระบบปรับอากาศที่เหมาะสมกับอาคารศูนย์วัฒนธรรม พื้นบ้านสมุทรปราการ

จากลักษณะของอาคารโครงการซึ่งมีลักษณะของอาคารขนาดใหญ่ซึ่งมีส่วนที่ต้องควบคุมระบบปรับอากาศอยู่หลายส่วนฉะนั้นจึงต้องคำนึงถึงข้อพิจารณาในการเลือกเครื่องปรับอากาศสำหรับอาคารขนาดใหญ่ดังนี้

1. ความสบาย (COMFORT FACTORS) คือความสะดวกสบายในการใช้งาน โดยเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน
2. เศรษฐกิจ (ECONOMIC FACTORS) คือค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการติดตั้งการบำรุงรักษา ควบคุม ความประหยัด
3. ลักษณะการดำเนินการและบำรุงรักษา (OPERATION AND MINTERNANCE CHRACTERRISTIES FACTORS) ระบบที่เลือกใช้ควรเป็นระบบที่ง่ายต่อการบำรุงรักษาและการซ่อมแซมของบุคคลากร

จากการศึกษาระบบปรับอากาศ ซึ่งมีด้วยกัน 3 ระบบ

1. UNIT AIRCONDITIONER
2. SPLIT SYSTEM AIRCONDITIONER
3. CENTRAC AIR CONDITIONING SYSTEM

ซึ่งจากการพิจารณาการใช้งานแล้วระบบที่เหมาะสมกับอาคารของโครงการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ คือระบบ CENTRAL AIR CONDITIONING SYSTEM เนื่องจากระบบนี้เหมาะกับอาคารที่ต้องการใช้ระบบปรับอากาศตั้งแต่ 50 ตันขึ้นไป อีกทั้งระบบนี้จะเงียบที่สุดปรับได้ง่าย มีอายุการใช้งานทนทานถึงแม้ราคาเครื่องจะแพงที่สุดแต่ในระยะยาวแล้วคุ้มค่าง่าระบบอื่นๆ

สรุปการใช้ระบบป้องกันเสียงในอาคารโครงการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

การป้องกันเสียงสะท้อนเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่เป็นห้องประชุม ห้องสมุดฉะนั้นในการออกแบบในส่วนนี้จึงต้องคำนึงถึงการเลือกใช้วัสดุในการช่วยป้องกัน ซึ่งการป้องกันดังกล่าวสามารถสรุปแนวทางป้องกันจาก 3 แหล่งใหญ่คือ

1. การป้องกันเสียงสะท้อนที่เพดาน

ใช้วิธีป้องกันโดยออกแบบเพดานในลักษณะ CONEER ในส่วนที่เป็นห้องประชุม ห้องสมุด ในส่วนของสำนักงานและนิทรรศการจะใช้เพดานแบบ FLAT CECING โดยใช้วัสดุดูดซับเสียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การป้องกันเสียงสะท้อนที่พื้น

ในส่วนของพื้นใช้ระบบป้องกันเสียงโดยใช้วัสดุที่มีสัมประสิทธิ์ดูดซับเสียงเช่น กระเบื้องปูพื้น กระเบื้องยาง พรม ในส่วนต่างๆ เพื่อลดการสะท้อนของเสียง

3. การป้องกันเสียงจากผิวที่ติดตั้ง

พื้นผิวที่ติดตั้งได้แก่ ส่วนของผนังส่วนของหน้าต่างการป้องกันเสียงในส่วน ของสำนักงานจะใช้มันปรับแสงในการช่วยป้องกันเสียงสะท้อนจากกระจก ในส่วนของห้องสมุด ก็ใช้วัสดุดูดซับเสียงช่วยในการป้องกัน

สรุปการวิเคราะห์ระบบรักษาความปลอดภัยในศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ

สำหรับโครงการศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ การจัดแสดงจะไม่เน้นใน เรื่องของวัตถุหรือสิ่งของมีค่า จะเป็นการจัดแสดงเรื่องราวภายในหัวข้อที่นำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีการจัดแสดงฉะนั้นจึงไม่ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ซับซ้อนนักการเลือกใช้ระบบรักษา ความปลอดภัยจึงต้องพิจารณาตามความเหมาะสมซึ่งแยกวิเคราะห์ตามองค์ประกอบได้ดังนี้

สำหรับการป้องกันอัคคีภัยภายในอาคารโครงการ จากการศึกษาข้อมูลต้องแยกระบบ ที่จะใช้ออกเป็นส่วนๆ ตามองค์ประกอบดังนี้

ตารางแสดงการวิเคราะห์ระบบรักษาความปลอดภัยที่ใช้ในโครงการ

องค์ประกอบ	ระบบที่เลือกใช้			เหตุผล
	เทคนิคทาง กลศาสตร์	เทคนิคทาง ไฟฟ้า	เจ้าหน้าที่ หน้าที่ รับผิดชอบ	
ส่วนสำนักงาน	0		0	- เพื่อความประหยัด - ควบคุมดูแลได้ทั่วถึง
ส่วนบริการสาธารณะ	0		0	- เหตุผลเดียวกับสำนักงาน
ส่วนคลัง, ฐานปฏิบัติการ		0		- มีประสิทธิภาพในการควบคุมในทุกจุด
ส่วนจัดแสดง		0	0	- มีประสิทธิภาพในการควบคุม - ดูแลได้ทั่วถึง
ส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมฯ		0	0	- มีประสิทธิภาพในการควบคุม ดูแลได้ทั่วถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับการป้องกันอัคคีภัยภายในอาคาร โครงการ จากการศึกษาข้อมูลต้องแยกระบบที่จะใช้ออกเป็นส่วนๆ ตามองค์ประกอบดังนี้

ตารางแสดงการเลือกใช้ระบบป้องกันภัย

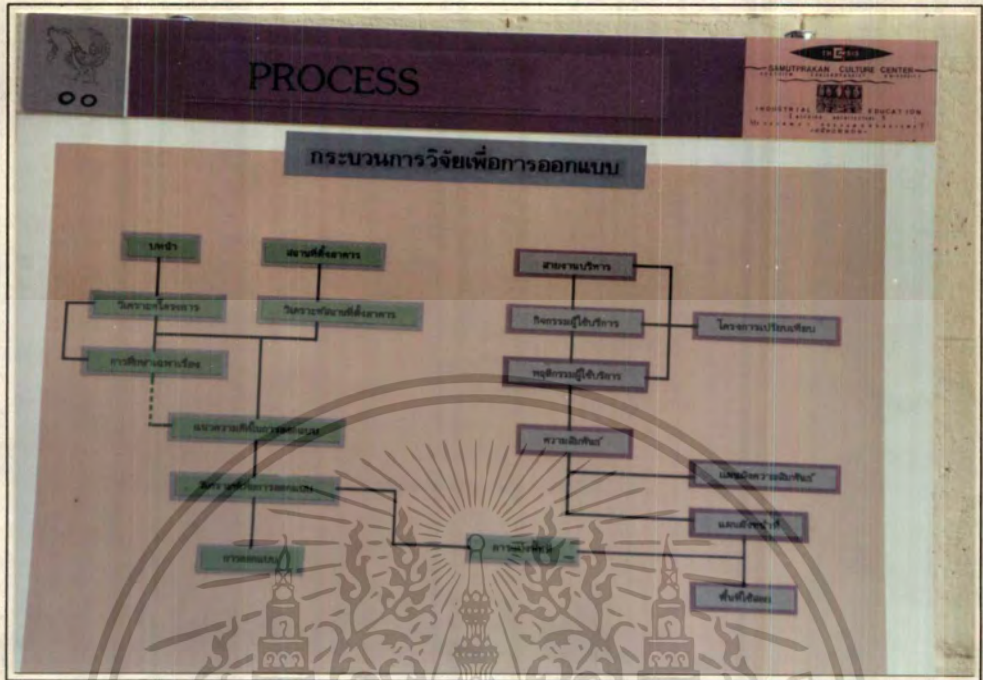
องค์ประกอบ	ระบบที่เลือกใช้				เหตุผล
	สัญญาณเตือนไฟไหม้	ระบบดับเพลิงแบบไม่อัตโนมัติ	ระบบดับเพลิงแบบอัตโนมัติ	ระบบดับเพลิงแบบแก๊ส	
ส่วนสำนักงาน	0		0		สะดวกในการป้องกันภัย
ส่วนบริการสาธารณะ	0	0	0		เจ้าหน้าที่สามารถใช้เฉพาะจุดได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพในการดับเพลิง
ส่วนจัดแสดง			0	0	สามารถใช้ได้สะดวก
ส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมฯ			0	0	สามารถใช้ได้สะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ประมวลภาพประกอบการศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์
และผลงานการออกแบบตกแต่งภายในของโครงการ**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการวิจัยเพื่อการออกแบบ

บทนำ (1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

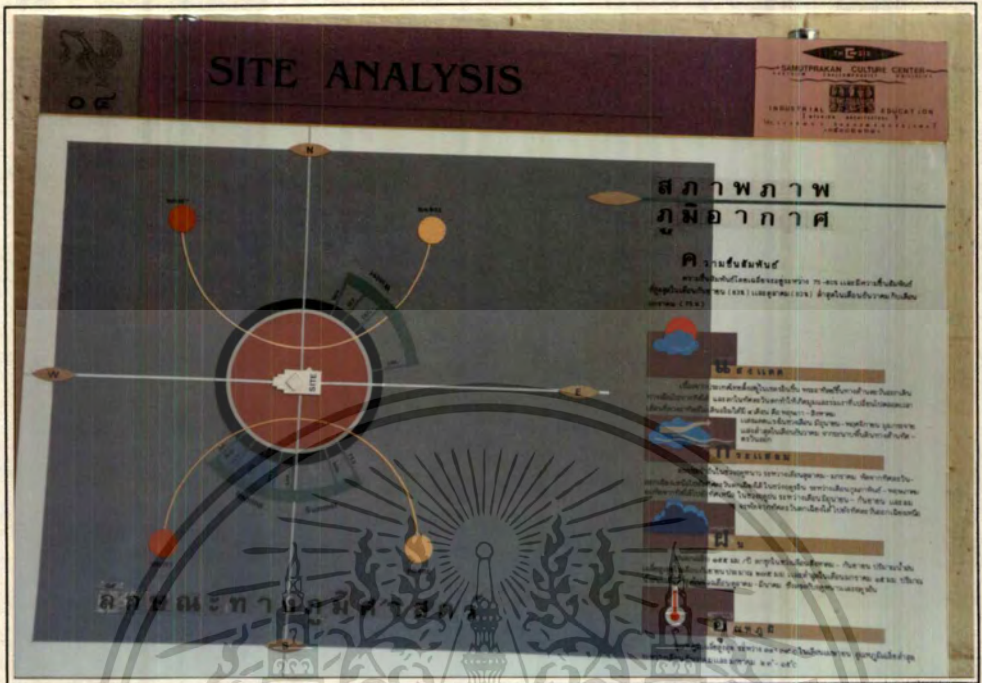

สถานที่ตั้งของโครงการ

สถานที่ตั้งของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิเคราะห์สถานที่ตั้งของโครงการ

วิเคราะห์ลักษณะทางสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้างสาขางาน ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านสมุทรปราการ
(มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ)

07

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
หอไทยนิทัศน์

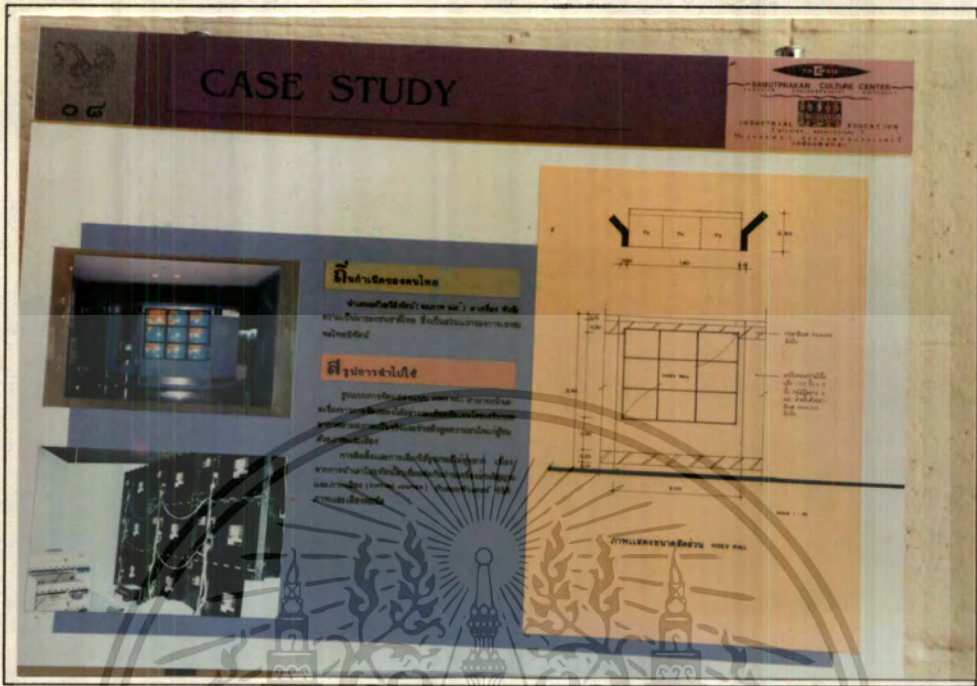
ความจำเป็นของวัฒนธรรมชาวไทย
วัฒนธรรมไทยเป็นรากฐานของสังคมไทย...
ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่เก่าแก่และหลากหลาย...
การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย...
เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง...

พิพิธภัณฑ์

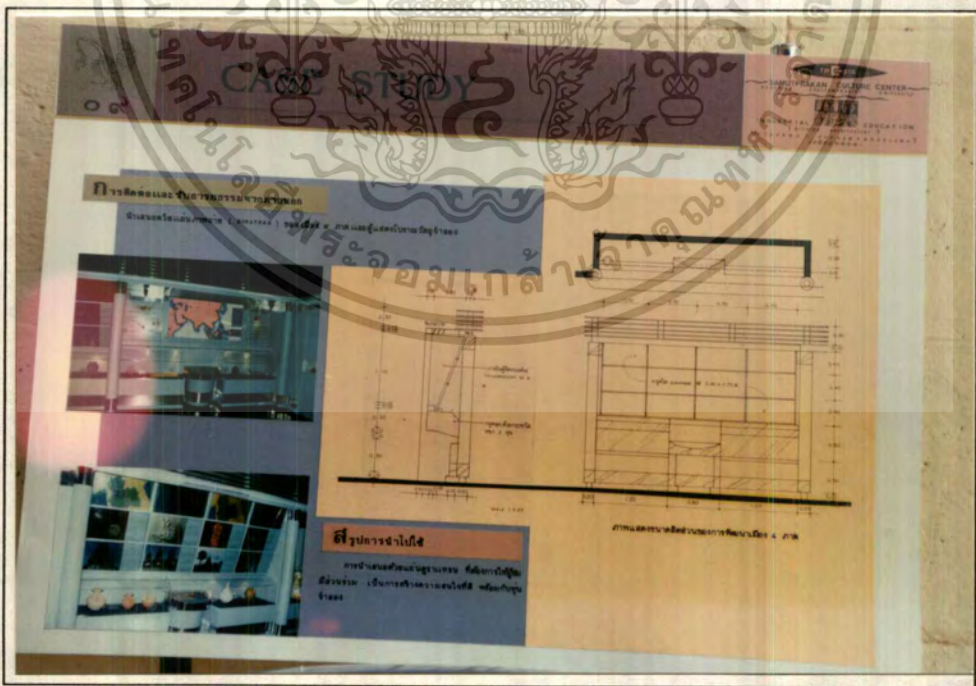
ภาพแสดงขนาดสัดส่วนของแบบแปลนพิพิธภัณฑ์

กรณีศึกษาตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

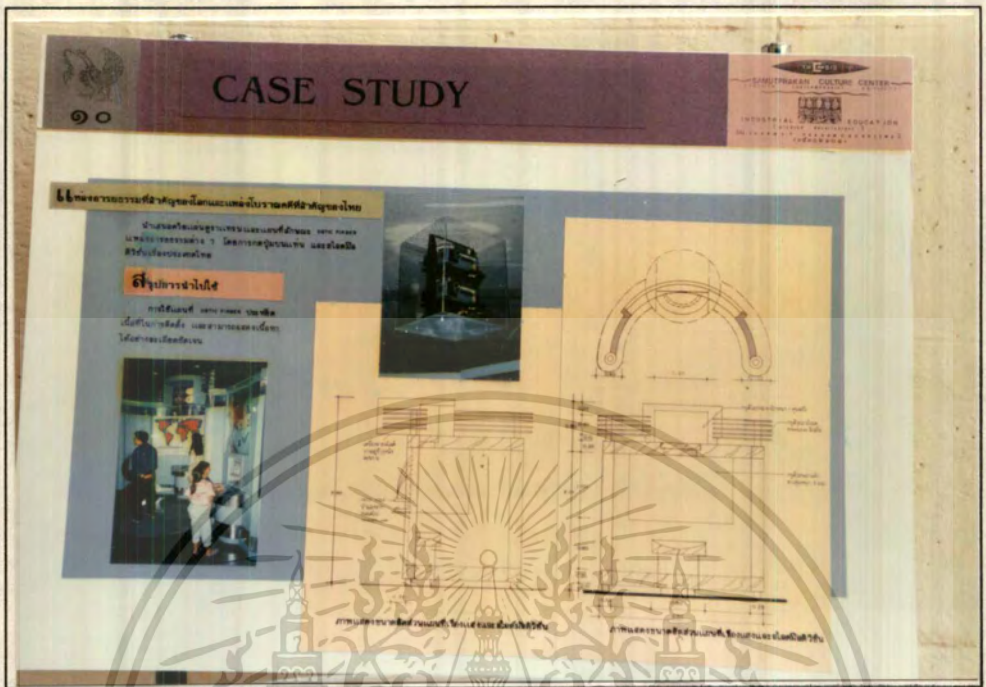

กรณีศึกษาตัวอย่าง

กรณีศึกษาตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

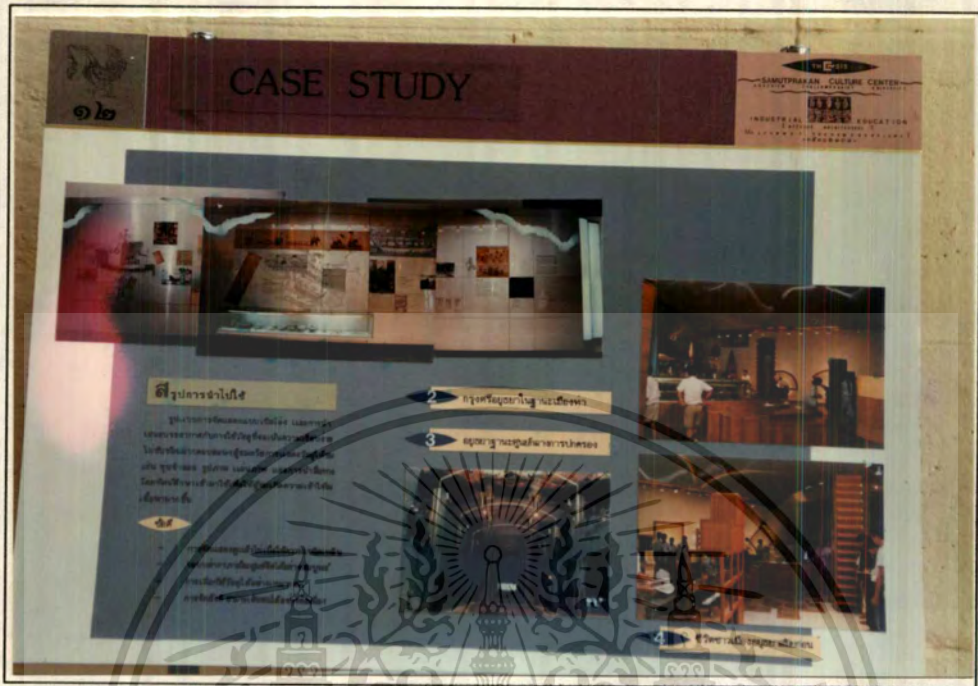

กรณีศึกษาตัวอย่าง

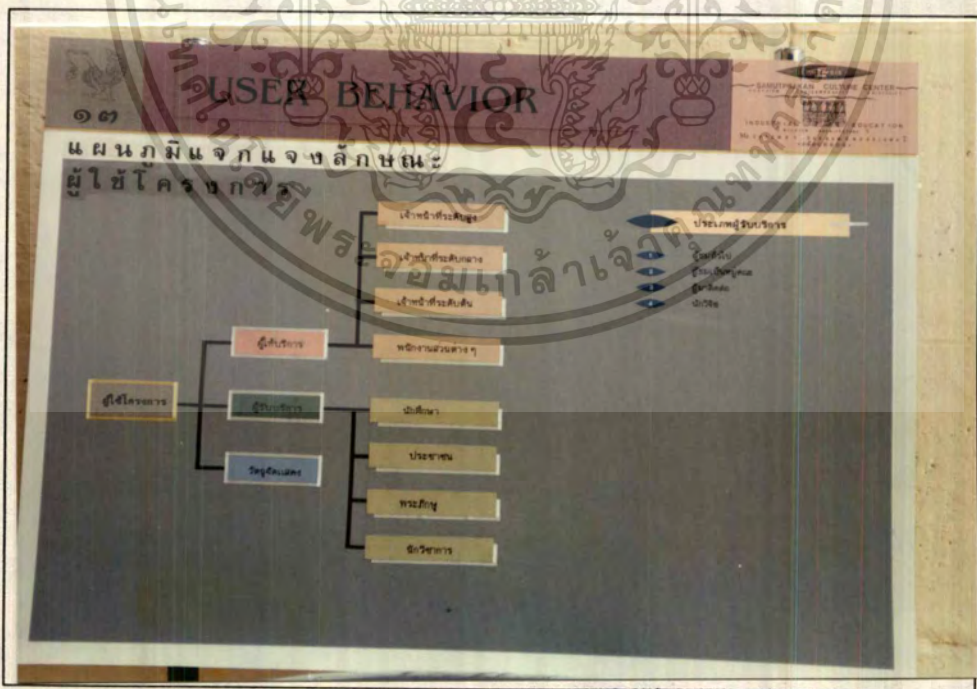

กรณีศึกษาตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

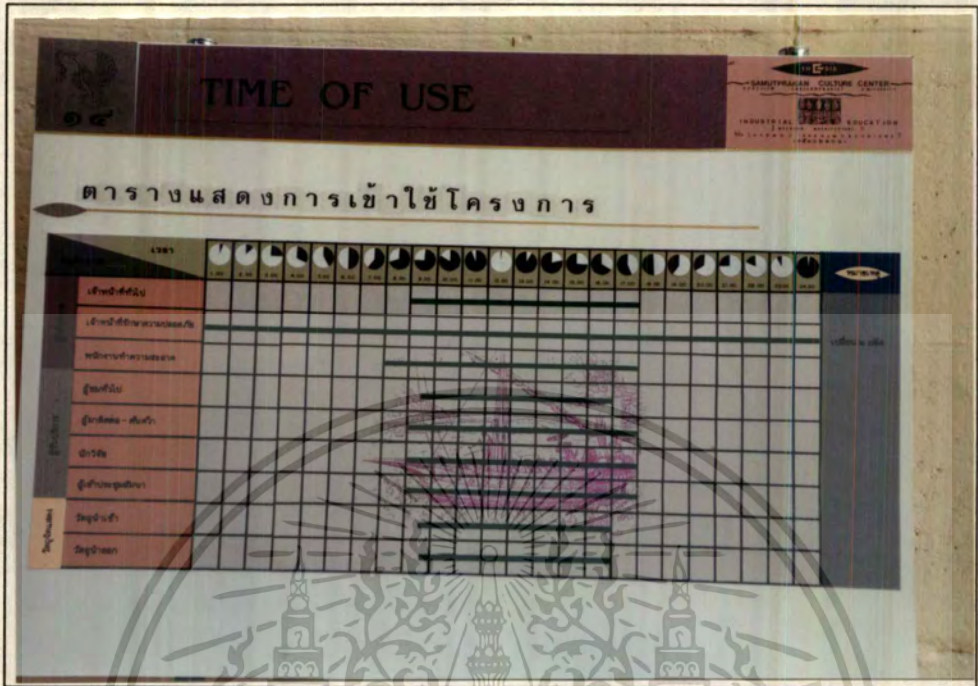

กรณีศึกษาตัวอย่าง

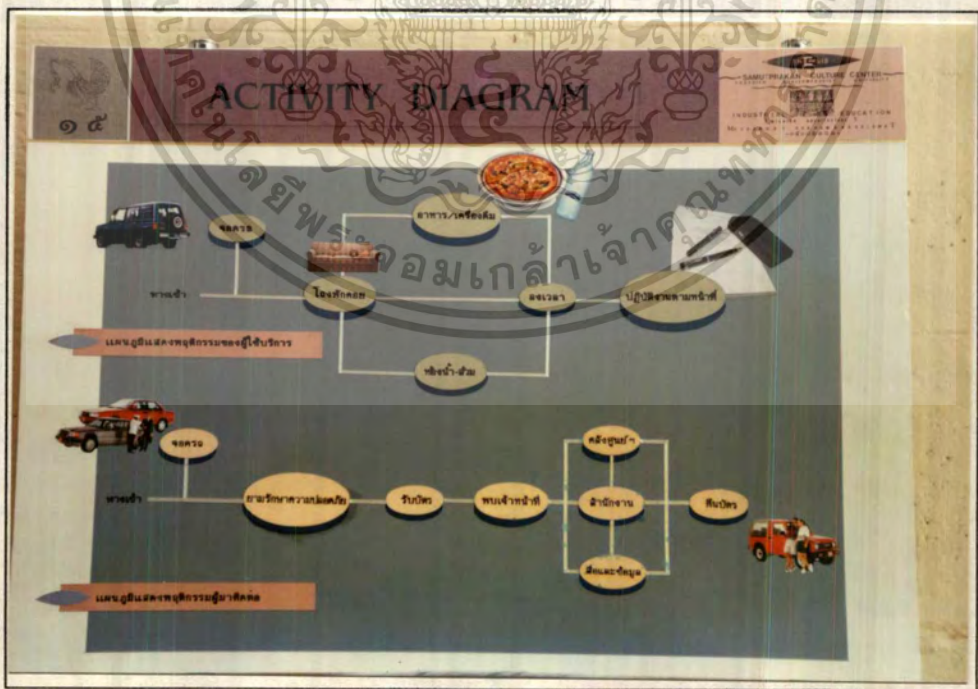

พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

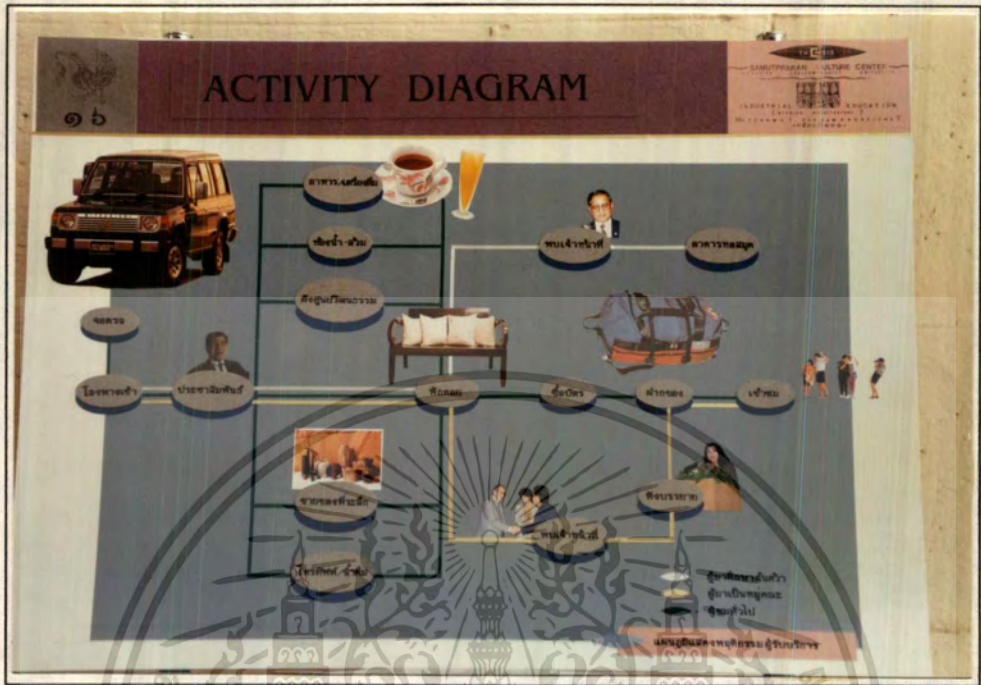

ตารางเวลาในการเข้าใจโครงการ

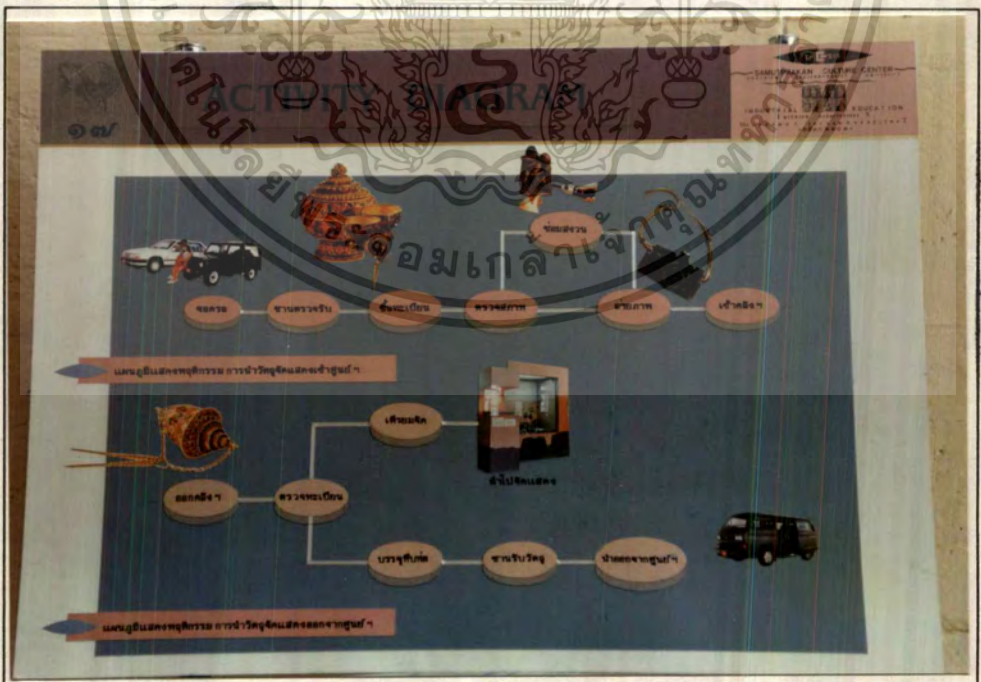

กิจกรรมต่างๆ ของผู้ให้บริการและผู้มาติดต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

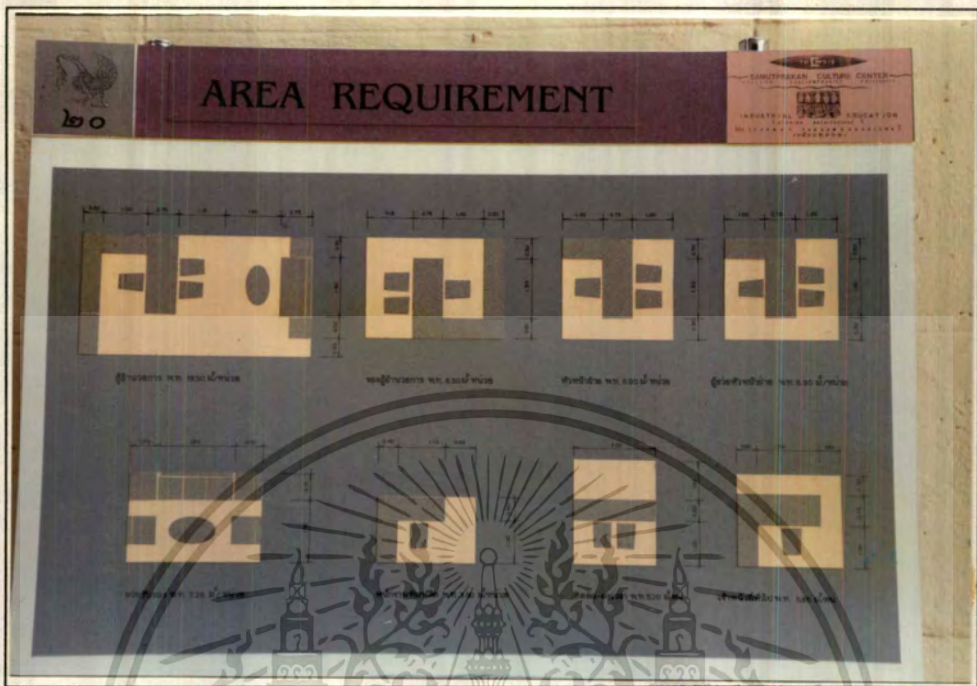

กิจกรรมต่างๆ ของผู้รับบริการ

กิจกรรมต่างๆ ของการนำวัตถุจัดแสดงเข้า-ออกจากศูนย์ฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

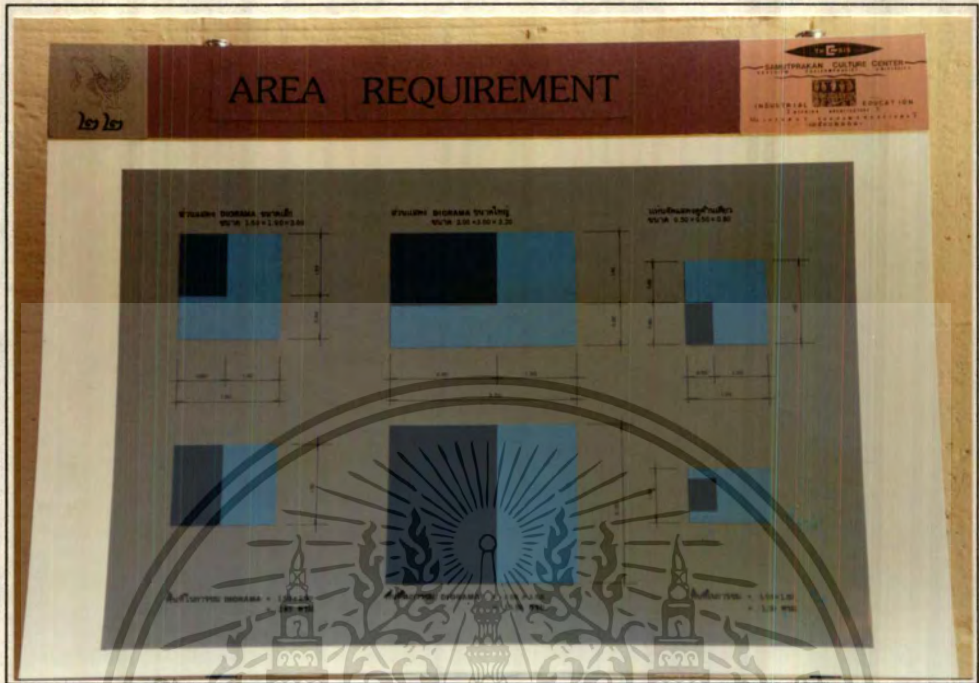

การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย

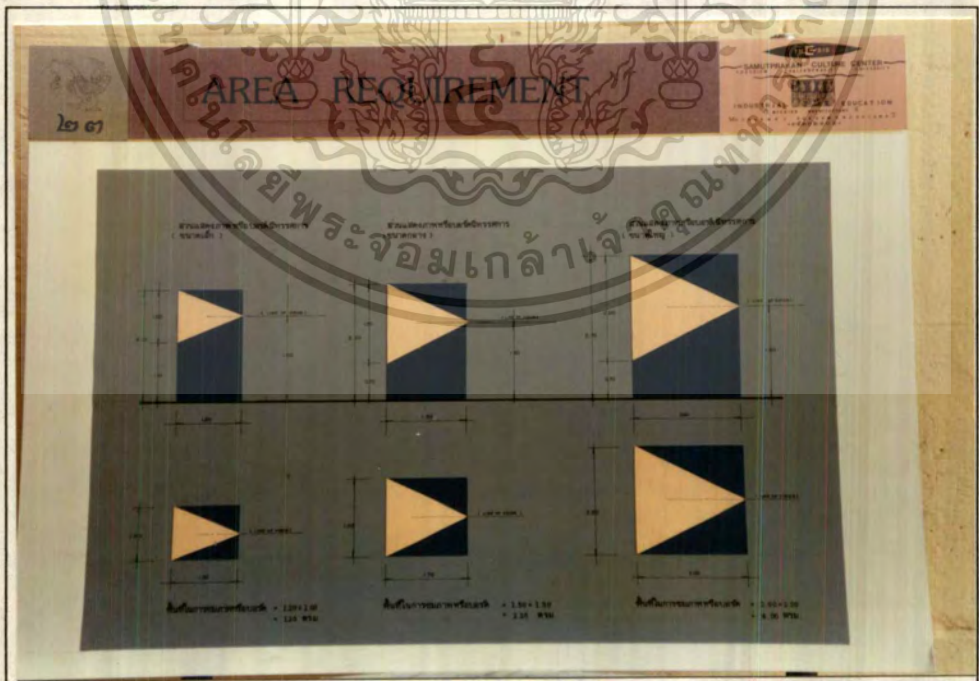

การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย

การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

AREA REQUIREMENT

LAMPHRAK CULTURE CENTER
INDUSTRIAL DESIGN EDUCATION
THANALAKA UNIVERSITY

ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยที่แสดงในผังอาคาร
พื้นที่ใช้สอยรวมทั้งหมด และพื้นที่ใช้สอยอาคารแต่ละหลัง

อาคาร/ส่วน	ชื่อ	ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่ใช้สอย (ม.ก.)	รวม
ชั้นใต้ดิน	บันไดเลื่อน/ลิฟต์	บันไดเลื่อน/ลิฟต์	1	5.58	5.58
	พื้นที่จอดรถใต้ดิน	พื้นที่จอดรถใต้ดิน	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ	พื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ	1	13.34	13.34
ชั้นบน	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	13.34	13.34
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	2	1.8	3.6
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	2	1.8	3.6
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8

การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย

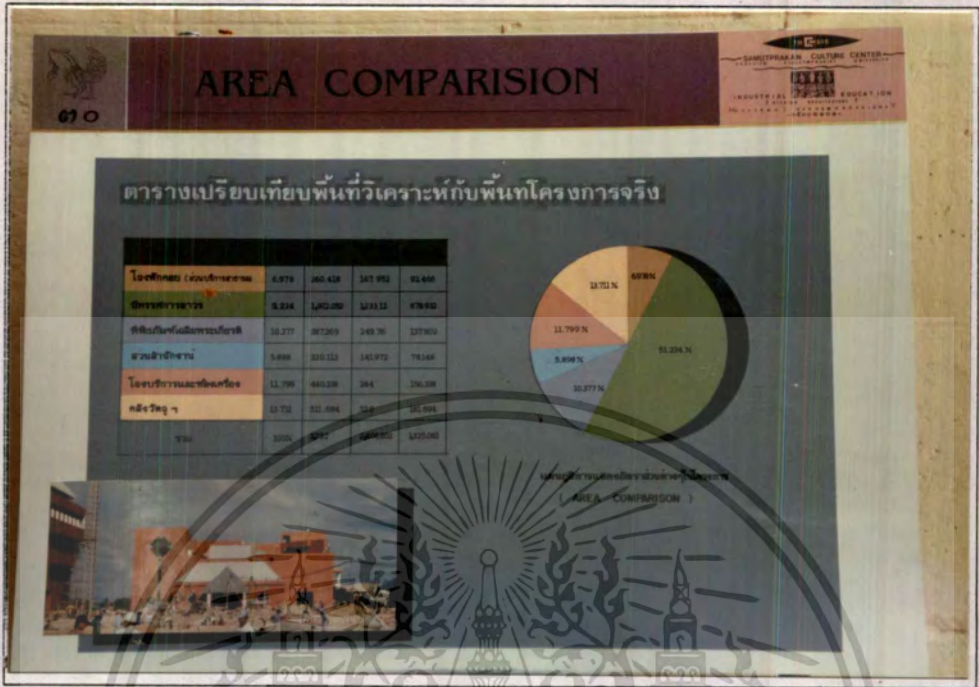
LAMPHRAK CULTURE CENTER
INDUSTRIAL DESIGN EDUCATION
THANALAKA UNIVERSITY

ตารางแสดงพื้นที่ใช้สอยที่แสดงในผังอาคาร

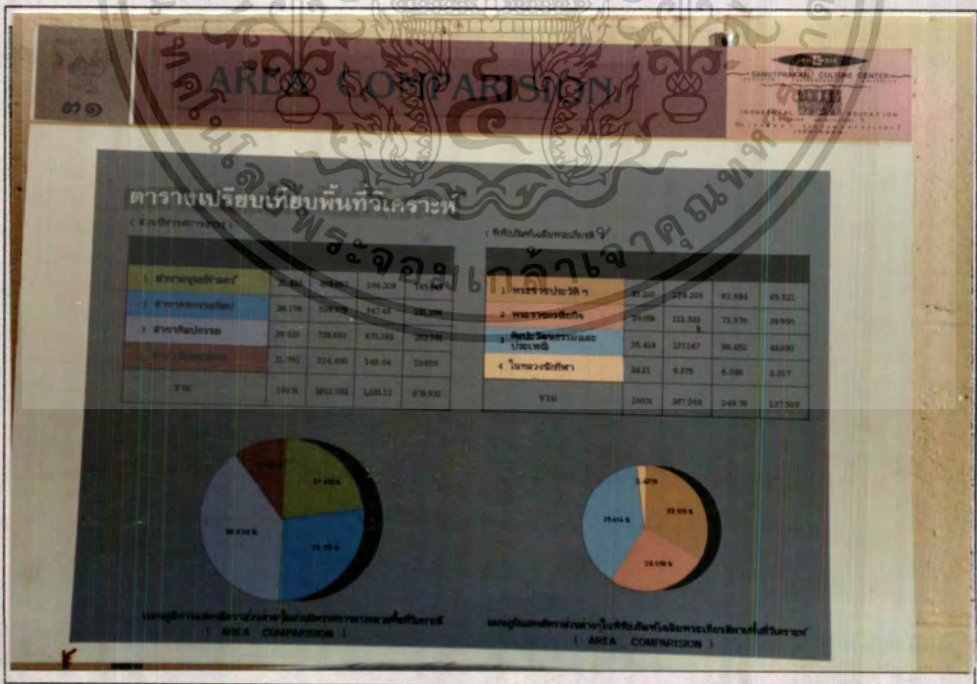
อาคาร/ส่วน	ชื่อ	ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่ใช้สอย (ม.ก.)	รวม
ชั้นบน	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	13.34	13.34
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8
	พื้นที่ใช้สอย	พื้นที่ใช้สอย	1	1.8	1.8

การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางเปรียบเทียบพื้นที่วิเคราะห์และพื้นที่จริง

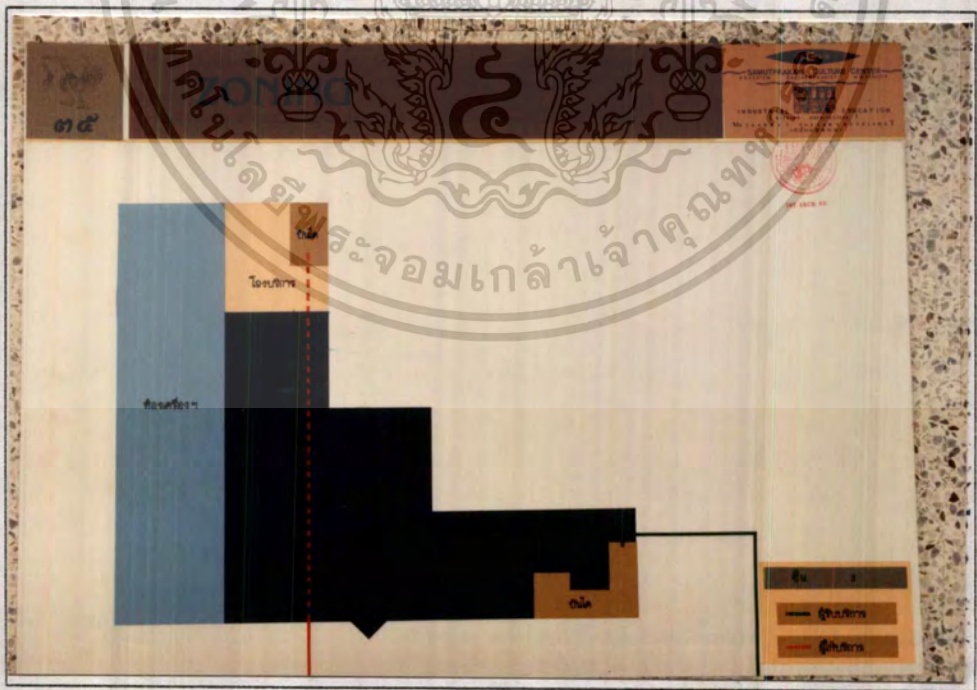

ตารางเปรียบเทียบพื้นที่วิเคราะห์และพื้นที่จริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

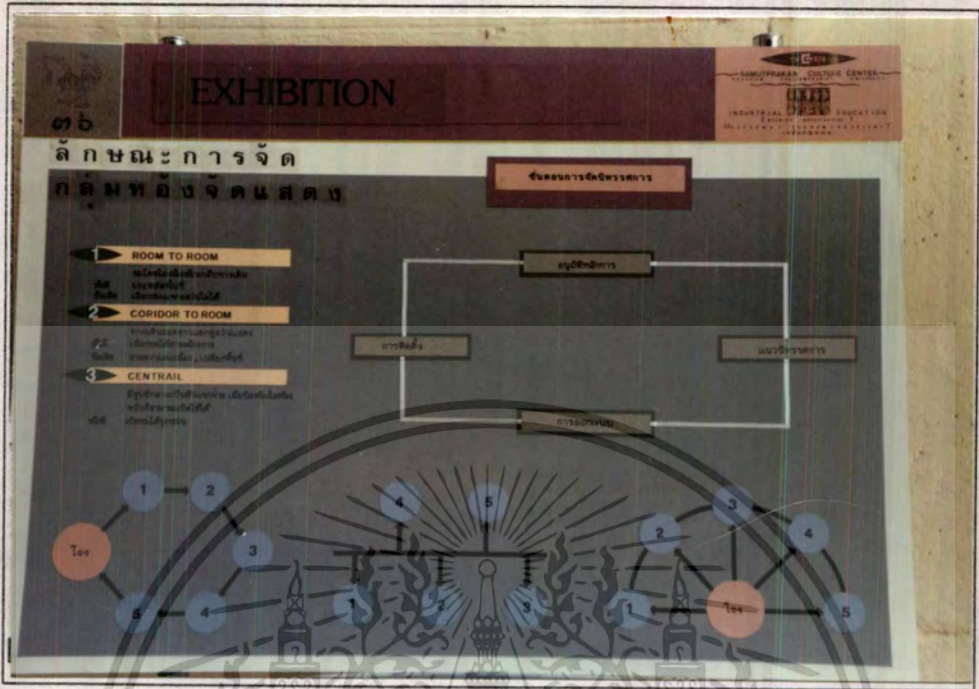

แผนภูมิแสดงการแบ่งพื้นที่

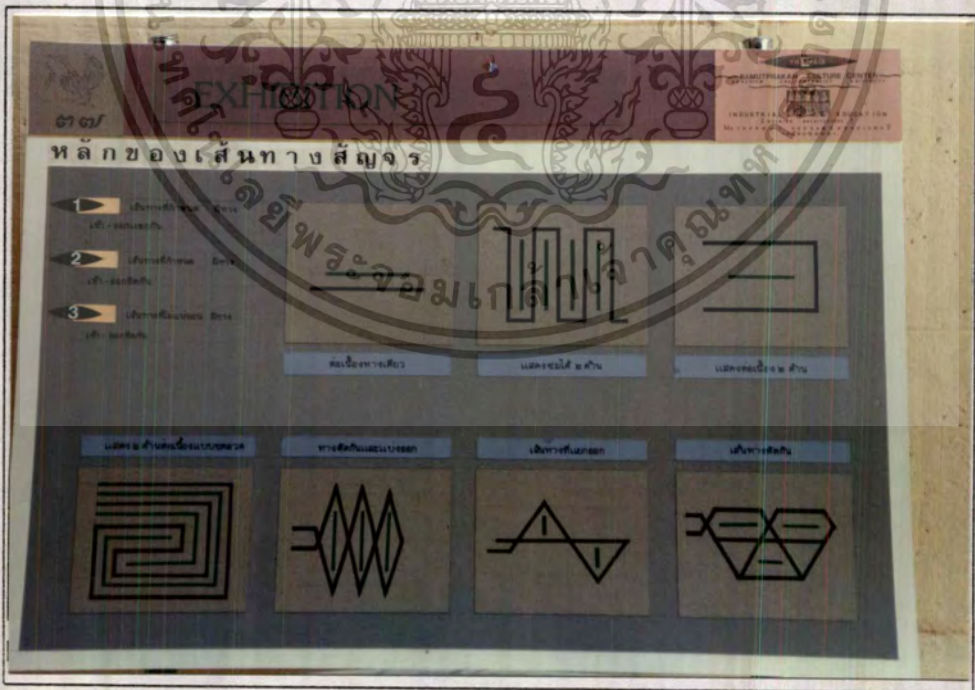

แผนภูมิแสดงการแบ่งพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

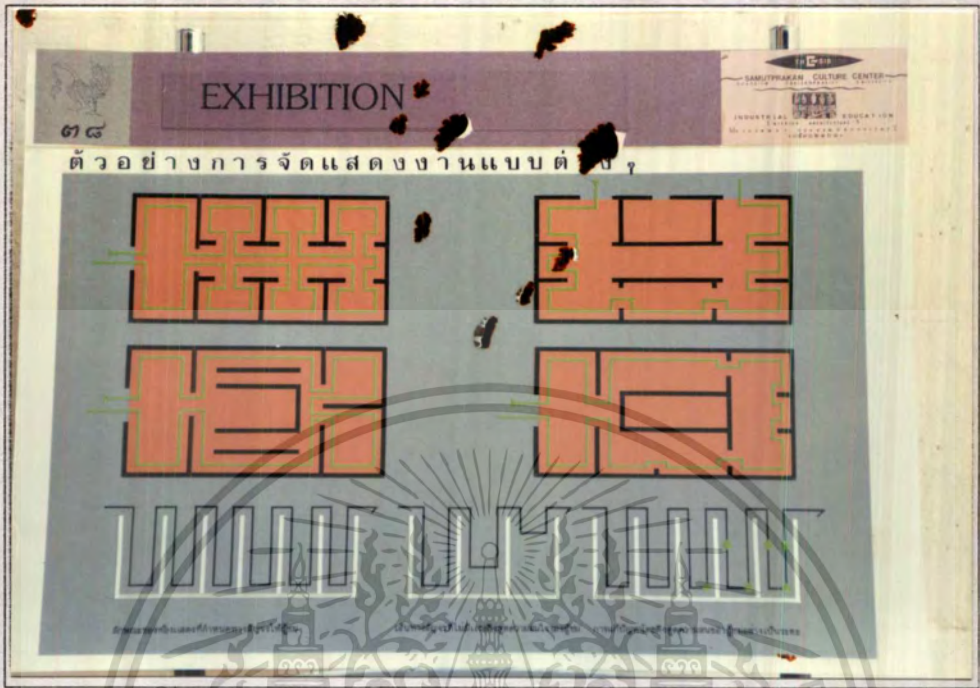

ข้อมูลการจัดแสดง

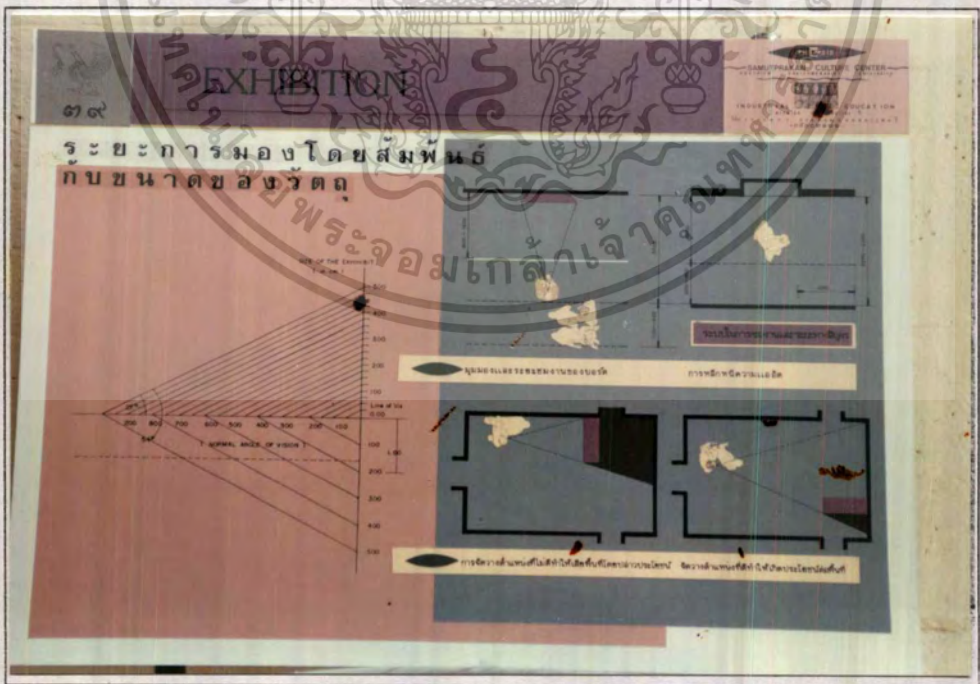

ข้อมูลการจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

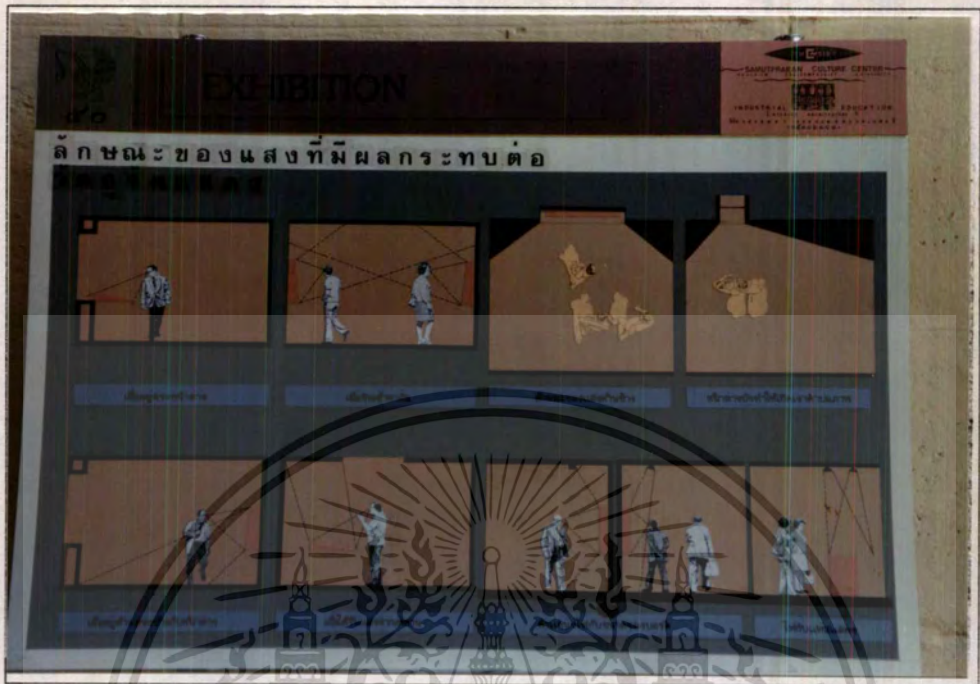

ข้อมูลการจัดแสดง

ข้อมูลการจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

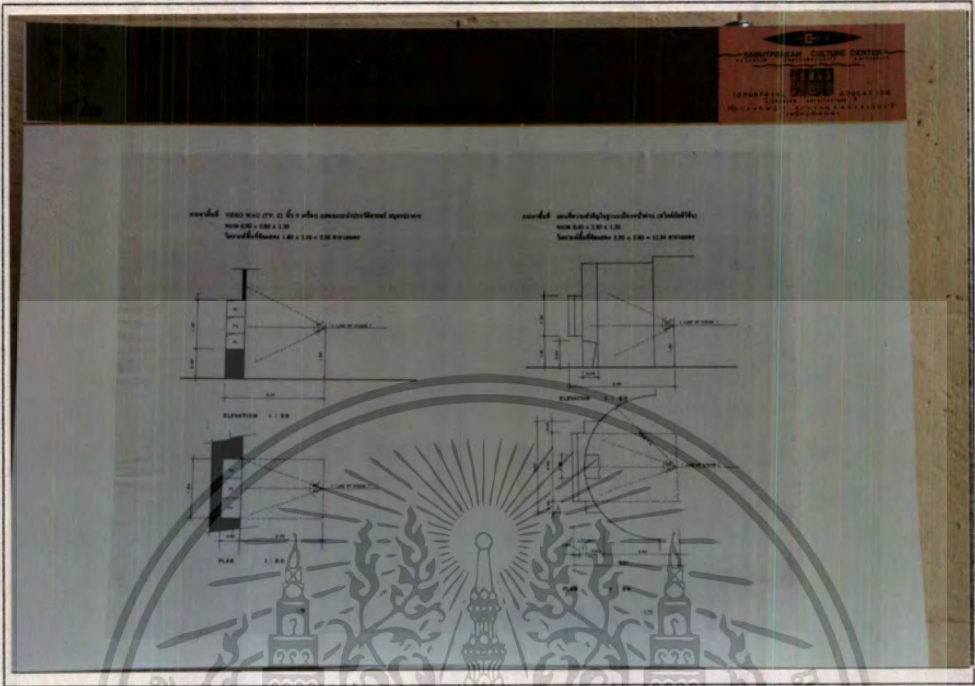

ข้อมูลการจัดแสดง

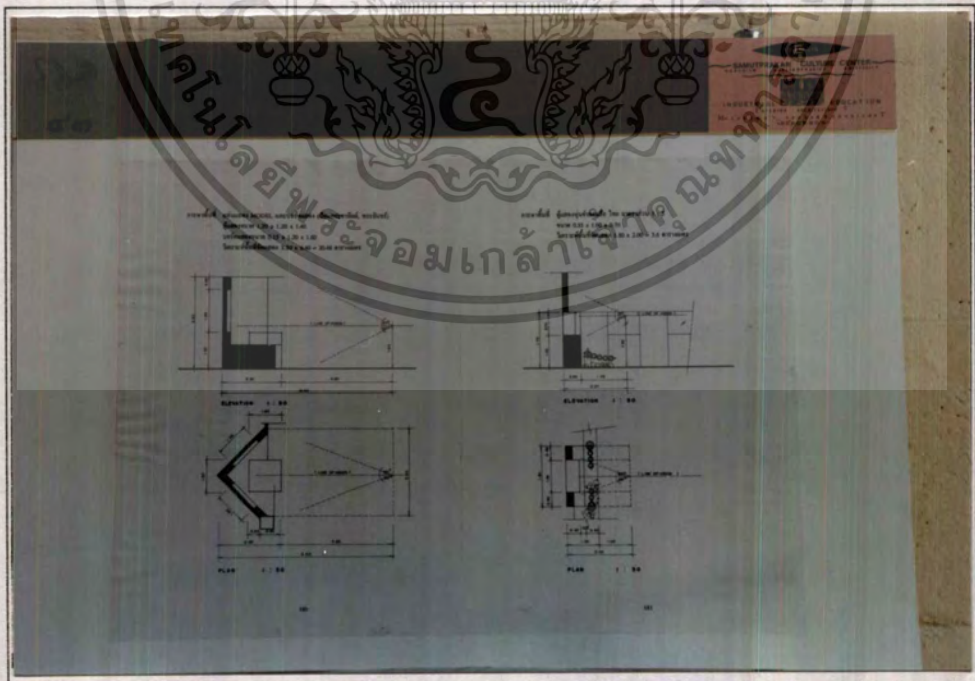

ข้อมูลการจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

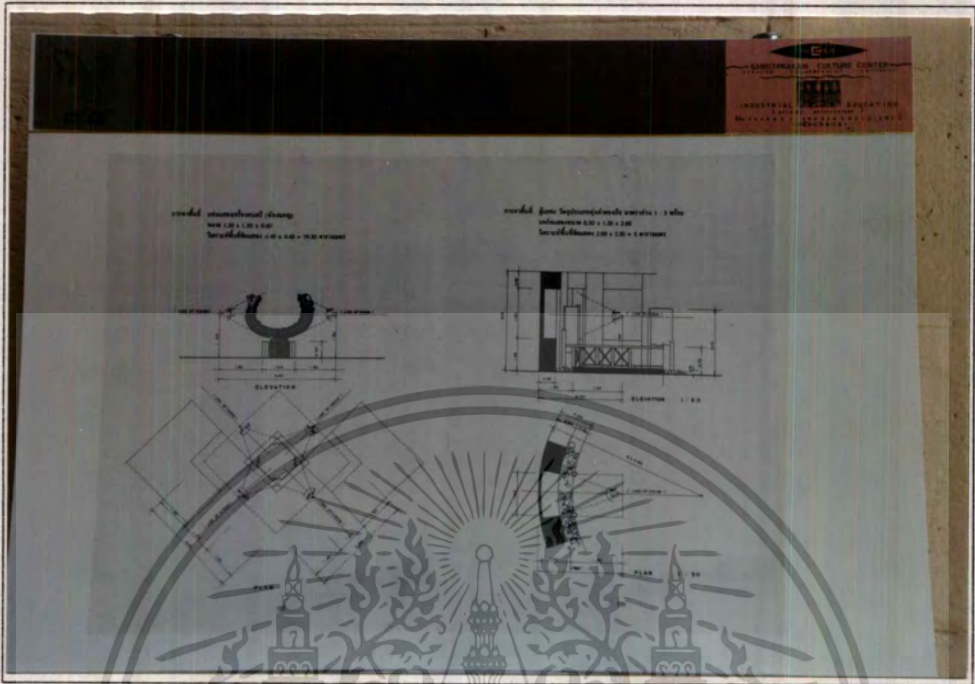

ตัวอย่างการวิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง

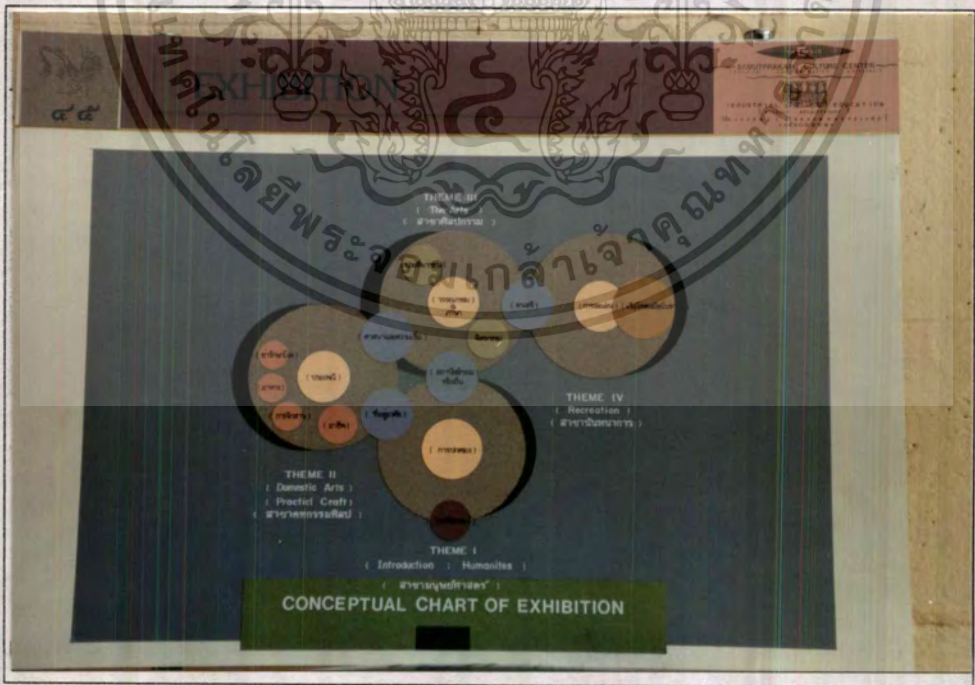

ตัวอย่างการวิเคราะห์พื้นที่ที่จัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวอย่างการวิเคราะห์พื้นที่จัดแสดง

การเรียงลำดับเรื่องราวในส่วนนิทรรศการถาวร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

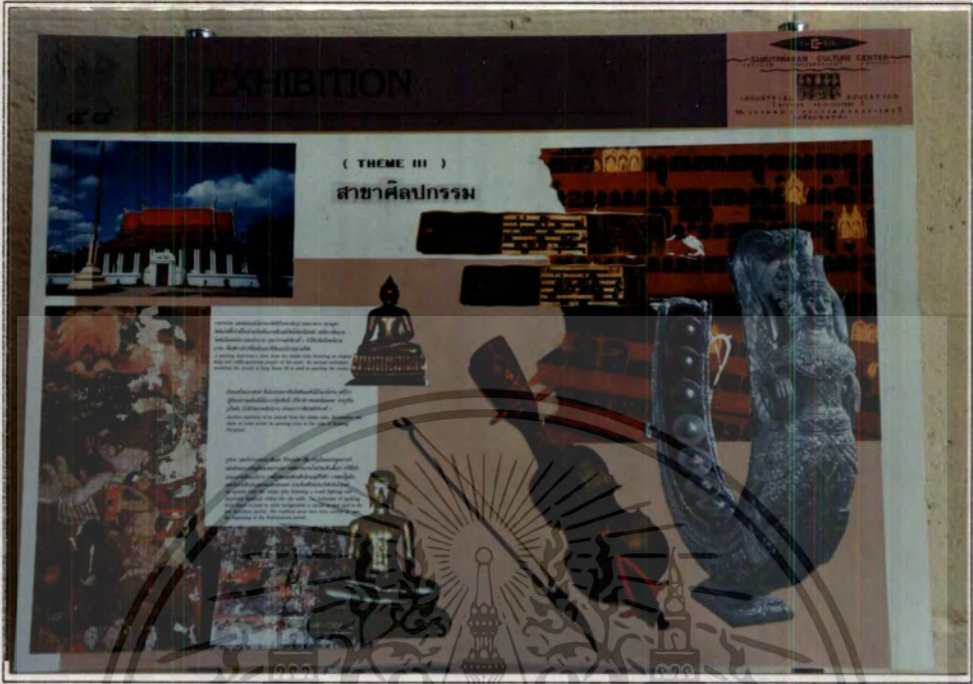

การเรียงลำดับเรื่องราวในส่วนนิทรรศการถาวร

การเรียงลำดับเรื่องราวในส่วนนิทรรศการถาวร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเรียงลำดับเรื่องราวในส่วนนิทรรศการถาวร

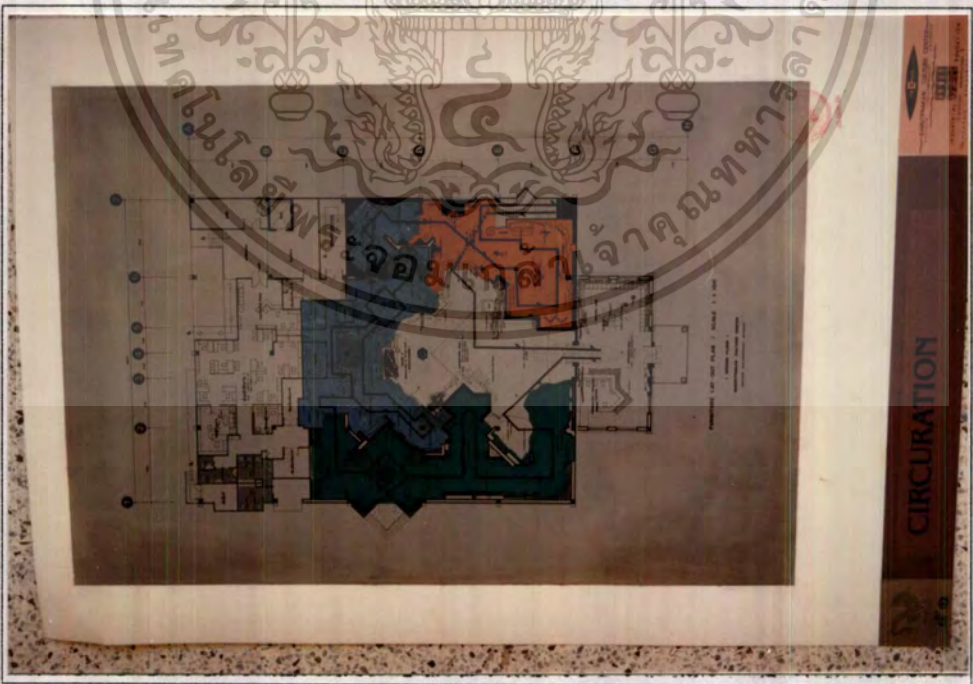

การเรียงลำดับเรื่องราวในส่วนนิทรรศการถาวร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

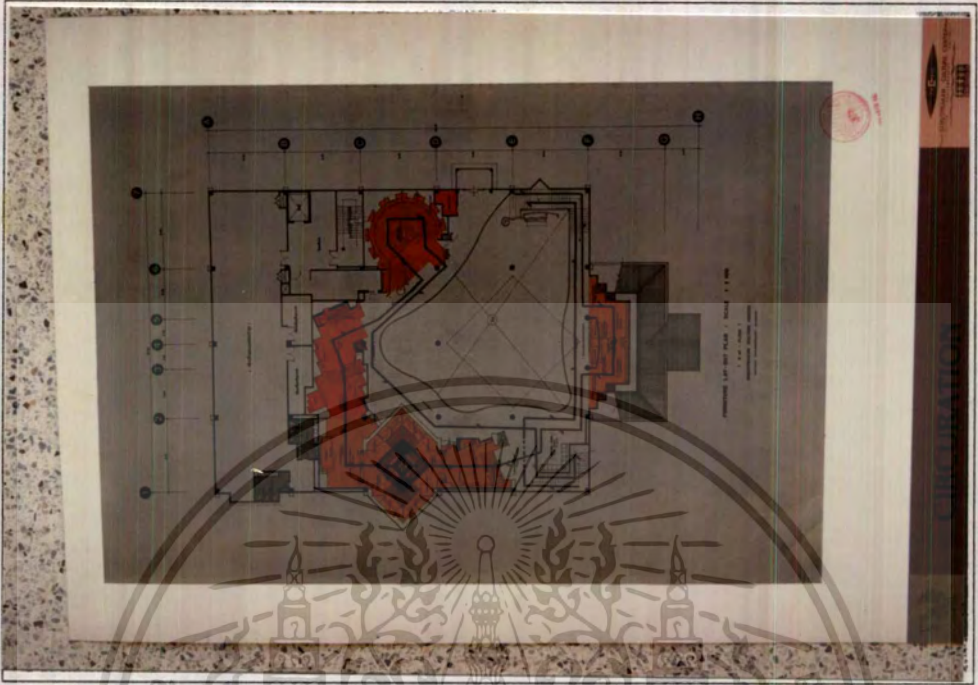

การเรียงลำดับเรื่องราวในส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ

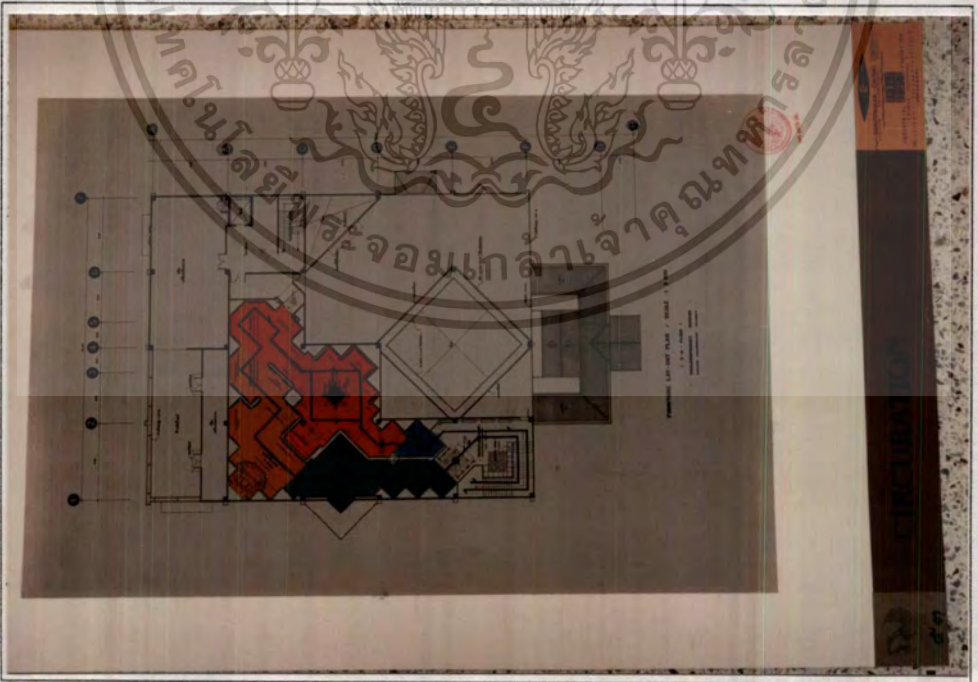

การกำหนดเส้นทางสัญจรในส่วนนิทรรศการถาวร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

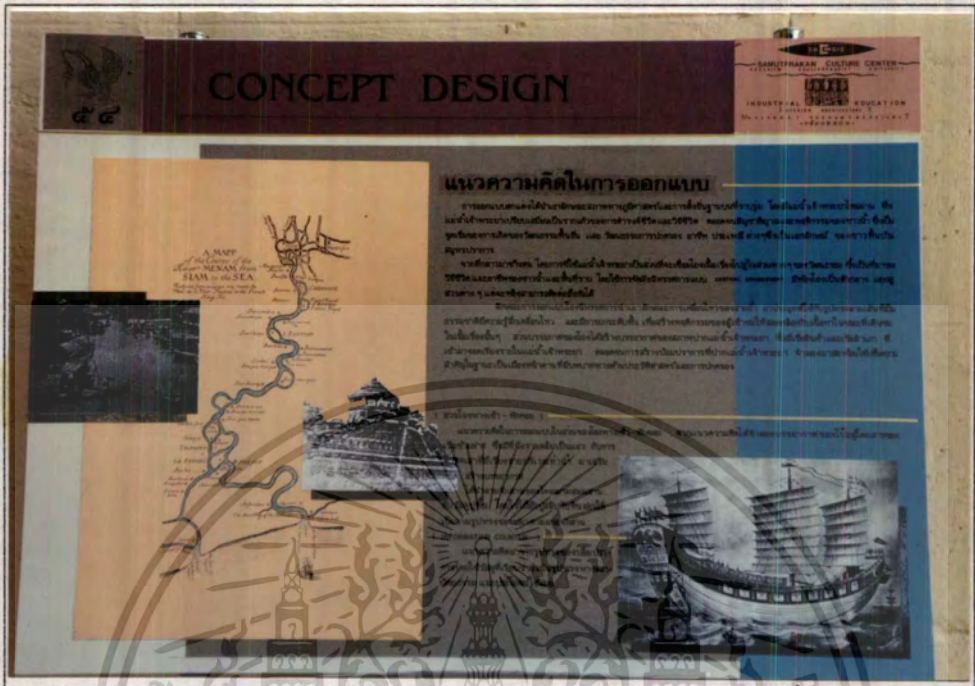

การกำหนดเส้นทางสัญจรในส่วนนิทรรศการถาวร

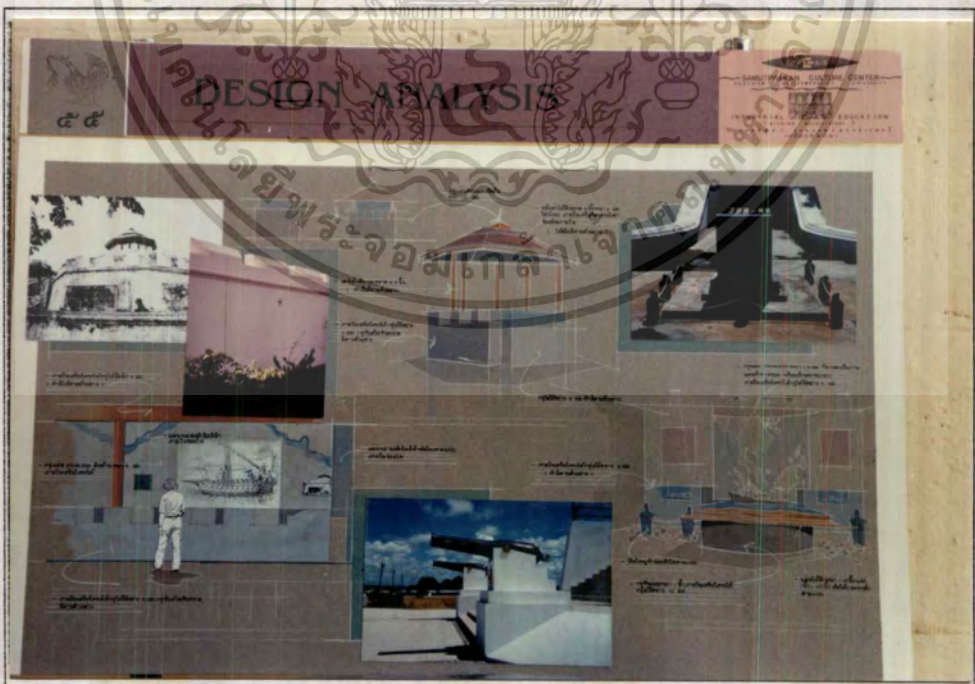

การกำหนดเส้นทางสัญจรในส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

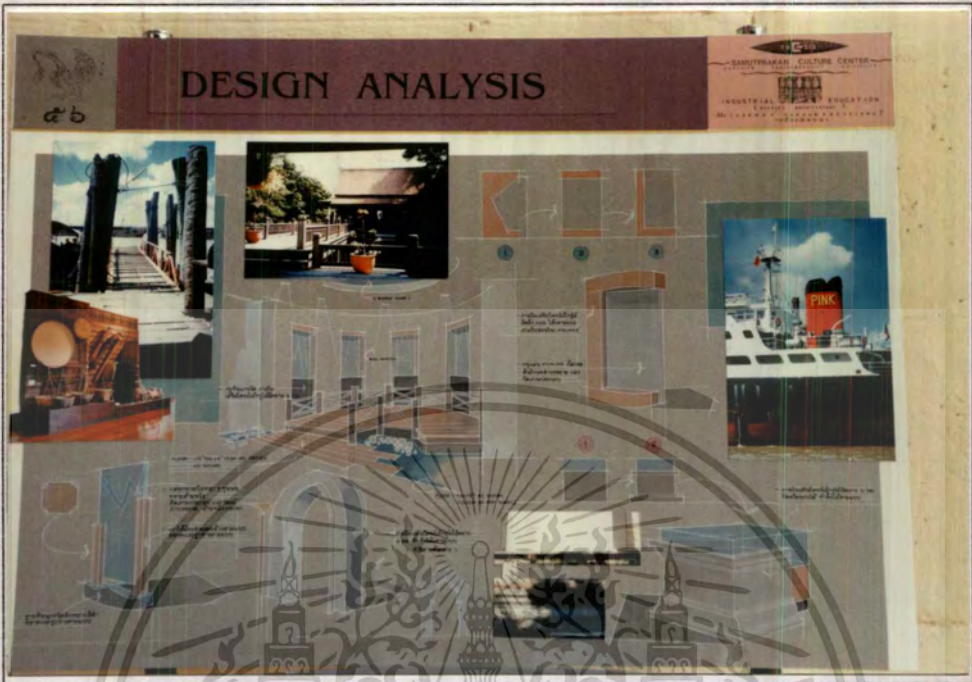

แนวความคิดในการออกแบบ

วิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

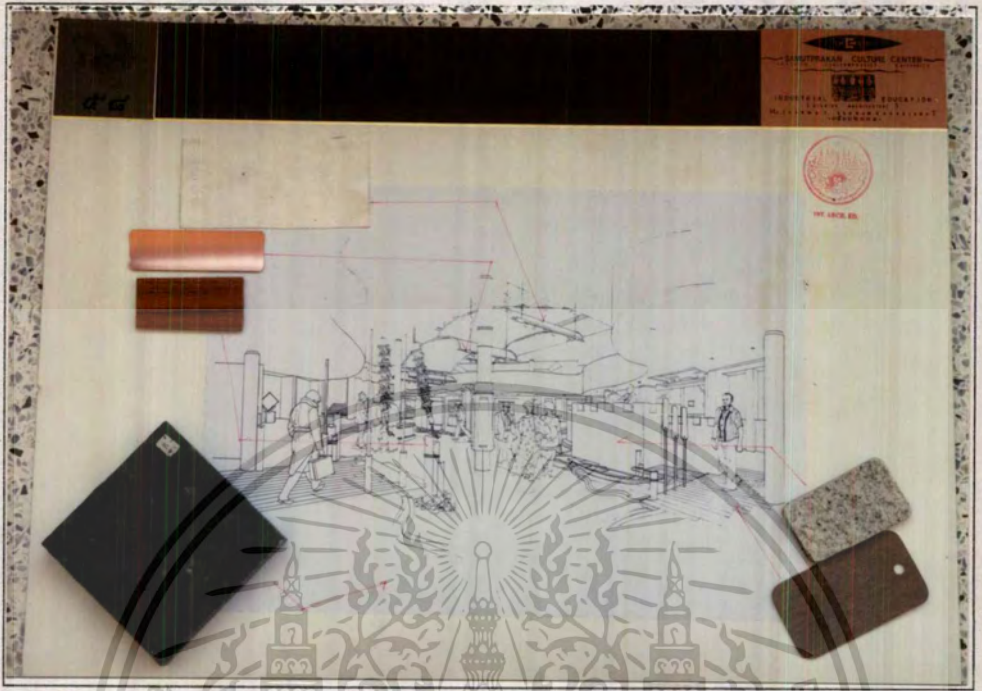

วิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

วัสดุตกแต่ง (ส่วนประชาสัมพันธ์/โรงพักคอย)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

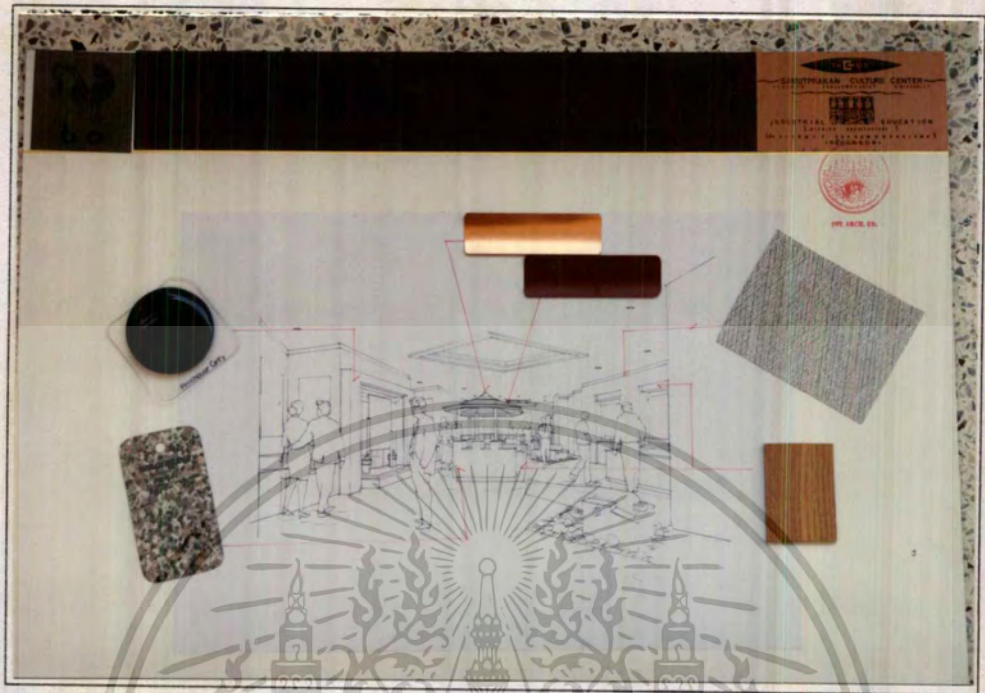

วัสดุตกแต่ง (ห้องนิทรรศการถาวร)

วัสดุตกแต่ง (ห้องนิทรรศการถาวร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุตกแต่ง (ห้องนิทรรศการถาวร)

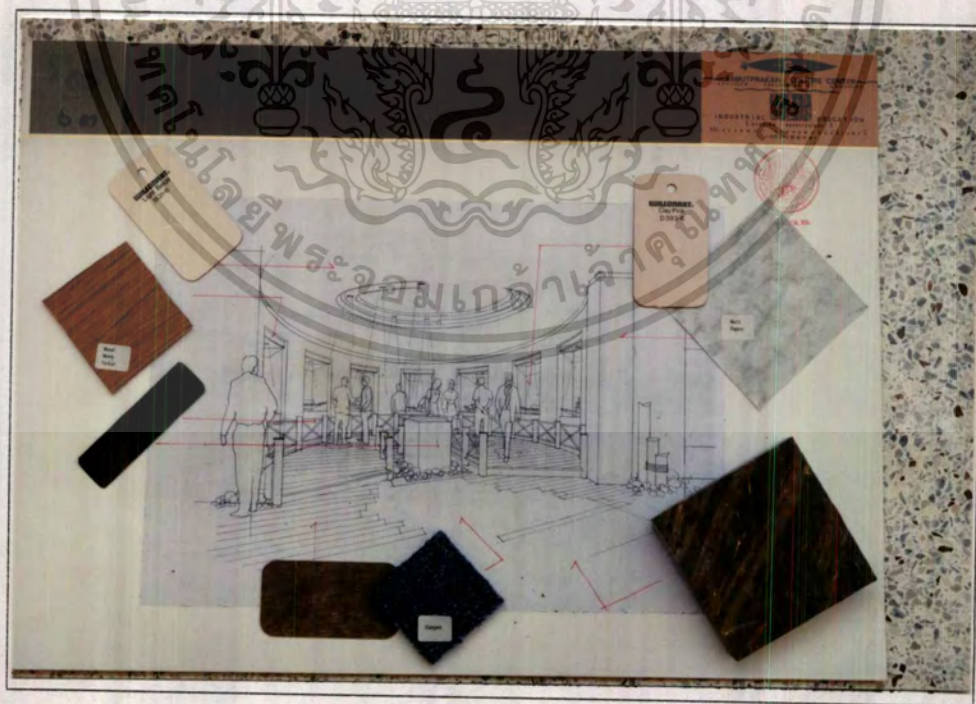

วัสดุตกแต่ง (ห้องนิทรรศการถาวร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุตกแต่ง (ห้องนิทรรศการถาวร)

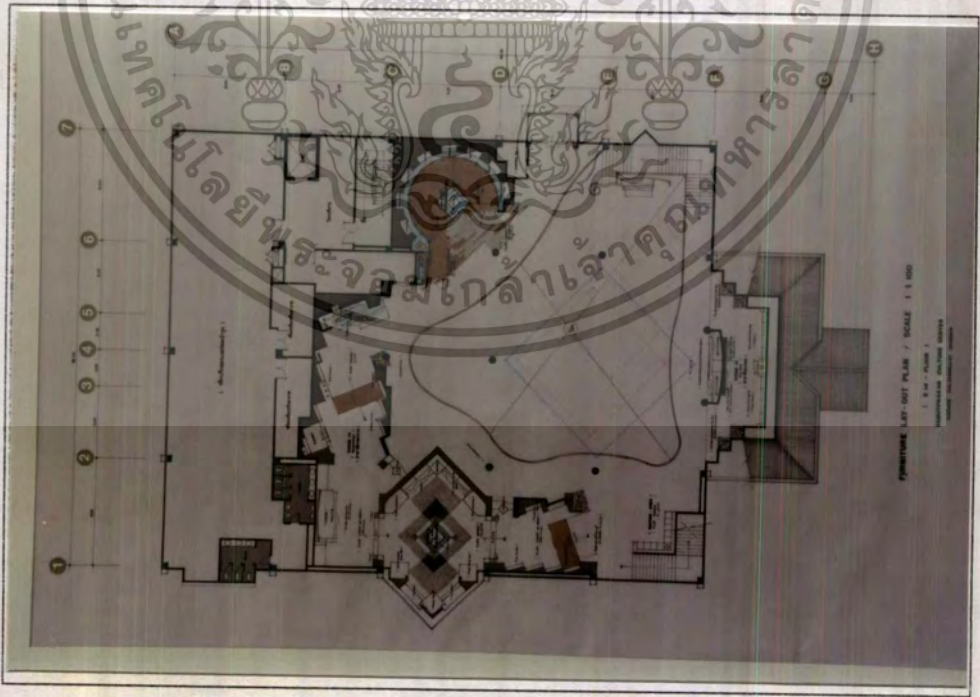

วัสดุตกแต่ง (ห้องนิทรรศการถาวร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

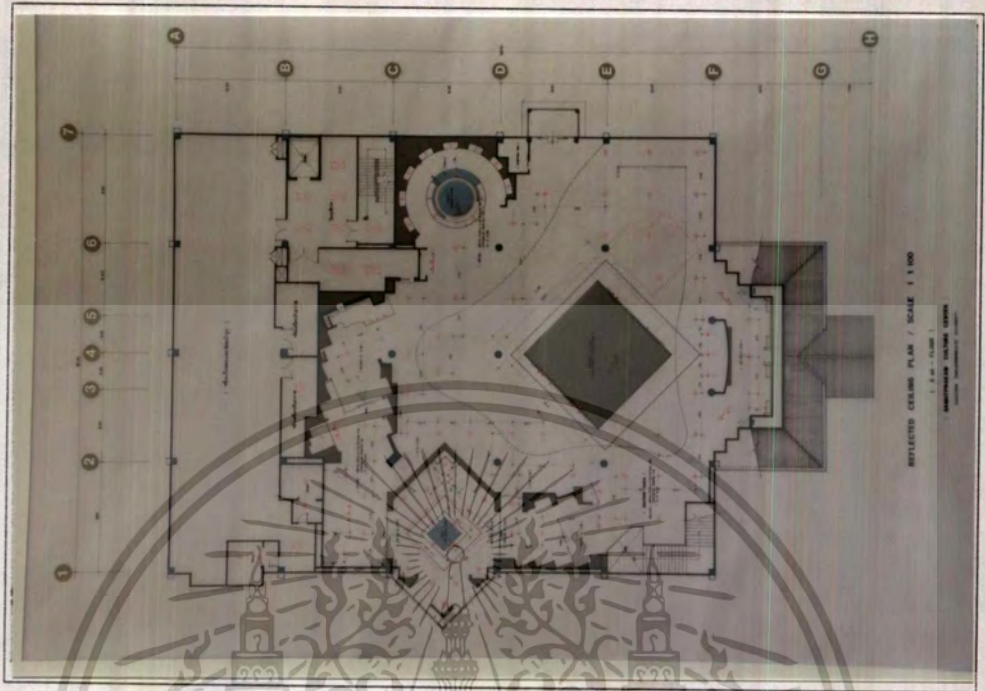

แปลนไฟฟ้า ชั้นที่ 1

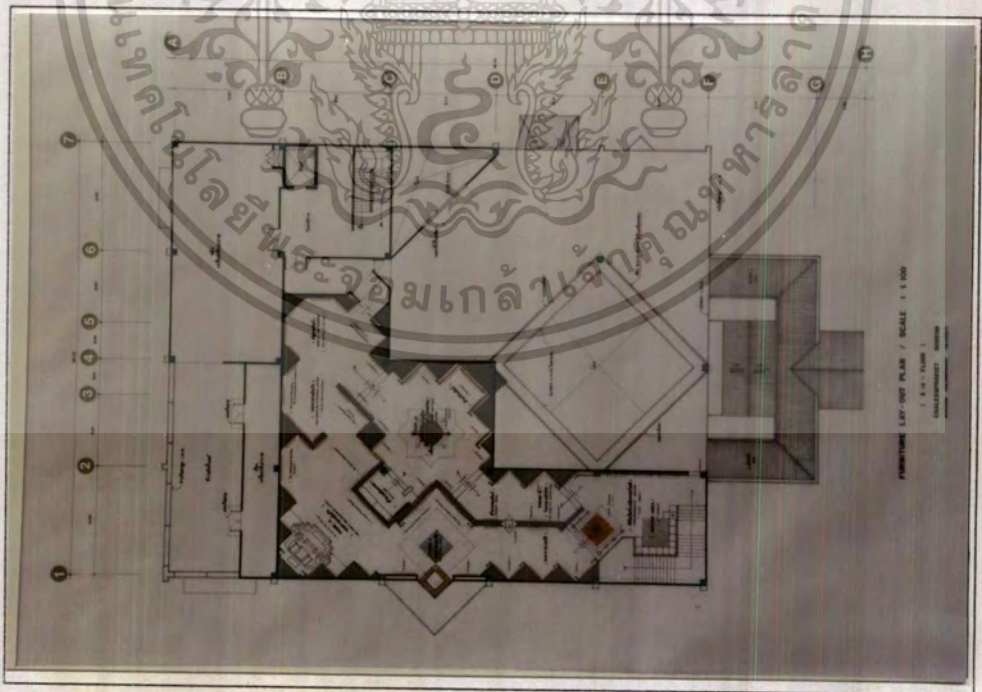

แปลนเฟอร์นิเจอร์และพื้น ชั้นที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

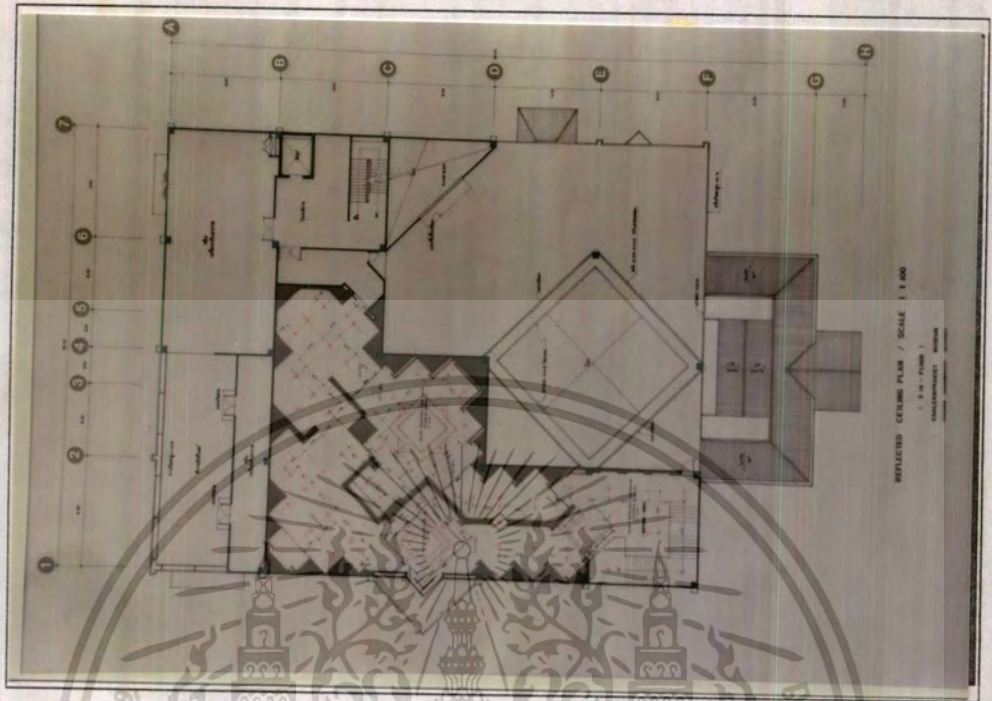

แปลนไฟฟ้า ชั้นที่ 2

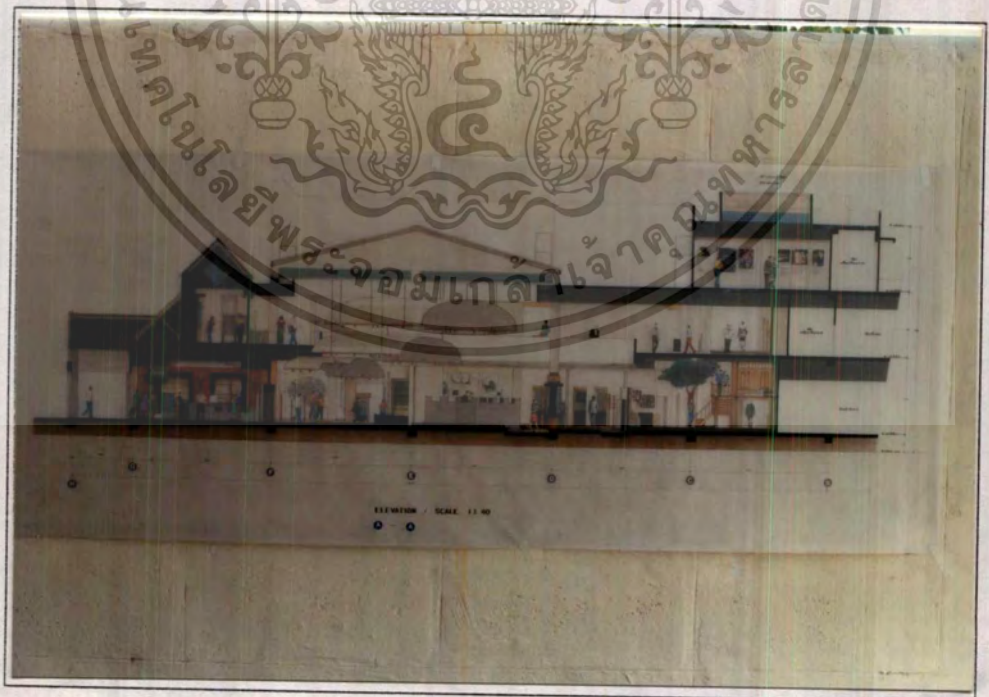

แปลนเฟอร์นิเจอร์และพื้น ชั้นที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แปลนไฟฟ้า ชั้นที่ 3

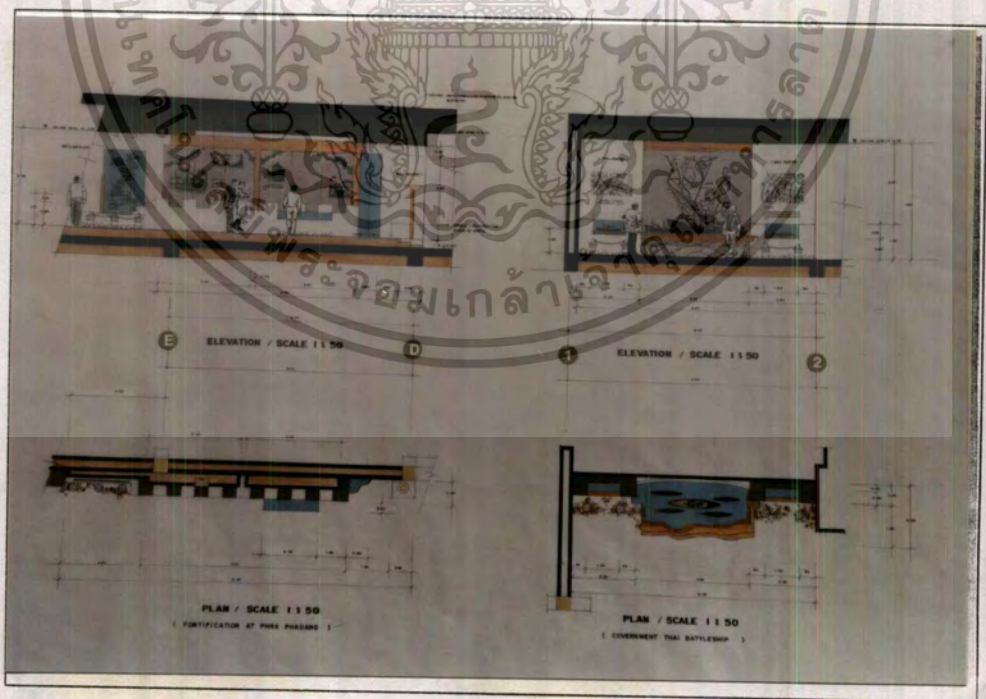

รูปด้านภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

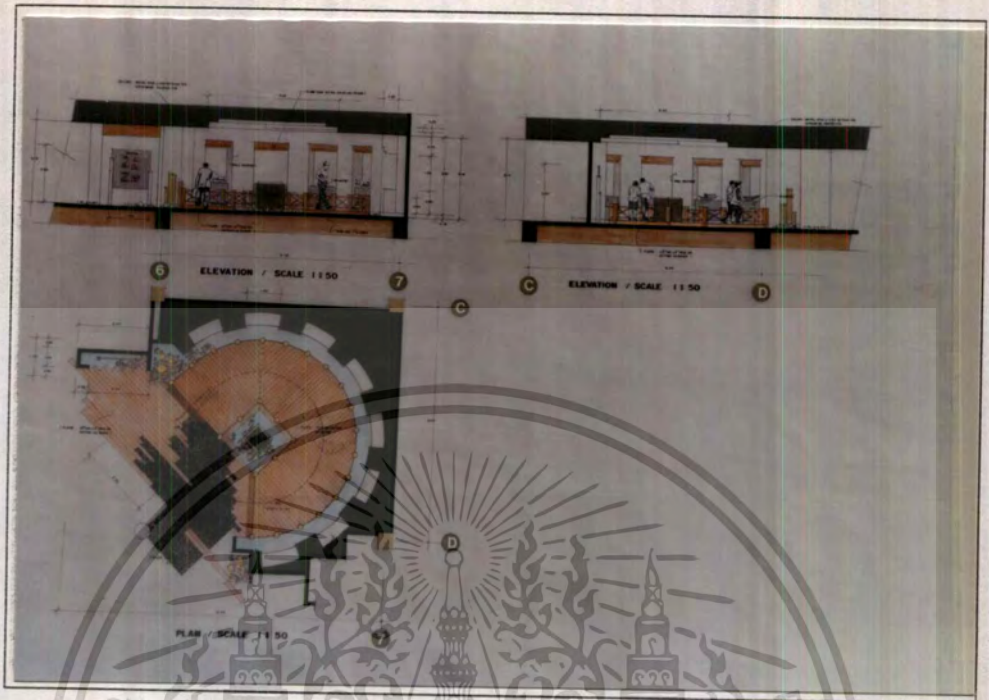

รูปด้านภายในโครงการ (1)

รูปด้านภายในโครงการ (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้านภายในโครงการ (3)

ทัศนียภาพ โถงบริการ/ประชาสัมพันธ์และพักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร
(ประวัติศาสตร์)

ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร
(การปกครอง/การสร้างป้อม)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร
(สถาปัตยกรรมท้องถิ่น/ศาสนาและความเชื่อ)

ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร
(ที่อยู่อาศัย, อาชีพ, ประเพณี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

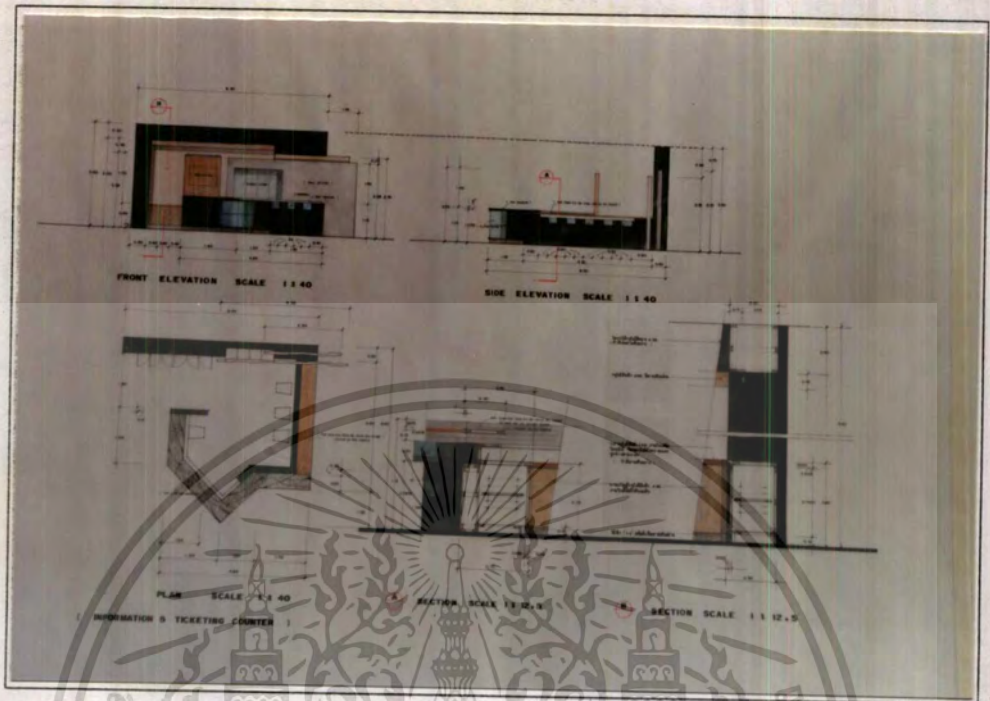

ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร
 (สถาปัตยกรรมท้องถิ่น/ศาสนาและความเชื่อ)

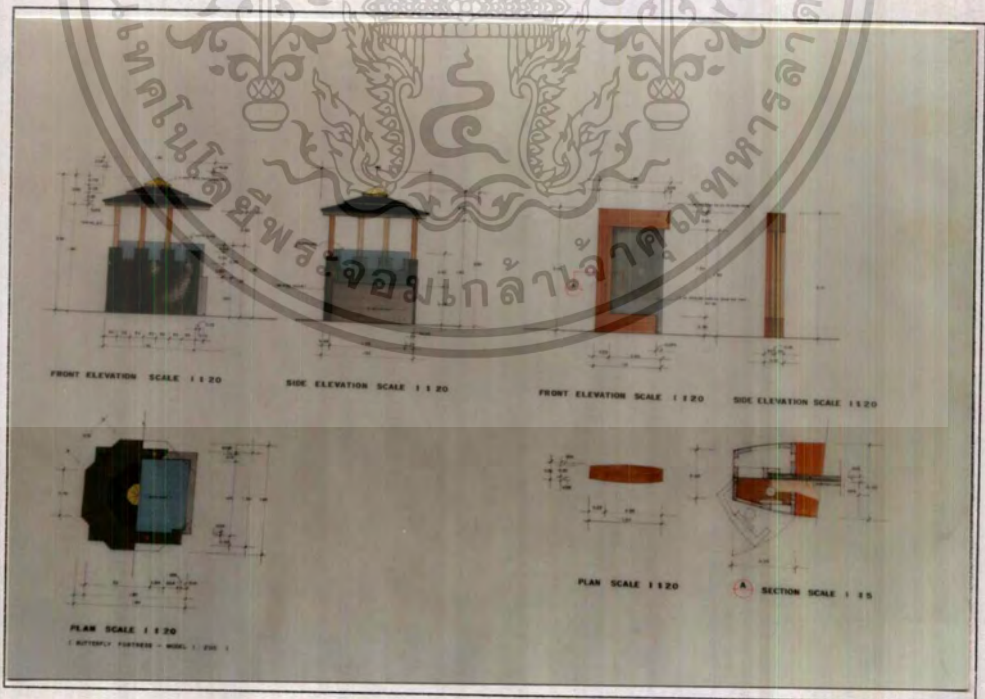

ทัศนียภาพส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร
 (เรือไทยสมัยโบราณ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

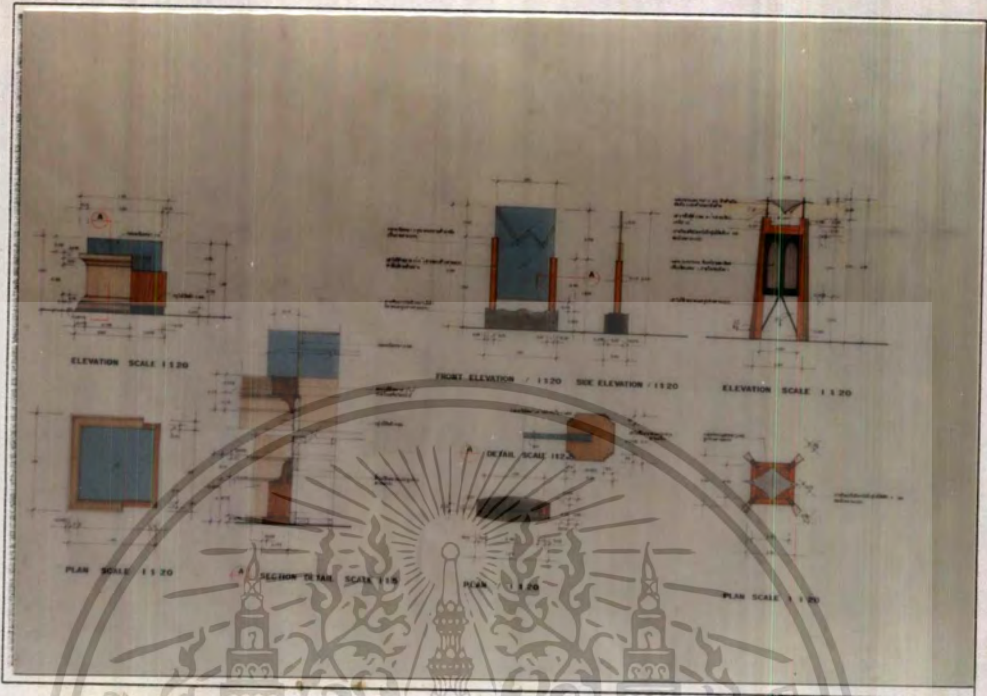

แบบขยายเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์

แบบขยายบอร์ดแสดงภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

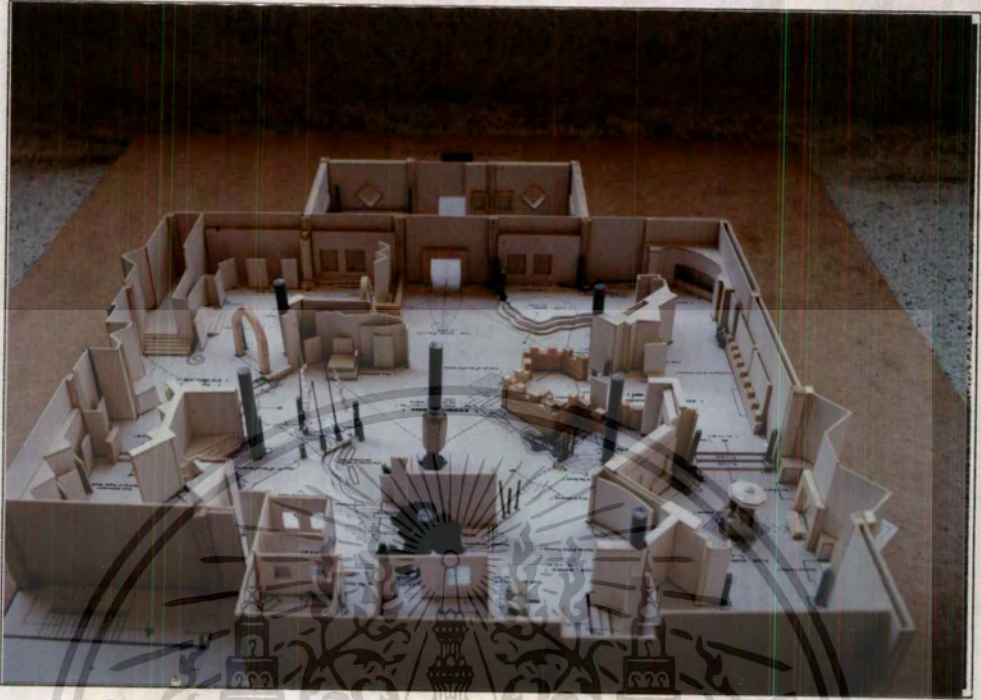

แบบขยายรายละเอียดเฟอร์นิเจอร์จัดแสดงและตู้แสดงวัตถุ

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

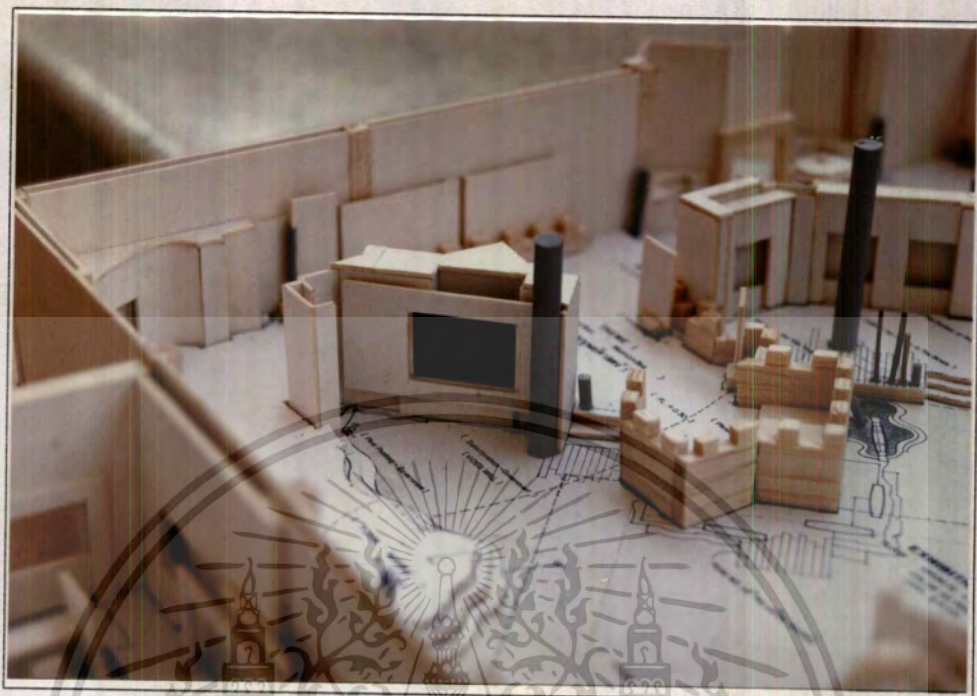

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 1

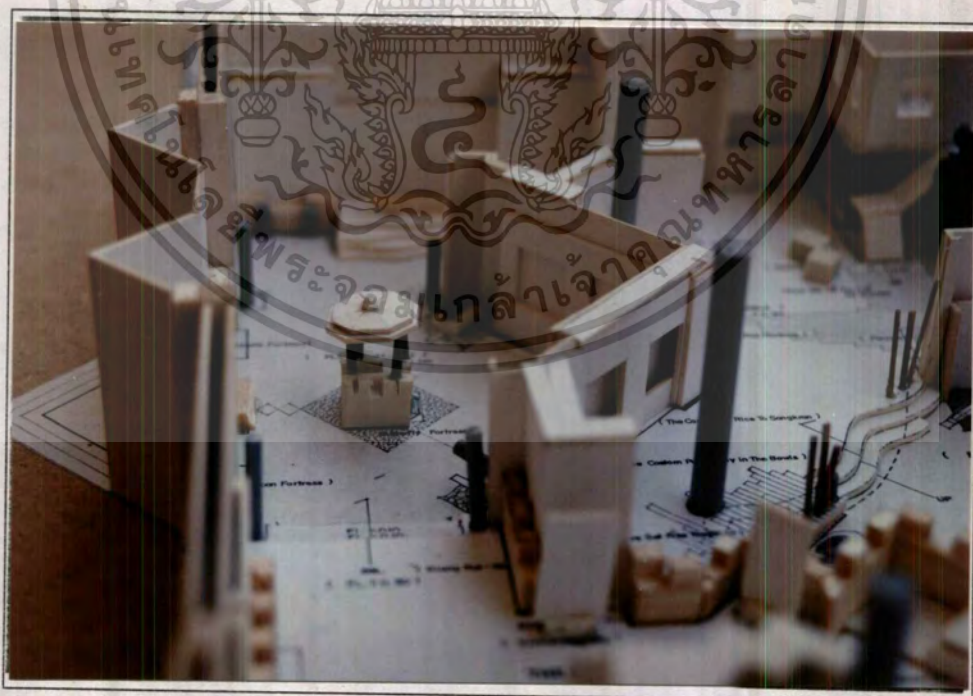

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 1

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

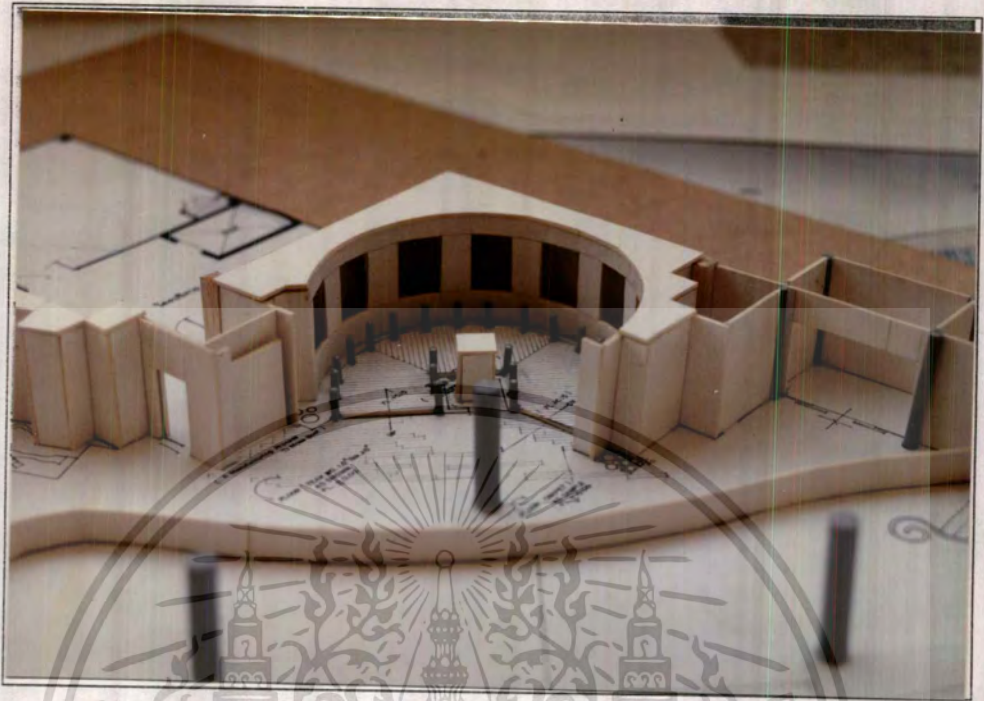

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 2

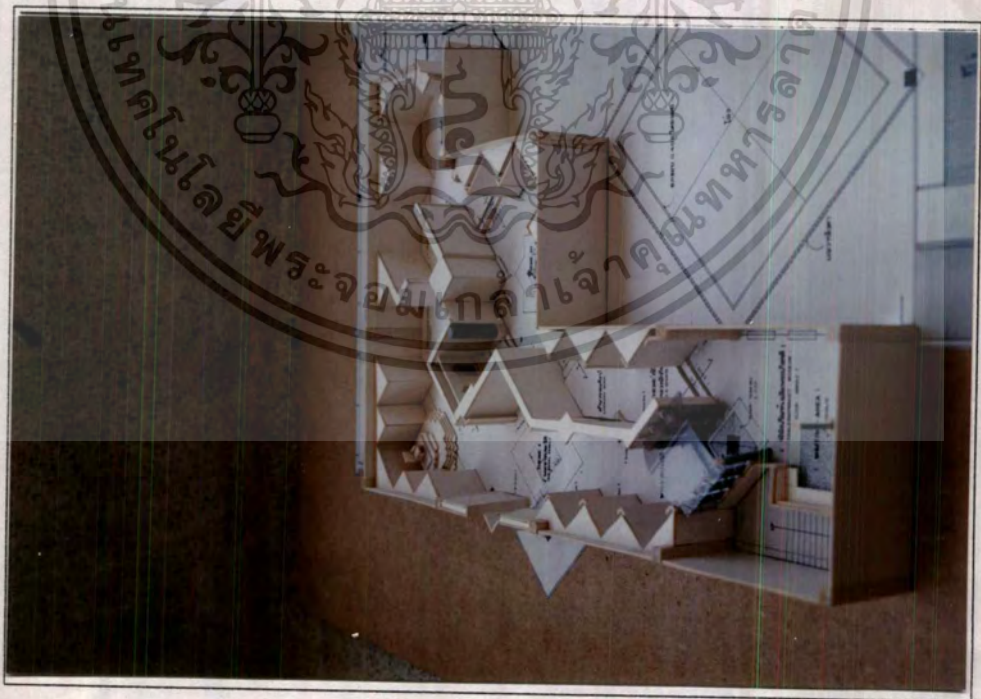

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

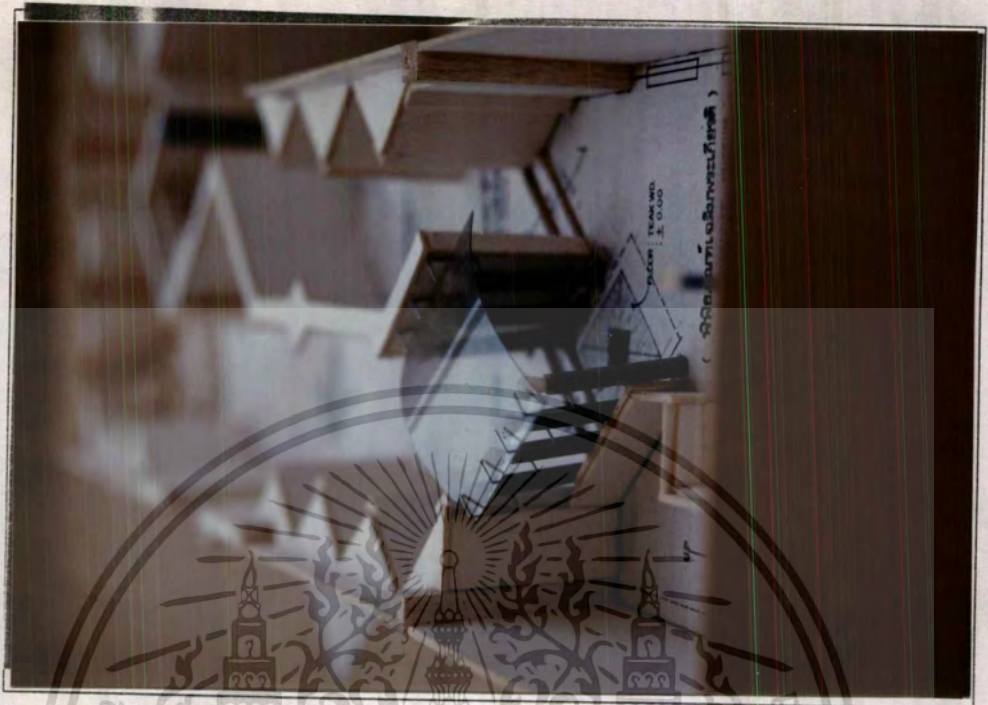

หุ่นจำลองส่วนจัดแสดง ชั้นที่ 2

หุ่นจำลองส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ ชั้นที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หุ่นจำลองส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ ชั้นที่ 3

หุ่นจำลองส่วนพิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ ชั้นที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

รอยอดีตสมุทรปราการ

เมื่อท่องเที่ยวทั่วปากน้ำหรือจังหวัดสมุทรปราการแล้ว อาจมีผู้สนใจใคร่จะทราบความเป็นมาของจังหวัดนี้และสิ่งน่าสนใจในอดีต จึงใคร่ขอจารึกรอยอดีตไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ความเป็นมาของเมือง

สมุทรปราการมีประวัติและอาณาเขตของ 3 เมืองรวมอยู่ด้วยกัน คือเมืองพระประแดง เมืองนครเขื่อนขันธ์ และเมืองสมุทรปราการ มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน

เมืองพระประแดงเดิมนั้นในปัจจุบันอยู่ในเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร มิใช่อำเภอพระประแดงในสมัยนี้ เดิมเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเลในสมัยที่ขอมเรืองอำนาจครอบครองอาณาจักรทวารวดี ซึ่งมีอาณาเขตอยู่ในที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งหมด จนจดอ่าวไทย มีเมืองละโว้ (คือลพบุรีในปัจจุบัน) เป็นเมืองหลวง

คำว่า “พระประแดง” หรือ “บาแดง” หมายถึง “คนนำข่าวสาร” ถ้ามีเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นที่คามเมืองพระประแดงจะต้องรีบนำข่าวสารไปแจ้งให้เมืองละโว้ซึ่งเป็นเมืองหลวงทราบทันที

ต่อมาขอมเสื่อมอำนาจลงในราว พ.ศ. 1800 ไทยน้อยซึ่งอพยพลงมาจากทางใต้ของจีนได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งทางแถบเหนือของลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและเคยอยู่ในอำนาจของขอมมาก่อน ได้มีความเข้มแข็งขึ้นจนสามารถขับไล่ขอมออกจากบริเวณนั้นได้ทั้งหมด ประกาศตนเป็นอิสระและตั้งกรุงสุโขทัยขึ้นเป็นราชธานี เมืองพระประแดงก็ยังคงเป็นเมืองหน้าด่านทางทะเล

ต่อมาชายทะเลได้แปรสภาพเป็นผืนแผ่นดินงอกออกมาเรื่อยๆ เมืองพระประแดงซึ่งเคยเป็นเมืองปากน้ำก็ห่างไกลปากน้ำออกไปทุกที ไม่เหมาะสมที่จะเป็นเมืองหน้าด่านอีกต่อไป ในปัจจุบันอยู่ตรงบริเวณที่ตั้งวิทยาลัยเกริก ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานีสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้เรียกกำแพงเพื่อเอาอิฐไปสร้างกรุงธนบุรี เมืองพระประแดงเดิมนี่จึงหาซากไม่พบ

เมืองสมุทรปราการเริ่มต้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม (พ.ศ. 2136-2171) เมื่อแรกสร้างเข้าใจว่าที่ตั้งเดิมอยู่ใกล้คลองบางปลาตลาดทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งพระเจ้าทรงธรรมได้เคยพระราชทานที่ดินบริเวณเหนือคลองบางปลาตลาดให้ชาวฮอลันดาที่เข้ามาค้าขายกับไทยจัดตั้งคลังสินค้า บริเวณนั้นจึงเป็นแหล่งค้าขายเรียกว่า “นิวอัมสเตอร์ดัม” จนในที่สุดในรัชกาลสมัยตรีขันธ์องค์ต่อๆ ไป จากพระเจ้าทรงธรรมฮอลันดาเลิกค้าขายกับไทยเนื่องจากมีเรื่องพิพาทไปหมดสิ้น ในพ.ศ. 2310 เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า เมื่อสมุทรปราการก็ถูกพม่าโจมตีกวาดต้อนผู้คนและถูกทำลายอย่างยับเยิน

เมืองนครเขื่อนขันธ์ 'คืออำเภอพระประแดงในปัจจุบันนี้ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงพระราชดำริริเริ่มสร้างขึ้น เพื่อให้เป็นเมืองชายทะเลที่แข็งแรงไว้ต่อต้านข้าศึก เมืองยังสร้างไม่เสร็จ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชก็เสด็จสวรรคตเสียก่อน ในรัชสมัยของพระองค์จึงเพียงแต่สร้างป้อมวิหิตาคมขึ้นที่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นป้อมแรก

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระอนุชาธิราช กรมพระราชวังบวรสถานมงคลเป็นแม่กองสร้าง เมืองใหม่นี้จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยเมื่อ พ.ศ. 2358 จึงได้พระราชทานชื่อเมืองว่าเมืองนครเขื่อนขันธ์ และโปรดให้ย้ายครอบครัวมอญ ซึ่งเป็นพวกของพระยาเจ่งจำนวน 300 คน จากเมืองปทุมธานีลงไปอยู่ที่เมืองนครเขื่อนขันธ์ ได้สร้างวัดทรงธรรมขึ้น และทรงตั้งสมิงทอนุดพระยาเจ่ง ซึ่งเป็นพระยารามน้องเจ้าพระยามหาโยธาเป็นพระยานครเขื่อนขันธ์รั้งราชการชาติเสนาบดีศรีสิทธิสงครามเป็นผู้รักษาเมือง และได้ตั้งกรรมการพร้อมทุกตำแหน่งเมืองนครเขื่อนขันธ์นี้ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเรียกว่าจังหวัดพระประแดง ในปัจจุบันคืออำเภอพระประแดง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงสร้างป้อมขึ้นอีก หลายป้อมทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านหลังเมืองก็สร้างกำแพงล้อมรอบตั้งยุ้งฉางตึกคินและศาลาไว้เครื่องศาสตราวุธ ที่ริมแม่น้ำก็จัดทำท่อนสายโซ่สำหรับชิงกันแม่น้ำ และได้โปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองลัดหลวง สำหรับย่นระยะทางระหว่างปากน้ำกับกรุงเทพมหานครได้มาก เมืองนครเขื่อนขันธ์จึงตั้งอยู่ระหว่างปากคลองลัดโพธิ์และคลองลัดหลวง ชาวเมืองนิยมเรียกชื่อเมืองนี้ว่า "ปากลัด"

นอกจากสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ให้มั่นคงแข็งแรงแล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยยังได้ทรงสร้างเมืองสมุทรปราการซึ่งชำรุดทรุดโทรมขึ้นใหม่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ (พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว) กับเจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ) เป็นแม่กองไปควบคุมการก่อสร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นใหม่ที่บางเจ้าพระยาคือตำบลปากน้ำในปัจจุบัน อยู่ระหว่างคลองปากน้ำกับคลองมหาวัน ใช้เวลา 3 ปีจึงเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2365

ในระหว่างก่อสร้างเมืองสมุทรปราการนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรการสร้างเมืองอยู่เสมอ ได้ทอดพระเนตรเห็นหาดทรายเกิดขึ้นที่ท้ายป้อมผีเสื้อสมุทร จึงมีพระราชดำริที่จะสร้างพระมหาเจดีย์ไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์ ดังนั้นเมื่อสร้างเมืองสมุทรปราการเรียบร้อยแล้ว ก็โปรดเกล้าฯ ให้ถมพื้นที่เกาะและพระราชทานนามเจดีย์ไว้ล่วงหน้าว่าพระสมุทรเจดีย์ แต่เสด็จสวรรคตเสียก่อนเมื่อปี พ.ศ. 2367

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงดำเนินการสร้างพระสมุทรเจดีย์ต่อมาตามพระราชประสงค์ของพระบรมชนกนาถสร้างเมื่อ พ.ศ. 2371 ในรัชสมัยของพระองค์ได้มีการสร้างป้อมขึ้นอีกหลายป้อม ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทำการบูรณะดัดแปลงแก้ไขเสริมพระสมุทรเจดีย์ให้สูงขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญูญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ป้อมต่างๆ ที่ปากน้ำ

เนื่องจากสมุทรปราการเป็นเมืองที่มีป้อมเป็นจำนวนมากไว้สำหรับป้องกันข้าศึกศัตรูที่จะเข้ามาทางน้ำ นับเป็นเมืองสำคัญทางยุทธศาสตร์ทางทะเล เป็นเมืองหน้าศึกมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งพระบรมจักรีวงศ์นับตั้งแต่รัชกาลที่ 1 มาจนถึงรัชกาลที่ 5 ได้ทรงสร้างป้อมขึ้นทั้งสองฝั่งแม่น้ำ ในท้องที่อำเภอเมืองสมุทรปราการจนถึงอำเภอพระประแดงรวมทั้งสิ้นถึง 24 ป้อม แต่ละป้อมสร้างขึ้นอย่างมั่นคงแข็งแรง สามารถป้องกันอันตรายจากอาวุธชนิดต่างๆ ในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี

ในปัจจุบันป้อมต่างๆ ที่สร้างขึ้นตามลำดับสมัยนั้นได้ชำรุดทรุดโทรมปรักหักพังเหลือแต่ซากก็มี บางป้อมก็ถูกรื้อถอนไป ยังคงเหลือแต่ป้อมศิ่เสื้อสมุทรและป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ เพียง 2 ป้อมเท่านั้น แต่ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปจากของเดิม ทั้ง 2 ป้อมนี้สามารถใช้ปืนใหญ่ที่บรรจุลูกกระสุนทางท้ายลำกล้องปืน แต่ในปัจจุบันก็นับเป็นปืนที่ล้าสมัยหมดแล้ว

ในที่นี้จึงเพียงแต่รวบรวมชื่อป้อมต่างๆ ไว้เพื่อรำลึกถึงอดีต ได้แก่ ป้อมวิทยาคม ป้อมปู่เจ้าสมิงพราย ป้อมปีศาจสิง ป้อมราหูจร ป้อมแสงไฟฟ้า ป้อมมหาสังหาร ป้อมศัตรูพินาศ ป้อมจักรกรด ป้อมพระจันทร์พระอาทิตย์ ป้อมประโคนชัย ป้อมนารายณ์ปราบศึก ป้อมปราการ ป้อมกาฬสิทธิ์ ป้อมศิ่เสื้อสมุทร ป้อมนาคราช ป้อมพระกาฬ ป้อมเพชรหึง ป้อมตรีเพชร ป้อมปึกกา ป้อมกงกะพัน ป้อมนารายณ์กางกร ป้อมพิบสมุทร ป้อมเสือซ่อนเล็บ และป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ

ในหนังสือเรื่องนิราศกลางของนายมีเขียนเมื่อปี พ.ศ. 2382 ได้พรรณนาถึงความมั่นคงแข็งแรงของป้อมปราการสมัยรัชการที่ 3 ไว้ดังนี้

“เห็นเมืองสมุทรปราการอันชาญชัย
พระภูวไนยสร้างสรรไว้มั่นคง
คูสง่าหนาแน่นแสนสาหัส
เห็นถนัดหอคอยลอยระหง
มีเชิงเทินเดินพอรณรงค์
กำแพงวงป้อมประคูดุพิลึก
มีปืนใหญ่ใส่ประจำไว้ทุกช่อง
จะคอยป้องกันผลาญสังหารศึก
ถึงเมืองไทยจะราบท่าหาญฮึก
มิได้นึกพรั่นจิตสัณนิคเคียว
แต่ถูกปืนปากน้ำจะคว่ำทรุด
คงม้วยมุดเป็นผงคลประเดี้ยว
ไม่ต้องรบชียดยาวให้กราวเกรียว
พริบตาเคียวก็จะสิ้น ไพรินราญ”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำดับเหตุการณ์สำคัญเกิดที่ปากน้ำเจ้าพระยา

พ.ศ. 2121

พระยาจีนจันตุขุนนางเขมรไปตีเมืองเพชรบุรีไม่ได้ เกิดความระอาจึงหนีมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช แต่ต่อมาเกิดเปลี่ยนใจเมื่อได้ทราบข่าวพระยาตะแวกไม่เอาโทษ จึงพาสมัครพรรคพวกหลบหนีลงเรือสำเภา สมเด็จพระนเรศวรมหาราชซึ่งในขณะนั้นมีพระชนมพรรษา 17 พรรษา ได้เสด็จลงเรือพระที่นั่งไล่ตามเรือสำเภาของพระยาจีนจันตุไปทันกันที่ปากน้ำเจ้าพระยาได้มีการยิงโต้ตอบกัน สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระแสงปืนคันยิงถูกพวกพระยาจีนจันตุตาย 3 คน ทางฝ่ายพระยาจีนจันตุ ก็ยิงโต้ตอบมาถูกรางพระแสงปืนที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงอยู่แตกพอลี้เรือสำเภาได้ลมนแล่นออกทะเลหนีรอดไปได้

พ.ศ. 2163

ในรัชกาลพระเจ้าทรงธรรม ฝรั่งเศสขอสันดาเข้ามาติดต่อกำขายกับไทยจนถึงกับมีคลังสินค้าที่บริเวณปากน้ำ ตำบลบางปลาจืด เรียกกันว่า “นิวอัมสเตอร์ดัม” ทำให้ฝรั่งเศสโปรดุเกสซึ่งเป็นชาติแรกที่เข้ามาค้าขายกับไทย เกิดความไม่พอใจ ถึงกับยึดเรือขอสันดาไว้ พระเจ้าทรงธรรมไม่พอพระทัยถือว่าเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ทหารบังคับพวกโปรดุเกสให้คืนเรือแก่พวกขอสันดา เป็นเหตุให้โปรดุเกสโกรธเคืองไทย และสัมพันธภาพระหว่างไทย-โปรดุเกสก็ขาดสะบั้นลง โปรดุเกสเลิกค้าขายกับกรุงศรีอยุธยา และนำกองทัพเรือมาปิดอ่าวเมืองมะริดซึ่งขณะนั้นยังเป็นของไทย

พ.ศ. 2173

พวกญี่ปุ่นที่เข้ามาอยู่ในกรุงศรีอยุธยาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้เกิดต่อสู้กับไทย พวกญี่ปุ่นลงเรือสำเภาหนี กองเรือไทยไล่ตามไปทันกันที่ปากน้ำเจ้าพระยา และได้ต่อสู้กันที่บริเวณปากน้ำ พวกญี่ปุ่นหนีรอดไปได้

พ.ศ. 2207

ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้มีการค้าขายติดต่อกับต่างประเทศโดยให้คนจีนมาประจำหน้าที่ในเรือสินค้าหลวง แล่นออกไปค้าขายกับต่างประเทศหลายลำ พวกขอสันดาเสียผลประโยชน์ เกิดการขัดแย้งกันจนกระทั่งขอสันดาเลิกกิจการค้ากับไทย และนำเรือรบมาปิดปากอ่าวไทยคอยจับเรือสินค้าหลวงที่แล่นออกไป สมเด็จพระนารายณ์มหาราชจึงทรงหันไปผูกมิตรกับฝรั่งเศส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พ.ศ. 2231

ในรัชกาลสมเด็จพระเพทราชาไทยต่อสู้กับทหารฝรั่งเศสที่เข้ามารักษาป้อมวิชัยประสิทธิ์ จังหวัดธนบุรี โดยฝ่ายไทยตั้งค่ายรายป็นที่บริเวณ ปากน้ำเจ้าพระยา เมืองสมุทรปราการ สามารถจับเรือฝรั่งเศสได้ 2 ลำ ได้มีข้อตกลงกันให้มีตัวจําของทั้ง 2 ฝ่ายไปด้วยจนถึงปากน้ำ จึงจะมีการแลกเปลี่ยนตัวจํา แต่ฝรั่งเศสไม่ยอมปล่อยตัวจําฝ่ายไทยกลับ และพวกตัวจําฝรั่งเศสก็หนีไปลงเรือฝรั่งเศส ไทยจึงต้องจับบาทหลวงฝรั่งเศสที่อยู่ในกรุงศรีอยุธยาไปขังไว้แทนตัวจํา

พ.ศ. 2199-2231

ไทยได้ติดต่อก้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น แต่ขณะนั้นไทยยังไม่มีธงชาติใช้ ดังนั้นเมื่อมีเรือฝรั่งเศสเข้ามาทางปากน้ำ ไทยจึงชักธงฮอลันดาขึ้น ฝรั่งเศสไม่ยอมคํานับธงฮอลันดา ไทยจึงเอาธงชาติฮอลันดาลง แล้วเอาผ้าแดงชักขึ้นแทน ฝรั่งเศสยอมคํานับธงแดง ซึ่งกลายเป็นธงชาติไทยเรื่อยมา จนกระทั่งเปลี่ยนเป็นธงรูปช้างเผือกบนผ้าแดง และต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นธงไตรรงค์ จึงนับว่าธงชาติไทยเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่ปากน้ำเจ้าพระยา เมืองสมุทรปราการ

พ.ศ. 2310

ไทยเสียดังกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า เมืองสมุทรปราการถูกพม่าโจมตีกวาดต้อนผู้คน และถูกทำลายยับเยิน สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงนำคณะผู้รักษาดินแดนจากปากแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังกรุงศรีอยุธยา และได้ทรงกอบกู้เอกราชของชาติไทยไว้ได้ ได้ทรงย้ายราชธานีจากกรุงศรีอยุธยามาตั้งที่กรุงธนบุรี

พ.ศ. 2329

ในปี พ.ศ. 2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ และโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายราชธานีจากฝั่งธนบุรีมาตั้งยังฝั่งพระนคร ฝั่งซ้ายของทลนกษัตริย์ฉนวนได้ลี้ภัยการเมืองเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2325 ได้ทรงรับไว้และให้เลี้ยงดูอย่างดี แต่องเชียงสือลอบลงเรือหนีไปทางปากน้ำเจ้าพระยาในปี พ.ศ. 2329 สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาทได้ทรงยกกองเรือติดตามแต่ไม่ทัน เป็นเหตุให้ทรงพระราชดำริสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ขึ้น ซึ่งสร้างสำเร็จในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พ.ศ. 2436 (ร.ศ. 112)

ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากฝรั่งเศสอ้างกับไทยว่าดินแดนลาวทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ซึ่งตกเป็นเมืองขึ้นของไทยมาตั้งแต่กรุงธนบุรีนั้น แท้ที่จริงเป็นเมืองขึ้นของเขมรและญวนซึ่งเป็นของฝรั่งเศส ดังนั้นดินแดนลาวจะต้องเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสด้วย

ฝรั่งเศสได้นำเรือแดงแล่นเข้ามาจอดที่หน้าสถานทูตฝรั่งเศสเพื่อให้รัฐบาลไทยยอมรับว่า ดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ฝ่ายไทยคัดค้านเต็มที่

ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2436 เรือรบฝรั่งเศส 2 ลำ คือเรือแองกอสตังค์ (Inconstant) และเรือโคแมต (Comite) ในการบังคับบัญชาของนาวาโทโบรีและเรือสินค้าฝรั่งเศสชื่อ เอ เบ เซย์ (J.B. Say) เป็นเรื่อนำร่อง ได้แล่นผ่านสันดอนปากน้ำเจ้าพระยาเข้ามาโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทย

ทางป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ จึงยิงเตือนด้วยกระสุนดินเปลา 2 นัด ให้เรือรบฝรั่งเศสถอยออกไป แต่เรือรบฝรั่งเศสยังคงแล่นต่อไป ทางป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ จึงยิงด้วยกระสุนจริงข้ามหัวเรือไป 2 นัด เรือรบฝรั่งเศส 2 ลำได้ชักธงรบและระดมยิงมาทางป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ ทางป้อมได้ยิงโต้ตอบด้วยปืนใหญ่ทุกกระบอก หมูเรือรบไทยอีก 5 ลำ ซึ่งจอดทอดสมออยู่ในลำแม่น้ำเจ้าพระยาได้ร่วมยิงต่อสู้ด้วย

ผลปรากฏว่า เอ เบ เซย์ เรื่อนำร่องของฝรั่งเศสถูกยิงทะลุเกตุขึ้น อยู่บริเวณป้อมพระจุลจอมเกล้าฯ ส่วนเรือรบฝรั่งเศส 2 ลำคงแล่นต่อไป จนถึงกรุงเทพมหานครและจอดทอดสมอที่หน้าสถานทูตฝรั่งเศส จากกรณีพิพาทครั้งนี้ไทยต้องเสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตลอดจนเกาะในแม่น้ำโขงและสิทธิอื่นๆ หลายประการให้แก่ฝรั่งเศส

พระราชวังรัชกาลที่ 4

สมุทราปรการเคยมีพระราชวังและหมู่อาคารซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นที่ประทับบนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อเป็นเกียรติแก่พระสมุทระเจดีย์ ซึ่งพระองค์โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะและเสริมให้แลเห็นเด่นชัด ได้พระราชทานนามอาคารต่างๆ ของพระราชวังนี้ในวันสมโภชพระสมุทระเจดีย์ ภายหลังพระราชพิธีบรรจุพระบรมสารีริกธาตุในวันที่ 30 ธันวาคม 2403 ดังนี้

ท้องพระโรงพระที่นั่งสมุทาทิภูษ

ที่บรรทมสุขไสยาสน์ (บางแห่งเรียกว่าวายุสุขุไสยาสน์)

ที่พักพระสนมเอกชื่อ นางนาฏสาราญรมย์ (บางแห่งเรียกว่านางนาฏนาภิรมย์)

ตึกแถวชื่อสนมนิกร

โรงละครชื่อโรงสังฆาคาร (บางแห่งเรียกว่าสันดาการสถาน)

โรงทหารชื่อโรงศึกษาสงคราม

สิ่งก่อสร้างที่เหลือมาถึงสมัยหลัง คือท้องพระโรงพระที่นั่งสมุทาทิภูษ อยู่ใกล้สถานีรถไฟสายปากน้ำ และที่บรรทมสุขไสยาสน์ ซึ่งเคยใช้เป็นที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข แต่ในปัจจุบันได้รื้อถอนไปหมดสิ้นแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รถไฟสายปากน้ำ

รถไฟสายปากน้ำเป็นรถไฟสายแรกในประเทศไทย เป็นของบริษัทรถไฟสายปากน้ำ
ดำเนินการโดยชาวเดนมาร์ก ได้รับสัมปทานจากรัฐบาลไทยเป็นเวลา 50 ปี ได้มีการทำสัญญา
เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2499 ผู้ที่ทำการก่อสร้างรถไฟสายนี้ คือนาย ที เอ กอทเซ ผู้บังคับการป้อม
ผีเสื้อสมุทรในสมัยนั้น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปเปิดทางรถไฟ
สายนี้เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2436 และเปิดบริการรับส่งผู้โดยสารและสินค้าในวันที่ 13 กันยายนปี
เดียวกัน

รถไฟสายนี้เป็นสายสั้นมีระยะทางเพียง 21 กิโลเมตร ดำเนินกิจการด้วยความมั่นคง
เป็นเวลานาน ก่อนที่จะหมดอายุสัมปทาน 10 ปีได้เปลี่ยนเป็นรถไฟฟ้า (รถราง) เมื่อวันที่ 13
กันยายน 2469 จึงมักเรียกกันว่า รถรางสายปากน้ำ ผลพลอยได้จากรถไฟสายนี้ก็คือ ทำให้มี
โอกาสใช้ไฟฟ้าเป็นครั้งแรกในอำเภอเมืองสมุทรปราการด้วย

รถรางสายปากน้ำแล่นออกจากสถานีปากน้ำไปยังสถานีหัวลำโพงจอดรับผู้โดยสาร
ตามสถานีต่างๆ คือ โรงเรียนนายเรือ ศิริพระระเซ่ บางนางเกรง สำโรง โรงเรียนสรรพาวุธบางนา
พระโขนง คลองเตย วิทยู ศาลาแดง และหัวลำโพง แล้วแล่นกลับสถานีปากน้ำตามเส้นทางเดียวกัน
ชาวปากน้ำนั่งรถรางสายปากน้ำเพื่อเดินทางไปยังสถานศึกษาหรือไปทำงานตามสถานที่ราชการต่างๆ
ในกรุงเทพมหานครเป็นส่วนมาก แต่ชาวกรุงเทพฯ นิยมนั่งรถรางสายปากน้ำเพื่อออกไปพักผ่อน
หย่อนใจนอกเมือง ซึ่งได้รับความสะดวกสบายทุกประการเพราะคนไม่แน่นมาก

รถรางสายปากน้ำได้เลิกกิจการเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2503 ในสมัยรัฐบาลของจอมพล
สฤษดิ์ ธนะรัชต์

แหล่งศิลปกรรมสมุทรปราการ

วัดในปากน้ำ

วัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งนิยมกันมากในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่าง
ประเทศ เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี สังคม และการศึกษามาตั้ง
แต่อดีต แต่ละวัดมีเอกลักษณ์ของตนเองล้วนแต่น่าสนใจทั้งสิ้น วัดในจังหวัดสมุทรปราการมีจำนวน
มาก กระจุกกระจายอยู่ในทุกอำเภอ ทั้งนี้เนื่องจากชาวปากน้ำส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา จึง
ขอนำชมวัดสำคัญๆ ที่ปากน้ำไว้ด้วย

วัดกลางวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นโทชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่ริมคลองปากน้ำ
ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ เป็นวัดโบราณ เดิมชื่อวัดตะโกทอง เพราะขุดพบ
แหวนทองคำวงหนึ่งที่ได้ค้นตะโกในขณะที่ขุดดินทำพื้นที่เพื่อสร้างวัด วัดนี้สร้างในรัชสมัยพระเจ้า
อยู่หัวบรมโกศแห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. 2299 ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวัดกลาง เนื่องจากวัดนี้
ตั้งอยู่ระหว่างวัดพิชัยสงคราม (วัดนอก) และวัดชัยมงคล (วัดใน)

เมื่อเสียดวงศรีอยุธยาให้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 พม่าได้มากวาดค้อนผู้คนในเมืองสมุทรปราการด้วย วัดกลางจึงกลายเป็นวัดร้าง จนกระทั่งบ้านเมืองสงบราบคาบลงแล้ว จึงได้มีพระสงฆ์มาจำพรรษาตามเดิม ในปัจจุบันตัววัดมีถนนผ่านกลาง ภูเขียงอยู่ทางฟากทิศใต้ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ และศาลาการเปรียญอยู่ฟากทิศเหนือ วัดนี้ได้รับการปฏิสังขรณ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และยกขึ้นเป็นพระอารามหลวงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวใน พ.ศ. 2459

โรงเรียนแห่งแรกของสมุทรปราการก็เปิดสอนที่วัดนี้ในระหว่างปี พ.ศ. 2412-2425 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระสงฆ์จัดสอนเด็กชายที่อาศัยอยู่ในวัด พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นพระองค์เจ้าดิศวรกุมารก็ได้ทรงตั้งโรงเรียนสอนหนังสือไทยระดับประถมศึกษาขึ้นที่วัดกลางใน พ.ศ. 2436 รับสอนเฉพาะเด็กชายเท่านั้น

พระอุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2345 หน้าบันเป็นลวดลายปูนปั้นสวยงามประดับด้วยงานกระเบื้องของเก่า ภายในพระอุโบสถมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพุทธประวัติจากพระปฐมสมโพธิกถา แต่ลบเลือนเกือบหมด พระประธานในพระอุโบสถเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสร้างด้วยศิลาแดง หน้าตักกว้าง 4 ศอก สูง 4 ศอก 14 นิ้ว เป็นพระพุทธรูปโบราณ กล่าวกันว่าได้อัญเชิญมาจากวัดร้างแห่งหนึ่งในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปอีก 21 องค์ พระสาวก 4 องค์ ประดิษฐานรวมอยู่บนฐานชุกชีเดียวกับพระประธาน รวมทั้งหมด 26 องค์ ชิดฝาผนังของพระอุโบสถยังมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่อีกทั้ง 3 ด้าน รวม 20 องค์

พระวิหาร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2473 แต่เดิมมีภาพเขียนแผนภูมิแสดงตำนานของวัดกลาง แต่แรกสร้างมาจนถึงสมัยพระครูสุนทรสมุทร (บุญ) เจ้าอาวาสองค์ที่ 8 (พ.ศ. 2432-2453) ในพระวิหารประดิษฐานรูปหล่ออดีตเจ้าอาวาส รวม 10 องค์

พระมณฑปจตุรมุข สร้างในปี พ.ศ. 2449 โดยพระครูสุนทรสมุทร (จ้อย) และพระปลัดเล็ก แต่การก่อสร้างยังไม่เสร็จ ต่อมาพระอาจารย์พลายกับหลวงวิจารณ์รเหตุ มรรค นายกรรวบรวมเงินและได้รับเงินพระราชทานสมทบจากสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ การก่อสร้างจึงเสร็จบริบูรณ์ในปี พ.ศ. 2455 มณฑปมี 4 มุข กว้างยาว 7 วาเท่ากัน ฐานหน้าบันและประตูหน้าต่างประดับงานกระเบื้องเคลือบสี พระมณฑปเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปบาทจำลองซึ่งสร้างใน พ.ศ. 2411 งานนมัสการพระพุทธรูปบาทจำลองนี้จัดให้มีขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3

ศาลาการเปรียญ พระครูสุนทรสมุทร (ฮวด) สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2392 ฝาไม้สัก หลังคามุงกระเบื้องลด 2 ชั้น มีช่อฟ้าใบระกา

พระเจดีย์เหลี่ยมย่อมุมไม้ 20 มี 2 องค์ อยู่ทางด้านตะวันตกหลังพระอุโบสถหลังเก่า ถือเป็นพระเจดีย์ประจำวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หอประชุมสงฆ์จังหวัดสมุทรปราการ เป็นตึกคอนกรีตเสริมเหล็กทรงไทยประดับช่อฟ้าใบระกา สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2516 เป็นที่ตั้งของโรงเรียนพระปริยัติธรรม และเป็นสถานที่ประชุมปฏิบัติศาสนกิจ หน้าหอประชุมสงฆ์ประดิษฐานพระพุทธรูปทรงเครื่องปางประทานพร

วัดอโศการาม ตั้งอยู่เลขที่ 136 ถนนสุขุมวิท ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ เดิมเรียกว่านาแม่ขาว พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มริมทะเล เป็นวัดสร้างขึ้นใหม่ สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย นายสุเมธและนางกิมหงษ์ ไกรกาญจน์ เป็นผู้ถวายที่ดินมีเนื้อที่ 33 ไร่ 1 งาน 48 ตารางวา และดำเนินการสร้างวัด

เมื่อการก่อสร้างสำเร็จบริบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุไว้ในพระเจดีย์เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2059

พระพุทธรูปเจดีย์หมายความว่า พระเจดีย์อนุสรณ์แห่งระฆังคว่ำคร เป็นเจดีย์อยู่รวมทั้งหมด 13 องค์ ตั้งอยู่ในพื้นที่สี่เหลี่ยม หมู่พระเจดีย์มีความหมายดังนี้

เจดีย์องค์ประธานอยู่ตรงกลางล้อมรอบด้วยเจดีย์บริวาร 3 ชั้นๆ ละ 4 องค์ หมายถึงสมาธิจิตเพื่อดำเนินตามอริยมรรค โดยถูกต้องครบถ้วนจะเกิดญาณในอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็น 3 ชั้น เรียกว่า ปรีวัฏฏ์ 3 และเกิดญาณทุกชั้นๆ ก็คือญาณหยั่งรู้สังขารทั้งปวงตามความเป็นจริง

พระพุทธรูปเจดีย์มีรูปแบบเป็นสี่เหลี่ยม เปรียบได้กับสติปัญญา 4 หมายถึงสติกำหนดพิจารณาภายในใจ และธรรมที่เป็นกุศล หรืออกุศลว่าเหล่านี้มีใช้สัตว์บุคคล ตัวคนเราเขา กว้าง 3 วา หมายถึงไตรสิกขา ได้แก่ สีล สมาธิ ปัญญา

พระเจดีย์ 13 องค์ หมายถึงระฆังคว่ำคร 13 ประการ ระฆังคว่ำคร คือ องค์คุณเครื่องกำจัดกิเลส ข้อปฏิบัติประเภทวัตรที่ผู้สมาธิจะพึงปฏิบัติได้เพื่อเป็นอุบายขัดเกลาจิตใจ ช่วยส่งเสริมความมั่งคั่ง แบ่งเป็น 4 หมวดรวม 13 ประการ คือ

หมวดที่ 1 เกี่ยวกับจิวัตร คือ

1. ใช้แต่ผ้าบังสุกุล
2. ใช้เพียงผ้า 3 ผืน

หมวดที่ 2 เกี่ยวกับบิณฑบาต คือ

3. เทียวบิณฑบาตเป็นประจำ
4. บิณฑบาตตามลำดับแถว
5. ถันมือเดียว
6. ถันเฉพาะในบาตร
7. ลงมือถันแล้วไม่ยอมรับเพิ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมวดที่ 3 เกี่ยวกับเสนาสนะ

8. อยู่ป่า
9. อยู่โคนต้นไม้
10. อยู่กลางแจ้ง
11. อยู่ป่าช้า
12. อยู่ในที่แฉ้วแต่เขาจัดให้

หมวดที่ 4 เกี่ยวกับความเพียร

13. นั่งอย่างเฉียวไม่นอน

เมื่อคูทางทิศประธานตรงๆ จะแลเห็นเจดีย์ล้อมวงอยู่เป็นคู่ หมายถึง พระธรรม พระวินัย อันเป็นหลักชัยของพุทธศาสนา ถ้าจะนับเฉียงได้เจดีย์จำนวน 7 องค์ หมายถึงโพชฌงค์ 7 คือธรรมตามลำดับ 7 ชั้น คือ

1. สติ คือ ความระลึกได้
2. ธรรมวิจย คือ การสอดส่องสืบค้นธรรม
3. วิริยะ คือ ความเพียร
4. ปีติ คือ ความอิ่มใจ
5. ปัสสัทธิ คือ ความสงบใจและอารมณ์
6. สมာธิ คือ ความตั้งมั่น
7. อุเบกขา คือ ความวางเฉย

พระพุทธรูปเจดีย์นี้ นับเป็นปูชนียสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสวยงามยิ่งแห่งหนึ่ง นอกจากจะบรรจุพระบรมสารีริกธาตุแล้ว ยังเป็นที่บรรจุสรรพบริวารของท่านอาจารย์อีกด้วย พระเจดีย์นี้ไม่รับบรรจุอัฐิของคนทั่วไป

ที่องค์พระเจดีย์ยังมีแผ่นศิลาจารึกประวัติความเป็นมาของพระพุทธรูปเจดีย์ ซึ่งเป็นปณิธานของท่านอาจารย์ตีตามทีกล่าวมาแล้วข้างต้นให้ผู้สนใจได้ทราบ

ที่ฐานของพระพุทธรูปเจดีย์มีซุ้มบรรจุพระพุทธรูปยืนทั้ง 4 ด้าน คือ

ทิศเหนือ	พระปางถวายเนตร
ทิศใต้	พระปางห้ามญาติ
ทิศตะวันออก	พระปางรำพึง
ทิศตะวันตก	พระปางอุ้มบาตร

พระอุโบสถ มีขนาดกว้าง 8.70 เมตร ยาว 24.10 เมตร สร้างเมื่อ พ.ศ. 2501 พระประธานในพระอุโบสถคือ หลวงพ่อสินสมุทร เป็นพระพุทธรูปแบบอินเดียปางสมาธิหล่อด้วยทองเหลืองขัดเงา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศาลาการเปรียญ อยู่หน้าพระอุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2499 ประดิษฐานหลวงพ่อ
ทรงธรรม เป็นพระพุทธรูปแบบสุโขทัยปางมารวิชัยหล่อด้วยทองเหลืองหน้าตักกว้าง 4 ศอก และ
หลวงพ่อกีร เป็นเศียรพระพุทธรูปปิดทอง

หมุกุฎิพระสงฆ์ เป็นตึกสมัยใหม่เรียงรายติดต่อกันหลายหลัง

ศาลาแม่ชี มีแม่ชีอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

วิหารสุทธธรรมรังสี เป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่ด้วยความร่วมมือของคณะศิษยานุศิษย์
ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฐายี) แห่งวัดมกุฏกษัตริยารามทรง
เป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อปี พ.ศ. 2514 และต่อมาในปี พ.ศ. 2519 สมเด็จพระอริยวงศา
คตญาณ (วาสน์ วาสโน) แห่งวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามทรงเป็นประธานในพิธีเจิมเสาเข็ม
การก่อสร้างได้เริ่มลงมือเมื่อ พ.ศ. 2527 และสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2530 ได้มีงานฉลองในวันที่ 24-
26 เมษายน 2530

วัดบางพลีใหญ่ใน ตั้งอยู่ที่ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
มีบริเวณกว้างขวางและสวยงามมาก มีปูชนียวัตถุสำคัญ คือหลวงพ่อดุสิตพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ เป็น
ที่เคารพสักการะของชาวบางพลี และชาวอำเภอใกล้เคียงมาก

พระพุทธรูปองค์นี้มีประวัติความเป็นมาข้อนหลัง ไปยังสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
เมื่อเสียกรุงให้แก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 พม่าได้จุดไฟเผาทำลายวัดวาอารามและปูชนียวัตถุเสียหาย
ไปเป็นอันมาก พุทธศาสนิกชนจึงพร้อมใจกันทำแท่น 3 แท่น ใส่พระพุทธรูปหล่อด้วยทองคำ
และ 1 องค์ แล้วปล่อยให้ลอยไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา องค์แรกชาวบ้านอัญเชิญขึ้นที่วัดบ้าน
แหลมในปัจจุบันเรียกว่าวัดเพชรสมุทรวิหาร อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม องค์ที่สองอัญ
เชิญขึ้นที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา และองค์ที่ 3 อัญเชิญขึ้นที่วัด
บางพลีใหญ่ใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

วัดทรงธรรม เป็นพระอารามหลวงชั้นโทชนิดวรวิหาร ตั้งอยู่ที่ตำบลตลาด อำเภ
พระประแดง เป็นวัดราษฎร์ กรมพระราชวังบวรสถานมงคลทรงสร้างขึ้นพร้อมกับการสร้างเมือง
นครเขื่อนขันธ์ในระหว่าง พ.ศ. 2357-2358 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
คงจะมีพระประสงฆ์ให้ชาวมอญที่อพยพมาอยู่ได้ใช้น้ำเพ็ญกุศล และเป็นวัดคู่มืองอีกด้วย

วัดนี้พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิสังขรณ์เนื่องจากวัดชำรุดทรุดโทรมมาก
ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยุบวัดกลางนา ซึ่งอยู่ใกล้
เคียงกับวัดนี้มารวมเป็นวัดเดียวกัน จึงทำให้วัดนี้มีบริเวณกว้างขวางยิ่งขึ้น

ปูชนียสถานและถาวรวัตถุของวัดมีดังต่อไปนี้

พระอุโบสถ ในสมัยที่อำเภพระประแดงยังมีฐานะเป็นจังหวัด ได้ใช้เป็นถือน้ำพระ-
พิพัฒน์สัตยาของข้าราชการทุกแผนกตั้งแต่ พ.ศ. 2461 ถึง พ.ศ. 2475 พระประธานในพระอุโบสถ
เป็นพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยปางมารวิชัยมีลักษณะงดงามมาก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่
หัวโปรดให้อัญเชิญมาประดิษฐานไว้

พระวิหาร อยู่ด้านหน้าพระอุโบสถ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2456 ประดิษฐานพระพุทธรูปบาทจำลอง พระเจดีย์องค์ใหญ่ เป็นเจดีย์แบบรามัญเรียกว่า พระมหารามัญเจดีย์ อยู่ในบริเวณข้างพระวิหาร พระเจดีย์องค์ใหญ่ฐานกว้าง 10 วา 2 ศอก สูง 11 วา 3 ศอก มีเจดีย์องค์เล็กเป็นบริวาร 4 องค์ ขนาดกว้าง 5 ศอก สูง 3 วา 1 ศอก มุมละ 1 องค์

พระเจดีย์องค์เล็ก เป็นเจดีย์แบบรามัญเช่นเดียวกัน ฐานกว้าง 3 วา 3 ศอก สูง 4 วา 3 ศอก สร้างในสมัยที่ชาวรามัญอพยพมาอยู่ใหม่ๆ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา

วัดโปรดเกศเชษฐาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรีรามัญ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของคลองลัดหลวง อยู่ที่ตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ชาวรามัญเรียกว่า วัดปากคลอง เพราะแต่เดิมมีศาลาประดิษฐานพระพุทธรูปอยู่ติดกับปากคลองทองเมือง คือเขตวัดด้านทิศเหนือ แต่ไม่มีพระสงฆ์พำนักอยู่ ครั้นเมื่อสร้างวัดแล้วชาวบ้านก็ยังคงเรียกวัดปากคลองอยู่อย่างเดิม พระยาเพชรพิชัย (เกตุ) ดันสกุลเกตุทศสร้างขึ้นใน พ.ศ. 2365

ปูชนียสถานและถาวรวัตถุที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

งานประเพณีประจำปีที่ปากน้ำ

ถ้ามีโอกาสไปเที่ยวปากน้ำในระหว่างที่มีงานประจำปีก็จะสนุกสนานเพลิดเพลินยิ่ง งานประเพณีประจำปีของสมุทรปราการเป็นงานเกี่ยวกับพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น ได้แก่ งานนมัสการพระสมุทรเจดีย์ งานรับบัวที่อำเภอบางพลี งานนมัสการหลวงพ่อบ้านที่อำเภอบางบ่อ งานสงกรานต์อำเภอพระประแดง

งานนมัสการพระสมุทรเจดีย์

งานนมัสการพระสมุทรเจดีย์เป็นงานประจำปีที่สำคัญของสมุทรปราการ ซึ่งแทบทุกคนในจังหวัดเฝ้ารอคอยเพื่อเข้าร่วมทำบุญ ได้กำหนดเอาวันแรม 5 ค่ำเดือน 11 ของทุกปีเป็นวันเริ่มงาน งานจะดำเนินไป 7 วัน 7 คืนด้วยความสนุกสนานอิมเอบใจของบรรดาพุทธศาสนิกชนชาวปากน้ำ

พระสมุทรเจดีย์ตั้งอยู่ที่ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอเมืองสมุทรปราการ ตรงข้ามศาลากลางจังหวัด ก่อนไปทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา คนทั่วไปนิยมเรียกกันว่า “พระเจดีย์กลางน้ำ” ตามลักษณะที่ตั้งเดิม เป็นปูชนียสถานสำคัญที่สุดของสมุทรปราการและเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดนี้

พื้นที่เดิมในบริเวณพระสมุทรเจดีย์เป็นเกาะ เรือขนาดใหญ่สามารถแล่นอ้อมรอบเกาะได้ พระสมุทรเจดีย์เริ่มสร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย หลังจากที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดสร้างเมืองสมุทรปราการและป้อมต่างๆ รวม 6 ป้อมคือ ป้อมประโคนชัย ป้อมนารายณ์ปราบศึก ป้อมปราการ ป้อมกายสิทธิ์ ป้อมนาคราช และป้อมผีเสื้อสมุทรเสร็จเรียบร้อยแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระองค์ทรงเห็นว่าเกาะหาดทรายท้ายป้อมสี่เสื่อสมุทรเหมาะสมที่จะสร้างพระเจดีย์ไว้เป็นอนุสรณ์ จึงโปรดให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์กับสมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์เมื่อครั้งยังเป็นเจ้าพระยาพระคลังเป็นแม่กองจัดการถมเกาะหาดทรายนั้นให้แน่นหนามั่นคงเมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว โปรดให้กรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพกับพระยาราชสงครามเป็นผู้ออกแบบพระเจดีย์ แล้วโปรดให้พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์กับเจ้าพระยาพระคลังเป็นผู้ดำเนินการสร้าง

เมื่อการก่อสร้างพระเจดีย์ดำเนินไปยังไม่ทันสร้างเสร็จ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยก็เสด็จสวรรคต พระเจ้าลูกยาเธอ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติสืบต่อมา ทรงพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาศรีธรรมราชกับเจ้าพระยาพระคลัง เป็นแม่กองจัดสร้างพระเจดีย์ขึ้นกลางเกาะตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระบรมชนกนาถ การก่อสร้างเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2369 สำเร็จบริบูรณ์เมื่อ พ.ศ. 2371 พระราชทานนามว่า “พระสมุทรเจดีย์”

พระสมุทรเจดีย์แต่เดิมสร้างเป็นแบบย่อเหลี่ยมไม้สิบสอง องค์พระสมุทรเจดีย์สูง 10 วา หรือ 20 เมตร ฐานกว้างเหลี่ยมละ 5 วา และได้สร้างวิหารพร้อมทั้งศาลา 4 ทิศขึ้นไว้ด้วย ในรัชกาลที่ 3 นี้ได้มีผู้ร้ายลอบขุดทำลายหอรระฆังพระสมุทรเจดีย์และลักเอาพระบรมธาตุไป

ในรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสเมืองสมุทรปราการ เมื่อทอดพระเนตรสภาพทั่วไปของพระสมุทรเจดีย์แล้ว ทรงมีพระราชประสงค์จะสถาปนาให้สูงใหญ่ขึ้นไปอีก เพื่อให้เรือของชาวต่างประเทศที่แล่นเข้ามาจะได้แลเห็นพระสมุทรเจดีย์ได้แก่ไกล จึงโปรดให้ช่างไปถ่ายแบบพระเจดีย์ลอมฟางที่กรุงศรีอยุธยา แล้วโปรดให้กรมหมื่นราชสีหวิกรมเป็นนายช่างจัดการสร้างพระสมุทรเจดีย์เป็นแบบลอมฟาง ตามที่ช่างไปถ่ายแบบมาตามพระเจดีย์เดิม โดยเสริมให้สูงขึ้นเป็น 19 วาหรือ 38 เมตร พร้อมทั้งโปรดให้สร้างศาลาเก๋งจีน หอเทียน หอรระฆัง พระวิหาร และพระพุทธรูปปางห้ามสมุทรและหลักผูกเรือรมน้ำรอบองค์พระสมุทรเจดีย์

เจ้าพระยาวรวงศาธิมาโกษาธิบดีได้กราบบังคมทูลเรื่องคนร้ายลักพระบรมธาตุในพระเจดีย์ให้ทรงทราบ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ 12 องค์จากพระบรมมหาราชวัง แห่มาทางชลมารคมาบรรจุไว้แทน และโปรดให้บรรจุพระไชยวัฒน์และพระห้ามสมุทรไว้ในพระเจดีย์ด้วย ได้มีการสมโภชเป็นการใหญ่ในวันที่ 30 ธันวาคม 2403

ครั้นสิ้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์รัชกาลต่อๆมาก็ได้ทรงทะนุบำรุงพระสมุทรเจดีย์ตลอดมา ใน พ.ศ. 2498 หลังจากการบูรณะพระสมุทรเจดีย์แล้ว กรมโยธาเทศบาลได้จัดทำถนนเข้าออกบริเวณองค์พระสมุทรเจดีย์ และถมดินริมถนนสายที่เชื่อมต่อบริเวณนั้นทำเป็นที่จอดรถ และขยายบริเวณองค์พระสมุทรเจดีย์ให้กว้างขวางกว่าเดิม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะไปนมัสการพระสมุทรเจดีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปัจจุบันพระสมุทระเจดีย์มิได้ตั้งบนเกาะกลางน้ำแล้ว เนื่องจากกระแสน้ำเปลี่ยนทางเดินทางฝั่งซ้ายของจังหวัด จึงทำให้พื้นที่ทางฝั่งขวาตื้นเขินกลายเป็นผืนแผ่นดินเดียวกันหมดแล้ว แต่ถ้ามองจากฝั่งโรงเรียนนายเรือจะดูประหนึ่งว่าพระเจดีย์ยังคงตั้งอยู่กลางน้ำ

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนพระสมุทระเจดีย์เป็น โบราณวัตถุสถานแห่งชาติที่ต้องรักษาไว้มิให้มีการทำลาย ตามที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 52 ตอนที่ 75 วันที่ 8 มีนาคม 2478 มีสิ่งสำคัญคือ องค์พระสมุทระเจดีย์ โบสถ์ ศาลารูปเก๋งจีนใหญ่ ศาลารูปเก๋งจีนเล็ก หอระฆัง และศาลาสะพานท่าน้ำ

ทางจังหวัดได้กำหนดงานนมัสการพระสมุทระเจดีย์เริ่มตั้งแต่วันแรม 5 ค่ำเดือน 11 ของทุกปี การที่ไม่กำหนดเอากลางเดือน 11 คงจะเนื่องด้วยตรงกับพิธีออกพรรษา ประชาชนจะไปทำบุญตามวัดวาอารามกันเป็นส่วนใหญ่ และการที่ไม่กำหนดเอาวันกลางเดือน 12 ก็เนื่องจากจะพ้องกับงานนมัสการพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม งานนมัสการหลวงพ่อโสทร จังหวัดระยอง ซึ่งชาวจังหวัดเหล่านั้นจะไม่มาร่วมงานด้วย

ก่อนจะถึงวันงานประมาณวันแรม 2 ค่ำเดือน 11 พุทธศาสนิกชนทั้งชายหญิงจะพร้อมใจกันไปช่วยเย็บผ้าแดงผืนใหญ่สำหรับห่มองค์พระสมุทระเจดีย์ ครั้นถึงวันแรม 5 ค่ำเดือน 11 คณะกรรมการจัดงานก็จะเชิญผ้าแดงผืนใหญ่ที่ตั้งบนบุษบกใช้รถยนต์เป็นพาหนะแห่ผ้าแดงไปรอบๆ ตัวเมือง มีเครื่องดนตรีดีดสีตีเป่าเข้าขบวนไปด้วย แล้วจึงเชิญผ้าแดงลงเรือแห่ไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยาจนถึงอำเภอพระประแดง เพื่อให้ชาวพระประแดงร่วมอนุโมทนาด้วย แล้วจึงยกขบวนแห่กลับมาทำพิธีทักษิณาวรรตรอบองค์พระสมุทระเจดีย์ แล้วจึงนำขึ้นห่มองค์พระเจดีย์

ทางจังหวัดสมุทรปราการจัดงานฉลองทั้ง 2 ฝั่งคือ ฝั่งพระสมุทระเจดีย์และฝั่งตัวจังหวัดเป็นเวลา 7 วัน 7 คืน นอกจากจะมีชาวสมุทรปราการที่อยู่ในอำเภอต่างๆ มาเที่ยวงานแล้ว ยังมีชาวจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งชาวกรุงเทพมหานครไปร่วมงานด้วยเป็นจำนวนมาก

ในงานนี้มีการออกร้านขายของ มีมหรสพต่างๆ และเครื่องเล่นสำหรับเด็ก เช่น กระเช้าสวรรค์ให้เด็กๆ ได้เล่นกันอย่างสนุกสนาน ผู้ที่ไปทำบุญก็จะได้ปิดทองพระพุทธรูป ในวันแรม 8 ค่ำจะมีตลาดนัดจัดตั้งแต่รุ่งอรุณเป็นต้นไป และมีการประกวดต่างๆ เช่น ประกวดขนมจาก และแข่งวงจาก ซึ่งเป็นสินค้าพื้นเมือง นอกจากนี้ยังมีการแข่งเรือและเครื่องบันเทิงอื่นๆ เช่น สกีนน้ำ เป็นต้น

งานนมัสการพระสมุทระเจดีย์แต่ละวันจะสิ้นสุดประมาณ 24.00 นาฬิกา ในระหว่างงานองค์พระเจดีย์ได้รับการตกแต่งด้วยไฟฟ้าสว่างไสวงดงามยิ่งในตอนกลางคืน ตอนกลางวันมองแต่ไกลก็จะแลเห็นผ้าแดงที่ห่มองค์พระเจดีย์แต่ไกล ทำให้มีสีสันสะดุดตาน่าชมยิ่ง

งานรับบัวที่อำเภอบางพลี

ดอกบัวเป็นดอกไม้ที่มีความสำคัญในพุทธศาสนา ตามพุทธประวัติกล่าวว่า ก่อนที่พระนางสิริมหามายาเหย้าของพระเจ้าสุทโธทนะแห่งเมืองกบิลพัสดุ์จะทรงพระครรภ์เจ้าชายสิทธัตถะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระนางทรงพระสุบินว่า ได้มีพระเสวตฤณษรคือ ช้างเผือกขาวเผือกถือดอกบัวเงินด้วยวงมากกระทำทักษิณาวรรตเป็นการเคารพพระนาง 3 รอบ แล้วจึงเข้าสู่พระครรภ์ทางด้านข้าง ช้างเผือกนั้นมีความหมายว่าพระโพธิสัตว์ลงมาปฏิสนธิ

จากพระสุบินนี้เองจะเห็นได้ว่า หลังสมัยพุทธกาล ในขณะที่ชาวอินเดียยังไม่มีภาพแทนพระองค์พระพุทธเจ้าไว้เป็นสิ่งเคารพบูชา ได้ใช้รูปช้างถือดอกบัวเป็นสัญลักษณ์แทนพระองค์ตอนที่ยังไม่ตรัสรู้

ครั้นเมื่อพระพุทธเจ้าประสูติจากพระครรภ์พระมารดา แล้วทรงย่างก้าวไปก็มีดอกบัวมารองรับพระบาท

ในพุทธประวัติยังมีตอนที่เกี่ยวข้องกับดอกอีกตอนหนึ่ง คือตอนที่ครหพินน์เจ็บใจสิริกุตต์ที่หลอกเตียรถิอาจารย์ให้ตกลงในหลุมอุจจาระ จึงคิดแก้แค้นให้พระพุทธเจ้าผู้ซึ่งสิริกุตต์เลื่อมใสตกลงในหลุมที่ก่อไฟด้วยไม้ตะเคียนจนถ่านลุกแดง แต่เมื่อพระพุทธองค์ทรงย่างพระบาทลงในหลุมเพลิง ทันใดก็มีดอกบัวเกิดขึ้นมารองรับพระบาทมิให้เกิดอันตราย ทำให้ครหพินน์กลับใจมาเคารพนถึพระพุทธเจ้า ดังนั้นบรรดาพระพุทธรูปในพระอิริยาบถนั่งยืนและทรงพระดำเนินจึงทำเป็นรูปดอกบัวรองรับ

พระพุทธองค์ยังได้เคยตรัสอุปมาอุปไมยให้พระสงฆ์สาวกทำตัวเป็นดอกบัว เพราะดอกบัวเกิดในกองหยักเขื่อ (ขยะ) ที่ทิ้งไว้ข้างทาง ยังเป็นที่ขบใจของคนทั่วไปฉนั้นใด พระสาวกของพระพุทธเจ้าแม้เกิดในหมู่มนุษย์เป็นคั้งหยักเขื่อมรุ่งเรื่องลวงปฤชนทั้งหลายผู้มีคด้วยปัญญาฉนั้นฉนั้น

นอกจากนี้พระพุทธเจ้าทรงเปรียบบุคคล 4 ประเภท ที่มีสติปัญญาแตกต่างกันออกไปกับดอกบัว 4 เหล่า ซึ่งสามารถรับพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ได้คั้งนี้

1. บุคคลที่มีอุปนิสัยสติปัญญาแก้กลัเมื่อฟังธรรมก็สามารถรู้แจ้งในธรรมวิเศษโดยพลันเปรียบเหมือนดอกบัวโผล่พ้นพื้นน้ำ พอได้รับแสงแดดก็จะบานทันที
2. บุคคลที่มีอุปนิสัยสติปัญญาฉมาก เมื่อฟังธรรมคำสั่งสอนอย่างละเอียดแจกแจงให้เข้าใจแล้ว ก็สามารถรู้แจ้งเห็นธรรมวิเศษได้ เปรียบเหมือนดอกบัวที่เติบโตมาพอดีกับพื้นน้ำ จะบานในวันรุ่งขึ้น

3. บุคคลที่มีอุปนิสัยสติปัญญาขนาดที่ค้องพากเพียรคั้นคว่ำไค้ตามหมั่นศึกษาเล่าเรียนและคบมิตรที่ดี จึงสามารถรู้ธรรมเห็นแจ้งในธรรมได้ เปรียบเหมือนดอกบัวที่เติบโตอยู่ใค้่น้ำจะโผล่ขึ้นเหนือ่น้ำและบานในวันต่อไป

4. บุคคลที่มีอุปนิสัยสติปัญญาไม่สามารรู้แจ้งในธรรมได้เลย แม้จะอธิบาย อย่างละเอียดลออกพิศดารอย่างไรก็ตาม เปรียบเหมือนดอกบัวที่เติบโตอยู่ใค้่น้ำ ไม่สามารโผล่บานเหนือ่น้ำค้องเป็นอาหารของเต่า ปลา ไปในที่สุด

พุทธศาสนิกชนมีความซาบซึ้งใจในดอกบัว จึงใช้ดอกบัวบูชาพระรัตนตรัยเพื่อระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และที่อำเภอบางพลี สมุทรปราการ ดอกบัวยังเป็นกการแสดงไมตรีจิตมิตรภาพอีกค้วย

ห้องที่อำเภอบางพลีในสมัยก่อนเคยเป็นแหล่งที่มีดอกบัวหลวงเป็นจำนวนมากดอก สะพรั่งอยู่ตามลำคลองหนองบึงต่างๆ ดังนั้น เมื่อจะบำเพ็ญกุศลในเทศกาลออกพรรษา ประชาชน ต่างห้องที่อยู่ใกล้เคียงกับอำเภอบางพลี ก็จะพากันไปหาเก็บดอกบัวกันที่อำเภอบางพลี แต่ใน สมัยต่อมาชาวอำเภอบางพลีได้ไปหาเก็บดอกบัวจัดเตรียมไว้ให้โดยไม่คิดค่าตอบแทน เพียงแต่หวัง กุศลร่วมกันเท่านั้น

เมื่อก่อนปี พ.ศ. 2478 ในวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 11 ตั้งแต่ตอนเย็นเป็นต้นไป ชาว อำเภอเมืองสมุทรปราการและชาวพระประแดงจะชักชวนพวกห้องเพื่อนฝูงลงเรือ พร้อมทั้งนำเอา เครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ไปด้วย เช่น ซอ ปี่ กระจับ โทน รำมะนา โหม่ง กระจับ ฉิ่ง ฉาบ เป็นต้น ขณะที่พายเรือไปตลอดทางตลอดคืนก็จะร้องรำทำเพลงกันครึกครื้นมางพวกผ่านมาทางแม่น้ำเจ้าพระยา บางพวกผ่านมาตามลำคลองอื่นๆ เข้าคลองสำโรง เพื่อมุ่งหน้าไปสู่หมู่บ้านบางพลีใหญ่

ส่วนชาวบ้านบางพลีก็ได้จัดเตรียมหาดอกบัวหลวงไว้เป็นจำนวนมาก ในวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 11 เพื่อมอบให้ชาวต่างบ้านที่ต้องการ และตามธรรมเนียมไทยเมื่อมีแขกมาที่บ้านต้องต้อนรับ และยังเป็นแขกจากต่างบ้านมาเยี่ยมในโอกาสนั้น ชาวบางพลีเต็มใจต้อนรับด้วยไมตรีจิต จัดหาอาหารและสุรามาเลี้ยงดูกันตั้งแต่ตอนค่ำของวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 11 ผู้ที่รู้จักมักคุ้นกับชาวบางพลีผู้ เป็นเจ้าของบ้านก็จะขึ้นไปเยี่ยมเยียนบนบ้านนั้นๆ ร่วมรับประทานอาหารและร้องรำทำเพลงกัน สนุกสนานร่วมกันตลอดคืน

รุ่งขึ้นตอนเช้าตรู่ของวันขึ้น 14 ค่ำเดือน 11 ชาวบ้านต่างนำเรือของคนเล่นไปตาม ลำคลองสำโรง เพื่อไปขอรับดอกบัวจากชาวบ้านบางพลีที่อยู่สองฝั่งคลอง การให้และการรับดอก บัวจะกระทำอย่างสุภาพคือส่งและรับกันมือต่อมือ หรือก่อนให้ก่อนรับมีการพนมมืออธิษฐาน ก่อนระหว่างชาวต่างบ้านกับชาวบางพลี ถ้าเป็นผู้ที่สนิทสนมคุ้นเคยกันบางที่ชาวบางพลีก็จะ โยนดอกบัวให้โยยไม่มีพิธีรีตอง เมื่อนานเข้ากลายเป็นความนิยมโยนดอกบัวให้กัน การให้และการ รับดอกบัวอย่างสุภาพเกือบจะไม่มีผู้ใดปฏิบัติดังนั้น จึงมักจะเรียกกันว่า “งานโยนบัว” แทนที่ “งานรับบัว”

การรับบัวจะสิ้นสุดลงเมื่อประมาณ 8.00 หรือ 9.00 นาฬิกา ชาวต่างบ้านก็พากันเล่น เรือกลับ ในตอนขากลับนี้ก็จะมีการแข่งขันเรือกันไปด้วยความสนุกสนาน เป็นการแข่งโดยไม่มีการ กติกา ไม่มีผู้ตัดสิน บางทีก็เปลี่ยนคู่แข่งกันไปเรื่อยๆ

ดอกบัวที่ชาวต่างบ้านรับมาจากชาวบ้านบางพลีนั้น ก็จะนำไปบูชาพระในเทศกาล ออกพรรษาดมวัดในหมู่บ้านของตน ส่วนมากจะนำไปบูชาพระสมุทรเจดีย์ที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา

ต่อมางานประเพณีรับบัวค่อยเลือนหายไป ชาวอำเภอเมืองสมุทรปราการและชาว อำเภอพระประแดงนำเรือมารับดอกบัวจากชาวบ้านบางพลีมีจำนวนลดลงตามลำดับ เสียกระจับปี่ สีซอเสียงกลองและเสียงสรวลเสเฮฮาที่เคยดังกระหึ่มในคลองสำโรงในวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 11 ค่อยๆ เงียบหายไป มีแต่เสียงลมที่พัดผ่าน บรรยากาศในลำน้ำเงียบเหงา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น ในระหว่างที่นายซิ่น วรศิริ เป็นนายอำเภอบางพลีในปี พ.ศ. 2478-2481 ได้พยายามรื้อฟื้นประเพณีรับบัวที่ใกล้จะสูญหายไปให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง โดยได้ปรึกษากับบรรดาพ่อค้าคหบดีชาวบางพลีแล้ว ทางอำเภอจึงจัดงานรับบัวขึ้นใหม่ เริ่มงานในวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 11 และวันขึ้น 14 ค่ำเดือน 11 เป็นวันรับบัว รับเป็นครั้งแรกที่ทางราชการจัดประเพณีรับบัวขึ้นแทนชาวบ้าน

ในงานประเพณีรับบัวของทางราชการอำเภอบางพลีที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกนั้น ได้จัดให้มีการแต่งเรือเข้าประกวดกันอีกด้วย บรรดาผู้ใหญ่บ้านกำนัน ต่างก็พากันช่วยหาดอกบัวหลวง และเชิญแขกต่างอำเภอให้มาร่วมงาน มีการแจกข้าวต้มมัดแก่แขกต่างบ้านและผู้จัดเรือเข้าประกวด ความครึกครื้นก็กลับคืนมาสู่อำเภอบางพลีอีกครั้งหนึ่ง

ในวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 11 ชาวต่างบ้านและชาวอำเภอบางพลีจะพากันลงเรือล่องไปตามลำคลองสำโรง ร้องรำทำเพลงกันเป็นที่สนุกสนานเหมือนเมื่อครั้งก่อน และชาวอำเภอบางพลีก็จัดเตรียมสุรอาหารไว้ต้อนรับแขกผู้มาเยือน ในวันรุ่งขึ้นเป็นวันขึ้น 14 ค่ำเดือน 11 ก็พากันไปดูการประกวดเรือและรับบัวที่คลองสำโรงหน้าอำเภอบางพลี

ได้มีผู้จัดเรือเข้าประกวดเป็นเรือหลวงพ่อโตแห่งวัดบางพลีใหญ่ใน โดยเอาไม้ไผ่มาสานเป็นโครงรูปองค์พระพุทธรูปหุ้มด้วยกระดาษทอง ในปีต่อๆ มาการจัดการประเพณีรับบัวของอำเภอบางพลีก็คงจัดตามแบบปีแรก และได้มีการแห่รูปหลวงพ่อโตสานด้วยไม้ไผ่ของเดิมด้วย โดยจัดเป็นขบวนเรือแห่ไปตามคลองสำโรงในวันขึ้น 13 ค่ำเดือน 11 เนื่องจากหลวงพ่อดั้น ชาวบางพลีนับถือบูชากันทั่วไป ดังนั้น จึงถือเป็นประเพณีแห่รูปหลวงพ่อโต ก่อนวันงานรับบัวตลอดมาจนทุกวันนี้

ต่อมาในระหว่างที่นายเชียม ศิริสนธิ เป็นนายอำเภอบางพลีในปี พ.ศ. 2482-2490 ได้เพิ่มกิจกรรมขึ้นอีกอย่างหนึ่งในงานประเพณีรับบัวคือได้จัดให้มีมหรสพกลางแจ้งขึ้นในบริเวณวัดบางพลีใหญ่ใน บริเวณวัดบางพลีใหญ่กลาง และบริเวณที่ว่าการอำเภอบางพลีตลอดคืน และจัดให้มีตลาดนัดและการประกวดพืชผักสวนครัวและการประกวดนางงามอีกด้วย

ในปัจจุบันประชาชนนิยมไปเที่ยวสนุกสนานกันเฉพาะบริเวณงานที่จัดให้มีมหรสพเป็นส่วนมาก ผู้ที่มาเที่ยวงานก็จะเป็นชาวอำเภอบางพลีเป็นส่วนใหญ่ การล่องเรือร้องรำทำเพลงนั้นไม่ได้รับความนิยม ชาวต่างบ้านที่มาร่วมงานรับบัวมักไม่มีความสนใจ แม้แต่จะถือดอกบัวหลวงติดมือกลับไปบูชาพระ

ดอกบัวที่โยนให้และรับกันก็มักจะปล่อยให้หลุดลอยไปตามน้ำ หรือนำมาโยนเล่นกันโดยไม่คำนึงถึงความหมายของประเพณี ยกเว้นผู้ที่ยังเลื่อมใสในประเพณีเก่าแก่ของบางพลีบางคนเท่านั้นที่จะนำดอกบัวถือติดมือกลับไป ซึ่งส่วนมากก็จะนำไปบูชาหลวงพ่อดั้นที่วัดบางพลีใหญ่ในนั่นเอง

งานนมัสการหลวงพ่อบ้านที่อำเภอบางบ่อ

งานประเพณีอีกงานหนึ่งของสมุทรปราการ คืองานนมัสการหลวงพ่อบ้าน เป็นงานประจำปีของอำเภอบางบ่อซึ่งมีสืบต่อกันมาเป็นเวลาหลายสิบปี ได้มีชาวบางบ่อและชาวอำเภออื่นๆ ของสมุทรปราการและจังหวัดอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียงมาร่วมงานด้วยเป็นจำนวนมาก ถึงแม้หลวงพ่อบ้านจะถึงแก่กรรมภาพไปเป็นเวลา 60 ปีเศษแล้วก็ตาม ความเลื่อมใสศรัทธาในตัวท่านยังมีได้เลื่อมคลายแม้แต่น้อย เพราะในระหว่างที่มีชีวิตอยู่ท่านได้บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ไว้ให้แก่ชาวบางบ่อเป็นอันมาก จึงยังคงเป็นปูชนียบุคคลให้คนรุ่นหลังได้ระลึกถึงคุณงามความดีของท่านอย่างมิรู้ลืม

หลวงพ่อบ้านเป็นชาวบางบ่อ ครอบครัวของท่านอยู่ที่หมู่บ้านโคกเศรษฐี ท่านมีพี่น้องร่วมบิดามารดา 5 คน ท่านเป็นบุตรคนที่ 3 ในวัยเยาว์บิดามารดาได้นำไปฝากให้เรียนหนังสือไทยกับท่านเจ้าคุณศรีสาทรบุตรเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม ต่อมาจึงได้บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุครบบวชจึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุอยู่ ณ วัดอรุณราชวราราม หลังจากนั้นจึงได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดบางเหี้ยนอก ในปัจจุบันเรียกว่าวัดมงคลโคธาวาส ท่านได้ไปเรียนวิปัสสนากับพระอาจารย์ที่วัดสมณะ จังหวัดชลบุรี

หลวงพ่อบ้านเป็นพระภิกษุผู้เคร่งครัดในทางปฏิบัติธรรม ในส่วนกิจของสงฆ์ท่านก็ปฏิบัติเป็นประจำ คือการนำภิกษุสงฆ์ออกบิณฑบาตทุกเช้า และนำพระสงฆ์สวดมนต์เช้าเย็นที่หอสวดมนต์เป็นประจำทุกวัน การสวดมนต์นั้นท่านสวดเป็นคันทน์หรือผูกเป็นเล่มในแต่ละวัน จนกระทั่งสวดปาฏิโมกข์ พระลูกวัดของท่านจึงมีความสามารถในการสวดมนต์เช่นเดียวกัน

ในด้านสาธารณประโยชน์ หลวงพ่อบ้านเป็นผู้ดำเนินการสร้างถนนจากคลองด่านไปบางเพรียง ถนนจากวัดมงคลโคธาวาสไปยังวัดสว่างอารมณ์ ถนนจากวัดมงคลโคธาวาสไปยังคลองนางหงษ์ ถนนแต่ละสายที่ท่านริเริ่มสร้างไว้ในปัจจุบันได้รับการพัฒนาเป็นถนนถาวรที่ใช้สัญจรไปมา เป็นที่สะดวกสบายแก่ชาวบางบ่อเป็นอย่างยิ่ง

ในด้านเครื่องรางของขลัง หลวงพ่อบ้านได้รับความนับถือว่าญาณแก่กล้า เครื่องรางของขลังของท่านที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 9 นั้นเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาและเสาะแสวงหากันจนทุกวันนี้ได้แก่ พระเครื่อง ตะกรุด ผ้าประเจียดคลงยันต์ ท่านมีชื่อเสียงในทางวิปัสสนาและออกธุดงค์อยู่เสมอเพื่อสั่งสอนและอบรมชาวบ้าน

เนื่องจากมีผู้เลื่อมใสศรัทธาในตัวท่านมาก บรรดาศิษยานุศิษย์และอุบาสกอุบาสิกาต่างได้ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างรูปหล่อของท่านไว้ตั้งแต่ท่านยังมีชีวิตอยู่ รูปหล่อดั้งเดิมของท่านในปัจจุบันนี้ประดิษฐานไว้ที่มณฑป วัดมงคลโคธาวาส ต่อมาได้มีประชาชนที่อยู่ใกล้เคียงและที่อยู่ในจังหวัดอื่นๆ ได้มาขอจำลองรูปหล่อของท่านเพื่อนำไปประดิษฐานไว้ที่นมัสการและจัดให้มีงานประจำปีเช่นเดียวกัน เช่น ที่วัดสี่ดิ่ง ตำบลคลองด่าน ที่มณฑป อำเภอบางบ่อใกล้สถานีอนามัยชั้นหนึ่ง ที่วัดปานประสิทธิ์าราม (วัดปีกกา) และที่วัดคลองสอง จังหวัดฉะเชิงเทรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อท่านถึงแก่กรรมภาพไปแล้ว ชาวอำเภอบางบ่อจึงร่วมกันประกอบพิธีนมัสการรูปหล่อของท่านด้วยความเคารพนับถือ และระลึกถึงคุณงามความดีและคุณธรรมอันสูงส่งที่ท่านได้กระทำไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่

งานนมัสการหลวงพ่อบานที่วัดมงคลโคธาวาสกำหนดขึ้นในวันขึ้น 5 ค่ำถึง 7 ค่ำเดือน 12 ของทุกปีรวม 3 วัน ในงานนี้วัดแรกชาวบ้านบางบ่อจะอัญเชิญรูปหล่อของหลวงพ่อบานประดิษฐานในเรือลำใหญ่ประดับด้วยธงทิว กลัวย อ้อยอย่างสวยงาม ภายในเรือมีพิณพาทย์บรรเลงและมีการละเล่นในเรือด้วย

ขบวนแห่นี้จะลากงูโดยเรือพาย ซึ่งมีฝีพายประจำเรือคล้ายเรือแข่ง แต่ต่อมาใช้เรือยนต์ลากงู ขบวนแห่จะเข้าไปตามลำคลองปึกกาจนกระทั่งถึงบางพลีน้อย กลับมาบางบ่อแล้วจึงแห่กลับวัดมงคลโคธาวาส อัญเชิญรูปหล่อหลวงพ่อบานไว้ในประรำพิธี แต่ในปัจจุบันได้มีการสร้างมณฑปไว้โดยเฉพาะสำหรับประดิษฐานรูปหล่อนี้ หลังจากนั้นเปิดให้ประชาชนทั่วไปได้ปิดทองนมัสการ ในงานนี้ได้มีการละเล่นหลายอย่าง เช่น ลิเก รำวง ลำตัด เพลงฉ่อยและภาพยนตร์

ต่อมางานนมัสการหลวงพ่อบานมิได้จัดเฉพาะที่วัดมงคลโคธาวาสเท่านั้น แต่ได้จัดให้เป็นงานประเพณีของอำเภอบางบ่อ ทำนองเดียวกับงานรับบัวที่บางพลี คือได้กำหนดให้มีงานนมัสการหลวงพ่อบานของชาว อำเภอบางบ่อขึ้นต่อจากงานที่ทางวัดมงคลโคธาวาสได้จัดมาแล้วอีก 2 วัน คือวันขึ้น 8 ค่ำและ 9 ค่ำเดือน 12

ในปี พ.ศ. 2480 ทางอำเภอบางบ่อได้จัดขบวนแห่รูปหล่อหลวงพ่อบานได้ประดิษฐานที่ประรำพิธีในบริเวณที่ว่าการอำเภอบางบ่อ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปิดทองนมัสการ มีการละเล่นต่างๆ เช่น ลิเก ลำตัด รำวง เพลงฉ่อย ภาพยนตร์ เป็นต้น และยังมีกิจกรรมพิเศษเพิ่มขึ้นอีก เช่น การประกวดพืชผลทางเกษตร การประกวดตกแต่งเรือ การแข่งเรือ เป็นต้น แต่ต่อมาทางอำเภอเห็นว่า แห่รูปหล่อหลวงพ่อบานจากวัดมงคลโคธาวาสอย่างที่ว่าการอำเภอบางบ่อนั้นไม่เหมาะสม จึงได้ขอหล่อรูปจำลองไว้และสร้างมณฑป เป็นที่ประดิษฐานใกล้สถานีอนามัยชั้นหนึ่งมาจนทุกวันนี้

งานสงกรานต์อำเภอพระประแดง

งานสงกรานต์เป็นประเพณีที่ชาวไทยถือปฏิบัติเป็นประเพณีประจำชาติ เป็นวันขึ้นปีใหม่ตามคติโบราณ ซึ่งกำหนดตามสุริยคติคือวันที่ 13 เมษายน ในระยะเวลานั้นเป็นเวลาหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าวในนา ชาวนาได้ชื่นชมกับพืชผลที่เก็บเกี่ยวมาได้จึงมีจิตใจอิ่มเอิบและมีศรัทธาที่จะประกอบกรกุศลทำบุญให้ทาน แต่ละท้องถิ่นมีประเพณีสงกรานต์ที่แตกต่างกันไปบ้าง ก่อนจะกล่าวถึงงานประเพณีจะขอกล่าวถึงเรื่องมหาสงกรานต์ไว้ด้วย

เรื่องมหาสงกรานต์นี้ในหนังสือพระราชพิธี 12 เดือนกล่าวว่า มีจารึกศิลาประดับรูปเขียนไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม อ้างว่าเรื่องมหาสงกรานต์นี้มีพระบางลีฝ่ายรามัญเล่าไว้ว่า เศรษฐีคนหนึ่งไม่มีบุตรบ้านอยู่ใกล้สำนักเลงสุราซึ่งมีบุตร 2 วันหนึ่งนักเลงสุราเข้าไปกล่าวคำ

หยาบช้าต่อเศรษฐี เศรษฐีจึงถามว่า เหตุใดจึงมาหมิ่นประมาทเราผู้มีสมบัติมาก นักเลงสุราตอบว่า ถึงท่านมีสมบัติก็ไม่มียศ คายแล้วสมบัติจะสูญเปล่า เรามีบุตรข่อมประเสริฐกว่าท่าน

เศรษฐีมีความละอายจึงบวงสรวงพระอาทิตย์พระจันทร์ อธิษฐานขอบุตรถึงสามปีก็ไม่สำเร็จดังปรารถนา ครั้นอยู่มาถึงวันนักขัตฤกษ์สงกรานต์ พระอาทิตย์ยกขึ้นสู่อำนิเมษ เศรษฐีจึงพาบริวารไปยังคันไทรอันเป็นที่อยู่แห่งฝูงนกกริมฝั่งน้ำ เอาข้าวสารลี้ยงน้ำเจ็ดครั้งแล้วหุงขึ้นบูชาพระไท้ ประโคมพิณพาทย์ตั้งอธิษฐานขอบุตร พระไท้มีความกรุณาจึงเหาะไปเฝ้าพระอินทร์ขอบุตรให้เศรษฐี

พระอินทร์จึงให้ธรรมบาลเทวบุตรลงมาปฏิสนธิในครรภ์ภรรยาเศรษฐีเมื่อคลอดแล้วจึงให้ชื่อว่า ธรรมบาลกุมาร ปลูกปราสาทเจ็ดชั้นให้อยู่ที่ใต้ต้นไทรริมฝั่งน้ำนั้น กุมารเจริญวัยขึ้นก็รู้ภาษานกแล้วเรียนไตรเพทจบเมื่ออายุได้เจ็ดขวบ ได้เป็นอาจารย์บอกมงคลการต่างๆ แก่มนุษย์ทั้งปวง

ในขณะนั้นมีพรหมองค์หนึ่ง คือท้าวกบิลพรหม เป็นผู้แสดงมงคลแก่มนุษย์ทั้งปวงได้ลงมาถามปัญหาธรรมบาลกุมาร 3 ข้อ ให้สัญญาไว้ว่า ถ้าธรรมบาลกุมารตอบปัญหาได้ตนจะตัดศีรษะตนเองบูชา ถ้าตอบไม่ได้ตนจะตัดศีรษะธรรมบาลกุมารเสีย ปัญหา 3 ข้อ คือศรีอยู่ที่ใดในเวลาเช้า? ศรีอยู่ที่ใดในเวลาค่ำ? ธรรมบาลกุมารผัดไปคิดเจ็ดวัน ครั้นเวลาล่วงไป 6 วันก็ยังคิดหาคำตอบไม่ได้ จึงคิดว่าวันรุ่งขึ้นไม่ต้องการคายด้วยอาญาท้าวกบิลพรหม จึงหนีจากปราสาทไปนอนอยู่ใต้ต้นตาล 2 ต้น

บนต้นตาลมีนกอินทรี 2 ตัวตัวเมียอาศัยทำรังอยู่ ครั้นถึงเวลาค่ำนางนกอินทรีถามสามีว่า พรุ่งนี้จะได้อาหารแห่งใด สามีตอบว่าจะได้กินศพธรรมบาลกุมาร ซึ่งท้าวบิลพรหมจะฆ่าเสียเพราะทายปัญหาไม่ออก นางนกถามว่า ปัญหามีคำตอบอย่างไร? สามีตอบว่า ข้อ 1 ศรีอยู่ที่หน้ามนุษย์ทั้งหลายจึงเอาน้ำล้างหน้า ข้อ 2 เวลาเที่ยงศรีอยู่ที่อก มนุษย์ทั้งหลาย จึงเอาเครื่องหอมประพรมที่อก ข้อ 3 ศรีอยู่ที่เท้า มนุษย์ทั้งหลายจึงเอาน้ำล้างเท้า ธรรมบาลกุมารรู้ภาษานกจึงได้คำตอบทั้งหมดก็กลับไปปราสาท

ครั้นรุ่งขึ้นท้าวกบิลพรหมมาฟังคำตอบ ธรรมบาลกุมารก็แก้ปัญหาได้ตามที่นกอินทรีพูดกัน ท้าวกบิลพรหมจึงเรียกธิดาทั้ง 7 ผู้เป็นบริวาริกาของพระอินทร์มาพร้อมกันแล้วบอกว่าคุณจะตัดเศียรบูชาธรรมบาลกุมาร ถ้าตั้งไว้ยังแผ่นดิน ไฟก็จะไหม้ทั่วโลก ถ้าทิ้งขึ้นไปบนอากาศ ฝนก็จะแล้ง ถ้าทิ้งลงในมหาสมุทรน้ำจะแห้ง จึงให้นางทั้ง 7 เอาพานมารองรับศีรษะ แล้วจึงตัดศีรษะส่งให้นางทงษธิดาคนโตนางทงษจึงเอาพานรับเศียรบิดาไว้แล้วแห่ทักษิณาวรรตรอบเขาพระสุเมรุ 60 นาที อัญเชิญประดิษฐานไว้ในมณฑปใต้คันธฤทธิเขาไกรลาส บูชาด้วยเครื่องทิพย์ต่างๆ พระเวสสุกรรมก็เนรมิตรองแก้วทำด้วยแก้ว 7 ประการ ชื่ออภิวดีให้เป็นที่ขมุนมเทวดา เทวดาทั้งปวงก็เอาเถาขนาดมาล้างในสระอโนดาต 7 ครั้ง แล้วแจกกันสังเวททุกๆ องค์ ครั้นถึงกำหนด 365 วันโลกสมมติว่าปีหนึ่งเป็นสงกรานต์ ธิดา 7 องค์ของท้าวกบิลพรหมก็จะผลัดเวรกันมาเชิญพระเศียรของพระบิดา ออกแห่ประทักษิณเขาพระสุเมรุทุกปี แล้วจึงกลับไปเทวโลก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นางสงกรานต์ทั้ง 7 มีนามดังต่อไปนี้

วันอาทิตย์ชื่อทุงษ ทัดดอกทับทิม เครื่องประดับปัทมราค ภักษาหารผลมะเดื่อ
อาวุธขวจักร ช้ายสังข์ พาหนะครุฑ

วันจันทร์ชื่อโคราค ทัดดอกปีป เครื่องประดับมุกดา ภักษาหารน้ำมัน อาวุธขวากษ-
บรร์ค ช้ายไม้เท้า พาหนะเสือ

วันอังคารชื่อราถษ ทัดดอกบัวหลวง เครื่องประดับโมรา ภักษาหารโลหิต อาวุธ
ขวาศรีศูล ช้ายธนู พาหนะสุกร

วันพุธชื่อมณฑา ทัดดอกจำปา เครื่องประดับไพฑูรย์ ภักษาหารนมเนย อาวุธขวากษ-
มัย ช้ายไม้เท้า พาหนะลา

วันพฤหัสบดีชื่อกิริณี ทัดดอกมณฑา เครื่องประดับมรกต ภักษาหารถั่ว งา อาวุธขวากษ-
มัย ช้ายปืน พาหนะช้าง

วันศุกร์ชื่อกิมิทา ทัดดอกจงกลณี เครื่องประดับบุษราคัม ภักษาหาร กล้วยน้ำ อาวุธ
ขวากษบรร์ค ช้ายพิณ พาหนะกระบือ

วันเสาร์ชื่อมโหธร ทัดดอกสามหาว เครื่องประดับนิลรัตน์ ภักษาหาร เนื้อทราย
อาวุธขวจักร ช้ายตรีศูล พาหนะนกยูง

สงกรานต์ปีใดตกในวันใด นางสงกรานต์ประจำวันนั้นก็จะทำหน้าที่บางท้องที่มี
ประเพณีแห่งนางสงกรานต์อีกด้วย และมีผู้กล่าวว่าปีนั้นๆ จะดีหรือร้ายจะทราบได้จากภักษาหาร
ของนางสงกรานต์ประจำปีนั้น

ความเป็นมาของพระประแดงและชาวมอญ

ก่อนที่จะกล่าวถึงงานสงกรานต์ของอำเภอพระประแดงซึ่งแตกต่างกับงานสงกรานต์ที่
จังหวัดอื่นๆ อยู่บ้าง เพราะในอำเภอพระประแดงนั้น ประชาชนมีเชื้อสายรามัญหรือมอญ มี
ประเพณีตามแบบแผนเดิมของตน จึงขอกล่าวถึงท้องที่อำเภอพระประแดงหรือที่เรียกว่าปากลัดสัก
เล็กน้อย รวมทั้งความเป็นมาของพวกมอญและมอญที่เกี่ยวกับไทย

อำเภอพระประแดงในอดีตเคยเป็นเมืองมาก่อนแล้ว มีชื่อว่าเมืองนครเขื่อนขันธ์ เป็น
เมืองหน้าด่านของปากแม่น้ำเจ้าพระยา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงสร้างขึ้นในรัช
สมัยของพระองค์ เพื่อป้องกันการรุกรานของข้าศึกที่จะยกมาทางทะเลในปากน้ำเจ้าพระยา

ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมของเมืองนครเขื่อนขันธ์หรือพระประแดงในทุกวันนี้ มีคนไทย
แต่เป็นชาวมอญหรือมอญ ที่อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ในแผ่นดินไทยเป็นเวลากว่าร้อย
ปีมาแล้ว แต่บัดนี้ได้กลายเป็นคนไทยไปหมดแล้ว

พวกมอญแต่เดิมนั้นอยู่ในประเทศมอญแถบลุ่มแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำอิระวดีมาตั้ง
แต่โบราณ มีการปกครองเป็นอิสระ มีกษัตริย์สืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ในที่สุดได้ตั้งเป็นประเทศ
มอญอยู่ทางแถบชายฝั่งทะเลพม่าในปัจจุบัน มีเมืองสะเทิมหรือสุธรรมวดีเป็นเมืองหลวง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่อมาในสมัยที่พระเจ้าอนุกรมหาราชกษัตริย์พม่าปกครองเมืองพุกาม เป็นกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจมาก สามารถตีเมืองมอญและรวมเข้าไว้ในอาณาเขตของพม่าได้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1600 ได้ปกครองพวกมอญมานานกว่าสองร้อยปี จนกระทั่งเสียอาณาจักรพุกามให้แก่พระเจ้ากุบไลข่านเมื่อปี พ.ศ. 1830 มอญจึงแยกตัวเป็นอิสระได้อีกครั้งหนึ่ง

ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแห่งกรุงสุโขทัย พระองค์ทรงอุปการะมะกะโท ซึ่งเป็นมอญที่มีความฉลาดเฉลียวมาก ถึงแม้ต่อมามะกะโทจะพาพระธิดาของพระร่วงเจ้าหนีไป แต่ก็ไปเพื่อก่อร่างสร้างตัว และได้เป็นใหญ่ในแผ่นดินเก่าของมอญ เมื่อได้ครองเมืองมอญแล้วมีพระนามว่าพระเจ้าฟ้ารั่ว ตั้งเมืองหลวงอยู่ที่เกาะมะกะโตะอาณาจักรมอญจึงกลับรุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่ง

ในรัชสมัยพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้เป็นกษัตริย์พม่าในปี พ.ศ. 2074 สามารถตีเมืองหงสาวดีของมอญได้ พม่าจึงย้ายเมืองหลวงจากอังวะมาตั้งอยู่ที่เมืองหงสาวดีเมืองหลวงเดิมของมอญ ตั้งแต่นั้นมามอญก็สูญสิ้นแผ่นดินตกอยู่ในอำนาจพม่ามาโดยตลอด

พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้กับพระมหากษัตริย์ไทยแห่งกรุงศรีอยุธยาที่ทำสงครามกันมาตลอดเวลา ในระหว่างสงครามพม้ามักจะเกณฑ์พวกมอญมาช่วยรบกับไทย ชาวมอญส่วนใหญ่ไม่ชอบอยู่ใต้อาณาพม่า เพราะถูกกดขี่ข่มเหง จึงได้มีพวกมอญส่วนหนึ่งอพยพหลบหนีจากพม่ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารกษัตริย์ไทยนับตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาเป็นต้นมา

มอญบางพวกได้ให้ความช่วยเหลือฝ่ายไทยเป็นอย่างดี เช่น ในแผ่นดินสมเด็จพระมหาธรรมราชาใน พ.ศ. 2127 พระเจ้าหงสาวดีเห็นว่าสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเข้มแข็งในการสงคราม จึงลวงให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จไปเมืองหงสาวดีให้ขุนนางชาวมอญ 2 คน คือพระยาเกียรติ พระยาราม เป็นไส้ศึกลงมารับเสด็จสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่เมืองแครง แล้วแต่งกองทัพมาข่มขู่ที่ข้างทาง หวังจะทำร้ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราชไม่ทันให้รู้พระองค์ แต่พระยาเกียรติ พระยาราม นำความลับไปแจ้งให้พระมหาเถรคันฉ่องพระมอญผู้เป็นอาจารย์ของตนทราบ พระมหาเถรคันฉ่องจึงทูลความให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงทราบ เป็นเหตุให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงประกาศอิสรภาพของกรุงศรีอยุธยาที่เมืองแครงใน พ.ศ. 2127 ได้ทรงชักชวนพระมหาเถรคันฉ่อง พระยาเกียรติ พระยารามไปอยู่เสวยในกรุงศรีอยุธยา ทั้ง 3 คนจึงอพยพญาติโยมและสมัครพรรคพวกจำนวนมากตามเสด็จเข้ามายังกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระมหาธรรมราชาจึงโปรดให้ชาวมอญตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณวัดขุนแสน

ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชาวมอญจากเมืองมะกะโตะได้หลบหนีพม่าเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารเป็นจำนวนมาก สมเด็จพระนารายณ์มหาราชโปรดให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ข้างวัดคองปู่ คลองคูงาม อันเป็นชานเมืองกรุงศรีอยุธยา และส่วนหนึ่งให้ไปอยู่ที่เมืองสามโลกหรือปทุมธานีจนกระทั่งทุกวันนี้

ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชใน พ.ศ. 2318 ปรากฏว่ามีพวกมอญอพยพเข้ามาราวหนึ่งหมื่นคนโดยเข้ามาทางด่านจังหวัดกาญจนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้รับพระราชทานที่ดินให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองนนทบุรีตั้งแต่ปากเกร็ดถึงเมืองปทุมธานี

ในรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ก็ได้มีพวกมอญอพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอีกเป็นจำนวนมาก ตามพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 2 เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดให้สร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์ขึ้นนั้น โปรดให้อพยพครอบครัวมอญจากเมืองปทุมธานีพร้อมด้วยชายฉกรรจ์จำนวน 300 คน มีพระยาแจ้งเป็นหัวหน้าไปอยู่เมืองนครเขื่อนขันธ์ และต่อมาโปรดให้สมิงทอนบุตรชายพระยาแจ้งเป็นเจ้าเมืองนครเขื่อนขันธ์ คือเมืองพระประแดง

จะเห็นได้ว่า เจ้าเมืองพระประแดงหลายคนสืบเชื้อสายมอญตระกูลชเหนี ซึ่งเป็นตระกูลมอญที่มีชื่อเสียง ประเพณีและวัฒนธรรมมอญจึงฝังรากลึกอย่างแน่นแฟ้นในเมืองนครเขื่อนขันธ์หรือพระประแดงมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาร้อยปีกว่าแล้ว ชาวมอญอำเภอพระประแดงขณะนี้ก็ได้เป็นคนไทยไปหมดแล้ว แต่ยังคงรักษาประเพณีเดิมไว้

ในปัจจุบันอำเภอพระประแดงยังมีหมู่บ้านมอญอยู่เป็นจำนวนมาก ที่ตำบลตลาด ตำบลบางพิง ตำบลทรงคนอง ตำบลบางหญ้าแพรก เป็นต้น เช่น บ้านทะมั่ง บ้านแซ่ บ้านเดื่อ บ้านเกิงกรง บ้านถัดตะนง บ้านตองอู บ้านหะเร็น เป็นต้น

งานสงกรานต์ที่อำเภอพระประแดง

เมื่อถึงงานสงกรานต์ซึ่งจัดขึ้นในวันอาทิตย์หลังวันที่ 13 เมษายน ชาวอำเภอพระประแดงก็จะนำของไปทำบุญถวายพระที่วัดตามธรรมเนียมไทยทั่วไป และมีการรดน้ำสงกรานต์ตามประเพณี แต่ประเพณีที่ไม่ซ้ำแบบกับที่ใดก็มีการปล่อยปลา เป็นประเพณีที่เชิดหน้าชูตา ซึ่งชาวจังหวัดอื่นๆ สนใจและพากันไปชมงานเป็นจำนวนมากเป็นประจำทุกปี จะได้เห็นสาวชาวพระประแดงซึ่งมีเชื้อสายมอญแต่งกายสวยงาม ต่างก็เดินกางร่มและถือขวดโหลปลาเดินเข้าขบวนแห่ไปริมแม่น้ำเจ้าพระยา แล้วจึงปล่อยปลาลงน้ำไปขณะเดินไปก็มีการสาดน้ำกันตามประเพณีสงกรานต์

สำหรับประเพณีการปล่อยปลามีประวัติความเป็นมาดังนี้ คือแต่เดิมมาครอบครัวมอญที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยนั้นส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำนา การทำนามักได้ผลดีเพราะมีฝนตกตามฤดูกาล และที่ดินที่ใช้ทำนาก็มีอยู่มากในอำเภอต่างๆ ชาวมอญจะจับจองบุกเบิกป่าที่มีทำเลเหมาะสมแก่การปลูกข้าว คือ ต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำนับเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการทำนา ที่ดินที่ไปจับจองเพื่อทำนานั้นมักจะอยู่ห่างไกลจากบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยทั่วไป

ดังนั้นเมื่อถึงฤดูฝนชาวมอญจะอพยพไปหาพื้นที่ซึ่งเหมาะแก่การทำนา ได้แก่ ที่ดินที่มีหนอง คลอง บึง ห้วย หรือแหล่งน้ำอื่นๆ อยู่ในบริเวณ เพื่อมีน้ำทำนาได้โดยสะดวก เมื่อพบที่ดินมีลักษณะดังกล่าวแล้วก็จะปลูกกระท่อมอยู่ชั่วคราว เมื่อปลูกข้าวแล้วรอนจนกระทั่งเก็บเกี่ยวรวงข้าวเสร็จจึงจะอพยพครอบครัวกลับบ้านเดิม และทำเช่นนี้เป็นประจำทุกปี

ในระหว่างฤดูแล้งน้ำตามหนอง คลอง บึงก็จะแห้ง ปลาที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำนั้นมักจะตาย คงเหลือแต่ปลาหมอที่ยังคงกระเสือกกระสนมุดตัวอยู่ในโคลนตมได้ ชาวนาที่เดินทางกลับบ้านเดิมของตนหลังฤดูเก็บเกี่ยว เมื่อมาพบปลาดุกค้างอยู่ในแหล่งน้ำที่แห้งขอดวันตายอยู่ก็เกิด

ความสงสาร จึงช่วยกันจับปลาใส่ภาชนะแล้วนำไปปล่อยตามแม่น้ำลำคลอง เมื่อทำเช่นนี้เป็นประจำปีจึงเกิดเป็นประเพณีมีการจัดเป็นขบวนแห่นำปลาไปปล่อยพร้อมๆ กัน

ประเพณีการปล่อยปลาในวันสงกรานต์นั้นเป็นประเพณีอันดีงามของพุทธศาสนิกชน เพราะเป็นการช่วยชีวิตสัตว์ให้มีชีวิตอยู่ยืนยาวต่อไปนับเป็นบุญกุศลอย่างหนึ่งเป็นการสะเดาะเคราะห์ และเชื่อกันว่าเป็นการช่วยต่ออายุของผู้กระทำให้มีอายุยืนนาน หลีกเลี่ยงโรคร้ายไข้เจ็บได้

ดังที่มีเรื่องเล่ากันว่า พระอาจารย์องค์หนึ่งมีลูกศิษย์หลายคน อาจารย์มีความเชี่ยวชาญ ในการทำนายโชคชะตาราศี วันหนึ่งอาจารย์ได้ตรวจดวงชะตาของลูกศิษย์ผู้หนึ่งซึ่งเป็นสามเณร ได้พบว่าดวงชะตาของสามเณรอยู่ในเกณฑ์ชะตาจะต้องตายในไม่ช้า พระอาจารย์เกิดความ สงสารจึงบอกให้สามเณรกลับไปเยี่ยมบ้าน แต่มิได้บอกเรื่องดวงชะตา เพราะไม่อาจช่วยเหลือ สามเณรองค์นั้นได้

สามเณรดีใจ จึงออกเดินทางฝ่าไปตามทุ่งนาหลังฤดูเก็บเกี่ยวเพื่อกลับบ้านของตน ใน ระหว่างทางได้ผ่านหนองน้ำที่มีน้ำแห้งขอด มีปลาจำนวนมากดิ้นรนกระเสือกกระสนรอความตายอยู่ สามเณรเกิดความสงสารจึงจับปลาไปปล่อยลงแม่น้ำให้รอดตายทุกตัว แล้วจึงเดินทางไปเยี่ยมบิดา มารดาที่บ้าน เมื่อได้เวลาพอสมควรจึงกลับไปหาอาจารย์

ส่วนอาจารย์นั้นเชื่อมั่นในความรู้ทางโหราศาสตร์ของตน ครั้นเห็นสามเณรกลับมาจึง แปลกใจมาก เมื่อสอบถามได้ทราบเรื่องราวแล้ว จึงเข้าใจว่าการที่สามเณรรอดพ้นจากความตายมา ได้ก็เพราะได้ทำกรุศลช่วยชีวิตปลาให้รอดพ้นจากความตายนั่นเอง จึงเชื่อกันในเวลาต่อมาว่าการ ปล่อยปลาเป็นกุศลเป็นการสะเดาะเคราะห์ต่ออายุ จึงเป็นประเพณีที่นิยมทำสืบต่อกันมา

ประเพณีการแข่งเรือ

เป็นประเพณีซึ่งชาวพระประแดงจัดให้มีขึ้นมาเป็นเวลานานมาแล้วเช่นเดียวกัน เรือ

เอกสารนี้เป็นเอก

การค่า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แข่งใช้เรือมาคแจวหรือพายและเรือยนต์ สถานที่แข่งก็คือแม่น้ำเจ้าพระยาตอนหน้าที่ว่าการอำเภอ
แควยวดตงธรรม มักนิยมแข่งกันในวันแรม 1-6 ค่ำเดือน 11 แต่บางปีแข่งเพียง 3 วัน ก่อนการ
แข่งเรื่อนั้นชาวพระประแดงที่พากันไปรับดอกบัวที่อำเภอบางพลีเพื่อนำมาบูชาพระได้ล่องเรือกลับ
จึงจัดให้มีการแข่งเรือกันและพากันไปนมัสการพระสมุทรเจดีย์ต่อไป

ความเป็นมาของการแข่งเรื่อนั้นเนื่องจากในสมัยก่อนชาวพระประแดงออกไปทำนา
ตามตำบลต่างๆ ในอำเภอบางพลี เมื่อเสร็จการทำนาในราวกลางเดือน 11 ของแต่ละปีก็จะพากัน
ไปทำบุญตามวัดต่างๆ ในอำเภอพระประแดง โดยนำเรือของตนแล่นมาตามคลองสำโรงออกแม่น้ำ
เจ้าพระยาเพื่อทำบุญออกพรรษา เสร็จการทำบุญตอนเช้าแล้วต่างก็จัดแข่งเรือกัน เดิมแข่งเรือกัน
ตรงแหลมตรงข้ามตำบลทรงคนอง ต่อมาทางราชการได้ย้ายสนามแข่งมาอยู่ตรงบริเวณหน้าที่ว่า
การอำเภอบางพลีมาจนบัดนี้ การแข่งเรือมีรางวัลและของชำร่วยแจกให้เรือที่เข้าแข่งขันอีกด้วย
เพิ่มความสนุกสนานให้แก่ผู้แข่งเรือเป็นอันมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวมอญในประเทศไทย

สุภรณ์ โอเจริญ

“ชาวมอญ” เป็นชนเผ่ามองโกลอยด์ (Mongoloid) ซึ่งมีถิ่นฐานอยู่ทางตะวันตกของประเทศไทย นักปราชญ์ทางภาษาศาสตร์ และทางมานุษยวิทยาได้จัดพวกมอญไว้ในภาษาตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) หรือบางทีก็เรียกว่า ตระกูลออสโตรเอเชียติก (Austro-Asiatic) หมายถึงภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พวกมอญเรียกตนเองว่า “รามัน” (Reman) และเพี้ยนมาเป็น “มอญ” และเรียกชื่อประเทศของตนเองว่า “รามัญประเทศ” ส่วนพม่ามักเรียกมอญว่า “ตะเลง” หลังจากที่อพยพออกจากประเทศจีนลงมาทางใต้ได้มาตั้งอาณาจักรขึ้นทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิระวดีในบริเวณพม่าตอนล่าง อาณาจักรมอญต้องล้มลุกคลุกคลานอยู่ตลอดระยะเวลากว่า 700 ปี ที่ตั้งอยู่ในพม่าตอนล่างเพราะศึกภายในและภายนอกซึ่งมีพม่าเป็นศัตรูสำคัญ ในระหว่างนั้นชาวมอญได้พากันอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทยเรื่อยๆ ชาวมอญเหล่านั้นได้มาเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งของไทย และได้สืบลูกหลานมาจนกระทั่งปัจจุบัน บทความนี้จะได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวมอญในพม่าตอนล่าง การอพยพเข้าสู่ประเทศไทยนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อชาวมอญอพยพ ตลอดจนฐานะและหน้าที่ของชาวมอญในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เพื่อเป็นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับ “ชาวมอญในประเทศไทย” ได้กว้างขวางขึ้น

ประวัติความเป็นมา

หลังจากที่อพยพลงมาตั้งหลักแหล่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิระวดีในพม่าตอนล่างแล้ว ชาวมอญได้ตั้งอาณาจักรของตนขึ้น โดยมีศูนย์กลางความเจริญในระยะแรกหลายแห่งด้วยกัน คือ สะเทิม (Thaton) ทวันเท (Twante) ทะละ (Dala) และหงสาวดี (Pegu) ซึ่งต่างก็เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกัน และได้สร้างสมอารยธรรมความเจริญต่างๆ มากมาย ดังปรากฏว่า ในพุทธศตวรรษที่ 16 อาณาจักรมอญที่สะเทิมเจริญถึงขีดสุดยิ่งกว่าอาณาจักรใดๆ ในบริเวณใกล้เคียงทั้งด้านวัฒนธรรมศาสนา การค้า แต่มอญก็ไม่สามารถรักษาอาณาจักรของตนไว้ได้ เพราะทันทีที่พม่าซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ตอนเหนือ สามารถตั้งอาณาจักรเป็นปึกแผ่นขึ้นได้ที่ทุกคามก็ได้แผ่อำนาจลงมาบูรณมอญ มอญจึงสูญเสียอิสรภาพแก่พม่าในพ.ศ. 1600 สงครามครั้งนี้แม้ว่ามอญจะเป็นฝ่ายแพ้แต่อารยธรรมความเจริญของมอญกลับไปมีอิทธิพลเหนือพม่า ดังจะเห็นได้ว่า พระเจ้าอโนรุธ (Anawrahta พ.ศ. 1587-1620) ได้กวาดคือนักปราชญ์ราชบัณฑิตและช่างต่างๆ จากสะเทิมไปทุกคาม และได้หล่อหลอมเป็นศิลปวัฒนธรรมของพม่า ทั้งในด้านการปกครอง ศาสนา อักษรศาสตร์ และสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติศาสตร์มอญในลุ่มแม่น้ำอิระวดีนับแต่นั้นมาเป็นเรื่องของการทำสงครามกับพม่าเพื่อความเป็นอิสระบ้าง เพื่อรักษาอาณาจักรของตนบ้างเรื่อยมาเป็นเวลากว่า 700 ปี จนกระทั่งถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพม่าในพ.ศ. 2300 ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายของพม่าที่พยายามแผ่อำนาจเข้าครอบครองมอญและรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรตน ด้วยเหตุที่อาณาจักรมอญมีความสำคัญต่อพม่าอย่างมากทั้งในด้านเศรษฐกิจและด้านการเมืองเพราะตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มที่อุดมสมบูรณ์ และมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศทางทะเล ในขณะที่พม่าตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นภูเขาและที่สูงซึ่งไม่อุดมสมบูรณ์ทั้งยังถูกมอญปิดกั้นการติดต่อกับนานาชาติทางทะเลอีกด้วย มอญจึงเปรียบเสมือนอู่ข้าวอู่น้ำสำคัญที่พม่าประสงค์จะได้ไว้เลี้ยงประเทศตน และการมีมอญตั้งอยู่ระหว่างไทยกับพม่าซึ่งศัตรูกันมอญจึงเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญซึ่งพม่าได้อาศัยเป็นฐานทัพและเส้นทางเดินทัพเข้ามารบกับไทย ขณะเดียวกันพม่าก็ยังได้อาศัยมอญเป็นทั้งแหล่งเสบียงอาหาร และแหล่งระดมพลเข้าร่วมในกองทัพไปทำสงครามด้วย

ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวความพยายามของมอญในการดิ้นรนเพื่อตั้งอาณาจักรอิสระของตนได้ประสบผลสำเร็จถึง 2 ครั้ง กล่าวคือ ในพ.ศ. 1830 พระเจ้าฟ้ารั่ว หรือวาเรอู (Wareu) ได้กอบกู้เอกราช และสถาปนาราชวงศ์ชาน-ตะเลง (Shan-Talaing) ขึ้นปกครองอาณาจักรมอญ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เกาะตะมะ ราชวงศ์นี้ได้ปกครองอาณาจักรมอญสืบต่อมาจนถึง พ.ศ. 2082 ในระหว่างนั้นได้มีการย้ายเมืองหลวงจากเกาะตะมะไปยังหงสาวดี ในพ.ศ. 1912 เพื่อให้ปลอดภัยจากการโจมตีของฝ่ายไทย กษัตริย์ที่เดินและมีชื่อเสียงของราชวงศ์นี้ได้แก่ พระเจ้าราชาธิราช (Razadarit พ.ศ. 1928-1966) ซึ่งเป็นผู้รวบรวมอาณาจักรมอญในพม่าตอนล่างทั้งหมดเข้าเป็นอาณาจักรเดียวกันเป็นครั้งแรก พระยาวารู (Binnyawaru พ.ศ. 1989-1993) ผู้มีชื่อเสียงในความเที่ยงธรรมในการปกครองและพระเจ้าธรรมเจดีย์ (Dammazedi พ.ศ. 2015-2035) ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นนักปกครองที่ดีเยี่ยม และยังสามารถปฏิรูปพุทธศาสนาในอาณาจักรมอญ ทั้งด้านพิธีกรรม และวินัยสงฆ์ เป็นต้น ความเจริญของมอญในยุคนี้สิ้นสุดลง เพราะถูกพม่าแห่งราชวงศ์ตองอูรุกรานและถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรพม่าอีกครั้ง ในพ.ศ. 2082 แม้ว่าพระเจ้าตะเบงชเวตี้ (Tabinshwehti พ.ศ. 2074-2093) จะทรงมีนโยบายที่จะสมานไมตรีกับมอญ และรวมมอญกับพม่าเข้าเป็นชาติเดียวกัน ถึงกับทรงย้ายราชธานีมาอยู่ที่หงสาวดี และรับอารยธรรมต่างๆ จากมอญมาใช้ในพม่าแต่พอสิ้นรัชกาลของพระองค์ มอญก็ต้องประสบกับความเดือดร้อน เนื่องจากกษัตริย์พม่าองค์ต่อๆ มาปกครองมอญอย่างกดขี่และยังบีบบังคับในเรื่องภาษีและการเกณฑ์แรงงานในกิจการต่างๆ ทั้งยามสงบและยามมีศึกสงคราม เป็นเหตุให้มอญก็จลาจลอยู่เนืองๆ และในที่สุดตอนปลายราชวงศ์ตองอู ขณะที่พม่าต้องผจญทั้งศึกฮ่อและสงครามกับไทย มอญก็สามารถรวบรวมกำลังและประกาศอิสรภาพอีกครั้งหนึ่ง ในพ.ศ. 2283 โดยมีสมิงทอพุทธเกษ (Smin Htaw Buddhaketi พ.ศ. 2283-2290) เป็นหัวหน้า หลังจากที่ตั้งมั่นที่หงสาวดีแล้ว มอญได้ขยายอาณาเขตขึ้นไปทางเหนือรวมเร็ว ยึดได้แปรตองอู และรุกขึ้นไปตามลุ่มแม่น้ำอิระวดีจนกระทั่ง ถึงอ้วงะ ในพ.ศ. 2290 พระยาทะเล (Binny Dala พ.ศ. 2290-2300) ได้ครองอำนาจแทนสมิงทอ ก็ได้ทำการขยายอาณาเขตต่อไป ยึดได้ยกอด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เซ(Kyaukse) ในพ.ศ. 2294 และอังวะใน พ.ศ. 2295 แต่ชัยชนะของมอญก็เป็นอยู่เพียงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น เพราะในไม่ช้าพม่าก็มีผู้กู้ชาติคนหนึ่งแห่งเมืองมุกโซโบ (Moksobomyo) คือ อลองพญา ซึ่งได้ตีกองทัพมอญแตกพ่ายจนต้องถอยออกจากที่มั่นทางเหนือ และอลองพญายังได้ยกกองทัพตามลงมาปราบมอญจนถึงหงสาวดีและได้มอญไว้ในอำนาจโดยเด็ดขาด ใน พ.ศ. 2300 มอญจึงถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของพม่าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยไม่มีโอกาสที่ฟื้นตัวได้อีกจนกระทั่งปัจจุบัน

การอพยพเข้าสู่ประเทศไทย

สภาพความเป็นอยู่ของชาวมอญที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่ออิสรภาพและความอยู่รอดของคนตลอดจนความเดือดร้อนที่ได้รับจากการปกครองอย่างกดขี่ของพม่าและถูกบีบบังคับในเรื่องการเก็บภาษีและการเกณฑ์แรงงาน ทั้งยังรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะอยู่ในหัวเมืองมอญ ซึ่งได้กลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ระหว่างไทยกับพม่าซึ่งเป็นศัตรูกันทำให้ชาวมอญพากันอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทย ด้วยเห็นว่าเป็นดินแดนแห่งเสรีภาพ และกษัตริย์ไทยเต็มพระทัยในการต้อนรับทุกโอกาส มอญเองก็มีความคุ้นเคยในเส้นทางเข้าสู่ประเทศไทยเพราะเคยถูกพม่าเกณฑ์เข้ามารบกับไทย บ่อยๆ ยิ่งไปกว่านั้นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสังคมของไทยยังคล้ายคลึงกับมอญ คือมีลักษณะภูมิประเทศและอากาศแบบเดียวกัน ประชากรมีอาชีพทางเกษตรกรรม มีความเป็นอยู่และอาหารการกินคล้ายกัน และที่สำคัญคือ นับถือศาสนาเดียวกันคือ ศาสนาพุทธ ทำให้มอญเลือกที่จะอพยพเข้าสู่ประเทศไทย เมื่อต้องการหาที่ตั้งหลักแหล่งใหม่ เพราะเมื่อเข้ามาแล้วสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ได้ง่าย

การอพยพของชาวมอญเข้าสู่ประเทศไทยนั้น มาในลักษณะต่างๆ กันคือ

1. เข้ามาในฐานะเป็นเชลยสงครามเช่น ในพ.ศ. 2138 สมเด็จพระนเรศวรเสด็จยกกองทัพไปตีหงสาวดี แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ เมื่อเสด็จยกทัพกลับ พระองค์ก็ได้กวาดต้อนครอบครัวมอญในมณฑลหงสาวดีเข้ามาเป็นเชลยเป็นจำนวนมาก

2. เข้ามาโดยการหลบหนีออกจากกองทัพพม่า ซึ่งมักเกณฑ์ให้ไปทำสงครามอยู่เสมอ เช่น การอพยพของมอญในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ร้าว พ.ศ. 2205 คราวพม่าเกณฑ์มอญไปรบศึกช่อ

3. เข้ามาในฐานะผู้ลี้ภัยทางการเมือง ภายหลังจากที่ได้ก่อการกบฏและถูกปราบ เช่น การอพยพเข้ามาในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง หรือเข้ามาเมื่อไม่พอใจในภาวะความเป็นอยู่ของคนเพราะถูกพม่ากดขี่เบียดเบียน เช่นการอพยพเข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบจำนวนแล้วส่วนใหญ่่มอญจะอพยพเข้ามานั้น ส่วนมากเป็นมอญจากเมืองเมาะตะมะ ซึ่งเป็นเมืองที่อยู่ใกล้พรมแดนไทย และเป็นชุมทางซึ่งมีทางร่วมที่จะเข้าสู่ไทยถึง 2 สาย เมืองเมาะตะมะเป็นเมืองที่ได้รับความกดดันและบีบบังคับจากพม่ามาก เนื่องจากพม่ามักใช้เป็นสถานที่ประชุมทัพก่อนยกมาตีไทย และยังเกณฑ์เสบียงอาหารและชาวเมืองเข้ากองทัพอีกด้วย ทำให้ชาวมอญที่นั่นได้รับความเดือดร้อน จึงพยายามที่จะเป็นกบฏต่อต้านพม่าเมื่อไม่สำเร็จก็พากันอพยพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนีมาเมืองไทยนอกจากนี้ยังมีมอญอพยพจากเมืองอื่นๆ เช่น หงสาวดี เมาะลำเลิง แกรง เริง เป็นต้น

เส้นทางที่ใช้ในการอพยพมี 3 ทางโดยตั้งต้นจากเมืองเมาะตะมะ คือ

1. **ทางเหนือ** อพยพเข้ามายังเมืองดาหรือระแหง ทางด่านแม่ละเมา เช่น การอพยพในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีในพ.ศ. 2317 มีสมิงสุหรั่งกลับเป็นหัวหน้า
2. **ทางใต้** อพยพเข้ามายังเมืองกาญจนบุรี ทางด่านเจดีย์สามองค์ ซึ่งเป็นเส้นทางที่ใช้กันมาก เช่นการอพยพในสมัยสมเด็จพระนารายณ์
3. **เข้ามาทางเมืองอุทัยธานี** เช่นการอพยพในสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ราวพ.ศ. 2358

จะเห็นได้ว่า เส้นทาง 2 สายแรกเป็นเส้นทางเดียวกับที่พม่าใช้ในการยกกองทัพเข้ามา รุกรานไทย และมอญคงจะคุ้นเคยกับเส้นทางดังกล่าวดี เพราะนอกจากจะเคยเข้ามาตอนทำสงครามแล้ว ยังเป็นเส้นทางที่ใช้ติดต่อค้าขายกันอีกด้วย นอกจากนี้ตามพงศาวดารมอญ-พม่า ยังได้กล่าวถึงเส้นทางที่ใช้ในการอพยพอีกสายหนึ่ง โดยเข้ามาทางเชิงใหม่ ซึ่งเป็นเส้นทางที่พระยารามัญ 3 คน คือ พระยาพระราม พระยากลางเมือง และพระยาน้อยวันดี ใช้ในการอพยพคราวรามัญเข้ามาในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางนั้น ถ้าเทียบจากการเดินทางของนายลีล MR. Leal) ล่ามของ ร้อยเอกเฮนรี เบอร์นี่ (Captan henry Burney) ซึ่งออกเดินทางจากเมาะตะมะมายังกรุงเทพฯ โดยใช้เส้นทางที่เข้าทางด้านเจดีย์สามองค์ และมาถึงเมืองกาญจนบุรีโดยใช้เวลา 15 วัน ทำให้สันนิษฐานได้ว่า การอพยพของชาวมอญเข้ามายังประเทศไทย ก็คงจะใช้เวลามากกว่า 2 สัปดาห์จากเมาะตะมะยังกาญจนบุรี ทั้งนี้เพราะมีทั้งคนชรา สตรีและเด็กร่วมขบวนมาด้วย จึงไม่สามารถเร่งให้เดินทางเร็วกว่านี้ ยิ่งไปกว่านั้น เส้นทางที่ใช้ไม่ว่าจะเป็นทางด่านเจดีย์สามองค์ หรือทางด่านแม่ละเมา จะต้องผ่านทั้งป่าเขา ซึ่งทุรกันดารและบางตอนก็ต้องข้ามแม่น้ำสายต่างๆ สลับกับการเดินบกด้วย ทำให้การเดินทางต้องเสียเวลามาก

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏว่า มีการอพยพของชาวมอญครั้งสำคัญ 7 ครั้ง ซึ่งเป็นการอพยพในสมัยอยุธยา 5 ครั้ง คือ ในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา (พ.ศ. 2112-2133) สมัยสมเด็จพระนเรศวร (พ.ศ. 2133-2148) สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (พ.ศ. 2173-2198) สมัยสมเด็จพระนารายณ์ (พ.ศ. 2199-2231) และสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ (พ.ศ. 2275-2301) ส่วนอีก 2 ครั้งนั้น เป็นรัชสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

นอกจากการอพยพครั้งสำคัญๆ ดังกล่าวแล้วสันนิษฐานว่า ในระหว่างการอพยพเหล่านั้นคงจะมีการอพยพครั้งย่อยๆ กระเส็นกระสายเข้ามาอยู่เรื่อยๆ โดยไม่มีการบันทึก เนื่องจากหลังราชวงศ์ตองอูแล้ว พม่ามีนโยบายในการปกครองมอญอย่างกดขี่ ทั้งยังมีการเกณฑ์แรงงานเกือบตลอดเวลา และในบางสมัยพม่าก็ยังมีนโยบายปราบปรามมอญอีกด้วย เช่น สมัยพระเจ้าอลองพญา เป็นต้น จึงน่าจะเป็นไปได้ว่า เมื่อใดที่มอญไม่สามารถทนการบีบบังคับได้ก็พากันอพยพเข้ามา

ที่อยู่

ชาวมอญที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยจะได้รับการต้อนรับจากรัฐบาลไทยโดยพาไปตั้งหลักแหล่งในที่ๆ เหมาะสมบริเวณที่จัดให้เป็นที่อยู่ของชาวมอญส่วนมากจะอยู่ริมน้ำ โดยเฉพาะบริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาตอนเหนือกรุงเทพฯขึ้นไป และตามลำน้ำแม่กลอง กล่าวคือชาวมอญที่อพยพเข้ามาครั้งกรุงศรีอยุธยาส่วนใหญ่จะได้รับพระราชทานที่ดินให้ทำมาหากินอยู่ในกรุงศรีอยุธยา แถบชานพระนคร หรือบริเวณใกล้เคียงที่ไม่ห่างไกลจากกรุงศรีอยุธยานัก เช่น แถบปลายเขตแดนต่อกับจังหวัดนนทบุรี ครั้นถึงสมัยกรุงธนบุรี โปรดเกล้าฯ ให้มอญที่อพยพเข้ามาในครั้งนั้นไปอยู่ที่ปากเกร็ด แขวงเมืองนนทบุรีและที่สามโคก แขวงเมืองปทุมธานีต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้โปรดให้สร้างเมืองขึ้นที่ปากลัด โดยตัดเอาท้องที่แขวงกรุงเทพมหานคร กับแขวงเมืองสมุทรปราการ รวมกันตั้งเป็นเมืองใหม่ พระราชทานชื่อว่า “เมืองนครเขื่อนขันธ์” และให้ย้ายครัวมอญเมืองปทุมธานี พวกพระยาเจ่งที่อพยพเข้ามาในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีมีจำนวนชายฉกรรจ์ 300 คน ไปอยู่ ณ เมืองนครเขื่อนขันธ์ ส่วนชาวมอญที่อพยพเข้ามาครั้งหลังสุด ในพ.ศ. 2358 นั้น โปรดให้ไปอยู่ที่เมืองนคาเขื่อนขันธ์บ้าง ปทุมธานีบ้าง นนทบุรีบ้าง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า บริเวณที่มีชาวมอญตั้งหลักแหล่งอยู่เป็นกลุ่มใหญ่ ได้แก่ ปากเกร็ด นนทบุรี สามโคก ปทุมธานี และนครเขื่อนขันธ์หรือปากลัดหรือพระประแดง รองลงมาได้แก่ ตามลำน้ำแม่กลอง ในอำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และในจังหวัดกาญจนบุรี บริเวณอื่นๆ ก็จะพบได้ในจังหวัดสมุทรสาคร ลพบุรี และอุทัยธานี ส่วนทางเหนือจะพบได้ในจังหวัดลำปาง ลำพูน ตลอดจนเชียงใหม่ และยังมีกระจัดกระจายเป็นกลุ่มเล็กๆ ในจังหวัดธนบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี นครปฐม พระนคร ฉะเชิงเทรา อยุธยา สุพรรณบุรี นครราชสีมา นครสวรรค์ ปราจีนบุรี เป็นต้น

การที่ชาวมอญพากันอพยพเข้ามาบ่อยๆ และบางครั้งก็เข้ามาโดยไม่มีกรบันทึกทำให้เราไม่ทราบจำนวนชาวมอญทั้งหมดในประเทศไทย และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือชาวมอญเหล่านั้นได้มีการผสมกลมกลืนเป็นไทย และรูปร่างหน้าตาก็คล้ายกับคนไทย จนบางครั้งก็แยกไม่ออกว่าเป็นมอญหรือไทย

สรุป

ตลอดระยะเวลากว่า 700 ปี ที่มอญมาตั้งอาณาจักรอยู่ในพม่าตอนล่าง อาณาจักรมอญต้องล้มลุกคลุกคลาน เพราะการแก่งแย่งอำนาจภายในและการรุกรานจากภายนอกโดยมีพม่าเป็นศัตรูสำคัญ ดังจะเห็นได้ว่า หลังจากที่ตกเป็นของพม่าใน พ.ศ. 1600 แล้ว มอญพยายามดิ้นรนเพื่อเอกราชของตน และสามารถปลื้มค้ำเป็นอิสระได้ 2 ครั้ง แต่รวมระยะเวลาที่เป็นอิสระปกครองตนเองก็มีเพียง 2 ศตวรรษครึ่ง นอกนั้นเป็นระยะเวลาที่มอญอยู่ใต้การปกครองของพม่าซึ่งปกครองมอญอย่างกดขี่ และยังมีบีบบังคับในเรื่องการเกณฑ์แรงงานและการเก็บภาษี ทำให้ชาวมอญได้รับความเดือดร้อนมาก จึงพากันอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยอยู่เนืองๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น รัฐบาลไทยได้ให้การต้อนรับและจัดให้อยู่ร่วมกัน ในหมู่พวกของตน มีการปกครองกันเองในระดับหมู่บ้านโดยการตั้งผู้นำชาวมอญที่ได้รับความ นิยมนับถือในหมู่พวกของตนเป็นหัวหน้าปกครองชาวมอญในหมู่บ้านนั้นๆ และยังให้สิทธิเสรีภาพ แก่ชาวมอญในการประกอบกิจกรรมตามขนบประเพณีความเชื่อของตน

ชาวมอญในประเทศไทยมีฐานะเป็นไพร่หลวง เช่นเดียวกับคนไทย ซึ่งมีหน้าที่รับ ราชการตามระยะเวลาที่กำหนด ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นไพร่หลวงรามัญมีหน้าที่สำคัญใน การสืบข่าวศึก และลาดตระเวนปลายด่านที่ติดกับพม่า ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้โอนมาเป็น พลตระเวนและทหารเรือตามลำดับชาวมอญอพยพเหล่านี้ได้เข้ามาเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งของไทย ซึ่งได้ทำคุณประโยชน์ให้กับราชการไทยและยังมีความจงรักภักดีต่อกษัตริย์และแผ่นดินไทย เมื่อเข้า มาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานๆ เข้า ชาวมอญเหล่านั้นก็มีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมไทย เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆ ทางสังคมที่เอื้อต่อการผสมกลมกลืน เช่น ความคล้ายคลึงกัน ในด้านรูปร่าง หน้าตา อาชีพ การนับถือศาสนา เป็นต้น ยิ่งในปัจจุบันแล้ว มอญกับไทยก็แทบจะ ไม่มีอะไรต่างกันเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คติการปลูกเรือนของชาวมอญ

เรื่อง/สมศิริ ยิ้มเมือง ภาพ/นพดล สุวรรณวิรากร

มอญเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมเก่าแก่ชาติหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีบทบาทสำคัญมากแต่โบราณ เป็นต้นแบบอารยธรรมทางการเมืองการปกครอง และตัวหนังสือของประเทศในแถบนี้ นอกจากนี้ยังเป็นชาติที่รักความสงบและสร้างสมอารยธรรมความเจริญต่างๆ ไว้มากมาย ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ศาสนาและการค้า

วันนี้คนมอญไม่มีดินแดนเป็นของตนเอง ไม่มีแผ่นดินที่เรียกว่าชาติมอญ แต่วัฒนธรรมของคนมอญที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทั้งการเกิด การตาย การบวช การแต่งงาน การนับถือผีประเพณี สงกรานต์และการปลูกสร้างบ้านเรือนก็ยังได้รับการปฏิบัติสืบเนื่องต่อกันมา ภายในชุมชนของคนมอญที่กระจัดกระจายอยู่ในประเทศไทยตามจังหวัดต่างๆ เช่น มอญพระปะแดงที่จังหวัดสมุทรปราการ มอญปากเกร็ดที่จังหวัดนนทบุรี มอญสามโคกจังหวัดปทุมธานี มอญบางขันหมากที่จังหวัดลพบุรี

ในการตั้งชุมชนของคนมอญ จะตั้งอยู่ริมแม่น้ำเป็นส่วนใหญ่เพราะสะดวกต่อการเดินทาง ซึ่งสมัยก่อนจะนิยมการเดินทางทางน้ำเป็นหลัก ลักษณะบ้านเรือนของคนมอญคล้ายคลึงกับบ้านของคนไทยในภาคกลางเป็นเรือนไม้ยกพื้นสูง หลังคาหน้าจั่วมีปั้นลมแหลม ฝาเรือนเป็นแผ่นไม้ในกรอบสี่เหลี่ยมที่เรียกกันว่าฝาเพ็ชร์มองค็่ประกอบของบ้านจะมีนอกชาน ระเบียงและในเรือนซึ่งเป็นที่ยึดติดของ “ผีเรือน” ส่วนครัวจะอยู่ด้านข้าง ใต้ถุนโล่งเป็นที่เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา และอุปกรณ์ในการหาปลา และเป็นที่พักผ่อนนั่งเล่นในหน้าแล้ง

คนมอญมีความเชื่อในการสร้างบ้านเรือนสืบทอดต่อกันมาแต่โบราณว่าบริเวณบันไดและหน้าบ้านต้องอยู่ทางทิศเหนือ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ เป็นเรือนที่ปลูกขวางตะวัน แตกต่างกับบ้านของคนไทยที่บันไดทางขึ้นจะอยู่ทางทิศตะวันออกและตัวเรือนจะไม่ได้รับแสงตะวันโดยตรง

เนื่องจากชาวมอญมีการนับถือผีควบคู่ไปกับการนับถือศาสนาพุทธ ในเรือนของแต่ละครอบครัวจะต้องมีห้องไว้หนึ่งห้องเป็นเขตของผีเรือนส่วนนี้คนมอญจะเรียกว่า “ในเรือน” ห้องนี้จะกันขึ้นในเขตเสาเอกของเรือนซึ่งตั้งอยู่มุมตัวเรือนด้านทิศตะวันออก และเป็นที่สถิตของวิญญาณบรรพบุรุษในตระกูลห้อง นี้จะใช้เป็นที่เช่นไหว้บรรพบุรุษของบุคคลในตระกูล คนอื่นที่ไม่ได้นับถือผีเดียวกันจะเข้าไปในห้องดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเรือนไม่ได้ หากจำเป็นจะต้องเข้าไป เจ้าของเรือนจะต้องจุดธูปบอกกล่าวกับบรรพบุรุษที่เสาเอกเสียก่อนถ้าไม่ทำการบอกกล่าว คนที่อยู่ถือว่าเป็นการ “ผิดผี” อย่างหนึ่ง จำทำให้คนในเรือนเจ็บป่วยและโชคร้าย

ในการปลูกเรือนของคนมอญจะไม่สร้างเรือนแทรกตรงกลางระหว่างเรือนของพี่น้องที่นับถือผีเดียวกันเพราะจะทำให้อยู่ไม่สงบ เรือนที่ปลูกขึ้นจะกำหนดส่วนกลางชาวให้มีเศษเหลือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถือว่าเป็นเคล็ด ทำให้เจ้าเรือนได้เป็นเศรษฐี เรือนใหญ่ มีทรัพย์และบริวารมาก และจะไม่ค่อส่วนของ “พาลี” เรือนออกไปทั้งสองข้างถือกันว่าเป็นสิ่งไม่ดีเป็นเรือนร้างกระพ้อปีกอ้อมงคลออยู่ไปก็ไม่เจริญ ในส่วนของครัวและขังไม่ควรปลูกให้แนวของขังไปตรงกับแนวของจิ้งจอกไก่ สันหลังคาของเรือนใหญ่ซึ่งไม่ดีและจัดว่าเป็นเรือนอ้อมงคล เข้าลักษณะเรือนแบบ “แม่แทงลูก”

ในการปลูกสร้างบ้านเรือนของคนมอญต้องถือฤกษ์ยาม ตามปุมการปลูกเรือนของคนมอญ ที่มีกล่าวไว้ในตำรา เรียกว่า “โลกะสิทธิ”

เดือนที่เหมาะสมกับการปลูกเรือน ได้แก่ เดือนยี่ เดือนสี่ เดือน หก เดือนเก้า และเดือนสิบสอง เพราะจะทำให้คนในเรือนเกิดความสุขความเจริญ มีทรัพย์สมบัติเพิ่มพูนขึ้นแต่ถ้าปลูกเรือนเกิดความสุขความเจริญ มีทรัพย์สมบัติเพิ่มพูนขึ้นแต่ถ้าปลูกเรือนในเดือนห้า เจ้าเรือนจะเกิดทุกข์ ทำมาหากินฝืดเคือง ปลูกเรือนในเดือนเจ็ด จะทำให้เจ้าเรือนตายก่อนที่จะได้ขึ้นเรือนใหม่ ปลูกเรือนในเดือนแปดเจ้าเรือนเสียชีวิตและเจ็บป่วยบ่อยๆ

นอกจากเดือนที่เหมาะสมแล้วคนมอญยังคำนึงถึงวันที่เหมาะสมในการขุดหลุมตั้งเสาเรือนอีกด้วย วันที่ห้ามปลูกเรือนเด็ดขาดถือว่าเป็นวันอ้อมงคล จะเกิดความหายนะแก่เจ้าของเรือนทุกด้าน ได้แก่ “วันเสาร์” วันอังคารไม่ควรปลูกเรือนเพราะไฟจะไหม้เรือน วันจันทร์และวันพุธ ดีและไม่ดีเสมอกัน หากปลูกเรือนไปจะเกิดทุกข์เดือดร้อนขึ้นก่อนแล้วความสุขจะตามมาภายหลัง วันที่ถือว่าดีเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการตั้งเรือน ได้แก่ วันอาทิตย์ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์

การกำหนดวันเดือน ในการปลูกเรือนตามตำรา “โลกะสิทธิ” นี้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนมอญในเดือนห้ามีประเพณีขึ้นปีใหม่และสงกรานต์ นิยมที่จะทำบุญเลี้ยงพระต่อเนื่องกันไปหลายวัน และมีการละเล่นสนุกสนานตลอดช่วงเวลานั้น หลังจากนั้นก็เริ่มฤดูกาลผลิตใหม่ ต้องเตรียมดินเพื่อรอการไถหว่านในเดือนเจ็ด เดือนแปด ส่วนเดือนที่เหมาะสมก็ อยู่ในช่วงที่ว่างจากงานไร่นา

นอกจากข้อห้ามที่ว่าไม่สร้างเรือนแทรกกระหว่างญาติพี่น้องที่นับถือศีลระกูลเดียวกัน ลูกเขยต้องไม่สร้างเรือนทางทิศตะวันออกของเรือนพ่อตาแล้ว รูปร่างพื้นที่ที่มีความสำคัญ ถ้าพื้นที่นั้นราบเรียบเสมอกันดูหน้ากลองปลูกเรือน ไปจะมีทรัพย์ถ้าพื้นที่นั้นมีรูปร่างคล้ายพระจันทร์วันเพ็ญ จัดว่าคืออยู่ไปจะได้รับ ขสุราบรรคาศักดิ์ ถ้าพื้นที่นั้นลุ่มเป็นแอ่งกะทะถือว่าเป็นที่ดี ทรัพย์สมบัติจะไหลมาสู่เรือน แต่ถ้าที่นั้นนูนขึ้นเป็นสันคล้ายหลังเต่าเป็นพื้นที่ไม่ดีอยู่ไปจะมีค่าเรือนจะสูญหาย ถ้านูนขึ้นเป็นสันแบบหลังม้าหรือมีรูปร่างยาวโค้งแบบคันศร อยู่ไปไฟจะไหม้เรือน คนในเรือนจะเดือดร้อนหากพื้นที่นั้นมีร่องน้ำไหลผ่านผ่า กลางพื้นที่จัดเป็นที่อกแตกไม่เหมาะสมกับการปลูกเรือนเป็นอย่างยิ่ง

และยังต้องพิจารณาถึงการลาดเอียงของพื้นที่ในทิศทางต่างๆ ด้วย ถ้าพื้นที่นั้นลาดเอียงไปทางทิศใต้ทิศตะวันออกและทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นลักษณะพื้นที่ดีที่เหมาะสมกับการปลูกเรือน แต่พื้นที่เอียงลาดไปทางทิศเหนือและทิศตะวันตกปลูกเรือนไปเจ้าเรือนจะอายุสั้น คนในเรือนจะเจ็บไข้ได้ป่วยหากลาดเอียงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และทิศตะวันออกเฉียงใต้คนในเรือนจะอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไปเป็นสุขทำมาหากินไม่ขึ้น พื้นที่ที่ลาดเอียงลงไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนืออยู่ไปจะมีอันตรายจากโจรภัย

เมื่อเจ้าเรือนเลือกพื้นที่และกำหนดฤกษ์ยามแล้วก่อนการขุดหลุมเสาเรือน เจ้าของเรือนจะต้องทำพิธีเทงนาคเสียก่อน เพราะคนมอญมีความเชื่อว่า ได้พื้นดินของโลกเป็นที่อยู่ของ “พญานาค” พญานาคเหล่านี้จะเคลื่อนย้ายที่อยู่ไปเป็นช่วงๆ การปลูกสร้างบ้านเรือนต้องระวังไม่ให้ตั้งอยู่ตรงกับตำแหน่งที่นาคกำลังอาศัยอยู่เพราะจะทำให้บ้านเรือนเดือนร้อน คนในเรือนจะไม่มีความสุข หากความเจริญไม่ได้ การขุดหลุมเพื่อฝังเสาเรือนจะต้องขุดให้ตรงกับตำแหน่งสำคัญของนาค ซึ่งได้แก่ส่วนหัว ท้องและหาง เพื่อเอาเคล็ดที่ได้ทำการ “เทงนาค” ให้ตายลงแล้ว บ้านเรือนที่อยู่ในดินนั้นจะร่มเย็นเป็นสุข

พิธีเทงนาค คือพิธีฆ่าหรือไล่ นาคที่อยู่ในดินในช่วงเวลานั้น ให้ออกไปพ้นจากพื้นที่ การทำพิธีเริ่มในตอนบ่ายของวันที่จะทำการขุดเสาเรือนวันแรก ซึ่งเจ้าของเรือนจะได้ฤกษ์ยามมาจากการคำนวณตามปุมโหราศาสตร์ของพระสงฆ์หรือพ่อหมอที่มีความรู้ทางพิธีกรรมและไสยศาสตร์ พิธีเทงนาคเริ่มด้วยการสวดมนต์เย็นของพระสงฆ์จำนวน 7 ถึง 9 รูป ณ บริเวณพื้นที่ที่จะปลูกเรือน หลังจากเจริญพุทธมนต์แล้ว พระสงฆ์ก็จะประพรมน้ำพระพุทธมนต์ไปรอบๆ ดอกดอกไม้ในบริเวณที่ปลูกเรือน รวมทั้งเครื่องมือที่จะใช้ในพิธีเทงนาคด้วย ซึ่งประกอบไปด้วยหมุดไม้ ทำจากไม้ เลี่ยมปลายให้แหลม สำหรับใช้ดอกเป็นหลักกำหนดตำแหน่งเสาเรือน เลี่ยม พลั่ว สำหรับกดหลังกนาคและขุดหลุม ในขณะที่เดียวกันพระสงฆ์อีกส่วนหนึ่งจะสวดชยันโตและบังสุกุลต่อเจ้าที่ผีเรือนและอื่นๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในที่ดินผืนนี้เมื่อพระสงฆ์สวดจบก็จะเริ่มทำพิธีเทงนาค

ขณะที่ทำพิธีให้ผู้เกิดวันอาทิตย์ขึ้นในส่วนที่เป็นหัวของนาค ผู้ที่เกิดวันพุธขึ้นในส่วนที่เป็นหาง และคนที่เกิดวันพฤหัสบดีขึ้นตรงส่วนที่กำหนดให้เป็นท้องของนาค เมื่อได้เวลาตามฤกษ์พระหรือผู้รู้จะสั่งให้คนที่ขึ้นอยู่ในตำแหน่งหัวและหางนาค ใช้เลี่ยมกดลงในดินตรงตำแหน่งที่ตนเองขึ้นประจำอยู่ ส่วนคนที่อยู่ตรงส่วนของท้องจะต้องขุดดินให้เป็นหลุมแล้วดอกหมุดไม้ลงไป ในหลุมนั้น หลังจากนั้นคนนี้อยู่ส่วนหัวและหางขุดหลุมในส่วนที่ไม่ได้กดเลี่ยมลงไป และขุดดินที่ขุดขึ้นมาเข้าไปยังกลางพื้นที่ ที่จะใช้ปลูกเรือน ถือเป็นเสร็จพิธี

ก่อนที่จะนำเสาหลุม คนมอญก็จะทำขวัญเสาก่อน โดยเริ่มนำเสาทุกต้นมาวางเรียงกันทางทิศใต้ของบริเวณที่จะปลูกเรือนให้ปลายเสาชี้ไปทางทิศตะวันออก ใช้ผ้าแดงและผ้าขาวที่ตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสและได้รับการลงยันต์แปดทิศหรือ “ยันต์ตรีสิงเห” มาติดที่เสาเรือนทุกค่อนปิดทองคำเปลวที่ปลายเสา แล้วใช้ข้าวต้มลูกโยน หรือข้าวต้มหางมาผูกติดกับตัวเสาใกล้แถบผ้ายันต์ แล้วนำไปบัวหลวงจะเป็นช่องมกล่องเสาไว้ทุกต้น

เสาที่เป็นเสาเอกของเรือน จะใช้ต้นกล้วยทั้งหน่อมาผูกรวมกับต้นอ้อย นอกจากนี้ต้องผูกดอกบัวหลวง กล้วย 1 หวี และผ้าไหม คาคทับไปพร้อมกับเครื่องประดับที่มีค่าเช่น แหวน สร้อยคอ

หลังจากทำขวัญเสาเรือนแล้ว ช่างจะนำเสาเข้าไปในบริเวณที่จะตั้งเสาเรือน ที่ขุดหลุมไว้แล้ว โดยมีธรรมเนียมที่ปฏิบัติคือตั้งเสาเดือนอ้าย เดือนยี่ เดือนสามจะนำโคนเสาเข้าทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของหลุมเดือนสี่ เดือนห้า เดือนหก นำเสาเข้าทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของหลุมเดือนเจ็ดเดือนแปดเดือนเก้า นำเสาเข้าทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของหลุมเดือนสิบเดือนสิบเอ็ดเดือนสิบสอง นำเสาเข้าตะวันตกเฉียงเหนือของหลุม

เมื่อนำเสามาพาดที่ปากหลุมแล้ว เจ้าของเรือนจะต้องนำเอาใบเงิน ใบทอง ข้าวดอก ดอกไม้สด และเศษสดางค์ใส่หลุมอย่างซ้ำๆ จากนั้นจึงค่อยหย่อนเสาลงอย่างซ้ำๆ ปรับตั้งให้ตรงกลบดินให้แน่น หากปล่อยเสาหลวมแรงๆ จะทำให้เจ้าเรือนอยู่ไม่เป็นสุข

การนำเสาหลวมจะเริ่มจากเสาเอกของเรือนที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของตัวเรือน และเป็นที่สิงสถิตของผีเรือนก่อน จึงทยอยตั้งเสาอื่นต่อไป ซึ่งมีธรรมเนียมปฏิบัติอยู่สองลักษณะ โดยแลตเกรจะตั้งเสาเวียนตามเข็มนาฬิกา เวียนจากเสาเอกทางทิศตะวันออก จนครบจำนวนแล้ว จึงตั้งเสาที่อยู่ตรงกลางเป็นเสาสุคท้าย แลตที่สองจะตั้งที่ละแถวเริ่มจากทางทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ให้ครบทุกแถวตามที่ต้องการ

จากธรรมเนียมการปฏิบัติที่สืบเนื่องต่อกันมาของคณมอญในการสร้างที่อยู่อาศัย นอกจากจะสะท้อนความเชื่อเรื่องผีแล้วยังมีผลต่อการดำรงวัฒนธรรมของคณมอญไว้ด้วยทำให้เอกลักษณ์วัฒนธรรมของคณมอญไม่ถูกกลืนไปกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการผสมผสานทางชนชาติ แต่ขนบธรรมเนียมการปฏิบัติดังกล่าวก็มีการปรับเปลี่ยนไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปวัฒนธรรม ประเพณี ธรรมเนียมต่างๆ เกิดขึ้นและดำรงด้วยผู้คนในสังคมเป็นผู้ปฏิบัตินั่นเอง และวันนี้ธรรมเนียมการสร้างบ้านเรือนของคณมอญก็ยังได้รับการปฏิบัติอยู่แต่ก็มีบางสิ่งบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป

ประเพณีส่งข้าวสงกรานต์

การส่งข้าวสงกรานต์เป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชาวมอญ คาดว่าคงจะได้รับการอิทธิพลมาจากตำนานสงกรานต์ ตอนท่านเศรษฐีนำเครื่องสังเวทไปบวงสรวงเทวดาที่ต้นไทรเพื่อขอบุศรเพราะข้าวก็ใส่หม้อดิน กับข้าวต่างๆ ก็ใส่กระทงซึ่งทำด้วยใบตอง คล้ายกับการเซ่นข้าวหรือบูชาเทวดา การส่งข้าวสงกรานต์ของมอญพระประแดงจะกระทำเฉพาะในวันที่ 13 หรือ 14 หรือ 15 เมษายน เท่านั้น

ในแต่ละหมู่บ้าน จะมีบ้านใดบ้านหนึ่งเป็นผู้รับหน้าที่หุงข้าวสงกรานต์ ส่วนค่าใช้จ่ายนั้นถ้าบ้านใดมีฐานะดีก็อาจจะออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด แต่ถ้าไม่สามารถจะออกค่าใช้จ่ายได้ทั้งหมด ก็จะออกบอกบุญตามบ้านเพื่อนำเงินไปซื้ออาหารสำหรับการนี้ เมื่อถึงกำหนดวันส่งข้าวสงกรานต์บ้านที่รับหน้าที่ดังกล่าวจะปลุกศาลเพื่อถวายข้าวสงกรานต์ต่อท้าวมหาสงกรานต์ ลักษณะของศาลก็เหมือนกับศาลเพียงตา ประดับด้วยทางมะพร้าวกับธง การหุงข้าวสงกรานต์ในสมัยโบราณนั้นจะ

ต้องนำข้าวมาซ้อมให้ขาว เก็บกากข้าวและสิ่งสกปรกออกให้หมด แล้วนำไปซาวน้ำ 7 ครั้ง จากนั้นจึงนำไปหุงเป็นข้าวสวย แต่ให้แข็งกว่าเล็กน้อยแล้วนำมาแช่น้ำเย็นเพื่อไม่ให้ข้าวเกาะตัวกัน ครั้นแล้วก็คั้นน้ำอีกหม้อหนึ่งทิ้งไว้ให้เย็นแล้วโรยดอกมะลิเอาน้ำดอกมะลินั้นใส่ลงไปนึ่งข้าวที่หุงไว้ แล้วนำไปใส่ไว้ในหม้อดิน ส่วนกับข้าวนั้นโดยมากจะเป็นอาหารเค็ม เช่น ไข่เค็ม เนื้อเค็ม ผักกาดเค็มหรือยำชนิดต่างๆ เป็นต้น และมีของหวาน ได้แก่ ถั่วคั่วคั้นน้ำตาลและผลไม้ที่นิยมกัน ได้แก่ กล้วยหักมุก แดงโม เมื่อเตรียมอาหารและของหวานเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จัดใส่ลงในกระถางวางบน ถาดให้เท่ากับจำนวนวัดที่จะไป (วัดมอญมีทั้งหมด 10 วัด สิ่งต่างๆ ทั้งหมดนี้จะต้องเตรียมจัดไว้ให้เสร็จประมาณ 04.30 น. เพราะราวๆ 05.00 น. พวกสาวๆ ในหมู่บ้านมารับข้างสงกรานต์ เพื่อนำไปส่งตามวัดไหน แต่เป็นการกำหนดที่รู้ใจสาวๆ ว่าต้องการไปส่งตามวัดที่อยู่ใกล้บ้าน เพราะจะได้มีโอกาสพบกับหนุ่มๆ ต่างตำบลอีกด้วย (หนุ่มๆ สาวๆ เหล่านี้แทบจะไม่มีโอกาสพบกับเลข เนื่องจากต่างคนต่างแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพ) และเมื่อส่งข้างสงกรานต์เรียบร้อยแล้วตอนขากลับจะมีพวกหนุ่มๆ มาตีกรคน้ำและเกี่ยวพาราสีตามวิสัยหนุ่มๆ ทั่วไป

การเล่นสะบ้า

เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งของหนุ่มสาวชาวพระประแดงในวันสงกรานต์ เพื่อความสนุกสนานและเชื้อสัมพันธ์ไมตรีระหว่างหนุ่มสาวที่จะได้มีโอกาสรู้จักและพูดคุยกันได้ใกล้ชิด ย่อมเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ในสมัยก่อนนั้นหนุ่มสาวไม่มีอิสระเสรีที่จะได้พบปะพูดคุยกัน นอกจากในงานวันนักขัตฤกษ์ เช่น ในงานสงกรานต์ เป็นต้น ในวันสงกรานต์นี้หนุ่มสาวจะมีโอกาสดีที่สุดในถ้าหากได้ร่วมวงเล่นสะบ้าบ่อนเดียวกัน

เริ่มเล่น หญิงสาวแต่งกายเรียบร้อยอยู่ประจำบ่อน ชายหนุ่มนุ่งผ้าลอยชาย ด้วยผ้าม่วงบ้าง ผ้าลายบ้าง มาถึงบ่อนจึงผ้าหหญิงรออยู่ เมื่อได้พูดคุยตกลงกันเรียบร้อยแล้วทางฝ่ายหญิงซึ่งเป็นหัวหน้าหรือเรียกว่านายบ่อนก็จะเป็นผู้เรียกให้หญิงสาวที่แต่งตัวเรียบร้อยแล้วเข้านั่งประจำที่ตามลำดับเมื่อแรกเล่นฝ่ายหญิงสาวเป็นฝ่ายนั่งตั้งลูกสะบ้าก่อนแล้วหญิงสาวหัวหน้าบ่อน ซึ่งส่วนมากมักเป็นผู้เล่นคู่ที่หนึ่งจะร้องเชิญให้ฝ่ายชายเข้าประจำที่โดยนั่งด้านตรงข้ามกับทางฝ่ายหญิงให้ตรงกันเป็นคู่ๆ ตามลำดับ

การเล่นสะบ้าจะเล่นกี่คู่ก็ได้ตามจำนวนฝ่ายหญิงและสถานที่ ถ้าหากฝ่ายหญิงมี 8 คน ทางฝ่ายชายก็ต้องมี 8 คน 8 คู่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคู่เล่นฝ่ายหญิงมีจำนวนเท่าใด ผู้เล่นฝ่ายชายก็ต้องจัดให้ครบคู่กับฝ่ายหญิง เมื่อครบคู่เรียบร้อยแล้วก็เริ่มลงมือเล่นสะบ้าตามระเบียบกติกาซึ่งทางฝ่ายหญิงเป็นผู้วางไว้

การเล่นสะบ้า ฝ่ายชายเป็นผู้ลงมือเล่นก่อนกล่าวคือฝ่ายหญิงเป็นผู้นั่งตั้งลูกสะบ้า แล้วฝ่ายชายเป็นฝ่ายยิงหรือตีลูกสะบ้าของตนให้ถูกลูกสะบ้าของหญิงสาวคู่ของตน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กติกาและกฎเกณฑ์หลักใหญ่และทั่วไป ฝ่ายทำลูกสะบ้าต้องทำตามกติกา เช่นยิงสะบ้าให้ถูกลูกสะบ้าคู่ของคนที่ตั้งอยู่ เมื่อยิงผิดก็ร้อยขอต่อรองได้ โดยใช้วาจาที่อ่อนหวานอ่อนน้อมก็ครั้งก็ได้ คือ เมื่อจะขอต้องนั่งพับเพียบลงในบ่อน กล่าวเป็นภาษามอญดังนี้ “อิฎกะหยาดอัครมัวลัน-ปลอนระกะหยาด” แปลความว่า “พี่สาวจ๋า ขออีกสักครั้งเถิดขอรับ”

ในตอนที่ย่อนวอนขอร้องทำแก้ตัวใหม่เมื่อได้ยิงลูกสะบ้าผิดไปนี้ เป็นโอกาสที่ฝ่ายชายจะมีโอกาสได้พูดจากับฝ่ายหญิง อาจจะพูดคุยนอกเรื่องไปอย่างใดก็ได้ แต่ต้องสุภาพไม่หยาบโลน ระหว่างที่เล่นสะบ้าอยู่นี้ ผู้เล่นทั้งสองฝ่ายมักจะมีกระแวมักจะวังตัวรักษามารยาทไม่พูดจาหรือแสดงกริยาอย่างใดที่ไม่สมควร เพราะมีสายตาเป็นร้อยๆ คู่กำลังเฝ้าจ้องดูอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เล่นฝ่ายชายมักอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงที่นั่งเฝ้าดูพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลา ประมาณ 24.00 น. จะมีการหยุดพักฝ่ายสาวจะนำอาหารมาเลี้ยง เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ก็เริ่มเล่นต่อไปจนสมควรแก่เวลา ซึ่งอาจจะดึกถึงตีห้าหรือสว่างคาตา ก็เป็นอันสิ้นสุดสำหรับการเล่นสะบ้าในคืนนั้น หม่อมผู้เป็นหัวหน้าทีมฝ่ายชายก็จะกล่าวคำอำลาฝ่ายหญิงด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวานว่า “อิฎกะหยาดอัครมัวลันหรือปุยเคิดกะเลาะกลาระกะหยาด” แปลความว่า “พี่สาวจ๋า ผมขอลาและขอภัยหากมีการล่วงเกินนะขอรับ” (ถ้าใช้ไปยเคิดหมายความว่า พวกกระผมทั้งหลาย)

ส่วนวิธีเล่นสะบ้าและกำหนดกฎเกณฑ์การเล่นสะบ้าของชาวรามัญเรา แต่ละหมู่บ้านแต่ละตำบล มีวิธีการเล่นไม่เหมือนกัน ดังจะได้พูดถึงวิธีการเล่นสะบ้าแต่ละหมู่บ้านหรือแต่ละตำบลไว้พอสังเขปดังนี้

1. ตำบลทรงคนอง เมือง 1 มีวิธีเล่น 9 อย่าง มีชื่อและวิธีเล่นดังต่อไปนี้ คือ

1. ชิ่นแดง เอาผลสะบ้าวางบนหลังเท้า ก้าวไป 3 ก้าว และทอยหรือเหวี่ยงสะบ้าด้วยเท้าไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของตัว
2. อีอู่ ไปยืนครึ่งเมืองตามที่ฝ่ายสาวเป็นผู้กำหนดให้เอาผลสะบ้าวางบนเท้าแล้วเอาเท้าทอยหรือเหวี่ยงให้ถูกผลสะบ้าคู่ของตัว
3. อีเร็ด เอาผลสะบ้าวางที่ในเมือง เอานิ้วเท้าวางบนผลสะบ้าลากจากเมืองไปสามครั้งแล้วยกเท้าหนึ่งข้างตีผลสะบ้าให้ถูกผลสะบ้าให้ถูกผลสะบ้าคู่ของตัว
4. สะเหน็ดบา เอาผลสะบ้าวางในเมือง แล้วยใช้ปลายนิ้วเท้าวางบนผลสะบ้าตีไป 2 ครั้ง ให้ถูกผลสะบ้าคู่ของตน (ครั้งที่ 3 ถูกผลสะบ้า)
5. สะเหน็ดปือย เอาผลสะบ้าวางในเมืองแล้วทำแบบเดียวกับอย่างที่ 4 แต่เพิ่มเป็นตีผลสะบ้า 3 ครั้ง ให้ถูกผลสะบ้า (ครั้งที่ 3 ถูกผลสะบ้า)
6. อีเป้ เอาผลสะบ้าวางลงบนหลังเท้าแล้วใช้เท้าโยนไปครึ่งเมือง หรือพยายามให้ใกล้กับสะบ้าคู่ของตน แต่อย่าเลยเข้าไปในเมือง ถ้าสะบ้าไม่ตรงคู่ก็เร่งให้ตรงแล้วนั่งลงคิดให้ตรงและถูกผลสะบ้าคู่ของตน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. อีโธ เอากลสะบ้ำวางที่พื้น นั่งลงคิดผลสะบ้ำให้ตรงคู่ แล้วคิดด้วยนิ้วชี้ให้ถูกผลสะบ้ำคู่ของตน

8. อีนาง เอากลสะบ้ำวางที่พื้นแบบเดียวกับอีโธ แต่วางก่อนเข้าไปข้างในเมือง แล้วเอานิ้วนางเกี่ยวนิ้วนางคิดให้ถูกผลสะบ้ำคู่ของตน

9. อีเกน เอากลสะบ้ำวางที่ครึ่งเมือง ทำแบบเดียวกับอีนาง แต่เอานิ้วก็้อยเกี่ยวนิ้วก็้อย แล้วคิดให้ถูกผลสะบ้ำคู่ของตน เป็นอันจบเกม และถ้าฝ่ายใดเป็นฝ่ายทำได้ครบ 9 อย่างก่อน ก็เป็นอันว่าฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายได้เมืองก่อน

2. บ้านดั่ง เมือง 1 มีวิธีเล่น 17 อย่าง มีชื่อและ วิธีเล่นดังนี้คือ

1. คอนเคิง (ขึ้นเมือง) ล้อผลสะบ้ำจากในเมืองอย่างเลขเข้าเขตที่ตั้งสะบ้ำฝ่ายหญิง เรายให้ตรงคู่แล้ววัดเขาคิด ให้ถูกผลสะบ้ำคู่ของตน

2. ชินเคิง เอากลสะบ้ำวางบนหลังเท้า เริ่มจากในเมืองก้าวไป 3 ก้าว แล้วใช้เท้าทอยหรือเหวี่ยงสะบ้ำไปให้ถูกคู่ของตน

3. ทินเคิง เอากลสะบ้ำวางบนหลังเท้า ทำแบบเดียวกับวิธีที่ 2

4. อะเหนินปือย วางผลสะบ้ำจากในเมืองใช้ปลายนิ้วเท้าวางบนผลสะบ้ำ ถีบไป 3 ครั้ง ให้ถูกผลสะบ้ำ (ครั้งที่ 3 ถูกผลสะบ้ำคู่ของตน)

5. อะเหนินคปน วางผลสะบ้ำวางที่พื้นจากในเมือง ทำแบบเดียวกับวิธีที่ 4 แต่ใช้เท้าถีบ 4 ครั้งให้ถูกผลสะบ้ำ (ครั้งที่ 4 ถูกผลสะบ้ำคู่ของตน)

6. อีเป้ เอากลสะบ้ำวางบนเท้า แล้วใช้เท้าโยนไปให้ตรงคู่ของตน ถ้าไม่ตรงเรยให้ตรงแล้ววัดเขาคิดให้ถูกผลสะบ้ำคู่ของตน

7. อีโธ เอากลสะบ้ำวางที่พื้นจากในเมืองใช้เท้าถีบสะบ้ำให้ตรงคู่ของตน ถ้าไม่ตรงเรยให้ตรงแล้ววัดเขาคิดให้ถูกผลสะบ้ำคู่ของตน

8. อีชะยู๋ เอากลสะบ้ำวางบนเท้า ยืน แคครึ่งเมืองยกเท้าข้างที่วางผลสะบ้ำ แกว่งไปข้างหน้าข้างหลังแล้วทอยหรือเหวี่ยงสะบ้ำด้วยเท้าให้ถูกคู่ของตน

9. หยอดคาง ยืนหน้าผลสะบ้ำคู่ของตน เล็งให้ตรงแล้วเอากลสะบ้ำด้านนอกเตะคางแล้วปล่อยให้ถูกผลสะบ้ำ

10. อีชะเร็ด เอากลสะบ้ำวางที่พื้นแค้นเมืองเอานิ้ววางบนผลสะบ้ำเข่งเท้าข้างที่ไม่ได้เหยียบผลสะบ้ำขึ้น แล้วเข่งกระโดดพาผลสะบ้ำไปที่ละน้อยให้ตรงกับคู่ เมื่อถึงก็เอากลสะบ้ำกระแทกผลสะบ้ำคู่ของตนให้ล้ม ถ้าไม่ถึงคู่ ผลสะบ้ำหลุดกลางคัน ผู้ทำต้องเข่งเท้ากลับให้ถึงเมือง

11. อีบือก เอากลสะบ้ำใส่ระหว่างนิ้วหัวแม่เท้ากับนิ้วชี้ตีผลสะบ้ำให้อยู่ เข่งเท้าข้างที่หนีบผลสะบ้ำขึ้น แล้วเข่งจากในเมืองพาผลสะบ้ำไปเตะผลสะบ้ำคู่ของตนให้ล้ม แล้วกลับเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12. อีมายมับ ก้าว 2 ก้าว จากในเมือง แล้วโคจรรวมปะกบเท้าตรงหน้าคู่ของคุณ แล้วทอยให้ถูกผลสะบ้า (ขณะก้าวต้องร้องมายมับด้วย)

13. ทองแกม ก้าว 3 ก้าวจากในเมือง ยกเท้า 1 ข้าง ล้อผลสะบ้าให้ถูกคู่ของคุณ (ขณะก้าวเท้าต้องร้องแกมด้วย)

14. โป๊ะปือยอะลัน (ตีค 3 ครั้ง) เอาผลสะบ้าวางแค่ครึ่งเมือง แล้วนั่งลงตีคให้ตรง และถูกผลสะบ้าวางแค่ครึ่งเมือง แล้วนั่งลงตีคให้ตรงและถูกผลสะบ้าคู่ของคุณ ถ้าไม่ถูก ตีคให้ครบ 3 ครั้ง

15. มายชะเกิร์ม (ล้อตะครุบ) เอาผลสะบ้าค้ำคั้งล้อจากในเมืองให้ตรงคู่ของคุณแล้ววิ่งตามไปตะครุบเร็วให้ตรงคู่ของคุณ แล้ววัดเข้าตีคให้ถูกผลสะบ้าของคุณ

16. มายโล่น (ล้อมส่งเมือง) ล้อสะบ้าจากในเมืองให้เลยเข้าเมืองและถูกสะบ้าของคุณ ไม่ต้องทำท่าที่ 17

17. อีเกน นั่งลงหน้าคู่ของคุณ วางสะบ้าลงกับพื้นห่างประมาณ 1 ศอก แล้วตีคนี้ ก้อยให้ถูกสะบ้าคู่ของคุณ เป็นอันจบวิธีการเล่นสะบ้าหรือเรียกว่าได้ 1 เมือง สุดแต่ฝ่ายใดเป็นฝ่ายทำได้ครบ 17 อย่างก่อน ฝ่ายนั้นก็เป็นผู้ชนะแล้วก็เริ่มต้นใหม่ จนกว่าจะเลิกเมื่อเห็นสมควร หรือจะเล่นจนสว่างก็สุดแต่จะตกลงกัน

3. บ้านเต๋อ มีวิธีเล่น 17 อย่าง มีชื่อและวิธีเล่นดังต่อไปนี้

1. ชิ่นเต็ง เอาสะบ้าวางบนเท้าจากในเมืองก้าวไป 2 ก้าว แล้วทอยหรือเหวี่ยงสะบ้าบนเท้าให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคุณ (ก้าวที่ 3 ถูกผลสะบ้า)

2. อีจั้งชะยู๋ ขึ้นแค่ครึ่งเมือง เอาผลสะบ้าวางบนหลังเท้า แกว่งเท้าไปข้างหน้าข้างหลังแล้วทอยหรือเหวี่ยงสะบ้าด้วยเท้าไปถูกคู่ของคุณ

3. อีบ๊อก ใช้เท้าหนีบผลสะบ้าระหว่างหัวแม่เท้ากับนิ้วชี้ แล้วเขย่งเท้าข้างที่หนีบผลสะบ้าขึ้นกระโดดเขย่งไปที่คู่ของคุณ แล้วปล่อยให้ถูกผลสะบ้า

4. อีตุยรูป เอาผลสะบ้าวางแค่เมือง แล้วนั่งลงตีคอย่าให้ผลสะบ้าเลยเข้าเมือง แล้วเอาเท้าเร็วให้ตรงคู่ ถีบไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคุณ

5. อีตุยระ เอาผลสะบ้าวางแค่เมือง แบบเดียวกับวิธีที่ 4 แล้วนั่งลงตีคผลสะบ้าด้วยนิ้วชี้โดยแรงไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคุณ ถ้าไม่ถึงให้ใช้เท้าช่วยถีบผลสะบ้าต่อไป ให้ถูกผลสะบ้า

6. อีแป๊ะ ขึ้นแค่เมืองเอาผลสะบ้าวางบนเท้าแล้วโยนด้วยเท้าไปให้ตรงคู่ของคุณอย่าให้เลยเข้าเมือง เร็วให้ตรงวัดด้วยเขาแล้วใช้ตีคด้วยนิ้วชี้ไปให้ถูกผลสะบ้า

7. อีชะอุย ขึ้นแค่เมืองทำแบบเดียวกับวิธีที่ 4 แล้ววิ่งเข้าตะครุบไว้อย่าให้สะบ้าล้อเลยเข้าเมืองแล้ววัดเขาตีค

8. อีเบือะตอย เอาผลสะบ้าวางที่พื้นหน้าคู่ของคุณ ห่างประมาณ 1 ศอก หรือแค่เส้นที่ฝ่ายสาวเป็นผู้กำหนด แล้วตีคด้วยหัวแม่มือไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคุณ

9. อีเกน ทำแบบเดียวกับวิธีที่ 8 แล้วใช้นิ้วก้อยติดผลสะบ้าไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคน
10. อีมายมับ กระโดดจากในเมืองให้เท้ารวมกัน แล้วทอยผลสะบ้าจากในมือไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคน
11. อีตองแก้ม ก้าวจากในเมืองไป 1 ก้าวแล้วก้าวที่ 2 ยกเท้าขึ้น 1 ช้าง แล้วทอยไปให้ถูกผลสะบ้า
12. อีนางทอยบา ขึ้นกำแพงเมือง แล้วทอยสะบ้าไปถูกผลสะบ้าคู่ของคน ถ้าไม่ถูกทอยได้อีกจนครบ 2 ครั้ง
13. อีนางทอยมั่ว ทำแบบเดียวกับวิธีที่ 12 แต่ทอยผลสะบ้าได้ครั้งเดียว
14. อีโซขึ้นกำแพงเอาเท้าติดผลสะบ้าอย่างให้เลยเข้าเมืองแล้ววัดเข้าคิดให้ถูกผลสะบ้า
15. อีมายพาด (ล้อครึ่งเมือง) ล้อผลสะบ้าจากในเมืองอย่าให้เลยเข้าเมืองแล้ววัดเข้าคิด
16. อีมายคล่น ล้อผลสะบ้าให้เลยเข้าเมือง
17. อะลองเค็ง ทอยสะบ้าไปที่ผลสะบ้าคู่ของตัว ถูกหรือไม่ถูกก็ได้ เป็นอันจบวิธีการเล่นหรือเรียกว่าได้เมือง 1

4. บ้านเวอะราว มีวิธีเล่น 12 อย่าง มีชื่อและวิธีเล่น ดังต่อไปนี้

1. จันเค็ง เอาผลสะบ้าวางบนหลังเท้า ก้าวไปสามก้าวจากในเมือง แล้วทอยหรือเหวี่ยงสะบ้าด้วยเท้าไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของตัว
2. โมอะเกริม (ล้อตะครุบ) เอาผลสะบ้าจากในเมืองลื้อไปให้ตรงคู่ของคน แล้วตะครุบเอาไว้แล้วคิดให้ถูกคู่ของคน
3. อีชมฉ่าว เอาผลสะบ้าวางบนหลังเท้าแล้วเร่คิดไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคน
4. อีนาง นั่งติดที่ครึ่งเมือง นั่งชันเข่าขึ้น 1 ช้าง เอาผลสะบ้าวางข้างบนเขาคิดลงไปในพื้นที่ตรงหน้าคู่ของคน แล้วคิดไปให้ถูกผลสะบ้า
5. อีจั้งฮะยู ขึ้นที่ครึ่งเมือง เอาผลสะบ้าวางที่ปลายเท้าแล้วทอยหรือเหวี่ยงสะบ้าด้วยเท้าไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคน
6. อีนางโปะ นั่งแค่ครึ่งเมือง วางสะบ้าให้ตรงคู่ของคน คิดไปที่ผลสะบ้าคู่ของคน ถ้าไม่ถูกก็มีโอกาสคิดได้อีกเป็นครั้งที่ 2 ถ้าถูกไม่ต้องทำต่อไป ถ้าไม่ถูกทำงานครบ 3 ครั้ง
7. อีบ๊อก เอาผลสะบ้าใส่ระหว่างหัวแม่เท้ากับนิ้วชี้หนีบให้แน่นแล้ว ยกเท้าข้างที่หนีบผลสะบ้าจากในเมืองเข่งกระโดดไปแตะใส่ที่คู่ของตัว
8. อีอะเร็ด เอาผลสะบ้าวางในเมืองเอาปลายนิ้วเท้าเหยียบผลสะบ้ากระโดดให้ผลสะบ้าขยับเข้าไปจนถึงผลสะบ้าคู่ของคนแล้วเอาปลายเท้ากระแทกผลสะบ้าของคนให้ถูกผลสะบ้า
9. อีอะมับจังกม ก้าวจากในเมืองไปให้ตรงคู่ของคนแล้วประกอบรวมเท้าเข้าด้วยกันนั่งลงหมุนสะบ้า เมื่อผลสะบ้าหยุดหมุนและล้มลง ก็ทำการติดผลสะบ้าไปให้ถูกผลสะบ้าคู่ของคน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. อีเขียจ้งมั่ว ยกขาข้างเดียวแค่ครึ่งเมืองหมุนสะบ้าหน้าคู้ของคุณ หมุนสะบ้าแบบเดียวกับ วิธีที่ 9 แล้วก็นั่งลงคิดผลสะบ้าไปให้ถูกผลสะบ้าคู้ของคุณ
11. อีมายพาด ล้อผลสะบ้าจากในเมือง ไปให้ตรงคู้ของคุณแล้ววัดเข้าคิดไปให้ถูกผลสะบ้า
12. อะลองเค็ง ขึ้นแค่เมืองแล้วทอยสะบ้าเข้าเมืองไปที่คู้ของคุณ ถูกหรือไม่ถูกก็ได้ เป็นอันจบวิธีการเล่นและได้ 1 เมือง

๕. บ้านแซ่และตลาด เมือง 1 มีวิธีเล่น 12 อย่าง มีชื่อและวิธีเล่นดังต่อไปนี้

1. ชิ่นเค็ง เอาผลสะบ้าวางหลังเท้า แล้วก้าวไป 5 ก้าวจากในเมืองแล้วทอยหรือเหวี่ยงผลสะบ้าไปให้ถูกผลสะบ้าคู้ของคุณ
2. อีสะขู่ ขึ้นแค่ครึ่งเมือง เอาผลสะบ้าวางบนหลังเท้า แล้วทอยหรือเหวี่ยงผลสะบ้าไปให้ถูกคู้ของคุณ
3. สะเหน็ดบา เอาผลสะบ้าวางที่พื้นแคในเมือง ใช้เท้าถีบไป 2 ครั้ง อย่าให้เลยเส้นอีเกนหรือเลยเข้าเมือง มิฉะนั้นจะอูขแล้ววัดด้วยเข้า 1 ครั้งแล้วคิดไปให้ถูกคู้ของคุณ
4. สะเหน็ดปือย ทำแบบเดียวกับวิธีที่ 3 แต่ใช้ถีบเป็น 3 ครั้ง แล้วใช้วัดเข้าคิด
5. อีแป๊ะจ้งมั่ว เอาผลสะบ้าวางบนหลังเท้าแล้วเอาเท้าโดยนผลสะบ้าไปไม่ให้เลยเส้นอีเกน หรือล้อเลยเข้าเมือง วัดด้วยเข้าแล้วคิด
6. อีแป๊ะจ้งบา เอาผลสะบ้าวางบนหลังเท้าแล้วเอาเท้าอีกข้างแตะหรือวางเหนือผลสะบ้าอีกครั้งโดดจากในเมืองไป 1 ครั้ง แล้วโดดไปอีก 1 ครั้ง ให้ตรงกับคู้ของคุณพร้อม กับปล่อยผลสะบ้าให้หยุดจากเท้าแล้ววัดเข้าคิดไปให้ถูกผลสะบ้า
7. อีโซ วางผลสะบ้าจากในเมือง คิดไปโดยแรง 1 ครั้ง แต่อย่าให้เลยเส้นอีเกนแล้วคิดอีก 1 ครั้งให้ถูกผลสะบ้าคู้ของคุณ
8. อีนางปือย ทอยผลสะบ้าจากในเมืองไปตรงคู้ของคุณ 2 ครั้ง
9. อีนางบา ทอยผลสะบ้าจากครึ่งเมืองไปตรงคู้ของคุณ 2 ครั้ง
10. อีมุมมับ ประกบเท้าเข้าด้วยกันกระโดดไป 2 ครั้ง แล้วทอยให้ถูกผลสะบ้าคู้ของคุณ
11. อีตางเก้ม ก้าวไป 2 ก้าว ยกเท้า 1 ข้างแล้วทอยให้ถูกผลสะบ้าคู้ของคุณ ถ้าไม่ถูกต้องเข่งกลับ
12. อีมายโล่น ล้อผลสะบ้าไปให้ตรงคู้ของคุณถ้าถูกไม่ต้องทำมายพาด (ทำที่ 13)
13. อีมายพาด ล้อจากในเมืองไปครึ่งเมืองแล้ววัดเข้าคิดไปให้ถูกผลสะบ้าคู้ของคุณ
14. อีเกน เอาผลสะบ้าวางหน้าคู้ของคุณอย่าให้เลยเส้นอีเกน แล้วคิดด้วยนิ้วก้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

15. อะลองเคิง ส่งเมือง ทอยผลสะบ้าไปตรงคู่ของคน เป็นอันจบเกมการเล่นสะบ้า เรียกว่าได้ 1 เมือง

๑๖. บ้านตา เมืองหนึ่งมีวิธีเล่น 12 อย่าง

1. ทังเค็ง เอาลูกสะบ้าวางบนหลังเท้า ก้าวไป 2 ก้าว เหวี่ยงลูกสะบ้าไปให้ถูกลูกสะบ้าคู่ของคนที่ตั้งไว้ให้ล้ม
2. อีโซ เอาลูกสะบ้าวางที่คั่นเมือง เอามือตีไป 2 ครั้ง อย่าให้เลขสะบ้าตั้ง ตีครั้งที่ 2 ต้องให้ถูกลูกสะบ้าเวลาตีลูกสะบ้าต้องนั่งพับเพียบ
3. อีชะยู่ เอาสะบ้าใส่บนเท้า แข่งเท้าไปแค่เมืองคือ เท้าที่วางสะบ้าถูกดินไม่ได้ สะบ้าตกก็ไม่ได้
4. อีหยอดกาง เอาสะบ้าตะกางแขนหน้าทิ้งลูกสะบ้า ให้ถูกลูกสะบ้าคู่ของคนที่ตั้งไว้ให้ล้ม
5. อีชะเร็ด เหยียบลูกสะบ้าไปใกล้ตรงคู่ของคน โยนลูกสะบ้าให้ถูกลูกสะบ้าคู่ของคนให้ล้มลง
6. อีมายชะเกริม ล้อตะครุบ ล้อสะบ้าแค่เมืองไปอย่าให้เลขสะบ้าตั้ง นั่งพับเพียบตรงคู่ของคน วัดเข้าตีสะบ้าให้ลูกสะบ้าคู่ของคนให้ล้มลง
7. ทอย 2 ครั้ง ให้ถูกลูกสะบ้าคู่ของคนที่ตั้งไว้เรียกภาษามอญว่า อีมายบา
8. อีชะอุบ กระโดดจากเมืองเท้าประกบแล้ว ทอยลูกสะบ้าคู่ของคน
9. ตองเก็ม ก้าวกระโดด ถึงกระโดดก้าวไป 1 ก้าวทอยด้วยมือครั้งเดียว
10. อีมายลอด เอาลูกสะบ้าล้อไปให้ลอดสะบ้าตั้งหรือเลขสะบ้าตั้งไม่ให้ถูกลูกสะบ้า
11. อีมายพ่าย ล้อลูกสะบ้าไปครึ่งเมืองแล้วนั่งพับเพียบลงวัดเข้าตีลูกสะบ้าคู่ของคน
12. ยืนที่เมืองทอยสะบ้าครั้งเดียวถูกหรือไม่ถูกลูกสะบ้าก็ได้ เรียกว่าส่งเมือง ทำได้ 12 อย่างจบวิธีเล่นเป็นอันได้ 1 เมือง

๑๗. บ้านเชียงใหม่ เมือง 1 มีวิธีเล่น 12 อย่าง

1. ชิ่นเค็ง ก้าวไป 2 ก้าวเหวี่ยงสะบ้าไปให้ถูกลูกสะบ้าคู่คน
2. แคะแข็ง เอาสะบ้าวางบนเท้าเดินแข่งไปใกล้สะบ้า ตั้งวางให้ถูกลูกสะบ้าคู่คน
3. อีเร็ด เหยียบลูกสะบ้าพาไปใกล้สะบ้าตั้งตรงคู่คน
4. อีมะนาว ล้อตะครุบสะบ้า นั่งพับเพียบแล้วตีสะบ้าคู่คน
5. อีปะเร็ก (มะจั่ว) ทำเหมือนอีมะนาวข้อ 4
6. ล้อสะบ้าในเมืองให้ถูกสะบ้าคู่ของคน 3 ครั้ง
7. อีล่น ล้อไปให้เลขสะบ้าตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ดั่งเทียม ก้าวกระโดดคือกระโดดไปไกลสู่ระดับตั้งโยนให้ถูกระดับของคุณ
9. อีพิบ (ครึ่งหนึ่ง) ไปขึ้นครึ่งเมืองกระโดดเท้าทั้ง 2 ประกอบกัน ล้อลูกสะบ้าให้ระดับตั้งคู่ของคุณ
10. อีกะวัง (หมุน) เขียบสะบ้าเหวี่ยงไปมา แล้วลื้อไปให้ระดับตั้ง
11. อีมคเจิง (อีตาคุ่ม) ใส่ระดับระหว่างตาคุ่ม กระโดดไปคคคให้ถูกลูกสะบ้าคู่ของคุณ
12. ทอยให้ถูกลูกสะบ้าคู่ใคร ใครทอยเรียกว่าส่งเมือง ฝ่ายใดทำได้ 12 อย่างเรียกว่าได้เมืองชม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเพณีแห่ปลาของชาวพระประแดง

ประเพณีอย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาวพระประแดงก็คือ ประเพณีแห่ปลา ไม่ว่าจะชาวไทยหรือชาวต่างประเทศรู้จักประเพณีนี้และไปชมกันปีละไม่ต่ำกว่าห้าหมื่นคน ความเป็นมาของประเพณีนี้ก็สืบเนื่องมาจากตำนานของมอญที่เล่าต่อๆ กันมาว่า

มีพระอาจารย์องค์หนึ่งมีลูกศิษย์อยู่หลายคน พระอาจารย์องค์นี้มีความเชี่ยวชาญในการทำนายโชคชะตาเป็นยิ่งนัก วันหนึ่งพระอาจารย์ได้ตรวจดวงชะตาของลูกศิษย์คนหนึ่งซึ่งบวชเป็นสามเณรอยู่ ปรากฏว่าสามเณรองค์นั้นอยู่ในเกณฑ์ชะตาขาด จะต้องถึงแก่ความตายในไม่ช้า พระอาจารย์มีความสงสารเป็นอย่างยิ่ง แต่ไม่อาจจะช่วยเหลือได้ จึงบอกให้สามเณรกลับไปเยี่ยมญาติโยมที่บ้านเพื่อจะได้มีโอกาสพบปะกันก่อนตาย สามเณรเข้าอำลาพระอาจารย์แล้วเดินทางกลับไปบ้าน ระหว่างทางเดินผ่านไปตามทุ่งนาจนถึงหนองน้ำแห่งหนึ่ง น้ำแห่งขอดี มีปลาดุกชุกชุมอยู่ในโคลน รังแต่จะรอความตาย สามเณรเกิดความสงสารจึงได้จับปลาไปปล่อยในลำคลองแล้วเดินทางต่อไปจนถึงบ้าน เมื่อสมควรแก่เวลาแล้วก็เดินทางกลับวัด ฝ่ายพระอาจารย์เมื่อเห็นสามเณรกลับมา ก็แปลกใจ เพราะยังเชื่อมั่นในความสามารถของตนอยู่ จึงสอบถามจนได้ความว่า ขณะที่เดินทางกลับบ้านนั้นได้ช่วยเหลือปลาที่รอความตายให้กลับมีชีวิตยืนยาวอยู่ต่อไป พระอาจารย์จึงเข้าใจว่ากุศลที่สามเณรสร้างในครั้งนี้น่ากลับเป็นผลานิสงส์หนุนนำให้สามเณรมีชีวิตยืนยาวต่อไป

จากตำนานดังกล่าวทำให้ชาวมอญยึดถือเป็นตัวอย่างและปฏิบัติกันอยู่เสมอมา ส่วนประเพณีแห่ปลาที่ทำควบคู่กับแห่ปลาในปัจจุบันนั้นเกิดขึ้นทีหลัง

ผู้เขียนขอกล่าวย้อนถึงสาเหตุที่จะกลายมาเป็นประเพณีแห่ปลาว่า เมื่อประมาณ 50 ปีที่แล้วแล้ว คุณย่าพ่วง พงษ์เวช ชาวมอญตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง เป็นผู้ที่ชอบทำบุญทำกุศลอย่างมาก ท่านจึงได้บอกให้ อาจารย์คล้ายพงษ์เวช ซึ่งเป็นบุตรชาย ให้จัดงานทำบุญเลี้ยงพระแล้วปล่อยปลาจำนวนมากๆ ท่านอาจารย์คล้ายพงษ์เวช จึงได้จัดให้ตามประสงค์ทุกประการ แต่วิวัฒนาการจากการปล่อยปลาตามปกติมาเป็นการเชิญสาว ๆ ในหมู่บ้านมาเข้าขบวนถือโหลปลา นำด้วยวงดุริยางค์แล้วนำไปปล่อยที่วัดทรงธรรมวรวิหาร ในปีรุ่งขึ้นท่านอาจารย์คล้าย พงษ์เวช เห็นว่าน่าจะกระทำเช่นนี้อีกต่อไป จึงได้เป็นเจ้าของจัดงานขึ้นโดยใช้โรงเรียนอานวยวิทย์ อำเภอพระประแดงซึ่งท่านเป็นเจ้าของอยู่เป็นสถานที่จัดงาน และได้เชิญสาว ๆ จากหมู่บ้านต่างๆ (หมู่บ้านมอญ) รวม 14 หมู่บ้าน มาร่วมในขบวนแห่ และในปีต่อมาท่านได้เชิญสาวมอญจากบางกระดี ตำบลแสมดำ อำเภอบางขุนเทียน จากบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี จากปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มาร่วมขบวนด้วย นับว่าเป็นการจัดที่ยิ่งใหญ่และตระการตา เนื่องจากสาวมอญแต่ละแห่งนั้นแต่งกายตามประเพณีในท้องถิ่นของตน ทำให้เกิดความหลากหลายมากยิ่งขึ้น และปิดท้ายขบวนด้วยกลองยาวที่สร้างความครึกครื้นอยู่ตลอดเวลา ส่วนการแห่กันนั้นท่านอาจารย์ได้มาชวนเข้าที่หลัง จนกลายเป็นประเพณีแห่ปลาในที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พ.ศ. 2498 รูปขบวนก็ได้เปลี่ยนได้อีก กล่าวคือ มีขบวนรตนางสงกรานต์เพิ่มขึ้น ส่วนนางสงกรานต์นั้น ไม่มีการประกวด เพียงแต่เสาะหาสาวที่มีความงามที่สุดมาเป็นนางสงกรานต์ จนกระทั่ง พ.ศ. 2506 ท่านอาจารย์คล้าย พงษ์เวช อย่างเข้าสู่วัยชราจึงต้องการพักผ่อน แต่ทางราชการเห็นว่า ประเพณีนี้เป็นประเพณีที่ดี สมควรจะอนุรักษ์ไว้จึงได้รับปฏิบัติกันต่อๆ มา ครั้นถึง พ.ศ. 2521 ได้มีการประกวดนางสงกรานต์พระประแดงขึ้นและต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน

ขบวนแห่ปลา แห่กนในปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากตำบลต่างๆ ในอำเภอพระประแดง จึงทำให้รูปขบวนวิวัฒนาการขึ้นตามลำดับ มีสาวงามจำนวนมากขึ้น มีขบวนรตจากตำบลต่างๆ ตกแต่งอย่างสวยงามขึ้นขบวนสาวงามอยู่เป็นระยะๆ มีวงดุริยางค์ของโรงเรียนต่างๆ นำแต่ละขบวนเป็นที่ลึกรึกรื่นแล้วปิดท้ายด้วยขบวนกลองยาวอย่างเคย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

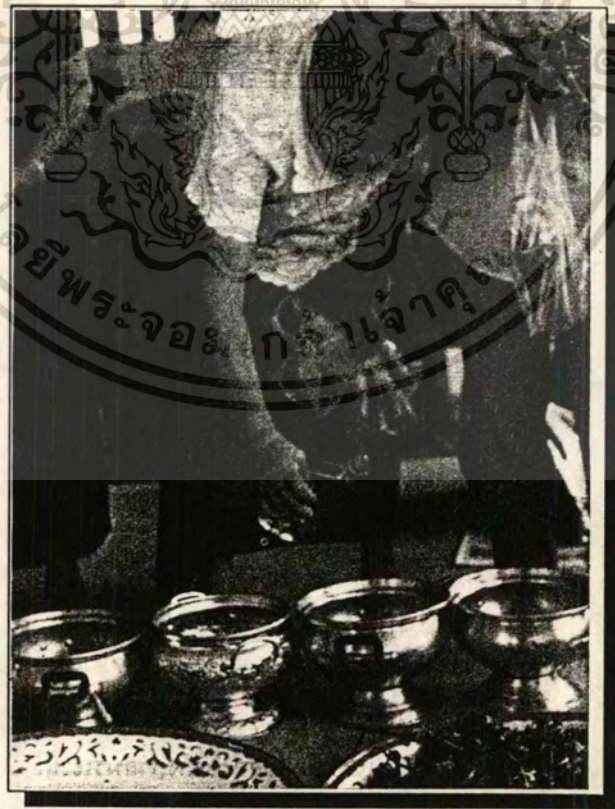
ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง

ประเพณีเก่าแก่ของมอญที่ถือปฏิบัติเพื่อเป็นการบูชาแด่พระสงฆ์อย่างหนึ่ง คือประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในวันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10

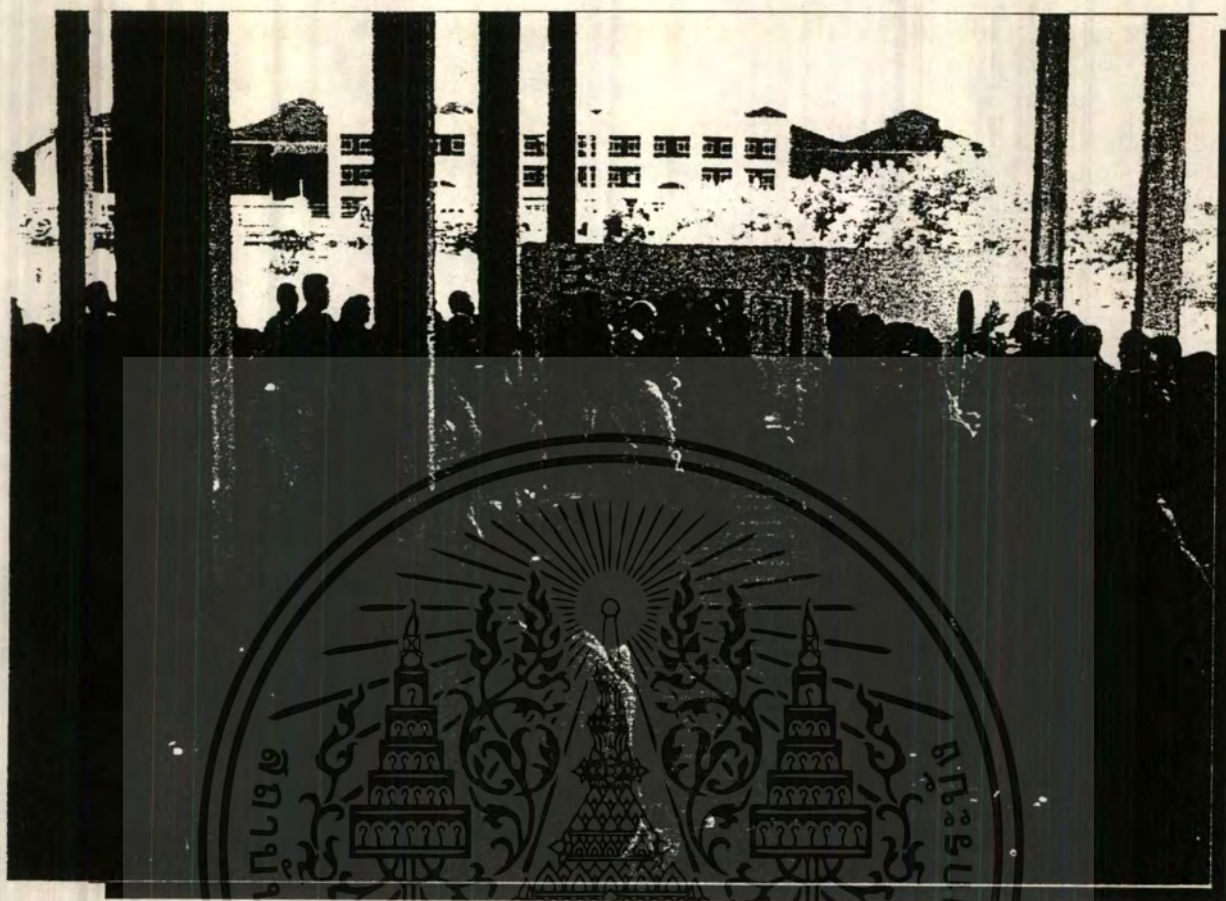
ในวันทำบุญตักบาตรน้ำผึ้งนั้น มีการทำบุญตักบาตรเช่นเดียวกับการทำบุญในเทศกาลสำคัญอื่นๆ กล่าวคือ มีการทำบุญตักบาตรถวายอาหาร คาว หวาน แด่พระภิกษุสามเณรในวัด เหมือนการทำบุญวันพระ

แต่ที่พิเศษคือ มีการตักบาตรน้ำผึ้ง การตักบาตรน้ำผึ้ง ทางวัดจะเรียงบาตรหรือภาชนะอื่นไว้ต่างหากจากการตักบาตรข้าว เมื่อชาวบ้านตักบาตรน้ำผึ้งจะนำน้ำผึ้งที่บรรจุอยู่ในขวดรินน้ำผึ้งลงในบาตรหรือภาชนะที่จัดไว้ทำเหมือนเช่นเราตักบาตรข้าวเช่นนั้น

บางหมู่บ้านจะมีหญิงสาวนำผ้าเช็ดหน้ามาถวายพระโดยนำผ้าเช็ดหน้ารองไว้ที่ก้นบาตรการทำบุญตักบาตรน้ำผึ้ง คนมอญเชื่อว่ามือน้ำผึ้งสกปรก และน้ำผึ้งนี้พระสงฆ์ท่านจะเก็บไว้เพื่อใช้เป็นยาในคราวจำเป็นเพราะน้ำผึ้งเป็นส่วนผสมของยาโบราณที่สำคัญมากพระสงฆ์ท่านไม่สามารถที่จะจัดหามาเองได้ ชาวบ้านมอญจึงประสงค์ที่จะได้ส่งเคราะห์ พระภิกษุสงฆ์สามเณรโดยเฉพาะเมื่อท่านอาพาธจำเป็นต้องใช้น้ำผึ้งผสมยาชาวบ้านจึงรับหน้าที่จัดหาให้ท่าน จึงมีการทำบุญตักบาตรน้ำผึ้งขึ้นมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คติความเชื่อในผลานิสงส์ของการ ได้ถวายน้ำผึ้งแก่พระสงฆ์นั้นสืบเนื่องมาจากตำนาน
ที่ว่า ในสมัยพระที่บังกรพุทธเจ้า มีพระปัจเจกโพธิรูปหนึ่งอาพาธประสงค์ที่จะ ได้นำผึ้งมาผสมโอสถ
เพื่อบำบัดอาการอาพาธนั้น วันหนึ่งได้ไปบิณฑบาตรในชนบทที่ใกล้ชายป่าชาวบ้านในที่นั้นส่วน
ใหญ่เป็นผู้มีอาชีพหาของป่า

ขณะที่พระปัจเจกโพธิ กำลังโปรดสัตว์อยู่นั้น มีชายชาวบ้านป่าแห่งนั้นได้พบกับพระ-
ปัจเจกโพธิ กุศลจิตเกิดขึ้นกับชายผู้นั้นหวังที่จะถวายทานแด่พระปัจเจกโพธิ

แต่ก็สนใจด้วยตนเองอยากจน ไม่มีอาหารอื่นใดจะถวายพระ นึกขึ้นได้ว่ามีน้ำผึ้งอยู่
จำนวนหนึ่ง ชายผู้นั้นจึงนิมนต์พระปัจเจกโพธิ และนำน้ำผึ้งที่ตนเก็บไว้นั้นถวายแด่พระปัจเจกโพธิ

ด้วยจิตศรัทธาที่มีอย่างเปี่ยมล้นและสูงส่งของชายผู้นั้น ครั้นรินน้ำผึ้งลงในบาตรของ
พระปัจเจกโพธิเกิดปรากฏการณ์อัศจรรย์น้ำผึ้งเกิดเพิ่มพูนฟูขึ้นจนเต็มบาตร และล้นบาตรในที่สุด

ขณะนั้นเอง มีหญิงชาวบ้านผู้หนึ่งกำลังทอผ้าอยู่ เห็นความอัศจรรย์น้ำผึ้งเพิ่มล้นบาตร
ด้วยจิตศรัทธาในพระปัจเจกโพธิเกรงว่าน้ำผึ้งจะเป็นมือพระปัจเจกโพธิ นางจึงรีบนำผ้าที่ทอแล้ว
ถวายแด่พระปัจเจกโพธิ เพื่อใช้ชบน้ำผึ้งที่ไหลล้นนั้น

ทั้งชายผู้ถวายน้ำผึ้งและหญิงผู้ที่ถวายผ้า ได้ตั้งจิตอธิษฐานเมื่อ ได้ถวายน้ำผึ้งและถวายผ้า
แด่พระปัจเจกโพธิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชายผู้นั้นได้อธิษฐานด้วยอานิสงส์แห่งการถวายน้ำผึ้งให้เป็นทานครั้งนี้ ขอเป็นพละ
ปัจจัยให้ได้เกิดเป็นผู้มั่งคั่งเป็นผู้มีอำนาจ

ส่วนหญิงผู้ที่ถวายผ้าได้อธิษฐานด้วยอานิสงส์ที่ได้ถวายผ้าแก่พระปัจเจกโพธิ ขอให้
ได้เกิดเป็นผู้ที่มีความงาม และมีโภคทรัพย์

ภายหลังต่อมาเมื่อทั้งสองได้ถึงกาลมรณะแล้ว ได้อุบัติใหม่ในมนุษยโลก ชายผู้ถวาย
น้ำผึ้งแก่พระปัจเจกโพธิได้บังเกิดเป็นพระราชามีความเข้มแข็งและมั่งคั่ง ส่วนหญิงผู้ถวายผ้าแก่
พระปัจเจกโพธิได้บังเกิดเป็นธิดาของพระราชาก็มีเมืองหนึ่ง ที่มีความงามและมั่งคั่งเช่นกัน

เรื่องอานิสงส์ของการถวายน้ำผึ้งนี้มีตำนานที่เกี่ยวกับพระฉิมพลี หรือพระสิวลีอีกทาง
หนึ่งที่ว่า ในอดีตกาลครั้งสมัยที่มีพระพุทธเจ้าทรงพระนามว่า “พระวิปัสสี” พระสิวลีได้ถือกำเนิด
เป็นชาวบ้านนอกในชนบท วันหนึ่งได้ไปในเมืองระหว่างทางกลางป่านั้นได้พบรวงผึ้ง จึงได้ไล่ตัว
ผึ้งให้หนีไปแล้วตัดกิ่งไม้ถือรวงผึ้งเข้าไปในเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขณะนั้นในพระนคร พระราชาและชาวเมืองแ่งกันทำบุญถวายทานแด่พระวิปัสสิสัม-
มาสัมพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์ ทั้งพระราชาและชาวบ้านต่างแ่งขันกันจัดสรรสิ่งของวัดอุทยาน
อันประณีตถวาย ทั้งสองฝ่ายได้ถวายแ่งขันกันถึง 6 ครั้ง ก็ไม่มีใครแพ้ใครชนะ

ในกาลครั้งนั้นชาวเมืองคนหนึ่งกล่าวว่า พวกเราจงเร่งพินิจ ช่วยกันตรวจดูว่าสิ่งของ
วัดอุทยานที่ถวายพระวิปัสสิพุทธเจ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งบ้าง พร้อมทั้งให้คนไปคอยดูที่ประตูเมืองว่า
จะมีใครนำสิ่งของอันนอกเหนือจากที่มีอยู่เข้ามาขายบ้าง เกรงว่าพระราชาจะซื้อสิ่งของนั้นแล้วนำ
มาถวายพระวิปัสสิพุทธเจ้าแล้ว ฝ่ายคนจะเป็นผู้แพ้ในการถวายทานในครั้งนั้น

ขณะนั้นชาวบ้านนอกที่ถือรวงฝ้ายจากในป่ามานั้น เดินผ่านเข้าประตูเมืองมา คนที่เฝ้า
ประตูเห็นเข้าและเห็นรวงฝ้ายซึ่งไม่มีใครนำมาถวายพระวิปัสสิพุทธเจ้ามาก่อน ผู้เฝ้าประตูจึงซื้อ
รวงฝ้ายนั้นและให้ราคาสูงมาก ชายผู้เป็นเจ้าของรวงฝ้ายสงสัยและถามผู้ซื้อชื่อว่า

“รวงฝ้ายของเราที่ราคาเพียงนิดหน่อย เหตุไรท่านจึงซื้อเราด้วยราคาสูงเช่นนั้น ชาย
ผู้ซื้อจึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้แก่ชายผู้เป็นเจ้าของรวงฝ้ายได้ฟังโดยตลอด แทนที่เจ้าของรวงฝ้ายจะ
ขายให้แก่ผู้ซื้อชื่อนั้น กลับไม่ยอมขายแต่ขอร่วมถวายทานแด่พระวิปัสสิพุทธเจ้าด้วยรวงฝ้ายนั้น
ชายผู้ซื้อจึงนำความไปบอกแก่ชาวเมือง ชาวเมืองต่างปลื้มปีติรับ “สาธุ” ยินดีกับเจ้าของรวงฝ้าย
นั้น

ชาวเมืองต่างช่วยกันนำถาดทองคำใบใหญ่ นำรวงฝ้ายนั้นมาบีบคั้นน้ำฝ้ายใส่ถาดทองคำ
ผสมกับนมเนยกลูกเคล้ากันรสดี ประณีต เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนำน้ำฝ้ายผสมรสดีไปถวายพระ-
วิปัสสิพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์ทั้งหลายอย่างทั่วถึงกัน

ด้วยอานิสงส์การถวายทานด้วยน้ำฝ้ายครั้งนี้ เมื่อสิ้นอายุขัยของชายผู้เป็นเจ้าของน้ำฝ้าย
ลงแล้ว ได้บังเกิดในเทวโลกทองทิพย์เสวยสุขอยู่ช้านาน จึงจุติมาเป็นพระราชาในกรุงพาราณสี

ครั้งนั้นเมื่อพระราชสิ้นพระชนม์แล้ว ได้อุบัติมาเป็นพระราชกุมารในพระมหา
ราชวงศ์ศากยราชพระมารดาทรงพระนามว่า พระนางสุปวาสา ขณะพระนางทรงพระครรภ์ล้วน
แต่มีเครื่องราชบรรณาการจากสารทิศบันดาลโชคลาภให้แก่พระบิดาและพระมารดาเป็นอันมาก
เมื่อประสูติแล้ว จึงขนานพระนามว่า “สิวลีกุมาร”

เมื่อเจริญวัยแล้วได้ออกผนวชในสำนักของท่านพระสารีบุตรได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์
และสมบูรณ์ด้วยปัจจัยลาภ พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงยกย่องว่า “ท่านเป็นผู้เลิศกว่า
ภิกษุทั้งหลายในเรื่องของผู้มีลาภ”

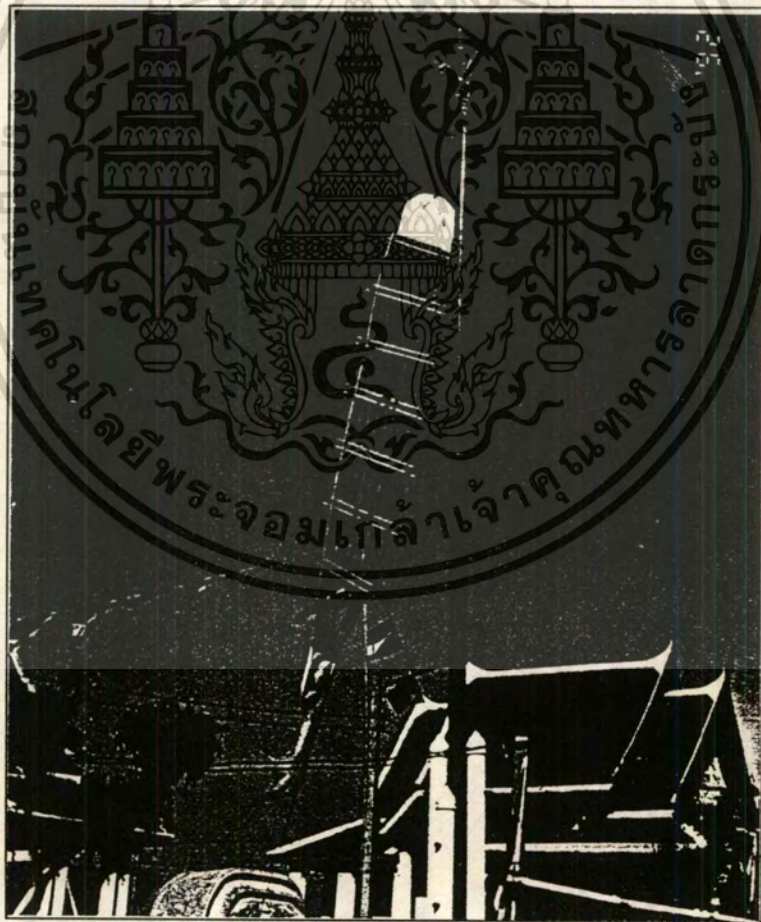
คนมอญเชื่อในอานิสงส์การให้ทานด้วยน้ำฝ้าย ดังกล่าวนี้อันจึงได้มีประเพณีตักบาตรน้ำ
ฝ้ายสืบเนื่องกันมาช้านานจนถึงปัจจุบันนี้...

เรื่องเสาหงส์-ชงตะขาบ

ที่มาของเสาหงส์

มอญเป็นชนชาติที่มีวัฒนธรรมอันสูงส่งมาตั้งแต่สมัยบรรพกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนา ทั้งนี้เพราะประเทศรามัญนั้นมีดินแดนติดต่อประเทศอินเดียอันเป็นแดนแห่งพุทธภูมิ ประกอบกับมอญเป็นชนชาติที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทั้งยังได้เผยแพร่ไปยังประเทศใกล้เคียงต่างๆ อีกด้วย อาทิ เช่น ไทย พม่า ลาว และเขมร เป็นต้น

มีคนสงสัยกันว่าเพราะเหตุใด “หงส์” จึงเป็นสัญลักษณ์ของรามัญประเทศ ผู้เขียนใคร่ที่จะยกเอาตำนานเก่าของมอญที่เล่าต่อๆ กันมาว่า หลังจากที่พระพุทธองค์ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาโพธิญาณในประเทศอินเดียแล้วได้ 8 ปี จึงได้เสด็จไปโปรดเวไนยสัตว์ในแคว้นต่างๆ จนกระทั่งวันหนึ่งได้เสด็จมาถึงภูเขาสัทสนมรังสิต ซึ่งอยู่ทางเหนือของเมืองสะเทิม ทรงผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก ทอดพระเนตรเห็นเนินดินกลางทะเลเมื่อน้ำงวดสูงได้ประมาณ 23 วา

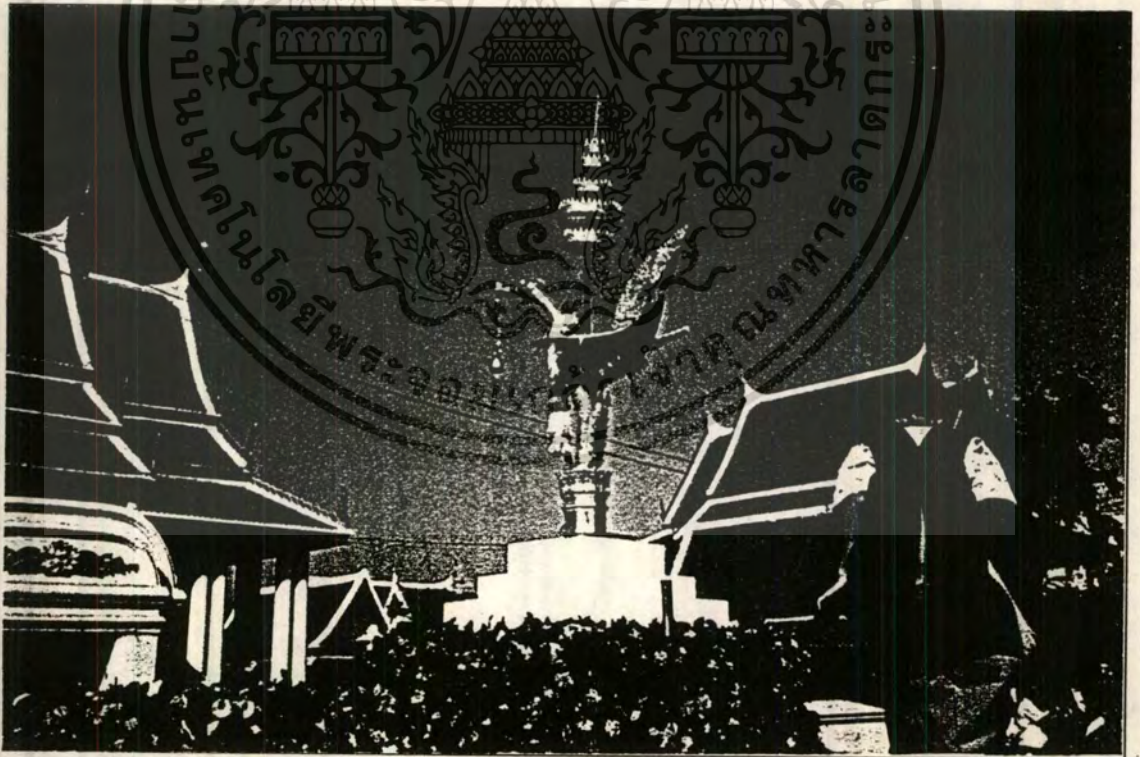

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครั้นน้ำจืดเปี่ยมฝั่งก็เห็นพอกระเพิ่มน้ำและบนเนินดินนั้นยังมีหงส์ทองอีกสองตัวลงเล่นน้ำอยู่ ตัว
เมียนเกาะอยู่บนหลังตัวผู้เนื่องจากมีเนินดินที่จะขึ้นเพียงนิดเดียว จึงทรงทำนายว่ากาลสืบไปภายหน้า
เนินดินที่หงส์ทองทั้งสองเล่นน้ำนี้จะเป็นมหานครขึ้น ชื่อว่าเมืองหงสาวดีและจะเป็นที่ตั้งพระราช
สถูปเจดีย์พระศรีมหาโพธิ์ พระศาสนามำสั่งสอนของพระองค์จะรุ่งเรืองขึ้น ณ ที่นี้

ครั้นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธ ประนิพพานล่วงไปแล้วได้ 100 ปี
เนินดินกลางทะเลใหญ่นั้นก็ตื่นขึ้นขึ้นจนกลายเป็นแผ่นดินอันกว้างใหญ่ มีพระราชบุตรของพระ
เจ้าเสนะคงคา ทรงพระนามว่าสมถกุมารและวิมลกุมาร เป็นผู้รวบรวมไพร่พลตั้งเป็นเมืองขึ้น เป็น
อันว่าเมืองหงสาวดีมอญเรียก (องสาแหวะตอย) ได้เกิดขึ้น ณ ดินแดนที่มีหงส์ทองลงเล่นน้ำอยู่นั้น
แล้ว ดังนั้นชาวมอญในหงสาวดีจึงใช้หงส์เป็นสัญลักษณ์ของประเทศแต่นั้นมา

ได้กล่าวไว้ตั้งแต่ต้นว่า คนมอญนั้นมีจิตใจมุ่งมั่นอยู่ในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง
หรืออาจกล่าวได้ว่า ชีวิตความเป็นอยู่ของคนมอญมักจะอิงอยู่กับเรื่องของศาสนา แม้กระทั่ง
การสร้างเสาเพื่อประดิษฐานตัวหงส์ก็อยู่ตามวัด ถ้าท่านผู้อ่านมีโอกาสเดินทางไปเที่ยวที่ปากกลัด
แล้วท่านได้เห็นเสาหงส์ตั้งตระหง่านอยู่ข้างหน้าวัด ก็ขอให้ท่านมั่นใจได้เลยว่า นั่นคือวัดมอญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่มาของธงตะขาบ

เมื่อพระพุทธองค์ทรงตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ก็ทรงรำลึกถึงพระมารดาผู้เคยมีอุปการะมาก่อน และขณะนั้นได้ดับขันธขึ้นไปสู่ดาวดึงส์เทวโลกแล้ว พระองค์ทรงปรารถนาที่จะโปรดพุทธมารดาด้วยพระอภิธรรม 7 คัมภีร์ ซึ่งเป็นธรรมชั้นสูง จึงได้เสด็จขึ้นไปจำพรรษาอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และแสดงธรรมดังกล่าว จนพระมารดาได้สำเร็จพระโศคาปัตติผลเบื้องต้น เมื่อการแสดงพระธรรมเทศนาครบ 3 เดือน (หนึ่งไตรมาส) พระพุทธมารดาที่เสด็จเคลื่อนย้ายเคลื่อนเข้าสู่ธรรมชั้นพรหมวิหารสุขาโกโม ส่วนเทพทั้งหลายที่ได้มีโอกาสฟังธรรมในครั้งนั้นก็พากันบรรลุนิโศคาปัตติผลเช่นเดียวกัน

เมื่อครบไตรมาสแล้วพระพุทธองค์ก็เสด็จกลับมายังมนุษยโลกเมื่อวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ก่อนพุทธศก 80 ปี ในครั้งนั้นได้มีมวลเทพ พระอินทร์ พระพรหม ได้เนรมิตให้เกิดบันไดเงินบันไดทองรองรับ บ้างก็ถือเครื่องสูงอันประกอบด้วยราชวัตร ฉัตร ธง และเครื่องดนตรี ดิด สี ดี เป่ามาประโคมส่วนมวลมนุษย์ในโลกที่เลื่อมใสในพระองค์ต่างพากันตั้งใจ นำอาหารไปใส่บาตร แต่เนื่องด้วยจำนวนคนที่ไปใส่บาตรนั้นมีจำนวนมากไม่สามารถนำอาหารเข้าไปถึงพระองค์ได้ จึงทำเป็นข้าวคันมัดเล็กๆ แล้วโยนใส่บาตร ดังนั้น จึงเกิดเป็นประเพณีใส่บาตรข้าวคันมัดลูกโยนตั้งแต่นั้นมา

นอกจากประชาชนจะนำอาหารไปใส่บาตรแล้ว ยังได้ทำการต้อนรับเฉลิมฉลองด้วยการบิณฑบาตต่างๆ เป็นทิวแถว กล่าวโดยเฉพาะชนชาติมอญที่อยู่ใกล้กับประเทศอินเดียมากที่สุดนั้นได้ทำธงเป็นรูปตะขาบหรือเรียกว่า ธงตะขาบ (ภาษามอญ เรียกว่า อะลายเทียะกิ) เล็กบ้างใหญ่บ้าง เป็นการต้อนรับสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า

เพราะเหตุใดจึงทำธงเป็นรูปตะขาบ เป็นคำถามที่ได้ยินกันบ่อยๆ ผู้เขียนขอตอบคำถามนี้ว่านั่นเป็นปริศนาทั้งทางโลกและทางธรรม กล่าวคือ

1. ทางโลก ตะขาบเป็นสัตว์ที่มีลำตัวยาว มีเท้ามาก มีเขี้ยวเล็บที่มีพิษ สามารถต่อสู้กับศัตรูที่จะมาระราน และรักษาตัวเองได้ เปรียบเสมือนคนมอญที่มีเขี้ยวหวัดห้วนต่อข้าศึกศัตรูสามารถปกป้องคุ้มครองประเทศของตนเองได้เช่นกัน อีกนัยหนึ่งตะขาบเป็นสัตว์ที่มีลูกมากถึง 20-30 ตัว แม่ตะขาบก็จะคอยดูแลปกป้องลูกทั้งหมดไว้ในอ้อมอกท่านผู้อ่านคงเคยสังเกตเห็นลูกตะขาบที่มันอยู่กระจัดกระจาย แม่ของมันจะตะแคงลำตัวแล้วโอบลูกให้เข้ามาอยู่ในอ้อมอกโดยขดตัวเป็นวงกลม นั่นย่อมหมายความว่าหากประเทศรามัญสามารถปกครอง ดูแลประชากรราษฎรได้เหมือนตะขาบแล้ว ไซ้รามัญประเทศก็จะเจริญรุ่งเรืองและอยู่ต่อไปอีกยาวนานด้วยความร่มเย็นเป็นสุข

2. ทางธรรม กล่าวที่ทุกส่วนของตัวตะขาบนั้นคนมอญจะตีความออกมาเป็นปริศนาทั้งสิ้นนับตั้งแต่ลำตัวจากหัวถึงหางมี 22 ปล้อง ขาทั้งสองข้างนับได้ 20 คู่ คือ 40 ขา มีหนวด 2 เส้น มีหาง 2 หาง มีเขี้ยว 2 เขี้ยว มีตา 2 ข้าง กล่าวโดยละเอียดได้ดังนี้

- 2.1 หมวด 2 เส้น ได้แก่ ธรรมที่มีอุปการะมาก 2 อย่าง คือ
 - สติ คือ ความระลึกได้
 - สัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัว
- 2.2 หาง 2 หาง ได้แก่
 - ขันติ คือ ความอดกลั้น
 - ไสรังจะ คือ ความเส็งขมเข็มตัว
- 2.3 เขี้ยว 2 เขี้ยว ได้แก่
 - หิริ ความละอายแก่ใจเมื่อทำชั่ว
 - โอตตัปปะ ความเกรงกลัวเมื่อทำบาป
- 2.4 ตา 2 ข้าง หมายถึงบุคคลที่หาได้ยาก 2 ประเภท คือ
 - บุพการี บุคคลผู้ทำอุปการะมาก่อน
 - กตัญญูคนเวลาที่บุคคลผู้รู้อุปการะที่ท่านทำแล้วและเราทำตอบแทนท่าน
- 2.5 ลำตัวมี 22 ปล้อง ได้แก่
 - สติปัญญา 4
 - สัมมิปปธาน 4
 - อิทธิบาท 4
 - อินทรีย์ 5
 - พละ 5

อธิบาย

สติปัญญา 4 ได้แก่

1. สติกำหนดพิจารณากายเป็นอารมณ์ กายนี้สักว่ากาย มิใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เราเขา เรียกว่า กายานุปัสสนา
2. สติกำหนดพิจารณาทุกข์สุขและไม่สุขไม่ทุกข์เป็นอารมณ์ว่าเวทนานี้สักว่าเวทนา มิใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เราเขา เรียกว่า เวทนาานุปัสสนา
3. สติกำหนดพิจารณาจิตที่เศร้าหมอง หรือผ่องแผ้วเป็นอารมณ์ว่าใจนี้สักว่าใจ มิใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เราเขา เรียกว่า จิตตานุปัสสนา
4. สติกำหนดพิจารณาธรรมที่เป็นกุศลหรืออกุศลที่บังเกิดขึ้นกับใจเป็นอารมณ์ว่า ธรรมนี้สักว่าธรรม มิใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เราเขา เรียกว่า ธัมมานุปัสสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สัมมัตตปธาน ความเพียร 4 อย่าง คือ

1. สังวรปธาน เพียรระวังมิให้บาปเกิดขึ้นในสันดาน
2. ปหานปธาน เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
3. ภวานาปธาน เพียรให้กุศลเกิดขึ้นในสันดาน
4. อนุรักขนาปธาน เพียรรักษากุศลที่เกิดขึ้นแล้วมิให้เสื่อม

อิทธิบาท 4 คือเครื่องทำให้สำเร็จประสงค์ ได้แก่

1. ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
2. วิริยะ ความเพียรประกอบสิ่งนั้น
3. จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ
4. วิมังสา หมั่นตรึกตรองพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งนั้น

พละ 5 คือธรรมที่เป็นกำลัง ได้แก่

1. สัทธา ความเชื่อ
 2. วิริยะ ความเพียร
 3. สติ ความระลึกได้
 4. สมาธิ ความตั้งใจมั่น
 5. ปัญญา ความรอบรู้
- 2.6 ขาที่เป็นคู่ๆ รวมแล้วได้ 40 ขา ได้แก่
- กุศลกรรมบถ 10
 - บุญกริยาวัตร 10
 - นาดกมลธรรม 10
 - อนุสติ 10

อธิบาย

กุศลกรรมบถ 10 จัดเป็นกายกรรม 3 อย่าง ได้แก่

1. ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง
2. อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการขโมยของๆ คนอื่น
3. กามสมุจฉาจารา เวรมณี เว้นจากประพฤติกผิดในกาม

วจีกรรม 4 อย่าง ได้แก่

4. มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากพูดเท็จ
5. ปิสุณาย วาจย เวรมณี เว้นจากการพูดต่อเสียด
6. ผรุสสาย อจาย เวรมณี เว้นจากพูดคำหยาบ
7. สัมผัสป์ปลามา เวรมณี เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มโนกรรม 3 อย่าง ได้แก่

8. อนพิช ณา ไม่โลภอยากได้ของเขา
9. อพยาบาท ไม่พยาบาทปองร้ายเขา
10. สัมมาทิฏฐิ เห็นชอบตามทำนองคลองธรรม

บุญกิริยาวัตถุ 10 คือ

1. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน
2. ศีลนัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล
3. ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวณา
4. ปจารยณมัย บุญสำเร็จด้วยการถ่อมตนต่อผู้ใหญ่
5. เวชยาวัจจนัย บุญสำเร็จด้วยการชวนช่วยในกิจที่ชอบ
6. ปัตติทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ส่วนบุญ
7. ปัตตานุโมทนามัย บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาส่วนบุญ
8. ฐัมมัสสวนามัย บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม
9. ฐัมมัยเทศนามัย บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม
10. ทิฏฐุสุขัมมัม การทำความเห็นให้ตรง

นาถกรรมธรรม 10 คือ ธรรมทำที่พึง 10 อย่าง คือ

1. ศีล รักษาภย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย
2. พหุสัจจะ ความเป็นผู้สัจครบรสทั้งมาก
3. กัลยณมิตตา ความเป็นผู้มีเพื่อนที่ดียาม
4. โสวจิตตตา ความเป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย
5. กิงกรณียเสสุ ทุกขตา ความขยันเอาใจใส่ ในกิจของเพื่อน ภิกษุ สามเณร
6. ฐัมมกามตา ความใคร่ในธรรมที่ชอบ
7. วิริยะ ความเพียรเพื่อละความชั่ว
8. สันโดษ ยินดีด้วยผ้านุ่มห่ม อาหาร ที่นั่ง ที่นอน หยูกยา ตามมีตามเกิด
9. สติ จำการที่ได้ทำ คำที่ได้พูดมาแล้ว แม้จะเป็นเวลานาน
10. ปัญญา รอบรู้ในกองสังขารตามเป็นจริงอย่างไร

อนุสสติ 10 คืออารมณ์ควรระลึก ได้แก่

1. พุทธานุสสติ ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
2. ฐัมมานุสสติ ระลึกถึงคุณของพระธรรม
3. สังฆานุสสติ ระลึกถึงคุณของพระสงฆ์
4. ศีลानุสสติ ระลึกถึงศีลของตนเสมอ
5. จาคานุสสติ ระลึกถึงทานที่ตนได้บริจาคแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. เทวคานุสสติ ระลึกถึงคุณที่ทำให้บุคคลให้เป็นเทวดา
7. มรณัสสติ ระลึกถึงความตายที่จะมาถึงตน
8. กายคคาสติ ระลึกถึงทั่วไปในกายให้เห็นว่า ไม่งาม น่าเกลียด โสโครก
9. อานาขานสติ ตั้งสติกำหนดลมหายใจเข้าออก
10. อุปสมานุสสติ ระลึกถึงคุณพระนิพพาน ซึ่งเป็นที่ระงับกิเลสและกองทุกข์

ทั้งปวง

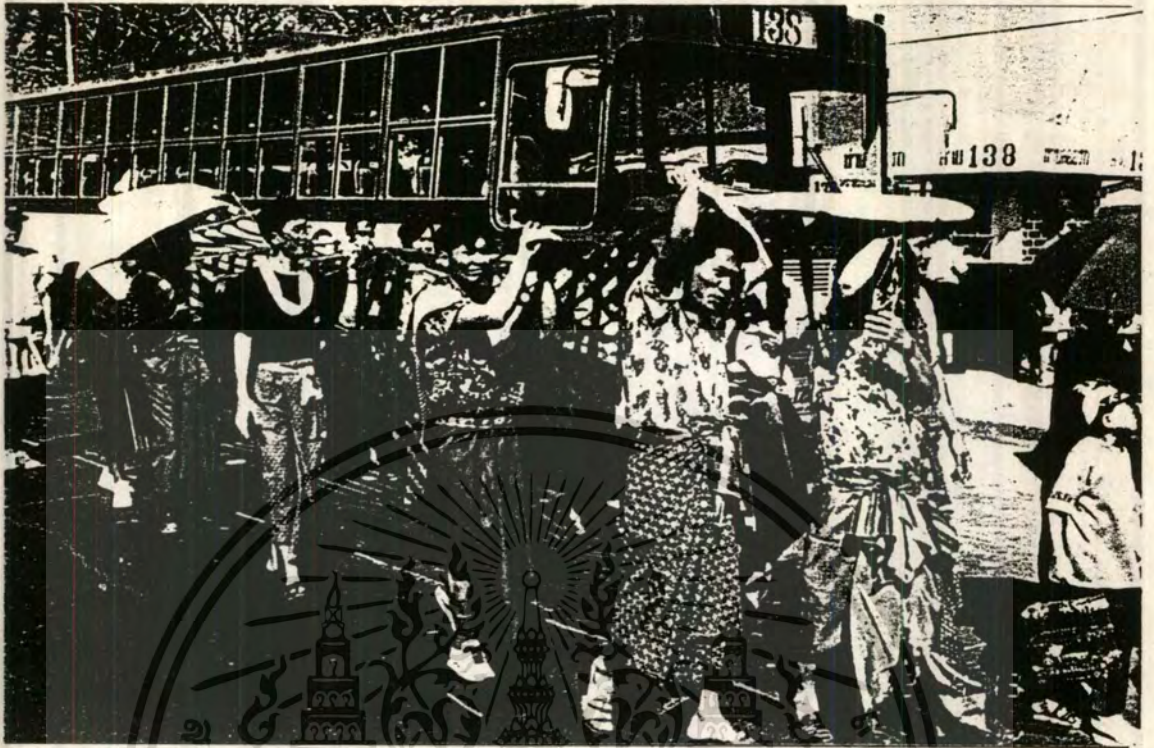
จากตำนานเรื่องเมืองหงสาวดีตามพุทธทำนายก็ดี จากบุคคลาธิษฐานทั้งทางโลก และทางธรรมอันเป็นที่มาของธงตะขาบก็ดี จะเห็นว่าทั้งสองอย่างนี้ต่างมีที่มาอย่างน่าศรัทธายิ่ง ชาวมอญจึงถือเอาหงส์และธงตะขาบเป็นสัญลักษณ์ ถึงกับสร้างเป็นเสาหงส์ แล้วแขวนด้วยธง ตะขาบไว้ตามวัดวาอารามของมอญ

อนึ่ง ความเป็นมาของธงตะขาบที่กล่าวแต่ข้างต้นนั้น ก็เพื่อเป็นการบูชาและเฉลิมฉลองเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้า เสด็จกลับจากดาวดึงส์เทวโลก ดังนั้นการบุญการกุศลใดๆ ที่ทำขึ้น เพื่อเป็นการฉลองแล้วคนมอญก็จะใช้ธงตะขาบเป็นสัญลักษณ์เสมอ ซึ่งจะมีขนาดต่างๆ กันตามที่ เห็นสมควร เช่น งานบวช งานฉลองกระดูก ฉลองโบสถ์ ฉลองศาลา ฯลฯ เป็นต้น

วิธีทำธงตะขาบ ใช้ผ้าแดงกว้างประมาณ 1 เมตร ยาวประมาณ 4 เมตร เอาไม้ไผ่ยาวประมาณ 1.20 เมตร ผ่าเป็นซีกๆ นำผ้าขาวมาพันทุกๆ ซีกแล้ววางลงบนผ้าแดงเป็นคู่ๆ รวม 10 คู่ด้วยกัน กระจายให้ห่างกันพอประมาณ นับแล้วได้ 9 ช่องของผ้าแดง แล้วเอาเชือกขนานขอบทั้งสองข้างเอริมผ้า หุ้มเชือก เย็บซีกไม้ไผ่ที่พันด้วยผ้าขาวจำนวน 10 คู่ นั้น ให้ติดกับผ้าแดงทุกอัน สมมุติเป็นขา ตะขาบรวมสองข้างเป็น 40 ขา พอดีกับ 9 ช่อง ทั้งนี้ไม่นับส่วนหัวและหาง แต่ส่วนหัวนั้นจะทำ ด้วยไม้ไผ่จักเป็นเส้นๆ แล้วสานเป็นตะแกรงแบบตาตะกร้อแล้วทำขอบคล้ายขอบกระดิ่งตัดให้ คล้ายตัวตะขาบและหางตะขาบ เสร็จแล้วเอาผ้าแดงหุ้มด้านหัวตอขบบน ส่วนตอนล่างที่จะเป็นส่วน คางจะหุ้มด้วยผ้าสีขาวทั้งตัวและหางจะทำอย่างเดียวกัน ส่วนปลายไม้ที่ทำเป็นกระทงนั้นจะมีธงสี ขาวเล็กๆ เป็นรูปสามเหลี่ยมเย็บติดไว้ ดูแล้วจะมีลักษณะเป็นดินตะขาบ ส่วนที่เป็นลำตัวนั้น จะ เจาะผ้าให้เป็นช่องไว้สำหรับให้ลมผ่านได้ นอกจากนั้นจะประดิษฐ์ตกแต่งให้สวยงามยิ่งขึ้นไปอีกก็ ย่อมได้

ท่านผู้ใหญ่เคยเล่าต่อๆ กันมาว่า ในสมัยโบราณจะใช้ลานบ้าน ปักหลักหัวท้าย แล้วเอาธงตะขาบซึ่งไว้ทำปะรำพิธีสำหรับอาราธนาพระสงฆ์มาเจริญมนต์พระพุทธมนต์เย็น พอรุ่งเช้าชาวบ้านจะนำอาหารข้าวขันแกงโต มาตักบาตรทำบุญเลี้ยงพระกัน (ภาษามอญ พูดว่าอะไค้ด ตะเหง้อปลานอนตราย) ถือเป็นการปิดเสนียดจัญไรในหมู่บ้าน และด้วยอำนาจบารมีแห่งธง ตะขาบจะเป็นตัวนำ ความมีโชคชัย ความสุขสวัสดิคามสู่ทุกคนในหมู่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากนั้นตกเพล่าบาย พวกหนุ่มๆ สาวๆ ผู้เฒ่าผู้แก่แต่งกายแบบมอญ ออกมาช่วยกันถือธงตะขาบข้างละ 8 คน ด้านหัวอีก 1 คน (เป็นผู้ชาย) แทนเป็นกระบวน นำไปที่วัดเพื่อจะชักธงนี้ขึ้นสู่ยอดเสาหงส์ บางคนมีความศรัทธาอย่างแรงกล้าถึงกับตัดผมของตนเอง ผูกติดไว้กับธงตะขาบเพื่อเป็นพุทธบูชาอีกด้วย อย่างไรก็ตามก่อนที่จะชักธงขึ้นสู่ยอดเสาหงส์นั้น จะมีการกล่าวคำบูชาร่วมกันเสียก่อน ดังนี้

คังนะโม 3 จบ แล้วว่าคังนี้

มะยัง กันเต สะมັคเคนะ อิมัง หังสะถัมภักญะ สะคะปะทะยะปฏิมัง ะชะปะฎา กัญจะ อะกะตายะ เอโนยะสัตตานัง เมตตา ภาวิโน รัมมะ เทสะนัง เทสิตตานัญจะ อะรานัง สัมมาสัมพุทธานัง คุณัง ปุระนัตถายะ หังสะกัมภักกััง อุตสาปะตตะวา อะจะสัง กุสะลาวิตตัง นะมามะปุระนะกะรัมมัญจะ สุปะฏิปันนะกะ สังฆัญจะ สะระณัง คัจฉามะ อิมายะชะชาเย สัทธิง ปุระนะกัง สังฆัง สะระณัง คัจฉามะ อิเมหิ วุตตะคุณฺเหหิ สัพพะภะยานิ วินัสสันตุ สัพพีติโย วิวัชขันตุ อิมินา การะณะนะสุจัญจะ วุทธัญจะคัจฉันตุ ยาวะนิพพานาธิโก

คำแปลว่าคังนี้

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ปวงข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมจิตที่เป็นกุศล อันแน่วแน่ ด้วยความพร้อมเพรียงของข้าพเจ้าทั้งหลาย ผู้ได้วัดสร้าง เสาหงส์ และธงตะขาบผืนนี้ ได้ชักชวนกันนำมาขึ้นสู่ยอด เสาหงส์ เพื่อประโยชน์แก่การบูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเสริฐ ผู้ทรงมีเมตตาและทรงแสดงธรรม โปรดเวไนยสัตว์ ข้าพเจ้าขอถึง ซึ่งพระธรรม ที่ข้าพเจ้าได้บูชาแล้ว และพระสงฆ์สาวกผู้ปฏิบัติดีแล้ว ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระสงฆ์เป็นที่สักการบูชา พร้อมกับภณิกายนี้ ว่าเป็นที่พึ่งด้วยคุณดังกล่าวมาแล้วนี้ ขอภัยพิบัติทุกชนิดจงพินาศไป ขอความเสียดจัญไรทุกชนิดจงบารายไปด้วยประการกระทำนี้ ขอปวงชนทั้งหลาย จงถึงซึ่งความสุขและความเจริญจนกว่าจะบรรลुซึ่งพระนิพพาน ในอนาคตกาลเบื้องหน้า เทอญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปีพาทย์-มอญรำ

.....
ความอลังการแห่งจิต-นาฏกรรมที่เรืองรุ่ง
และดำรงอยู่ในจิตวิญญาณของความเป็นมอญ
.....

เรื่อง/ไพโรจน์ นุญผุก

มอญรำ-ปีพาทย์มอญ ใช้ในงานศพเท่านั้นหรือ

เป็นคำถามที่ไม่มีใครค้นหาคำตอบได้เลยว่าเพราะอะไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น หลายคนวิเคราะห์ทางจิตวิทยาการเมืองเชื่อมโยงกระแสความคิดทางประวัติศาสตร์เสริมเข้าไปอีกว่าการเป็น “ชนชาติผู้ไร้แผ่นดิน” ทำให้วิถีแห่งศิลปะในชีวิตของคนมอญถูกถ่ายทอดออกมาในเชิงเศร้าสร้อย โศกสลดเพลงมอญแต่ละท่วงทำนอง จึงโหยหวน เศร้าชวนวังเวงดั่งควรค่าแก่การบรรเลงในงานศพเท่านั้นจึงเห็นสม

ความคิดและค่านิยมเหล่านี้ถูกปลูกฝัง เรื่อยมาจนกลายเป็นข้อกำหนดคกฏเกณฑ์ทางสังคม ถ้ามีงานศพต้องใช้ปีพาทย์มอญ และมอญรำ หรือมีมอญร้องให้แถมไปด้วย จึงจะครบสมบูรณ์

แต่ถ้าได้ศึกษาและซึมซับความสุนทรีย์แห่งดนตรีรสและนาฏการของมอญอย่างลึกซึ้งแล้วจะพบว่ามิได้เป็นเช่นนั้นเลย

มอญรำ ส่วนใหญ่จะรำในงานศพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในเบื้องต้น หากได้ชมทะเลมอญ จะพบว่า เป็นศิลปการแสดงชั้นสูงที่เพียบพร้อมด้วยทักษะทางดนตรี ขับร้อง และการประพันธ์วรรณกรรม ในเวลาเดียวกันผู้ขับร้องต้องแต่งกลอนสด และร่ายรำประกอบไปพร้อมกันด้วย โดยมีคนตรีสอดประสานขับร้องตามลำนำที่ผู้ร้องทั้งชายและหญิง จะแสดงออกมา สารเนื้อหาและท่วงทำนอง มิได้แสดงถึงความโศกเศร้าอย่างใดกลับแผ่กระจายความนุ่มนวล ละเมียดละไม ในอรรถรสและลีลาของคนตรีที่ไหวพริ้วโลดแล่นไปอย่างเรียวและสดชื่นอ่อนหวาน จึงมิได้แสดงว่าคนตรีมอญ จำเป็นต้องบรรเลงหรือแสดงในงานศพเท่านั้น

คนมอญนิยมการแสดงทะเลมอญ ในทุกโอกาสหากมีงานขึ้นเมื่อใด
ปีพาทย์มอญ : ข้อสันนิษฐาน...ที่มา...และคำนิยาม

อาจารย์มนตรี ตราโมท ราชบัณฑิต ปราชญ์ทางดนตรีไทย กล่าวถึง ปีพาทย์มอญว่า วงปีพาทย์มอญนั้น ก็คงจะเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา สืบต่อมาถึงสมัยกรุงธนบุรี และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และคงจะเพิ่มเติมเข้ามาอีก ในสมัยกรุงธนบุรีนั้นมีหลักฐานปรากฏตามหมายรับสั่งในงานฉลองพระแก้วมรกตว่า

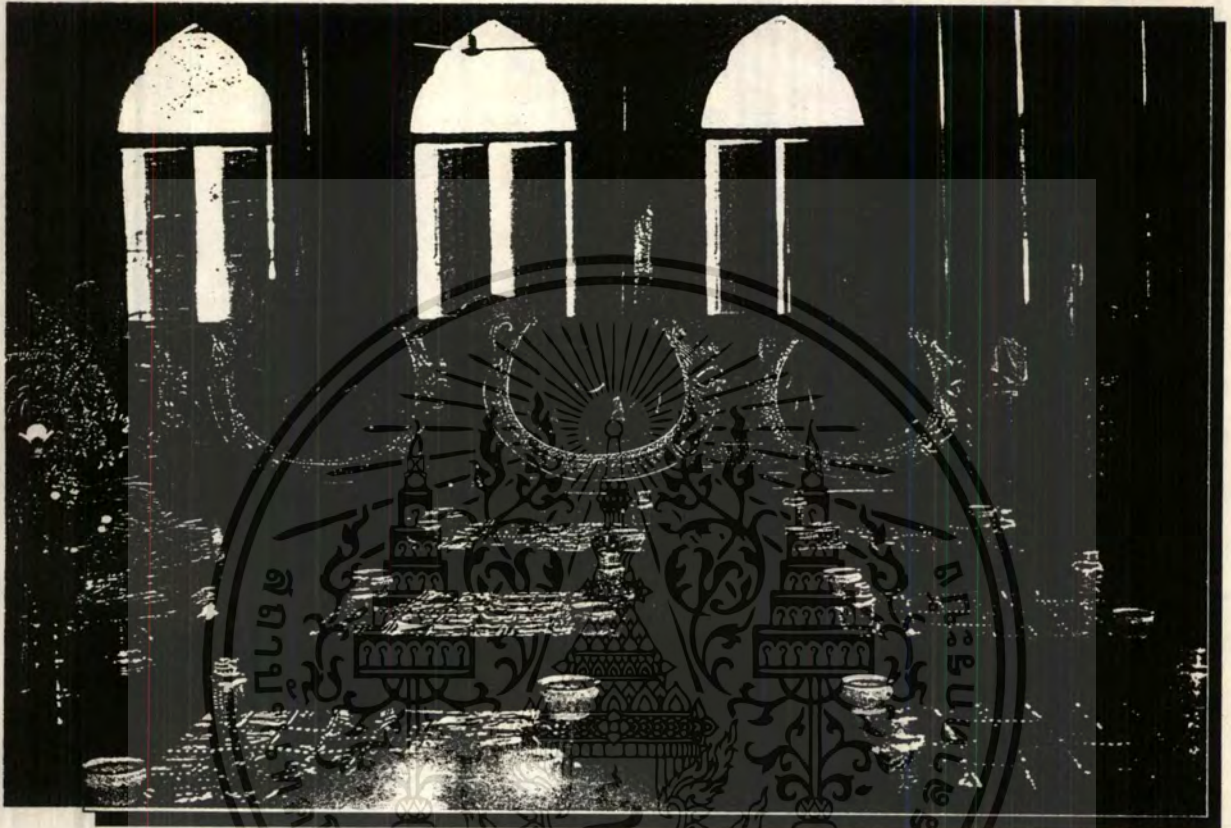
“ในระหว่างนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิณพาทย์ไทย พิณพาทย์รามัญ และมโหรีไทย มโหรีแขก ฝรั่งเศส มโหรีจีน ฉวน เขมร สลับเปลี่ยนกันสมโภช 2 เดือน กับ 12 วัน พระราชทานเบี้ยเลี้ยงผู้ที่มาเล่นนั้น...พระยารามัญวงศ์ มโหรีมอญ คนเพลง ชาย 2 หญิง 2 พิณพาทย์ 9...หมื่นเสนาะภูบาล...พิณพาทย์ไทย 5 รามัญ 5 ลาว 15”

วงปีพาทย์มอญที่ใช้บรรเลงได้ในกรณีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานมงคลหรืองานอวมงคล แม้งานสมโภชฉลองที่ใหญ่โตก็บรรเลงคนไทยในสมัยโบราณก็ถือเช่นนั้น เช่น งานสมโภชพระแก้วมรกตในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ดังกล่าวแล้ว

...“คนไทยในสมัยปัจจุบันยึดถือกันว่า ปีพาทย์มอญใช้บรรเลงได้แต่ในงานศพเท่านั้น ที่เป็นดังนี้คงเป็นด้วยในสมัยก่อนได้เห็นปีพาทย์มอญที่มาบรรเลงในงานของไทย ก็แต่ในงานพระบรมศพ เมื่อออกพระเมรุซึ่งปีพาทย์ประโคมอยู่ตลอดเวลา เพราะปีพาทย์ไทย ซึ่งเป็นของหลวงนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรเลงเฉพาะเวลาทรงธรรมเท่านั้น เมื่อเห็นแบบดังนี้ จึงค่อยๆ เอาอย่างกันต่อๆ มา เมื่อมีงานศพท่านผู้ใหญ่ อันเป็นที่เคารพนับถือ หรือบุคคลชั้นสูง ก็จะหาปี่พาทย์มอญมาประโคมเป็นเกียรติและขี้ดถือเป็นแบบอย่างสืบมา...”

ข้อสันนิษฐานที่ได้เริ่มยอมรับจากการพิสูจน์หลักฐาน เชิงประวัติศาสตร์ว่า

“เมื่อครั้งที่สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ถึงแก่สวรรคตนั้น โดยที่พระองค์ท่านเป็นกุลสตรีในตระกูลเชื้อสายมอญ ย่านบางช้าง อัมพวา (พระนามเดิม “ท่านนาค”) ดังนั้น ในงานพระราชพิธี ถวายพระเพลิงจึงโปรดเกล้าฯ ให้ปี่พาทย์มอญและมอญรำ ขึ้นในวโรกาสนั้นด้วย”

ในระยะแรกเริ่มของการตั้งกรุงรัตนโกสินทร์นั้นขนบธรรมเนียมประเพณีใดที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้มีขึ้นงานใด มักจะถือเป็นข้อธรรมเนียมปฏิบัติกันในเวลาต่อมา จนกลายเป็นหลักปฏิบัติหรือประเพณีไปในที่สุด อีกทั้งงานพระบรมศพที่ออกพระเมรุมาศในเวลาต่อมาจะหลังถึงกับใช้ปี่พาทย์มอญตั้งประโคม 4 ทิศ ของพระเมรุและบรรเลงเป็นระยะๆ ไป เช่นเดียวกับมหรสพที่แสดงอยู่ภายนอก

ปี่พาทย์มอญและมอญรำจึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของงานศพไปได้อย่างสมเหตุสมผล เพราะการขี้ดเลียนเป็นแบบอย่างจากเจ้านายจึงลงมาถึงสามัญชนในที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเป็นจริงปีพาทย์มอญ เมื่อยามบรรเลงนั้นกลับมีเสียงดังเร้าใจ และแสดงถึงความสามารถขำขันอย่างยิ่งยวดของนักดนตรีด้วย ความที่เป็นวงดนตรีขนาดใหญ่มีเสียงดัง บรรเลงเพลงทำนองเร็ว โดยมีผู้ควบคุมวงดังเช่นของต่างประเทศแถบตะวันตกการผสมผสานด้วย ที่ถ้อยอาศัยกัน จึงเป็นเรื่องที่นำมาใช้การบรรเลงตลอดเวลา

เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งที่ลบล้างข้อสันนิษฐานว่าปีพาทย์มอญควรบรรเลงงานศพเท่านั้น คือ “เป็งมาง” “คอก” มีลักษณะเป็นกลองลูกเล็กแขวนในแนวตั้ง รอบตัวผู้ตีโดยมีคอกและ สลักกลวงลายงดงามลวดปักทองวิจิตรบรรจงยิ่ง ผู้บรรเลงจะตีกลองเป็งมางคอกด้วยมือทั้งสองอย่างรวดเร็ว พร้อมกับออกท่าทาง ไกวแขน โยนมือ โยกตัว อย่างสนุกสนาน

ในงานวัดหรืองานบรรเลงประกอบการรำผี บรรดาหนุ่มสาวจะร่วมสนุกกับวงปีพาทย์มอญ อย่างครึกครื้น โดยเข้าร่วมตีไม้ไผ่ที่วางทอดยาวลำหนึ่งหรือหลายลำ ใช้ไม้เล็กตีลงบนลำไม้ไผ่ตามจังหวะแห่งดนตรี พร้อมกับออกเสียงลูกลื้อลูกซัด ตามอารมณ์พาไป โดยมีได้ส่งผลเสียต่อการบรรเลงอย่างไร

บางครั้งจะใช้ท่อนไม้ไผ่ขนาด 1-2 เมตร นำมาผ่าซีกมิให้ขาดจากกัน โดยใช้มีดฉากประมาณกลางก่อนไปทางโคนของลำไผ่ให้เป็นโค้งเว้าพอเหมาะที่จะใช้มือจับได้ทั้งสองข้าง วิธีการตีจังหวะก็คือ การแยกไม้ไผ่ออกทั้งสองด้าน และรวบเข้ามากระทบกัน ตามจังหวะสอดคล้องกับการบรรเลงปีพาทย์มอญทำให้เกิดความครึกครื้นในหมู่ผู้ฟังได้อย่างดียิ่ง

ปีพาทย์มอญ ส่วนใหญ่ แบ่งเป็น 3 แบบคือ

◆ ก. ปีพาทย์มอญ เครื่องห้า ประกอบด้วย

1. ฉิ่งวงมอญ	2. ระนาดเอก
3. ปี่มอญ	4. ตะโพนมอญ
5. เป็งมางคอก	6. ฉิ่ง

◆ ข. ปีพาทย์มอญ เครื่องคู่ ประกอบด้วย

1. ฉิ่งวงใหญ่	2. ฉิ่งวงเล็ก
3. ระนาดเอก	4. ระนาดทุ้ม
5. ปี่มอญ	6. เป็งมางคอก
7. ฉิ่งราว	8. ตะโพนมอญ
9. ฉิ่ง	10. ฉาบใหญ่
11. ฉาบเล็ก	12. กรับ

◆ ค. ปีพาทย์มอญเครื่องใหญ่ ประกอบด้วย

1. ฉิ่งวงใหญ่	2. ฉิ่งวงเล็ก
3. ระนาดเอก	4. ระนาดทุ้ม
5. ระนาดเอกเล็ก	6. ระนาดทุ้มเล็ก
7. ตะโพนมอญ	8. เป็งมางคอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ช้องราว

10. ปี่มอญ

11. ฉิ่ง

12. ฉาบใหญ่

13. ฉาบเล็ก

14. กรับ

ในเรื่องของข้อโต้แย้ง ความเป็นมาของปี่พาทย์มอญ ยังคงเป็นข้อสันนิษฐานกันอยู่หลายทางว่า มีกำเนิดมาอย่างไร บางท่านอ้างว่านักดนตรีไทยเป็นผู้กำหนดขึ้น ทั้งเครื่องมือและท่วงทำนอง บางท่านว่าเป็นของมอญมาเก่าแก่ จนกระทั่งเพลงไทยเดิมของเราส่วนใหญ่ นั้นได้รับอิทธิพลมาจากเพลงมอญเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากเพลงต่างๆ ที่บรรเลงกันอยู่ อาทิเช่น เพลงมอญรำดาบ เพลงมอญคู่ดาว เพลงมอญคละ เพลงมอญอ้ออ้อย และเพลงแขกมอญบางช้าง เพลงแขกมอญ บางขุนพรหม ฯลฯ เป็นต้น

ก่อนร่วมมอญผู้รำจะกราบเสียก่อน

ตัวเครื่องดนตรีปี่พาทย์มอญนั้น ยังคงแยกไม่ออกว่าเข้ามามีอิทธิพลต่อเครื่องดนตรีของไทยหรือไม่ แต่จากการค้นพบด้วยตนเองในการจัดงาน “MON NIGHT” ณ ห้องประชุมสยามสมาคม ในราวปี พ.ศ. “2517 ของ Mr. Dacre Rasiks กรรมการสยามสมาคม และผู้เขียนที่บ้านวงปี่พาทย์มอญ “ดนตรีเจริญ” จังหวัดปทุมธานี ครูกลิ่น คนตรีเจริญ ทายาทอาวุโสสูงสุดของวงดนตรีนี้ ได้นำชมปี่พาทย์มอญโบราณ ซึ่งเป็นฆ้องมอญรูปโค้ง แบ่งออกเป็น 3 ท่อน ดังบูชาไว้เป็นสัญลักษณ์ประจำตระกูล พร้อมกับเล่าประวัติความเป็นมาว่า ต้นตระกูลดนตรีเจริญ 3 คนพี่น้อง เมื่อคราวอพยพเข้ามายังประเทศไทย สมัยใดไม่ปรากฏ ได้แบกเครื่องปี่พาทย์มาด้วย แต่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากมีน้ำหนัก และความยาวมาก จึงแบ่งคำออกมาเป็น 3 ชั้น เป็นหลักฐานที่ยืนยันถึงความมีอายุแห่งเครื่องปี่พาทย์นี้ คือ ลวดลายที่ไม่เหมือนใคร และความคร่ำคร่าแห่งสีสนั้ได้ชี้แจงลงสู่ถึงความมีอายุยาวนาน

จึงเป็นปริศนาช่วยค้นคว้าในภาคหน้า อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้สันนิษฐานเพิ่มเติมว่า ...วงปี่พาทย์มอญที่แท้นั้นมีเครื่องบรรเลงเทียบได้กับวงปี่พาทย์เครื่องห้าของไทยเท่านั้น คือ

1. ปี่มอญ รูปร่างคล้ายปี่ชวา แต่ใหญ่กว่าและมีลำโพงทำด้วยทองเหลือง
2. ระนาดเอก รูปเหมือนของไทย
3. ฉิ่งวง ลักษณะของวง โคง้ขึ้นทั้งสองข้าง ตัวร้านฉิ่งแกะสลัก ลวดลาย ปิดทองประดับกระจกงดงาม ทางด้านซ้าย (ของคนบรรเลง) มักแกะเป็นรูปกษัตริย์รับนาคร เรียกว่า “หน้าพระ”
4. ตะโพนมอญ รูปร่างคล้ายตะโพนไทย แต่ใหญ่กว่า
5. เปิงมางคอก มีหลายลูก (โดยมากมี 7 ลูก) เทียบเสียงสูงต่ำ เรียงลำดับ แขนงกับคอก เป็นวงล้อมตัวผู้ตี และมีเสียงสูงต่ำ เป็น 3 เสียง

วงปี่พาทย์ของมอญแต่เดิมมีอยู่เท่านั้น แม้เวลานี้ที่เมืองมอญในประเทศพม่า วงปี่พาทย์มอญก็มีเครื่องบรรเลงอยู่เพียงเท่านั้นไม่เปลี่ยนแปลง

แต่วงปี่พาทย์มอญที่อยู่ในเมืองไทยได้วิวัฒนาการเพิ่มเครื่องบรรเลง แบบวงปี่พาทย์ไทย ขึ้นอีกหลายชั้น คือ

เมื่อสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว วงปี่พาทย์ของไทยเพิ่มระนาดทุ้มกับฉิ่งวงเล็ก เป็นปี่พาทย์เครื่องคู่ มอญ ก็เพิ่มระนาดทุ้ม กับ ฉิ่งมอญ ขนาดฉิ่งเล็กขึ้นบ้าง และเรียกว่า “เครื่องคู่” เหมือนกัน

ถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วงปี่พาทย์ของไทยเพิ่มระนาดเหล็กกับระนาดทุ้มเหล็ก เหมือนของไทยขึ้นบ้างและเรียกว่า “เครื่องใหญ่” เช่นกัน

ในสมัยโบราณผู้บรรเลงปี่พาทย์มอญ มีแต่ชาวมอญเท่านั้น เป็นผู้บรรเลง แต่สมัยหลังต่อมานักดนตรีปี่พาทย์ไทยได้เริ่มเรียนเพลงมอญ และสร้างเครื่องปี่พาทย์มอญกันมากขึ้นในสมัยปัจจุบันนี้จึง มีผู้บรรเลงปี่พาทย์มอญ ทั้งชาวมอญและไทย และดูเหมือนชาวไทยจะมีมากกว่าชาวมอญเสียอีก

ทุกคณะปี่พาทย์ไทย จึงมักจะต้องมีวงปี่พาทย์มอญด้วยเสมอ เพราะเวลามีงานศพ เจ้าภาพมักนิยมจะหาปี่พาทย์มอญไปประโคมแทบทุกงาน วงปี่พาทย์นางหงส์ซึ่งเป็นวงปี่พาทย์ไทยสำหรับประโคมในงานศพ เกือบไม่มีผู้ใดหาไปประโคมเลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มอญรำ นาฏลีลาที่อ่อนช้อยของสตรีมอญ

ท่านองเคียวกัน มอญรำ ถูกสังคมกำหนดให้ใช้ในงานศพเท่านั้น โดยปราศจากข้อแก้กังขา เพราะเหตุใดเช่นกัน

จากการค้นคว้าปรากฏหลักฐานสำคัญหลายประการว่า แต่เดิมนั้น มอญรำ ได้เป็นนาฏศิลป์ของชาวมอญที่เพื่อนรำกันในงานมงคลมาก่อนดังในจารึกแผ่นศิลาหน้าพระอุโบสถ วัดปรมัยยิกาวาส อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จารึกประวัติที่ทรงปฏิสังขรณ์ วัดนี้ไว้มีการกล่าวถึงงานฉลองวัด ดังนี้

“...มหรสพ ครอบเครื่องฟ้อน	ประจำงาน
โขนหุ่น ละคร ขาน	พาทยม้อง
มอญรำ ระเบ้าการ	จำวอด เอกเอย
ครั้นครีกก็กี่ปีก้อง	จวบสิ้นการฉลอง...”

อีกทั้งในการฉลองพระอาราม หรือวัดที่สำคัญๆ ในกรุงเทพมหานคร ตอนต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เช่น วัดพระเชตุพนวิมล มังคลาราม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และการสมโภชพระพุทธรูปหามณเฑียรตนปฏิมากรรม เป็นต้น ได้มีการจัดให้มีมอญรำทั้งนั้น

บางครั้งจะเริ่มสอนให้เด็กคุ้นเคยกับการรำมอญแต่เล็กๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แม้ในวรรณคดีเอกของไทย เช่น ขุนช้างขุนแผน และ พระอภัยมณี ยังได้กล่าวถึง มอญรำ ในงานฉลองที่เป็นมงคลได้หลายต่อหลายแห่ง อาทิเช่น

“สำเนียงฆ้องกลองสมโภช อุโฆษครีก อึกทึกทั่วไปทั้งไอศวรรย์ โขนละคร มอญรำระบำนั้น ถึง เจ็ดวันเจ็ดคืนต่างชื่นชม”

(ตอนแต่งงานพระอภัยมณี ตอนที่ 23)

ส่วนในบทละครอิเหนา ซึ่งถือว่าเป็นบทละคร ใช้แสดงในราชสำนัก એေถึงว่า “บัดนั้น

ฝ่ายพวกมหรสพน้อยใหญ่

โขนละครมอญรำระบำใน

แท่งวิสัยได้ลวดประกวาดกัน”

(ตอนอภิเษกอิเหนา)

หนึ่งในกระบวนท่ารำที่แสดงลักษณะความเป็นมอญ โดยแท้

มอญรำจึงควรคลี่คลายค่านิยมไปในทิศทางที่เคยมีมาแต่อดีต เพราะนั่นหมายถึง โอกาสการใช้มอญรำจักมากขึ้น และแพร่หลายขึ้นด้วย

มอญรำ หรือรำมอญ ซึ่งคนมอญเรียกกันว่า “ปัวหะเป็น” ซึ่งมีความหมายว่าเป็น มหรสพหรือการแสดงที่ใช้ตะโพนเป็นหลัก (หะเป็น=ตะโพน) ผู้รำจำต้องอาศัยจังหวะตะโพน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มอญเป็นแนวทางหลักของการรำหน้าทับของการตีตะโพนมอญ เมื่อลงจังหวัดคีทางหน้าตะโพน
ด้านใหญ่ ผู้รำจะทั้งมือลงให้พอดีกับจังหวะของตะโพน การเคลื่อนไหวตัวของผู้รำจะทำได้โดยการ
เอนตัวอย่างอ่อนช้อย และกระเียบเท้าไปที่ละน้อยๆ ตามจังหวะดนตรี ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้มือรำรำ
เคลื่อนไหวน้อยมาก

การรำมอญผู้รำจะเหยียดมือทั้งสองออกไว้ในทำนองอยู่กับที่ ผู้ฝึกสอนรำมอญจะ
เน้นท่าที่มีสง่าหลังตรง แต่อ่อนช้อยขามรำรำ

ท่ารำ การเอียงกรายก้าวเท้าของการรำมอญ มีลักษณะการย่างก้าวไปข้างหน้าเฉียง
ออกด้านข้างและโย่งเท้า ทั้งลีลาและจังหวะ การใช้เท้าและทอดตัวข้างไปละม้ายคล้ายกับรำฟ้อน
เล็บของชาวล้านนา ราวกับมาจากพิมพ์เดียวกัน ต่างกันเพียงใช้เล็บฟ้อนและท่ารำของชาวล้านนามีน้อย
กว่ามอญรำเท่านั้น

มอญรำต้องอาศัยปีพาทย์มอญประกอบการรำเริ่มด้วยผู้รำทั้งหมดชุดหนึ่งราว 4
หรือ 6 คน (อาจมากหรือน้อยกว่าก็ได้มิได้ตายตัว) แต่งกายในชุดนุ่งซิ่นกรมเท้า สวมเสื้อแบบมอญ
พร้อมสะไบ และเกล้าผมมวยรัดเกล้าแบบมอญ

บรรดาผู้รำจะหันหน้าล้อมกันเป็นวงกลม เมื่อปีพาทย์เริ่มบรรเลงผู้รำจะย่อเท้าลง
ไปทางด้านข้างพองามทางซ้ายแล้วย้ายมาทางขวา จากนั้นจึงขึ้นท่ารำ และใช้เท้าก้าวย่างไปมา

เมื่อจะเปลี่ยนเป็นท่ารำต่อไป ผู้รำจะลดมือลงแนบตัว ซึ่งเป็นสัญญาณให้ปีพาทย์
มอญ ซึ่งกำลังบรรเลงอยู่ทราบว่าผู้รำจบท่ารำแล้ว และจะเปลี่ยนท่ารำต่อไป

เมื่อปีพาทย์มอญเห็นสัญญาณดังกล่าว ก็จะบรรเลงเพลงเร็วอย่างรวดเร็วเป็นเครื่อง
แสดงการตอบรับว่ารับทราบสัญญาณเปลี่ยนท่ารำแล้ว จากนั้นก็จะเริ่มบรรเลงเพลงที่สองต่อไป
ซึ่งผู้รำก็จะเริ่มด้วยย่อเท้าไปทางซ้ายขวาเช่นเดิม และเริ่มรำในท่าต่อไป เมื่อจบท่ารำก็ยกมือลงแนบ
ตัว ซึ่งक्रमมอญรำอาวโส นางมะลิ วงศ์จันทร์ แห่งบ้านเลขที่ 77 หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอ
ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สันนิษฐานว่าเพลงและท่ามอญรำเหล่านี้จะมีเพียง 10 เท่านั้น ที่เหลืออีก 4-
5 เพลง น่าจะเป็นการนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสมัยนิยมของไทยแต่ละยุคจะเห็นได้จากมีเพลงและ
ท่ารำแบบลาว แยก และแบบไทย เป็นต้น

สืบสาวราวเรื่องมอญรำ คนมอญทุกคนที่เป็นสตรีส่วนใหญ่ทราบแต่เพียงว่า เมื่อ
อายุแรกรุ่นสาว บิดา มารดา ก็มักจะสนับสนุนให้ไปเรียนรำมอญกันทุกหลังคาเรือน เพราะเป็น
กิจกรรมที่แสดงความเป็นกุลสตรีและฝึกฝนในด้านความรักแห่งศิลปวิทยาด้านฟ้อนรำ

ไม่มีผู้ใดตอบได้แน่ชัดว่า มอญรำที่มาจากแหล่งใด และเริ่มเมื่อใด แต่ที่แน่ชัดคือ
แหล่งฝึกฝนมอญรำที่เก่าแก่และมากที่สุด ได้แก่บ้านเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ยัง
คงมีครูผู้สอนมอญรำอาวโสหลายท่านซึ่งล้วนต่างก็มีอายุล่วงเลยวัยขึ้นไปตามๆ กัน

क्रमมอญรำอาวโสทั้งหมด ล้วนถ่ายทอดวิชามอญรำมาจากนาง ปริก ชาวตะเคียน
ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้วเมื่อ 40 ปีมาแล้ว หากมีชีวิตถึงปัจจุบันก็ต้องมีอายุถึง 120 กว่าปี

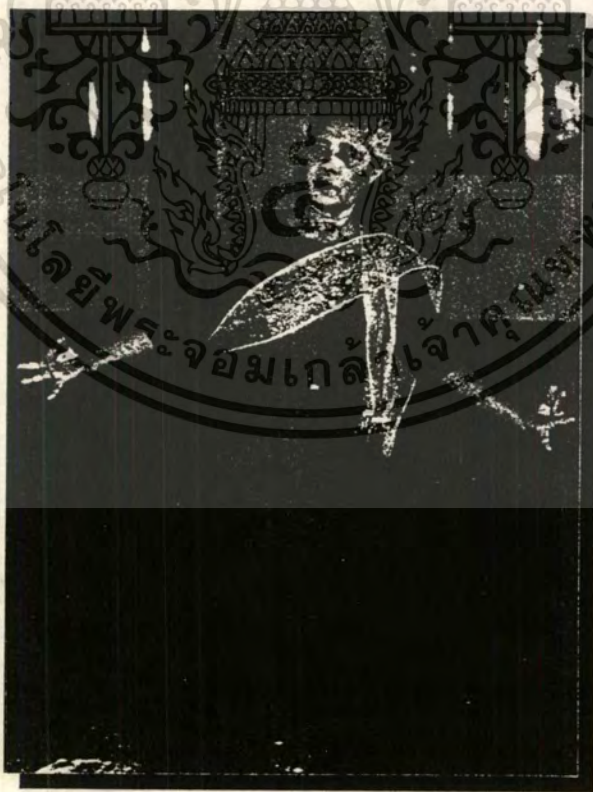
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากคำเล่าขานนาง ปริก ชาวตะเคียนทอง เป็นสตรีร่างเล็กบางอพยพมาจากเมืองมอญ ได้มาอยู่อาศัย ณ บ้านเกาะเกร็ด มีครอบครัวสี่สหาย ลูกหลาน และถ่ายทอดวิชามอญรำเรื่อยมา จนถึงรุ่นสุดท้าย คือ นางมะลิ วงศ์จันทร์ และนางจำหน่าย ทองเพชร ได้กล่าวถึงการหัดรำมอญ กับ นางปริกชาวตะเคียน ว่า

“การฝึกหัดมอญรำ เมื่อ 50-60 ปีที่ผ่านมาที่จำได้ก็มีผู้หัดและรำมอญกันอยู่ทุกคนในบ้านเกาะเกร็ดต่างก็เป็นลูกศิษย์ของชายปริกกันทั้งนั้น”

“เราก็ไม่รู้ว่ายายปริกได้ทำรำมาจากที่ใด”

แต่ที่แน่นอน คือ ชายปริกมาจากเมืองมอญแน่ นางปริก ชาวตะเคียน เกิดราวปี พ.ศ. 2410 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่งงานกับนายทองเจ้า ชาวตะเคียน ซึ่งเป็นคนมอญอยู่ใกล้วัดไทรน้อย จ.นนทบุรี ในบรรดาพี่น้องของนางปริกนั้น ต่างมีความรู้ทางด้านศิลปะวัฒนธรรมแทบทุกคน พี่ชายคนหนึ่งเชี่ยวชาญเรื่องปีพาทย์มอญมาก ได้ถ่ายทอดเพลงมอญเก่าๆ ให้อย่างมากมาย ประกอบกับนางปริกเป็นผู้ที่สามารถรำมอญได้ถูกต้องตามแบบฉบับของจังหวัดการบรเลงปีพาทย์มอญ จึงเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้รำมอญที่รำได้สวยที่สุดกว่าผู้ใด นางปริก เป็นคนเรียบร้อยสุภาพและใจดี รักเล็กๆ จึงมีผู้มาหัดรำมอญกันมากมาย นางปริกก็สอนให้โดยไม่มีค่าตอบแทนใดๆบ้านของนางปริกขามคำคืนจึงมีผู้มาหัดรำเรื่อยไปจนกระทั่ง

นางมะลิ วงศ์จันทร์ ครูมอญรำอาวุโสแห่งบ้านเกาะเกร็ด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3 ทุ่ม โดยอาศัยเสียงระฆังวัดมอญละแวกนั้นเป็นสัญญาณการหัดรำมอญว่าหลังทำวัตรค่ำแล้วเป็นอันแยกย้ายกันกลับบ้าน

การสอนรำมอญนั้นเหน็ดเหนื่อยมาก เพราะผู้สอนต้องแสดงท่ารำพร้อมกับเปล่งเสียงบอกจังหวะการรำไปพร้อมๆ กันด้วย เพราะสมัยนั้นยังไม่มีเครื่องบันทึกเสียง สายตาต้องดี เพราะหัดรำในเวลากลางคืน แสงไฟมีเพียงแสงตะเกียงสลัวๆ เท่านั้น

นางปริกสอนมอญรำให้ลูกหลานชาวมอญปากเกร็ดตลอดมา แม้ในวัยสูงอายุแล้วก็ตาม ยังคงสอนอยู่อย่างไม่ทอดทิ้ง แม้ขณะที่มีอายุถึง 80 ปีแล้วก็ตาม จนกระทั่งถึงแก่กรรมอายุ 87 ปี ชีวิตครูมอญรำที่ราโรยจากโลกไป ทิ้งให้ลูกศิษย์รุ่นหลังถ่ายทอดกันต่อมาสืบถึงปัจจุบัน

การหัดรำมอญของบ้านเกาะเกร็ด จะเริ่มกันในเวลาค่ำหลังจากเลิกงาน เครื่องปั้นดินเผา อันเป็นอาชีพหลักแล้ว

“การฝึกหัดรำ สมัยก่อนจะรวมกันมาที่บ้านชายปริก ครูมอญรำ ซึ่งก็เป็นญาติๆ กันทั้งหมด ไฟฟ้ายังไม่มီးนะ ใช้ตะเกียงน้ำมันก๊าด จุกวางตรงกลาง แล้วล้อมวงหัดรำกัน เติมน้ำมันสมัยนั้น ครั้งละ 3 สตางค์ ก็ได้หลายคืน...เวลารำเราจะใช้เสียงแทนตะโพน หรือเลียนเสียงเป็น “เปริง เปริง เปริง ตะ เค็ง ทิน ทิน”

การหัดรำมอญถือเป็นเรื่องที่พึงปฏิบัติสำหรับกุลสตรีชาวมอญ จึงมีการรำแพร่หลายต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้

การถ่ายทอดท่ารำจากนางปริก นั้นได้รับการสืบทอดลงมาถึงเยาวชนรุ่นแล้วรุ่นเล่าตลอดมา ท่ารำทั้งหมดได้รับการอนุรักษ์เป็นอย่างดี

ขณะถ่ายทอดการรำมอญแก่เด็กเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทำทั้งหมดมี 10 ทำ แต่ละทำจะมีปีพาทย์บรรเลงประกอบการรำ เริ่มต้นด้วยการบรรเลงเพลงโหมโรงมอญเรียกเพลงนี้ว่า “ขอ-ป้าด” ซึ่งอาจคาดไม่ถึงว่าเพลงที่คนไทยทุกคนได้ยินทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์ในเวลา 8.00 น. อันเป็นเวลาเทียบนาฬิกา

เพลงนี้คือเพลงโหมโรงของปีพาทย์มอญโดยแท้ คนมอญจะบรรเลงเพลงนี้ทุกครั้ง ก่อนที่จะรำมอญ จากนั้น จึงบรรเลงเพลงที่ 1 ถึง 10 ประกอบการรำของผู้รำ

- ◆ เพลงที่ 1 ชื่อเพลง “ยาก-จ้าง-หะเป็น”
- ◆ เพลงที่ 2 ชื่อเพลง “กะบ๊ะ-ซาน”
- ◆ เพลงที่ 3 ชื่อเพลง “คอม-ทอ”
- ◆ เพลงที่ 4 ชื่อเพลง “ชะว้าว-ค่อหี่”
- ◆ เพลงที่ 5 ชื่อเพลง “ชะว้าว-ชะนอม”
- ◆ เพลงที่ 6 (ไม่ทราบชื่อ-ไม่มีผู้ใดสามารถบอกได้)
- ◆ เพลงที่ 7 ชื่อเพลง “กะยาน”
- ◆ เพลงที่ 8 ชื่อเพลง “หะ-ว้าย”
- ◆ เพลงที่ 9 ชื่อเพลง “เมียง-ปล้าย-หะเลี้ย”
- ◆ เพลงที่ 10 ชื่อเพลง “ป้าก-เมียะ”

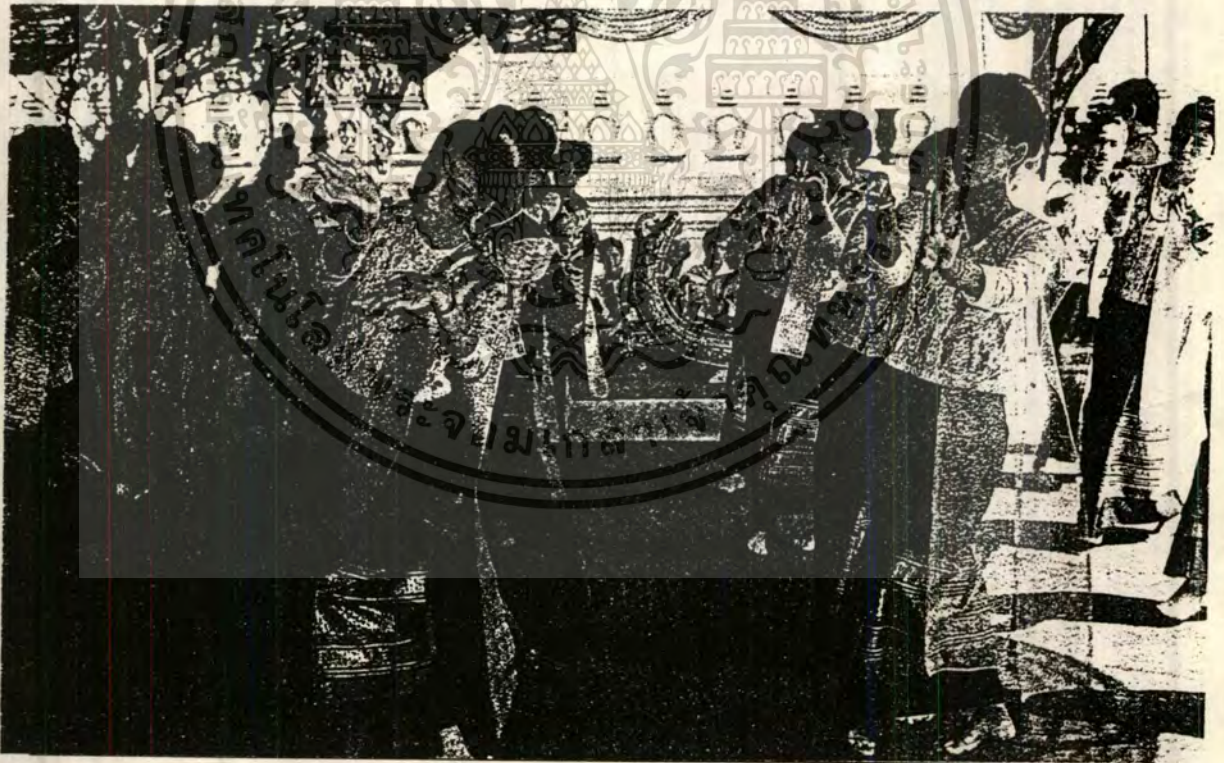
ในทางปฏิบัติ ก่อนรำ ผู้รำจะกราบครั้งหนึ่ง และเมื่อรำจบแล้ว จะกราบอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อแสดงการเคารพ เพราะการรำมอญนั้น โดยปกติมักจะรำเพื่อแสดงความเคารพ มิใช่รำเพื่อความรื่นเริงแต่เพียงอย่างเดียว อีกทั้งหากเป็นงานศพ โดยเฉพาะศพพระ หรือศพกษัตริย์ ผู้มีอาวุโส หรือผู้ที่เป็นที่เคารพนับถือแล้ว ชาวบ้านจะมารำด้วยความเคารพผู้ตาย หรือเป็นการรำเพื่อการระงับผู้ตายเป็นครั้งสุดท้ายอันเป็นการสร้างสมปลูกฝังความกตัญญูกตเวทิตาในสังคมคนมอญอย่างแน่นแฟ้น มอญรำจึงเป็นจิตวิญญาณของชาวมอญทั้งปวงที่แสดงออกถึง ความอสังการแห่งศิลปะชั้นสูงทางทัศนศิลป์ที่ผสมผสานสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมทางสังคมและชุมชนตลอดจนเป็นสื่อแสดงย้อนกลับไปสู่อดีต ถึงความรุ่งโรจน์แห่งอารยธรรมที่ตกทอด ค้ำคามมาถึงปัจจุบัน สมกับที่นักประวัติศาสตร์เคยกล่าวว่า

“มอญแท้พม่าด้านแสนยานุภาพแต่สามารถชนะพม่าได้โดยแท้จริงด้านวัฒนธรรม”
วงปีพาทย์มอญ...เหลืออยู่เพียงไม่กี่คณะ ในปัจจุบัน ในขณะที่กระแสโลกาภิวัตน์ได้เปลี่ยนทิศทางแห่งชีพจรวัฒนธรรมไทยให้เบี่ยงบานไปในรูปแบบตะวันตกมากขึ้นนั้น ส่งผลให้ปีพาทย์มอญก็ได้รับกระแสความเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน

งานศพ ปัจจุบันเรียบง่าย ประหยัด และเน้นการปะทะสังสรรค์ทางสังคมมากกว่าที่จะอนุรักษ ขนบดั้งเดิม ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง ปีพาทย์มอญจึงค่อยเลือนหายไปจากงานศพในกรุงยุคปัจจุบันจนแทบไม่มีใครคำนึงถึงอีกทั้งค่าใช้จ่ายปีพาทย์มอญมีราคาสูงมากเพราะมีจำนวนนักดนตรีมากมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในกรุงเทพมหานคร วงปีพาทย์มอญที่ดีที่สุดและมีชื่อเสียงมากคงไม่พ้นวงคณะดุริยะประณีต ตั้งอยู่บริเวณหลังวัดสังเวชวิศยาราม บางลำพู เขตพระนคร เป็นวงดนตรีพิณพาทย์ที่เก่าแก่วงหนึ่งของรัตนโกสินทร์ ด้วยเริ่มมาตั้งแต่ครั้งสมัยดั้งเดิมตกทอดกันมา และความที่คณะดุริยะประณีตเป็นวงดนตรีที่ไขว่คว้าหาความรู้ใส่ตัวอยู่เสมอตลอดเวลา มิฉะนั้นจะไม่สามารถประชันขันแข่งจนมีชื่อเสียงได้ กอปรกับความเป็นผู้เปิดกว้างในสังคม ทำให้นักดนตรีดุริยะประณีต มีเพื่อนฝูงมิตรสหายมาก ทั้งญาติชั้นพระบรมวงศานุวงศ์ลงมาถึงสามัญชน ก็สามารถใช้ดนตรีเป็นเครื่องบันเทิงนันทนาการศึกษาค้นคว้าทางสังคมลงได้โดยมีคณะดุริยะประณีตเป็นตัวเชื่อม การแลกเปลี่ยนวิชาเพลงซึ่งกันและกัน จึงเริ่มขึ้นเมื่อนักดนตรีวงดุริยะประณีตได้ไปศึกษาเพลงมอญต่างๆ ไม่ว่าเพลงมอญรำ หรือรำเจ้ารำผีอีกทั้งหน้าทับตะโพนมอญ ตลอดจนกรูแหยม ลนขา ซึ่งต่างล้วนเป็นหัวหน้าวงปีพาทย์มอญที่มีชื่อเสียง ในย่านปากเกร็ดทั้งสิ้น เพลงที่คณะดุริยะประณีตได้รับมาจากครูดนตรีมอญเหล่านี้ก็นับได้ว่าได้มีส่วนช่วยอนุรักษ์เพลงมอญไว้ได้มากกว่าคณะปีพาทย์มอญแท้ด้วยซ้ำ เพราะเพลงมอญที่มีอยู่มักจะยากและไม่มีการขับร้อง โอกาสที่จะใช้บรรเลงก็มักไม่มีจุดสนใจต่อผู้ฟัง นักดนตรีจึงนิยมเพลงเถาต่างๆ ด้วยเห็นว่ามีขับร้อง และกลับคิดว่าดีกว่าที่จะบรรเลงเพลงมอญแต่อย่างเดียว เมื่อขาดทักษะการฝึกฝนจึงลืมนั่นเสีย แม้กระทั่งมือเพลงก็มีอาจจำได้

ทางคณะดุริยะประณีตนั้นกลับถ่ายทอดไว้อย่างเป็นระบบแก่นักดนตรีในรุ่นหลัง คือเป็น “ของดีที่ซ่อนเร้นให้เป็นของเด่นภายในกาย” ครูสุจิตต์ ดุริยะประณีต หัวหน้าวงดุริยะประณีตศิลปินแห่งชาติด้านคีตศิลป์กล่าวถึงเพลงมอญที่มีอยู่ในสำนักดุริยะประณีตว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“นักดนตรีรุ่นก่อนสมัยพ่อแม่เขารู้จักกันหมด แต่บ้านเราเป็นบ้านที่ขวนขวาย ใฝ่หาความรู้ก็เลยไปที่ปากเกร็ดเรียงเพลงกับครูปีพาทย์มอญหลายคนทีโน้นได้เพลงมาเยอะจนกระทั่งพี่ชายของตัวเอง (นายชื่น คุริยะประณีต) ก็ไปแต่งงานกับคนมอญที่ปากเกร็ด เป็นช่างฟ้อนมอญรำด้วย ชื่อมณเฑียร ตอนหลังที่มณเฑียรยังเคยพาครูมอญรำชื่อยายปริก ร่วงเล็กๆ ฝึกลำมาช่วยสอนมอญรำให้แก่ลูกหลานบ้านคุริยะประณีต ครูเองก็รำมอญได้ค่ะ พวกเราทำได้กันทุกคนจนกล่าวได้ว่า ทั้งปีพาทย์มอญและมอญรำ บ้านคุริยะประณีตได้ถ่ายทอดไว้พอสมควร”

วงทะแยมอญ

หัวหน้าที่เป็นผู้รับการถ่ายทอดคนสำคัญของวงคุริยะประณีตคือ ม.ล.สุลักข์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา เป็นนักดนตรีที่เจียบสุขุม ลึกซึ้ง ในการถ่ายทอดและจดจำเพลงที่ได้รับมาหลายต่อหลายเพลงถูกนำมาฝึกสอนตามแบบฉบับของมอญดั้งเดิม อาทิเช่น

เพลงรำมวย ซึ่งภาษามอญเรียกว่า เพลงเล่ห์ปลอย ใช้บรรเลงเมื่อยามพระขึ้นหรือส่งพระหลังพระเทศน์จบ

ส่วนเพลงอื่นก็มี

เพลง เขมะบังพลู เพลง คาคทอ (แปลว่า น้ำทอง) เพลง จักมัวป้าด เพลง ฮะเกาะฮุมเมียะ เพลงฮะเกาะคุมเปรียง ฯลฯ

การได้เพลงมอญมานี้เองทำให้วงคุริยะประณีตนำมาประพันธ์เพลงมอญได้ไพเราะหลายเพลง เช่น เพลงกราวรำมอญเถา เพลงสร้อยทะเล เพลงมอญนางเกร็ง ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วงปีพาทย์มอญในต่างจังหวัด ก็มีหลายคณะ แต่ที่เป็นมอญแท้ๆจะเหลือน้อยเต็มที วงแรกที่ฝีมือดี จัดงานพอสมควร น่าจะเป็นวงปีพาทย์มอญ คณะดนตรีเจริญ อยู่แถบเหนือของ จังหวัดปทุมธานี โกลัที่ว่าการอำเภอสามโคก หลังเดิม

ทางบ้านปากเกร็ด จ.นนทบุรี มีหลายวงที่เดียวที่เป็นวงคิมมากนั้นเป็นของครูบุญทิว ศิลปดุริยางค์ เป็นวงปีพาทย์มอญที่มีเครื่องดนตรีสวยงามรวมทั้งมีซอทะแยโบราณที่หาชมยากใน คณะนี้ด้วย แต่หลังจาก การเสียชีวิตของครูบุญทิว ศิลปดุริยางค์แล้วทายาทส่วนใหญ่เป็นลูกสาว และได้ศึกษาวิชาสามัญกันทุกคนจึง มิได้มีผู้ใดยึดอาชีพนักดนตรีเลยแม้แต่คนเดียว เครื่องดนตรีปี พาทย์มอญชุดนี้จึงถูกรักษาไว้ เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งบิดาเท่านั้น

อีกวงหนึ่งของบ้านปากเกร็ดที่ยังรับงานอยู่เป็นของนายจิตร ลนขาว ซึ่งน้องชาย เป็นผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายเกล็ด ลนขาว เป็นวงสุดท้ายที่มีอยู่ในเกาะเกร็ดเวลานี้ แต่เมื่อสอบถามถึง เพลงมอญดั้งเดิมแล้วจะเรื่อเต็มที เป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก แต่หากว่าจะรื้อฟื้นจริงๆ แล้ว คงไม่ยาก และจะเป็นปีพาทย์มอญที่เด่นที่สุดในอนาคต ถ้าลูกหลานของคณะนี้ ซึ่งได้รับการศึกษาทางด้าน ดนตรีระดับระดับปริญญาตรีจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อหลายคน ด้วยกัน หากร่วมมือกันรื้อฟื้นเพลงมอญด้วยใจจดจ่ออย่างจริงจังแล้ว คณะนี้จะเป็นแหล่งอนุรักษ์ เพลงมอญได้ดีที่สุดในภาคนี้

เมื่อหลายสิบปีก่อนคณะปีพาทย์มอญวง “ปีเพราะ อยู่แถบวัดกู่ปากเกร็ดก็เป็น คณะหนึ่งที่มีฝีมือไม่เป็นรองใคร หลายปีที่ผ่านมาดูเงียบหายไปอย่างสนิท จนมีอาเจได้ว่ายังมี คณะนี้อยู่หรือเปล่าเพราะตัวบุตรคนโตของหัวหน้าคณะแม้จะสำเร็จจากวิทยาลัยนาฏศิลป์กรมศิลปากร ก็มีได้เลือกอาชีพนักดนตรีแต่กลับ ไปรับราชการรัฐวิสาหกิจที่การไฟฟ้านครหลวงเสีย

มีสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียวของประเทศไทยที่มีวงปีพาทย์มอญขนาดใหญ่ ครอบคลุมครบ คือนามวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร ทั้งการบรรเลงและลีลาของมหา วิทยาลัยนี้จึงดูโดดเด่น อีกทั้งชมบรรเลง ก้องกังวาลลั่นกว่าวงมหาวิทยาลัยใดๆ จุดกำเนิดน่าจะเกิด จากบุคคลสำคัญอันเป็นตัวจักรของการสอนดนตรีในมหาวิทยาลัยนี้คือ อาจารย์ประทีป เล้ารัตนอารีย์ ท่านเคยได้รับการชิมชั้เพลงมอญมาตั้งแต่เยาว์วัยด้วยเหตุเป็นผู้มีภูมิลำเนาจากจังหวัดนนทบุรี เมื่อเข้ารับผิดชอบการบริหารการสอนด้านดนตรีจึงได้ริเริ่มให้มีวงปีพาทย์มอญขึ้น

ปีพาทย์มอญชุดนี้ผู้เขียนพบแหล่งผลิตที่จังหวัดลพบุรี เมื่อครั้งไปทำวิจัยด้าน วัฒนธรรมลุ่มน้ำป่าสัก ได้เดินทางตามลำน้ำพบบ้านที่ทำเครื่องปีพาทย์มอญด้วยไม้กระทัอนแกะ สลักสวยงามฝีมือประณีตมาก เมื่อทางมหาวิทยาลัยสนใจจึงได้ทำการสั่งทำตามแบบและลวดลายที่ ต้องการในราคา 40,000 บาท ในปี พ.ศ. 2517 นับว่าค่าของปีพาทย์วงนี้เมื่อถึงปัจจุบันราคาได้ขยับ ขึ้นไปถึง 15 เท่าแล้ว

การบรรเลงของวง มศว.ประสานมิตร ใช้เพลงไทยเป็นส่วนใหญ่และจำต้องคัด แปลงเครื่องดนตรี ให้เหมาะสมกับการบรรเลงเพลงไทยด้วย เนื่องจากเพลงมอญนั้นไม่สามารถใช้ เครื่องดนตรีไทยบรรเลงได้เพราะลูกคอกของเสียงนั้นแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามก็ถือการเป็นสถาบันการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ษาของชาติเชื่อว่าคงจะทำให้มศว. เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่สามารถอนุรักษ์เพลงมอญแท้ๆ ไว้อย่างจริงจังได้ในอนาคตปัญหามีเพียงแต่ว่า คนที่จะรู้เพลงมอญ และศึกษาเพลงมอญได้อย่างถูกต้อง และจริงจังสักซึ่งนั้นมีน้อยเต็มที

ชีพจรของเพลงมอญ...จึงเดินช้าลง...ช้าลง...จนอดใจหาบไม่ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

แหล่งศิลปกรรมสมุทรปราการ

ศูนย์วัฒนธรรมสมุทรปราการ

ปกิณกะพระประแดง

ศูนย์วัฒนธรรม อำเภอพระประแดง

ชวามอญในประเทศไทย
("วารสารเมืองโบราณ")

สุภรณ์ โอเจริญ

ฉบับมอญในเมืองไทย ปีที่ 10 ฉบับที่ 3
กรกฎาคม - กันยายน 2527

การศึกษาเรื่องหงส์ในสถาปัตยกรรมไทย
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2534

กัญญารัตน์ เวชศาสตร์

("วารสารเมืองโบราณ")

นิยพรรณ วรศิริ "วัฒนธรรมสัมพันธ์ใน
ประเทศไทย" ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม -
กันยายน 2532

ศิลปกรรม

วรุช สุวรรณฤทธิ์ "เมืองด่านตะวันตก"
รามัญ 7 เมือง ปีที่ 11 ฉบับที่ 6 เมษายน
2533 หน้า 68 -80

วารสาร ("ศิเธิร์")

"คนศรีชาวสยาม : คนศรีมอญ"
ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 สิงหาคม 2536
หน้า 116 - 128

ลุ่มแม่น้ำแม่กลอง : พัฒนาการทาง
สังคมและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

วิถีชีวิตชวามอญ

จวน เครือวิชามอาจารย์

สยามอารยะ

ฉบับ "รำลึกชนชาติมอญ" ปีที่ 2 ฉบับที่ 23
พฤศจิกายน 2537

เที่ยวปากน้ำ

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์

(ชุดพัฒนาเยาวชน)

สารคดี ชุด มรดกวัฒนธรรมไทย
("เรือไทยสมัยโบราณ")

ราชวดี งามสง่า

บริษัท ดันฮ้อ จำกัด พิมพ์ครั้งที่ 1 2535

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นฐานวัฒนธรรมไทย
(FOUNDATION OF THAI CULTURE)

วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์

นายสมภพ กงฐิติกุล

ณรงค์ เส็งประชา

ร.ศ.ดร. บุญยงค์ เกศเทศ

โครงการออกแบบตกแต่งภายใน “พิพิธภัณฑ์
ธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ”

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขา-
สถาปัตยกรรมภายใน สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2535

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลย
เดช (ในหลวงของเรา)

วารีย์ อัมไพรวรรณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อผู้เขียน	นายชาญวุฒิ สุขะมงคลสวัสดิ์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2510
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษาระดับมัธยมต้น	ม. 3
สถานที่สำเร็จการศึกษา	โรงเรียนวัดบวรนิเวศ
วุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ	ปวช. (สาขาศิลปะประยุกต์)
สถานที่สำเร็จการศึกษา	โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์ กรุงเทพฯ
วุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	ปวส. (ออกแบบตกแต่ง)
สถานที่สำเร็จการศึกษา	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง กรุงเทพฯ
ประสบการณ์ทำงาน	บริษัท 22 GLASS DESIGN สีสลม กรุงเทพฯ (ด้านออกแบบตกแต่งภายใน) บริษัท P. 49 AND ASSOCIATES CO., LTD. สุขุมวิท 26 กรุงเทพฯ (ด้านออกแบบตกแต่งภายใน)
ที่อยู่ปัจจุบัน	1018/57 ม.7 เพชรเกษม 106 หนองค้างพลู หนองแขม กรุงเทพฯ 4453860 4129547 8092675

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้